

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ “ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА”

На правах рукопису

Матоліч Ірина Яремівна

УДК 7.072.2(477)“XIX-XX”

**СОЦІАЛЬНІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА
КІНЦЯ XX – ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ**

26.00.01 – теорія та історія культури (мистецтвознавство)

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата
мистецтвознавства

Науковий керівник:

доктор мистецтвознавства, професор,
член-кореспондент НАМ України
Станкевич Михайло Євстахійович

Івано-Франківськ – 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР.....	4
ВСТУП.....	6
 РОЗДІЛ 1. ІСТОРІОГРАФІЯ, МЕТОДИКА І ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	13
 РОЗДІЛ 2. СТАНОВЛЕННЯ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА ТА ХУДОЖНЬОЇ КРИТИКИ В УКРАЇНІ.....	33
2.1. Зародження мистецтвознавства в Україні кінця ХІХ – початку ХХ століття.....	33
2.2. Українське мистецтвознавство в період середини – другої половини ХХ століття.....	42
 РОЗДІЛ 3. НАУКОВІ УСТАНОВИ МИСТЕЦТВОЗНАВЧОГО ПРОФІЛЮ.....	60
3.1. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України й головні пріоритети його наукової спрямованості.....	60
3.2. Найважливіші аспекти діяльності Інституту народознавства НАН України.....	73
3.3. Інститут проблем сучасного мистецтва в контексті новітніх художніх процесів.....	82
3.4. Інститут культурології (м. Київ): проблеми і методика збереження національного надбання.....	86
 РОЗДІЛ 4. ДІЯЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МИСТЕЦТВОЗНАВЧОГО СПРЯМУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	93
4.1. Методологічні принципи роботи кафедри історії і теорії мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва й архітектури.....	93
4.2. Зasadничі риси функціонування кафедри історії і теорії мистецтва Харківської державної академії дизайну і мистецтв.....	101

4.3. Дослідницька та навчальна робота кафедри історії і теорії мистецтва Львівської національної академії мистецтв.....	109
 РОЗДІЛ 5. МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ ВИДАННЯ В УКРАЇНІ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	123
5.1. Періодичні та продовжувані видання Центральної України.....	123
5.2. Наукові збірники Західної України.....	143
5.3. Видання Південної та Східної України.....	155
 РОЗДІЛ 6. СТАН МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ.....	162
6.1. Аналіз дисертаційних праць з мистецтвознавства.....	162
6.2. Проблеми сучасного мистецтвознавства.....	176
 ВИСНОВКИ.....	188
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	193
ДОДАТКИ	

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР

Акад.	—	академік
в. о.	—	виконувач обов'язків
д-р мистецтвознав.	—	доктор мистецтвознавства
доц.	—	доцент
ім.	—	імені
канд. мистецтвознав.	—	кандидат мистецтвознавства
конф.	—	конференція
м.	—	місто
мист.	—	мистецький
м. н. с.	—	молодший науковий співробітник
н. с.	—	науковий співробітник
проф.	—	професор
р.	—	рік
рр.	—	роки
с. н. с.	—	старший науковий співробітник
співавт.	—	співавтор
співред.	—	співредактор
ст.	—	століття
AICA	—	Міжнародна асоціація арт-критиків
АМУ	—	Академія мистецтв України
АНУ	—	Академія наук України
ДАК України	—	Державна атестаційна комісія України (до 2010 р. — ВАК України — вища атестаційна комісія України)
ІН НАНУ	—	Інститут народознавства НАН України — (раніше — Львівське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. Максима Рильського АН УРСР (1982 — 1992))
ІМФЕ	—	Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії (фольклористики та етнології) імені Максима Рильського
ІПСМ	—	Інститут проблем сучасного мистецтва

- ІТМ** – історія та теорія мистецтва
- КМ України** – Кабінет Міністрів України
- КНУКІМ** – Київський національний університет культури і мистецтв
- ЛНАМ** – Львівська національна академія мистецтв – раніше – ЛДПДМ – Львівський державний інститут прикладного та декоративного мистецтва (1946 – 1994), ЛАМ – Львівська академія мистецтв (1994 – 2004)
- НАМ України** – Національна академія мистецтв України
- НАН України** – Національна академія наук України
- НАОМА** – Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури – раніше – УАМ – Українська академія мистецтв (1917 – 1922), КДХІ – Київський державний художній інститут (1930 – 2000)
- НСХУ** – Національна спілка художників України
- НТШ** – Наукове товариство імені Тараса Шевченка
- СКІМ** – Спілка критиків та істориків мистецтва (Львів)
- СРСР** – Союз Радянських Соціалістичних Республік
- УРСР** – Українська Радянська Соціалістична Республіка
- ХДАДМ** – Харківська державна академія дизайну і мистецтв – раніше – Харківський державний художній інститут (1921 – 1963), Харківський художньо-промисловий інститут (1963 – 2001)
- ХДАК** – Харківська державна академія культури
- ЮНЕСКО** – Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури

ВСТУП

Мистецтвознавство є галуззю гуманітарних наук, що розглядає мистецтво в широких суспільних, соціальних та культурологічних аспектах. За функціональними особливостями воно поділяється на три складові: історія мистецтва – хронологічно впорядковує художню спадщину, критика мистецтва – оцінює найновіші творчі здобутки, теорія мистецтва – виявляє сутнісні закономірності творчості.

Історія мистецтва є молодого сферою діяльності і навчальною дисципліною порівняно з загальною історією чи навіть естетикою. Відомо, що першу кафедру цієї дисципліни в Європі, а зокрема, у Німеччині було засновано в Геттінгені (1813), а згодом – у Кенігсберзькому (1825) та Берлінському (1830) університетах. В інших європейських культурних центрах кафедри історії мистецтва сформувалися в другій пол. XIX ст. В Україні перша кафедра історії мистецтва була відкрита в 1894 р. у Львівському університеті [348, с. 26].

В українському мистецтвознавстві, в галузі пластичних (візуальних) мистецтв, помітні проблеми, спричинені певними соціальними особливостями. Соціальне, як один із аспектів суспільного, визначається місцем діяльності мистецтвознавців у широких структурах від теорії мистецтва до артфілософії, музеології, артринку, дизайнознавства, артжурналістики, галеристики, кураторства, артмаркетингу тощо. Однак, більшість вузьких спеціалізацій сьогодні залишаються незатребуваними. В художніх музеях України працює мізерна кількість дипломованих мистецтвознавців. На посадах наукових працівників, екскурсоводів, охоронців фондів, завідувачів відділів і навіть директорів перебувають переважно історики, філологи, художники, але не мистецтвознавці. Нечасто арткритики працюють ведучими мистецьких програм на радіо та телебаченні. У процесі становлення галеристика, кураторство і артаукціони.

За кордоном, зокрема в сусідній Польщі, фах історика мистецтва можна здобути майже в кожному університеті чи академії мистецтва, тоді як в Україні лише в НАОМА (м. Київ), ХДАДМ (м. Харків) та ЛНАМ (м. Львів), і то при

цьому щорічний набір студентів на мистецтвознавство тут не перевищує 8 - 10 осіб.

Сьогодні в Україні виходить чимало мистецьких видань, але їхній характер або альбомний, або надто “науковий”, зі складними текстами. Складається враження, що вчені-мистецтвознавці пишуть лише для своїх колег. Писати доступною і зрозумілою мовою – це одна з нездоланих проблем мистецтвознавства. Попри діяльність багатьох художніх шкіл та гуртків, майже відсутні мистецькі видання для дітей. Отже, проблематика праці торкається широкого кола проблем. Утім, поза нашим дискурсом залишаються філософсько-світоглядні складові, когнітивно-гносеологічні та методологічні, психологічно-особистісні, аксіологічні, педагогічні, хроно-топо-морфологічні (зокрема, аналіз мистецтвознавчих здобутків і проблем у вивченні мистецтва певних періодів, регіонів і видів мистецтва).

Актуальність теми зумовлена станом розвитку мистецтвознавчої науки кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Дослідження соціальних і культурологічних аспектів мистецтвознавства України вказаного періоду, при всій його науковій і практичній значимості, доводиться визнати недостатнім. Згадані проблеми у сфері мистецтвознавства здебільшого є спільними для усіх галузей мистецтва та культури. Комплексне розкриття теми дисертації дозволить поглибити розуміння мистецтвознавчої науки, досягнути цілісності всеукраїнського мистецтвознавства, простежити його своєрідність в окремих містах (в Києві, Харкові, Львові). Адже до розгляду взято розвиток мистецтвознавчої думки у найбільших науково-мистецьких центрах України, зокрема, навчальних закладах з мистецтвознавчими кафедрами – НАОМА, ЛНАМ, ХДАДМ, а також відділи в наукових установах – ІМФЕ ім. М. Рильського, Інституті народознавства НАН України, Інституті проблем сучасного мистецтва НАМУ та Інституті культурології НАМУ. До завдань дисертації не належить діяльність ліквідованого нещодавно Науково-дослідного інституту теорії й історії архітектури, художніх музеїв, Українського товариства охорони пам’яток історії та культури, Українського товариства краєзнавців, тощо. Також до уваги

взято періодичні мистецтвознавчі видання України, розглянуто їх тематику та фахові особливості.

Необхідність розв'язання зазначених проблем й становить актуальність пропонованого дослідження. Системний підхід, застосований при його виконанні, допоможе з'ясувати генезу українського мистецтвознавства, виявити його найсуттєвіші соціальні та культурологічні засади із врахуванням територіальних відмінностей.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дисертація виконана згідно з планом підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації та планів науково-дослідної роботи кафедри дизайну і теорії мистецтва Інституту мистецтв ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.

Мета роботи – визначити особливості розвитку українського мистецтвознавства кін. XX – поч. XXI ст., виявити його соціальні та культурологічні засади.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання**:

- проаналізувати широке коло літератури та з'ясувати стан опрацьованості теми;
- виявити та систематизувати джерела для окреслення історії розвитку українського мистецтвознавства;
- простежити зародження та розвиток мистецтвознавства як науки (візуальні мистецтва) на території України;
- розкрити творчу та наукову діяльність провідних мистецтвознавців України;
- здійснити типологічний аналіз тематики дисертаційних робіт з мистецтвознавства в досліджуваних інститутах та відділах;
- охарактеризувати основні мистецтвознавчі видання України;
- дослідити ключові засади українського мистецтвознавства кінця XX – поч. XXI ст.

Об'єктом дослідження є соціальні та культурологічні засади українського мистецтвознавства кін. XX – поч. XXI ст.

Предметом дисертації є тенденції розвитку українського мистецтвознавства наприкінці ХХ – поч. ХХІ ст., творча й наукова праця вітчизняних мистецтвознавців, тематика дисертаційних робіт, діяльність провідних наукових та навчальних закладів, а також наукові збірники мистецтвознавчого спрямування.

Хронологічні рамки обмежені періодом кін. ХХ – поч. ХХІ ст., а саме від здобуття Україною незалежності в 1991 р. до 2010 р. В історичній частині проаналізовано й попередні періоди, починаючи з кін. ХІХ ст., часу становлення мистецтвознавства та художньої критики в Україні.

Географічні межі дослідження охоплюють всю територію України, але головна увага зосереджена на таких містах як Київ, Харків та Львів, оскільки саме тут були створені перші наукові установи та навчальні заклади мистецтвознавчого профілю в Україні.

Наукова новизна результатів, отриманих під час дослідницької роботи, полягає в наступному:

- виявлено та систематизовано джерела, необхідні для дослідження історії розвитку українського мистецтвознавства;
- доповнено досліджувану попередниками історію становлення мистецтвознавства як науки в Україні;
- розглянуто виникнення й поетапне функціонування вітчизняних наукових установ мистецтвознавчого профілю;
- визначено головні методологічні принципи в діяльності навчальних закладів мистецтвознавчого спрямування в Україні;
- проаналізовано основні українські мистецтвознавчі видання кін. ХХ – поч. ХХІ ст.;
- зібрано, структуровано та оприлюднено довідник провідних мистецтвознавців України;
- здійснено комплексне дослідження соціальних та культурологічних засад українського мистецтвознавства кін. ХХ – поч. ХХІ ст.

Практичне значення дослідження. Матеріали дисертації заповнюють

прогалини у вивченні історії і практики українського мистецтвознавства. Було зібрано матеріал, впорядковано та оприлюднено бібліографічний довідник провідних мистецтвознавців України, що репрезентує інформацію про понад 250 осіб у сфері мистецтвознавства за період 1991 – 2010 рр.: передусім докторів та кандидатів мистецтвознавства у сфері пластичних мистецтв, а також багатьох видатних дослідників українського мистецтва. Накопичені й опрацьовані матеріали можуть увійти до навчальних посібників для середніх та вищих навчальних закладів, будуть корисними для вивчення історії українського мистецтвознавства та дослідження культурних процесів в Україні.

Апробацію роботи здійснено на засіданні кафедри дизайну і теорії мистецтва Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника (Протокол № 3 від 17 березня 2016 р.). Основні положення і результати дослідження висвітлювалися автором у виступах на 11 наукових конференціях, з яких 4 міжнародні: наукова конференція викладачів, докторантів, аспірантів Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (Івано-Франківськ, 2010) у доповіді *“Методика аналізу дисертацій за напрямом “мистецтвознавство” (пластичне мистецтво)”*; VII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція *“Сучасний соціокультурний простір 2010”* (Київ, 20-22 вересня, 2010) у доповіді: *“Методика аналізу дисертацій за напрямом “мистецтвознавство” (пластичне мистецтво) періоду незалежної України”*; науково-теоретична конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів ЛНАМ *“Мистецтво і дизайн в новій комунікативній реальності: міжкультурний діалог і національний консерватизм”* (Львів, 18 травня, 2011) у доповіді *“Наукові установи та навчальні заклади мистецтвознавчого профілю в Україні”*; науково-теоретична конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів ЛНАМ *“Мистецтво та епоха: культурно-історичний, ідейний і практичний аспекти”* (Львів, 23 травня, 2013) у доповіді *“Наукові установи мистецтвознавчого профілю в Україні”*; 63-я науково-технічна конференція Національного лісотехнічного університету України

професорсько-викладацького складу, наукових працівників, докторантів та аспірантів (Львів, 21-22 травня, 2013) у доповіді *“Дослідження з мистецтвознавства в Україні періоду незалежності”*; IV Міжнародна науково-практична конференція *“Аналіз і оцінка основних тенденцій розвитку сучасної науки і техніки”* (Донецьк, 15-17 червня, 2013) у доповіді *“Академічна мистецтвознавча наука в Україні”*; третя Всеукраїнська науково-практична конференція *“Мистецька освіта як чинник людиностановлення”* (Тернопіль, 28-30 жовтня, 2013) у доповіді *“Мистецтвознавчі видання України кінця XX – початку XXI століття”*; Міжнародна науково-практична конференція *“Дизайн у контексті культурних практик і теоретичних парадигм XX – XXI століть”* (Івано-Франківськ, 15-17 травня, 2014) у доповіді *“Мистецтвознавча освіта у вищих навчальних закладах України”*; Міжнародна науково-практична конференція: *“Україна-Польща: Діалог культур в контексті євроінтеграції”* (Запоріжжя, 25-27 вересня, 2014) у доповіді *“Наукова діяльність кафедри теорії та історії мистецтва Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука”*; VII Міжнародна наукова конференція, присвячена пам’яті У. Д. Розенфельда *“Актуальні проблеми світової художньої культури”* (Гродно, 16-17 жовтня, 2014) у доповіді *“Научная деятельность кафедры истории и теории искусства Львовской национальной академии искусств”*; X Всеукраїнська науково-практична конференція *“Українська культурно-мистецька практика в історичній ретроспективі”* (Рівне, 14-15 листопада, 2014) у доповіді *“Засадничі риси функціонування кафедри історії і теорії мистецтва Харківської державної академії дизайну і мистецтв”*.

Публікації. За темою дисертації опубліковано довідник та 7 наукових статей, із них 6 – у виданнях, рекомендованих ДАК України:

Мистецтвознавці України. Довідник. 1991 – 2010 / Упоряд.: І. Я. Матоліч. – К.: ДП “НВЦ “Приорітети”, 2014. – 124 с.

1. Грицевич І. Методика аналізу дисертацій за напрямом *“мистецтвознавство”* (пластичне мистецтво) періоду незалежної України / І.

Грицевич // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. – Івано-Франківськ: 2009 – 2010. – Вип. 17-18. – С. 186-189.

2. Матоліч І. Я. Методологічні принципи аналізу дисертацій за напрямом “мистецтвознавство” (пластичне мистецтво) / І. Я. Матоліч // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – Харків. – 2010. – № 4. – С. 122-124.

3. Матоліч І. Я. Проблема монументальності в сучасній художній культурі / І. Я. Матоліч // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – Львів: 2011. – № 22. – С. 121-130.

4. Матоліч І. Я. Академічна мистецтвознавча наука в Україні / І. Я. Матоліч // Науковий огляд. – К., 2014. – Вип. 2 № 1 (2 ч.). – С. 162-169.

5. Матоліч І. Я. Мистецтвознавча освіта у вищих навчальних закладах України / І. Я. Матоліч // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – № 2. – С. 185-191.

6. Матоліч І. Мистецтвознавчі видання Західної України кінця XX – початку XXI століття / І. Матоліч // Spheres of culture. – Вип. IX, Краків. – 2014. – С. 355-362.

7. Матоліч І. Я. Дослідницька праця та навчальний процес на кафедрі історії і теорії мистецтва Львівської національної академії мистецтв / І. Матоліч // Актуальні питання культурології. Альманах наукового товариства “Афіна” кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 14 / За ред. проф. В. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2014. – С. 209-211.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел (362 позиції) та додатків. Загальний обсяг роботи 225 сторінок, основний зміст подано на 192 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРІОГРАФІЯ, МЕТОДИКА І ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ

В останні роки проблеми історії українського мистецтвознавства стають все дедалі актуальними. Традиційним у наукових збірниках є мистецтвознавчий аналіз художньо-історичної проблематики. Також значно зросла кількість персоналій, представлених низкою бібліографічних покажчиків і навіть монографій. Серед них виокремлюємо О. Голубця, Т. Кару-Васильєву, Л. Міляєву, В. Овсійчука, Л. Соколюк, М. Селівачова, М. Станкевича, Г. Стельмахук, Р. Шмагала, Р. Яціва та ін.

Нами опрацьовано близько трьохсотп'ятидесяти наукових праць і публікацій, систематизовано та проаналізовано чимало літературних джерел. Особливу увагу звернуто на дослідження у періодичних виданнях – журналах, часописах, вісниках, що висвітлюють не лише творчість окремих мистецтвознавців, але й діяльність вищих навчальних закладів та наукових установ мистецтвознавчого профілю в Україні.

Зміщення акцентів у сучасній мистецтвознавчій науці в Україні з аналізу та методології, – проблеми, якими займається теорія мистецтва, – на історію значною мірою спричинений майже цілковитою відсутністю перекладів мистецтвознавчих праць з теорії та методології західноєвропейських авторів, не лише сучасних, але й тих, хто стояв біля витоків формування мистецтвознавства як науки. Тому базовими теоретичними працями для написання дисертації стали монографії іноземних науковців Жермена Базена, Мойсея Кагана та Віктора Арсланова, що порушують загальні проблеми культури та образотворчості XX ст. [21; 97; 7]. Так, фундаментальна праця видатного французького історика мистецтва, ерудита XX ст. Жермена Базена “Історія мистецтва. Від Вазарі до наших днів” (1994) [21] не має аналогів у світовій літературі. У ній автор розглядає розвиток історії мистецтва як науки впродовж кількох століть, починаючи з XVI ст., зокрема, він простежує причини виникнення у західній цивілізації ідеї фіксації, аналізу та оцінки художньої творчості, виявляє роль і взаємозв'язок мистецтва з іншими сферами

гуманітарних знань.

У монографії російського науковця М. Кагана “Морфология искусства” (1972) [97] знаходимо матеріали, присвячені з’ясуванню внутрішньої структури мистецтва у багатстві його видів та різновидів, родів і жанрів. Монографія містить методологію аналізу видів мистецтва, історію художнього розвитку в їх генезі та різноманітність підходів до систематизації мистецтва.

Російський учений В. Арсланов є автором навчального посібника для вищих навчальних закладів “История западного искусствознания XX в.” (2003) [7], який містить інформацію з аналізом усіх напрямів у західному мистецтві XX ст. Особливістю книги є те, що вона, окрім авторського тексту, пропонує фрагменти перекладів праць класиків мистецтвознавчої науки. Автор подає теоретичне осмислення найрізноманітніших феноменів мистецтва XX ст., з’ясовує причини появи нових течій та напрямів, розкриває їх логічний зміст.

Більшість матеріалів, які стосуються нашої наукової роботи, знаходимо у публікаціях періодичних видань – журналах, вісниках, альманахах, наукових збірниках, авторами яких є відомі українські мистецтвознавці – М. Селівачов, Л. Соколюк, М. Станкевич, Г. Стельмащук, О. Федорук, З. Чегусова, В. Шейко, Р. Шмагало, Р. Яців та інші.

Слід звернути увагу на той факт, що в українському мистецтвознавстві на сьогоднішній день немає спеціальної праці, присвяченої питанням соціальних та культурологічних засад українського мистецтвознавства.

Для того, щоб проаналізувати період розвитку українського мистецтвознавства 1991 – 2010-х рр., нам необхідно звернутися до його передісторії. Зародження вітчизняного мистецтвознавства як науки припадає на кін. XIX – поч. XX ст. Вивчення наукового доробку істориків, етнографів, філологів та інших фахівців у сфері мистецтва цього періоду зацікавлює багатьох сучасних учених. Зокрема, слід назвати публікації Н. Авер’янової [1], С. Білоконя [28; 29; 30], М. Криволапова [117, 123], О. Ноги та Р. Яціва [178], С. Побожія [213; 215], Л. Соколюк [259], О. Сторчай [280], І. Удріс [289].

Мистецтвознавству на зламі XIX і XX ст. присвячена ґрунтовна стаття канд.

філософських наук Н. Авер'янової [1], у якій автор простежує піднесення в галузі художньої культури України цього часу. Вона називає імена відомих учених, коротко зупиняється на їх наукових досягненнях. У публікації йдеться про розвиток музейної справи та ролі приватних колекцій України, які сприяли формуванню цінних збірок пам'яток історії та культури. Передумовою створення національної художньої освіти стали рисувальні школи у Києві, Одесі та Харкові, згодом – поява державних навчальних закладів – художніх училищ, а у 1917 р. – першого вищого художнього навчального закладу – Української академії мистецтв.

Корисною для нашої праці стала стаття І. Андронові “Традиції мистецької освіти в Україні” (2010) [6], у якій здійснено узагальнений виклад історичних обставин формування та розвитку традицій мистецької освіти в Україні від періоду Київської Русі до нашого часу.

Маємо джерела, які висвітлюють життєвий і творчий шлях відомих етнографів, антропологів, археологів того часу. Це, зокрема, публікації О. Франко про Ф. Вовка [360], І. Гирич про Г. Лукомського [352], В. Афанасьєва та Н. Красніцької про Г. Павлуцького [14; 353], М. Дмитренка про М. Сумцова [75], С. Білоконя про К. Широцького [28], І. Ходак про Д. Щербаківського [361] тощо.

Нині існують різні погляди на процеси, що відбувалися в культурному житті та мистецькому середовищі України наприкінці 1950 – 1960-х рр. Зважаючи на зміни у політичному житті, цей період в різний час сприймався і трактувався по-різному. Літературні джерела радянської доби характеризують його заангажовано, з огляду на пануючу ідеологію. Традиційно змістом у публікаціях тих років є прославляння засад соціалістичного реалізму “доступного широким масам” і критика будь-яких відхилень від його норм, тавруючи їх гаслом “формалізм”. Політична ситуація, що склалася в радянському суспільстві, не могла не вплинути на стан мистецтвознавчої критики, передовсім тієї, яка присвячувалася сучасному мистецтву. Так, монографії, в яких авторам надавалась унікальна можливість поглибленого і

всебічного дослідження творчості того чи іншого живописця обмежувалась, найчастіше, аналізом тематики. При цьому обов'язково відзначалась робота митця над образами політичних вождів, вшануванням визначних дат, що в ті роки було чи не єдиним мірилом творчої активності та професійної зрілості художника. Еволюція творчої манери, своєрідність пластичних і композиційних прийомів, тобто те, що складає творчу концепцію митця, визначає його індивідуальну манеру виконання, залишались поза увагою.

Критика 1970-80-х рр. [82; 83] доволі обмежено ставилася до мистецького прориву “шістдесятників” на початках і після відходу П. Шелеста з політичної арени та розгромів виставок у 1970-х рр. Вона замовчувала або класифікувала їх як вплив “буржуазного націоналізму”, як явище, поза межами марксистсько-ленінської ідеології.

Зовсім інший характер має художня критика, що з'явилася на поч. 1990-х рр. Культурологічна й мистецька оцінка 1960-х рр. спершу мала симптоматичний період і набула форми спогадів про минуле. Переважно це були публікації у пресі, авторами яких найчастіше виступали аматори, а не науковці. Після розпаду Радянського Союзу журналісти, літератори та мистецтвознавці відчували певне ідеологічне полегшення, дух “свободи слова”.

До нового покоління праць частково належить дещо романтизована публікація Марії Ваврух “Як тільки настала “відлига”. Мистецьке життя Львова 60-х рр.” (1996) [40]. Тут охоплено доволі широку панораму тогочасних подій та подано характеристику творів видатних митців. Автор описує найважливіші зміни культурної ситуації, розвиток інтелектуального життя Києва, Львова та інших міст України. Загалом, стаття має оглядовий характер з ліричними відступами, оскільки тема розкрита літературно-описовими засобами.

Одна з найперших праць, що розглядає українське мистецтвознавство кінця ХХ ст., є публікація М. Станкевича в науковому збірнику СКІМу “Мистецтвознавство'99” під назвою “Мистецтвознавство на межі тисячоліть” [268]. Автор крім узагальнень та оцінок намагається окреслити завдання і перспективи галузі на наступні десятиліття.

У статті О. Новицької “Українське радянське мистецтвознавство як частина тоталітарної культури” (2011) [177] порушено проблеми мистецької критики періоду радянського тоталітаризму. Дослідниця в невеликій за обсягом статті розкриває суть та характерні риси радянської художньої критики як дієвого засобу ідеологічної пропаганди.

У нашій праці ми розглядаємо діяльність наукових установ та навчальних закладів мистецтвознавчого спрямування в Україні. У цьому контексті ми не можемо не торкнутися проблем мистецької освіти в нашій державі. Щодо таких праць, то зустрічаємося з проблемою недостатнього вивчення і висвітлення цього питання. Поодинокі статті в посібниках дають інформацію про мистецьку школу в системі національної освіти в Україні [2; 66], містять наукові статті, присвячені історії, філософії, психології художньої освіти, методології викладання художніх дисциплін, проте не звертаються до проблем педагогічно-творчої діяльності митців.

Зокрема, ці питання у періодичних виданнях порушують вітчизняні дослідники З. Алфьорова [4], І. Андропова [6], І. Безгін [24], С. Волков [46; 47; 48], О. Голубець [65; 66], К. Кислюк [108], А. Леонова [133], Г. Ліфінцева [134], О. Михайличенко [157], Н. Москаленко [168], О. Овчарук [185], Г. Падалка [206], М. Резніченко [228], Л. Савчин [235], П. Харченко [298], А. Чебикін [307], О. Чепелик [310], І. Чмелик [316], В. Шейко [318; 321], Р. Шмагало [326; 327; 328] та ін.

Особливо варто відзначити плідну працю Р. Шмагало над проблематикою художньої освіти. Це, зокрема, багатопланове дослідження “Мистецька освіта в Україні серед. XIX – серед. XX ст.: структурування, методологія, художні позиції” (2005) [326], а також чимало статей на цю тему у різних періодичних і енциклопедичних виданнях [325; 327].

Заслуговує на увагу посібник Ростислава Шмагала (у співавт.) “Мистецька освіта й мистецтво в культуротворчому процесі України XX – XXI ст.” (2013) [329]. Авторським колективом подано загальну характеристику мистецькоосвітньої галузі та культуротворчих процесів не лише в Україні, але й

у світі впродовж XX – XXI ст. Проаналізовано стан мистецької освіти у порівняльному контексті зі світовими тенденціями, укладено та систематизовано апарат понять щодо мистецької освіти.

У цих матеріалах лише вибірково показано певні тенденції у педагогічній практиці окремих постатей. На сьогодні немає теоретично обґрунтованих та підкріплених фактичним матеріалом досліджень, у яких були б розглянуті загальні аспекти мистецтвознавчої освіти впродовж двох останніх десятиліть. Порівняно з періодом 20-х рр. XX ст., коли питання мистецтвознавчої освіти перебували в центрі громадської думки та активно висвітлювалися як у спеціальній літературі, так і в популярних періодичних виданнях, нині ці проблеми доволі рідко обговорюються у журналах, вісниках, часописах, залишаючись прерогативою фахівців. Зауважимо, що переважна більшість матеріалів носить методичний характер, тоді як дослідницьких мистецтвознавчих розвідок обмаль.

Незважаючи на тривалий відрізок часу, на який припадає повоєнний етап розвитку вітчизняної художньої освіти, він характеризується стабільністю методологічних та ідейних принципів упродовж кількох десятиліть на базі соціалістичного реалізму. Основні його віхи висвітлені у літературі, присвяченій історії навчальних закладів та наукових установ. Так, радянський період охарактеризовано в публікаціях М. Криволапова [119], Л. Прибєги [219], А. Чебикіна [303].

Орест Голубець у своїх працях [61; 62; 67] вивчає та аналізує тенденції радянського мистецтва на вітчизняних, зокрема, й на західноукраїнських теренах серед. і другої пол. XX ст. у європейському контексті, висуває питання презентації української культури на світовому рівні. Автор простежує тяглість традицій сучасної національної мистецької школи, характеризує явище “шістдесятництва” як поворотного моменту в її формотворенні і в боротьбі з подоланням рамок офіційного канону творчості.

Монографія О. Голубця “Між свободою і тоталітаризмом: мистецьке середовище Львова другої пол. XX ст.” (2001) [62] є одним із перших всебічних

досліджень, що подає науково-аналітичне висвітлення подій і оцінку мистецьких процесів в Україні. Автор виявляє основні напрямки та наслідки ідеологічного наступу радянської влади. Надзвичайно цінною для нас є інформація про так званий “прорив шістдесятників”, висвітлення позицій нонконформістів, умов їх діяльності. Ця монографія має важливе значення для подальшого вивчення культурно-мистецького розвитку ХХ ст. не тільки у Львові, а й в Україні загалом.

У згаданій праці на фоні історичних подій в Україні Орест Голубець аналізує мистецькі процеси Львова 1970 – 80-х рр., а відтак період національного відродження у 1990-х рр. аж до кін. ХХ ст. Він змальовує втрачену колись багатоманітність й активну адаптацію сучасних напрямів творчості, робить акцент на діяльності багатьох львівських мистецтвознавців.

У роки незалежності видано низку праць, у яких зроблено спроби написання об’єктивної історії українського мистецтва, включаючи період ХХ ст. Проте логічна схема розвитку нашого мистецтва, запропонована радянським шеститомником [94], все ж залишається оптимальною. Це стосується і трактування подій мистецтва ХХ – поч. ХХІ ст., оскільки ті тексти, які ми сьогодні маємо, – це переважно біографічні дані окремих персоналій або сукупність фактів, викладених приблизно у хронологічному порядку, які не створюють загальної картини мистецтва ХХ ст.

І тільки нещодавно було опубліковано дослідження О. Голубця “Мистецтво ХХ ст.: український шлях” (2012) [61]. Видання є чи не єдиною ґрунтовною працею у наш час, у якій чітко та послідовно висвітлено еволюцію українського мистецтва від ХХ – до поч. ХХІ ст. У ній автор розглядає історію українського мистецтва ХХ ст. як єдиний процес творчості українських митців, висвітлює “гострі” й неоднозначні “кути” цього розвитку, робить несподівані узагальнення й проводить паралелі зі світовими подіями. Наприкінці дослідження відомий мистецтвознавець описує й аналізує процеси в українському мистецтві поч. ХХІ ст., його актуальні питання, подає власні погляди на те, у якому руслі йому розвиватись далі.

Поєднати погляд тонкого філософа-ерудита та історика мистецтва намагається київська дослідниця О. Петрова. У своїх мистецтвознавчих публікаціях вона застосовує культурологічні методи, зокрема ігрову, семіотичну та структуралістську концепції культури [208; 209]. Саме через ґрунтовну філософську платформу праці О. Петрової можна вважати винятковими у вітчизняному мистецтвознавстві.

Хронологічні дані й сухий історичний фактаж зі скупю оцінкою періоду подає О. Субтельний у праці “Історія України” (1993) [282], яка є однією з перших праць з української історії з позицій назаангажованого науковця, що змушує під новим кутом зору поглянути на історичні події та узагальнює факти.

Аналогічний підхід застосовує В. Бадяк у праці “Тоталітаризм і творчий процес” (1995) [18]. Це книга науково-популярного плану, в якій розглянуто структуру влади, механізми трансформації ідеології, проникнуто у суть багатьох історичних процесів. У роботі підкреслено згубний вплив пануючої більшовицької тоталітарної системи на мистецьке середовище, художню творчість, долю української національної культури.

“У лещатах сталінщини” (2003) [19] – ще одна наукова праця В. Бадяка, в якій автор намагається осягнути історію організації Спілки художників України, її “сталінський період”. Книга засвідчує неоднозначні складні стосунки між членами творчої організації, що здебільшого впливали з теоретичних поглядів на мистецтво і практики художнього процесу, затиснутого в ідеологічні рамки, що мало значний вплив на “перевиховання” митців.

У публікації В. Бадяка “Перші митці львівського вищого навчального закладу (до 50-річчя випуску)” (2003) [16] досліджуються питання заснування у Львові Державного інституту прикладного та декоративного мистецтва, від першого випуску, створення навчально-матеріальної бази, формування професорсько-викладацького складу, пошуки ефективних методів опанування студентами фахових дисциплін: рисунку, композиції, живопису та пластики,

роботи в матеріалі, а також теоретичних дисциплін. Цій темі присвячена ще одна монографія В. Бадяка “Фундатори. Львівська національна академія мистецтв: 1946 – 1953 рр.” (2007) [20]. Праця побудована на документальних матеріалах, спогадах, у ній досліджуються передумови виникнення й етапи становлення ЛНАМ у повоєнні роки, акцентується увага на труднощах цього процесу, що зумовлювалися різними мистецькими поглядами, особистостями засновників, матеріальними чинниками.

Значна кількість матеріалу опублікована в періодиці української діаспори, зокрема в часописі “Сучасність”, що виходив друком у Мюнхені з 1961 р. Дослідження здебільшого дещо поверхові, оскільки детальна інформація не могла проникнути крізь “залізну завісу”. Це нагадує погляд збоку – іноді зі співчуттям, іноді з нотками зневаги, як наприклад, стаття Олександра Зарецького “Українські шістдесятники і хрущовська відлига в етнокультурному просторі СРСР” [82]. Дослідник подає історичні події цього часу. В його розповіді йдеться про українських культурних діячів у сфері літератури, їхні протести проти пануючої системи у вигляді критичних виступів, творчих праць.

У нашому дослідженні ми головним чином опираємося на публікації останніх двох десятиріч і намагаємося висловити власний погляд на соціальні та культурологічні засади українського мистецтвознавства наприкінці ХХ – поч. ХХІ ст.

Відображаючи явища художнього життя, зокрема, образотворчого мистецтва на сучасному етапі, на відміну від радянських часів, коли мистецька критика регулярно висвітлювала питання образотворчого мистецтва у пресі, впродовж двох останніх десятиліть мистецтвознавці вкрай рідко цікавляться проблемами художньої критики. У наукових публікаціях останніх років ще можна знайти оцінки тих чи інших мистецьких явищ та аналіз процесів, що відбуваються в культурному житті. Критичні ж матеріали зникли зі сторінок періодичних видань. Це сталося, напевне, через переорієнтацію мистецтвознавців у новій соціальній структурі. Матеріали, які висвітлюють сучасне культурне життя,

мають описовий, а не критичний характер, що, безумовно, ускладнює об'єктивне сприйняття суспільством тих чи інших культурних процесів. Вивчення особливостей сучасного мистецтвознавчого процесу за матеріалами науково-методичних праць, що вийшли друком упродовж двох останніх десятиліть, виявляє певні невідповідності між теоретичними концепціями та практичними методами, які використовуються сучасними мистецтвознавцями-педагогами. Постулати і критерії класичної академічної художньої школи, що наводяться у більшості посібників та підручників, насправді не мають адекватного сприйняття серед студентів та й, зрештою, частини педагогів.

Отже, насамперед варто аналізувати конкретні роботи – академічні постановки та курсові і дипломні композиційні завдання. Як видно з огляду бібліографічних джерел, за останні десятиліття на дослідженні культурного життя і, зокрема, художньої освіти не акцентувалася увага. Мистецтвознавці зосередись на окремих творчих особистостях та угрупованнях. Акцент переважно ставиться на тих гранях художнього життя, що не мали достатнього висвітлення у попередні періоди радянської історії. Загальної ж картини розвитку мистецтвознавчої освіти того часу на сьогодні не маємо, хоча у роки незалежності питання історії вітчизняної мистецької освіти викликають зацікавлення фахівців. Проте оцінки радянського періоду, як правило, зводяться до декларативних, нерідко полярних за змістом висновків. З одного боку, період радянської історії образотворчого мистецтва, зокрема повоєнний, позиціонується як “соцреалістичний” із відверто негативним змістом, що виключає точніші та об'єктивніші оцінки. З іншого боку, висловлювалася думка, що саме з поч. 1990-х рр. почався тотальний розвал педагогічної системи мистецької освіти, котра у радянські часи досягла апогею свого розвитку. Отже, означений темою нашої розвідки період потребує подальшого ретельного вивчення та висвітлення у науковій літературі, задля розгляду проблем новітнього мистецтвознавства послідовно та неупереджено. Підсумовуючи аналіз бібліографічної бази, можемо дійти висновку, що перед вітчизняним мистецтвознавством постає завдання поглибленого опрацювання

історії мистецтвознавства другої пол. XX – поч. XXI ст. з метою вироблення цілісної концепції розвитку національної академічної художньої школи.

Відомості щодо діяльності мистецтвознавчих кафедр та відділень знаходимо у періодичних виданнях. У переважній більшості це статті завідувачів чи інших співробітників інститутських ланок про історію їх заснування, розвиток, а також викладацьку та наукову діяльність їх працівників. Сюди належать публікації Ганни Врочинської [51], Ігоря Голода [56; 58], Ореста Голубця [63], Михайла Криволапова [119], Світлани Лупій [136], Степана Павлюка [199; 201; 202; 203; 204], Ганни Скрипник [253; 254], Галини Стельмашук [274; 275; 277], Олександра Федорука [295] та ін. Матеріали про структуру ІМФЕ ім. М. Рильського та його наукову роботу знаходимо у статті М. Жулинського [81]. Автор називає основні серії фундаментальних узагальнюючих 5-ти томних праць: “Історія українського мистецтва”, “Історія декоративного мистецтва України”, а також створені впродовж останнього десятиліття створено серії періодичних видань мистецтвознавчого та народознавчого напрямів.

Стаття директора ІМФЕ ім. М. Рильського Ганни Скрипник [253] присвячена історії розвитку та поступу установи впродовж її функціонування. Автор подає відомості про відділи культурології та образотворчого мистецтва у контексті розповіді про внесок усіх підрозділів Інституту в українську культуру, а також називає імена провідних учених цих відділів та їх найзначніші праці. Публікації Г. Щербія у журналі “Народна творчість та етнографія” [335; 336; 337; 338] містять відомості про наукову роботу ІМФЕ, зокрема впродовж 1998 – 2003 рр. Автор детально подає тематику досліджень, що вивчаються в установі. Він акцентує увагу на роботі двох спеціалізованих рад із захисту докторських та кандидатських дисертацій, які охоплюють всі галузі наук, представлені в Інституті, а також на видавничій діяльності, проведенні наукових конференцій та міжнародній співпраці.

Дуже цінною є стаття [102] Т. Кара-Васильєвої, у якій ідеться про наукові досягнення ІМФЕ ім. М. Рильського у контексті всього академічного мистецтвознавства. Автор розглядає питання організації досліджень з

урахуванням нових наукових методів, аналізу історії мистецтва з позицій еволюції художніх стилів.

Юрій Гошко у своїй публікації (1997) [68] заглиблюється в історичні передумови створення установи від етнографічного музею до Інституту народознавства. Багато уваги автор приділяє 60 – 70-м рр. XX ст., називає найбільш активних тоді збирачів народної творчості А. Будзана, П. Жолтовського, К. Матейко, Д. Фіголя, С. Сидорович та інших. Основною тематикою їх досліджень були переважно проблеми народного та прикладного мистецтва західних областей України.

Директор Інституту народознавства НАНУ С. Павлюк у своїх публікаціях [197; 199; 201; 203; 204] інформує про історичні передумови створення й успішне функціонування цієї багатoproфільної академічної установи, в якій досліджуються наукові проблеми з мистецтвознавчої галузі, народного мистецтва, етнології, фольклористики і музейництва. Разом із іншими відділами автор описує наукову діяльність відділу мистецтвознавства за наукового керівництва д-ра мистецтвознав., відомого вченого В. Овсійчука, який розробив дослідницьку тематику так, щоб можна було простежити складнощі у формуванні українського мистецтва із з'ясуванням європейських впливів, а також націлити на дослідження вченими особливостей українського Ренесансу, доби Просвітництва, епохи Романтизму. Привернуто увагу до випуску колективом більше ста монографій, збірників, альбомів і посібників, зокрема, й двомісячника “Народознавчі зошити”, де науковці мають змогу публікувати наукові результати. Степан Павлюк наголошує на важливості виступів, апробацій наукових ідей на семінарах, конференціях, які проводить установа. Втім, керівник установи неначе не помічав діяльності відділу народного мистецтва (з 1980 по 1992 рр. його називали відділом “народних художніх промислів”), працівники якого досліджували українське традиційне і сакральне мистецтво.

Ще одним дослідником здобутків наукового колективу Інституту народознавства є учений секретар К. Кутельмах, статті-доповіді [127; 128; 129]

якого описують діяльність цієї установи у різні роки. Так, автор наголошує на тому, що заклад не дублює наукової діяльності ІМФЕ ім. Рильського, а досліджує проблеми традиційної та сучасної культури українців, історії українського мистецтва та його місця в загальноєвропейському контексті, історії і теорії сакрального та народного ужиткового мистецтва, усної народної творчості, культури населення Карпат і Прикарпаття тощо. Особливо вагомими є монографії, окремі з яких не мають аналогів у вітчизняній науці і є значним внеском в українське мистецтвознавство. Сюди, зокрема, належать монографії “Пластика Русі-України кін. Х – поч. XVI ст.” (1999) В. Жишковича, “Вітражі Львова кін. XIX – поч. XX ст.” (2004) Р. Грималюк, “Художньо-промислова кераміка Галичини кін. XIX – поч. XX ст.” (1994) О. Ноги, “Шкіряні промисли західних областей України (друга пол. XIX – поч. XX ст.)” (1986) Г. Горинь, а також колективні праці “Хрест в українському мистецтві” (1996), “Українська хрестологія” (1997), “Словник українського сакрального мистецтва” (2006) — усі під ред. М. Станкевича.

Названі науковці – С. Павлюк, Ю. Гошко та К. Кутельмах писали загальні відомості про діяльність установи, але не давали мистецтвознавчої оцінки праць, які стосуються візуального мистецтва.

Маємо незначну кількість інформації про київський Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України, заснований у 2001 р. Співробітник установи Н. Булавина у статті [36] описує передумови й основні етапи його створення. Також вона розглядає напрацьований науковий і творчий доробок інституту: видання наукових збірок і монографій. Автор акцентує увагу на специфіці закладу: ефективному поєднанні теорії з практикою, що й дає змогу розробляти експериментально-пошукові моделі розвитку сучасного мистецтва.

Статистичні дані щодо ІПСМ, моменти організаційно-господарської роботи, а також основні результати творчої діяльності та наукових досліджень знаходимо на сторінках статті А. Чебикіна [304]. Відносно мало інформації оприлюднено про доволі молоду науково-дослідну установу – Інститут культурології НАМ України. У науковому журналі “Культурологічна думка”

вміщена стаття директора цієї установи Ю. Богуцького [31], де він окреслює основні теми, над якими працюють співробітники закладу, відзначає їх монографічні праці та участь у наукових конференціях.

Багато відомостей про діяльність НАОМА та кафедру теорії та історії мистецтва знаходимо у статтях М. Криволапова [119], Л. Прибєги [219; 220], Н. Саєнко [237], О. Федорука [295] та ін. Леонід Прибєга подає нам історію навчального закладу ще з часів його заснування 1917 року, розповідає про видатних педагогів [219]. В наш час у закладі функціонують факультети архітектури, образотворчого мистецтва й теорії та історії мистецтва, який цікавить нас найбільше. Інша публікація Л. Прибєги містить інформацію про усі кафедри НАОМА, їх історію, персональний склад, керівництво та найзначніші наукові праці [220].

У 16-му випуску щорічника дослідницьких та науково-методичних праць “Українська академія мистецтв” надруковано проблемну статтю академіка Михайла Криволапова “Київська мистецтвознавча школа” (2009) [119]. У ній автор розглядає виникнення, становлення й розвиток факультету, а також проблеми мистецтвознавства й художньої критики в Україні впродовж ХХ ст. Автор на конкретних прикладах демонструє як формувалася київська школа мистецтвознавців, як складалася історія кафедри, її педагогів та вихованців.

У публікації проф. О. Федорука [295], присвяченій 50-річчю факультету теорії та історії мистецтва НАОМА, автор наголошує на тому, що історія факультету та кафедри є невід’ємною часткою в історії української мистецької освіти. Науковець називає низку блискучих імен – Ф. Кричевського М. Бойчука, І. Врони, П. Говді, П. Білецького, Л. Міляєвої, Ю. Асєєва, Ю. Белічка та ін., що чимало внесли в історію українського мистецтвознавства. Автор наголошує на важливості численних навчально-методичних праць, наукових монографій та статей складу кафедри – їх участі у написанні ґрунтовних “Історії українського мистецтва” у 6-ти томах (1965 – 1967), “Історії української культури” у 5-ти томах (2001 – 2003), “Історії українського мистецтва” у 5-ти томах (2006 – 2011) [93], “Історії декоративного мистецтва

України” у 5-ти томах (2007 – 2011) [92] тощо. На цю ж тему надрукована стаття Н. Саєнко [237]. Тут описано урочисті події та святкування академії з нагоди 50-річчя факультету теорії та історії мистецтва.

Більш детальну інформацію про діяльність всіх кафедр НАОМА знаходимо у довідково-інформаційному виданні “Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури” (2007) [173], де містяться відомості щодо історії заснування закладу, а також про видатних особистостей, які працювали там давніше і працюють у наш час, подано перелік найзначніших праць кожної із кафедр.

Думка про створення у Львові мистецького навчального закладу зародилася майже півтори століття тому, ще в умовах Австро-Угорської імперії. Наступною фазою розвитку слід вважати образотворчу академічну освіту у Львові, яка постала на базі приватних шкіл серед. XIX ст. Ці процеси яскраво висвітлює Р. Шмагало як у статті [325], так і в багатоплановому дослідженні “Мистецька освіта в Україні серед. XIX – серед. XX ст.: структурування, методологія, художні позиції” (2005) [326]. Чи не найвагомішу роль у формуванні львівської мистецької школи займали митці-педагоги. Саме їх непересічне значення висвітлює Р. Шмагало на сторінках статті “Роль митця-педагога в інтелектуалізації львівської мистецької школи кін. XIX – поч. XX ст.” (2003) [331], а також “Словнику митців-педагогів України та з України у світі” (2002) [328]. Автор називає імена митців-педагогів, чия діяльність стала основою для формування історико-культурного тла епохи. Художньо-інтелектуальна інформація про досліджуваний період часто концентрується довкола носіїв педагогічних систем, що озброювали своїх учнів тим чи іншим творчим методом. Авторські чи колективні педагогічні системи були основою знань для історико-мистецтвознавчого чи культурологічного аналізу.

У спільній книзі О. Ноги та Р. Яціва “Мистецькі товариства, об’єднання, спілки Львова (1860 – 1998)” (1998) [178] дослідники зупиняються на мистецькому житті Львова зазначеного періоду, детально змальовують діяльність мистецьких угруповань та їх вплив на культурне середовище Львова,

внесок у культурні процеси Західної України.

Особливо важливими при написанні дисертаційної роботи стало опрацювання матеріалів у архіві Інституту народознавства НАН України. Це дозволило дослідити досі невиявлені факти в історії інституції, дізнатися про склад працівників відділів, простежити конференції, що відбувалися у 60 – 80-і рр. ХХ ст., скласти повну картину про досліджувану ділянку. Істотним у написанні наукової роботи є ілюстративний ряд (світлина навчальних закладів та наукових установ мистецтвознавчого профілю в Україні, педагогічні колективи, найвагоміші вітчизняні монографії та збірники наукових праць з мистецтвознавства).

Дуже цінними є статті О. Голубця, що містять інформацію про становлення [60], науково-творчу та міжнародну діяльність ЛНАМ [63]. Вони присвячені 60-річчю заснування навчального закладу. Мова іде про випускників академії, багатьох відомих сьогодні художників, істориків і критиків мистецтва, які працюють у різних ділянках цього навчального закладу.

Провідною темою публікацій І. Голода є львівський мистецтвознавчий осередок, де формуються наукові погляди на історію мистецтва, викладають та отримують фахову освіту провідні українські науковці цієї сфери [58; 59]. Автор зосереджує увагу на історичних подіях, на фоні яких у Львові було засновано вищий навчальний заклад, робить акцент на здебільшого фактологічному огляді розвитку мистецтвознавства у ЛНАМ.

Основні досягнення кафедри історії і теорії мистецтва ЛНАМ з моменту її заснування зазначає завідувач кафедри Г. Стельмахук у одній із своїх статей [277]. Вона перелічує основні монографічні та колективні праці кафедри, а також повідомляє про запровадження випуску власного збірника статей “Мистецтвознавчий автограф”, де мають змогу друкуватися не лише відомі мистецтвознавці України, але й студенти та аспіранти. Публікація С. Лупій [136] містить інформацію про міжнародні зв’язки кафедри, участь викладачів та студентів у конференціях різних міст Польщі, Росії, та Канади.

Щодо проблеми сучасної мистецької освіти та, зокрема, діяльності ХДАДМ

маємо низку публікацій. Серед них: інтерв'ю з проф., ректором академії В. Даниленком, де він дає оцінку закладу, розповідає про його склад із трьох факультетів: “Дизайн промисловий та графічний”, “Дизайн середовища”, “Образотворче мистецтво”, а також про співпрацю ХДАДМ з іншими художніми навчальними закладами України. У третьому випуску “Мистецтвознавчого автографа” міститься інформація про кафедри історії та теорії мистецтва трьох основних художніх навчальних закладів України. Тут також є матеріали про кафедру теорії та історії мистецтва ХДАДМ [260], завідувачем якої є Л. Соколюк, а саме: про головні напрямки наукової діяльності кафедри: мистецтво Харківщини, сходознавчі дослідження та сучасні візуальні мистецтва, а також міжнародні наукові зв'язки.

У нашій дисертації ми доволі часто ведемо мову про відомих сподвижників українського мистецтвознавства досліджуваного періоду, наукова та творча діяльність яких висвітлюється на сторінках періодичних видань – статті про життєвий та творчий шлях М. Батога [77], А. Будзана [264], Б. Возницького [135; 159], Л. Волошин [78], М. Голубця [279], І. Гургулу [160], П. Жолтовського [84; 162; 211], Р. Захарчук-Чугай [324], Т. Кару-Васильєву [89; 241; 296], Г. Логвина [39], Л. Міляєву [101], М. Моздира [54, 85, 267], В. Овсійчука [49, 53], Г. Павлуцького [14], Х. Саноцьку [174], І. Сеніва [164], В. Січинського [317], М. Станкевича [195], О. Федорука [207], М. Фіголя [257], С. Чехович [110], В. Щербака [236; 243], Р. Яціва [252] тощо.

Що стосується відомостей про періодичні видання – журнали, часописи, альманахи, наукові збірники, то матеріалів про них є дуже мало. Лише маємо довідку про рік заснування, головного редактора тощо. Про окремі видання трапляються невеликі статті. Зокрема, про альманах “Артанію” [5; 139], “Вісник ЛНАМ” [15], “Мистецтвознавство” [42], “Мистецтвознавство України” [305], “Мистецтвознавчий автограф” [299], “Народна творчість та етнографія” [74], “Народознавчі зошити” [166; 301; 341; 343; 345].

В осмисленні теоретичних питань нашого дослідження було взято до уваги концептуальні твердження сучасного мистецтвознавства, розроблені відомими

науковцями В. Овсійчуком, М. Селівачовим, М. Станкевичем, О. Петровою, В. Рубан, О. Федоруком та ін.

Допоміжною складовою такого напрямку досліджень став укладений автором “Мистецтвознавці України. Довідник. 1991 – 2010 рр.” (2014) [146] з відомостями у сфері пластичних мистецтв, а також інших відомих дослідників українського мистецтва у вказаний період.

Обрана тема безпосередньо пов'язана з сучасністю. Тому в процесі роботи вивчення літературних джерел доповнювалося аналізом результатів безпосередньої участі автора дисертації у вітчизняних мистецьких та культурологічних проектах, його спілкування з художниками та мистецтвознавцями. Неабияке значення для написання цього дослідження мають інтерв'ю із провідними українськими мистецтвознавцями – М. Моздирем, М. Селівачовим, М. Станкевичем. Вони дозволяють систематизувати конкретні факти, події з життя дослідників мистецтва, впорядкувати розмаїття інформації, почерпнутої з літературних джерел.

Що стосується стану літератури з питань діяльності українських дослідників мистецтва, то очевидною є її нестача, не зовсім цілісне осмислення і систематизація фактів. Автори, які розглядають проблеми розвитку сучасного мистецтвознавства дещо поверхнево, висвітлюють актуальні аспекти на рівні опису матеріалу.

В основу методики пропонованої наукової роботи покладено комплексний підхід, що є не лише ефективним фактором, а й необхідною умовою при вивченні обраних об'єкта та предмета дослідження. У роботі можемо виділити окремі аспекти – висвітлення зародження мистецької освіти в Україні наприкінці ХІХ ст.; діяльність наукових установ і навчальних закладів мистецтвознавчого профілю в Україні, їх методологічні та засадничі принципи функціонування; мистецтвознавчі періодичні видання кін. ХХ – поч. ХХІ ст., а також сучасний стан мистецтвознавства в Україні.

Головними загальнонауковими методами дослідження, які були застосовані для написання наукової роботи, є історичний, аналітичний, системний та

порівняльний метод.

Матеріал дослідження зосереджується на цілому комплексі питань, для вирішення яких застосовано загальнонаукові методи дослідження. Так, при розгляді процесів і явищ, що відбувалися впродовж досліджуваного періоду і суттєво вплинули на творчу та педагогічну діяльність кафедр теорії та історії мистецтва, використано історичний принцип.

Предмет дослідження розглядався у широкому часовому діапазоні як результат взаємодії різних факторів. У вивченні мистецтвознавчої, культурологічної літератури та архівних джерел для висвітлення ступеня дослідження даної проблеми застосовано аналітичний метод.

За допомогою системного методу вдалося простежити динаміку становлення мистецько-освітньої діяльності викладачів мистецтвознавчих кафедр у найзначніших навчальних закладах України. У нашій науковій роботі при визначенні особливостей дослідницької праці вітчизняних наукових установ та навчальних закладів мистецтвознавчого спрямування використано порівняльний метод.

Висновки розділу. Збір, опрацювання й аналіз зібраного матеріалу, вивчення та систематизація наукових й історичних джерел, фондових і архівних документів дали можливість простежити соціальні та культурологічні засади українського мистецтвознавства наприкінці ХХ – поч. ХХІ ст. Так, аналіз літературних джерел дозволив зробити висновок про незначну кількість наукових праць, які висвітлюють еволюцію розвитку українського мистецтвознавства кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Активність, що властива мистецтвознавцям у цей період, не знайшла наукової оцінки у працях істориків, критиків і теоретиків культури та мистецтва. Що стосується стану літератури з питань діяльності українських дослідників мистецтва, то очевидно є її нестача та не зовсім цілісне осмислення фактологічного матеріалу. Отже, немає всеохоплюючої праці, котра б всебічно висвітлювала українське мистецтвознавство зазначеного періоду, а також не вистачає теоретичних досліджень, у яких було б проаналізовано мистецький досвід ХХ ст. та художні

процеси, що відбуваються сьогодні, які б виробили стратегію подальшого розвитку українського мистецтвознавства.

РОЗДІЛ 2

СТАНОВЛЕННЯ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА ТА ХУДОЖНЬОЇ КРИТИКИ В УКРАЇНІ

2.1. Зародження мистецтвознавства в Україні кінця XIX – початку XX століття

Кінець XIX – поч. XX ст. – це ранній період історії, коли відбувалося самоусвідомлення та визначення сфери діяльності національного мистецтвознавства. Лише на поч. XX ст.* вітчизняна наука про мистецтво оформлюється як самостійна наукова дисципліна, розвиваючись до того часу в руслі інших галузей гуманітарного знання як аматорське мистецтвознавство. За означений час – від 1870-х до 1920-х рр. – відбувається процес становлення предмета мистецтвознавства, формування об'єктивних знань про національну образотворчу спадщину та виокремлення дослідницьких осередків.

Саме в цей період в українському суспільстві спостерігалось піднесення в галузі художньої культури, що сприяло утвердженню в образотворчому мистецтві позицій реалізму та зародженню нових мистецьких течій. Вченими було здійснено періодизацію історії українського мистецтва та визначено характерні риси національного стилю в різних видах мистецтва: архітектурі, живописі, графіці, декоративному мистецтві. Оскільки вивченням пам'яток давнього мистецтва відала археологія, то саме завдяки зусиллям археологічних установ та організацій встановлювалися властиві риси українського стилю.

Вагомий внесок в українську художню культуру цього часу та її наукове осмислення внесли провідні науковці: М. Біляшівський, Ф. Вовк, В. Горленко, В. Кричевський, Є. Кузьмін, О. Лазаревський, Г. Лукомський, В. Модзалевський, О. Новицький, Г. Павлущий, М. Петров, М. Сумцов, К. Широцький, В. і Д. Щербаківські [1, с. 32].

У цей час важливими мистецько-освітніми осередками в Україні були університети. На поч. XX ст. тут склалися основні напрями науки про

* Існує твердження про те, що початки мистецтвознавства у Харкові (С. Побожій) [214] та Києві (О. Сторчай) [281] припадають на початок XIX ст., але ці думки нічим не обгрунтовані.

мистецтво, проводилося систематичне навчання студентів з теорії та історії мистецтва і відбувалося формування мистецтвознавчих шкіл. На посадах в університетах гуртувалися фахівці – відомі художники, архітектори, мистецтвознавці, які своїм організаційно-педагогічним і творчим досвідом, науковими дослідженнями, науково-практичними заходами у галузі музейної справи визначали розвиток мистецької освіти. Університетська мистецька освіта мала на меті збагатити загальний культурний рівень студентства, навчити розумінню образотворчого мистецтва, дати практичні знання з рисунка, та живопису. При університетах створюються перші художні музеї, які, хоч і обмежено, були доступні для огляду публіки [289, с. 155-156].

У Києві академічна наука про мистецтво в цей час розвивалась у двох вищих навчальних закладах – Київському університеті св. Володимира та Київській духовній академії.

Так, з другої пол. XIX – поч. XX ст. Київський університет стає одним із центрів мистецтвознавчої освіти та розвитку вітчизняної науки про мистецтво. Одним із перших, хто впродовж десяти років читав тут лекції, був А. Прахов, історіографічні напрацювання якого істотно поглибили знання про українське мистецтво. У 1887 р. він відкрив і скопіював фрески Михайлівського Золотоверхого монастиря в Києві й цього ж року перевівся із Санкт-Петербурзького університету в Київський на кафедру історії красних мистецтв. Слухачами його лекцій були майбутні фахівці Г. Павлуцький, М. Біляшівський, Д. Щербаківський, що забезпечило подальший науковий доробок українського мистецтвознавства.

Після А. Прахова історію мистецтва в Київському університеті читав проф. Г. Павлуцький, якого називають першим в Україні професійним мистецтвознавцем. Він був автором перших узагальнюючих праць з питань цивільної та культової архітектури давньокняжих міст – Києва, Чернігова, Володимира та Суздаля у книгах “Старожитності України. Дерев’яні та кам’яні храми” (1905) й “История русского искусства” (1910), а також – українського орнаменту [14, с. 14; 196]. Своїми дослідженнями він намагався визначити

місце української художньої спадщини в загальноєвропейському культурному процесі. Під час навчання в університеті лекції професора слухали відомі фахівці Д. Антонович, Ф. Ернст, П. Попов, брати В. та Д. Щербаківські та ін.

До найбільш талановитих представників української університетської науки про мистецтво слід віднести К. Широцького, науковий доробок якого склали понад сотня друкованих досліджень [289, с. 159]. Сюди належать рецензії та низка рукописів, серед яких – фрагменти планової двотомної історії українського мистецтва. Вчений захоплювався історією українського живопису, архітектурою. Він досліджував художню спадщину Т. Шевченка, В. Тропініна, Г. Левицького, збирав взірці народного мистецтва Буковини та Галичини [1, с. 32]. Костянтин Широцький видав капітальні нариси з історії декоративного мистецтва України – “Художнє оздоблення українського дому в минулому і тепер” (1914) та “Ілюстрована історія Галичини” (1915), а також перший путівник мистецьких пам’яток української столиці “Київ” (1917). Серед перших синтетичних курсів історії староукраїнського мистецтва його праці – “Старовинне мистецтво на Україні” (1918) та “Українська штука за часів старокнязівських та її виучення” (1918) [28, с. 6]. Цінність цих наукових робіт полягала в незаперечному ствердженні важливості та своєрідності українського мистецтва.

В іншому київському навчальному закладі – духовній академії викладали відомі вчені. Всі дослідження та навчальні програми тут були орієнтовані на історію церкви. З академією пов’язана багатолітня наукова діяльність видатного вченого, професора кафедри історії і теорії російської і зарубіжної літератури М. Петрова. Вчений вивчав культову архітектуру та споруди Києва. Його праці стали одними з перших систематизованих нарисів історії українського мистецтва. Прикметно, що Г. Павлуцький і М. Петров розглядали українську національну художню спадщину як органічну складову усього культурного процесу [1, с. 32].

У Харківському університеті першим фаховим мистецтвознавцем був учень Н. Кондакова – Є. Редін, який викладав там з 1893 по 1908 рр. [289, с. 156]. Тут

він викладав курси візантійського, християнського і давнього мистецтва. Цим самим він також сприяв вихованню науковців, які своєю працею продовжили процес розвитку мистецтвознавства в Харківському університеті. Його праці стали значним внеском у висвітленні низки питань з історії мистецтва Київської Русі та пам'яток Слобожанщини. Після смерті Є. Редіна кафедра історії мистецтва кілька років була вакантною, поки її не зайняв у 1912 р. Ф. Шміт, який фактично став основоположником теоретичної мистецтвознавчої думки у Харкові. Він продовжував традиції вивчення візантійського та давньоукраїнського мистецтва в Харківському університеті. Дослідник істотно вплинув на процес формування концепції історії українського мистецтва. Окрім того, Ф. Шміт багато уваги присвячував питанням теорії і психології мистецтва, висловлюючи сміливі погляди щодо типології та видової специфіки вітчизняної образотворчості. Першим, хто розробив та почав читати тут курс історії українського мистецтва у 1920-х був учень Ф. Шміта – С. Таранушенко. Окрім названих мистецтвознавців, вагомий внесок у розвиток української мистецтвознавчої науки зробили також історики і філологи: О. Білецький, А. Валицький, О. Кирпичников, І. Кронеберг, О. Потебня, М. Сумцов [213; 289, с. 156].

Постійна увага до національної мистецької класики простежується в науковій діяльності видатного етнографа-фольклориста, літературознавця та громадського діяча М. Сумцова (1854 – 1922) [289, с. 157]. Декан історико-філологічного факультету Харківського університету Микола Сумцов є автором понад двох десятків праць з історії української художньої культури. Це статті про творчість Т. Шевченка, К. Трутовського, Д. Безперчого, про значення української тематики в полотнах художників-передвижників, про українське народне мистецтво (писанку), а також праці бібліографічного характеру [75, с. 3].

Таким чином, можна зробити підсумок, що вчені Харківського університету – Є. Редін, М. Сумцов і Ф. Шміт у своїх напрацюваннях застосовують однаковий підхід до вивчення пам'яток культури і мистецтва. Вони схиляються

до єдиного вивчення візантійського, класичного й українського та давньоруського мистецтва. Важливим є те, що університетське мистецтвознавство певною мірою вплинуло на розвиток мистецького життя Харкова та Слобожанщини.

В Новоросійському університеті, що діяв в Одесі, викладання історії мистецтва було добре налагоджено. З 1870 по 1888 рр. кафедру теорії і історії мистецтв тут очолював росіянин Н. Кондаков. Разом з ним одночасно викладав літературознавець О. Кирпичніков, який також захоплювався мистецтвознавчими дослідженнями. Наукові інтереси співробітників цього університету були зосереджені переважно на вивченні античного періоду розвитку Причорномор'я та півдня України [289, с. 156].

У вказаний період для утвердження українського мистецтва та розвитку художніх традицій створювалися музеї. Особлива роль тут належала археологу, етнографу, мистецтвознавцю та музейному діячу – Миколі Біляшівському, чисельні наукові праці якого стали основою для вивчення різних галузей української культури. З ініціативи вченого були створені музеї в м. Городку на Волині, Полтаві, Чернігові [1, с. 33]. Він був одним із засновників і багаторічним директором Київського художньо-промислового музею (тепер – Національний художній музей України), автором проекту першого закону України про охорону пам'яток історії, культури й мистецтва (1918), програми створення національних і регіональних музеїв. Загалом, науковий доробок вченого складає понад 65 праць з питань археології, етнографії та мистецтва.

Розвитку музейної справи також сприяла діяльність одного з першовідкривачів трипільської культури В. Хвойки та Д. Щербаківського. Фахівець в галузі народного мистецтва – Данило Щербаківський читав курс українського народного мистецтва й історії українського мистецтва в новоствореній Українській державній академії мистецтв, яку згодом реорганізували у Київський художній інститут. Він став автором культурологічних та українознавчих праць з історії національного українського мистецтва: “Козак Мамай” (1913), “Символіка в українському мистецтві”

(1921), “Українські дерев’яні церкви” (1921), відомого видання “Українське мистецтво” (1927) та інших. Своєю діяльністю він заклав основи етнокультурознавства, українського культурознавства та запропонував теоретико-методологічне підґрунтя їх дослідження. Його брат Вадим Щербаківський – автор унікальних праць “Архітектура у різних народів і на Україні” (1910), “Орнаментация української хати” (1948), в яких у світовому контексті аналізувалися різні види і форми народного й професійного мистецтва України [361].

Мистецтвознавець, активний учасник організації Київського музею західного та східного мистецтва (нині – Національний музей мистецтв ім. Богдана і Варвари Ханенків) Георгій Лукомський присвятив себе вивченню українських садиб та сільських церков Харківської губернії, Вишневецького палацового комплексу, пам’яток архітектури Львова, Києва, Батурина, Козельця, Волині та Галичини [352].

Головні ознаки національного стилю в українській архітектурі досліджував Олексій Новицький, який сприяв всебічному вивченню народної культури, також вивчав вітчизняний живопис, зокрема, творчість Т. Шевченка (монографія “Шевченко як маляр”, 1914). Він зібрав багато матеріалів до неопублікованих праць “История украинского искусства”, “Український іконопис”, написав історичні довідки й огляди українських музейних колекцій, бібліографічні дані про художників і мистецтвознавців.

Таким чином, новоутворені музеї сприяли формуванню цінних збірок пам’яток історії й культури України, а їх експозиції збагачували знання, ерудицію та світогляд усього українського суспільства. Наукові пошуки згаданих учених спрямовувалися в русло актуальних проблем часу, на трактування мистецтва як невід’ємної частини української національної культури. Творчість митців була складовою тогочасного суспільного життя, значення якого посилювала їхня активна участь у громадському житті.

Інтенсивне зростання виробництва та пожвавлення художнього життя призвели до необхідності власних висококваліфікованих кадрів, художників,

скульпторів, граверів та архітекторів. Тому вже з серед. XIX ст. у великих містах і культурних осередках України почали виникати нові мистецькі школи, зорієнтовані на академізм західноєвропейського зразка [1, с. 33; 6, с. 65].

Так, у 1875 р. було відкрито приватну Рисувальну школу М. Мурашка, яка не мала державного статусу, проте зайняла провідне місце серед художніх навчальних закладів України. В 1901 р. її реорганізували в Київське художнє училище [1, с. 34; 359]. Микола Мурашко був визначною постаттю в галузі української художньої критики другої пол. XIX – поч. XX ст. Методику викладання живопису та рисунка він вивчав у європейських рисувальних школах та академіях мистецтв, цікавився як історією мистецтва, так і проблемами сучасного йому художнього життя.

У Харкові 1869 р. була відкрита приватна рисувальна школа Марії Раєвської-Іванової. Через кілька років на базі цієї школи в 1896 р. утворили Міську школу рисування й живопису, а з 1912 р. вона перетворена у державний навчальний заклад – Харківське художнє училище. З цього часу заклад підпорядковувався Петербурзькій Академії мистецтв. Школа М. Раєвської-Іванової готувала не лише ремісників, але й майбутніх художників. Її випускники згідно програми ґрунтовно вивчали народне декоративно-ужиткове мистецтво.

З 1865 р. в Одесі діяла Малювальна школа Одеського товариства красних мистецтв, яку в 1885 р. було перетворено в середній навчальний заклад. З 1899 р. вона перейшла у підпорядкування Петербурзької академії мистецтв як художнє училище. Тут навчалися відомі в майбутньому художники І. Бродський, П. Волокидін, М. Греков, К. Костанді, П. Нілус, скульптор Б. Едуардс. Одеса – художній центр Півдня України – миттєво реагувала на нові віяння, що відбувалися в європейському художньому середовищі. Саме в Одесі та Києві відбулися перші міжнародні виставки авангарду в Російській імперії [1, с. 34].

У формуванні художньої освіти в Галичині важливим етапом стало відкриття художньої школи у Львові, яка виникла спочатку як

Загальнопромислова школа рисунків і моделювання при Львівському міському музеї художніх промислів (1877). Школа базувалася на вивченні декоративно-ужиткового мистецтва, на розвитку місцевих традицій. Вона давала достатню фахову підготовку, а її учні мали змогу навчатись у вищих навчальних художніх закладах за кордоном. Тут навчалися такі відомі особистості як Л. Гец, Г. Кузневич, О. Курилас, Олена та Ольга Кульчицькі, Т. Романчук, А. і В. Манастирські, І. Севера, Р. Сельський та ін. [1, с. 35].

До перших західноукраїнських істориків мистецтва належать: М. Голубець, М. Драган, В. Залозецький, В. Пещанський, В. Січинський. Також вважаємо за необхідне назвати імена перших польських істориків мистецтва, які працювали у Львові. До них належать: Ян Болоз-Антоневич, Мечислав Гембарович, Йозеф Грабовський, Ксаверій Дівочський, Владислав Козицький, Тадеуш Маньковський, Владислав Подляха. З 1895 р. у Львівському університеті діяла кафедра історії мистецтва [210, с. 279-281].

Мистецтвознавчий доробок активного громадського діяча Миколи Голубця представлений монографіями та нарисами з історії української художньої культури, у яких він зумів охопити широкий тематичний і хронологічний спектр наукових проблем. Чи не найбільше зусиль дослідник доклав до праці над загальною історією українського мистецтва, вперше відобразивши цілісний розвиток художньої культури в Україні від найдавніших часів до модерну. Інші праці вченого були присвячені тогочасному мистецтву Галицької та Наддніпрянської України, актуальним дослідженням сакрального малярства та творчості українських митців [279, с. 167-168].

Філолог і музеєзнавець Іларіон Свенціцький у 1905 р. заснував Львівський Національний музей. Саме він зібрав, систематизував та упорядкував багато матеріалів для цієї установи. Під керівництвом дослідника заклад (1905 – 1952) став авторитетною науковою установою. З позначкою наукової фундації митрополита Шептицького “Національний музей у Львові” публікувалися ґрунтовні наукові праці. Ініціатором їх видання і часто й автором був сам Свенціцький. У цей період Національний музей у Львові виконував не тільки

історико-культурні, а й суспільно-політичні функції.

У цьому закладі працював дослідник давнього українського церковного будівництва і різьблення Михайло Драган. Його праця “Українські деревляні церкви” (1937) – видання, що не втратило своєї актуальності і до сьогодні, оскільки 2014 р. його було перевидано. Ще один співробітник Національного музею у Львові – В. Пещанський керував тут реставрацією старовинного іконопису (у тому числі відомого Богородчанського іконостасу) та упорядкуванням пам’яток народного мистецтва, досліджуючи предмети української старовини – ікони, килими, іконостаси і опублікував низку наукових праць [279, с. 169].

Мистецтвознавець, проф. Віденського та Грацького університетів В. Залозецький написав і видав кілька праць про вплив візантійського, готичного, ренесансного та барокового мистецтва на українську архітектуру. Його статті виходили друком не лише в західноукраїнських, але й у європейських періодичних виданнях.

Проф. Українського Вільного Університету в Празі Володимир Січинський систематично вивчав і опрацьовував різні ділянки українського мистецтва та художнього промислу. Він дослідив, зарисовував і зафотографував найдавніші пам’ятки української дерев’яної архітектури в околицях Львова. Вчений є автором цінних статей про українських митців і мистецтвознавців: К. Широцького, В. Касіяна, М. Бутовича, Р. Лісовського, П. Ковжуна, Т. Шевченка, О. Новаківського, Т. Левицького, І. Труша, М. Голубця, М. Пимоненка, Г. Нарбута, Д. Левицького, К. Трутовського, О. Кульчицьку тощо.

Таким чином, зрушення у культурних центрах України – Києві, Харкові, Одесі, Львові – сприяло створенню місцевих творчих об’єднань у цих містах. Як наслідок, виникають: Товариство київських художників (1887), Товариство південноросійських художників в Одесі (1890), Товариство для розвою руської штуки у Львові (1898), Товариство харківських художників (1900) та інші. Ці об’єднання забезпечували консолідацію українських мистецьких сил (навіть розділених державним кордоном), сприяли суспільному, національному,

естетичному визначенню [1, с. 35; 289, с. 159].

Таким чином, зародження мистецтвознавчої науки в Україні припадає на кін. XIX – поч. XX ст. Завдяки зусиллям представників університетської науки, музейної справи наприкінці 1890-х рр. відбувається перехід від аматорського вивчення пам'яток українського мистецтва до їхнього фахового мистецтвознавчого дослідження. Активні наукові пошуки останньої чверті XIX ст. Н. Кондакова, М. Петрова, А. Прахова, М. Сумцова та багатьох інших дозволяють зібрати значну кількість фактологічного матеріалу, молода наука постає перед необхідністю його систематизації та класифікації, взаємозв'язку з іншими національними культурами. Починається планомірна дослідницька робота з визначення художньої своєрідності української образотворчості та основних етапів її історичного розвитку. У результаті діяльності М. Біляшівського, М. Голубця, Г. Павлуцького, К. Широцького, Ф. Шміта, братів Щербаківських та інших були сформовані наукові уявлення щодо національних особливостей української архітектури, давнього живопису, графіки, народного мистецтва.

2.2. Українське мистецтвознавство у період середини – другої половини XX століття

Перед тим, як розглянути стан та розвиток мистецтвознавчої науки у період незалежності України, нам слід звернутися до її передісторії, а саме до зародження та розвитку цієї науки у період радянського тоталітаризму в нашій державі, а також назвати перших науковців у цій сфері.

У період радянського тоталітаризму мистецтвознавство мало виразний політично-кон'юнктурний підтекст, подекуди воно відігравало роль агента каральних органів, а мистецька критика була своєрідним ритуалом. Адже мистецькі процеси та особистості підлаштовувалися під ідеологічну парадигму, тенденційно трактувалася роль національної традиції, відбувалося маніпулювання історичною пам'яттю. У більшості видань чітко простежувалися ідеологічні штампи, методологічні вимоги до публікування лише позитивного матеріалу. Щоразу робився наголос на розквіті та

відродженні українського мистецтва саме в радянський час.

Запроваджений метод соцреалізму сформував інше мистецтво, зробивши його залежним від партійного замовлення й тогочасної політики. Художньому критику відмовлялося у праві на свободу творчості, заборонялося висвітлення тих питань як з історії мистецтва, так і з сучасних мистецьких проблем, які не сприяли розкриттю повноти історичного процесу розвитку мистецтва. У науці заохочувалася поверховість, стереотипи банальних оцінок, політична кон'юнктурність. У багатьох випадках критики були змушені уникати “гострих кутів”. Тон таких рецензій, критичних оглядів, проблемних статей переважно ставав компліментарним [121, с. 230].

У цих умовах наукові монографії, присвячені окремим митцям, писалися за офіційно визначеним стилем. Їх характер був суто оглядовим, позбавленим конкретики й аналізу мистецьких явищ [121, с. 231]. На думку іноземних учених, рівень таких праць не був високим, і це, на жаль, породжувало певну другосортність українського мистецтвознавства [182, с. 594], яке впродовж ХХ ст. пройшло доволі складний розвиток, адже вочевидь залежало від змін суспільно-політичної системи та соціокультурного клімату країни. У різні періоди критика щодо тих самих мистецьких явищ набувала різного, іноді протилежного забарвлення [177, с. 185].

Однією з рис радянської критики була пропаганда надто ідеалізованого реалізму в мистецтві, а також свого роду становлення пантеону божеств і героїв. Утверджений репресивними методами соцреалізм проголошували єдиним та обов'язковим для всіх радянських художників творчим методом. Соцреалізму належало зображати ідеалізовану дійсність, а тому поняття художнього образу стало головною категорією естетики. Цей метод затьмарював усі інші мистецькі напрями, нівелював пошуки нової пластичної мови. У зв'язку з цим українське мистецтво відмежовується від світу, шляхом репресивних заходів запроваджується одностайність художнього процесу та жорстка залежність митця від тоталітарної системи.

Варто відзначити, що критиці цього періоду була властива чітка

структуризація, поділ видів і жанрів мистецтва на важливі та менш значущі, дозволені для дослідження і не бажані. В цей час сформувалася своєрідна ієрархія жанрів, серед яких провідне місце належало тематичній картині та портретам “вождів”, а визначальним став політичний підтекст. Політизація культури й духовних цінностей сформувала низку культів і міфологічних уявлень: культ героїчної колективної праці заради світової революції, культ “вождя”, пропагування винятковості соціалістичної культури. Панівною у цей час була “народність” мистецтва, що популяризувала колективність, простоту та зрозумілість [177, с. 188].

Як зазначено у статті О. Новицької, мистецтвознавство повинно було визначати пропоновані орієнтири. Оскільки ця межа була тонкою, то й критик мистецтва опинявся в хиткому становищі: щоб раптом не похвалити заборонене, не дослідити недозволене, не вийти в своїх оцінках того чи іншого мистецького явища за визначені ідеологією межі [177, с. 189].

Практично не публікувались матеріали про художнє життя української діаспори в країнах Європи й Америки, а їх творчість свідомо вилучалася з наукового обігу [121, с. 232].

У радянські часи вітчизняна мистецтвознавча наука концентрувалася в основному у Москві та Ленінграді (тепер – Санкт-Петербург), а саме – у Московському державному університеті ім. М. Ломоносова та Ленінградському Інституті живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна. Всі вчені ради із захисту дисертацій з мистецтвознавства зосереджувалися переважно у цих містах, а не в інших столицях республік Радянського Союзу. Так, до складу спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій Московського державного університету М. Ломоносова входили відомі російські мистецтвознавці: В. Василенко, М. Ільїн, Д. Сараб'янов та ін. Викладач спецкурсу українського мистецтва, проф. В. Василенко перед захистом кандидатської дисертації львівського дослідника М. Моздира настійливо рекомендував йому: “Вы все свои изыскания должны писать и присылать к нам на русском языке. Потому что на украинском их никто здесь

читать не будет” [290, с. 4]. Ця ж рекомендація стосувалася пошукувачів з інших республік Радянського Союзу.

Московські дослідники вважали себе справжніми апробованими мистецтвознавцями, слово яких було останньою незаперечною інстанцією. Пізніше про це явище перед захистом своєї кандидатської дисертації у 1978 р. писав мистецтвознавець М. Селівачов: “...в Києві захисти прикрили, докторів для них бракує, дисертацію доводиться перекладати російською мовою та їздити до них на поклон” [240, с. 241].

Прикладом другорядності українського мистецтвознавства та вітчизняних дослідників мистецтва, як зазначає М. Моздир, була подія, яка відбулася 1961 р. в Москві, коли була організована перша велика художня виставка у Центральному виставковому залі “Манеж” “Искусство – в быт”. На ній проводився огляд усіх видів декоративно-прикладного мистецтва Радянського Союзу. Хоча в Україні у цей час працювало кілька дослідників українського художнього скла (В. Рожанківський, Ф. Петрякова), проте ніхто з них не був задіяний на виставці. На цю тему доповідав інший науковець, співробітник Інституту історії і теорії мистецтва при Московській академії мистецтв. Саме він робив свої висновки про українське художнє скло і про його мистецтвознавче висвітлення, хоча українські дослідники знали предмет краще від нього [290, с. 5-6].

Важливо, що значні досягнення українського мистецтвознавства радянського періоду відбулися не завдяки, а всупереч панівній ідеологічній системі. Цьому сприяла багаторічна титанічна праця когорти провідних українських мистецтвознавців, які в складних умовах намагалися не тільки плідно працювати, але й виявляти певну протидію насаджуваним стереотипам соцреалізму.

До перших дослідників, які на 1970 р. були кандидатами мистецтвознавства в Україні належать: В. Афанасьєв (1957), Ю. Белічко (1964), П. Білецький (кандидатська – 1961; докторська – 1969), А. Будзан (1959), Л. Владич (1964), І. Врона (1951), Н. Глухенька (1964), П. Жолтовський (кандидатська – 1955;

докторська – 1981), Я. Запаско (кандидатська – 1958; докторська – 1974), З. Лашкул (1962), Ю. Лащук (кандидатська – 1958; докторська – 1973), Г. Логвин (кандидатська – 1948; докторська – 1969), Л. Міляєва (кандидатська – 1958; докторська – 1988), П. Мусієнко, Ю. Нельговський (1953), А. Німенко (1955), В. Овсійчук (кандидатська – 1966; докторська – 1989), М. Пекаровський (1967), Б. Піаніда (1951), Л. Попова (1957), Н. Рипська (1965), Л. Сак (1964), І. Сакович (1964), В. Свенціцька (1966), О. Тарновський (1955), О. Тищенко (1967), В. Ткаченко (1964), Ю. Турченко (1953), П. Цибенко (1949), Ф. Шапошников (1967) [29, с. 456]. А згодом до цього списку приєдналися Д. Степовик (кандидатська – 1970; докторська – 1984), О. Федорук (кандидатська – 1971; докторська – 1996), М. Селівачов (кандидатська – 1978; докторська – 1996), В. Тимофієнко (1971).

Коротко зупинимося на доробку окремих постатей, які є корифеями вітчизняної мистецтвознавчої науки. Так, з 1947 р. і впродовж майже п'ятдесяти років у Київському Науково-дослідному інституті теорії та історії архітектури і містобудування працював один із найвидатніших дослідників українського мистецтва Григорій Логвин, який був спеціалістом у галузі українського мистецтва та архітектури доби бароко, а також архітектурно-мистецьких шкіл XVII – XVIII ст. Так, у 1969 р. за дисертацію “Українське мистецтво 1240 – 1540 рр.”, захищену у Ленінградському інституті живопису, скульптури і архітектури ім. І. Рєпіна, Г. Логвину було присуджено вчений ступінь д-ра мистецтвознавства.

У Київському державному художньому інституті (тепер – НАОМА) з 1957 р. працював ще один видатний український мистецтвознавець Платон Білецький, який виховав цілу плеяду фахівців з мистецтвознавства. Він є автором понад 200 наукових праць, у тому числі 15 монографій і видань альбомного характеру з теорії та історії українського мистецтва. Діапазон досліджень П. Білецького надзвичайно широкий – від найдавнішого мистецтва, України до культури Китаю та Японії (праця “Китайське мистецтво” (1957)). Його книга “Козак Мамай. Українська народна картина” (1960) стала узагальнюючою працею з

вивчення цього явища народного мистецтва. У ній проаналізовано багато творів і здійснено їхню змістовну класифікацію за певними ознаками [249, с. 132].

У тодішньому Київському державному художньому інституті з 1953 р. працював Юрій Асєєв, дослідник історії архітектури та мистецтва Київської Русі. Він захистив кандидатську дисертацію у 1948 р. Науковець є автором 16 монографій та альбомів, понад 250 статей із зазначеної проблематики. Сюди належить праця “Орнаменти Софії Київської” (1949), де зібрано та структуровано більшість фрескових і мозаїчних оздоб Софії Київської XI ст., а також “Архітектура Київської Русі” (1969), “Подорож в античний світ” (1970), “Джерела: Мистецтво Київської Русі” (1980), “Архітектура давнього Києва” (1982), “Стили в архітектурі України” (1989), “Мистецтво Київської Русі” (1989) та інші.

У монографії Ю. Асєєва “Джерела: Мистецтво Київської Русі” із серії “Нариси з історії українського мистецтва” (1980) автор розповідає про пам’ятки мистецтва, що увійшли до скарбниці світової культури і стали першоджерелом вітчизняного мистецтва.

У ІМФЕ ім. М. Рильського працював відомий мистецтвознавець Юрій Турченко. Він спеціалізувався на дослідженні української графіки – “Український радянський естамп” (1962), “Український естамп” (1964), “Українська радянська графіка” (у співавт. з В. Касіяном, 1957). Також був автором та редактором 6-томної “Історії українського мистецтва” (1966 – 1970) та “Українського мистецтвознавства” (1969 – 1974), співред. “Словника художників України” (1973) та ін. У 1974 р. був відряджений на працю в системі ЮНЕСКО в Париж. В Україну не повернувся, тривалий час працював у Луврі (відділ графіки).

На кафедрі історії та теорії мистецтва Київського державного художнього інституту (тепер – НАОМА) з 1962 р. працює проф. Людмила Міляєва. Дослідниця захистила докторську дисертацію на тему: “Розписи Дрогобича і проблеми розвитку українського мистецтва XVI – поч. XVIII ст.” у 1988 р. Людмила Міляєва є автором або співавтором понад двох сотень наукових

праць.

Український мистецтвознавець, провідний співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України Дмитро Степовик – дослідник сакрального (християнського) образотворчого мистецтва Середньовіччя та Нової доби XVII – XVIII ст. Кандидатську дисертацію з мистецтвознавства він захистив в ІМФЕ НАНУ у 1970 р., а габілітаційну докторську дисертацію з мистецтвознавства у 1992 р. в Українському вільному університеті (Мюнхен, Німеччина). Науковець вивчив та описав ікони, фрески, мозаїки, гравюри, книжкову мініатюру цього періоду. Водночас він досліджує зв'язки давнього українського образотворчого мистецтва з мистецтвом країн Заходу, а також творчість майстрів образотворчого мистецтва українського походження у США, Канаді, Англії, Франції, Німеччині Італії, Болгарії [328, с. 45].

Науковий доробок Д. Степовика складає понад 40 монографій та близько 500 статей з образотворчого мистецтва, в яких увагу автора зосереджено на гуманістичних основах національного мистецтва.

Видатний мистецтвознавець, співробітник ІМФЕ з 1971 – 1992 рр., а від 2004 р. – завідувач кафедри теорії та історії мистецтва НАОМА Олександр Федорук, в особі якого українська наука має найвидатнішого і найбільш послідовного дослідника мистецтва українського зарубіжжя. У його наукових працях (яких налічується понад сотню) розглядаються різноманітні історичні періоди як національного, так і світового мистецтва, а також життєвий та творчий шлях окремих митців, його сучасників. Звання д-ра мистецтвознав. О. Федорук отримав у 1996 р. після захисту дисертації на тему: “Польський живопис. 1945 – 1965 рр.: Розвиток реалістичних традицій і авангарду” [207, с. 394-396].

Яскравим представником мистецтвознавчої науки у Харкові був Степан Таранушенко, який став одним з перших в Україні вчених, хто отримав звання професора та ступінь доктора мистецтвознавства, був членом першого українського ВАКу. Ще у 1930-х він увійшов до авторського складу

нездійсненого проекту “Історії українського мистецтва”. Науковець тривалий час очолював тоді столичний Музей українського мистецтва та секцію українського мистецтва при Харківській Науково-дослідній мистецтвознавчій кафедрі й сформував засади для формування харківської мистецтвознавчої школи. Він досліджував дерев’яну монументальну архітектуру Лівобережжя. Найзначнішою працею вченого стала “Монументальна дерев’яна архітектура Лівобережної України” (1976) [27, с. 12-14].

Що ж до ситуації у Львові, то перші мистецтвознавці зосереджувалися у головних музеях міста: Львівському музеї українського мистецтва, Львівській картинній галереї, Музеї етнографії та художнього промислу, Львівському історичному музеї, а також у навчальних закладах міста: Львівському державному інституті прикладного і декоративного мистецтва й Українському поліграфічному інституті ім. І. Федорова.

У Львівському музеї українського мистецтва (тепер – Національний музей ім. Андрея Шептицького) працювало кілька дослідників українського мистецтва. Найвідоміші з них – Віра Свенціцька, Ірина Гургула, Софія Чехович, Ярослав Нановський, Микола Батіг, Григорій Островський.

Один із відомих львівських мистецтвознавців Віра Свенціцька – спеціаліст у галузі давнього українського мистецтва та різьбярства, чиєму перу належить чимало мистецтвознавчих розвідок. Однією з кращих праць дослідниці є книга “Іван Руткович і становлення реалізму в українському малярстві XVII ст.” (1966), в якій розглянуто творчість українського майстра у контексті загальноєвропейського художнього процесу, що на той час було новим підходом в українському мистецтвознавстві. Інші праці – “Живопис XIV – XVI ст.” (у 2 т. “Історії українського мистецтва”, 1967), “Словник жовківських майстрів живопису і різьби” (у збірнику “Українське мистецтвознавство”, кн. 1, 1967), “Український середньовічний живопис” (1976, у співавт.). Значним здобутком стала її праця “Спадщина віків. Українське малярство XIV – XVII ст.” – останнє прижиттєве видання дослідниці, в якій глибоко висвітлено творчість Ф. Сеньковича, М. Петраховича, І. Рутковича, І. Кондзелевича й

багатьох маловідомих українських митців доби Ренесансу та бароко [325, с. 83].

Фахівцем у сфері українського народного мистецтва, передовсім народного одягу і тканини визнано львівську дослідницю Ірину Гургулу. У її працях “Народне мистецтво західних областей України” (1966) та “Нариси з історії декоративно-прикладного мистецтва” (1969) подано огляд найважливіших видів декоративного і прикладного мистецтва усіх областей Західної України, визначено їх локальні особливості [160].

Софія Чехович – дослідниця творчості професійних художників та народних майстрів України. Низка її праць присвячена творчим роботам Й. Бокшая, А. Манастирського, Г. Світлицького, І. Севери, В. Борисенка, М. Глуценка, Я. Козіка, О. Мурашка, С. Васильківського, М. Пимоненка у контексті тогочасного радянського образотворчого та декоративного мистецтва. До її праць належать монографії: “Йосип Бокшай” (1954), “Народне мистецтво Сокальщини” (1957), “Народні майстри” (1959, у співавт.), “Степан Чайка” (1969). Софія Володимирівна – автор наукових статей з питань народного мистецтва, які є результатом багаторічної мистецтвознавчої експедиційної роботи дослідниці [110, с. 430].

Співробітник Львівського музею українського мистецтва Я. Нановський цікавився проблематикою західноукраїнського малярства кін. XIX – поч. XX ст. Серед найвідоміших монографій – “Корнило Миколайович Устиянович” (1963), “Іван Труш” (1967), “Юліан Панькевич” (1986), які були першими ґрунтовними дослідженнями творчої спадщини й життєвого шляху цих відомих митців, а також загального мистецького процесу кін. XIX – поч. XX ст. на західноукраїнських землях. Розділи, присвячені вказаній епосі, в 6-томній “Історії українського мистецтва” (1969, 1970), а також численні статті у періодиці свідчать про вагомість внеску Я. Нановського в українське мистецтвознавство [356].

Микола Батіг – автор численних наукових праць, мистецьких досліджень, монографій, каталогів, журнальних та газетних статей про видатних українських митців: Д. Крвавича, О. Кульчицьку, О. Куриласа, А.

Манастирського, В. Манастирського, І. Труша, Є. Дзиндру, З. Кецала та ін. [77, с. 50-51].

Ще одним значним центром, де зосереджувалися місцеві дослідники мистецтва, була Львівська картинна галерея. Саме тут працював провідний український мистецтвознавець Борис Возницький. Окрім неоціненної музейної діяльності Б. Возницькому належать монографії: “Одеський замок” (1978), “Каплиця Боїмів у Львові” (1979), “Микола Потоцький староста Канівський та його митці архітектор Бернард Меретин і сницар Іоан Георгій Пінзель” (2005), “Автопортрет на тлі часу” (2006) [135, с. 26-27; 159, с. 157-159].

У картинній галереї працювала й Олена Ріпко, фахівець з питань малярства, творчості бойчукістів, сецесії. Вона є автором праці про художницю Ярославу Музику – “У пошуках страченого минулого: ретроспектива мистецької культури Львова ХХ ст.” (1996). З ініціативи О. Ріпко у галереї відбулося кілька масштабних виставок, як, наприклад, ретроспектива творів Осипа Сорохтея.

Львівський мистецтвознавець Григорій Островський – автор багатьох наукових та публіцистичних статей, путівників і монографій. Отримав звання д-ра мистецтвознав. у 1989 р. Серед його монографій: “Іван Труш” (1955), “А. Монастирський” (1958), “Антон Михайлович Кашшай” (1962), “Художники радянського Закарпаття” (1968), “Львов” (1975), “Художественные музеи Львова” (1978), “Захарий Зогреф” (1987), “Роман Сельський” (1988), “Добрий лев Марії Примаченко” (1991), “Григорій Сорока” (1993), “Искусство примитивов” (2003), а також окремі розділи 5 і 6 томів “Історії українського мистецтва” у 6-ти томах (1967, 1968) [355].

Музей етнографії та художнього промислу – один із найзначніших львівських центрів мистецтвознавства. Саме тут працював мистецтвознавець Павло Жолтовський, що володів величезною кількістю матеріалу. З 1926 р. він був на посаді н. с. у Харківському музеї українського мистецтва. Там під керівництвом завідувача С. Таранушенка він пішки обійшов усю Слобожанщину, а згодом і Лівобережну Україну, де зібрав величезну кількість матеріалу [162, с. 140-141].

З 1946 р. П. Жолтовський працював у львівському міському музеї художніх промислів н. с. аж до 1951 р., коли цей музей був об'єднаний з музеєм етнографії, який до цього часу існував при НТШ. Мистецтвознавець видав кілька монографій. Однією з перших стала книжка “Визвольна боротьба українського народу в пам'ятках мистецтва XVI – XVII ст.” (1958) [211, с. 201-203]. Услід за розділом: “Искусство Украины” у “Всеобщей истории искусств” (Москва) були надруковані інші вагомі праці вченого [164, с. 9]. У 1963 р. побачило світ дослідження П. Жолтовського “Словник-довідник художників, що працювали на Україні в XVI – XVIII ст.” [79], значення якого є безцінним для дослідження українського мистецтва. Монографія дослідника “Український живопис XVII – XVIII ст.” (1978) лягла в основу докторської дисертації, яку захистив у 1979 р. 1982 р. вийшла у світ монографія “Малюнки Києво-Лаврської іконописної майстерні”, а вже наступного, 1983 р. – монографія “Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст.” [80], в якій автор комплексно висвітлює умови, в яких здобували освіту й творили художники того часу в контексті західноєвропейської культури [165, с. 9].

Вже посмертно було видано його праці “Монументальний живопис на Україні XVII – XVIII ст.” (1988), “UMBRA VITAE. Спогади, листування, додатки” (2013). Павло Жолтовський дуже упереджено ставився до наукових ступенів, фактично зневажав їх. Він вважав, що необхідно досліджувати мистецтво, а не писати наукові роботи для захисту. Проте свого часу через вказівки керівництва сам був змушений захистити спочатку кандидатську, а згодом і докторську (1981) дисертації. Науковець іронічно повторював: “Чин без дела есть ничто, а дело без чина есть все” [290, с. 5-6].

З 1952 по 1958 рр. у музеї завідувачем відділу народного мистецтва був Я. Запаско. Саме тут він писав свою кандидатську дисертацію та перші наукові праці. Докладніше про науковця мова йтиме у підрозділі 4.3.

Юрій Лащук присвятив себе дослідженню виключно питанням кераміки. До його наукового доробку належать кілька монографій на цю тему: “Косівська кераміка” (1966), “Українські гончарі” (1968), “Розвиток народних художніх

промислів України” (1982), “Кераміка” (1987), “Українська кахля” (1991), “Народне мистецтво українського Полісся” (1992), а також чисельні публікації у періодиці. У своїх працях дослідник висвітлив питання розвитку української народної кераміки XIV – XX ст., уклав карту гончарних осередків України, простежив стилістичну еволюцію українських кахлів за 700 років їх побутування, вивчав здобутки сучасних митців-керамістів України [314, с. 125].

Видатним дослідником українського художнього скла і фарфору вважається Фаїна Петрякова, котрою видано дві ґрунтовні праці: “Сучасне українське художнє скло” (1980) та “Украинский художественный фарфор (кон. XVI – нач. XX вв.)” (1985). Матеріалом для першої монографії послужили архівні дані, розповіді майстрів старшого покоління, колекції гутних виробів із львівських музеїв, а також відомості з преси повоєнного часу. Авторка визначає етапи розвитку гутництва та еволюції його образно-художніх форм, докладно аналізує технічні прийоми й особливості, притаманні окремим майстрам [238, с. 21]. Також Фаїна Сергіївна вивчала мистецтво та культуру євреїв на території України. Близько двадцяти років вона присвятила підготовці енциклопедії-довідника “Юдаїка в музейних збірках України” та “Зведеного ілюстрованого наукового каталогу юдаїки” [323].

Відомим науковцем є співробітник музею етнографії та художнього промислу, автор теорії творчості народних майстрів та художників професіоналів, дизайнерів Микола Моздир. У своїх працях науковець висвітлював проблеми народних художніх промислів, досліджував домінуючі орнаментальні мотиви в таких видах народного мистецтва як художнє скло, художні вироби з дерева, каменю, металу та ін.

Ґрунтовною працею М. Моздира є книга “Українська народна меморіальна скульптура” (1996), в якій автор простежив генезу цвинтарної художньої різьби в Україні. Обґрунтовано, що намогильні пам’ятки в Україні безпосередньо пов’язані з вірою народу, його розумінням вічного і минулого, етико-моральними принципами, а в цілісності – це важлива складова духовно-мистецької культури, історії українського народу. Інші монографії львівського

мистецтвознавця – “Українська народна дерев’яна скульптура” (1998), “Лупійчук – співець українського козацтва” (2005), “Українська народна меморіальна пластика” (2009). Микола Моздир також є автором багатьох статей з теми декоративно-ужиткового мистецтва, у яких дано критичний огляд художньої продукції окремих заводів, охарактеризовано діяльність її художників [267, с. 29-31].

На вченій раді ленінградського Інституту живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна в 1953 р. захистив кандидатську дисертацію ще один дослідник українського мистецтва І. Сенів, у якій розглянув творчість Олени Кульчицької. До його праць належать: “О. Л. Кульчицька. Каталог творів” (1959), “Творчість О. Л. Кульчицької” (1961), розділи “Меблі” в “Історії українського мистецтва” (т. 2, 1967), “Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва” (1969), де зробив загальний огляд меблярства в Україні, а також статей на мистецькі теми [164; с. 152-154]. Так, у одній з них “Художнє меблярство Львова” (МЕМ, 1969, вип 4.) докладно розповідається про меблі XIX ст., проаналізовано художній рівень львівського меблярства у період 1960-х рр. та охарактеризовано різні меблярські майстерні та спілки [238, с. 25].

У Львівському музеї українського мистецтва, а пізніше – у музеї етнографії та художнього промислу працював спеціаліст з українського декоративного різьбярства Антін Будзан, який захистив кандидатську дисертацію “Народна різьба по дереву в Західних областях України XIX – XX ст.” (1959) у Московському університеті. Він написав та видав кілька праць на цю тему. Це, зокрема, “Різьба по дереву в західних областях України” (1960), де науковець коротко зупиняється на пам’ятках різьблення XVII – XVIII ст., вивчає декоративні якості різних порід дерева, розвиток технічних засобів, інструментів. Дослідник класифікує мотиви різьблення й розповідає про творчість окремих майстрів, починаючи з Ю. Шкрібляка. Інші праці – “Довідник по фондах Українського державного музею етнографії та художнього промислу АН УРСР” (1958, у співавт.), “Різьба по дереву. Роботи

різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом” (1961), “Українське народне мистецтво. Різьблення та художній метал: Альбом” (1962, у співавт.), “Історія українського мистецтва” (1969, у співавт.), “Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва” (1971; у співавт.), “Бойківщина” (1983; у співавт.). Антін Будзан також розпочав дослідження художнього спадку українських майстрів бісеру працею “Художні вироби з бісеру” (1960), яка й досі залишається відправною точкою подальших досліджень [264, с. 429-430].

Працівник музею Володимир Рожанківський досліджував українське гутне скло і був автором монографії на цю тему: “Українське художнє скло” (1959), у якій він зібрав і систематизував окремі публікації попередніх дослідників та проаналізував наявний стан художнього виробництва на підприємствах, а також творчість художників і народних майстрів. Також В. Рожанківський формулює мистецтвознавче поняття “гутне скло”, відносячи сюди вироби, які здобули повне художнє завершення біля скловарної печі. Четвертим центром розвитку львівського мистецтвознавства був Львівський історичний музей, де його тогочасний директор Г. Якущенко підготував і видав каталог історичного портрету “Історичний портрет у збірках львівського історичного музею”, а також “Леопольд Іванович Левицький: нарис про художника” (1969).

З 1958 р. у ЛДІПДМ (тепер – ЛНАМ) працював визначний український мистецтвознавець Яким Запаско – знавець української стародрукованої книги. Наукові монографії вченого вирізняються особливим ставленням до першоджерел, виваженістю композиції й точністю історичних деталей. Яким Прохорович був людиною енциклопедичних знань. Він підготував і видав понад дві сотні наукових праць, низку навчально-методичних посібників з українського декоративно-ужиткового мистецтва [55, с. 5-8].

В українському поліграфічному інституті ім. І. Федорова (тепер – Українська академія друкарства) працювала Христина Саноцька, яка досліджувала українську графіку та книгодрукування. До цього вона працювала в Львівському музеї національного мистецтва. Христина Саноцька захистила

кандидатську дисертацію на тему: “Образотворче мистецтво північної Буковини XVIII – XX ст.”. Вона є автором понад 100 наукових статей та критичних праць, які стосуються творчості художників – сучасників та їх попередників, а також статей на мистецтвознавчі теми [69]. Дослідниці належать монографічні нариси “Микола Іванович Івасюк. 1865 - 1936” та “Петро Обаль”, альбоми “Антон Монастирський” (1980), “Михайло Ткаченко” (1981), “Діти в українському живописі” (1985), каталог творів П. Грегорійчука (1991). У співавт. з І. Катрушенком та Я. Нановським Х. Саноцька опрацювала один із розділів до 6-томної “Історії українського мистецтва” – “Живопис західних земель України”.

Таким чином, впродовж другої половини XX ст., працювало чимало відомих учених. Вони заклали базу для розвитку вітчизняної мистецтвознавчої науки. Навіть за таких складних ідеологічних умов вийшли друком праці, які стали помітним явищем у науковому житті України. Сюди належать книги П. Білецького “Український портретний живопис”, А. Будзана “Народна різьба по дереву в Західних областях України XIX – XX ст.”, П. Жолтовського “Український живопис XVII – XVIII ст.”, Ю. Турченка “Український естамп” тощо. Однак, у тогочасній критичній думці був відсутній ширший діапазон знань, як з історії українського, так і західноєвропейського мистецтва, що стало своєрідним гальмом того періоду.

Як у Львові, так і в Києві було багато музеїв, які стали відмінною дослідницькою базою. Так, тут ще з 1935 р. видавався журнал “Образотворче мистецтво” (головний редактор – П. Говдя), на сторінках якого друкувалися фахові матеріали, але переважно в межах України. У Львові ж, порівняно зі столицею, мистецтвознавчої літератури видавалося значно менше, тоді як більшість усіх видань публікувалися у Москві та Ленінграді.

Незаперечним був той факт, що всі українські науковці прагнули взяти участь у конференціях, які проводились у Москві та Ленінграді. Як приклад, маємо матеріали конференцій із архіву Інституту народознавства у Львові. Це Всесоюзна конференція з проблем розвитку сучасного народного мистецтва в

світлі постанови ЦК КПРС “Про народні художні промисли”, (Москва, 1976) [8, спр. 483] та Республіканська наукова конференція Державного Російського музею “Творчі проблеми сучасних художніх народних промислів”, (Ленінград, 1978) [8, спр. 483]. Бути учасником таких конференцій було дуже почесно, а матеріали збірника конференції зараховувались до матеріалів, які були необхідні до захисту дисертації. Таким чином, Москва намагалася об’єднати навколо себе мистецтвознавчу науку не лише України, але і всіх інших республік Радянського Союзу.

В Україні ж великих республіканських конференцій, як правило, не проводилося. Так, маємо відомості, що у Києві у 1977 р. відбулася творча конференція художнього фонду УРСР на виставці виробів декоративно-прикладного мистецтва та практично-теоретична конференція – Обговорення ярмарки художнього фонду УРСР [9, спр. 485]. Щодо ситуації у Львові, то тут відбувалися різні конференції, але вони носили в основному провінційний характер і, як правило, були присвячені життю і творчості окремих художників, а також з нагоди річниці музею, наукової установи чи навчального закладу. Варто відзначити конференції, присвячені творчим досягненням О. Кульчицької, І. Труша, В. Касіяна, П. Мартиновича, Л. Левицького, О. Новаківського. Як приклад, можемо назвати конференцію у Львівському музеї народної архітектури та побуту, присвячену ювілею П. Мартиновича “Життя і творчість художника Порфирія Мартиновича”, (Львів, 1981) [8, спр. 483], де обговорювалися найважливіші віхи творчого життя відомого митця.

Також згадаємо такі: конференція “Перспектива розвитку художніх промислів на Львівщині”, (Львів, 1976) [8, спр. 483], конференція з питань народного побуту та художніх промислів (Львів, 1960) [8, с. 164-165], науково-методична конференція музею українського мистецтва у Львові “Мистецтво оновленого краю”, (Львів, 1977) [8, спр. 483], наукова конференція “Проблеми сучасного декоративного і народного мистецтва”, (Львів, 1981) [13, спр. 657], наукова конференція Львівського музею українського мистецтва “Тенденції розвитку львівської кераміки”, (Львів, 1978) [10, спр. 545], науково-теоретична

конференція з питань охорони, дослідження та використання архітектурно-мистецької спадщини, яку проводив Державний історико-архітектурний заповідник, (Львів, 1980) [11, спр. 617]. Тут піднімалися актуальні мистецькі проблеми того часу та питання розвитку декоративно-ужиткового мистецтва Львівщини.

До конференцій, на яких обговорювались питання діяльності того чи іншого закладу, найбільші досягнення викладачів на педагогічній і творчій ниві, результати їх праці належать: науково-методична конференція, присвячена 100-річчю Львівського училища прикладного мистецтва ім. І. Труша, (Львів, 1977) [12, спр. 514], науково-творча конференція, присвячена 30-річчю створення ЛДПДМ, (Львів, 1977) [12, спр. 514], конференція, присвячена 10-річчю Львівського музею народної архітектури та побуту “Пропорції в українській монументальній архітектурі”, (Львів, 1981) [13, спр. 657].

Висновки розділу. Отже, у розділі простежено зародження та розвиток українського мистецтвознавства (візуальне мистецтво), виявлено його головні досягнення та прогалини. Так, зародження мистецтвознавчої науки в Україні припадає на другу пол. XIX – поч. XX ст. і тісно пов’язане з іншими науками – етнографією, антропологією й археологією. Це період появи приватних шкіл (М. Мурашка, М. Раєвської-Іванової), Одеської, Харківської, Львівської загальнопромислової школи рисунків і моделювання, творчих об’єднань, перших університетів, де вперше в Україні почали систематично викладати теорію та історію мистецтва та виховувати майбутніх мистецтвознавців.

Ключовою подією стало заснування 1917 р. у Києві Української Академії мистецтв – першого вищого навчального закладу, який був виключно орієнтований на систему духовних та мистецьких цінностей української культури. Згодом з’являються ще інші художні навчальні заклади – Київський державний художній інститут, Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії, Харківський художній інститут, Львівський державний інститут прикладного та декоративного мистецтва.

Середина XX ст. – це період появи нових імен (Ю. Асєєв, В. Афанасьєв, Ю.

Белічко, П. Білецький, А. Будзан, Н. Глухенька, І. Гургула, П. Жолтовський, А. Жук, Я. Запаско, З. Лашкул, Ю. Лащук, Г. Логвин, Л. Міляєва, В. Овсійчук, Х. Саноцька, В. Свенціцька, Ю. Турченко, С. Чехович) у вітчизняному мистецтвознавстві, які на 1970 р. уже мали науковий ступінь “кандидат мистецтвознавства”. Уже згодом, у 1970-і рр., кандидатські дисертації захистили М. Моздир, Ф. Петрякова, О. Ріпко, Д. Степовик, О. Федорук. Саме цими науковцями було підготовано та видано низку фундаментальних праць з історії українського мистецтва, хоча, зважаючи на час, не без ознак радянської заангажованості. Адже мистецтвознавча наука у радянський період підлягала пильному контролю з боку влади, що жорстко регламентувала роботу дослідника. Вчені-митці у своїх наукових працях зверталися до української народної культури, оскільки вбачали в ній міцне підґрунтя та гарантію збереження національної ідентичності. Головним тут вважалося обґрунтування самостійності української культури та введення її у світовий контекст.

Таким чином, в першій третині ХХ ст. в Україні склалися якнайменше три мистецтвознавчих школи (Київ, Харків і Львів), кожна з яких мала своїх корифеїв та свою специфіку розвитку в середині та другій половині ХХ ст.

РОЗДІЛ 3

НАУКОВІ УСТАНОВИ МИСТЕЦТВОЗНАВЧОГО ПРОФІЛЮ

Мистецтвознавча наука в Україні поділяється на академічну і таку, що культивується у вищих навчальних закладах. Її структуру можна відобразити у вигляді таблиці (*табл. А.1*)

1. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України.
2. Інститут народознавства НАН України.
3. Інститут проблем сучасного мистецтва НАМУ.
4. Інститут культурології НАМУ.
5. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури.
6. Харківська державна академія дизайну і мистецтва.
7. Львівська національна академія мистецтва.

3.1. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України й головні пріоритети його наукової спрямованості

Однією із найзначніших багатoproфільних інституцій, яка досліджує основні народознавчі та мистецтвознавчі дисципліни, є Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України (далі – ІМФЕ).

Історія заснування цієї установи веде свій початок ще з 1920-х рр., з періоду, коли зазнали піднесення всі сфери українського культурного життя. Зокрема, були започатковані нові наукові напрями досліджень з етнографії, фольклористики, музикознавства, театрознавства, образотворчого мистецтва тощо. Саме в цей час було створено Українську академію наук, народознавчі та мистецтвознавчі підрозділи якої стали базовими установами для ІМФЕ. А саме Інститут українського фольклору було засновано у серпні 1936 р. Виникають нові етнографічні (кабінет антропології та етнології ім. Ф. Вовка, етнографічна комісія) та мистецтвознавчі (Кабінет мистецтв, кафедра мистецтвознавства та історії українського мистецтва) осередки. Наукові установи Всеукраїнської

академії наук, очолювані відомими вченими А. Лободою, К. Квіткою, Ф. Шмітом, О. Новицьким та ін. мали велике значення для становлення народознавства та мистецтвознавства як об'єднаних наукових напрямків. У цей час друкувалося кілька періодичних видань: “Етнологічний вісник” (1925 – 1932), “Матеріали до етнології” (1929 – 1931), “Бюлетень етнографічної комісії ВУАН” (1925 – 1930), які відіграли важливу роль у становленні народознавчої науки [140, с. 164; 360].

Також з 1919 р. при Всеукраїнській академії наук функціонував Музей мистецтв (нині – Музей мистецтв ім. Б. і В. Ханенків), що спеціалізувався на дослідженнях історії західного та східного мистецтва [253, с. 31-32].

У 1922 р. з ініціативи Федора Шміта було створено науково-дослідну кафедру мистецтвознавства. З восьми запланованих секцій насправді функціонувала лише одна – секція українського мистецтва під керівництвом О. Новицького. У складі кафедри перебував Кабінет мистецтв, при якому працював гурток “Студію”, що після закриття в 1924 р. Київського археологічного інституту став основним місцем підготовки мистецтвознавців.

Репресії 1930-х рр. призвели до значних втрат в українській науці. Чимало дослідників було знищено фізично. Саме тому наукові напрямки та галузі, завдяки яким вітчизняна наука поч. ХХ ст. сприймалася невід'ємною частиною світової, на тривалий час були примусово “закриті”. У цей час відбулися численні реорганізації та ліквідація установ мистецтвознавчого напрямку. Мистецтво та народознавство були позбавлені культуротворчої ролі у державі [360].

Наукові інституції АН УРСР стосовно тематики, завдань, методологічних та організаційних засад помітно поступалися перед установами ВУАН. На час свого утворення Інститут українського фольклору, окрім фондів, мав лише два відділи: словесного й оповідного фольклору. Згодом, під час евакуації до Уфи (Башкирія) 1941 р. під час Другої світової війни, Інститут українського фольклору був реорганізований в Інститут народної творчості та мистецтв. У цей час почали діяти нові відділи – образотворчого мистецтва та музики. А вже

на початку 1944 р. заклад повернувся до Києва й отримав назву “Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії”.

З 1942 по 1964 рр. Інститут очолював відомий поет, академік АН УРСР Максим Рильський, завдяки наполегливій науково-організаційній діяльності якого відбулося становлення цієї багатoproфільної наукової установи. Під керівництвом М. Рильського Інститут став визнаним науковим центром. У цей час було видано багато наукових праць, присвячених культурі й мистецтву українського народу. Зокрема, започатковано багатотомну серію “Українська народна творчість” [360].

Впродовж 1947 – 1958 рр. науковці Інституту видають “Наукові записки” (т. 1 - 4) з питань мистецтвознавства, фольклору та етнографії. У 1957 р. за ініціативи та безпосередньої участі М. Рильського, з метою популяризації культурних здобутків українців у різні історичні періоди їх розвитку було поновлено видання народознавчого журналу вже під назвою “Народна творчість та етнографія”.

У 1964 р. Інституту було присвоєно ім’я Максима Рильського, а у його структурі з’явилися нові відділи: музикознавства, театрознавства та кінознавства. Відтак закладом керували літературознавці М. Сиваченко (1964 – 1973) і С. Зубков (1974 – 1987); музикознавець О. Костюк (1987 – 2000) [140, с. 164; 253, с. 33].

Завдяки зусиллям М. Рильського було сформовано відділи образотворчого мистецтва, етнографії, фольклору, музики, кіно, театру, славістики, а також розпочато видання фундаментальної серії “Українська народна творчість”. З його ж ініціативи в ІМФЕ відроджуються традиції української славістичної науки. Так, 1955 р. відкрито аспірантуру зі слов’янської фольклористики, 1959 р. у відділі українського фольклору для дослідження проблеми “Фольклор південних і західних слов’ян” створено групу славістики під керівництвом М. Кравцова [253, с. 33-36].

З 1969 р. в Інституті діє відділ слов’янської фольклористики. Під керівництвом В. Юзвенко колектив відділу досліджує та вивчає фольклор

слов'янських народів, історію слов'янської фольклористики тощо. Через кілька років, у 1988 р. відділ слов'янської фольклористики було реорганізовано у відділ мистецтва та народної творчості зарубіжних країн. Найважливішим досягненням відділу у цей час стало видання енциклопедичного словника “Художня культура західних і південних слов'ян (XIX – поч. XX ст.),” а також започаткований ним щорічник “Слов'янський світ” [253, с. 36].

З грудня 1999 р. заклад функціонує під назвою “Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського” (*іл. Б.1*) і визнаний сьогодні провідною багатoproфільною науково-дослідною установою в Україні, яка у 2016 р. відзначатиме своє 95-річчя.

При ІМФЕ діють наукові ради з проблем “Збереження і дослідження традиційної культури” та “Національна спадщина і сучасний мистецький процес”, а також міжнародна наукова організація – Асоціація українських етнологів. З 2000 р. Інститут очолює відомий учений-етнолог, д-р історичних наук, проф. Ганна Скрипник [140, с. 164; 338, с. 123].

Нині в Інституті діють такі наукові відділи: театрознавства та культурології, образотворчого мистецтва, кіномистецтва, музикознавства, зарубіжної фольклористики, декоративно-прикладного мистецтва, фольклористики, етномузикології, Український етнологічний центр.

Великий корпус ініційованих та підготовлених в ІМФЕ НАН України фундаментальних видань з різних галузей мистецтвознавства демонструє нове осмислення процесів художнього життя минулого і сьогодення. Пріоритетним для Інституту є дослідження шляхів модернізації культури, вивчення процесів перетворення національних традицій, їх входження в сучасну етнокультурну ситуацію, взаємозв'язок із зарубіжною культурою. Науковцями установи було підготовлено й видано дві багатотомні, добре ілюстровані серії з історії мистецтва: “Історія декоративного мистецтва України” (2007 – 2011) в 5-ти томах та “Історія українського мистецтва” (2007 – 2011) в 5-ти томах (головний редактор – Г. Скрипник). Ця праця є наочним прикладом наукової координації фахівців з різних регіонів України, які представляють провідні науково-

дослідні й навчальні центри, художні музеї. Така координація сприяла розширенню географії досліджень, залученню матеріалів музейних фондів, оприлюдненню невідомих досі художніх творів і введенню їх до наукового обігу. Згадані видання є вагомою складовою фундаментального проекту ІМФЕ НАН України, який передбачає публікацію багатотомних видань та енциклопедій з українського образотворчого мистецтва, музикознавства, театрознавства, етнології та фольклористики [103, с. 34]. Так, в “Історії українського мистецтва” [92] досліджено історію всіх видів і жанрів образотворчого мистецтва й архітектури від найдавніших часів до сьогодення. Видання цих комплексних узагальнюючих праць з історії мистецтва України продиктовані вимогами часу. Адже досі ми користувалися 6-томною “Історією українського мистецтва” (видана у 1960 – 70-х рр.), укладеною відповідно до тогочасного офіційного погляду на розвиток мистецтва, розглянутого лише до серед. ХХ ст.

В іншій колективній праці “Історії декоративного мистецтва України” [91] висвітлено історію та розвиток декоративного мистецтва на українських теренах від доби пізнього палеоліту аж до поч. ХХІ ст., охарактеризовано розвиток основних його видів, а також розглянуто творчість народних майстрів провідних осередків різних регіонів. Без перебільшення буде сказано, що в цьому п’ятитомнику у вітчизняному мистецтвознавстві вперше було здійснено всебічний аналіз українського декоративного мистецтва.

Одним із найдавніших видань мистецтвознавчого спрямування є журнал “Народна творчість та етнологія” (іл. Б.59). Впродовж останнього десятиліття створено серії періодичних видань мистецтвознавчого та народознавчого напрямів: “Наукові студії ІМФЕ”, “Наукові записки МАУ”, “Студії мистецтвознавчі”, “Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії” (іл. Б.61) [81, с. 124].

Наша увага найбільше сконцентована на діяльності відділу культурології, створеного у 1996 р. на основі об’єднання відділу теоретичних проблем художнього розвитку мас, заснованого у 1978 р. (очолюваний І. Ляшенком), та

відділу теорії мистецтва (створений у 1975 р. під керівництвом М. Гончаренка). У 2007 р. відділ культурології було реорганізовано у відділ театрознавства та культурології, із залученням групи театрознавців. Очолює об'єднаний відділ член-кореспондент Національної академії мистецтв України, д-р мистецтвознав. І. Юдкін [253, с. 36-37]. Нещодавно відділ завершив роботу над плановою темою “Образні системи української художньої культури в історичному та типологічному аспектах: театр, музика, образотворче мистецтво” (2013 – 2015).

На основі роботи відділу було організовано культурологічний семінар, результати якого втілилися в серійних публікаціях під редакцією І. Юдіна “Наукові записки культурологічного семінару” [172]. Важливу галузь міждисциплінарної проблематики, яка розробляється у відділі, становить розвиток теорії ритму як предмета комплексного дослідження. Ще один напрямок міждисциплінарних досліджень, які проводяться у відділі, становить розробка славістичної проблематики, на основі якої опубліковано два випуски серійних колективних монографій “Комплексне дослідження духовної культури слов'ян” (під редакцією І. Юдіна) – вип. 1 та вип. 2 “Художні та наукові картини світу ХХ ст.” [81, с. 125; 111].

Провідним вченим відділу культурології та театрознавства (І. Юдкін, О. Найден, Н. Корнієнко) належать такі ґрунтовні дослідження як “Мелос української народної епіки”, “Орнамент українського народного розпису”. Відділом також започатковані серійні публікації та збірники “Наукові записки культурологічного семінару”, “Мистецтвознавчі аспекти славістики”, “Комплексне дослідження духовної культури слов'ян” та ін. [140, с. 165; 253, с. 37]. До складу колективу відділу культурології та театрознавства входять науковці, діяльність яких здобула широке визнання в наукових колах. Так, станом на 2015 р. у відділі працює дев'ять осіб: О. Боньковська, О. Зінич, Є. Коваленко, Н. Корнієнко, О. Красильникова, Г. Липова, О. Найден, Н. Томазова, І. Юдкін. З 2016 р. відділ переіменовано у відділ екранно-сценічних мистецтв та культурології.

Завідувач відділу, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, д-р. мистецтвознав. Ігор Юдкін – дослідник художньої культури, проблем у галузі музикознавства, теорії культури та стилістики. Він розробив курс історії культури секуляризованого суспільства, перші дві частини якого присвячені, відповідно, XVIII та XIX ст., опубліковано як окремі монографії – “Культурологія Просвітництва” та “Культура Романтики”. Діяльність І. Юдкіна відзначається широким профілем та високою якістю наукової продукції. Він є автором понад 10 монографій. Загальне число його наукових публікацій перевищує 120, основні з яких: “Нариси німецької музичної культури другої пол. XX ст.”, “Культурологія просвітництва”, “Культура романтики”, “Етимологічні джерела художнього мислення у слов’янському фольклорі” (англ. мовою), “Короткий семантикоетимологічний довідник: славістика та романо-германістика”, “Формування визначників української культури” (*іл. Б.25*) [188, с. 100; 337, с. 124].

З 1990-го р. (тоді ще у відділі етномистецтвознавства) працює д-р мистецтвознав. Неллі Корнієнко – видатний діяч науки і культури України, організатор та керівник центру театрального мистецтва ім. Леся Курбаса, академік Національної академії мистецтв України. У вітчизняній та зарубіжній науковій періодиці постійно друкуються її статті, присвячені актуальній театрознавчій та культурологічній проблематиці [188, с. 91-92].

Олександр Найден – митець та дослідник народного образотворчого мистецтва, д-р мистецтвознав., лауреат Шевченківської премії 2010 р. за монографію “Українська народна ікона”, а також премій ім. Ф. Колесси та В. Вернадського, художник-практик, відомий як автор численних персональних виставок. О. Найден захистив докторську дисертацію на тему: “Українська народна картина: фольклорний та етноісторичний аспекти походження і функцій образів”, у якій дослідив один із найрозповсюдженіших на території України жанр народної творчості. Також він добре знаний серед громадськості як автор книги “Українська народна іграшка”. Як продовження порушеної ним проблематики архетипних образів народного образотворчого мислення постала

його нещодавня монографія “Образ воїна в українському фольклорі” [169] та “Червоних сонць протуберанці” [253, с. 39; 311].

Відділ образотворчого мистецтва, що сьогодні репрезентує мистецтвознавчі дослідження інституту, почав діяти у червні 1942 р. у місті Уфі під керівництвом проф. В. Заболотного. До його складу увійшли такі науковці як О. Шовкуненко, К. Трохименко, М. Шаронов, П. Калениченко, І. Шульга. На початку своєї діяльності колектив відділу підготував працю з історії українського мистецтва та уклав матеріали короткого курсу на цю тему. Науковці сформували методику та взялися до укладання “Словника українських художників” [140, с. 165; 253, с. 37-38]. З переїздом Інституту народної творчості та мистецтв Академії наук УРСР до Києва роботу відділу було відновлено в новому форматі, що виявилось в істотному кадровому розширенні, чіткому профілюванні науково-дослідних робіт. Тут працювали В. Афанасьєв, Т. Кара-Васильєва, В. Рубан, М. Селівачов, В. Тимофієнко, О. Федорук.

З проголошенням незалежності України науковці відділу взялися до написання нової версії “Історії українського мистецтва” у 5-ти томах, а також до підготовки нового видання художньої спадщини Тараса Шевченка та укладання словника українських художників. Щороку видавалися авторські монографії, збірники статей, зокрема випуски “Українське мистецтвознавство” (іл. Б.61), готувалися розділи фундаментальних видань, що виходили друком у Києві й Москві [337, с. 124]. Зараз відділ працює у такому складі: завідувач – провідний н. с., д-р мистецтвознав., проф. – Д. Степовик; н. с., мистецтвознавець Р. Забашта; с. н. с. – канд. мистецтвознав. Л. Ганзенко і Г. Скляренко; н. с-ки – канд. мистецтвознав. О. Ламонова, канд. мистецтвознав. Л. Бурковська; м. н. с., канд. мистецтвознав. О. Сторчай та І. Ходак.

Завідувач відділу образотворчого мистецтва, д-р мистецтвознав., філософії та богословських наук – Дмитро Степовик досліджує сакральне (християнське) образотворче мистецтво Середньовіччя та Нової доби XVII – XVIII ст., а також творчість художників українського походження у США, Канаді, Англії,

Франції, Німеччині, Італії, Болгарії. В ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України Д. Степовик працює редактором кількох монографій та наукових збірників [81, с. 122-123].

З 1980 р. у відділі образотворчого мистецтва працює канд. мистецтвознав. – Г. Складенко. На посаді с. н. с. відділу образотворчого мистецтва ІМФЕ вона спеціалізується в галузі давнього, середньовічного й традиційного мистецтва, історичної етнології. Основним науковим зацікавленням дослідниці є мистецтво та культура ХХ – поч. ХХІ ст., українське новітнє мистецтво. Галина Складенко є автором таких монографій – “Художник и город” (1990), “Яким Левич: живопис на перехресті часу” (2002), “На берегах. Нотатки до українського мистецтва ХХ ст.” (2007), розділів “Великі образи Великого майстра” у колективній монографії “Іван Кавалерідзе: життя і творчість” (2007), “Історії українського мистецтва”. – т. 5, “Мистецтво ХХ ст.”, а також розділів до “Нарисів з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст.” – кн. 2. Вона є автором понад 300 статей у періодичних виданнях України та зарубіжжя [253, с. 39].

Однією з кращих монографій Г. Складенко є “Яким Левич: живопис на перехресті часу”, що стала першою ґрунтовною публікацією про мистецтво художників вітчизняного андеграунду 1960 – 1980-х рр. – київського живописця Якіма Левича. Твори митця, які стали відомі глядачам лише в пострадянський час, розглядаються в книзі на тлі вітчизняного мистецтва другої пол. ХХ ст.

Ростислав Забашта спеціалізується в галузі давнього й традиційного мистецтва, археології зокрема ранньохристиянської пластики, міфологічних вірувань, культів. Він є автором низки статей у наукових журналах і колективних монографіях, редактором журналу “Студії мистецтвознавчі”.

З 2004 р. у відділі працює д-р мистецтвознав., провідний н. с. – Рада Михайлова, яка спеціалізується на вивченні теорії та історії образотворчого мистецтва на основі міждисциплінарних досліджень з практичним застосуванням результатів для історичного врегулювання художніх процесів

добі середньовіччя в Україні. Вона вивчає архітектуру, образотворче та прикладне мистецтво в ретроспективно-компаративних вимірах історії української, європейської та світової художньої культури. Досліджує проблеми образного навантаження та змісту творів шляхом аналізу художніх явищ як частини соціальних та політичних процесів давніх та сучасних суспільств, місце та значення мистецьких традицій, зокрема галицько-волинського регіону. Розробляє питання систематизації, класифікації, типології мистецтва, понятійно-термінологічні аспекти мистецтвознавства. В оглядах сучасного мистецтва виступає як критик-експерт [253, с. 39].

Основною сферою наукових зацікавлень канд. мистецтвознав. та н. с. відділу образотворчого мистецтва ІМФЕ ім. М. Рильського НАНУ Любові Бурковської є історія та проблематика українського середньовічного мистецтва.

Дослідниця давньоруського монументального живопису України XVII – XIX ст., канд. мистецтвознав. Лариса Ганзенко працює у відділі на посаді с. н. с. Є автором чисельних статей з питань архітектури та монументального живопису давніх пам'яток Києва – Десятинної церкви, собору архистратига Михаїла, Кирилівської церкви тощо.

З 2003 р. на посаді н. с. відділу образотворчого мистецтва працює канд. мистецтвознав. Оксана Сторчай. До її наукових зацікавлень належить тема мистецької освіти в Києві XIX – поч. XX ст., наукова й образотворча творчість українських мистецтвознавців та художників цього ж періоду [146, с. 89].

Канд. мистецтвознав. Оксана Ламонова з 2007 р. працює у відділі образотворчого мистецтва на посаді н. с. Вона захистила дисертацію на тему: “Київська книжкова графіка кін. 50-х – поч. 70-х рр. XX ст. Тенденції розвитку, стилістика, майстри”.

Потреба створення синтетичної фундаментальної праці з історії народного мистецтва спричинилася до виникнення нового підрозділу – декоративно-прикладного мистецтва. Так звана група “народників” (прикладників) сформувалася ще в 1960-х рр., з періоду керівництва відділом Б. Бутник-Сіверським. До цієї групи належали А. Жук, І. Сакович, В. Щербак, згодом – М.

Селівачов, Т. Кара-Васильєва. Пізніше історія цього відділу продовжується з 1990 р., коли був утворений “Сектор народного мистецтва”. Основним напрямком його роботи стало вивчення історії та теорії народної творчості. Впродовж десятиліття це був відомий науковий осередок в Україні та за її межами, що репрезентував різні види і напрямки народного мистецтва, розробляв питання теорії і практики художніх промислів, а також професійної творчості художників декоративного мистецтва. Згодом ця структура була об’єднана з відділом образотворчого мистецтва.

Враховуючи важливе значення народного мистецтва у формуванні етнокультурологічних процесів в Україні, 2006 р. було організовано “Відділ декоративно-прикладного мистецтва” як самостійну структурну одиницю. З початку заснування його ось уже 10 років очолює д-р мистецтвознав. Т. Кара-Васильєва. Нещодавно, на початку 2016 р. відділ знову об’єднали з відділом “Образотворче мистецтво”.

Співробітники відділу працюють над дослідженням історії народного та професійного декоративного мистецтва, окремих його видів і жанрів, розглядають питання сучасного розвитку декоративного мистецтва.

До 2016 р. у відділі працювало десять науковців: Т. Кара-Васильєва – завідувач відділу, д-р мистецтвознав., проф., головними науковими дослідженнями є художньо-стилістичні особливості та символіка літургійного шитва, вишивки; З. Чегусова – н. с., заслужений діяч мистецтв України, яка досліджує сучасне професійне декоративне мистецтво, зокрема кераміку, скло, текстиль, дерево та метал України; О. Клименко – н. с., канд. мистецтвознав., сферою наукових зацікавлень є гончарство; Н. Студенець – с. н. с., канд. мистецтвознав., докторант, вивчає ткацтво та настінні розписи; Ю. Смолій – н. с., канд. мистецтвознав., досліджує українське народне малювання, писанкарство, ткані пояси XVIII ст., архітектурний декор доби історизму та модерну; Г. Істоміна – н. с., канд. мистецтвознав., серед наукових зацікавлень – народна кераміка Волині; Л. Сержант – м. н. с., досліджує народну кераміку, фарфор і фаянс; З. Косицька – м. н. с.; О. Мойсюк – провідний

мистецтвознавець, канд. мистецтвознав., досліджує ткацтво; Л. Пасічник – м. н. с., вивчає ювелірне мистецтво України.

Співробітники згаданого відділу зосередили увагу на написанні колективної монографії “Історія декоративного мистецтва України” (2007 - 2011) у 5-ти томах. Вони також є співавторами колективних історико-етнографічних досліджень: “Поділля” (1994); “Холмщина і Підляшшя” (1997); “Українці. Історико-етнографічна монографія у двох книгах” (2006); “Украинцы: Серия Народы и культуры” (2000); “Історія української культури” у 5 томах (т. 4, 5; К., 2005; 2006), а також альбомів, каталогів, науково-популярних видань, методичних посібників, термінологічних словників з питань розвитку народного мистецтва та художніх промислів. Колектив відділу забезпечує випуск у світ таких періодичних видань як “Студії мистецтвознавчі” (*іл. Б.60*) та “Українське мистецтвознавство” (*іл. Б.61*).

Досягнення Інституту та його провідних учених отримують суспільне визнання. Вагомим підтвердженням цього стало обрання директора Інституту Г. Скрипник академіком НАН України. Академіками та членами-кореспондентами НАМУ є С. Грица, Т. Кара-Васильєва, Н. Корнієнко, І. Ляшенко, Ю. Станішевський, А. Терещенко, О. Федорук, І. Юдкін [337, с. 124].

Науковці Інституту здійснили значний внесок в дослідження проблем етнокультури та професійної творчості українців, національних меншин України, народів зарубіжних країн. Вагому частину загальноінститутського доробку забезпечили мистецтвознавчі підрозділи, які опрацьовували такі теми: “Проблеми історії та теорії українського образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та архітектури” (відділ образотворчого мистецтва); “Історія української театральної культури” (відділ культурології та театрознавства); “Українська культура в міжнародних зв'язках” (відділ мистецтва та народної творчості зарубіжних країн); “Проблеми цілісності культури в перспективі українських художніх традицій” (відділ культурології та театрознавства) [253, с. 41].

Залучення таких науковців як Олександр Федорук, Неллі Корнієнко,

Олександр Найдено до діяльності Комісії з присудження Національної премії ім. Т. Шевченка, премій у галузях культури і мистецтва (Н. Єрмакова, А. Муха, Л. Пархоменко, Г. Степанченко Б. Фільц), керівних структур мистецьких організацій (О. Авраменко, Т. Кара-Васильєва, М. Протас, О. Рутковський, М. Селівачов, Ю. Станішевський, С. Тримбач, З. Чегусова) є свідченням їх високого творчого та наукового потенціалу. Понад п'ять десятків науковців входять до різних творчих спілок України: художників, письменників, композиторів, кінематографістів, театральних діячів, народних майстрів. Цим самим вони забезпечують роботу художніх виставок, конкурсів, концертів, підготовку рецензій, експертних оцінок проектів, програм, театральних вистав, фільмів та інших культурно-мистецьких акцій [337, с. 124].

Упродовж останнього десятиріччя Інститут провів кілька наукових конференцій, головною тематикою яких були виключно мистецтвознавчі проблеми. До однієї з них відносимо конференцію на тему: “Українська художня культура: історія та сучасність”, що проводилася спільно з Національною спілкою композиторів України та Національною музичною академією. Також Інститут виступив головним організатором однієї з вагомих конференцій на мистецтвознавчу тематику: “Філософія міфу: класичний та сучасний підходи”. Співробітники установи традиційно брали активну участь у наукових заходах рідної держави та країн Європи й Азії [337, с. 125].

Високий науковий рівень співробітників Інституту забезпечує можливість виникнення нових методологічних підходів до аналізу особливостей розвитку культури та мистецтва в умовах глобалізаційних культурних перетворень. Водночас нестача необхідного фінансування для систематичного дослідження сучасних мистецьких процесів у містах України, а особливо за кордоном, спричиняє помітну фрагментарність наукових оцінок багатьох мистецьких явищ і тенденцій. Недостатнє видання ґрунтовних, узагальнюючих праць також залишається актуальним у наш час. Однак Інститут загалом адаптувався до роботи в нових умовах, що відкриває перед ним нові перспективи наукового розв'язання важливих проблем гуманітарної науки.

Отже, ІМФЕ ім. М. Рильського є однією із найдавніших багатoproфільних установ України, яка об'єднує основні народознавчі та мистецтвознавчі дисципліни. Це провідний осередок мистецтвознавчих досліджень, що накопичує та продукує актуальні ідеї і теоретичні проблеми сучасності. Основну дослідницьку увагу інституції звернено на реконструкцію й інтерпретацію мистецького життя України.

Таким чином, завдяки діяльності наукових співробітників відділів культурології та театрознавства, образотворчого мистецтва та декоративно-прикладного мистецтва у структурі академічної установи відбуваються наукові дослідження, аналіз мистецьких процесів та явищ в Україні, визначається їх місце в світовій культурі.

3.2. Найважливіші аспекти діяльності Інституту народознавства НАН України

Інститут народознавства НАН України у Львові (*іл. Б.3*) – це науково-дослідна установа відділення літератури, мови та мистецтвознавства Національної академії наук України. Його створено у лютому 1992 р. на базі Львівського відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Рильського АН України (тепер – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України). Це відділення функціонувало впродовж десяти років, будучи створеним на базі Музею етнографії та художнього промислу АН України. Фонди Інституту нараховують понад 90 тис. експонатів і є загальнонаціональним надбанням. Нині установу очолює д-р історичних наук, проф., академік НАН України Степан Павлюк.

Інституція веде початок від створеного в травні 1874 р. Промислового музею та заснованого дещо пізніше Етнографічного музею при Науковому товаристві ім. Тараса Шевченка у Львові. Саме у 1874 р. з ініціативи галицьких ремісників та за активної участі архітектора, проф. Львівської політехніки Ю. Захарієвича, а також громадського діяча Ф. Земляковського Львівська міська управа затвердила статут Промислового музею, хоча високомистецькі твори художнього промислу, декоративного мистецтва для музею почали збирати ще

з 1873 р., коли на виставці у Відні були закуплені перші експонати. Колекція постійно поповнювалася мистецькими виробами з дерева, металу, кераміки, тканин тощо [68, с. 142].

Інститут народознавства, крім здійснення наукових народознавчих досліджень, займається культурно-просвітницькою роботою, широко пропагує культурні та мистецькі здобутки українців як в Україні, так і за її межами. Станом на початок 2016 р. персонал Інституту народознавства налічує 197 співробітників, з яких – 7 докторів та 61 кандидат наук [68, с. 142].

Музей Наукового товариства ім. Шевченка у Львові був заснований 1895 р. за участі таких відомих діячів української культури і науки як І. Франко, В. Гнатюк, Ф. Колесса, О. Роздольський, Ф. Вовк, В. Шухевич та ін. З музеєм співпрацювали такі діячі, як М. Біляшівський, Д. Щербаківський, К. Щироцький, Я. Пастернак, І. Труш та ін. За активного сприяння Лесі Українки, К. Квітки, О. Сластіона музей поповнився цінними колекціями килимів, плахт, рушників, виробів з дерева, скла з Придніпров'я. Завдяки збирачам-ентузіастам М. Зубрицькому, Г. Заклинському, Л. Гарматію та ін. музей збагатився унікальними експонатами народних майстрів XIX – поч. XX ст. Юрія, Василя і Миколи Шкрібляків, Марка Мегидинюка, Юрія та Семена Корпанюків, Івана Семенюка, Петра Кошака та ін. В 1910 – 30-ті рр. на основі колекцій Музею НТШ утворилося три музеї: природописний, історично-воєнних пам'яток та культурно-історичний. Після ліквідації НТШ 1940 р. до колекції культурно-історичного музею ввійшли цінні етнографічні збірки з Музею ім. графів Дідушицьких, О. Прусевича, Національного музею у Львові та деяких приватних колекцій, а сам музей реорганізовано в Державний етнографічний музей [127, с. 2].

Згідно з постановою Ради Міністрів УРСР від 11 червня 1951 р. Етнографічний музей, який у повоєнний час перебував у віданні АН УРСР, було об'єднано з Музеєм художньої промисловості комітету в справах мистецтва РМ УРСР в одну установу – Український державний музей етнографії та художнього промислу у підпорядкуванні АН УРСР. У травні 1982

р. Президія АН УРСР перейменувала Державний музей етнографії та художнього промислу на Львівське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Рильського АН УРСР.

Базуючись на глибоких наукових традиціях, Інститут народознавства сьогодні є сформованою науковою установою, що здебільшого відає питаннями карпатознавчої проблематики в Україні та народознавства у Західній Україні. Тут також досліджуються проблеми традиційної й сучасної культури українців, історії українського професійного мистецтва та його місця в загальноєвропейському контексті, народне мистецтво та фольклор [81, с. 124].

Станом на 2016 р. Інститут має у своїй структурі 7 наукових підрозділів. Серед них – відділ мистецтвознавства, що досліджує історію та теорію професійного мистецтва в Україні; відділ народного мистецтва, де проводять вивчення історичних та теоретичних проблем народної художньої творчості; відділ історичної етнології, колектив якого досліджує історичні аспекти етнокультурних процесів в Україні; відділ етнології сучасності – вивчає сучасні етнокультурні процеси в Україні; дослідженнями історії та теорії усної народної творчості українців відає відділ фольклористики. 2013 р. було утворено новий відділ соціальної антропології, що вивчає трансформації соціокультурного простору в умовах глобалізації. До складу Інституту також належить Музей етнографії та художнього промислу, наукова бібліотека й архів [201, с. 2-3].

Багатопрофільність академічної установи, в якій досліджуються наукові проблеми з мистецтвознавчої галузі, народного мистецтва, етнології, фольклористики і музейництва було організовано у такий спосіб, що вчені однієї наукової галузі сприяли у науковому розв'язанні іншої дотичної дослідницької сфери. А з тим, щоб не було стихійності, наукової епізодичності, кожен з відділів продумав наукову програму досліджень з такими акцентами, щоб дослідницькими питаннями можна було відстежити національну генезу того чи іншого явища чи події та їх історичну синхронність [201, с. 3].

Свої фундаментальні дослідження Інститут щороку висвітлює у численних

монографіях, енциклопедіях, альбомах, каталогах та наукових збірниках. Тільки за останні роки з мистецтвознавчої тематики тут було видано такі праці: М. Станкевич “Українське художнє дерево XVI – XX ст.” (2002), О. Никорак “Українська народна тканина XIX – XX ст. Типологія, локалізація, художні особливості. Ч. 1. Інтер’єрні тканини (за матеріалами західних областей України)” (2004), Я. Тарас “Сакральна дерев’яна архітектура українців Карпат” (2006), за наук. ред. М. Станкевича “Словник українського сакрального мистецтва” (2006), Р. Яціва “Українське мистецтво XX ст.: Ідеї, явища, персоналії” (2006), Т. Файник “Житло та довкілля: будівельні традиції українців Карпат” (2007), Г. Врочинської “Українські народні жіночі прикраси XIX – поч. XX ст.” (2007), Р. Захарчук-Чугай “Народне декоративне мистецтво Українського Полісся: Чорнобильщина” (2007), В. Овсійчука “Мистецька спадщина Тараса Шевченка у контексті європейської художньої культури” (2009), Р. Мотиль “Українська димлена кераміка XIX – поч. XX ст. Історія. Типологія. Художні особливості” (2011), О. Кісь “Жінка в традиційній українській культурі (друга пол. XIX – поч. XX ст.)” (2012), О. Сидора “Патріарх Йосип Сліпий і мистецтво” (2012), за наук. ред. Р. Яціва “Українське образотворче мистецтво: імена, життєписи, твори (XI – XXI ст.)” (2012), за наук. ред. О. Ноги “Українське церковне мистецтво: 1880 – 1920-ті рр. Західний регіон” (2012), Г. Врочинської “Українські народні жіночі прикраси XIX – поч. XX ст.” (ч. 1, 2 - 2015), Г. Голубець “Професійне декоративно-ужиткове мистецтво в музейних колекціях Львова (1950 – 1991)” (2015) тощо.

Заслуговує на увагу діяльність відділу мистецтвознавства. Від часу створення Державного музею етнографії та художнього промислу АН УРСР (1951) розпочалися планомірні наукові дослідження мистецтва. У відділі мистецтвознавства працювали такі відомі вчені як П. Жолтовський (був завідуючим відділу з 1970 р.), В. Рожанківський, Я. Запаско, І. Сенів, А. Будзан, Р. Гарасимчук, Ф. Петрякова, О. Ляшенко, В. Любченко, М. Моздир, Д. Кравич, В. Вуйчик та ін. Від 1982 до 2016 рр. відділом завідував В. Овсійчук. Тепер його очолила н. с., канд. мистецтвознав. Софія Король. Науковці відділу

вивчають українське мистецтво від найдавніших часів, базуючись на використанні ще не опрацьованих матеріалів та сучасних методологій, виявленні теоретичних основ українського мистецтва, простеженні його зв'язків з мистецтвом сусідніх країн і Європи. Напрацювання співробітників відділу опубліковані в монографіях, альбомах, навчальних посібниках, численних статтях у фаховій періодиці. На період 2004 – 2008 рр. у відділі відкрито тему: “Етнічна природа мистецьких процесів в Україні (тенденції та прояви)”. Метою цього проекту є виявлення етнічно-національного складника в системі професійного мистецтва України, аналіз мистецьких процесів в Україні та визначення їх місця в структурі світової культури. Робота розрахована на охоплення різних історичних періодів розвитку українського мистецтва від XIV до XX ст. У своїх дослідженнях відділ застосовує сучасні мистецтвознавчі методи, які поєднують комплексне вивчення іконографії та стилістики творів, їх інтерпретацію в широкому порівняльному контексті. Ця методика дає змогу не лише окреслити найважливіші риси еволюції української художньої творчості, але й виявити та оприлюднити як її універсальні риси, так і специфічно національні елементи.

На період 2009 – 2013 рр. у відділі відкрито тему: “Українське мистецтво: художньо-стильова еволюція та проблеми творчої індивідуальності”, яка має на меті охарактеризувати найважливіші взаємозв'язки між кожною культурно-історичною епохою та творчою індивідуальністю, а також показати результат цієї взаємодії у формуванні національної специфіки художньо-стильової еволюції українського мистецтва XIV – XXI ст. Серед найважливіших завдань проекту є розкриття невідомих або маловідомих сторінок історії українського мистецтва, виявлення національної специфіки формування засобів художньої виразності, комплексне дослідження окремих персоналій, аналіз взаємозв'язків середовища і творчої особистості та висвітлення суспільно-історичних і духовно-естетичних чинників її формування. Проект виражає синтезований погляд на історичний розвиток українського мистецтва з акцентом на пластичних засобах художньої виразності, які домінували в ту чи іншу епоху й

служили виразниками глибинних світоглядних засад та морально-духовних і художньо-естетичних цінностей українського народу [141, с. 168].

До складу відділу мистецтвознавства входять такі співробітники: Софія Король – завідувач відділу, канд. мистецтвознав.; Оксана Герій – н. с., канд. мистецтвознав., вчений секретар Інституту; Ростислава Грималюк, Володимир Жишкович, Олесь Нога, Олег Сидор, Роман Яців – канд. мистецтвознав., с. н. сп-ки; Ірина Волицька (Волицька-Зубко), Артур Іжевський, Андрій Клімашевський, Назар Козак, Мар'яна Левицька – канд. мистецтвознав., н. с-ки; Андрій Лесів, Орест Макойда, Дарія Фесенко – м. н. с-ки.

Відділ народного мистецтва був заснований як відділ народних художніх промислів 1979 р. Його появі сприяла Постанова ЦК КПРС від 1975 р. “Про народні художні промисли”, внаслідок чого в МЕХП відкрили нову структуру під керівництвом Р. Захарчук-Чугай. З початку свого заснування тут працювали наукові працівники: А. Будзан, О. Голубець, Р. Захарчук-Чугай, О. Кошовий, Ю. Лашук, О. Никорак, М. Станкевич, Г. Стельмашук, Т. Чаговець. Згодом сюди прийшли С. Боньковська, Г. Врочинська (Савчук), а після закінчення аспірантури – Р. Дутка, О. Олійник, О. Болюк, А. Колупаєва, О. Шпак, Р. Мотиль та інші.

Згідно з науково-дослідними планами науковці досліджували різні види декоративно-ужиткового мистецтва: А. Будзан (народна різьба по дереву), О. Голубець (львівська кераміка), Р. Захарчук-Чугай (народна вишивка, декоративне мистецтво Полісся), О. Кошовий (галицькі керамічні плитки), Ю. Лашук (українська кераміка), М. Моздир (народна дерев'яна скульптура, меморіальна скульптура), О. Никорак (народна тканина, вишивка), М. Станкевич (українські витинанки, художнє дерево, етноестетика), Г. Стельмашук (народний одяг Полісся). У 1991 р. відділ перейменовано на відділ народного мистецтва. З 1992 р. його очолює М. Станкевич, під науковим керівництвом якого досліджується комплексна перехідна тема “Генеза, теорія та історія сакрального мистецтва українців”. У рамках виконання цієї теми вперше у вітчизняній мистецтвознавчій науці здійснено підготовку

колективних праць: “Словник українського сакрального мистецтва”, “Хрест в українському мистецтві” та інші. За актуальністю, новизною концептуального підходу та фактологічним наповненням це перше дослідження, яке визначає новий погляд на розуміння хреста в українському сакральному мистецтві [129, с. 51].

Сьогодні відділ очолює с. н. с., канд. мистецтвознав. Людмила Герус. Загальною науковою темою відділу з 2013 р. є: “Синтез художньо-образних та функціональних засад в українському декоративному мистецтві”. Метою запропонованого проекту є дослідження взаємодії художньо-образних та функціональних засад різних видів декоративного мистецтва українців, що належать одночасно до сфер створення матеріальних та духовних цінностей, формують предметне середовище людини [127, с. 3].

У відділі працюють дослідники різних видів декоративно-прикладного мистецтва України. Зокрема: О. Болюк (питання сакральної архітектури), С. Боньковська (церковний посуд, народне ковальство), Л. Герус (народна іграшка, пластика з хліба), Р. Дутка (вибійка), О. Козакевич (мереживо та в'язання), А. Колупаєва (українські кахлі), Р. Мотиль (димлена кераміка, майоліка), О. Никорак (народна тканина, вишивка), О. Олійник (сакральні тканини), В. Тарас (садово-паркове мистецтво Галичини), О. Тріска (народний іконопис на склі), О. Федорчук (народні прикраси з бісеру), О. Шпак (народна гравюра, малювання на склі). Таким чином, працівниками відділу народного мистецтва Інституту народознавства за чверть століття досліджено майже всі види українського декоративно-прикладного мистецтва, щоправда, окрім художньої обробки кістки та рогу.

У структурі інституту функціонує на правах відділення Інститут керамології, розташований у смт. Опішня на Полтавщині, яким від часу створення (2003) керує д-р іст. наук О. Пошивайло.

Інститут мав позаструктурні наукові підрозділи в Луцьку, Івано-Франківську, Дрогобичі – народознавчі центри, які фінансувалися місцевими адміністраціями. Від 1994 р. Інститут народознавства НАН України став

центром Міжнародної Карпато-Балканської комісії з дослідження традиційної культури населення Карпат і Балкан (голова секретаріату – С. Павлюк).

Від 1995 р. Інститут регулярно видає журнал “Народознавчі зошити” (іл. Б.71), який у наукових колах вважається високофаховим. Науковий заклад є співзасновником журналів “Керамологія”, “Мистецтвознавство”, “Фольклористичні зошити”, “Бойки”, щорічного збірника наукових статей Івано-Франківського народознавчого центру. В Інституті функціонує видавництво [127, с. 3-6].

Унікаючи дублювання тем, що розробляються в ІМФЕ ім. М. Рильського вже в перші роки свого існування науковий колектив Інституту народознавства успішно здійснював дослідження таких комплексних тем як “Традиційно-побутова культура українців західного регіону” (науковий керівник – проф. С. Павлюк), “Українське мистецтво в культурних взаємозв’язках” (науковий керівник – д-р мистецтвознав. В. Овсійчук), “Фольклор населення західноукраїнських земель XIX – XX ст.” (науковий керівник – проф. Р. Кирчів), “Генезис, теорія та історія сакрального мистецтва українців” (науковий керівник – д-р мистецтвознав. М. Станкевич) та деяких інших [129, с. 50].

Крім досліджень традиційної культури, професійного і народного мистецтва та фольклору українців, науковці Інституту в останні роки працюють над теоретичною етнологією, зокрема, мовленнєвою ситуацією в містах України, урбаністикою тощо. Тут готуються фундаментальні праці “Походження та етнічна історія українців Карпат” у 4-х томах, “Сакральне мистецтво українців” та інші. За редакцією С. Павлюка працівники Інституту видали посібник “Українське народознавство”, а також готують підручники для загальноосвітніх навчальних закладів [127, с. 2-5].

Провідними науковими напрямками Інституту у найближчий час є фундаментальні дослідження етнокультурних процесів на колишніх етнічних українських землях, а також перспективна програма дослідження соціального середовища українських мігрантів у країнах перебування. Значну увагу буде звернено на координацію досліджень з етнології, фольклористики та

мистецтвознавства між українськими й іноземними вченими [81, с. 124].

Як окремий підрозділ до складу Інституту входить Музей етнографії та художнього промислу, який є важливим науково-освітнім центром збереження та популяризації як національної культурної спадщини українців, так і національних меншин в Україні та інших народів світу. У його фондах зберігається близько 90 тисяч експонатів: унікальні колекції меблів, годинників, порцеляни, кераміки, художнього скла, ткацтва, килимарства, вироби зі шкіри, вишивки.

Цей музей є одним із найдавніших українських музеїв з унікальною колекцією пам'яток традиційної культури та народного мистецтва, а також зразків декоративно-ужиткового мистецтва інших народів світу [81, с. 124].

Сьогодні Музей етнографії та художнього промислу веде активну міжнародну діяльність, співпрацює з музеями Польщі, Словаччини, Ізраїлю, Канади, США, Австрії, Франції, Німеччини, Литви та ін. Його робота спрямована на збереження, дослідження і популяризацію здобутків давніх традицій української культури, підтримання, розвиток і прогнозування сучасних мистецьких процесів.

Отже, Інститут народознавства НАН України є багатoproфільною науково-дослідною академічною установою на Західній Україні, яка, окрім народознавчих та етнологічних спрямувань, займається дослідженнями з проблем мистецтвознавства. Заклад має тривалу історію, що веде початок ще з кін. XIX ст. та загалом найчастіше пропагує культурні й мистецькі здобутки західноукраїнського краю.

З-поміж наукових підрозділів Інституту мистецтвознавчими дослідженнями займається відділ мистецтвознавства (вивчає ще не опрацьовані питання вітчизняного мистецтва, його зв'язок з європейським мистецтвом) та відділ народного мистецтва (досліджує різні види декоративно-прикладного мистецтва), діяльність яких пов'язана з іменами відомих українських мистецтвознавців. Результати своїх напрацювань науковці регулярно висвітлюють у монографіях, енциклопедіях, альбомах і фаховій періодиці.

3.3. Інститут проблем сучасного мистецтва НАМУ в контексті новітніх художніх процесів

Інститут проблем сучасного мистецтва (*іл. Б.5*) створений у системі НАМ України у грудні 2001 р. за підтримки віце-президента НАН України І. Кураса. З початку заснування заклад очолює академік, віце-президент Академії, канд. мистецтвознав., народний художник України, проф. В. Сидоренко. Інститут проблем сучасного мистецтва функціонує уже майже 15 років.

Так, після отримання Україною незалежності у 1991 р. відбулися зміни в усіх сферах суспільного життя. Вони відобразилися й у розвитку мистецтва. У цей час існували кілька центрів сучасного мистецтва, діяльність яких носила систематичний характер. Втім, не зважаючи на руйнацію стереотипів і збільшення експозиційної активності, ситуація в українському мистецтві 1990-х рр. не особливо тішила його учасників. Актуальний творчий процес був на той час рідкісним і мало помітним явищем у загальнохудожньому житті держави [36, с. 292].

Через кілька років почали відбуватися певні структурні зрушення у мистецькій політиці, що відповідали міжнародним вимогам. Митці, відчуючи відсутність організованості у художньому житті, недостатнє оновлення культурної політики з боку держави, дедалі більше усвідомлюють необхідність власних активних дій, а тому самі виступають ініціаторами окремих проєктів, спрямованих на підтримку та розвиток професійного мистецтва України. Так, активний представник сучасного мистецтва, живописець і теоретик Віктор Сидоренко, на власному досвіді стикається з усіма труднощами, що пов'язані з активізацією “нетрадиційних” творчих проєктів. Художники експериментального спрямування лишаються невизнаними навіть на рівні всеукраїнської професійної організації НСХУ. Така ситуація змушує В. Сидоренка ґрунтовно опрацювати досвід інших країн, зокрема, Польщі, Росії, Чехії, Угорщини. Завдяки підтримці своїх колег-однодумців Н. Булавіної, О. Міщенко, О. Соловйова, відбулось створення спеціалізованого фахового закладу, котрий здійснював би конкретні практичні дії у розвитку сучасного

мистецтва України, а також працював на кошти власної держави, а не за рахунок благодійних фондів. Керівний склад НАМ України – Андрій Чебикін, Олександр Федорук та інші члени президії підтримали цю ініціативу авторитетного художника [36, с. 292-293].

Співробітникам новоствореної організації вже на початку роботи надали право презентувати Україну на найпрестижнішому мистецькому форумі – Венеційській бієнале. На цьому ювілейному – 50-му – арт-форумі експонувався творчий проект В. Сидоренка “Жорна часу” кураторства О. Соловйова та В. Бурлаки. Він отримав чимало позитивних відгуків у періодичних виданнях, схвальні оцінки фахової критики, а відтак численні запрошення для участі в інших експозиційних формах. З-поміж них заслуговують на увагу такі як “Кров – лінії й зв’язки” у Денверському музеї сучасного мистецтва (США), “Швидше за історію” у Музеї сучасного мистецтва Kiasma (Фінляндія), “Траверс Відео” X Міжнародного фестивалю інсталяції та відео у Тулузі (Франція), “Тепер” V Міжнародного арт-фестивалю у Магдебурзі (Німеччина) тощо.

Сьогодні, інститут – єдина науково-дослідна установа в Україні, яка здійснює ґрунтовні наукові дослідження в усіх видах сучасного мистецтва. Заклад розробляє конкретні програми дослідження історії й теорії сучасного українського та світового мистецтва, а також вирішує проблеми художньої культури у світовому контексті, розробляє проблематику експериментальних напрямів сучасного мистецтва – живопису, графіки, скульптури, інсталяції, перформансу, досліджує новітні методики та технології арт-дизайну, експериментальної архітектури [36, с. 292]. Тут працює аспірантура зі спеціальності “теорія та історія культури”, де молоді науковці спрямовуються на поглиблене вивчення проблем сучасного візуального мистецтва. Співробітники ІПСМ беруть участь у багатьох українських і міжнародних художніх виставках, впроваджують нові проекти, проводять фестивалі та пленери з питань наукових досліджень у галузі сучасного мистецтва, культурології, естетики й архітектурознавства. Інститут співпрацює з різними українськими та міжнародними благодійними організаціями й фондами [188, с.

111].

У наш час до своїх теоретичних напрацювань Інститут додає експериментальні дослідження з використанням новітніх технологій, а також активно займається розробкою різних стратегій і методів з метою поширення досвіду актуальних художніх практик серед українців. Окрім того, колектив інституту періодично готує та видає чимало наукових збірок: з 1998 р. – “Мистецтвознавство України” (*іл. Б.51*), з 1999 р. – “Мистецькі обрії” (*іл. Б.52*), з 2003 р. – “МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія” (*іл. Б.55*), з 2004 р. – “Сучасне мистецтво” (*іл. Б.54*), “Сучасні проблеми дослідження, реставрації й збереження культурної спадщини” (*іл. Б.57*) та “Художня культура. Актуальні проблеми” (*іл. Б.56*), з 2005 р. – “Сучасні проблеми художньої освіти в Україні” (*іл. Б.53*), з 2008 р. – ілюстрований журнал “Арт-курсив” і монографій: колективні – “Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст.: в 2-кн.” (*іл. Б.20*), “Нариси з історії театрального мистецтва України”, “Нариси з історії кіномистецтва України”, організовує конференції, семінари, проводить майстер-класи, а також співпрацює із закордонними інституціями [36, с. 295].

В інституті систематизують інформацію щодо найновіших світових напрацювань і досліджень в усіх галузях мистецтва, вивчають діяльність культурних інституцій, аналізують результати їх роботи і переймають досвід [36, с. 296].

До колективу закладу входять академіки і члени-кореспонденти Національної академії мистецтв України, д-ри і канд. наук, проф-ри і доц-ти, відомі фахівці у галузях образотворчого мистецтва, мистецтвознавства, театрознавства, кінознавства, музикознавства, архітектурознавства, культурології й трансцендентальної естетики. Це такі відомі імена як О. Авраменко, Н. Булавіна, Г. Веселовська, Р. Коломієць, М. Криволапов, М. Протас, О. Роготченко, О. Федорук, М. Юр та інші.

До структури Інституту проблем сучасного мистецтва НАМУ входять відділи і лабораторії, що систематизують і структурують інформацію з проблем сучасного мистецтва: відділ науково-творчих досліджень інформації та

аналізу; відділ естетики і культурології; відділ кураторсько-виставкової діяльності та культурних обмінів; відділ візуальних практик; відділ мистецтва новітніх технологій; відділ екранних мистецтв й експериментальна лабораторія з дослідним виконанням проблемних програм. Нещодавно кількість відділів збільшилась. Зокрема, з'явилися відділ методології мистецької критики; відділ культурних стратегій, ініціатив і технологій; відділ театрознавства; відділ музикознавства; відділ архітектурознавства; відділ теорії й історії дизайну. Їх головною метою є підготовка до друку різних видань: альбомів, каталогів, наукових збірників, монографій, які висвітлюють художні процеси в сучасному українському та світовому мистецтві [188, с. 110-111].

З-поміж усіх відділів Інституту проблем сучасного мистецтва наша увага найбільше прикута до діяльності відділу проблем естетики та культурології, до складу якого входять: с. н. с., канд. філософських наук О. Босенко (завідувач відділу), с. н. с., канд. мистецтвознав. І. Савчук, н. с. Г. Вишеславський, м. н. с. А. Метльов, головний н. с., канд. мистецтвознав. О. Петрова, віднедавна у відділі працює – н. с. О. Аккаш.

Основними завданнями відділу є організація чисельних мистецьких акцій, його участь в українських і міжнародних конференціях та проектах, проведення курсів лекцій з естетики сучасного мистецтва, робота з аспірантами. Колектив відділу видав кілька монографій. Це, зокрема, праці “Время страстей человеческих. Напрасная книга” (2005), “Случайная свобода искусства” (2009) О. Босенка, “Словник термінів сучасного мистецтва” (2010) Г. Вишеславцева у співавт. з О. Сидором-Гібеліндою, “Феноменология праздности” А. Метльова, а також багато статей у різних наукових виданнях [36, с. 295].

Унікальністю установи є різноманітність предмета дослідження, який постійно змінюється і не є константою. Цим виправдано розгляд проблеми з багатьох напрямів одночасно, під різними кутами зору.

Таким чином, у зв'язку із демократичними змінами 1990-х рр. з ініціативи В. Сидоренка у 2001 р. був створений Інститут проблем сучасного мистецтва НАМУ. Основною метою установи є дослідження всіх видів сучасного

мистецтва, обслуговування мистецьких процесів та вирішення актуальних мистецьких проблем, активна участь у світових мистецьких процесах. Заклад розробляє конкретні програми дослідження історії й теорії сучасного національного та світового мистецтва, вирішує проблеми художньої культури у світовому контексті, розробляє проблематику експериментальних напрямів сучасного мистецтва.

3.4. Інститут культурології НАМУ: проблеми і методика збереження національного надбання

Інститут культурології Національної академії мистецтв України (*іл. Б.7*) є науково-дослідною установою, що аналізує та здійснює фундаментальні дослідження проблем української культури. Це, зокрема, аналіз проблем художньої культури, її самоорганізації та динаміки, вивчення методологічних та науково-практичних аспектів розвитку вітчизняної культури, етнокультурології, музеєзнавства, пам'яткознавства, світової культури і міжнародних зв'язків, практичних і пошукових дій, що спрямовані на розвиток української культури, а також впровадження новітніх мистецьких технологій. Установу створено 2007 р. і відтоді Інститут готує та видає щорічник наукових праць “Культурологічна думка”, монографії, збірники наукових праць, організовує численні наукові семінари, конференції, круглі столи. Рішенням президії НАМУ директором Інституту призначено академіка, віце-президента Академії, канд. філософських наук Ю. Богуцького. Тут працює понад тридцять наукових співробітників, серед яких є д-ри та канд. наук. Це такі відомі імена як І. Юдкін, Л. Прибега, Ю. Богуцький, М. Яковлев, М. Яковина, О. Міщенко, С. Оляніна, О. Оніщенко та інші. Ефективний трудовий колектив науковців відіграє важливу роль у діяльності закладу. Сюди залучаються провідні фахівці у галузі культурології, мистецтвознавства, філософії культури та соціології культури [31, с. 7-8].

Директор Інституту – Юрій Богуцький – заслужений діяч мистецтв України, проф., канд. філософських наук, дійсний член (академік) НАМУ, віце-президент НАМ України, віце-президент Асоціації культурологів України.

Юрій Петрович є автором понад 30 наукових робіт з проблем теорії та історії культури. Його організаційні здібності реалізовані в роботі з реформування та розбудови культурно-мистецької сфери України, активізації науково-дослідної діяльності в галузі культури і мистецтва. Науково-дослідну працю Ю. Богуцький поєднує з викладацькою. Він також є керівником секції естетики та культурології відділення синтезу пластичних мистецтв НАМУ. Свою роботу тут він спрямовує на розширення наукових ґрунтовних досліджень з проблем естетики, культурології і мистецтвознавства на тлі культурологічних процесів, що відбуваються в Україні [31, с. 8]. Юрій Богуцький є головою редакційної колегії збірника наукових праць Інституту культурології НАМ України “Культурологічна думка” (2008 – 2010), співавтором монографії “Нова культурна реальність як соціодинамічний процес людинотворення через ролі” (у співавт., 2013) (іл. Б.23), автором численних статей з теорії, історії та практики культури [31, с. 8].

У структурі Інституту культурології НАМУ передбачено функціонування науково-творчих відділів і лабораторій, які забезпечують підготовку до видання наукових праць. Це зокрема, відділ науково-творчих досліджень з теорії та історії культури, відділ соціологічних досліджень та аналізу проблем української культури, відділ світової культури і міжнародних культурних зв'язків, відділ музеєзнавства та пам'яткознавства, відділ етнокультурології та культурної антропології, лабораторія культурних практик. Кожен із відділів сформулював свою тему дослідження.

Відділ науково-творчих досліджень з теорії та історії культури утворений у 2007 р. як структурний підрозділ Інституту культурології НАМ України. До його складу входять: Олександра Олійник – завідувач відділу, канд. культурології; Сергій Безклубенко – провідний н. с., д-р філософських наук, канд. мистецтвознав., проф., заслужений працівник культури України; Тетяна Гаєвська – с. н. с., канд. історичних наук [350]. У відділі працюють над дослідженням концептуальних засад культурології, її напрямів та етапів розвитку, вивчають історичні явища культури, виявляючи універсальні

закономірності їх виникнення і тенденції історико-культурного процесу [31, с. 8].

Працівники відділу науково-творчих досліджень з теорії та історії культури здійснюють фундаментальні студії з теорії та історії культури за такими темами: “Культура України: історико-культурологічні виміри” (2008 – 2012), (науковий керівник – д-р історичних наук, проф. В. Шейко), “Формування художньої культури України: історія, естетика, семіотика, напрямки, перспективи” (2008 – 2012), (науковий керівник – д-р мистецтвознав., проф. І. Юдкін), “Інтегративні процеси як перспектива культурного розвитку України: методологічні, семіотичні, комунікативні, інтерактивні, регіональні аспекти” (2010 – 2014), (науковий керівник – д-р мистецтвознав., проф. І. Юдкін). За результатами названих досліджень опубліковано кілька монографій. Це, зокрема, праці Г. Романенко, В. Шейка “Еволюція художніх і літературних об’єднань України” (2008) (*іл. Б.24*), І. Юдіна “Формування визначників української культури” (2008) (*іл. Б.25*), В. Шейка, М. Александрової “Культура і цивілізація в філософсько-культурологічній думці України в добу глобалізації” (2009) (*іл. Б.26*), В. Шейка, В. Левіної “Українська національна ідея та Микола Хвильовий: історико-культурологічний вимір” (2010) (*іл. Б.27*), С. Безклубенка “Мистецтво: терміни та поняття” (енциклопедичне видання у двох томах) (2010) (*іл. Б.29*), В. Шейка “Культура України: в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти)” (2011), Ю. Богуцького, Н. Корабльової, Г. Чміль “Нова культурна реальність як соціодинамічний процес людинотворення через ролі” (2013), О. Безгіна, А. Бернадської, І. Кочарян, О. Успенської “Культурна політика та мистецька освіта: моделювання процесів” (2013) (*іл. Б.30*) та ін.

Співробітники відділу світової культури і міжнародних культурних зв’язків беруть участь у дослідженні фундаментальних наукових тем “Самоорганізація та динаміка культури та їх особливості в Україні” і “Нова соціально-культурна реальність в Україні: методологія і наукова практика її дослідження” [31, с. 8].

Згідно загального плану роботи Інституту діяльність відділу соціологічних

досліджень та аналізу проблем української культури спрямовано на вивчення різноманітних питань української культури. Однією з останніх наукових тем відділу є “Українська національна культура як цілісність: регулювання її регіональних відмінностей”. Досліджуючи тему, соціологи опрацьовують загальну концептуальну модель соціокультурних процесів. Показники, за якими ці процеси можна простежити в емпіричному плані, також є предметом їх дослідження. Колектив відділу працює над створенням методики та відпрацюванням техніки соціокультурних досліджень української культури загалом та пошуком шляхів взаємопроникнення регіональних культур зокрема.

Історія і нинішній стан культурного життя субетносів українського суспільства є предметом дослідження працівників відділу етнокультурології та культурної антропології. Вони розробляють фундаментальні і прикладні культурологічні наукові теми. З-поміж напрямків діяльності науковців можна виокремити міждисциплінарні етнокультурологічні дослідження у галузі української та світової фольклористики, етнології та культурної антропології. Йдеться, зокрема, про класифікацію актуалізованих і новітніх явищ культурного процесу, визначення співвідношення традицій і новаторства в сучасному суспільстві, вивчення проблем української культури з метою кількісного й якісного аналізу її об’єктів, вікових та соціальних груп і прошарків. Дослідження також стосуються складників культурного простору та демографічних показників у різних регіонах України з метою створення цілісної картини сучасного стану традиційної української культури [350].

Одним з головних напрямків роботи відділу музеєзнавства та пам’яткознавства є дослідження української та світової історико-культурної спадщини. Їх проводять, аналізуючи документи, історичні пам’ятки, численні речові експонати. Вивчають також праці в галузі історії і теорії музейної справи, становлення та розвиток музейних і пам’яткоохоронних інститутів, дослідження у сфері теоретичного і прикладного музеєзнавства в контексті теорії культури [350]. Науковці відділу розпочали роботу над темою “Українська культура і світ: організаційні проблеми художньої культури”, в

межах якої досліджують питання сучасного музейного менеджменту; методологію досліджень і популяризації культурної спадщини України, яка розглядається як складне соціальне і просторове явище. Особливу увагу в роботі відділу відведено на визначення місця й історичної ролі пам'яткоохоронної та просвітницької діяльності української еліти у ХХ ст. в Україні та за кордоном.

В Інституті культурології працює лабораторія культурних практик, робота якої спрямована на здійснення наукових досліджень з питань розвитку духовного потенціалу суспільства, аналізу культурного різноманіття в сучасному суспільстві, а також опрацювання теоретичних напрацювань української культурології в засобах масової інформації й наукових виданнях.

Інститут створює умови для широкого наукового обговорення проблем культурології шляхом видання збірників статей, організації конференцій, “круглих столів”, що дозволяє об'єднати науковий потенціал учених усіх регіонів, науковців багатьох вищих навчальних закладів України [31, с. 8]. Інститут культурології запрошує до обговорення актуальних проблем, визначених необхідністю осмислення подій і перетворень, що відбуваються на зламі століть в українському суспільстві, вітчизняній культурі.

Співробітники лабораторії беруть участь у підготовці до видань монографій, наукових праць Інституту; забезпечують науково-творчий зв'язок з провідними науковими установами інших галузей: історії, філософії, психології та ін.; упроваджують у наукові дослідження інституції новітні інноваційні технології зі сфери комп'ютерного програмування та дизайну; організовують інформаційне забезпечення різноманітних презентацій Інституту культурології НАМУ [350].

Однією з чи не найвагоміших праць Інституції є енциклопедичне мультимедійне видання “Золоті сторінки української культури”. Видання складається з 5 томів, кожен з яких присвячений окремим історичним періодам та описує різні сфери культурного життя української нації.

Таким чином, Інститут культурології є науково-дослідною установою, що

утворилася 2007 р. у складі НАМУ. Ця невелика за кількістю співробітників інституція (близько 30 осіб), що займається аналізом проблем української культури, прикладними дослідженнями у галузі теорії та історії культури, випуском наукових праць з цієї тематики. Зокрема, з проблем художньої культури, музеєзнавства, пам'яткознавства, впровадження нових мистецьких технологій та ідей.

Висновки розділу. Отже, вивчення діяльності мистецтвознавчих та культурологічних відділів наукових установ України є доволі актуальним, оскільки саме в цих академічних структурах відбувається розвиток мистецтвознавства як науки. Дві інституції, підпорядковані НАН України – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського (м. Київ) й Інститут народознавства (м. Львів) є багатoproфільними установами, які, окрім народознавчих, етнологічних та фольклористичних розвідок, проводять дослідження з мистецтвознавства. Обидва заклади мають свою історію та традиції і намагаються не дублювати дослідження один одного. Основну дослідницьку увагу ІМФЕ ім. М. Рильського звернено на реконструкцію й інтерпретацію мистецького життя усієї України, тоді як Інститут народознавства найчастіше пропагує культурні й мистецькі здобутки західноукраїнського краю.

В Україні вже впродовж двадцяти років діє Національна академія мистецтв як державна установа в сфері культури й мистецтвознавства, що у своєму складі об'єднує відомих учених та митців сучасності. У структурі Академії віднедавна працюють дві нові установи – Інститут проблем сучасного мистецтва (2001) й Інститут культурології (2007). Основною метою культурологічного відділу першої з інституцій – є дослідження всіх видів сучасного мистецтва, обслуговування мистецьких процесів та вирішення актуальних мистецьких проблем, активна участь у світових мистецьких процесах. Заклад розробляє конкретні програми дослідження історії й теорії сучасного національного та світового мистецтва, вирішує проблеми художньої культури у світовому контексті, розробляє проблематику експериментальних

напрямів сучасного мистецтва. Відділ теорії та історії культури Інституту культурології здійснює аналіз проблем української культури, прикладні дослідження у галузі теорії та історії культури. Кожна з названих установ наукові напрацювання своїх співробітників щороку публікує у монографіях, навчальних посібниках, альбомах, енциклопедіях, а також видає власні періодичні збірники.

Таким чином, мистецтвознавчі та культурологічні відділи названих наукових академічних установ досліджують минуле й сучасне української національної культури, основні види та жанри мистецтва, а також готують висококваліфіковані наукові кадри. З їх ініціативи також організовуються наукові конференції, симпозіуми, семінари на мистецтвознавчу тематику. Отож, завдяки діяльності наукових співробітників відділів образотворчого мистецтва та мистецтвознавства у структурі академічних установ України відбувається дослідження, науковий аналіз мистецьких процесів та явищ в Україні, визначається їх місце в структурі світової культури.

РОЗДІЛ 4

ДІЯЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МИСТЕЦТВОЗНАВЧОГО СПРЯМУВАННЯ В УКРАЇНІ

4.1. Методологічні принципи роботи кафедри історії і теорії мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва й архітектури

Для того, щоб розглянути діяльність кафедри теорії та історії мистецтва у Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури, необхідно простежити історію цього навчального закладу. Заснування у 1917 р. Української академії мистецтв стало передумовою організації мистецтвознавчої освіти в Україні. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури є спадкоємицею Української академії мистецтва, створеної з ініціативи видатних діячів у галузі культури, науки і мистецтва – першого Президента України, акад. Михайла Грушевського, вчених Дмитра Антоновича і Григорія Павлуцького, художників Михайла Бойчука, Миколи Бурачека, Михайла Жука, Василя та Федора Кричевських, Абрама Маневича, Вадима Меллера, Олександра Мурашка, Георгія Нарбута. У 1922 р. Академію мистецтв реорганізували і перейменували в Інститут пластичних мистецтв. Через два роки його було об'єднано з Українським архітектурним інститутом, заснованим у 1918 р. Новостворений заклад назвали Київським художнім інститутом, його очолив теоретик мистецтва І. Врона. Відтак у діяльності навчального закладу розпочався новий етап, зокрема з'явилася можливість значно розвинути освітній напрямок. Вже у жовтні 1928 р. у ньому навчалася понад вісім сотень студентів, працювало близько сотні педагогів і осіб допоміжного персоналу [173, с. 6-7]. Було сформовано відповідний педагогічний колектив, до якого входили: М. Бойчук, брати В. та Ф. Кричевські, О. Богомазов, В. Касіян, М. Жук, Л. Крамаренко, Б. Кратко, В. Меллер, А. Маневич, О. Мурашко, Г. Нарбут, С. Налепинська-Бойчук, І. Севера, А. Таран, П. Альошин, О. Вербицький, С. Колотов та інші.

Основною метою новоствореної академії був розвиток мистецької школи на основі традицій національної культури. Із заснуванням цього закладу для

українських митців з'явилася можливість отримувати вищу художню освіту на своїй батьківщині, а не поза її межами. Саме тоді в галузі образотворчого мистецтва було започатковано й сформовано основи у розвитку новітньої вітчизняної педагогіки [219, с. 12].

Новий навчальний заклад мав невеликий професорський склад, незначною й була кількість студентів, а також спеціальних дисциплін (живопис і графіка). Цим він уподібнювався до зарубіжних вільних академій. Дуже нелегкими були перші роки його функціонування, що пояснювалося громадянською війною та іноземною інтервенцією, а також відсутністю власного стаціонарного приміщення і найнеобхіднішого обладнання.

Однак, незважаючи на труднощі, академія зуміла започаткувати в Україні основи вищої мистецької школи [219, с. 12]. З 1926 р. в Київському художньому інституті діяла лише науково-дослідна кафедра під керівництвом акад. Г. Павлуцького. У її складі діяла аспірантура мистецтвознавчого профілю. У 20–30-х рр. XX ст. історію мистецтва тут викладали відомі мистецтвознавці С. Гіляров, М. Макаренко, М. Павленко, Є. Перлін, П. Попов, М. Прахов. Діяльність видатного дослідника українського мистецтва XIX – поч. XX ст. проф. Ф. Ернста також пов'язана з Київським художнім інститутом [118, с. 40].

За короткий проміжок часу Київський художній інститут зарекомендував себе як один із провідних мистецьких навчальних закладів колишнього СРСР. Однак усі досягнення наприкінці 20-х – на поч. 30-х рр. знівелювала поява різноманітних мистецьких течій, об'єднань, угруповань, що призвело до міжусобної боротьби за панівне становище у мистецтві. До того ж посилювався ідеологічний тиск, і у 30-х рр. було проведено нову реорганізацію у відповідності з пролеткультівською ідеологією. Навчальний заклад назвали Київським інститутом пролетарської мистецької культури, а з навчальних планів вилучили чимало дисциплін, важливих для формування професійних навичок. У 1934 р. провели наступну реформу, після якої Всеукраїнський художній інститут, а з кінця 30-х рр. XX ст. – Київський державний художній інститут повернувся до академічних засад освіти [219, с. 13-14].

Внаслідок репресій 1937 р. Україна втратила чимало видатних діячів мистецтва. Школу М. Бойчука було знищено не лише морально, а й фізично. Однак сама ідея національної школи продовжувала жити. Значною мірою це пояснюється авторитетом Ф. Кричевського, котрий зумів підготувати у передвоєнні роки багатьох студентів, які згодом стали визначними представниками української художньої культури. Впродовж другої пол. 30-х рр. сформувалися міцні підвалини академічного вишколу, започатковані визначними майстрами. Вони збереглися і під час війни, коли інститут перебував в евакуації, а після неї слугували міцною основою для виховання багатьох поколінь художників [219, с. 15-16]. Вони й донині становлять основу педагогічної системи.

У повоєнні роки в інституті збільшили кількість структурних підрозділів. Відновлено роботу графічного факультету, засновано художньо-педагогічний факультет, а у 1959 р. факультет теорії та історії мистецтва.

Зі здобуттям Україною незалежності закладові повернуто первісну назву – Українська академія мистецтв, а відповідно до постанови Кабінету міністрів України від 17 березня 1998 р. вона стала Академією образотворчого мистецтва і архітектури (*іл. Б.9*). Як визначному мистецькому осередкові освіти, за вагомі досягнення у навчальній і науковій діяльності, підготовці мистецьких і науково-педагогічних кадрів у галузі образотворчого мистецтва й архітектури Указом Президента України від 11 вересня 2000 р. – академії надано статус Національного навчального закладу [219, с. 12].

Зараз в НАОМА діють такі 3 основні факультети: образотворчого мистецтва, архітектури й теорії та історії мистецтв.

Кафедра історії мистецтва (факультет теорії та історії мистецтв), було створено у другій пол. 1930-х рр. під керівництвом проф. С. Гілярова. У повоєнні роки кафедрою теорії та історії мистецтва завідував мистецтвознавець Б. Бродський. Після заснування в 1959 р. факультету теорії та історії мистецтва кафедру очолював П. Говдя. Він зробив чимало для розвитку українського мистецтвознавства і художньої культури в Україні [147, с. 187]. У цей період на

кафедрі працювали Ю. Асєєв, Л. Владич, В. Денисов Л. Сак, О. Тищенко, А. Шпаков. У 1964 р. кафедру було поділено на дві: 1) історії мистецтва народів Радянського Союзу (завідувач – П. Говдя) і 2) зарубіжного мистецтва (завідувач – Ю. Асєєв), а в 1966 р. обидві кафедри знову об'єднали під назвою “Кафедра теорії і історії мистецтва”, яку Ю. Асєєв очолював до 1974 р. Під час свого керівництва він дбав про збільшення кількості курсових і дипломних робіт з питань архітектури, стимулював методичну та науково-дослідну роботу [119, с. 55].

Згодом аж до 1985 р. кафедрою завідував проф. Ю. Белічко. Впродовж 1987 – 2004 рр. її очолював проф. М. Криволапов. Таким чином, у другій пол. 1980-х рр. на кафедрі працювали два д-ри (П. Білецький, Л. Міляєва) і сім канд. мистецтвознав. (Ю. Белічко, Г. Заварова, М. Криволапов, Л. Лисенко, О. Масленкова, В. Могилевський, В. Щербак). Упродовж останніх років пішли з життя В. Владич, Л. Сак, О. Тищенко, П. Говдя, П. Білецький, В. Джулай, Ю. Белічко, Г. Заварова. Свого часу з різних причин залишили роботу в Академії Г. Юхимець, Д. Колесникова [219, с. 16].

Впродовж останніх десятирічь значно активізувалася наукова робота кафедри. Були підготовлені рукописи підручників та навчальних посібників. Це, зокрема, “Історія українського мистецтва” у двох книгах (автори проф. Ю. Асєєв, П. Білецький, Л. Міляєва, П. Говдя), “Історія зарубіжного мистецтва” (книги I і II), “Вступ до мистецтвознавства” (автор – акад. П. Білецький), “Аналіз творів образотворчого мистецтва” (проф. Г. Заварова), “Історія зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва” (доц. В. Могилевський і ст. викладач В. Клеваєв), “Проблеми скульптури XX ст.” (доц. Л. Лисенко), “Мистецтво Стародавньої Греції” (доц. В. Джулай), “Історія мистецтва Середньої Азії та Закавказзя” (доц. О. Масленкова), “Українська художня критика XX ст. Хрестоматія” (проф. М. Криволапов). На жаль, у свій час ці наукові праці не були надруковані, а зараз деякі їх положення вважаються застарілими [106, с. 32-35; 292, с. 126-127].

Упродовж кількох останніх років колектив кафедри вдосконалив методику

викладання фахових дисциплін, підготував нові програми з профілюючих мистецтвознавчих навчальних курсів та кваліфікаційні вимоги до підготовки фахівців з мистецтвознавства. Навчальні плани відкоригували задля синхронного вивчення історії вітчизняного та зарубіжного мистецтва, вибудували хронологічну послідовність їхнього викладання. У навчальному процесі останніх років враховуються також концептуальні зміни, що відбуваються в художній культурі, мистецтвознавстві та художній критиці. Посилено вимоги до курсових і дипломних робіт, передусім звертається увага на можливість практичного застосування знань з циклу історико-теоретичних дисциплін [118, с. 45].

Для ширшої орієнтації студентів у галузі суміжних з мистецтвознавством дисциплін було запроваджено викладання нових предметів, як, наприклад, теорія та історія світової та вітчизняної культури, історія матеріальної культури, історія України, історія української літератури, практична стилістика української мови тощо.

Випускники кафедри мають всі необхідні навички, знання та вміння працювати: у адміністративно-управлінській сфері художніх спілок та департаментів культури; музейно-реставраційних установах, архівах та книгозбірнях; у навчальних установах всіх рівнів; у дослідницьких установах та інститутах, а також у галузі мистецтвознавчої експертної оцінки, мистецьких галереях тощо. Чимало випускників кафедри захистили дисертації, стали кандидатами мистецтвознавства і опублікували свої наукові дослідження. Це, зокрема, О. Авраменко, Н. Асєєва, Н. Белічко, Е. Димшиць, О. Кашуба, О. Клименко, Я. Кравченко, О. Лагутенко, Л. Лисенко, О. Масленкова, В. Могилевський, М. Назарлі, О. Овчаренко, І. Пархоменко, А. Півненко, С. Побожій, М. Протас, Т. Романець, О. Роготченко, М. Русяєва, Г. Скляренко, О. Сом-Сердюкова, О. Юрчишин, Г. Юхимець та ін. [118, с. 46].

Про високу репутацію членів кафедри теорії та історії мистецтва як викладачів і науковців свідчить і той факт, що у 1997 р. водночас троє працівників кафедри: П. Білецький, М. Криволапов, Л. Міляєва були обрані

членами Академії мистецтв України. У наступні роки членами-кореспондентами Академії стали випускники факультету Т. Кара-Васильєва, М. Станкевич, В. Рубан [118, с. 61].

Колектив кафедри ставить за мету своєї діяльності підготовку мистецтвознавців, обізнаних із широким спектром фундаментальних знань у галузі теорії та історії мистецтва і суміжних наук, озброєних навичками дослідницької, педагогічної, видавничої, музейної, організаційної та ін. роботи [293, с. 129].

У Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури функціонує спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю “Образотворче мистецтво”, в роботі якої беруть участь викладачі кафедри. Тривалий час на кафедрі працює потужний колектив педагогів-науковців (*іл. Б.11*). Лекції з історії мистецтва читали відомі мистецтвознавці Ю. Асєєв, П. Білецький, В. Владич, І. Врона, С. Гіляров, П. Говдя, В. Клеваєв, П. Мусієнко, П. Сак, М. Тищенко, О. Тищенко. Зараз у складі викладачів кафедри – професори, академіки НАМ України М. Криволапов, Л. Міляєва, О. Федорук, проф. О. Лагутенко; доценти Н. Белічко, Л. Лисенко, М. Русяєва, ст. викладачі О. Балашова, О. Боримська, О. Конончук, В. Петрашик, викладачі О. Баршинова, І. Хоборов [295, с. 537].

Головну увагу педагогічний склад кафедри спрямовує на лекції з історії мистецтва. При цьому акцент робиться на ґрунтовному аналізі художнього твору. Під час написання курсових і дипломних робіт студенти здобувають перші навички дослідницької роботи. Щороку влітку вони проходять різні види практик – музейну, археологічну, галерейну, під час яких вперше ознайомлюються з основними формами майбутньої професії. Це також сприяє професійному підходу до художніх творів, допомагає освоїти методику роботи з пам’ятками мистецтва, враховуючи особливості різних видів мистецтва певного періоду.

Викладачі використовують як класичні, так і сучасні методи викладання, багато уваги звертають на семінарські заняття, курсові і дипломні роботи, а

також керують написанням кандидатських дисертацій. Педагоги кафедри ведуть велику науково-дослідну роботу. Їхній науковий актив – це значна кількість навчально-методичних праць, статей, монографій. Наукова праця Ю. Асєєва – розділ до першого тому “Історії українського мистецтва” – відзначена Державною премією УРСР у галузі науки і техніки, праці П. Білецького “Украинская портретная живопись XVII – XVIII вв.”, “Українське мистецтво другої пол. XVII – XVIII ст.” (*іл. Б.32*) – Національною премією України ім. Т. Шевченка. Вчені беруть активну участь у масштабних вітчизняних та міжнародних мистецьких проектах. Імена багатьох з них відомі не лише в Україні, а й за її межами [147, с. 187; 295, с. 535-536].

Канд. мистецтвознав., доц. Марина Русяєва з 2009 р. очолює факультет теорії та історії мистецтва в НАОМА. У 1998 р. захистила кандидатську дисертацію на тему “Елліно-скіфське мистецтво IV ст. до н. е.”. Дослідниця є автором розділів у наукових 5-ти томних виданнях, зокрема: “Історія української культури” й “Історія українського мистецтва”, а також автором понад 60 наукових статей [237, с. 458-459].

Кафедру теорії та історії мистецтва очолює Олександр Федорук – д-р мистецтвознав., проф., дійсний член Академії мистецтв України, член НСХУ. Він є автором низки монографій з питань розвитку українського і зарубіжного мистецтва. В НАОМА очолює спеціалізовану раду із захисту кандидатських дисертацій [119, с. 58; 219, с. 22].

Студенти факультету навчаються на денному (“Мистецтвознавство. Теорія та історія мистецтва”, “Мистецтвознавство. Організація та управління розвитком художньої культури”) і на заочному відділеннях (всього близько 180 осіб). В академії діє аспірантура, яку було відкрито 1991 р. при факультеті теорії та історії мистецтва.

Вихованці кафедри вивчають історію українського та світового мистецтва, здобувають фундаментальні знання з історії розвитку національної художньої культури, зокрема освоюють етапи її становлення та розвитку.

Паралельно з оволодінням фахових дисциплін, майбутні мистецтвознавці

набувають знань із суміжних, культурологічних предметів – естетики, історії літератури, музики, театру, кіно, археології, реставрації тощо [293, с. 123]. З 1992 – 1993 навчального року факультет розпочав підготовку спеціалістів-менеджерів у галузі організації та управління розвитком художньої культури. Крім мистецтвознавчих і культурологічних дисциплін, на цьому відділенні студенти детально вивчають основи менеджменту, економіки і права [293, с. 125]. Кафедра готує мистецтвознавців широкого профілю, які можуть працювати у різних закладах культури і мистецтва, науково-дослідних установах, видавництвах та редакціях, навчальних закладах, комерційних структурах. Навчальний процес зорієнтований на підготовку мистецтвознавців, головним чином, для України. Свого часу тут навчалися студенти й з інших країн – В'єтнаму, Греції, Молдови, Монголії, Росії, Туркменії, Фінляндії [293, с. 124].

Нині педагогічний колектив навчального закладу поєднує досвід викладання фахових дисциплін і сучасні світові досягнення, переосмислює навчальні плани і програми. А ще напрацьовує сучасну методичну базу організації навчально-виховного процесу, що включатиме розвиток у студентів творчого мислення, формування високої професійної культури, піднесення національної самосвідомості, виховання шанобливого ставлення до мистецької спадщини своєї Батьківщини та інших країн світу.

Отже, зараз мистецтвознавча кафедра НАОМА функціонує під керівництвом д-ра мистецтвознав., акад. О. Федорука. Її основною метою є підготовка спеціалістів-мистецтвознавців з ґрунтовними знаннями у галузі теорії та історії мистецтва, суміжних наук, навиків дослідницької, музейної, педагогічної, видавничої, організаційної роботи тощо. Окрім педагогічної роботи, професорсько-викладацький склад кафедри активно працює в галузі науки. Важливим внеском в українське мистецтвознавство є їх численні навчально-методичні праці, монографії, каталоги виставок, статті, виступи через засоби масової інформації.

4.2. Засадничі риси функціонування кафедри історії і теорії мистецтва Харківської державної академії дизайну і мистецтв

Кафедра історії і теорії мистецтв Харківської державної академії дизайну і мистецтв (ХДАДМ) розвивалася у тісному зв'язку з історією художньої освіти у столиці Слобожанщини.

ХДАДМ (*іл. Б. 15*) є одним із найдавніших художніх навчальних закладів України, а ще її добре знають як один із найвизначніших вищих навчальних закладів дизайнерського та мистецького напрямків. З часу започаткування в Україні фахової художньої освіти, а це друга половина XVIII ст., розпочала свою історію і харківська художня та дизайнерська освіта.

У 1768 р. при Харківському колегіумі, на базі якого згодом було створено Харківський університет, відкрили так звані “прибавочні” класи, в тому числі клас малювання – першу державну художню школу в провінції Російської імперії. Це сталося вже через 11 років після заснування Санкт-Петербурзької Академії мистецтв (1757) [214, с. 118]. Художня освіта тут розвинулася після відкриття 1805 р. Харківського університету. Його засновником став видатний український учений, винахідник В. Карабін, який чимало зробив для поширення художніх знань не лише на Слобожанщині, а й на півдні Російської імперії.

З 1869 р. осередком художньої культури в Харкові стає школа малювання М. Раєвської-Іванової – навчальний заклад, що мав художньо-промислове спрямування. За майже 30-річний період функціонування школи художню освіту тут здобули близько 900 учнів – майбутні фахівці прикладного мистецтва. Серед них були і відомі згодом живописці та архітектори, зокрема видатні українські пейзажисти С. Васильківський, М. Ткаченко, академік архітектури О. Бекетов, активні учасники виставок “передвижників” О. Висезжаєв і К. Первухін [214, с. 118-119]. У 1896 р. приватну школу М. Раєвської-Іванової перепрофілювали у міську художню школу, де викладачами були випускники Санкт-Петербурзької академії мистецтв М. Пестриков, М. Федоров, К. Пінаєв.

У 1912 р. у Харкові було відкрито художнє училище, що підпорядковувалося Санкт-Петербурзькій Академії мистецтв. Його відкриття стало непересічною подією в мистецькому житті міста. За рекомендацією І. Рєпіна директором училища було призначено О. Любимова, а викладачами тут працювали: Г. Горєлов, О. Кокель, С. Прохоров, О. Титов, М. Федоров, М. Шаронов [214, с. 119].

Вищий навчальний заклад мистецького спрямування – Харківський художній технікум – у столиці Слобожанщини було відкрито у 1921 р. На двох факультетах закладу – живописно-скульптурному й архітектурному – готували фахівців вищої кваліфікації. У 1922 – 1925 рр. його очолював скульптор Б. Коротко, у 1925 – 1927 рр. ректором був відомий український пейзажист М. Бурачек, а в 1927 – 1933 рр. – А. Комашко. Під час його керівництва (1929 р.) технікум перейменували у Харківський художній інститут. З 1933 р. і до початку Великої Вітчизняної війни інститут очолював мистецтвознавець І. Август. Упродовж 20–30-х рр. ХХ ст. тут працювали професори Д. Гордєєв, Л. Лєневич, С. Таранушенко, а також відомі художники Б. Бланк, Г. Бондаренко, М. Дерєгус, В. Касіян, М. Козик, Б. Косарєв, Л. Крамаренко, Ф. Кричевський, В. Мироненко, Д. Овчаренко, А. Петрицький, М. Самокиш, М. Фрадкін. Видатний учений академік В. Воробйов викладав пластичну анатомію [214, с. 12].

З початком війни інститут евакуювали у м. Самарканд, що в Узбекистані. У той час традиції харківської художньої школи продовжували і розвивали народні художники України В. Агібалов, А. Константинопольський, В. Сизиков, Г. Томенко, О. Хмельницький, заслужені діячі мистецтв України професори О. Вяткін, Є. Єгоров, Е. Жердзицький, І. Карась, В. Лозовий, О. Мартинець, С. Солодовник, Л. Чернов, доценти В. Віхтінський, В. Воловик, О. Кудрявцева, І. Мельгунова, Е. Світличний, І. Стаханов, П. Супонін, М. Шапошников. Упродовж 1943 – 1948 рр. інститут очолював С. Бєсєдін. Під час керівництва навчальним закладом М. Шапошниковим (1948 – 1972 рр.) у 1963 р. Харківський державний художній інститут було реорганізовано у

Харківський художньо-промисловий інститут (Худпром). Він почав готувати художників промислової галузі за двома спеціальностями [214, с. 122].

Впродовж 1972 – 1985 рр. інститут очолював проф. Є. Єгоров, а з 1985 по 1998 рр. – проф. В. Торкатюк. Від 1998 р. і донині ректором навчального закладу є В. Даниленко.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 364-р від 9 серпня 2001 р. на базі Худпрому було створено Харківську державну академію дизайну і мистецтв (*іл. Б. 15*) IV рівня акредитації.

Нині студенти академії навчаються на трьох факультетах: образотворчого мистецтва, дизайну та дизайну середовища. На 18 кафедрах працюють понад 200 осіб професорсько-викладацького складу. Вони здійснюють навчально-виховну, методичну, наукову і творчу роботу. Серед них є лауреат Державної премії України ім. Т. Шевченка, а також народні художники, заслужені діячі мистецтв, заслужені художники, заслужені архітектори України, члени-кореспонденти НАМУ. Більшість викладачів належать до Національної спілки художників України, Спілки дизайнерів України та Національної спілки архітекторів України [44, с. 8-10].

За 95 років функціонування навчального закладу тут сформувалися власні традиції, проте ні викладачі, ні студенти не бояться експериментувати. Творчий пошук завжди заохочуються.

Академія стала визнаним центром художньої культури. Тут готують висококваліфікованих фахівців, чиї роботи представлені у різних сферах художньої творчості: станковому живописі, станковій графіці, книжковій графіці, плакаті, монументально-декоративному розписі та вітражах, архітектурно-декоративній пластиці і скульптурі, реставрації мистецьких творів [126, с. 14–15].

Починаючи з 2002 р. при ХДАДМ діє спеціалізована рада із захисту кандидатських дисертацій. Відкриття у 2004 р. постійно діючої аспірантури та у 2009 р. докторантури (завідувач – канд. архітектури, доц. І. Бондаренко), а також залучення до наукового керівництва провідних учених академії та інших

вищих навчальних закладів України сприяли докорінній зміні роботи з аспірантами і здобувачами наукових ступенів, а також ставлення кафедр до процесу підготовки наукових кадрів. Як результат, у 2008 р. вперше представниця кафедри живопису М. Ковальова стала призером обласного конкурсу наукових робіт серед молодих учених [260, с. 11]. Одними з перших на засіданні спеціалізованої вченої ради захистили кандидатські дисертації викладачі Н. Сбітнєва, В. Турчин, О. Соболев, Н. Мархайчук, І. Тесленко, В. Чечик [260, с. 11].

Харківська державна академія дизайну та мистецтв входить до Європейської ліги інститутів мистецтв (ELIA), вона підтримує тісні творчі, освітнянські та наукові зв'язки з іноземними вищими навчальними закладами Австрії, Бразилії, Великої Британії, Греції, Індії, Італії, Китаю, Кореї, Куби, Литви, Македонії, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Росії, США, Угорщини, Фінляндії, Франції, Хорватії, Чехії, Швейцарії, Швеції, Японії. Розширення цієї співпраці – у найближчих планах академії.

Навчальний заклад також може похвалитися власним видавництвом, яке інформаційно забезпечує потреби науки: готує макети і видання наукових збірників, методичних рекомендацій, навчальних посібників. Їх електронні версії представлено в електронній бібліотеці академії та на сайті наукових видань. Ефективність таких підходів підтвердило включення двох збірників наукових праць академії та двох журналів до національного наукового порталу у 2002 р. – за сім років до початку їх масової появи у мережі Інтернет згідно з Постановою ВАК України (2009). Міністерство науки і вищої школи Польщі високо оцінило фаховий рівень двох журналів академії. Це “Вісник ХДАДМ” (*іл. Б. 78*) і “Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті” (*іл. Б. 79*). Названі наукові видання вбачають своє завдання в тому, щоб сприяти науковцям, які мають на меті здобути ступінь кандидата або доктора наук [126, с. 15]. Їх включено до списку провідних журналів світу, що відображено у міжнародній базі Index Copernicus (створена у 1999 р. у Польщі) та Російської електронної бібліотеки (створена у 2004 р.).

У червні 1969 р. у навчальному закладі було створено науково-дослідний сектор, який у різний час очолювали В. Сиром'ятников (1969), В. Барановський (1971), Ю. Ледок (1984), В. Нешин (1999), В. Пензев (2009). Про високий рівень більшості дизайн-проектів свідчить отримання авторських свідоцтв на промислові зразки. На жаль, економічний стан країни останніми роками істотно вплинув і на кількість виконуваних проектів, які поступово зменшуються. Однак завдяки потужній науковій діяльності молодих дослідників у мистецтвознавчій галузі розвиваються різноманітні напрямки. До прикладу, у 2003 р. за ініціативою Є. Котляра та С. Рибалко було створено Центр сходознавства, який успадкував і розвинув напрацювання знищеної у 30-ті рр. ХХ ст. школи харківських сходознавців. Харківське мистецтвознавче сходознавство на високому науковому рівні досліджує культуру і мистецтво Сходу, розробляє власну методологію для аналізу фактичного матеріалу, завдяки чому широко відоме не лише в Україні, а й у світі. А вирішення Центром емпіричних, іконографічних та теоретичних питань надає Харкову статусу особливого інтелектуального мистецтвознавчого центру.

Центр сходознавства проводить наукові, в тому числі дисертаційні, дослідження, організовує виставки, готує до друку мистецькі та наукові видання. З 2008 р. з ініціативи Центру виходить спеціальний науковий збірник “Сходознавчі студії”. У ньому вміщено наукові розвідки зі східного мистецтва не тільки місцевих дослідників, а й учених з інших регіонів України, а також із близького та далекого зарубіжжя [126, с. 15].

Про рівень наукової діяльності професорсько-викладацького складу свідчать, зокрема, кількість отриманих науковцями грантів та стипендій, а також стажування викладачів за кордоном. Представники академії, серед яких Є. Котляр (1999 – 2003), М. Кіба (2003 – 2005), М. Розенфельд (2002 – 2004), І. Тесленко (2006 – 2008), Т. Пасічна (2007 – 2008), О. Ганоцька (2008 – 2010), щороку отримують стипендію КМ України для молодих учених. У 2008 – 2009 рр. стипендію Харківської облдержадміністрації отримував проф. С. Єрмаков, який у 2006 р. за програмою прикордонного співробітництва брав участь в

наукових заходах у Польщі. Впродовж 2008 – 2010 рр. щорічні гранти на участь у науково-практичних конференціях у США, Канаді, Ізраїлі, Польщі отримував канд. мистецтвознав., доц. Є. Котляр [255, с. 11].

Кожного року представники академії подають заявки на участь у відповідних міжнародних заходах, що передбачають можливість отримання грантів. Останніми роками наукова діяльність в академії пожвавилася, а це вселяє надію на те, що Харківська державна академія дизайну і мистецтв у перспективі стане одним із провідних вищих навчальних закладів не лише України, а й інших країн Європи та світу.

Мистецтвознавча кафедра у Харкові сформувалася на межі 1920 – 30-х рр., коли її очолювали С. Таранушенко, а опісля – Д. Гордєєв. Її історія також пов'язана з іменами інших видатних представників харківської мистецтвознавчої школи – Є. Рєдіним, П. Фоміним, Ф. Шмітом. З того періоду діяльності кафедри маємо дуже мало інформації, оскільки велику кількість документів було знищено під час Вітчизняної війни.

У радянському Харкові викладання історії мистецтва було дуже політизованим. Так, учень І. Падалки, а також В. Єрмилова і С. Таранушенка – М. Зубар на межі 1930-х – 40-х був звільнений з навчального закладу (і позбавлений членства в Спілці художників) через наклеп відомого графіка В. Касіяна. Повернувшись за кілька років до вишу він, як і О. Чарновський у Львові, був чи не єдиним штатним викладачем секції історії мистецтв і, будучи надламаним системою, дотримувався офіціозу. До того ж у Харкові в той час також була заборона читати курс українського мистецтва, а основною темою стає звеличення радянського мистецтва.

В різні роки на кафедрі працювали мистецтвознавці та архітектори М. Гуєцький, Ю. Дюженко, В. Константинов, А. Немцова, Т. Павлова, А. Півненко, Л. Савицька, Л. Соколюк. Викладачі розробляли новітні курси, закладали основи методичного фонду, активно співпрацювали з Харківським художнім музеєм, створювали телевізійні програми з історії мистецтва [147, с. 189; 260, с. 11].

Зі здобуттям статусу самостійного структурного підрозділу у 1992 р. кафедра теорії та історії мистецтв почала підготовку фахівців вищої кваліфікації. У 2002 р. вона стала випусковою, проводячи підготовку студентів за спеціальністю “Історія та теорія мистецтва (мистецтвознавство)”, і вже у 2007 / 2008 навчальному році здійснила перший випуск магістрів зі спеціалізації “Мистецтвознавство”. Нині кафедру теорії та історії мистецтв очолює д-р мистецтвознав. проф. Людмила Соколюк. До викладання запрошені канд. мистецтвознав. О. Галонська, Л. Мельничук, Т. Павлова, І. Тесленко, В. Чечик, канд. історичних наук, доц. В. Тарасов, канд. історичних наук, ст. викладач В. Сушко, ст. викладач А. Корнєв [126, с. 15; 147, с. 189].

Цікавим є той факт, що провідними викладачами кафедри теорії та історії мистецтва ХДАДМ від кінця 1970-х були випускники Київського художнього інституту, які стажувалися переважно в Ленінграді. А також і те, що сьогодні на кафедрі не працює жоден з її випускників. Педагоги кафедри увійшли до складу спеціалізованої вченої ради ХДАДМ із захисту дисертацій зі спеціальності “Образотворче мистецтво”. Очолює цей напрям д-р мистецтвознав. проф. Людмила Соколюк – дослідниця українського мистецтва 1920 – 1930-х рр., українського монументалізму та бойчукізму. Вона є автором кількох монографій і багатьох статей з питань сучасного українського мистецтва. Поряд із активною педагогічною діяльністю Л. Соколюк підготувала понад 15 канд. наук, котрі нині викладають у рідній академії та інших навчальних закладах України.

Викладачі кафедри готують фахівців з історії та теорії мистецтва, читають загальні курси для студентів творчих спеціальностей, пишуть і видають монографії, підручники, навчально-методичні посібники, каталоги, працюють над кураторськими виставковими проектами. Науковці кафедри продовжують і розвивають традиції харківської школи. Передусім це стосується українського мистецтва загалом та мистецтва Харківщини зокрема (Л. Соколюк, Л. Савицька, В. Чечик); сходознавчих досліджень (С. Рибалко, Є. Котляр, О. Котляр, І. Тесленко); сучасних візуальних мистецтв (Т. Павлова, Н. Мархайчук)

[260, с. 12].

У процесі навчання студенти кафедри проходять археологічну, етнографічну, музейну та галерейну практики, беруть активну участь у наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах, друкують статті у наукових збірниках ХДАДМ та інших виданнях професійного спрямування. З 2008 р. при кафедрі діє навчальна лабораторія – мистецтвознавчий центр “Академія”. Тут педагоги-художники і талановита молодь з ХДАДМ мають змогу експонувати свої кращі твори, а студенти спеціалізації “Мистецтвознавство” опановують навички виставкової діяльності [260, с. 13].

Науковці кафедри тісно співпрацюють з Державним інститутом мистецтвознавства (Москва), Академією дизайну і мистецтв (Іборакі, Японія), Університетом Васеда (Токіо, Японія), Єрусалимським університетом.

Кафедра видає єдину в регіоні газету мистецького спрямування “ТІМей” (редактори – члени Національної спілки журналістів України А. Корнєв, В. Тарасов) і журнал з історії мистецтва та реставрації “Душа речей” (редактор І. Акмен). На сторінках цих видань можуть не лише полемізувати фахівці, а й спробувати себе у ролі дописувачів студенти [147, с. 190; 260, с. 12].

Отже, на Сході України мистецтвознавча наука представлена діяльністю кафедри теорії і історії мистецтва одного із найвідоміших вітчизняних вищих навчальних закладів – ХДАДМ. Як окремий структурний підрозділ ця кафедра існує з 1992 р. й у своїй роботі орієнтується на традиції харківської мистецтвознавчої школи. Педагоги кафедри постають як цілісний колектив дослідників, які ведуть активний пошук у різних галузях українського мистецтва, а також виходять на європейський простір, використовуючи не лише класичні, але й сучасні методи викладання.

Окрім монографій, підручників, навчально-методичних посібників і каталогів, навчальний заклад видає два фахові видання – “Вісник ХДАДМ” і “Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті”, що включені до списку провідних світових журналів. Педагогічний колектив кафедри теорії і історії мистецтва ХДАДМ гідно представляє мистецтвознавчу науку регіону не

тільки в Україні, а й у світі.

4.3. Дослідницька та навчальна робота кафедри історії і теорії мистецтва Львівської національної академії мистецтв

Львівський мистецтвознавчий осередок, що формувався впродовж тривалого часу, є одним з найвиразніших і продуктивних у мистецтвознавстві України. Його становленню та формуванню специфічних рис сприяло чимало факторів. Львівські мистецтвознавці ще на поч. XX ст. продемонстрували обізнаність з передовими європейськими ідеями і дослідницькими технологіями в галузі культурології, естетики, історії мистецтва, художньої критики.

Мистецтвознавство у Львові, як і загалом художня культура міста, формувалися в специфічних умовах, дещо відмінних від умов розвитку інших культурно-мистецьких і наукових осередків України, як наприклад Харкова чи Києва [57, с. 18].

Активне львівське мистецьке середовище значною мірою посприяло формуванню тут мистецтвознавства. Виступаючи у той чи інший період у ролі істориків або критиків, до розвитку мистецтвознавства долучилося чимало львівських митців. Вони збагатили теорію мистецтва засобами практично-теоретичного розв'язання проблем у галузі психології творчості, соціології, художнього формотворення, реставрації творів, приділили значну увагу становленню мистецької особистості. За визначенням М. Фрідлендера, професійної критики не могло б бути без розвиненого у середовищі художників суб'єктивного відчуття якості [57, с. 19].

Львів належить до найдавніших науково-освітніх осередків України. З XVIII ст. у місті функціонували єзуїтська академія, Університет, Ставропігійський інститут, Терезіанська колегія, Інститут ім. Осолінських, Богословська академія тощо. Важливу роль у формуванні мистецтвознавчої науки відіграли дослідження з філософії, естетики, історії, археології, етнографії, а також студії з мистецтва у Школі рисунку при Львівському університеті, Художньо-промисловій школі, Мистецькій школі О. Новаківського. У другій пол. XX ст. науково-освітня база мистецтвознавства була суттєво зміцнена діяльністю

Інституту прикладного та декоративного мистецтва і Музею етнографії та художнього промислу АН УРСР, в яких дослідження мистецтва проводилися планово [60, с. 14].

Окремі фундації й об'єднання (наприклад, Національний музей у Львові, Товариство розвитку української літератури, науки та мистецтва, Асоціація незалежних українських митців та ін.) принципово включали дослідження мистецтва до основних напрямів своєї діяльності, чим зробили значний внесок у вивчення як вітчизняної, так і зарубіжної художньої культури [57, с. 20-21].

Найбільш складними і суперечливими для сучасного мистецтвознавства Львова стали наслідки “радянського періоду”, який охопив на західноукраїнських теренах кін. 40-х – 80-ті рр. XX ст. Встановлення тоталітарного режиму, ідеологічної цензури, централізованого керівництва культурно-мистецькими процесами, моральне та фізичне нищення групи митців і теоретиків суттєво порушили розвиток мистецтва й мистецтвознавства у Львові. Окремі напрями мистецтвознавства, які досить активно заявили про себе ще в першій третині XX ст., вже в другій його половині відчутно нівелювалися. В науковому і художньо-критичному обігу були заборонені персоналії багатьох українських митців і мистецтвознавців. Водночас, впродовж другої пол. XX ст. мистецтвознавству Львова вдалося зберегти окремі важливі позиції. Так, продовжувалося фахове дослідження архітектури, живопису, скульптури, книжкової ілюстрації, художнього ремесла, декоративно-прикладних видів творчості. Львівські мистецтвознавці взяли активну участь у підготовці першої багатотомної історії українського мистецтва, історії українського декоративно-прикладного мистецтва, були започатковані систематичні наукові конференції, викладання історії українського мистецтва тощо [57, с. 22].

Як наслідок, на поч. 1990-х рр. мистецтвознавство у Львові перебувало у стані певної невизначеності. Можна стверджувати помітний дисбаланс стосовно як чисельного, так і фахового складу мистецтвознавців, серед яких явно переважали дослідники історії мистецтва. Щодо мистецтвознавства як

спеціальної освітньої галузі, то до поч. 1990-х рр. у Львові також не сталося її реалізації. Переважна більшість дослідників прийшла у мистецтвознавство з інших суміжних теоретичних і практичних галузей (історія, археологія, музейна справа, реставрація, етнографія), після захисту дисертацій за межами України, переважно в Москві та Ленінграді (тепер – Санкт-Петербурзі) [60, с. 15].

З набуттям Україною незалежності була знята заборона на окремі теми, які тривалий час були вилучені з наукового обігу. Зокрема, у мистецтвознавстві почалося поступове висвітлення українського мистецтва першої пол. XX ст. і культурно-мистецького доробку української діаспори, відкрилися для наукового опрацювання архівні та бібліотечні фонди, було започатковано низку наукових і науково-популярних мистецьких видань [277, с. 4].

У 1990-х рр. зміни торкнулися й організації діяльності львівського мистецтвознавчого осередку. У Львівській академії мистецтв (організована на базі Інституту прикладного та декоративного мистецтва) розпочато підготовку бакалаврів і магістрів мистецтвознавства на факультеті історії і теорії мистецтва. Впродовж 1994 – 2010 рр. було захищено понад 65 мистецтвознавчих дисертацій науковцями Львова, Києва, Івано-Франківська, Миколаєва, Косова, Луцька, Ужгорода, Лодзі (Польща), Пряшева (Словаччина). У Львові створено також Інститут народознавства НАН України й громадську Спілку критиків та істориків мистецтва. Кілька напрямів мистецтвознавчого дослідження активізували науковці Національного музею, Богословської академії, мистецтвознавчої секції НТШ [57, с. 21-22].

Основним напрямом мистецтвознавчих студій у Львові була і є історія мистецтва. У 1990-х рр. кількісний показник історичних праць значно переважав. Львівські історики мистецтва в основному обрали традиційні методологічні орієнтири: “змалювання” історично-культурного тла, опис та аналіз процесів, явищ, творів, творчих біографій особистостей вітчизняного мистецтва тощо. Позитивним фактором є спроби розширення хронологічних і територіальних меж, насамперед, у дисертаціях, автори яких почали сміливіше звертатися до ранніх періодів історії українського мистецтва (Київської Русі) і,

водночас, до проблематики початку і навіть першої пол. XX ст. передовсім у плані персоналій [136, с. 258].

Характерною рисою сучасного етапу розвитку львівського мистецтвознавства є прагнення до рівноваги історії, теорії та критики, формування нових напрямів мистецтвознавчих досліджень, зокрема, на межі історії та філософії. Теорія і критика мистецтва починають більш ефективно співпрацювати з митцем, виявляючи не лише його творчі (практичні), але й інтелектуальні, філософсько-естетичні (теоретичні) можливості. Помітними стали також прояви нових напрямів теоретичного і практичного мистецтвознавства. Поступово формується і розгалужується мережа спеціальних мистецтвознавчих дисциплін, якими є соціологія мистецтва, психологія творчості, музеєзнавство, охорона пам'яток. Поступово активізується процес інтеграції традиційних і нових напрямів, методів дослідження, синтезу мистецтва і науки, мистецької практики і теорії [57, с. 23].

Особливу роль у формуванні західноукраїнської мистецької освіти відіграла мистецтвознавча думка. Саме історія і критика мистецтва на основних етапах формування вищої мистецької школи у Львові визначала самобутність галицького творчого середовища. На поч. XX ст. у місті сформувалися такі визначні осередки мистецтвознавчої думки як Національний музей, керований І. Свенціцьким, Наукове Товариство ім. Т. Шевченка, зокрема його Культурно-історичний музей, кафедра історії мистецтва і музей Богословської академії, кілька мистецьких об'єднань. На їхній базі працювали такі фундатори українського мистецтвознавства як В. Січинський, В. Залозецький, Д. Антонович, М. Голубець, М. Драган, В. Пещанський, І. Гургула, В. Свенціцька, та ін. У світ виходили численні мистецькі видання, як, наприклад, “Стара Україна”, “Мистецтво і культура”, “Артистичний вісник” тощо [57, с. 64-65].

Отже, на тлі названих історичних та культурних подій у Львові відбулося офіційне відкриття у 1946 р. мистецького вищого навчального закладу. Разом із заснуванням інституту розпочала свою роботу мистецтвознавча кафедра. В її історії чітко простежується три етапи.

Перший етап охоплює період від 1946 до 1956 рр. Тоді кафедра мала назву історії прикладного та декоративного мистецтва, а обов'язки завідувача виконував канд. мистецтвознав., доц. С. Судаков. Від перших років у Львівському інституті прикладного та декоративного мистецтва працювали Я. Нановський та О. Чарновський, які налагоджували систему викладання мистецтвознавчих дисциплін та робили помітні спроби науково-дослідного характеру. Починаючи від 1948 р., у протоколах вченої ради фігурує прізвище нового керівника кафедри – М. Земцова [16, с. 14]. Але й він недовго пробув на посаді, бо вже від 1951 р. кафедру історії мистецтва на засіданнях вченої ради презентує О. Потапова. На поч. 1950-х рр. кафедра поповнюється новими викладачами – О. Голубовою і Є. Цюлько. У 1953 р. тут починає працювати І. Сенів, який викладає курс історії декоративно-ужиткового мистецтва. Євген Цюлько викладав “Основи архітектури” для студентів усіх спеціальностей, О. Потапова – історію зарубіжного мистецтва, О. Голубова – історію російського й радянського мистецтва. Історію українського мистецтва в ті роки не викладали як окремий курс [58, с. 12-13; 274, с. 15].

Особливо зростає роль мистецтвознавства наприкінці 1950-х рр., коли ректором інституту було призначено Я. Запасака – відомого дослідника української книги, образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва. Саме він вніс суттєві зміни у викладання історії українського і світового мистецтва, ініціював підготовку кандидатських дисертацій. Особливо важливим став факт відновлення під його керівництвом у 1971 р. кафедри історії мистецтва як осередку мистецтвознавчої діяльності інституту.

У 1954 р. до викладацької роботи на кафедрі приходить перший канд. мистецтвознав. у Львові – О. Чарновський, який з наступного року очолив кафедру. Він започаткував новий курс історії костюму й орнаменту, який викладав понад 20 років. Будучи фаховим науковцем, О. Чарновський намагався спрямувати наукову роботу кафедри в бік дослідження українського мистецтва. Він опрацював альбом “Українське мистецтво”, розпочав діяльність над роботою “Орнамент в українському народному мистецтві” [56, с. 65; 147, с.

188].

У 1956 р. скорочення академічних годин призвели до того, що єдиним штатним викладачем історії мистецтва залишився О. Чарновський. А тому кафедрі історії мистецтва було приєднано до кафедри основ марксизму-ленінізму. Таким чином, розпочався другий етап її історії. У 1958 р. ректором інституту став Яким Запаско, який того ж року захистив кандидатську дисертацію на тему: “Орнаментальне оформлення української рукописної книги”. Новий керівник вніс суттєві зміни у викладання історії мистецтва, зокрема, започаткував читання повного курсу історії українського мистецтва. За його ініціативою до викладання історії мистецтва залучались науковці львівських музеїв, дослідники українського образотворчого і народного мистецтва. У 1960 – 1970-х рр. історію мистецтва викладали канд. мистецтвознав. П. Цебенко, Ю. Лащук, П. Жолтовський, В. Овсійчук, В. Любченко, директор Львівської картинної галереї Б. Возницький. Було розширено окремі курси, зокрема з історії декоративно-ужиткового мистецтва. Так, П. Жолтовський викладав три дисципліни: історію меблів, історію кераміки та історію скла. Розширення курсів мистецтвознавчих дисциплін, залучення до роботи нових викладачів призвело до відновлення кафедри історії мистецтва в 1971 р. Завідувачем кафедри було обрано Я. Запаска. Ця подія поклала початок третьому етапу історії кафедри [58, с. 13].

Відновлення кафедри історії мистецтва значно підняло значення мистецтвознавчих дисциплін у навчальному процесі. При кафедрі почали діяти студентські наукові гуртки, регулярно проводилися студентські науково-творчі конференції. Наукова робота студентів набула більш конкретної спрямованості в галузі досліджень українського образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва, коли Я. Запаско почав викладати для студентів усіх спеціальностей теоретично-практичний курс “Основи наукових досліджень” [58, с. 12].

1970-ті рр. були періодом, коли утверджувався статус кафедри як колективу дослідників, які вели науковий пошук у різних галузях народного і професійного, давнього і сучасного українського мистецтва. Визначальну роль

у цьому процесі відіграла особистість завідувача, д-ра мистецтвознав., проф. Я. Запaska. В 1970 – 80-х рр. вийшли у світ його монографії, присвячені українській стародрукованій і рукописній книзі. У 1979 р. колективом кафедри було підготовлено та видано книгу “Мистецтво оновленого краю”, присвячену образотворчому мистецтву західноукраїнських областей повоєнної доби. На той час це дослідження було цінним, оскільки визначало характер художніх процесів, що відбувалися в ті роки в західноукраїнському мистецтві, проте, зважаючи на рік видання праці, з сучасного погляду вона є надто заідеологізованою.

Значний внесок у дослідження українського образотворчого мистецтва зробив також д-р мистецтвознав., проф. В. Овсійчук, який викладав у академії з 1965 р. Серед багатьох його праць найбільш чітко окреслена ренесансно-барокова тема в архітектурі, малярстві та скульптурі західноукраїнських земель. Низка праць вченого дозволила по-новому осмислити роль місцевих осередків у розвитку вітчизняного мистецтва. Монографія “Майстри українського бароко: Жовківський художній осередок” відзначена Державною премією України ім. Т. Шевченка [58, с. 15].

У 1980-х рр. на кафедрі історії мистецтва почали працювати молоді фахівці – С. Лупій, І. Голод, Я. Кравченко, Р. Шмагало, Г. Стельмашук, О. Маланчук-Рибак, М. Студницька, які активізували наукову діяльність, підготували і захистили кандидатські дисертації з українського образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, церковної архітектури, мистецьких персоналій. Колектив кафедри працював над укладанням енциклопедичного словника із різних галузей ужиткового і монументально-декоративного мистецтва. Основну увагу автори звернули на українське мистецтво, його історію, сучасність, різноманіття видів. Матеріали з українського мистецтва були видруковані окремими випусками. Колектив кафедри підготував ілюстрований підручник з історії зарубіжного мистецтва, що став першим підручником із зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва українською мовою [147, с. 188; 277, с. 4].

1990-ті рр. стали періодом синтезування наукових і творчих зусиль кафедри, реалізованих у багатьох колективних мистецтвознавчих працях. Зокрема, вийшли у світ збірники наукових праць (“Читання пам’яті С. Гординського”, “Мистецька школа у системі національної освіти України”, “Мистецька школа напередодні III-го тисячоліття”), були опубліковані такі фундаментальні колективні монографії як “Нариси з історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва”, двотомний “Словник декоративно-ужиткового мистецтва” (іл. Б.33), понад 50 одноосібних монографій, довідників, мистецьких альбомів і каталогів [277, с. 4-5].

У 1994 р. Г. Стельмашук захистила докторську дисертацію на тему: “Традиційні головні убори українців. Функція. Класифікація. Символи та обереги. Художні особливості”. Вийшли друком монографії І. Голода, Р. Шмагала, Г. Стельмашук. Визначною подією в науковому світі була презентація нової монографії Я. Запаса “Пам’ятки книжкового мистецтва. Українська рукописна книга” (іл. Б.36) [277, с. 4-5].

Плідна діяльність кафедри стала основою для відкриття у 1991 р. факультету історії і теорії мистецтва та початку випуску фахівців у галузі мистецтвознавства, а також заснування у Львівській академії мистецтв у 1994 р. спеціалізованої вченої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій, внаслідок чого наукові ступені здобули понад 90 дослідників мистецтва з України і зарубіжжя.

Завідувачем кафедри з 1999 по 2002 рр. був І. Голод, а з 2003 р. кафедру очолює Г. Стельмашук. Перший випуск мистецтвознавців відбувся 1996 р., який засвідчив, що кафедра робить вагомий внесок у підготовку нової генерації фахівців у галузі історії та теорії українського мистецтва [56, с. 66; 147, с. 189].

Сьогодні на кафедрі історії і теорії мистецтва викладають: д-ри мистецтвознав. і проф-ри Г. Стельмашук, О. Голубець, Р. Шмагало; приватпроф. С. Лупій; в. о. проф. Я. Кравченко; канд. мистецтвознав., відомий дослідник українського мистецтва, проректор із науково-творчої роботи Роман Яців, д-р історичних наук О. Маланчук-Рибак; канд. мистецтвознав., доц-ти М.

Студницька, Р. Шафран, Н. Левкович, І. Костюк, в. о. доц. Л. Цимбала. До викладацького складу приєдналися випускники аспірантури Юлія Бабунич, Марта Кравченко і Галина Хорунжа. Професійний ріст викладачів та студентів на кафедрі є пріоритетним і перспективним [277, с. 5-6].

Викладачі кафедри читають лекції з історії мистецтва не лише для студентів кафедр факультету історії та теорії мистецтва, але й для всіх художніх спеціальностей. Кафедра є ініціатором щорічних наукових читань пам'яті С. Гординського, а також з 2005 р. – “Мистецтвознавчий автограф: збірник наукових праць кафедри ІТМ” (*іл. Б.69*). Тут мають змогу друкуватися, крім педагогів, аспіранти та студенти.

В аспірантурі навчається 40 - 45 аспірантів усіх років і форм навчання та понад 30 пошукувачів. Галина Стельмашук – очолює спеціалізовану вчену раду Академії із захисту докторських і кандидатських дисертацій у ЛНАМ. Раніше багатолітнім головою ради був видатний учений Я. Запаско (1993 – 2003) та д-р мистецтвознав., проф. О. Боднар (2004 – 2013) [277, с. 6].

Крім педагогічної роботи, кафедра своїм науковим доробком робить значний внесок у розвиток українського мистецтвознавства. В Україні відомі праці колективу кафедри, зокрема акад. Я. Запаса “Орнаментальне оформлення української рукописної книги” (1960), “Першодрукар Іван Федоров” (1964), “Мистецтво книги на Україні в XVI – XVIII ст.” (1972), “Українське народне килимарство” (1973), “Львівські стародруки: Книгознавчий нарис” (1983), “Матеріали до історії українського мистецтва” (1993), “Пам'ятки книжкового мистецтва. Українська рукописна книга” (1996) (*іл. Б.36*) та ін.; проф. Г. Стельмашук “Український народний одяг XVII – поч. XIX ст. в акварелях Ю. Глоговського” (1988, у співавт. з Д. Кривавичем), “Традиційні головні убори українців” (1993) (*іл. Б.37*), “Український стрій” (2000, у співавт. з М. Білан) (*іл. Б.38*), “У XXI ст. – з мистецтвом” (2000), “Давнє вбрання на Волині” (2007), “Екслібриси родини Опанащуків” (2006), “Микола Опанащук: творчий портрет митця. Графіка. Малярство” (2007), “Українські народні головні убори” (2013); проф. Р. Шмагала “Між Сходом і Заходом. Кераміка Галичини кін. XIX – поч.

XX ст. в контексті міжнародних зв'язків. Контакти і взаємовпливи” (1994, у співавт. з О. Ногою), “На перехресті Європи і віку. Іван Мозолевський” (1996, у співавт. з Д. Бойцовим), “Мистецька освіта в Україні серед. XIX – серед. XX ст. (структурування, методологія, художні позиції” (2005) (*іл. Б.39*), Енциклопедія художнього металу у 3-х томах (1, 2 т. - 2015), проф. І. Голода “Міське ремесло західних областей України XVI – XVIII ст.” (1994), Бібліографічний нарис “Академік Яким Запаско” (1999), понад 10 альбомів, присвячених творчості окремих митців; проф. О. Маланчук-Рибак “Жінка в історії” (2002), “Ідеологія та суспільна практика жіночого руху на західноукраїнських землях XIX – першої третини XX ст.” (2007), “Жінка в мистецтві” (2008), доц. М. Студницької “Історія мистецтва країн Сходу” (2004), монографії в. о. проф. Я. Кравченка “Школа Михайла Бойчука: Охрім Кравченко. Художник і час” (2005), “Школа Михайла Бойчука: тридцять сім імен” (2010) [58, с. 12-13].

Кафедра співпрацює з ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України. Одним із результатів цієї співпраці є те, що викладачі кафедри у 2008 – 2009 рр. були залучені до авторського колективу багатотомних видань – “Історія декоративного мистецтва України” (2007 – 2011) (*іл. Б.35*), “Історія української культури” (2007 – 2011) (*іл. Б.35*), а також статей до енциклопедичних видань.

Одним із здобутків кафедри історії і теорії мистецтва є те, що свої статті та монографії публікують студенти. Це, зокрема, М. Романишин “Малярство Олекси Друченка”, С. Білан “Князь і дружина IX – XII ст. Іконографія, стрій, типологія, художній образ” тощо [56, с. 65].

Завдяки створенню кафедри історії і теорії мистецтва значно посилилися авторитет, роль і значення мистецтвознавчих дисциплін у навчальному процесі, активізувалася наукова робота студентів за обраним фахом, у тому числі шляхом проведення студентських науково-творчих конференцій. Нині кафедра історії і теорії мистецтва є не лише навчальною базою підготовки мистецтвознавців у західному регіоні України – вона стала одним з основних наукових центрів, де здійснюється концептуально-пошукова робота, спрямована на створення і пошук нових, а також вивчення, охорону,

реставрацію вже відомих культурно-мистецьких пам'яток краю та їх популяризацію серед широких верств населення [58, с. 13].

Таким чином, з 1996 р. кафедра щороку випускає 5 - 10 мистецтвознавців широкого профілю, які нині становлять основний потенціал в галузі українського мистецтвознавства. Вони працюють у науково-дослідних установах, у навчальних закладах, музеях, галереях, видавництвах та редакціях періодичних видань, тощо [147, с. 189; 277, с. 7].

Таким чином, вища мистецтвознавча школа у західному регіоні України представлена кафедрою історії і теорії мистецтва ЛНАМ, історія якої сягає 1946 р. – часу офіційного відкриття мистецького вищого навчального закладу. Проте випуск фахівців тут у галузі мистецтвознавства розпочався лише з 1996 р.

Сьогодні кафедра історії і теорії мистецтва є одним із важливих наукових центрів, яка водночас з педагогічною роботою в підготовці фахівців з мистецтвознавства здійснює концептуально-пошукову діяльність, спрямовану на створення нових, а також реставрацію вже відомих культурно-мистецьких пам'яток краю, їх популяризацію серед населення.

Окрім трьох основних вищих навчальних закладів, де повноцінно функціонують мистецтвознавчі кафедри в Україні, слід назвати інші установи, які до розгляду ми не беремо.

Інститут мистецтв ПНУ ім. В. Стефаника, кафедра дизайну і теорії мистецтва (завідувач - д-р мистецтвознав., проф. М. Станкевич) – працює відносно недавно з – 2008 р. Відтоді тут функціонує вчена рада К 20.051.08 зі захисту канд. дисертацій (спеціальності “17.00.06”, “26.00.01”, захищено понад 40 дисертацій);

Харківська державна академія культури, кафедра культурології та медіа-комунікацій (завідувач – д-р істор. наук В. Шейко). У закладі діє вчена рада Д 64.807.01 зі захисту докт. і канд. дисертацій (спеціальність “26.00.01”); кафедра мистецтвознавства, літературознавства та мовознавства (завідувач – д-р мистецтвознав. С. Рибалко);

Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і

дизайну ім. М. Бойчука, обслуговуюча кафедра теорії та історії мистецтва, яка підпорядковується факультету “Графічного дизайну та комп’ютерної графіки”, заснована 2006 р. (завідувач кафедри – канд. психологічних наук О. Питлюк-Смеречинська) [147, с. 190];

Київський національний університет культури і мистецтв, кафедра історії і теорії мистецтва (завідувач кафедри – д-р мистецтвознав., проф. Р. Михайлова), (тут – театр, хореографія, музика, кіно, фото, дизайн). Працює вчена рада Д 26.807.02 зі спеціальності “26.00.01”;

ПВНЗ “Київський університет культури” кафедра мистецтвознавства (завідувач кафедри – д-р мистецтвознав., проф. Р. Михайлова);

Національна музична академія України ім. Чайковського, все – музичне мистецтво, кафедра теорії та історії культури (завідувач кафедри – д-р мистецтвознав., проф. С. Тишко). Працює вчена рада Д 26.005.02 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) культурології та мистецтвознавства зі спеціальності “26.00.01”;

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, кафедра мистецтвознавчої експертизи (завідувач кафедри – канд. мистецтвознав., доц. В. Мазур);

Інститут мистецтв Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки (Волинь), кафедра історії і теорії мистецтв та виконавства – музичне мистецтво (завідувач кафедри – доц. В. Чепелюк);

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Т. Шевченка, кафедра методики викладання мистецьких дисциплін (завідувач кафедри – д-р пед. наук., проф. О. Дем’янчук). Тут працює два канд. мистецтвознав.: О. Панфілова (26.00.01, “теорія та історія культури”) й Л. Макаренко (17.00.03, “музика”);

Рівненський інститут слов’янознавства Київського славістичного університету, кафедра мистецтвознавства та культурології (завідувач кафедри – канд. іст. наук, доц. Р. Шеретюк) – виключно д-ри та канд історичних наук;

Одеський національний політехнічний університет, кафедра культурології та мистецтвознавства (завідувач кафедри – д-р мистецтвознав., проф. С. Шип).

Висновки розділу. Отже, в Україні розвиток мистецтвознавства як науки відбувається як в академічних наукових структурах, так і у вищих навчальних закладах. Мистецтвознавчі кафедри України працюють у Києві – в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури, Харкові – Харківська державна академія дизайну і мистецтв та Львові – Львівська національна академія мистецтва.

Кожна із кафедр має свою історію та традиції. Одним із авторитетних мистецтвознавчих осередків України є кафедра історії мистецтва у НАОМА, яка була створена ще у другій пол. 1930-х рр.

У північно-східному регіоні нашої держави працює ХДАДМ, більше відома як провідний навчальний заклад дизайнерського спрямування. Разом із тим з 1992 р. тут також працює кафедра мистецтвознавства.

Кафедра історії і теорії мистецтва Львівської національної академії мистецтв була створена 1946 р. Вона є єдиним центром на Західній Україні з підготовки мистецтвознавців. Наукові розробки викладачів кафедри активно впроваджуються у навчальний процес як розділи лекційних курсів, науково-дослідні проекти, завдання до курсових та дипломних робіт.

Навчальний процес у названих мистецтвознавчих школах зорієнтований на підготовку мистецтвознавців, головним чином, для України. Вихованці кафедр вивчають історію вітчизняного та світового мистецтва, здобувають фундаментальні знання з історії розвитку національної художньої культури.

Наукові співробітники кафедр теорії та історії мистецтва вищих художніх навчальних закладів України щороку готують та випускають спеціалістів-мистецтвознавців широкого профілю, які працюють у різних сферах діяльності: закладах культури і мистецтва, науково-дослідних установах, видавництвах та редакціях, навчальних закладах, комерційних структурах.

Кожен із перелічених закладів має власне видання. Так, у НАОМА виходить фахове видання з мистецтвознавства “Українська академія мистецтва” й газета

“НАОМА студентська”, у ЛНАМ – “Вісник ЛНАМ” та видання кафедри історії та теорії мистецтва – “Мистецтвознавчий автограф” й у ХДАДМ – “Вісник ХДАДМ” і “Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті”. Завдяки цим науковим виданням публікувати власні дослідження можуть не лише викладачі, але й аспіранти та студенти.

Мистецтвознавчі школи – кафедри історії і теорії мистецтва, які функціонують у художніх академіях України, тісно співпрацюють між собою. Їх співробітники є постійними учасниками в роботі вчених рад та конференцій.

Працівники кафедр, попри педагогічну роботу, підготували та видали значну кількість монографій, збірників, журналів, навчальних посібників, енциклопедій з українського мистецтва (живопису, графіки, скульптури, декоративних форм мистецтва) та культури.

Таким чином, мистецтвознавчі кафедри у структурі мистецьких навчальних закладів України (Київ, Харків, Львів) готують не лише висококваліфікованих фахівців, але й досліджують, науково аналізують мистецькі процеси та явища в Україні, визначають їх місце в структурі світової культури.

РОЗДІЛ 5

МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ ВИДАННЯ В УКРАЇНІ КІНЦЯ ХХ - ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

За період незалежності активізувалися дослідження національного мистецтва у всіх його виявах. Актуальними є статті, наукові розвідки, що з'являються із певною періодичністю у спеціалізованих друкованих виданнях з мистецтвознавства. Це збірники наукових праць та періодичні видання: журнали, часописи, альманахи, вісники. Окремі з них мають цілковито мистецтвознавче спрямування, а інші мають відповідну рубрику чи розділ – “мистецтвознавство”. Наукові журнали передплачують насамперед наукові бібліотеки, організації, що ведуть наукові розробки, а також великі наукові інституції. Усі видання, які виходять у світ невеликою кількістю примірників (до 200 - 300 екземплярів), раз у раз розміщуються у відкритому доступі на офіційному сайті бібліотеки ім. В. Вернадського, отримуючи в такий спосіб великий наклад. Саме там відшуковується більшість періодичних видань. Це свідчить про те, що науковий і творчий доробок науковців стає відомим не лише в Україні, а й у світі. Такий підхід є одним із оптимальних, адже українське мистецтвознавство і культурологія, як і сучасне мистецтво країни, є складовою світових мистецьких і культурних процесів.

Такі періодичні видання друкуються переважно у найбільших обласних центрах нашої держави: Києві, Харкові, Одесі, Дніпропетровську, Луганську, Львові, Рівному, Івано-Франківську та Опішному, що на Полтавщині.

5.1. Періодичні та продовжувані видання Центральної України

У столиці України – Києві – друкується найбільша кількість видань на мистецтвознавчу тематику. Це, зокрема, збірник наукових праць Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв “Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури” (іл. Б.45), що виходить у світ на кошти закладу з 1999 р. двічі на рік. Це фахове видання ДАК з філософських наук, мистецтвознавства, культурології за напрямками: “Загальнотеоретичні питання”, “Проблеми культурології: історичні та сучасні розвідки”, “Морально-естетичні

проблеми сучасності”, “Художня творчість як об’єкт естетико-мистецтвознавчого аналізу”, “Філософія культурно-мистецької освіти: сучасні методології та практики”. Головним редактором збірника є д-р філософських наук, проф. В. Чернець. Тут висвітлюються результати науково-дослідницької діяльності фахівців галузі культури і мистецтва, спрямованої на розробку науково-теоретичних засад духовної розбудови України. Тобто видання не є суто мистецтвознавчим, а лише містить один із розділів, присвячений мистецтвознавчим питанням. Розділ “Художня творчість як об’єкт естетико-мистецтвознавчого аналізу” здебільшого містить статті на теми музичного, театального та циркового мистецтва і значно менше публікацій на теми візуальних мистецтв, серед яких відзначимо наукові розвідки Н. Булавіної та І. Пилипенко “Соціальні аспекти сучасних мистецьких практик” (вип. 26 / 2011), Л. Заславської “Мистецтво декорування українських керамічних мисок: традиції і сучасні тенденції” (вип. 29 / 2012).

Наукові журнали та збірники наукових праць, так звані “вісники” різних навчальних закладів, зокрема, “Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв”, “Вісник Київського національного університету культури і мистецтв”, “Вісник Національної академії наук України”, є фаховими ДАК-івськими виданнями. Перший з перелічених вісників виходить 4 рази на рік, має такі розділи: “Філософія”, “Культурологія”, “Мистецтвознавство”, “Історія”, “Політологія”, “Студентські студії”, “Відзиви, рецензії, повідомлення”.

У ще одному збірнику наукових праць Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв “Мистецтвознавчі записки” (іл. Б.46), що виходить з 2002 р. двічі на рік, запропоновано такі основні розділи: “Музикознавство”, “Мистецтво театру і кіно”, “Проблеми пластичного, ужиткового та хореографічного мистецтва”, “Питання культурології”, “Філософія культурно-мистецької освіти”, “Дослідження науковців світу”, “Хроніка та бібліографія”.

На сторінках альманаху “Культура і Сучасність” (іл. Б.44) Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (виходить двічі на рік з 1999 р.) висвітлюються актуальні питання філософії, культурології та

мистецтвознавства. Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також на усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного і прикладного характеру. Воно містить публікації з філософії, культурології та мистецтвознавства, в яких висвітлено науково-теоретичний аналіз сучасного стану духовної культури України, міжнаціональних та міжнародних культурних зв'язків, дослідження перспектив розвитку художньої культури і мистецтв.

У Київському державному лінгвістичному університеті видають альманах “Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності”, що виходить з 1997 р. двічі на рік. Головними редакторами видання є д-р філософських наук М. Бровко та канд. філософських наук О. Шутов. Статті цього збірника висвітлюють питання сучасної філософії, етики, естетики, культурології, релігієзнавства, сучасного розвитку суспільства, культури та особистості. Сюди належать статті Г. Покотило “Мистецтво: витоки, ціннісні спрямування” (вип. 23 / 2009), О. Коннової “Змістовний та формальний виміри художнього стилю: проблема виявлення зв'язку” (вип. 23 / 2009) та ін.

Збірники наукових праць Київського національного університету культури і мистецтв “Культура і мистецтво у сучасному світі” (іл. Б.47) та “Питання культурології” виходять щорічно. Головним редактором обох видань є д-р педагогічних наук М. Поплавський. Збірники схожі за назвами та кількістю головних розділів: “Теорія та історія культури”, “Мистецтвознавство”, в яких висвітлюються актуальні питання теорії та історії української та світової культури, теоретичні та творчі проблеми розвитку мистецтвознавства в сучасних умовах. Необхідно відзначити, що більшість статей розділу під назвою “Мистецтвознавство” присвячено мистецтву танцю, театру, садовому мистецтву і значно менше проблемам візуальних мистецтв. Серед них відзначимо статті Р. Михайлової (“Культура і мистецтво”, вип. 13 / 2012), Н. Гаврило (“Культура і мистецтво”, вип. 12 / 2011), Г. Синько (“Культура і мистецтво”, вип. 12 / 2011). У статті Р. Михайлової “Особливості образотворення в історичному жанрі XI – XVIII ст.” йдеться про формування

цього жанру в українському мистецтві, його специфіку та особливості образної мови, зокрема чинник реалізму як головний інструмент нового світобачення [158, с. 272-276].

“Вісник КНУКІМ” (*іл. Б.48*) виходить з 1999 р. двічі на рік. Головним редактором його також є д-р педагогічних наук М. Поплавський. Видання присвячене проблемам мистецтвознавчого характеру у галузі музичного, образотворчого, декоративного мистецтва та хореографії.

Одне із найдавніших мистецтвознавчих видань – “Вісник Національної академії наук України” виходить щомісяця ще з 1928 р. Головним редактором видання є відомий науковець, академік НАН України Б. Патон. Тут висвітлюються актуальні проблеми наукового та суспільного життя, стан та перспективи розвитку науки в Україні. Зокрема, публікується інформація з виступів із зали засідань Президії НАНУ, новини у сфері технічних інновацій, відомості про молодих та досвідчених вчених у всіх сферах науки, зокрема мистецтвознавства. Так, на сторінках вісника зустрічаються статті про відомих мистецтвознавців, членів-кореспондентів НАН України, академіків з нагоди їх ювілеїв. Наукові працівники названих наукових структур, а також викладачі, докторанти, аспіранти та студенти інших навчальних закладів публікують на сторінках журналу свої дослідження. Так, у вип. № 5 / 2013 міститься стаття акад. НАН України С. Павлюка “Українська національна культура в контексті сучасних глобалізаційних процесів”. Тут автор на черговій звітній доповіді НАН України порушує питання розвитку та складного стану української мови, культури та академічної науки на сучасному етапі [205, с. 63].

Науковий збірник “Українська академія мистецтва” (*іл. Б.49*) Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури виходить щороку з 1994 р., і є фаховим виданням цього навчального закладу, де міститься інформація про головні події в ньому: навчальний процес факультетів та окремих кафедр, літня студентська практика, виставкова діяльність, незабутні імена відомих діячів закладу, а також мистецька хроніка, події та факти, що відбуваються тут впродовж поточного року. Окрім того, на сторінках журналу публікуються

статті як молодих дослідників, так і авторитетних особистостей у галузі науки.

У щорічнику наукових праць Інституту культурології Національної академії мистецтв “Культурологічна думка” (іл. Б.50), що видається з 2007 р., висвітлюються актуальні питання теорії та історії культури, етнокulturології та культурної антропології, музеєзнавства, пам’яткознавства, прикладної культурології, динаміки світової культури і становлення системи міжнародних культурних зв’язків української спільноти. Видання призначене для науковців, мистецтвознавців, культурологів, музейних працівників, викладачів, аспірантів і студентів.

Збірник наукових праць АМУ “Мистецтвознавство України” (іл. Б.51) виходить з 2000 р. Головний редактор – акад. М. Криволапов. Це ДАК-івське видання є збіркою наукових праць українських фахівців у галузі мистецтва. Воно спрямоване на фахове висвітлення та аналіз актуальних питань сучасного мистецтвознавства, архітектури, культурології, художньої культури, застосування новітніх підходів у дослідженнях та формування громадської думки в галузі художньої освіти та мистецтва. Головним орієнтиром журналу є потреби суспільства в подальшому розвитку української культури. На сторінках видання також висвітлюються проблеми мистецтвознавчої науки, дослідження в галузі теорії та історії образотворчого мистецтва, музики, театру, кіномистецтва, особливості мистецького процесу [305, с. 5].

У перших випусках часопису в ньому фігурували здебільшого київські, іноді львівські та харківські науковці, згодом було значно розширено “географію” видання і з’явилися нові теми та автори із інших міст, зокрема з Чернігова, Івано-Франківська, Полтави, Кривого Рога, Миколаєва, Кам’янця-Подільського. Більшість публікацій є доробком молодих науковців, аспірантів та студентів мистецьких навчальних закладів. Збірник наукових праць АМУ за майже шістнадцять років свого існування зайняв поважне місце серед інших наукових видань такого типу. Загалом часопис гідно представляє в українському суспільстві як Академію мистецтв України, так і українську національну мистецтвознавчу науку загалом [305, с. 5-6].

У 1999 р. вперше побачив світ альманах “Мистецькі обрії” (іл. Б.52), виданий за участі відділення теорії та історії мистецтв АМУ. Він відображає переважно сучасне наукове та мистецьке життя, матеріали конференцій, виставки, щорічні акції, ювілеї, пам’ятні дати тощо. Тут публікуються наукові розвідки, історіографічні матеріали, узагальнюючі статті, присвячені проблемам історії, теорії та сучасного стану образотворчого, музичного, театрального, кінематографічного мистецтв і архітектури. Також вміщено нариси про науково-творчу діяльність провідних академіків і членів-кореспондентів Академії мистецтв України та про видатних діячів художньої культури минулого. Подається інформація про найважливіші мистецькі події поточних років. Окремі із випусків збірника оформлені як науковий звіт, що входить до плану досліджень Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України. На сторінках кожного випуску альманаху можна побачити публікації про творчий та життєвий шлях видатних митців і мистецтвознавців – Ю. Белічко про О. Федорука, І. Голода про А. Бокотєя, І. Злобіної про В. Прядку (вип. 4 - 5), Ю. Іванченка про Т. Кара-Васильєву (вип. 6), О. Федорука про А. Чебикіна (вип. 8 - 9), а також привітання митців з нагоди ювілейних дат.

Збірник наукових праць “Сучасні проблеми художньої освіти в Україні” (іл. Б.53) – це ще одне періодичне видання Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України, що видається з 2005 р. Головним редактором є В. Сидоренко. Щорічник традиційно містить наукові та творчі матеріали, що стосуються проблематики сучасної художньої освіти в Україні та актуальних подій на сучасному культурному полі. Автори статей – викладачі та науковці вищих мистецьких навчальних закладів України, співробітники Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України та інших установ культурно-мистецького профілю [310, с. 208-210].

Окремі випуски збірника присвячені матеріалам, пов’язаним з проведенням щорічної академічної акції “Мистецтво молодих”, інші (зокрема, вип. 8 / 2013) містять публікації з ширшою проблематикою. Оскільки проблеми мистецтвознавчо-культурологічного й філософсько-естетичного напрямку

визначають базові напрями у підготовці майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтва, тому зміст цього видання зорієнтований на висвітлення питань саме цього тематичного кола.

Зважаючи на те, що в сучасному науковому світі спостерігаються міждисциплінарні тенденції у вивченні культурних реалій, редколегія на сторінках видання демонструє найсучасніші орієнтації українських науковців в усій мінливості їхніх світоглядних та фахових підходів. Робиться спроба розкрити вплив філософських, мистецтвознавчих, естетичних і культурних тенденцій сьогодення на становленням сучасного освітнього процесу в Україні. Цей аспект репрезентований у вип. 8 / 2013 статтями О. Босенка, Г. Меднікової, О. Петрової, А. Пучкова. Також освітня проблематика різновекторного спрямування знайшла вияв у статтях О. Козловської, О. Савченко та – у предметному історичному контексті – М. Селівачова. Деякі сторінки історії мистецького процесу ХХ – поч. ХХІ ст. охоплюються дописами Г. Вишеславського та М. Криволапова [312, с. 26].

Також у збірнику вміщено вибрані матеріали науково-практичної конференції ІПСМ НАМ України “Актуальне мистецтво: Презентація сьогодення”, в якій узяли участь фахівці багатьох галузей мистецтвознавчо-культурологічної науки. Загалом всім матеріалам збірника притаманні пошуковий характер студій з широким використанням джерельної бази, опрацювання й осмислення методології й жанрово-стилістичної природи як художнього мислення, так і особливостей сучасних мистецьких явищ.

Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України також заснував та видає збірник наукових праць “Сучасне мистецтво” (*іл. Б.54*), який виходить один раз на рік. Головою редколегії є канд. мистецтвознав., проф. В. Сидоренко. Основною метою видання є широке висвітлення різних явищ сьогодення крізь призму мистецтвознавства і культурології, а також виокремлення, класифікація, виявлення засад теоретичної постановки й шляхи практичного розв’язання складних і неоднозначних проблем мистецтва [37, с. 175-178].

У кожному із наступних випусків “Сучасного мистецтва” значно розширюється склад авторів. Це не тільки науковці Інституту проблем сучасного мистецтва АМУ, а й фахівці наукових установ з різних регіонів України. Опубліковані праці висвітлюють художньо-творчі процеси, що відбувалися в останні роки ХХ ст., пропонують теоретичне осмислення сучасних мистецьких явищ. Видання не обмежується лише матеріалами української культури, а подає, крім того, аналіз вітчизняних мистецьких практик у контексті актуальних явищ загальносвітових художніх процесів.

У збірнику представлено матеріали, присвячені проблематиці найсучасніших явищ мистецтва, зокрема наномистецтва (О. Чепелик), а також формуванню експертної думки в мистецтві (А. Карнак), участі України в діяльності Міжнародної асоціації критиків мистецтва АІСА (М. Протас) (вип. 3 / 2006), сучасного мистецького процесу (Н. Булавіна), українського абстрактного живопису (вип. 6 / 2009).

Цей збірник правомірно вирізняє широкий діапазон матеріалів, введення в обіг нових імен, синхронне теоретичне осмислення подій і явищ наявного мистецького процесу, різноманітність дослідницьких підходів і позицій (зокрема й мистецтвознавчої футурології) [37, с. 179].

Ще одне періодичне видання Інституту проблем сучасного мистецтва “МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія” (*іл. Б.55*), що є фаховим виданням з мистецтвознавства, культурології й архітектури. Збірник виходить щорічно з 2003 р., головним редактором якого є канд. мистецтвознав. О. Роготченко. Збірка охоплює чималий обсяг статей практичного досвіду і спрямування. Тут відбувається зустрічний рух теорії і практики сучасного мистецтва. “МІСТ” – перший науковий збірник, підготований і виданий не науковою установою чи навчальним закладом, а саме секцією КОНСХУ, яка на сьогодні є найбільшим осередком професійного мистецтвознавства в державі [245, с. 6-7]. У виданнях містяться матеріали конференцій, що відбуваються під егідою секції. Секційне бюро проводить політику консолідації мистецтвознавчих сил усієї країни: від мінімально простого завдання згуртувати навколо НСХУ розпорошені сили

вітчизняного мистецтвознавства – до видання ґрунтовних праць українських та зарубіжних учених цієї галузі. У збірнику вміщено статті фахівців з різних міст України та світу. За формою та задумом “МІСТ” – видання академічне. Текстова частина супроводжується світлинами, що свідчать про секційні події минулих років і теперішні. Це, зокрема, вечори пам’яті видатних осіб, презентації книг, захист кандидатських та докторських дисертацій. Авторами збірника є доктори наук, професори, дійсні члени Академії мистецтв, студенти і навіть школярі [245, с. 6].

Іноді окремих випуск збірника містить фахові розвідки наукових співробітників Інституту та гостей-дописувачів, що виконані в рамках певної фундаментальної наукової теми, зокрема, випуск № 9 присвячений мистецтву України 1930 – 1980-х рр. Слід наголосити, що кількість оприлюднених у виданні “МІСТ” за останні роки мистецтвознавчо-культурологічних текстів сягає декількох сотень. Загальний демократичний стиль діяльності Інституту сприяє розширенню горизонтів наукового пошуку.

На сторінках цього часопису можна зустріти найрізноманітніші студії і принципово різні погляди на досліджувані проблеми, які піднімають і розв’язують автори видання. Статті в царині мистецтвознавства і культурології – цікаві і змістовні, відповідно до головного правила збірника: новизна, добрий виклад, відкривання нових завдань для майбутнього наукового пошуку. Не випадково на наукові розвідки, опубліковані в часописі “МІСТ”, посилаються закордонні вчені. На сторінках журналу можна ознайомитися з окремими фактами з життя та творчості архітектора Й. Каракаса, художнього критика Є. Кузьміна, театральних діячів С. Бондарчука та С. Мануйлович, художників О. Животкова, А. Петрицького й І. Озаринської, композитора Р. Штрауса та ін. У збірнику часові й географічні межі об’єднані своєрідними “мостовими” опорами: від особливостей одеської школи живопису другої пол. ХХ ст. та сучасного українського музею до масових комунікацій як форми медіа-мистецтва [245, с. 7-8].

Науковий вісник “Художня культура. Актуальні проблеми” (іл. Б.56)

заснований Інститутом проблем сучасного мистецтва та Державним центром театрального мистецтва ім. Леся Курбаса. Виходить з 2004 р. один раз на рік. Головою редколегії є канд. мистецтвознав., проф. В. Сидоренко. Видання містить наукові публікації, орієнтовані на вивчення широкого кола складних і неоднозначних проблем сучасної художньої культури. Інститут проблем сучасного мистецтва, розвиваючи тактику відродження мистецтва, художньої культури, а також, беручи на себе непросту місію бути лідером відновного процесу, у кожному випуску пропонує увазі читача низку нових дослідницьких матеріалів не лише вітчизняних, але й зарубіжних фахівців. Головні розділи видання: “У часі культури Нової доби”, “У просторі класичної спадщини”, “Орієнталістика”, “Рецензії. Хроніка”. Видання призначене для професіоналів у галузі мистецтва і художньої культури, а також науковців, культурологів, мистецтвознавців, музейних працівників, викладачів, аспірантів і студентів [248, с. 4].

На сторінках вісника “Художня культура. Актуальні проблеми” порушуються питання, що стосуються розвитку класичного, сучасного мистецтва, народної художньої культури, а також охорони і збереження національної історико-культурної спадщини. Проблеми охоплюють теоретичні та історичні аспекти розвитку культури. Незважаючи на економічні негаразди, інфляційні процеси, спад виробничих відносин, культура намагається зберегти статус-кво свого динамічного розвитку, а отже все відчутнішою стає її роль у сучасному соціумі [248, с. 5].

У віснику мистецтво розглядається в контексті культорологічних процесів і суспільних зрушень. Висвітлюються діяльність видатних представників сучасного мистецтва і досягнення класичної спадщини. Так, у вип. 4 / 2007 міститься стаття д-ра мистецтвознав. Г. Стельмашук про творчий та життєвий шлях львівського живописця і графіка Р. Василика, його педагогічну діяльність. У наступному випуску 5 / 2008 – стаття В. Овсійчука про відомого львівського художника-кераміста І. Франка, детальний аналіз робіт художника із шамоту та керамічних пластів.

Поруч із відомими мистецтвознавцями у віснику виступають і молоді дослідники: О. Щеглова, Т. Пузенко, В. Петрашик (вип. 4), Т. Ласкаревська, В. Мазур (вип. 5). Зокрема, у статті О. Щеглової “Художнє життя Києва періоду 2000 – 2005” мова йде про різноманітні мистецькі події – виставки, об’єднання, часописи, художню критику у столиці нашої держави вказаного часового відрізка. Головною ідеєю публікацій є сфера суспільного існування мистецтва, діалогу між ним та його сучасниками.

Проблеми збереження мистецької спадщини розглядають відомий німецький дипломат Тоно Ейтель у статті “Мистецтво – здобич: останні німецькі військовополонені” (с. 640 - 662) й О. Федорук у науковій розвідці “Українсько-німецькі взаємини в галузі реституції” (про українсько-німецьке співробітництво в сфері взаємного повернення пам’яток культури) (с. 663 - 670) [248, с. 6].

Ще одне періодичне видання Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України – збірник наукових праць “Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини” (іл. Б.57), який виходить щорічно з 2004 р. Його тематика – мистецтвознавство, культурологія, архітектура. Головою редколегії усіх періодичних видань ІПСМ є його директор, канд. мистецтвознав., проф. В. Сидоренко.

У щорічнику публікуються наукові розвідки з актуальних проблем дослідження, охорони і реставрації культурної спадщини на перетині архітектурознавства, мистецтвознавства, історії матеріальної культури, культурології, джерелознавства. Звичайно, перевага надається інноваційним і міждисциплінарним підходам.

Наприклад, випуск № 8 містить публікацію рукопису монографії канд. архітектури та економічних наук, проф. А. Беломєсяцева (1959 – 2010) “Архітектура Києва кін. XIX – поч. XX ст.: теоретико-методологічні передумови та реалії архітектурної практики”, яку він готував до друку в останні роки [26, с. 7-24].

Тематично усі випуски збірника репрезентовані трьома аспектами: теорія та

історія архітектури, реставрація та збереження пам'яток архітектури, культурологія та історико-архівні студії. Головний редактор видання сподівається, що міждисциплінарний підхід до проблем, якими цікавляться представники різних наукових, мистецьких, проектних та управлінських установ, набуватиме дедалі більшої глибини і попиту серед фахівців [26].

Національний художній музей України також видає мистецький журнал під назвою “Музейний провулок” (*іл. Б.58*). Перший номер часопису побачив світ у 2004 р. Можна охарактеризувати стиль і зміст цього журналу як класичний. Матеріали найчастіше стосуються заходів, що проводяться саме музеями або розповідають про видатних діячів українського мистецтва. Зокрема, це статті про життєвий і творчий шлях не лише сучасних українських митців: І. Марчука (вип. 1 / 2004), Д. Довбошинського (вип. 1 / 2006), І. Стеф'юка, С. Савченка (вип. 2 / 2006), В. Бондара, М. Попова (вип. 1 / 2007), Б. Довганя, О. Мінька (вип. 1 / 2009), А. Соколенка, Л. Медвідя (вип. 1 / 2011), але й іноземних: К. Ешера (Голландія), І. Рабузіна (Хорватія) (вип. 1 / 2011).

Науково-популярний ілюстрований журнал “Народна творчість та етнологія” (*іл. Б.59*) – офіційний друкований орган Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України. Це найдавніше видання мистецтвознавчого спрямування. Воно засноване ще 1925 р. Етнографічною комісією ВУАН під назвою “Етнографічний вісник”. Видання було задумане й реалізоване видатними українськими вченими, перш за все славетним істориком, літературознавцем і фольклористом М. Грушевським. У 1925 р. в журналі “Україна” була надрукована його стаття “Береження й дослідження побутового й фольклорного матеріалу як важливе державне завдання”. За твердженням редактора відділу фольклористики й відповідального секретаря часопису українського культуролога Івана Власенка, щойно після появи названої статті М. Грушевського почалася практична реалізація цього періодичного видання [74, с. 4].

Пізніше журнал носив назви: “Український фольклор” (1937 – 1939), “Народна творчість” (1939 – 1941), “Народна творчість та етнографія” (1957 –

2011). З 2011 р. видання носить сучасну назву та виходить шість разів у році. Нині головним редактором є проф. Г. Скрипник.

Редколегія видання якнайширше намагається висвітлювати питання історії, теорії та сучасний стан народної культури. Зокрема, словесної, музичної і пісенної творчості (фольклор), образотворчого мистецтва, хореографічної творчості, побуту (етнографії), театральної і кінематографічної діяльності, а також публікуються нові зразки народної творчості, критично-бібліографічні огляди нових видань, в яких відображені досягнення в галузі культури українського та інших народів. Журнал наповнений багатьма репродукціями зразків народного мистецтва [349].

Більшість публікацій журналу присвячені українському народознавству. Проте певну частину його займають статті на мистецьку тематику. Зокрема, це публікації О. Вільшанської “Меблі в українському стилі Амбросія Ждахи” (вип. 2 - 3 / 1996), Л. Орел “Традиційний національний одяг українців у дзеркалі народної пісні” (вип. 2 - 3 / 1996), О. Майданець-Баргилевич “Творчість Олександра Саєнка у контексті розвитку монументально-декоративного мистецтва першої третини ХХ століття” (вип. 1 / 2006) та багато ін. Кожна з цих праць, позначених важливістю порушеної проблематики, відзначається глибокою науковістю й оригінальністю.

Тут також міститься інформація про роботу в галузі народної творчості та етнографії, яку здійснюють науково-дослідні, вищі і спеціальні середні навчальні заклади, Будинки і Палаці культури, музеї. Постійні рубрики журналу: “Статті”, “Розвідки і матеріали”, “Дослідження з історії науки та культури”, “З експедиційних матеріалів”, “Публікації”, “З архівів, колекцій та рідкісних видань”, “Трибуна молодого дослідника”, “На допомогу художній самодіяльності”, “Вам, вчителі”, “Наш календар”, “Критика та бібліографія”, “Огляди, рецензії, анотації”, “Ювілеї. Конференції”, “Нам пишуть”, “Хроніка” [349].

На сторінках журналу друкуються як видатні вчені, молоді дослідники (аспіранти), так і не байдужі до питань народної творчості дописувачі:

краєзнавці, вчителі, працівники відділів освіти та культури, художні керівники творчих колективів. Тут не просто популяризуються національні духовні надбання українців, а науково обґрунтовується думка про їх високий мистецький рівень, тисячолітню історію, постійний розвиток і незнищенність.

В іншому виданні Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України “Студії мистецтвознавчі” (іл. Б.60) висвітлюються актуальні проблеми теорії, методології, історії, сучасного стану вітчизняного та зарубіжного образотворчого мистецтва, архітектури; публікуються результати досліджень творчості окремих митців, архівні матеріали, дискусії, спогади про колег, бібліографічні огляди та рецензії. Головним редактором, як і попереднього видання, є проф. Г. Скрипник.

Видання виходить щоквартально з 2002 р., воно призначене для науковців, митців, музейних працівників, викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів та й зрештою всіх, хто цікавиться мистецтвом.

Головними рубриками видання є “Контекст”, “Історія”, “Теорія і методологія”, “Сучасність”, “Постаті”, “Критика”, “Архів”. У них висвітлюються особливості розвитку української культури різних історичних періодів, а також по-новому інтерпретуються мистецькі здобутки творчої інтелігенції ХХ ст. [358].

Не менш вагомим мистецтвознавчим виданням є збірник наукових праць “Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії” (іл. Б.61) Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського, що виходить тричі на рік з 1993 р. У цьому виданні розглядаються проблеми теорії та історії розвитку музикознавства, театрознавства, кінознавства, образотворчого мистецтва та архітектури України й зарубіжних країн у контексті світової культури. Головним редактором збірника також є Г. Скрипник.

Тут значна увага звернена на специфіку декоративного мистецтва як цілісної системи світобачення етносу, що розвивається у сфері народного мистецтва, художніх промислів та творчості художників-професіоналів. У статтях

висвітлюється роль і значення народного мистецтва в системі духовної та матеріальної культури, у формуванні художнього ансамблю та предметного середовища; взаємозв'язок народного і професійного мистецтва на різних історичних етапах; подається аналіз художніх стилів та їх інтерпретації в народному мистецтві; розглядаються питання семантики та образності орнаменту.

Також у наукових статтях збірника розкриваються важливі аспекти історико-культурних та мистецьких процесів, досліджується специфіка окремих явищ у різних галузях українського мистецтва. Характеризуються діяльність окремих видатних митців у контексті їхньої епохи та розвитку творчих шкіл, у межах яких вони діяли.

У Київському державному інституті декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука двічі на рік виходить власне видання – “Скрижалі. Декоративне мистецтво і дизайн: науково-мистецькі студії”, де викладачі та аспіранти мають змогу публікувати власні наукові напрацювання. Журнал виходить з 2009 р. Головою редколегії є проф. кафедри художніх основ декоративно-прикладного мистецтва В. Прядка. Видання заплановане для обміну досвідом з іншими навчальними закладами художнього спрямування.

Журнал містить дві рубрики: “Дебют” та “Палітра”. Перший призначений для наукових пошуків студентів, у другому ж містяться ілюстровані дописи про творчість знаних митців, молодих художників і студентів. На сторінках збірника також знаходимо публікації в галузі художньої освіти, науково-методичні й дискусійні матеріали. Проаналізувавши кілька випусків “Скрижалей...” (2009 – 2011), спостерігаємо певний спад кількості публікацій – з 124 до 105 статей відповідно.

Ще один науково-популярний мистецький журнал України “Народне мистецтво” (іл. Б.62), заснований 1997 р. Національною спілкою майстрів народного мистецтва України, виходить двічі на рік. Головний редактор – Є. Шевченко. Своєю діяльністю часопис має за мету передати майбутнім поколінням шедеври національної скарбниці, популяризувати кращі досягнення

українського народного мистецтва. На сторінках журналу містяться наукові дослідження, розвідки про творчість сучасних майстрів (стаття Т. Журунової про живопис І. Горобчука (№ 1-2 / 2009), Г. Міщенко про творчість В. Корчинського (№ 3-4 / 2008), В. Молинь про різьбяра М. Шкрібляка (№ 1-2 / 2008), сторінки їх уроків молодим, інформація про музеї (стаття М. Селівачова “Традиційне мистецтво в музеях Афін” (3-4 / 2005)), виставки в різних областях та осередках країни.

Мистецький журнал “Артанія” (*іл. Б.63*) – періодичне видання, що вперше вийшло у світ 1995 р. Його започаткував і редагував М. Маричевський (1961 – 2005) – журналіст, історик мистецтва, публіцист, який раніше працював головним редактором журналу НСХУ “Образотворче мистецтво”. У кризовий період, з 1999 до 2004 рр., журнал не друкувався. А вже з 2006 р. почав виходити 4 рази на рік. На сьогодні головним редактором журналу є А. Маричевська. На сторінках “Артанії” висвітлюється мистецький процес в Україні, формування нових засад мистецтвознавчого погляду на новітні мистецькі процеси кін. ХХ – поч. ХХІ ст. [5, с. 15].

Тут також відображається образотворче мистецтво, теорія та практика якого ґрунтуються на понятті національної форми. Публікації мають високий науковий, академічний рівень. У них бачаться орієнтири, напрями, тенденції, які в майбутньому матимуть стилістично сформовані явища в професійному образотворчому мистецтві, народному малярстві, літературі, пластичному виображенні, відтак репрезентуватимуть культурно-мистецький розвій не в “транснаціональному контексті”, а в самоцінному, національному прояві [5, с. 15]. У журналі поміщено аналітичні статті про особливості сучасної образотворчої семантики та структури мистецького процесу, матеріали, що розкривають своєрідний погляд на свіже розмаїття вітчизняного мистецтва, повертають в Україну десятки забутих і незнаних українських достойних імен.

Своєю видавничою діяльністю журнал гуртує довкола себе відомих митців, науковців, письменників, критиків. На його сторінках опубліковані статті І. Качуровського (США) про Мілонадіса, М. Мудрака (США) про Аку Перейму, Д.

Мері (Канада) про Василя Курилика, Я. Лешко (США) про Якова Гніздовського та ін. Тут також представлена творчість П. Колісника (Словаччина), А. Оленської-Петришин (США), Н. Гузар (США), М. Чорній (Австралія). Психологія творчості, філософія мистецтва, проблеми мистецької свободи висвітлювались у статтях І. Фізера (США), вітчизняних науковців М. Протас, В. Куєвди, С. Верговського, К. Звіринського. Вперше в Україні на сторінках “Артанії” опубліковані праці В. Шаяна (Великобританія) “Фольклор на свідомості нації”. Так часопис об’єднав материкову Україну з діаспорою, щоб виокреслити цілісну структуру мистецького процесу [138, с. 1].

Засновник журналу М. Маричевський визначив провідну мету: об’єднувати усіх, хто працює у царині народного мистецтва. Тому за часописом завжди залишається узгодження тем, мова – питома українська лексика, особливо синтаксис, стилістика. Тут свідомо відсутня реклама, яка може понижувати інтелектуальний рівень журналу.

До головних видань Національної спілки художників України з 1991 р. належить журнал “Образотворче мистецтво” (іл. Б.64) – науково-популярне видання, що висвітлює сучасний стан, історію та теорію українського мистецтва. Засноване у жовтні 1934 р., виходить з 1935 р. За цей час видання пройшло низку трансформацій, змінюючи назви, обсяг, періодичність, творчі підходи. Починалося воно від порівняно невеликого 40-сторінкового зошита як видання Спілки радянських художників та скульпторів України під назвою “Малярство і скульптура”. У різні періоди журнал знайомив читача з останніми мистецькими та суспільними подіями, вміщував теоретичні статті та ілюстрації, творчі портрети, від початку 1990-х рр. пише про багатьох митців з діаспори. У роки незалежності були складні періоди, коли цей журнал формально існував, але фактично не виходив. У журналі відстежуються сучасні мистецькі процеси, питання теорії та історії мистецтва. Виходять тематичні видання, наприклад, присвячені Шевченкіані, українській сценографії, монументальному мистецтву, скульптурі тощо. Сьогодні видання прагне зосередити увагу на критичному аналізі тенденцій сучасного арт-простору. До його основних рубрик належать:

“Проблеми естетики і теорії мистецтва”, “Мистецька спадщина”, “Постаті в національних культурах”, “Сучасне мистецтво”, “Мистецька освіта”, “Презентація”, “Дослідження. Знахідки, Мистецькі події”, “Напівзабуті імена”, “Пленери”, “Музеї та колекції”, “Традиції та сучасність”, “Плеяда молодих”, “Думки вголос”, “Мистецька хроніка” [278, с. 5].

Загалом видання є нині одним із кращих. На своїх сторінках часопис сміливо порушує проблеми українського стилю, українського національного змісту, української національної форми. Він організував серед науковців, педагогів, митців, критиків широку дискусію під гаслом “Яким українське мистецтво має увійти у світ?” – і цим продовжив фундаментальні мистецтвознавчі розвідки і студії своїх попередників: В. і Д. Щербаківських, К. Широцького, О. Сластьона, І. Труша, М. Голубця, Г. Павлуцького, В. Кричевського, М. Макаренка, В. Січинського, О. Новаківського, С. Гординського, Є. Маланюка, М. Бойчука та інших. На сторінках журналу – статті про відомих митців, а також про світочів українського мистецтва – Т. Шевченка, С. Васильківського, П. Левченка, І. Репіна, О. Сластьона, О. Кульчицької, О. Куриласа, О. Новаківського, В. Кричевського, М. Сосенка – зі старшої генерації, В. Курилика, П. Мегики, П. Андрусіва, Ю. Михайліва, С. Гординського, Г. Крука, А. Перейми, А. Ментуха – з українського зарубіжжя, М. Приймаченко, І. Гончара, В. Зарецького, А. Горської, О. Заливахи, І. Литовченка, А. Антонюка, В. Патика, Л. Медвідя, І. Остафійчука, І. Марчука, М. Малишка, М. Стороженка та інших – з покоління шістдесятників. Окремі розвідки присвячені школам одеського, харківського, закарпатського, львівського, київського сучасного образотворчого мистецтва й новим іменам сучасних молодих митців. На сторінках журналу робиться огляд мистецьких подій в регіонах України, відображено досягнення національного художнього мислення сучасності [122, с. 163].

Головним редактором журналу є О. Федорук. Цілеспрямовано ним обрано до розгляду твори Т. Шевченка, О. Сластьона, Г. Нарбута, П. Левченка, М. Приймаченко, В. Алтанця, бо такі твори сприяють зміцненню української державності. У редакції часопису працюють молоді автори: О. Маричевська, О.

Собкович, В. Петрашик. На сторінках видання викристалізуються ідеологічні постулати і концепції.

Науково-методичний журнал “Мистецтво та освіта” (іл. Б.65) був заснований у 1995 р. Міністерством освіти і науки України, Академією педагогічних наук України, Київською дитячою академією мистецтв як спеціалізоване видання для вчителів дисциплін художньо-естетичного циклу. Збірка зосереджена у Києві, виходить чотири рази на рік. Головним редактором є Л. Масол. Змістове наповнення журналу формувалося до 2001 р. Він складається з таких підрозділів: “Колонка головного редактора”, “Проблеми теорії”, “Палітра”, “Оцінювання результатів освіти”, “Камертон”, “Художня культура”, “До народних джерел”, “Мистецький календар”, “Вища школа”, “Сторінка літопису”, “Засоби навчання”, “Оцінювання результатів навчання”, “Комп’ютерні технології”, “Інтегровані курси”, “Заклади нового типу”, “Психологія мистецтва”, “Професійна освіта”, “Музейна педагогіка”, “Краєзнавство”, “Зарубіжний досвід” тощо. Така кількість рубрик свідчить про пошук напрямів наукових зацікавлень, які відповідали б інформативним потребам освітян. З 2001 р. формуються незмінні рубрики: “Теорія та історія мистецької освіти”, “Методика викладання мистецтв”, “Інформація. Рецензії”, “До нотного зошита”, “Художня галерея”. Таке узагальнення тем дозволяє чіткіше структурувати наукові статті, що друкуються на сторінках видання [329, с. 12-13].

Теми статей науково-методичного журналу “Мистецтво та освіта” сформовані на основі різних видів художньої культури: музика, образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво, театр, архітектура. Окрім того, деякі з них стосуються суміжних наук, зокрема педагогіки та психології. На сторінках видання можемо простежити поступове збільшення кількості матеріалів на мистецтвознавчі теми чи традиційно мистецьку тематику. Наприклад, у випуску № 4 в 1997 р. було опубліковано 6 статей мистецького спрямування, 4 – музичної тематики, 2 – стосувалися відомих постатей української культури, 1 – літератури. У 2004 р. в № 3 мистецькій тематиці присвячено – 10 тем, музиці –

7. Випуск № 3 / 2009 р. охоплював 12 тем мистецького профілю, 2 – педагогічної науки, 2 – музики.

Статті журналу “Мистецтво та освіта”, які стосуються мистецької тематики, можна об’єднати у такі групи: історія і теорія мистецтва, теорія і практика митців-педагогів, методика викладання мистецьких дисциплін, розробка тематичних уроків, мистецька освіта за кордоном, теорія мистецької освіти, програми курсу та оцінювання знань з мистецької освіти [329, с. 14].

Збірник наукових праць “Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент” (іл. Б.66) виходить у Києві щорічно з 2006 р. з ініціативи кількох структур, а саме Національної академії педагогічних наук України, Інституту педагогіки, Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури, Мистецького інституту художнього моделювання та дизайну ім. С. Далі. Головним редактором є проф. А. Чебикін. Видання містить кілька розділів. Основні з них: “Актуальні аспекти організації і управління у мистецькій освіті”, “Зміст мистецької освіти: традиції, пошук, досвід”, “Технології: фахова підготовка викладачів мистецьких дисциплін”, “Сучасна освіта: актуальні підходи та перспективи розвитку”, “Мовно-літературна освіта: історичний та культурологічний аспекти”.

Журнал “Українське мистецтво” – це, фактично, індивідуальний проект відомого художника В. Хоменка, в основному присвячений проблемам сучасного українського мистецтва. Аналітичні ґрунтовні статті професійних мистецтвознавців на його сторінках співіснують із репродукціями творів сучасних художників. Зокрема – І. Марчука, Л. Медвідя, М. Яремака та ін.

Отож, найбільше мистецтвознавчих періодичних видань виходить у Києві з ініціативи наукових установ, вищих навчальних закладів і всеукраїнських творчих організацій. Окремі із них цілковито присвячені мистецтвознавчим питанням у галузі візуальних мистецтв, інші містять статті на мистецтвознавчу тематику у галузі як візуальних мистецтв, так і музичного, театрального та циркового мистецтв, а треті – мають лише один чи два розділи на мистецтвознавчу тематику.

Загалом, такі збірники є основним джерелом нової інформації про досягнення мистецтвознавчої науки, найголовнішим засобом, що сприяє прискоренню наукового прогресу. Завдяки їм мають можливість виступити з своїми дослідженнями молоді та уже досвідчені науковці на користь власної професійної діяльності.

5.2. Видання Західної України

Ще одним великим мистецтвознавчим центром, окрім Києва, є місто Львів. Саме тут, у Львівському університеті ім. І. Франка, щорічно з 2001 р. виходить “Вісник Львівського університету. Мистецтвознавство” (*іл. Б.67*), головним редактором якого є д-р мистецтвознав., проф. О. Козаренко. Головною тематикою збірника є: актуальні проблеми театрознавства, образотворчого й ужиткового мистецтва, музикознавства та культурології. Низку текстів також подано в розділах “Матеріали та публікації” і “Рецензії”. Згодом редакційною колегією було розширено коло наукових зацікавлень і видання доповнило свою тематику, додалися такі розділи як: “Філософія мистецтва”, “Виконавське мистецтво”, “Етномузикологія”, “Хореографія”. Зокрема, розділ “Образотворче мистецтво” переважно містить статті, присвячені церковному іконопису – авторів Б. Козака, М. Гелитович, О. Колос (вип. 7 / 2007), Н. Козак, М. Гелитович (вип. 11 / 2012), Р. Косів, М. Федак (вип. 12 / 2013) та іншим проблемам минулого й сучасного українського мистецтва [148, с. 356].

У Львівській національній академії мистецтв, як і в інших мистецьких навчальних закладах, щорічно з 1990 р. виходить власне спеціалізоване видання під назвою “Вісник ЛНАМ” (*іл. Б.68*). У ньому висвітлюються питання художньої освіти, теорії та практики творчості, мистецтвознавчі пошуки, культурна спадщина. Головним редактором є проф. А. Бокотей. Основні розділи Вісника: “Художня освіта й виховання”, “Теорія і практика творчості”, “Мистецтвознавчий пошук”, “Мистецькі постаті”, “Культурна спадщина”, “Менеджмент мистецтва”, “Огляди, Рецензії, Критика”, “До літопису академії”, “Життя академії. Хроніка подій” [15, с. 8].

У цьому фаховому виданні також публікуються результати захисту

дисертацій, які відбуваються у ЛНАМ. Провідною темою видання є мистецтво та творчість в її різноманітності. У віснику публікуються як уже відомі мистецтвознавці, так і студенти та аспіранти. Їхня географія не тільки всеукраїнська, вона також охоплює простори Росії, Польщі, Словаччини, Угорщини, Італії, тобто Вісник має неофіційний міжнародний статус. У ньому привертають увагу публікації Я. Запаса (вип. 1 - 3, 5, 6, 8, 9 - 12) – знавця української рукописної книги та книжкової гравюри, з ініціативи якого Президентом України 1998 р. було проголошено роком 1000-річчя літописання і книжкової справи в Україні [15, с. 9].

У розділі “Історичні аспекти культури” (вип. 5, 6, 8, 9) поміщено матеріали на духовну, культурну, мистецьку, історичну та виховну тематику. Попри широкий аспект порушених питань культурологічного змісту, у поданих розділах чимало повчальних висновків, паралелей із сьогоденням, міркувань щодо формування творчого потенціалу.

У розділі “Художня освіта”, який сформувався у вип. 11 (2000), – публікації про заснування на базі ЛДПДМ Академії та святкування 50-річчя цього навчального закладу – історія закладу, кафедр, мистецьких постатей, меморіальних сторінок. Пізніше з нагоди 60-ліття ЛНАМ вийшов спеціальний розділ “Сторінки історії і сьогодення” (вип. 17), який містить 10 статей, перша з яких належить ректорові А. Бокотею, де вміщено фактаж та міркування про пройдений інститутом шлях, зокрема у творчій та міжнародній діяльності (О. Голубець), скульптурі (І. Самотос), моделюванні костюму (О. Коровицький, З. Тканко), сакральному мистецтві (Р. Василик), текстилі (Г. Кусько).

Другий “базовий” розділ Вісника – “Теорія і практика творчості” – містить публікації знаних технологів ЛНАМ, як, наприклад, О. Головні про художнє в’язання, З. Семак – асортимент барвників, Є. Арофікіна – особливості буковинських переміток (вип. 3), В. Гудака – співвідношення ремісничих і мистецьких особливостей у кераміці (вип. 5), П. Головача – теоретично-філософські та психологічні аспекти творчості (вип. 10, 11) та ін.

Найбільший розділ, присвячений мистецтвознавству – “Мистецтвознавчий

пошук”, де авторами є знавці історії мистецтва: аспіранти, докторанти, пошукувачі наукових ступенів і вчених звань тощо. Тут представлено велике різноманіття в усіх основних видах і течіях мистецтва різних часів, регіонів України і поза нею.

У розділі “Мистецькі постаті” знаходимо інформацію про життєвий та творчий шлях окремих особистостей. Це своєрідна енциклопедія діячів мистецтва: І. Литовченка, І. Скобала, В. Кушніра, І. Холоменюка, В. Патики, С. Коропчака, Д. Довбошинського, Є. Лисика та інших. Портрети творчих персоналій започатковані в 4 випуску (1993) публікаціями В. Овсійчука про М. Петраховича, О. Рибак про П. Мірчука, С. Лупій – про Ю. Михайліва. Це статті про невідомі чи маловідомі факти життя і творчості цих осіб.

Прикінцевий розділ “Життя академії. Хроніка подій” – невеликий за обсягом, але важливий з огляду на фіксацію подій, котрі знадобляться дослідникам, що вивчатимуть історію навчального закладу, його діячів: оприлюднення якогось факту про знакову подію, присвоєння звання, захист дисертації, видання книги, проведення конференції, відкриття пам’ятника, виставки тощо [15, с. 10]. І останній розділ – “Огляди, рецензії, критика” з’явився тільки у 2000 р. (вип. 11) – оглядає зарубіжні і вітчизняні праці мистецького та мистецтвознавчого спрямування [148, с. 356].

Отже, “Вісник ЛНАМ” є знаковим явищем у мистецтвознавчій, культурологічній і науковій думці сучасної України, що дає можливість не тільки реалізувати інтелектуальний потенціал дослідникам-початківцям, які здобувають наукові ступені та вчені звання, а й титулованим ученим.

Іншим фаховим збірником ЛНАМ є “Мистецтвознавчий автограф” (іл. Б.69), який видає з 2006 р. кафедра історії і теорії мистецтва. Його головним редактором є проф., д-р мистецтвознав. Г. Стельмашук. Тут публікуються наукові розробки викладачів, студентів ЛНАМ, а також дослідників з інших навчальних закладів. Видання містить рубрики “Майстер-клас”, “Науковими лабіринтами”, “Проба пера”, “Інформація”. Науковий збірник ще з перших випусків орієнтований на максимально швидку актуалізацію напрацювань у

царині фундаментальних досліджень, розвитку та трансформацій сучасного творчого процесу. У рубриці – “Майстер-клас” репрезентовано результати досліджень провідних науковців різних українських та світових мистецтвознавчих осередків. Зокрема, у випуску № 3 “Мистецтвознавчого автографа” було здійснено презентацію досліджень трьох українських центрів – кафедр історії мистецтва Києва – НАОМА (О. Федорук), Львова – ЛНАМ (Г. Стельмашук та О. Лупій) та Харкова – ХДАДМ (С. Рибалко) [253, с. 26-32]. У контексті іншої структурної частини – “Науковими лабіринтами” – опубліковано статті, присвячені широкому діапазону культурних явищ, зокрема автори аналізували проблеми образотворчості, декоративно-ужиткового мистецтва, дизайну, професійної і народної творчості, стану і перспектив розвитку мистецької освіти. У виданні передбачено спеціальні рубрики для публікацій наукових досліджень аспірантів – “Науковими лабіринтами” і студентів – “Проба пера”. Тепер щороку в “Мистецтвознавчому автографі” публікують кілька кращих аспірантських і студентських статей. Серед останніх вирізняються дослідження композиційної взаємодії середовища в західноукраїнському іконописі (В. Долженко), аналітичні статті, присвячені творчості Антона Манастирського (Н. Костів) та Василя Парахіна (Б. Ворон). Також суттєвим компонентом збірника є розділ “Інформація”, де на особливу увагу заслуговують рецензії. Загалом можна константувати, що “Мистецтвознавчий автограф” демонструє динамічний розвиток, залучення широкого кола науковців і відповідно методологічних засад. Завдяки цьому в кожному збірнику розкриваються вагомі аспекти традицій та сучасності українського й світового образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва [148, с. 357; 299, с. 124].

Збірник наукових праць СКІМу та Інституту народознавства НАНУ “Мистецтвознавство” (іл. Б.70) виходить щорічно з 1999 р. Головним редактором видання є д-р мистецтвознав., проф. М. Станкевич. Видання містить такі розділи: “Проблеми”, “Публікації”, “Постаті”, “Переклади”, “Панорама подій”. На початку кожного випуску міститься стаття головного редактора, де

автор щоразу піднімає певну проблему в сучасному мистецтвознавстві, чи то питання теорії рами (2007, вип. 1 / с. 3-5), чи народного мистецтва та міського ремесла, чи питання “гламуру” в мистецтві (2008, вип. 1 / с. 3-4), та ін. Такі статті є короткими за об’ємом, зате досить влучними та змістовними, у них суть тієї чи іншої проблеми. У розділі “Публікації” містяться статті дослідників українського мистецтвознавства, переважно докторів та кандидатів наук стосовно образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. У розділі “Постаті” публікується інформація про життєвий та творчий шлях майстрів. Це своєрідна енциклопедія діячів мистецтва – Я. Нановського, М. Моздира, Х. Саноцької, М. Фіголя та інших.

Журнал “Народознавчі зошити” (*іл. Б.71*) – один з найбільш авторитетних в Україні фахових періодичних видань гуманітарного профілю, заснований 1995 р., який виходить у світ завдяки зусиллям учених Інституту народознавства НАН України (м. Львів). Головним редактором видання є д-р історичних наук, проф. С. Павлюк. Із формату зошита видання розрослося в одне із науково затребуваних і привабливих для вчених із галузей мистецтвознавства, етнології, фольклористики, народного мистецтва, музейництва, археології. Журнал виходить шість разів у році, містить значну кількість рубрик: “Від редактора”, “Статті”, “Дослідження”, “Фрагменти”, “Факти, гіпотези, пошук”, “Рецензії”, “Інформація”, “Публікації”, “Ювілеї”, “Матеріали”, “Нові видання”, “Музейна практика”, “In Memoriam”. У журналі систематично публікуються мистецтвознавчі, передовсім у галузі народного мистецтва, матеріали [148, с. 358; 166, с. 93].

Редакція журналу практикує приурочувати спеціальний номер відомим у науці постатям. Було видано кілька таких випусків до ювілеїв видатних учених-співробітників Інституту народознавства НАН України – Ю. Гошка, В. Овсійчука, Р. Захарчук-Чугай, М. Станкевича, Р. Кирчіва, Г. Дем’яна та класиків вітчизняної науки В. Сас-Залозецького, Р. Гарасимчука. Окрім спеціальних біографічно-творчих матеріалів, подаються науково вагомі статті відповідного профілю.

У журналі публікуються статті з питань соціології, культурології, етнопсихології, етнолінгвістики, археології, етнопедагогіки, культурної антропології, політології та деяких інших підрозділів гуманістики. Більше того, редколегія всяко заохочує авторів (в тому числі початківців) до гостріших постановок наукових проблем, до полемічності в розмовах про важливі питання життя етносу. Редакція зважає на право вченого висловлювати власну аргументовану думку, що “Зошити” стали вкрай очікуваними в різних академічних й університетських середовищах як свого роду збудник до глибшого аналітичного мислення для різних наукових шкіл [148, с. 359; 345, с. 560].

Вагомим результатом видання є вітання колег з нагоди ювілеїв. Важливим став також досвід редакції щодо розширення проблематики у співпраці з зарубіжними колегами. Так, резонансними стали спеціальні випуски, підготовлені за участі польських – Є. Василевські (вип. 3 / 2011), Т. Раковські (вип. 5 / 2011), Л. Мруз та Р. Томіцкі (вип. 5 / 2012) та канадських – Д. Джоел Гоа (вип. 3 - 4 / 2010), П. Піткенен (вип. 6 / 2015) вчених, а також тематичні номери, в яких розкриті певні титульні проблеми на міждисциплінарному рівні [345, с. 560].

Загалом, журнал багатий яскравими матеріалами із різних ділянок наукової проблематики стосовно етнології, мистецтвознавства, народного мистецтва, фольклористики та музейництва.

До періодичних видань слід віднести спеціалізований журнал “Артклас” (іл. Б.72), видавництво якого зосереджено у місті Львові. Він відрізняється тим, що це єдиний приклад періодики, яка за своїм змістом витримує спеціалізаційне спрямування в сфері мистецької освіти. Всеукраїнський освітньо-мистецький часопис-посібник “Артклас”, розрахований на допомогу вчителям образотворчого мистецтва, художньої культури, керівникам студій художньо-естетичного виховання з метою підвищення якості викладання предметів художньо-естетичного циклу. Часопис видається на базі Львівської національної академії мистецтв та Львівського обласного інституту післядипломної

педагогічної освіти. Головним редактором видання є Ольга Михайлюк. Журнал орієнтований на широку читацьку аудиторію (вчителі, викладачі, керівники гуртків), має практичне спрямування як допоміжний матеріал в навчальному процесі. На його сторінках друкуються статті на різні мистецько-педагогічні теми: з історії та теорії мистецтва, нових методик викладання мистецьких дисциплін, розробка планів уроків з практичними завданнями для учнів, навчальні плани, іноземний досвід мистецької освіти [148, с. 359; 329, с. 11-14].

Часопис “Артклас”, заснований у 2003 р., має характер мистецького журналу, орієнтованого на дітей. Його метою є виховання художньо-естетичної культури особистості. Змістове наповнення журналу охоплює такі розділи: “Поговоримо про мистецтво”, “Там, де живе сучасне мистецтво”, “Як поживаєте, музеї?”, “Галереї”, “Дитяча академія мистецтв”, “Симфонія в камені”, “Графіті”, “Клас історії мистецтва”, “Клас архітектури”, “Майстерня художника”, “Наші дебютанти”, “Клас композиції”, “Клас малярства”, “Клас ремесел”, “Артклас-терапія”, “Клас дизайну”, “Клас книжкової графіки”. Це свідчить про багатогранне тематичне наповнення цього періодичного видання. Часопис “Артклас” має нагороди, серед яких відзнака Державного комітету телебачення і радіомовлення України за розвиток інформаційної сфери в Україні. Часопис є переможцем Всеукраїнського конкурсу як краще періодичне видання в Україні 2007 р. З 2009 р. часопис “Артклас” видається з додатками – комплектом всеукраїнського освітньо-мистецького посібника “Художня культура” та з музичними, візуальними та літературними додатками. З 2013 р. “Артклас” щоквартально виходить у вигляді двох посібників та дисків DVD (за рік – 8 журналів та 8 дисків). Часопис-посібник щорічно виступає спонсором та організовує для учасників та їх керівників міжнародні конференції з музейної педагогіки, пленери, арткласи, пересувні виставки дитячих шедеврів у музеях України та країнах учасниць [329, с. 12-14].

Представником мистецтвознавчих збірників у місті Івано-Франківськ є Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, де видають “Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство”, “Українознавчі

студії” та часопис “Галичина”.

У “Віснику Прикарпатського університету. Мистецтвознавство” (іл. Б.73) автори наукових статей – викладачі й аспіранти цього навчального закладу та інших вищих навчальних закладів України висвітлюють теоретичні й історичні проблеми розвитку українського образотворчого і музичного мистецтв. Науковим редактором видання є д-р мистецтвознав., проф. М. Станкевич. Воно виходить щороку з 1995 р. У віснику розглядаються питання образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва, музичної культури Галичини та інших регіонів України, розвитку музичної освіти, теорії і практики виконавства, народної творчості. Найчастіше наукове видання містить розділи: “Теорія й історія візуальних мистецтв”, “Мистецтво українського зарубіжжя”, “Історія української та світової музичної культури”, “Виконавське музикознавство” [148, с. 360].

У фаховому виданні містяться публікації про життєвий і творчий шлях українських митців. Сюди відносимо статті М. Дзюби про М. Прокопенка (вип. 21 - 22), І. Дундяк про О. Заливаху (вип. 12 - 13), В. Луканя про І. Кейвана (вип. 17 - 18), А. Наконечного (вип. 14), Г. Михайлевської про В. Бідулу (вип. 21-22), О. Новицької про І. Пінзеля (вип. 17 - 18), І. Чмелик про М. Зорія (вип. 12 - 13), Ю. Янчук про Р. Глуква (вип. 24 - 25) тощо. Зокрема, у 12 - 13 випуску до 80-річчя від дня народження видатного прикарпатського художника, педагога й мистецтвознавця М. Фіголя опубліковано кілька статей про цю багатогранну творчу особистість. Так, С. Шумега висвітлює його педагогічну й громадську діяльність, В. Лукань аналізує графічні начерки, а Л. Хом’як – портретний жанр у творчості митця.

Останні номери вісника розпочинаються з публікацій головного редактора видання М. Станкевича, де автор піднімає питання теорії візуальних мистецтв. Зокрема, у випуску 23 міститься його стаття “Історія мистецтва чи художні модуси?”, де автор пропонує один з можливих варіантів координації мистецької спадщини. Михайло Станкевич називає п’ять основних модусів та пропонує концепцію “неісторії мистецтва” як нової навчальної дисципліни для художніх

навчальних закладів. Стаття цього ж автора “Квазіопоняття і морфологія дизайну” розпочинає випуск 24 - 25. Тут учений розглядає основні проблемні поняття, важливі для дослідження історії і теорії дизайну, а також пропонує запровадити та взяти до вжитку основні поняття, що стосуються видових напрямів проектної культури поч. ХХІ ст.

Видання “Галичина” (іл. Б.74) ініційоване групою вчених Івано-Франківська, Львова, Києва. Головним редактором є проф. М. Кугутяк. Часопис виходить щорічно з 1997 р. й затверджений ДАК України з таких галузей як історія та мистецтвознавство. Поява журналу спричинена також необхідністю об’єктивного науково вивіреного дослідження різних сторін суспільного життя краю, особливостей його історичного досвіду. Видання є збірником статей на тематику кількох наук, на сторінках журналу проводяться системні дослідження найактуальніших та маловивчених проблем регіональної та всеукраїнської історії, культурології, політології, літературознавства і мистецтвознавства. Важливе місце в проблематиці видання займають питання історичного досвіду етнополітичних стосунків у краї, національного самоствердження та ідентифікації етнографічних груп (гуцули, лемки, бойки), особливості міжконфесійних відносин. Чільну увагу в журналі приділено проблемам сучасного державотворення, формування національно-історичної свідомості молодого покоління, утвердження української національної ідеї як запоруки розбудови Української держави. Поруч із тим кожен номер видання містить розділ “Мистецтвознавство”, де є кілька статей з питань візуального та музичного мистецтва.

Науково-теоретичний збірник Інституту українознавства при Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника “Українознавчі студії” виходить щорічно з 1998 р. Головний редактор – д-р філософських наук, проф. В. Грещук. З-поміж багатьох розділів: “Мова”, “Література”, “Історія, політика, право”, “Особистість, етнос, ментальність”, “Постаті”, “Рецензії” чільне місце посідає розділ “Мистецтво”. У ньому переважно містяться публікації про життєвий і творчий шлях митців. Це, зокрема, статті В. Луканя

про В. Стефаника в образотворчому мистецтві, Н. Мочернюк про В. Хмелюка, Х. Береговської про М. Бойчука та С. Гординського (вип. 13 - 14 / 2012 – 2013) та Г. Бурдуланюк про образотворче мистецтво Прикарпаття ХІХ – поч. ХХ ст. (вип. 6 - 7 / 2005 – 2006).

У Тернополі з 1997 р. виходять “Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія Мистецтвознавство” (*іл. Б.75*), під редакцією д-ра мистецтвознав., проф. О. Смоляка.

До головних розділів видання належать: “Музичне мистецтво”, “Театральне мистецтво”, “Візуальні мистецтва”. Збірник публікується за сприяння кафедри музикознавства, тому не випадково кількісно переважають статті на тему музичного мистецтва. Публікації на тему образотворчого та ужиткового мистецтва відображають наукову думку не лише Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, але й авторів з інших навчальних закладів, зокрема із Києва, Львова, Івано-Франківська, Вижниці, Косова та ін.

З 1999 р. двічі на рік з ініціативи Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича виходить збірник наукових праць “Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології”. Видання публікується під редакцією д-ра історичних наук Г. Кожолянка. Як видно із назви видання, у ньому піднімаються питання різних наук: всесвітньої та вітчизняної історії, етнології, археології, релігієзнавства. Попри те у деяких випусках збірника міститься від однієї до п’яти статей з мистецтвознавства. Сюди відносимо публікації молодих мистецтвознавців М. Романишин про закарпатську школу живопису (вип. 30 / 2010), Х. Береговської про сакральне мистецтво С. Гординського (вип. 33 / 2012) тощо.

У Рівненському державному гуманітарному університеті двічі на рік з 2000 р. виходить збірник наукових праць “Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку” (*іл. Б.76*). Головним редактором є канд. педагогічних наук, проф. В. Виткалов. У журналі вміщено статті науковців вищих навчальних закладів, присвячені розгляду історико-мистецької проблематики переважно

західноукраїнських теренів. Певна частина матеріалу висвітлює різнобічні грані теоретико-методологічних проблем українського мистецтва. Окремий розділ складають повідомлення, огляди та рецензії. Включає він і низку повідомлень стосовно тих чи інших аспектів вияву духовної діяльності, наявних у функціонуванні культурного простору, виділених в окремий розділ [41, с. 3-6].

Збірник містить чимало матеріалів, підготовлених на підставі аналізу мистецького доробку провідних сучасних вітчизняних митців, чия творчість продовжує хвилювати художню еліту чи широкий загал любителів. Зокрема, йдеться про музичні здобутки М. Скорика (І. Юзюк, О. Масляєва), В. Камінського (І. Нискогуз), М. Ластовецького (Л. Ластовецька), О. Козаренка (О. Коменда, І. Нискогуз) та ін., або ж визначається роль митця (представника образотворчого мистецтва) на регіональному рівні (С. Виткалов, Л. Костюк) (вип. 19 / 2013). Саме в цих розвідках обрані постаті постають часто у незвичних ракурсах: не лише як композитори, але й, як виконавці чи автори не зовсім типових для їх творчості жанрів. В цьому випуску є чимало нових матеріалів, авторами яких аналізується творчість маловідомих представників національного образотворення, зокрема рукописна спадщина закарпатського переписувача та мініатюриста кін. XVII – поч. XVIII ст. І. Югасевича, утім, їх творчість є актуальною для сьогодення (О. Сопко), або ж у дещо іншому ракурсі подаються художні здобутки представників нових видів художньої практики м. Львова, зокрема, яскравого виразника сфери художнього скла – М. Дідика (Е. Білоус) [148, с. 361].

У виданні вміщено ще чимало статей, метою яких є аналіз різноманітних граней культурного простору країни, зокрема: міжкультурні контакти українців із представниками інших народів у мистецькому виявленні або мистецькі впливи материкової частини країни на художню практику представників її діаспори (К. Акав, Р. Калин, С. Котлар), регіональних здобутків представників Криму, втілених у творчості М. Казаса (І. М'якота), нових форм творчості сучасних кримських ювелірів (Л. Пасічник), або здобутків західноукраїнських народних майстрів (І. Локшук), чи нових форм народної культурної практики,

виявленої у фольклорному регіональному фестивальному русі (О. Мойсюк) та ін. [41, с. 4-5].

Матеріали цього збірника відображають достатньо широкий спектр наукового пошуку та професійні навички вітчизняних дослідників. Цікаві ці розвідки також і тим, що їх автори предметно розширюють культурний простір сучасної України.

З 2010 р. в художньому інституті міста Ужгород виходить періодичне видання – “Науковий вісник Закарпатського художнього інституту”. Головою редакційної колегії видання є канд. педагогічних наук, ректор цього закладу І. Небесник. Усі випуски збірника присвячені науково-практичній конференції під назвою “Ерделівські читання”. Це щорічна (з 2003 р.) науково-практична конференція Інституту, що з 2006 р. має статус міжнародної. Серед тем, які розглядалися науковцями на цих конференціях, особливу увагу відведено проблемам розвитку закарпатського мистецтва та архітектури, сучасній мистецькій освіті та дизайну, питанням впровадження кредитно-модульної системи в художніх освітніх закладах (вип. 1 / 2010), питанням упровадження художньої освіти в мистецьких закладах (вип. 2 / 2011), науковий аналіз теоретичних і практичних досліджень у галузі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та проблемі взаємовпливів культур європейських народів (вип. 3 / 2012, 4 / 2013), вшануванню видатних митців Закарпаття (вип. 5 / 2014, 6 / 2015). Обговорення цих тем науковцями можемо знайти на сторінках видання.

Збірник наукових праць містить кілька основних розділів: “Постаті”, “Сакральне мистецтво”, “Мистецькі студії”, “Педагогіка”. Вже у шостому випуску сформувалися ще кілька нових підрозділів: “Мистецтвознавство”, “Дизайн”, “Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво”. Найбільше публікацій як молодих так і досвічених науковців присвячено митцям, художнім виставкам та освіті Закарпаття. Сюди відносимо статті А. Коприви про творчу й педагогічну діяльність Дьердя Ендреді (вип. 3), М. Ходанича про художню різьбу на Закарпатті (вип. 2), О. Гаврош про історичний живопис

Закарпаття другої пол. XX ст. (вип. 3) тощо.

У другому випуску вісника маємо статтю Івана Небесника під назвою “Розвиток освіти в Угорській Русі протягом другої пол. XVIII – першої пол. XIX ст. і професійного образотворчого мистецтва”, у якій автор розглядає питання становлення та розвитку освіти на території Закарпаття, робить аналіз освітніх закладів та дослідження якості тогочасної освіти на тлі центральноєвропейського контексту.

Отже, найбільшим видавничим центром з питань мистецтвознавства на Західній Україні є місто Львів. Тут, як і в Києві, більшість періодичних видань виходить у світ у вищих навчальних закладах – Львівському університеті ім. І. Франка, Львівській національній академії мистецтв та академічній установі – Інституті народознавства НАНУ, а також у місцевих вищих навчальних закладах інших західноукраїнських міст – Івано-Франківську, Тернополі, Чернівцях, Рівному й Ужгороді.

Автори, які виступають на сторінках цих збірників, намагаються з’ясувати теоретичні аспекти сучасного українського мистецтвознавства, історичні періоди найінтенсивнішого розвитку мистецтва, розкрити невідомі сторінки мистецтва та культури України, дослідити творчі персоналії, які спричинилися до популяризації української художньої культури у світі.

5.3. Видання Південної та Східної України

Щодо виходу мистецтвознавчих періодичних збірок на Півдні України, зокрема в Одесі, то слід відзначити журнал “Аркадія” (*іл. Б.77*), який видається щоквартально з 2003 р. в Одеському національному політехнічному університеті. Головним редактором є д-р мистецтвознав. А. Баканурський. Невелике за об’ємом видання в основному присвячене питанням мистецтвознавства у галузі образотворчого, музичного та театального мистецтва міста Одеси й дещо менше торкається проблем всеукраїнського та іноземного мистецтва. Зокрема, до публікацій з тематики образотворчого та декоративного мистецтва належать статті М. Баканурської “Основні напрямки та принципи постмодерністського живопису”, Л. Танюка “Бестіарій Марії

Приймаченко як феномен першомистецтва” (вип. 3 / 2009), А. Кікоть “Костюм як зразок матеріальної культури” (вип. 4 / 2009) та інші.

На Сході України, у одному із визначних мистецьких навчальних закладів, а саме Харківській державній академії дизайну і мистецтв виходять два спеціалізовані наукові фахові видання: “Вісник ХДАДМ” (*іл. Б.78*) і “Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті” (*іл. Б.79*), які зареєстровано у Державному комітеті інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України.

З 1999 р. чи не найактивніше з усіх мистецтвознавчих українських видань (12 - 15 разів у році) виходить “Вісник ХДАДМ”. Головний редактор – д-р мистецтвознав., проф. В. Даниленко. У журналі подано матеріали за результатами наукових досліджень проблем технічної естетики, дизайну, архітектури, образотворчого мистецтва, а також застосування новітніх технологій у мистецтвознавстві. Тут мають змогу публікуватися як д-ри та канд. мистецтвознав., так і аспіранти та студенти з рецензією наукового керівника.

Інше видання академії “Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті” виходить з 1997 р. 6 разів у році. Тут без будь-якого поділу на розділи містяться статті з проблем образотворчого, ужиткового, музичного мистецтва та архітектури. Так, у випуску № 1-2 / 2009 знаходимо статтю О. Шкільної “До питання термінології пічної кераміки: еволюція вогнищ, печей, камінів, кахляних “кухонь”, плит”, у якій розгорнуто проаналізовано вироби з тонкокерамічних і металевих матеріалів, подано словникову частину. Випуск за 2008 р. містить статтю Н. Мархайчук “Безпредметна творчість та абстракціонізм в контексті розвитку українського радянського мистецтва першої пол. XX ст.”, де автор описує історичні реалії та живопис “українського авангарду” 40 – 50-х рр. XX ст.

В іншому навчальному мистецькому закладі – Харківській державній академії культури виходить збірник “Культура України” (*іл. Б.80*), в якому головними питаннями є культурологія, філософія культури та мистецтва, розвиток світової та національної культури, телебачення, музичного мистецтва

та фольклористики тощо. Журнал виходить з 1993 р. двічі на рік. Головним редактором видання є д-р історичних наук В. Шейко. У збірнику наукових праць містяться такі розділи: “Теорія та історія культури”, “Театральне, кіно-, телемистецтво, хореографія”, “Музичне мистецтво”, “Музеезнавство. Пам’яткознавство”, “Рецензії”. Звичайно, більшість статей на культурологічну тематику. Зокрема, сюди належить стаття головного редактора В. Шейка, яка є першою у кожному із випусків видання.

В останніх випусках збірника міститься розділ “До 85-річчя Харківської державної академії культури”, в якому опубліковані статті В. Шейка, М. Каністратенка, М. Станчева про історію та діяльність цього навчального закладу (вип. 40 / 2013), одного із викладачів, проф. Г. Чернявського (вип. 38 / 2012), підготовку науково-педагогічних кадрів (вип. 39 / 2012).

“Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка” (*іл. Б.81*) – двомовне видання Луганської державної академії культури і мистецтв – виходить з 2003 р. 6 разів у році. Основні питання, які тут розглядаються, – це педагогіка, мистецтвознавство, а також розділ, присвячений проблемам становлення й розвитку культури та мистецтва на Луганщині. Це комплексна наукова тема колективу викладачів, співробітників та студентів цього навчального закладу. Щодо мистецтвознавчого розділу, який цікавить нас найбільше, то слід відзначити, що його головною тематикою є музичне мистецтво, мистецтво танцю, кінематографа, театру і зовсім мало матеріалів про образотворче та декоративне мистецтво. Сюди слід віднести статті Н. Донченко “Збереження художніх традицій народного костюму в пластиці малих форм (етнографічна лялька)”, Г. Лагунової “Писанка – українська скарбниця для розпису по шовку” (вип. 13 / 2010). На даний час випуск збірника призупинено у зв’язку із окупацією на Сході України.

У Дніпропетровську (тепер – м. Дніпро) з 1991 р. виходить Всеукраїнський щомісячник “Бористен”, заснований Дніпропетровською міською громадською організацією “Товариство шанувальників журналу “Бористен”, Національним гірничим університетом, Дніпропетровським національним університетом ім.

Олеся Гончара. У ньому висвітлюються матеріали з літератури, мистецтвознавства, культурології, історії, краєзнавства, філології, а також діяльності української діаспори. Головний редактор – прозаїк та публіцист Ф. Сухоніс. Світ побачило вже понад 200 номерів. Журнал став своєрідною трибуною науковців, гуманітаріїв і творчих сил не лише нашої країни, а й українського зарубіжжя, адже “Бористен” надходить у 33 країни світу. Він дає читачам неупереджений погляд на події сьогодення й історії. Часопис зареєстровано ДАК при Кабінеті Міністрів України як фахове видання із спеціальностей: “Історія”, “Філологія”, “Політичні науки”, “Мистецтвознавство” та “Культурологія”. У 2002 р. часопис став переможцем у регіональному конкурсі “Світоч Придніпров’я” в номінації “Кращий журнал регіону”. А у 2003 р. журнал став дипломантом Всеукраїнського конкурсу Національної Спілки журналістів України “Українська мова – мова єднання” [354].

Силами редакції журналу “Бористен” проводяться різноманітні літературно-мистецькі імпрези, щорічний конкурс на кращу публікацію ім. О. Гончара. З 2009 р. на сторінках журналу “Бористен” проводиться щорічний конкурс творчої молоді ім. Марусі та Івана Гнип.

У Опішному Полтавської області щоквартально з 2001 р. виходить ще одне періодичне видання, у якому розглядаються мистецтвознавчі питання, що стосуються одного із видів декоративно-ужиткового мистецтва, а саме – кераміки – “Українська керамологія”. Це науковий журнал Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАНУ та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному. Науковим редактором є д-р історичних наук О. Пошивайло. У публікаціях цього видання в основному досліджуються керамічні комплекси чи окремі знахідки кераміки археологічних культур, аналізуються традиційні форми, орнаментика кераміки, техніка і технологія роботи гончарів, гончарська обрядовість, колекції археологічної кераміки та гончарських інструментів в Україні та в країнах далекого і близького зарубіжжя та ін.

У кожному з випусків порушується певна тема: “Мистецтво кераміки”,

“Гончарська термінологія”, “Архів українського гончарства”, де у статтях сучасні українські керамологи висвітлюють особливості історичного розвитку гончарства на етнічних українських землях, аналізують закономірності виникнення та занепаду окремих осередків художнього промислу, популяризують творчість талановитих народних митців.

Висновки розділу. Отже, випуск фахових мистецтвознавчих періодичних видань відбувається на всій території України. Це вісники, збірники наукових праць, журнали, альманахи, часописи. Звичайно, що найбільша їх кількість зосереджена в столиці нашої держави – місті Києві.

Ще одним великим мистецтвознавчим центром на Західній Україні є місто Львів. Тут, як і в Києві, більшість періодичних видань виходить у світ у вищих навчальних закладах – Львівському університеті ім. І. Франка, Львівській національній академії мистецтв та академічній установі – Інституті народознавства НАНУ, у Івано-Франківську, Тернополі, Рівному й Ужгороді – у місцевих вищих навчальних закладах.

У місті Одеса, що на Півдні нашої держави, у Одеському національному політехнічному університеті спільними зусиллями кількох установ видають журнал “Аркадія”.

На Сході України, в одному із провідних мистецьких навчальних закладів, а саме Харківській державній академії дизайну і мистецтв, виходять два спеціалізовані наукові фахові видання: “Вісник ХДАДМ” та “Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті” та ще одне – у вищому навчальному мистецькому закладі – Харківській державній академії культури.

Окремі із цих періодичних видань України цілком присвячені мистецтвознавчим питанням у галузі візуальних мистецтв (“Вісник Львівської національної академії мистецтв”, “Мистецтвознавство України”, “Сучасні проблеми художньої освіти в Україні”), інші містять статті на мистецтвознавчу тематику у галузі як візуальних мистецтв, так і музичного, театрального та циркового мистецтв (“Вісник Прикарпатського університету”, “Вісник КНУКіМ”), а треті – відводять лише один чи два розділи на мистецтвознавчу

тематику (“Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури”, “Культура і Сучасність”, “Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка”). Тут висвітлюються результати науково-дослідницької діяльності фахівців у галузі культури і мистецтва, спрямованої на розробку науково-теоретичних засад духовної розбудови України. Зокрема, головні проблеми, які піднімаються на сторінках цих збірників, – теоретичні аспекти сучасного українського мистецтвознавства, історичні періоди, позначені найінтенсивнішим розвитком мистецтва, мистецтво українського зарубіжжя, невідомі сторінки мистецтва та культури України, творчі персоналії, які спричинилися до ознайомлення (популяризації) української художньої культури у світі тощо. А також піднімаються питання про повернення пам’яток в Україну та проблеми збереження культурної спадщини.

Отже, основним місцем зосередження фахової мистецтвознавчої періодики на Півдні та Сході нашої держави є місцеві вищі навчальні заклади Одеси, Харкова й Дніпропетровська. Наукові збірники, які тут друкуються, презентують сучасні погляди мистецтвознавців, діячів культури на сучасний стан та розвиток українського мистецтва і художньої культури.

Таким чином, маємо досить велику кількість мистецтвознавчих періодичних друкованих чи електронних видань, що є необхідним елементом розвитку науки та засобом здійснення комунікації між ученими. Вони виходять з друку з різною періодичністю: одні – лише раз на рік, інші – щомісяця. Ці видання є основним джерелом нової інформації про досягнення мистецтвознавчої науки, а отже, найголовнішим засобом, що сприяє прискоренню наукового обміну. Завдяки їм можуть виступити зі своїми дослідженнями як молоді, так і досвідчені науковці на користь власної професійної діяльності.

Варто зауважити, що кількість наукових журналів в Україні поступово зростає. Адже кожен заклад прагне мати власне видання як з комерційної вигоди, так і тому, що в установі є багато здобувачів наукових ступенів, а для захисту слід опублікувати певну кількість статей: науковці перейняті задоволенням одних формальних вимог (до фахового видання) задля

задоволення інших (необхідна для захисту кількість публікацій). Таким чином, публікація виникає не тоді, коли є, що повідомити, а тоді, коли науковець реалізує власні амбіції. Публікація перестає бути однією з завершальних ланок наукової роботи і засобом комунікації, перетворюючись на спосіб одержання звання, посади чи більшої платні.

Як бачимо, на сьогодні вітчизняні науковці й установи продукують досить велику кількість мистецтвознавчих періодичних наукових видань. А це своєю чергою погіршує їх загальний рівень, рівень окремих публікацій та нівелює цінність наукової праці. На жаль, окремі статті часто носять описовий характер і, як правило, маловідомі за кордоном. А це відповідно знижує визнання України як наукової держави.

Отож, на нашу думку, українська мистецтвознавча наукова періодика, щоби стати дійсно фаховою, потребує змін на загальнодержавному, академічному, освітянському й інститутському рівнях. Одним із шляхів вирішення цього завдання може бути стимулювання вчених до зарубіжних публікацій, на активніше використання іноземних мов публікуванні статей та на надання організаційної й фінансової підтримки з боку держави та окремих відомств, тощо.

РОЗДІЛ 6

СТАН МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

6.1. Аналіз дисертаційних праць з мистецтвознавства

Дисертаційна робота є одним із результатів наукової діяльності. Вважаємо, що тематика дисертаційних праць найбільш яскраво демонструє актуальні проблеми в науці та практичній діяльності, саме тому в ході дослідження проведемо бібліометричний та бібліографічний аналіз наукових робіт за напрямом “мистецтвознавство”, захищених в Україні та поза її межами, але таких, що безпосередньо стосуються української культури. Для визначення напрямів проблемних питань за темою дослідження проаналізуємо дисертаційні роботи на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук за мистецтвознавчими спеціальностями (візуальні мистецтва) 17.00.05, 17.00.06 та 17.00.01, 26.00.01, захищені впродовж 1991 – 2010 рр. Для цього наведемо статистичні результати стосовно динаміки, розподілу досліджень за спеціальностями та об’єктами досліджень. Це дозволяє виявити групи проблемних і перспективних напрямів наукових пошуків і рівень їх вирішення.

На сучасному етапі розвитку української мистецтвознавчої науки помітне місце займають три основні спеціальності, що досліджують проблеми історії та теорії образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва як в Україні, так і за її межами. Кожна із спеціальностей має відповідно свій шифр: “образотворче мистецтво” – 17.00.05, “декоративно-прикладне мистецтво” – 17.00.06 й “теорія та історія культури” – 17.00.01, 26.00.01.

Галузь досліджень спеціальності “17.00.05 – образотворче мистецтво” (*табл. А.2*) передбачає пошуки засадничих закономірностей генези й еволюції образотворчого мистецтва як у цілому, так і на певних історично детермінованих стадіях його розвитку, зокрема стильових, у різному національному контексті. Студії над усім комплексом питань, що пов’язані із з’ясуванням специфіки жанрово-видової структури образотворчого мистецтва, його змісту та форми, здійснення опису, аналізу, витлумачення, атрибуції

мистецьких творів, розгляд особливостей їх суспільного функціонування, вивчення здобутків окремих національних шкіл мистецтва, творчої практики художніх об'єднань, угруповань, окремих художників. При розробці тієї чи іншої проблематики галузь спирається на досягнення музезнаводства, реставрації, інших допоміжних дисциплін, враховує досвід споріднених суспільних наук [351].

До одного із напрямів художньої діяльності належить спеціальність “17.00.06 – декоративне і прикладне мистецтво” (табл. А.3), твори якого поєднують естетичні та практичні якості. Предметом дослідження є всі форми естетизації середовища перебування людини, які не несуть ознак автономії окремого виду мистецтва та пов'язані з практичним функціональним призначенням об'єктів цього середовища. Вони утворюють з ними єдність, вивчають прояви художнього синкретизму в середовищі, в об'єктах побуту, аналізують закономірності поєднання естетичних та утилітарних функцій цих об'єктів, взаємозалежність функціонального призначення з матеріалом та формами елементів предметного оточення; досліджують технічні процедури у різних відгалуженнях художньої творчості (ткацтво, гончарство, художній костюм, художнє дерево), а також вивчають закономірності художньої мови декору, розробляють проблеми лексичного фонду та композиційні закономірності орнаментики [351].

Галузь “26.00.01 – теорія та історія культури” (табл. А.4) вивчає теорію та історію культури в її поліваріантних проявах, історичні дослідження теоретичної рефлексії щодо аналізу культурних феноменів, методологію історичного аналізу, виявляє закономірності та тенденції історико-культурного процесу [351].

Об'єкт аналізу цього розділу нашого дослідження становить суцільна вибірка дисертацій вітчизняних науковців в період з 1991 по 2010 рр. за даними системи каталогів авторефератів та дисертацій Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського.

Якісний розвиток мистецтвознавства як науки неможливий без дослідження

наукових надбань попередників, а також врахування в процесі управління облікової інформації, яка є основою прийняття управлінських рішень. На користь актуальності обраної теми дослідження свідчить зацікавленість нею фахівців різних галузей науки. Так, тільки за період 1991 – 2010 рр. в Україні захищено 191 дисертацію на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора наук зі спеціальностей 17.00.05 – “образотворче мистецтво”, 17.00.06 – “декоративно-ужиткове мистецтво” й 17.00.01, 26.00.01 – “теорія та історія культури” (візуальні мистецтва). За 1991 – 2010 рр. за спеціальністю 17.00.05 – “Образотворче мистецтво” захищено (за даними ДАК України) 80 дисертацій. Дещо менше дисертацій за цей період було захищено зі спеціальності 17.00.06 – “Декоративно-прикладне мистецтво” – 74. Найменша кількість робіт захищена за спеціальностями 17.00.01, 26.00.01 – “Теорія та історія культури” – 37 (табл. А.5).

Основними напрямками, за якими проведено бібліографічний аналіз наукових досліджень в Україні, є динаміка захищених дисертацій за роками захисту. Щоб перейти до якісного аналізу дисертаційних робіт, вважаємо за доцільне подати у зведених таблицях перелік їх назв за спеціальністю наукових досліджень за 1991 – 2010 рр.

Серед найвагоміших проблем, що піднімалися зазначеною групою дослідників, – кам’яна пластика та мистецтво скіфо-сарматського періоду, мистецтво Київської Русі й Давнього Галича (пластика, образ людини, монументальне мистецтво), різні жанри живопису Західної України XVII – XIX ст. (портрет, релігійний живопис, монументальний живопис, графіка), мистецьке середовище та образотворче мистецтво Львова XX ст., графіка Харкова, художнє життя різних регіонів України, тощо.

За спеціальністю 17.00.06 – “Декоративно-прикладне мистецтво” написано та захищено 74 роботи (9 докторських та 65 кандидатських), що становить 39 % від усіх дисертацій з мистецтвознавства (візуальне мистецтво), що були захищені з 1991 по 2010 рр. У межах цієї спеціальності дослідники виконували роботи, присвячені питанням орнаменту Софії Київської, кераміки Давнього

Галича (XII – XIII ст.), літургійного шитва й хоругв України, килимів, скульптурного декору XVII – XVIII ст., а також дерев'яного різьблення, народної ікони, гравюри, костюму Галичини XVIII – XIX ст., народної вишивки, тканини, фарфору, художньої обробки дерева, орнаментики, меблярства XIX – XX ст. та ін. (табл. А.5).

Кількість робіт, захищених за спеціальністю 17.00.01, 26.00.01 – теорія та історія культури (візуальні мистецтва) є найменшою з трьох спеціальностей, що взяті нами до розгляду – 37 робіт (6 докторських та 31 кандидатська), що становить 19 % від усієї кількості дисертацій з мистецтвознавства (візуальне мистецтво), що були захищені з 1991 по 2010 рр. Серед питань, що піднімалися, – художня культура Галицько-Волинської Русі, України XVII – XVIII ст., український іконопис XVI – XVIII ст., культура монастирів Галичини, художнє життя України на межі XIX – XX ст., та зокрема, Галичини й Кременеччини (табл. А.5).

На рис. А.1 показано графік динаміки кількості захистів дисертацій з мистецтвознавства (візуальні мистецтва) в Україні. Очевидною і характерною його рисою є строкатість кількості захистів за роками. Цікавим є те, що у 1992 р. було всього три захисти кандидатських дисертацій зі спеціальності “Образотворче мистецтво”: С. Лупій “Станкова скульптура Прикарпаття. Тенденції розвитку” (в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Рильського), Л. Савицької “Художня критика в Україні у другій пол. XIX – поч. XX ст.” (у Санкт-Петербурзькому державному Інституті живопису, скульптури і архітектури ім. І. Рєпіна) та Р. Шмагало “Гончарные промыслы Украины кон. XIX – нач. XX вв.” (у Ленінградському вищому художньо-промисловому училищі ім. В. Мухомової). А вже у 1994 р. їх кількість зросла вдвічі.

Результати аналізу засвідчують підвищення активності дослідження проблем та захистів робіт, що відповідають спеціальності “Образотворче мистецтво”, починаючи з 1994 р. Так, у 1991 р. захисти дисертацій з названої спеціальності взагалі не відбувалися. У 1991 р. із здобуттям Україною

незалежності, зміни в соціально-економічному розвитку країни висунули нові вимоги і підходи до змісту положень, які знайшли своє віддзеркалення в Державній національній програмі “Освіта (Україна ХХІ ст.)”, а саме: вироблення державних стандартів і відповідних систем знань, умінь і навиків, творчої діяльності й інших якостей особи на різних рівнях розвитку. Цей період спонукав до активізації досліджень проблем українського образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. З 1992 по 1993 рр. кількість дисертацій була відносно малою і за вказані два роки становить всього 9 робіт. З 1994 р. загальний рівень захисту дисертаційних робіт мистецтвознавчого напрямку дещо піднявся (1994 р. 17.00.05 – 6, 17.00.06 – 2; 1995 р. 17.00.05 – 1, 17.00.06 – 7; 1996 р. 17.00.05 – 6, 17.00.06 – 4).

Слід відзначити, що перший захист зі спеціальності “Історія та теорія культури” відбувся лише у 1997 р. Це була докторська дисертація О. Найдена на тему: “Українська народна картина. Фольклорний та етноісторичний аспекти походження і функцій образів”. Захист відбувся у місті Києві, де було відкрито за цією спеціальністю спеціалізовану раду при Київській консерваторії (тепер – Національна музична академія України ім. П. Чайковського).

Починаючи з 2000 р., спостерігається певне підвищення кількості дисертаційних робіт, а саме в 2002 р. – 13 робіт, в порівнянні з минулими роками (1998 р. – 5, 1999 р. – 4). Зокрема, збільшується кількість захистів за спеціальністю “Декоративно-прикладне мистецтво” (2000 р. – 6). Це роботи, головною тематикою яких є народне декоративне мистецтво Покуття ХІХ – ХХ ст. (Б. Бойчук), дерев’яна сакральна архітектура Українських Карпат ХVІІ – поч. ХХ ст. (О. Болюк) та художні вироби з дерева в інтер’єрі народного житла Українських Карпат і Прикарпаття ХІХ – першої пол. ХХ ст. (М. Гнатюк), українська димлена кераміка ХІХ – ХХ ст. (Р. Мотиль), художнє скло київської школи 1950 – 1990-х рр., український костюм серед. ХІХ – ХХ ст. (О. Цимбалюк). Більшість із них захищені у Львові, де при ЛНАМ та Інституті народознавства НАН України діяли раніше та продовжують функціонувати й сьогодні Вчені ради по захисту дисертацій за вказаною спеціальністю.

Починаючи з 2007 р. бачимо більш-менш однакову цифру із захисту докторських дисертацій: у 2007 – 2 та у 2008 – 3 наукові роботи. Кількість захищених кандидатських дисертацій, натомість, збільшується майже втричі у 2009 р. порівняно з 2008 р. Таке стрімке зростання кількості дисертацій можна пояснити не лише активним розвитком мистецтвознавчого знання, але й більш суворими вимогами до ліцензування та акредитації спеціальностей у вищих навчальних закладах, оскільки, згідно з останніми вимогами Міністерства освіти і науки України, на кафедрах мистецтвознавчого спрямування чи інших кафедрах вищих навчальних закладів повинні працювати кандидати наук відповідної спеціальності, тобто 17.00.05. Свідченням цього є і той факт, що 92 % здобувачів є штатними працівниками вищих навчальних закладів різного рівня акредитації, і лише близько 7 % – працівниками науково-дослідних інститутів Академії педагогічних наук України. Ще одним поясненням зростання кількості захистів в Україні є той факт, що з кінця 2008 р. збільшилась кількість наукових центрів. Так, у Прикарпатському Національному університеті ім. В. Стефаника (м. Івано-Франківськ) було відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальностей 17.00.06 та 26.00.01.

Як ми вже зауважили, найбільше дисертацій захищено в 2009 р. – 23 роботи, 9 з яких за спеціальністю “образотворче мистецтво”, 8 – “декоративно-прикладне мистецтво” та 6 – “теорія та історія культури”. У 2009 р. захищено докторські дисертації – “Декоративно-прикладне мистецтво кримських татар XV – першої пол. XX ст. (етапи розвитку, типологія, стилістика, художні особливості)” (Н. Акчуріна-Муфтієва) (17.00.06), “Кам’яні хрести в Україні. XVIII – XX ст.: Онтологія. Типологія. Символіка. Функція” (В. Малина) (26.00.01), “Художня культура Галицько-Волинської Русі” (Р. Михайлова) (26.00.01).

Провівши аналіз розподілу дисертаційних робіт за спеціальностями, ми виявили певні диспропорції. Як видно з рис. А.2, найбільша кількість робіт захищена за спеціальністю “Образотворче мистецтво”, на другому місці –

“Декоративно-прикладне мистецтво”, на останньому місці – “Теорія та історія культури”. Також цікавим є той факт, що з усіх спеціальностей докторських дисертацій захищено значно менше – у 5 (спеціальність “теорія та історія культури”) та 9 разів (спеціальність “образотворче мистецтво”), ніж кандидатських. Це вказує на потенціал саме докторських досліджень на мистецтвознавчу тематику із зазначених спеціальностей.

Якщо розглядати захищені дисертації у відсотковому відношенні (*рис. А.3*), то серед кандидатських дисертацій найбільшу частку займають роботи, захищені з образотворчого мистецтва – 42 %. На декоративно-прикладне мистецтво припадає 39 %, а на теорію та історію культури – лише 19 %, що не співпадає із співвідношенням у докторських дисертаціях, де на образотворче 35 % та декоративно-прикладне мистецтво припадає 39 %, та на теорію та історію культури – 26 %.

Для того, щоб переконатись в тому, де найбільші наукові центри із захисту дисертацій, та в яких містах найактивніше відбувається розвиток мистецтвознавчої науки, необхідно здійснити аналіз географії міст, де було захищено дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора мистецтвознавства (візуальні мистецтва) впродовж 1991 – 2010 рр. (*табл. А.6*).

Дані аналізу вказують на існування відповідних наукових центрів. Проте необхідно враховувати, що на обсяг захищених дисертацій впливає галузева спрямованість певної області (регіону), кількість вищих навчальних закладів й наукових установ та кількість відкритих спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальностями з мистецтвознавства. Так, в Україні є 5 основних міст, які можна вважати центрами розвитку мистецтвознавчої науки. Зважаючи на кількість захищених дисертацій, сюди належать Київ, Львів, Харків, Івано-Франківськ та Сімферополь (*табл. А.6, рис. А.4*).

Необхідно відзначити, що незначна кількість дисертаційних робіт за спеціальностями 17.00.05 та 17.00.06 впродовж 1991 – 2010 рр. була захищена за межами нашої держави. Це було здійснено на початку досліджуваного

періоду, а саме в 1992 – 1993 рр. у Москві (О. Боднар, Ф. Петрякова, Р. Шмагало) та Санкт-Петербурзі (І. Голод).

Отже, найбільшими науковими центрами України з мистецтвознавства є Львів, на який припадає 48,70 % всіх захищених дисертаційних робіт, більшість з яких припадає на спеціальність 17.00.06 – “декоративно-прикладне мистецтво”, Київ (29,32 %), Харків (15,18 %), Івано-Франківськ (4,19 %) та Сімферополь (майже 1 %) (*табл. А.6*).

Також варто зазначити, що найбільша кількість захистів в Україні з 1991 по 2010 рр. відбулася у місті Львові – 93 дисертації (*рис. А.5*), серед яких 64 за спеціальністю “декоративно-прикладне”, 28 – “образотворче мистецтво” та 1 – “теорія та історія культури”, тоді як в місті Києві – 56 (всі три спеціальності), Харкові – 29, Івано-Франківську – 8, Сімферополі – 1 дисертація (*табл. А.6, рис. А.5*).

Проаналізувавши роботу наукових мистецтвознавчих центрів України за період з 1991 по 2010 рр., можемо зробити висновок щодо роботи спеціалізованих учених рад з захисту кандидатських і докторських дисертацій (*табл. А.7*). У підсумку, бачимо, що найбільшою є загальна кількість захищених наукових праць у спецраді Львівської національної академії мистецтв Д. 35.103.01 – 67 дисертацій. З них – 22 зі спеціальності “образотворче мистецтво” й 45 – “декоративно-прикладне мистецтво”. Із загальної кількості маємо лише три докторські дисертації з декоративно-прикладного мистецтва – Р. Шмагало у 2005 р., О. Никорак у 2006 р. та Н. Акчуріна-Муфтієва у 2009 р.

Другу позицію за кількістю захищених дисертацій з мистецтвознавства посідає спецрада Д. 04.12.01 того ж самого навчального закладу – 25 робіт, з яких 6 – зі спеціальності “17.00.05” й 19 – “17.00.06”. Тут маємо стільки ж захищених докторських дисертацій – усі три зі спеціальності “образотворче мистецтво” (Г. Стельмашук (1994), О. Тарасенко (1996) й М. Фіголь (1998)) і дві з “декоративно-прикладного мистецтва” (Р. Захарчук-Чугай, М. Станкевич (1995)).

Наступною спецрадою за кількістю захищених наукових праць є рада Харківської державної академії дизайну і мистецтв, шифр якої К. 64.109.01. Так з 1991 по 2010 р. тут було захищено 16 кандидатських дисертацій за спеціальністю “образотворче мистецтво”.

І нарешті, наступний з трьох основних мистецтвознавчих вищих навчальних закладів України – Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, в якій завдяки роботі двох спецрад К. 26.103.01 (6 робіт) та К. 26.103.02 (5 робіт) в підсумку науковцями було захищено 11 дисертацій з образотворчого мистецтва. Сюди ж відносимо 3 кандидатські дисертації зі спеціальності “17.00.05”, що були захищені у спецраді К. 01.62.01 в Українській академії мистецтв (попередниці НАОМА).

В Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського з 1991 по 2010 рр. діяли такі спецради: Д. 26.227.01, Д. 26.227.02, Д. 26.227.03, Д. 016.36.01, Д. 01.57.02. Завдяки їх діяльності науковцями було захищено 22 дисертації. З них – 19 з образотворчого мистецтва й 3 праці з декоративно-прикладного. Найрезультативнішою з названих є спецрада ІМФЕ ім. М. Рильського – Д. 016.36.01 (9 та 1 наукові праці відповідно). Також слід відзначити, що у спецрадах ІМФЕ ім. М. Рильського за період незалежності нашої держави було захищено найбільше дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства (візуальні мистецтва). Сюди належать наукові роботи О. Голубця (2003), О. Лагутенко (2008), Л. Соколюк (2004), О. Федорука (1996), В. Фоменка (1993) зі спеціальності “17.00.05”, а також Т. Кари-Васильєвої (1993) і М. Селівачова (1996) зі спеціальності “17.00.06”.

Щодо спеціальності “17.00.01, 26.00.01” – Теорія та історія культури (мистецтвознавство), то станом на 2010 р. найбільше дисертацій було захищено спецрадами Д. 64.807.01 Харківської державної академії культури – 13 робіт і Д. 26.850.01 Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (раніше – ДАКККіМ) – 9 робіт, Д. 26.807.02 Київського національного університету культури і мистецтв – 7 робіт відповідно, а також по 1 праці у спецрадах К. 35.807.02 Львівської Державної музичної академії ім. М. Лисенка та К.

52.051.09 Таврійського національного університету ім. В. Вернадського.

Також є вищі навчальні заклади – Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника й Таврійський національний університет ім. В. Вернадського, в яких працюють вчені ради К. 20.051.08 і К. 52.051.09 зі захисту дисертацій із двох спеціальностей – 17.00.06 й 26.00.01. У першому закладі з 2008 по 2010 рр. було захищено 5 робіт з декоративно-прикладного й 3 з теорії та історії культури. У другому ж – 1 з образотворчого та 3 з теорії та історії культури.

Маємо по одній дисертації вітчизняних науковців у спецрадах навчальних закладів Росії: докторська – Олега Боднара у Всеросійському науково-дослідному інституті технічної естетики (1994) та кандидатські – Ігоря Голода у Санкт-Петербурзькому вищому художньо-промисловому училищі ім. В. Мухіної (1993) й Ростислава Шмагала у Московському вищому художньо-промисловому училищі (1992).

Для того, щоб проаналізувати тематику захистів кандидатських та докторських дисертацій за мистецтвознавчими спеціальностями (візуальні мистецтва), нам необхідно їх розглянути. Користуючись хронологічним підходом, ми ділимо тематику дисертацій усіх спеціальностей за історичними періодами (давнє, медієвістика, нове та новітнє) (*табл. А.8*).

Розділивши за історичними періодами дисертації зі спеціальності 17.00.05 – “Образотворче мистецтво” (українське та зарубіжне), побачимо, які саме проблеми піднімаються вітчизняними дослідниками. Загалом, наукових праць із давнього вітчизняного мистецтва є лише дві й обидві на тему скіфського мистецтва – кам’яна пластика (Ю. Одробінський) та торевтика (М. Русяєва) скіфів. Більше дисертацій (1 докторська та 5 кандидатських) було присвячено середньовіччю України. У переважній більшості це дослідження мистецтва Київської Русі, зокрема, її монументального живопису (Ю. Коренюк), художньої пластики (В. Жишкович) та висвітлення образу людини в мистецтві давньоруської держави (Н. Козак). Із зарубіжного мистецтва названого історичного періоду дисертантами захищено три роботи: іконографія літургійного шитва пізнього середньовіччя (Ю. Гріднева (Матвеева)), творчість

майстрів школи Фонтенбло у французькому мистецтві XVI ст. (Ю. Романенкова) та становлення пейзажного жанру в німецькому живописі та графіці (Т. Смирнова).

Розглянувши тематику наукових робіт “нового” періоду (табл. А.8), переконуємося, що найбільшу увагу дисертанти звертають на жанри живопису та графіки різних регіонів України. Це портретний живопис Центральної і Східної України XVII – XVIII ст. (М. Ковальова) (2010), релігійний живопис України другої пол. XVII – XIX ст. (Н. Кравченко) (2007), львівський портрет кін. XVIII – поч. XIX ст. (М. Левицька) (2003), народна течія живопису XVII – XVIII ст. (В. Откович) (1993), іконопис Слобожанщини XVII – поч. XIX ст. (Т. Паньок) (2005), монументальний живопис Галичини XVIII ст. (Д. Фесенко) (2009). Науковцями досліджено графіку (О. Овчаренко) та її різновид – гравюру (д-р мистецтвознав. В. Фоменко, О. Юрчишин). Лише одна дисертація присвячена зарубіжному мистецтву “нового” часу. Вона належить Т. Смірновій, у якій вона розглядає творчість живописця Томаса Гейнсборо. Отже, на основі розглянутих нами дисертацій можемо зробити висновок, що мистецтво “нового” часу є малодослідженим у вітчизняній науці. Зокрема, немає дисертаційних робіт, де б досліджувалася скульптура. Зі спеціальності “Образотворче мистецтво” написано та захищено найбільшу кількість наукових робіт, хронологічні рамки яких стосуються новітнього часу – з 1917 р. по сьогодні. Досліджень цього історичного періоду є значно більше, ніж інших. Так, маємо чимало праць з образотворчого мистецтва XX ст. авторства Т. Лупій, Н. Порожнякової, І. Міщенко, О. Роготченка, А. Тарасенко, І. Тесленко, А. Коваленко, Л. Купчинської. Окремі науковці обрали головною темою для власних наукових пошуків українську графіку XX ст. – О. Гладун, А. Іжевський, О. Лагутенко, О. Ламонова, О. Мельник. Мистецтво скульптури розглядають у своїх працях О. Кубриш (творчість геніїв українського народу О. Архипенка та І. Кавалерідзе), С. Лупій (станкова скульптура Прикарпаття), М. Протас (українська станкова скульптура 1970 – 1990-х рр.). До дисертацій, об’єктом дослідження яких є живопис, належать праці Н. Мархайчук – про

вітчизняний нефігуративний живопис XX ст., Б. Мисюги – про жанр пейзажу у живописі Галичини, А. Носенко – про пленер в живописі м. Одеси. М. Бесага, О. Гладун, А. Іжевський, О. Ламонова, Р. Яців у своїх дисертаціях піднімають питання вітчизняної графіки.

Маємо кандидатські дисертації, в яких досліджено художнє життя різних регіонів, областей та міст України (Південна Україна – Н. Сапак, Дніпропетровськ – О. Світлична, Галичина – О. Семчишин-Гузнер, Івано-Франківщина – І. Чмелик), автори описують загальний мистецький процес та ретельно аналізують всі види мистецтва досліджуваного краю. До питання становлення вищої мистецької освіти в Україні у 1917 – 1934 рр. звертається С. Нікуленко.

Розподіл дисертацій зі спеціальності 17.00.06 “Декоративно-прикладне мистецтво” дозволяє виявити відсутність робіт на тему давнього мистецтва. Написано та захищено лише дві наукові праці на тему українського мистецтва, у яких досліджено орнамент Софії Київської (О. Герій) та галицькі керамічні плитки (О. Кошовий) періоду середньовіччя. Маємо небагато робіт (1 докторську та 8 кандидатських), в яких досліджено декоративно-прикладне мистецтво “нового” часу. В окремих працях розглянуто орнаментику й стилістику літургійного шитва (Т. Кара-Васильєва), українські килими (Г. Когут) та хоругви (Р. Косів), а також скульптурний декор в архітектурі Західної України (М. Студницька) XVII – XVIII ст. У вітчизняній мистецтвознавчій науці є дисертація, де досліджено українську народну гравюру XVII – XIX ст. (О. Шпак). На її основі було видано однойменну монографію (2006). Михайло Приймич захистив кандидатську дисертацію “Декоративне різьблення у сакральному мистецтві Закарпаття XVIII – XIX ст. (Історія. Типологія. Художньо-стильові особливості)”, у якій він проаналізував проблему появи різьбленого декору в храмовому інтер’єрі, також автор визначив особливості та важливі моменти в розвитку сакрального мистецтва, зокрема, різьблення.

Як і зі спеціальності “образотворче мистецтво”, так і зі спеціальності “декоративно-прикладне мистецтво” захищено досить багато (понад шість

десятків) дисертацій з мистецтва новітнього часу. У працях досліджено всі види декоративно-прикладного мистецтва України цієї доби. А саме: художнє скло та фарфор (Ф. Петрякова), народна витинанка й художнє деревообробництво (М. Станкевич), жіночі прикраси (Г. Врочинська), народна іграшка (Л. Герус), вибійчані тканини (Р. Дутка), художнє плетіння з рослинних матеріалів (Т. Зузяк), кахлі (А. Колупаєва), димлена кераміка (Р. Мотиль), витинанка окремих художників (О. Тихонюк), костюм (О. Тканко), художнє палітурництво (Ю. Станкевич), а також народна орнаментика (М. Селівачов), українська народна тканина (О. Никорак), український рушник (Л. Андрушко), розпис тканин (Т. Печенюк), розписи весільних скринь (М. Юр), українська прикладна графіка (І. Мельник). Досі не дослідженим у вітчизняному мистецтві залишається художня обробка кістки і рогу. Поруч із загальноукраїнськими дослідженнями науковці також розглянули декоративно-прикладне мистецтво різних географічних та етнографічних регіонів, окремих частин та осередків України. Зокрема, різні види декоративно-прикладного мистецтва Західної України досліджували: Р. Захарчук-Чугай (художня вишивка), О. Козакевич (мистецтво в'язання), О. Федорчук (народні прикраси з бісеру); Галичини – храмовий вітраж (І. Гах), меблярство (М. Дяків), художньо-промислова кераміка (О. Нога), весільний костюм (О. Федина), меморіальна різьба (Л. Хом'як), золототкацтво (Л. Цимбала); Буковини – килим (В. Дутка-Жаворонкова); Волині – народна кераміка (Г. Істоміна, Н. Кубицька); Закарпаття – угорська вишивка (А. Коприва); Південної України – народне мистецтво (В. Малина); українських Карпат – дерев'яна сакральна архітектура (О. Болюк), художні вироби з дерева в інтер'єрі народного житла (М. Гнатюк), вишивка в народному одязі (Л. Семчук); Покуття – народне декоративне мистецтво (Б. Бойчук), художні тканини (О. Олійник); Гуцульщини – народний розпис в інтер'єрі гуцульської хати (М. Гринюк), художні вироби зі шкіри (Б. Книш (Чіх)), орнаментика гуцульської різьби (І. Юрченко); Лемківщини – різьбярство (Р. Одрехівський); Поділля – народне декоративне мистецтво (О. Дяків), інтер'єр дерев'яних церков (А. Клімашевський), хатній (настінний) розпис (Н. Студенець); Полісся

– рушники (Т. Бокій (Лупій)); центри – Опішні – народна кераміка (О. Клименко) та Пістиня – гончарство (О. Слободян).

Розглянувши дисертації зі спеціальності 17.00.01, 26.00.01 “Історія та теорія культури”, пересвідчуємося, що по давній культурі (Т. Князева) та культурі українського середньовіччя (д-р мистецтвознав. Р. Михайлова) захищено всього по одній праці. Також не багато робіт з досліджень “нового” часу. Кандидатську дисертацію виконано за темою художня культура бароко (В. Бескорса) та українська ікона в художніх колекціях Дніпропетровщини цього періоду (В. Піщанська), а також культура монастирів Галичини (О. Чуйко). Є дві докторські дисертації із зарубіжної культури. Вони стосуються “нового” часу: С. Рибалко досліджує культуру класичної Японії доби Токугава (живопис та графіка), – а Ю. Романенкова – художню течію маньєризму в культурі Європи кін. XV – першої пол. XVII ст. Визнаємо традиційним, що є найбільше наукових праць на тему новітнього мистецтва, у яких піднімаються проблеми мистецько-культурного життя різних географічних районів України: Кременеччини (О. Панфілова), Галичини (О. Граб), Житомирщини (П. Даценко), художня творчість окремих митців у контексті культурно-мистецьких подій того часу – В. Авраменка (Л. Косаковська), В. Зарецького (Л. Медведєва). Дуже корисною для нашого дослідження стала дисертація В. Сидоренка про художні стилі візуального мистецтва кін. XX – поч. XXI ст. Ще маємо наукові праці про один із видів сучасного мистецтва – перформанс (В. Романюк), абстракціоністську течію в мистецтві – експресіонізм (Т. Кохан) та одну працю про російських художників символістів та футуристів кін. XIX – поч. XX ст. (Р. Ткаченко).

В окрему групу виділяємо загальні дослідження, що охоплюють кілька історичних періодів. Сюди відносимо праці про орнаментальне мистецтво (Н. Лоліна), рекламу як явище художньої культури (О. Оленіна), садово-паркове мистецтво (О. Соловйова), українські народні флористичні композиції (М. Федущак).

Таким чином, структурно-динамічна систематизація дисертаційних робіт,

захищених в Україні впродовж 1991 – 2010 рр. на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора мистецтвознавства (візуальні мистецтва), виявила певну фрагментарність у цій сфері. Бібліометричний аналіз наукових досліджень за мистецтвознавчими спеціальностями дає підстави стверджувати, що вказана проблематика широко представлена і розглядалася науковцями за переважною більшістю спеціальності 17.00.05. “Образотворче мистецтво”. Розгляд географії наукових видань періоду 1991 – 2010 рр. із захисту мистецтвознавчих дисертацій (візуальні мистецтва) дає можливість виділити найбільші наукові центри України. Це – Львів, Київ, Харків, Івано-Франківськ.

Отже, аналіз динаміки проведених досліджень в Україні вказує на періодичне зростання кількості захищених дисертацій. Проте, є багато прогалин в тематиці наукових робіт. Переважно це дисертації з мистецтва новітнього та дещо менше “нового” періоду і вкрай мало з періодів середньовіччя та давнього часу (від однієї до трьох праць). Зокрема, виявлено, що в українському мистецтвознавстві досліджуваного періоду немає дисертаційних робіт, де б досліджувалася скульптура. Також досі не дослідженим залишається художня обробка кістки та рогу.

6.2. Проблеми сучасного мистецтвознавства

Сучасне мистецтвознавство є порівняно новою галуззю гуманітарних наук, що перебуває як в полі академічної історії і теорії мистецтв, так і новітньої художньої критики. Поруч з культурологією та іншими науками, що репрезентують поступ гуманітарних наук, мистецтвознавство становить впливову сферу розвитку духовної української художньої культури, загального руху національної ідеї.

Українське мистецтвознавство опирається на ідею відродження національної культури і традицій. Водночас воно наголошує на необхідності осмислення історичного минулого й досягнення нових, а найголовніше – об’єктивних критеріїв оцінки історичних подій, діяльності окремих особистостей.

Перед сучасним вітчизняним мистецтвознавством постає чимало проблем. Це питання неодноразово піднімали у своїх виступах на конференціях,

публікували у статтях такі дослідники як Н. Булавіна [37], І. Голод [57], Т. Кара-Васильєва [103], М. Криволапов [118], О. Лагутенко [130], В. Овсійчук [182], О. Роготченко [230], М. Станкевич [268], Г. Стельмашук [276], О. Федорук [294], Р. Шмагало [333] та ін.

Проблеми у мистецтвознавчій науці ведуть свій початок ще із середньої освіти. Так, у школах досі відсутній предмет історії мистецтва. На культурологічний блок предметів у шкільній програмі порівняно з іншими блоками відведено найменше годин – лише одну годину на тиждень. Таким чином, діти позбавлені змоги вивчати традиційну культуру, класичне національне та світове мистецтво, музику й архітектуру. Також немає необхідної кількості кваліфікованих учителів, не видано відповідних програм і підручників з цього предмету. Тому й не дивно, що випускники шкіл не можуть вступити до ВНЗ на мистецтвознавство та споріднені спеціальності без окремої додаткової підготовки [268, с. 5-6].

Такі негативні соціокультурні наслідки жорстких програм розвитку початкової освіти стануть очевидними вже найближчим часом, коли тисячі вчителів мистецтва стануть безробітними. Керівництво нашої держави не враховує досвіду європейських країн, які вже понад століття тому естетиці, культурі та мистецтву віддали пріорит, не боячись при цьому “перевантажити” дітей культурними цінностями. З початкових навчальних закладів у майбутньому виростає професійне мистецтво і, відповідно, загальний культурний рівень громадськості. Соціокультурні дослідження ситуації в Україні свідчать про необхідність дій в названому напрямі. Адже станом на 2005 р. наша держава імпортувала культурних продуктів на суму 662 млн. доларів, а експортувала лише на 3 млн. доларів. Тому очевидно є необхідність комплексної методики та спільних зусиль для розвитку всіх рівнів освіти у галузі художньої культури та мистецтва [333, с. 85].

Відповідно низький рівень гуманітарної підготовки учнів у загальноосвітніх школах своєю чергою впливає на невисоку фахову спроможність студентів-мистецтвознавців вищих навчальних закладів. Крім того, існують не менш

важливі проблеми, через які випускники мистецтвознавчих кафедр не можуть продуктивно працювати за фахом. Через застарілість навчальних програм та їх невідповідність сучасному стану мистецтва молодий мистецтвознавець не може якісно й продуктивно працювати як організатор виставок та аукціонів. Він також не знає як здобути інформацію в польових умовах, оскільки у навчальному плані не передбачено жодної наукової експедиції. Він не вміє зробити експертної оцінки творів мистецтва чи розрахувати вартість антикварних творів.

Відчутна також нестача фахівців найвищого наукового ступеня. Так, на кафедрі історії і теорії мистецтва НАОМА та ЛНАМ працює по 4 доктори мистецтвознавства, у ХДАДМ на аналогічній кафедрі – лише 1. З цієї ж причини відсутні кафедри з історії мистецтва у найбільших університетах країни. Якщо аспірантури з мистецтвознавства успішно діють у кількох вищих навчальних закладах і наукових установах, час від часу відбуваються захисти кандидатських у Києві, Львові, Харкові та Івано-Франківську, то з докторантами ситуація проблематична. Кількість охочих готувати докторські дисертації зменшується. Турботи та видатки значно перевищують доплату, передбачену для майбутнього доктора наук [268, с. 121-122].

До сучасних проблем мистецтвознавства належить також невиконання постанови про те, що всі ДАК-івські періодичні видання повинні бути у відкритому доступі на сайті Національної бібліотеки України ім. Вернадського, проте насправді окремі з них відсутні, а інші представлені одним чи двома випусками і вчасно не оновлюються.

Досить складною є ситуація, коли до офіційних вимог ДАКу до захисту кандидатської чи докторської дисертації додалася необхідність однієї (для кандидатів) чи чотирьох (для докторів) міжнародних публікацій, проте офіційного переліку іноземних видань ніде немає. Також серед вимог Міністерства освіти і науки є вимога щодо публікацій у системі видань Scopus та Web of Science, але у жодній з цих міжнародних систем мистецтвознавчі журнали України не фігурують. Так, база даних Scopus у багатьох країнах світу

є одним з головних джерел отримання наукометричних даних для проведення досліджень на державному рівні. Вона позиціонується як найбільша у світі універсальна реферативна база даних з можливостями відстеження наукової цитованості публікацій [362]. Головною метою системи Scopus є сприяння покращенню якості статей. Існує проблема відсутності інформації щодо тематики наукових робіт в Україні, про проведення зарубіжних, а іноді вітчизняних конференцій. У зв'язку з цим доцільною бачиться створення уніфікованої інформаційної веб-сторінки з тематикою запланованих кандидатських та докторських дисертацій, монографій, випуски списків наукових праць, відомості про конференції, зокрема зарубіжні, тощо. Це сприяло б уникненню дублювань інституціями тем дисертацій. Щоправда віднедавна на офіційному сайті ЛНАМ з'явилася рубрика, де можна ознайомитись із темами кандидатських та докторських дисертацій, які готуються у цьому закладі.

В соціологічному розумінні, мистецтвознавчі видання, художні галереї, театри, аукціони є не лише культурними, але й фінансовими механізмами, які на основі культурних цінностей створюють економічні. Інфраструктура, яка виникає на основі мистецтвознавства, відіграє вирішальну роль у визначенні культурного статусу мистецького явища чи імені. Вона також популяризує, репродукує і критикує мистецькі цінності, забезпечує співпрацю між суспільством та митцями. Проте це не під силу окремим навчальним закладам. Багатим потенціалом українського мистецтва повинна цікавитися держава. Натомість затверджуючи не більше п'яти місць на державній формі навчання, вона фактично знижує можливість здобувати фах мистецтвознавця [333, с. 86].

В Україні існують й інші проблеми співпраці мистецтва з соціумом. Так, важливою проблемою сучасного мистецтвознавства є та, що у художніх музеях України, а їх є не один десяток, працює мізерна кількість дипломованих мистецтвознавців. На посадах наукових працівників, екскурсоводів, охоронців фондів, завідувачів відділів і навіть директорів працюють історики, філологи, художники, але не мистецтвознавці. Як приклад, можемо назвати музей

мистецтв Прикарпаття (м. Івано-Франківськ), де з 36 осіб персоналу немає жодного працівника, який би мав фах мистецтвознавця. Не набагато краща ситуація у Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття (м. Коломия, Івано-Франківської обл.), де з поміж 23 наукових співробітників лише завідувач відділом К. Каркадим має фах мистецтвознавця. Також є рідкістю мистецтвознавці, які б працювали ведучими мистецьких програм чи вчителями у закладах позашкільної освіти та виховання. Натомість, в сусідній Польщі фах історика мистецтва можна здобути майже в кожному університеті чи академії мистецтва, тоді як в Україні лише в трьох вищих навчальних закладах: НАОМА, ХДАДМ та ЛНАМ.

У нашій державі сьогодні виходить чимало мистецьких видань. Проте більшість з них є або альбомними, або надто “науковими”, зі складними й важкодоступними текстами. Складається враження, що вчені-мистецтвознавці пишуть лише для своїх колег [268, с. 11-22].

Серед мистецтвознавчих видань майже немає мистецьких видань для дітей. Як виняток, можемо назвати дитячий мистецький журнал “Джміль”, що знайомить наймолодших читачів з азами живопису, музики і літератури.

До соціально зумовлених проблем мистецтвознавства додається ще й нестача теоретичних напрацювань, яка ускладнює й практичні дослідження. Теорія мистецтва повинна бути своєрідним орієнтиром у мистецькому й мистецтвознавчому просторі. А для цього необхідна цілісність самого мистецтвознавства з його трьома основними складовими: історією мистецтва, художньою критикою та теорією. Для вирішення цього питання необхідне впровадження у навчальних закладах різних рівнів акредитації академічної дисципліни “теорія мистецтва”. Оскільки без неї не може бути якісного розвитку мистецьких навчальних закладів як вищої ланки мистецької освіти.

Відчувається нестача гіпотез, концепцій та закономірностей виникнення й особливостей розвитку мистецтва. Необхідним є формування стандартів сучасної методології та критеріїв української мистецької критики, яка перебуває нині на рівні науки XIX ст. Для теоретичних узагальнень особливо

важливою є уніфікація термінів та понять. Щоправда маємо нещодавно опубліковану статтю д-ра мистецтвознав. М. Станкевича “Сім великих теорій мистецтва” [273], у якій автор визначає та ретельно описує сім основних фундаментальних теорій мистецтва. Це чи не єдина теоретична праця в українському мистецтвознавстві, написана та видана упродовж останніх років.

Однак, незважаючи на економічні труднощі та відсутність координації розвитку мистецтвознавчої науки, слід зазначити, що українська мистецтвознавча наука за досліджуваний нами період (1991 – 2010) має достатній потенціал, щоб висвітлювати не лише поточні процеси художнього життя, а й провадити глибокі дослідження. Про це свідчить чимало ґрунтовних наукових праць, таких як: “Українська рукописна книга” (1995) Я. Запасака, “Українське малярство XVII – XIX ст. Проблеми кольору” (1996) В. Овсійчука, “Українське художнє дерево XVI – XX ст.” (2002) М. Станкевича, “Мистецька освіта в Україні серед. XIX – серед. XX ст.” (2005) Р. Шмагала тощо. Ці монографії охоплюють широке коло актуальних проблем розвитку мистецтва та культури України від найдавніших часів. Також маємо мистецтвознавчі праці, у яких досліджено численні види декоративно-прикладного мистецтва: вишивку, ткацтво, писанки, витинанки, народну іграшку, вітражі Львова, народну гравюру, художнє дерево та ін. [230, с. 156].

Попри те спостерігаємо певну нерівномірність видів та жанрів мистецтва у наукових дослідженнях. Проведений нами у попередньому підрозділі аналіз дисертаційних праць з мистецтвознавства дає підстави стверджувати, що аспіранти західного регіону найчастіше звертаються до комплексних досліджень етнографічних територій, зокрема, декоративного мистецтва Покуття, Південно-Західного Поділля, Самбірсько-Долинського Підгір'я тощо. Натомість мало вивчається та досліджується мистецтво археологічних культур, теми з візантології та середніх віків, мистецтво на базі національних музейних збірок та мистецтво XX ст., переосмислення з нових позицій його окремих періодів і художніх постатей, українське мистецтво в контексті зарубіжних художніх практик. Нині потрібні ґрунтовні дослідження, що відображають

сучасний художній процес.

Проблеми у сфері мистецтвознавства не вичерпуються нерівномірністю наукових досліджень видів чи жанрів. Важливим сьогодні є розвиток бібліографічної науки як підґрунтя для фундаментальних досліджень. На нашу думку, поглибленню мистецтвознавчої практики сприятиме широка програма з видання бібліографічних покажчиків, антологій вітчизняної та світової художньо-критичної та історико-мистецтвознавчої думки, серійного видання української мистецтвознавчої спадщини, перекладацької літератури, широкого корпусу науково-популярних посібників і підручників, створення на їх базі сучасних цифрових носіїв. Сюди ж відносимо проблему недостатнього опрацювання історії мистецтва XX ст., зокрема, матеріалів діаспори, де опинилося велика кількість вітчизняних митців, серед яких є імена світового значення.

Варто відзначити тісний взаємозв'язок мистецтвознавчої думки з навчальним процесом, який підкріплюється виданням у провідних мистецьких закладах усіх регіонів України наукових журналів, що є стимулом для активізації входження у мистецтвознавчу науку представників нового покоління. Такі фахові друковані видання як журнали, вісники, часописи та альманахи останнім часом зазнали значних змін. Набули нової якості не тільки формат та зовнішні характеристики цих видань, а й їх тематичне наповнення, що виявляє високий професійний рівень авторів, увагу до найбільш проблемних та актуальних проблем сьогодення. Проте через нестачу коштів окремі з них опинилися в кризовому стані. Одні виходять регулярно, а інші, такі як “Музейний провулок”, “Українське мистецтво”, “Наші студії” зникають через кілька номерів [268, с. 14].

Окремо слід згадати про проблему об'єктивної оцінки всіх історичних етапів розвитку художньої культури, починаючи з найдавніших часів. Адже відомо, що майже всі наукові праці, монографії з історії українського мистецтва, які надруковані впродовж XIX – XX ст., сьогодні не відповідають історичній правді. Вони заполітизовані та часто містять викривлені оцінки художнього

процесу й позбавлені об'єктивних естетичних критеріїв. Сказане частково стосується навіть 6-томної “Історії українського мистецтва”. Сьогодні можна по-різному оцінювати це видання, яке має чимало дрібних та значно серйозніших прорахунків і недоречностей, але не можемо спростувати того, що на ній виховалося чимало українських вчених [117, с. 118; 268, с. 15].

Щоправда цю проблему нещодавно частково було вирішено шляхом видання багатотомної “Історії українського мистецтва” у 2006 – 2011 рр. Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського. Зокрема, в її п'ятому томі зроблено аналіз мистецького процесу всього минулого сторіччя. В його основу покладено принципово нову концепцію розвитку, нові методи і процеси оцінки, відповідні сучасному мистецтвознавству. У хронологічній послідовності подано періоди історичного розвитку, у межах яких проаналізовано події художнього життя. Підставою аналізу культури є чітка концепція розвитку, яка дозволяє з'ясувати зміни художніх позицій митців, появу одних і зникнення інших художніх явищ, стилів, напрямів. Том, де характеризується мистецтво минулого сторіччя – це перша спроба накреслити і висловити свій погляд на визначні художні явища, що відбувалися у минулому на теренах нашої країни, намагання відтворити цілісну картину мистецького життя в контексті загальноєвропейського художнього процесу [103, с. 33-39].

У найбільших містах України пульсує активне художнє життя, організовується багато регіональних, персональних та всеукраїнських виставок, проте їх обговорення переважно не влаштовується. Мистецтвознавців фактично усунуто від активної участі у художньому процесі, хоча й відомо, що критика, висвітлюючи поточний художній процес, закладає фундамент і формує концепції для подальшого наукового осмислення художніх явищ.

Недоліком мистецтвознавчої науки в Україні є ігнорування таких тематичних конференцій, де б з'ясовувались сучасні проблеми мистецтвознавства та шляхи їх вирішення. Серед тих, які вдалось організувати – наукова конференція “Сучасний стан українського мистецтвознавства та

шляхи його подальшого розвитку” (АМУ, 2000); “Українське мистецтвознавство: сучасний стан та перспективи розвитку” (ІМФЕ ім. М. Рильського, 2001); міжнародна науково-практична конференція “Рефлексія і дискурс у мистецтвознавстві” (ІПСМ АМУ, 2007), конгрес “Міжнародна асоціація українців” (ІМФЕ ім. М. Рильського, 2013), щорічний Національний науково-мистецький форум – “Гончарівські читання” (Національний центр народної культури “Музей Івана Гончара”). Сюди слід віднести унікальну двоетапну міжнародну наукову конференцію, що чи не вперше повністю присвячувалася проблемам розвитку саме мистецтвознавства – “History of Art History”. Вона розпочалась у вересні 2010 р. в Торуні (Польща) [346] та закінчилася через місяць у Каунасі (Литва) [347] й присвячувалася 200-й річниці першої лекції з мистецтвознавства в університеті Вільнюса (1810). Ця конференція була присвячена теорії та історії мистецтва як науковій дисципліні та її внеску у розвиток національної й естетичної самобутності народів Центрально-Східної, Східної та Південно-Східної Європи. Окрім вітчизняних дослідників, у ній взяли участь представники з Австрії, Англії, Білорусі, Естонії, Ізраїлю, Латвії, Литви, Польщі, Росії, Румунії та ін. Досягнення вітчизняного мистецтвознавства тут пропагували українські науковці: Н. Акчуріна-Муфтієва, І. Міщенко, О. Новицька, Т. Павлова, Л. Савицька, М. Селівачов, Л. Соколюк, Т. Стефанишин, О. Сторчай, Н. Урсу. На таких конференціях вчені намагаються виявляти новітні напрямки мистецтвознавства, інтегруючи його інтереси у більш широкий, культурологічний простір. У цих міжнародних заходах на рівні філософсько-мистецтвознавчого дискурсу були розглянуті найактуальніші проблеми мистецтвознавчої науки, осмислені важливі аспекти мистецької практики [230, с. 156].

Першочерговим завданням сьогодні є зосередження на пошуку найбільш оптимальних рішень існуючих проблем у нашому суспільстві. Особлива роль у цій справі належить творчій інтелігенції, від якої хотілося б почути не лише критику, але й відчутти конкретну допомогу в піднесенні загальнокультурного рівня нашого суспільства, у поверненні втрачених та занедбаних цінностей, у

відродженні національної свідомості. Для вирішення цих проблем в Україні є потужний мистецький потенціал, а тому сприяння його розвитку має бути одним із головних напрямів державної політики в галузі національної культури.

На даний час в Україні відсутні спеціальні державні інституції, які би відали координацією та кураторством мистецького руху в країні. Ще однією своєрідністю українського актуального мистецтва є те, що воно дотепер залишається, як зазначає мистецтвознавець В. Сидоренко, “актом альтруїстичним” [246, с. 590]. Це насамперед стосується ставлення держави до сучасного культурного процесу, про що зазначає художник Г. Вишеславський: “Як наприкінці 80-х, хоча ситуація дуже і дуже змінилася, але як і раніше, сучасний художник нікому не потрібен ... зробити проект і самому його впроваджувати ... це, на жаль, первісний стан, що ніяк не може зрушитися з місця і перейти в наступний етап, де існуватиме структура” [230, с. 157].

Розв’язку цієї ситуації бачить д-р мистецтвознав. Олександр Сокол. Він вважає, що “у зв’язку з проблемою інформації доцільною б була організація інформаційних вісників про тематику запланованих кандидатських та докторських дисертацій, монографій, про діяльність видавництв, випуски збірок наукових праць, відомості про конференції, у тому числі, зарубіжні, тощо” [258, с. 307].

Окрім відсутності ефективного діючого арт-ринку, відсутній і адекватний інститут критики, а разом з цим і здорова дискусія про роль митця і його творів у сучасному художньому процесі України. Як зазначає художник Є. Равський: “немає у нас мистецтвознавців, немає людей, які б хотіли на тому заробляти гроші ... не вистачає стороннього погляду критика ... бо означення, що це таке, і як це робиться – хліб інших людей, які цьому вчилися” [103, с. 33-39].

Водночас сьогодні виникла загроза, що арт-критика, підпорядкована потребам художнього ринку і зосереджена на сторінках модних глянцевиx видань та престижних галерей, рекламує те мистецтво, яке, з погляду бізнесу, здатне принести високі прибутки. Комерціалізація мистецтва породила характерний для зламу XX – поч. XXI ст. тип “критика-маклера”, “критика-

менеджера”. Тому виникає необхідність координації підходів у ширшій, аніж сфера мистецтва, системі, якою є загальнокультурний контекст, що вимагає розширення фахових кордонів мистецтвознавства і художньої критики.

На думку Т. Кара-Васильєвої, одним з недоліків сучасного мистецтвознавства є його внутрішній і зовнішній герметизм. Співпраця української науки із світовою практикою та європейськими науковими центрами могла б стати виходом з цієї ситуації [103, с. 37]. Таким чином, для успішнішої реалізації головних тенденцій мистецтвознавчого процесу в Україні необхідне створення єдиного всеукраїнського координаційного центру в системі Національної академії наук для визначення пріоритетних напрямів науки, створення нових програм наукових досліджень, їх видавничого завершення, а також для узгодження планування наукових тем та дисертаційних робіт, уникнення їх дублювання. Дилетантизм в мистецтвознавчій науці можна подолати шляхом налагодження тіснішої співпраці між мистецтвознавчою освітою та академічною наукою. Для цього бачиться необхідним періодичне проведення конференцій, симпозіумів та нарад для обговорення здобутків і прорахунків. Всі етапи розвитку культури і мистецтва України, починаючи з найдавніших часів, вимагають нового наукового осмислення та тлумачення. Слід зосередити увагу на філософських аспектах розвитку сучасної мистецтвознавчої науки. Філософія і мистецтво, інтегруючись у мистецтвознавчу науку, повинні виконувати загальнокультурну функцію синтезу наукових знань у єдиній універсальній і цілісній системі соціального досвіду та майбутніх напрацювань. Також необхідно координувати мистецтвознавчу освіту та академічну науку, об'єднати зусилля у підготовці фундаментальних історико-мистецьких напрацювань. Тому дослідження соціальних, соціофілософських аспектів мистецтва слід інтенсивніше використовувати в наукових розробках національного мистецтвознавства [103, с. 37-38].

Висновки розділу. Таким чином, сучасна мистецтвознавча наука в Україні має низку проблем. Проте, незважаючи на економічні труднощі та відсутність

координації розвитку мистецтвознавчої науки, слід зазначити, що українське мистецтвознавство за досліджуваний нами період (1991 – 2010) має достатній науковий потенціал. Про це свідчать чисельні ґрунтовні наукові монографії, кандидатські й докторські дисертації. Опубліковані напрацювання дослідників видаються вагомішими, якщо враховувати, що більшість національних програм мистецтвознавства не мають достатньої фінансової підтримки держави, що існують певні труднощі у відповідності мистецької освіти України вимогам Болонського процесу, є окремі проблеми у кожному регіоні, науково-мистецькому осередку.

ВИСНОВКИ

На основі зібраного й систематизованого фактологічного матеріалу та його аналізу отримано конкретні результати.

Підтверджено важливість комплексного дослідження та вивчення соціальних та культурологічних засад українського мистецтвознавства.

Аналіз зібраного матеріалу, виявлення, вивчення та систематизація наукових й історичних джерел, фондových і архівних документів, пошукова й інвентаризаційна робота дозволили простежити зародження та розвиток мистецтвознавства як науки (візуальні мистецтва) на території України.

Визначено, що мистецтвознавство є порівняно новою галуззю гуманітарних наук, яка перебуває як у полі академічної історії і теорії мистецтва, так і новітньої художньої критики. Вона спирається на ідею відродження національної культури та традицій, водночас наголошує на необхідності осмислення історичного минулого й осягнення нових, а найголовніше – об'єктивних критеріїв оцінки історичних подій і художніх феноменів, творчої діяльності окремих особистостей.

Констатовано, що становлення мистецтвознавства та художньої критики в Україні бере початок з кінця XIX ст. Саме в цей час українськими вченими М. Біляшівським, М. Голубцем, В. Горленком, В. Кричевським, Є. Кузьмінім, О. Лазаревським, Г. Лукомським, В. Модзалевським, А. Новицьким, Г. Павлуцьким, М. Петровим, О. Пчілкою, М. Сумцовим, К. Широцьким, В. і Д. Щербаківськими було здійснено періодизацію історії мистецтв України, написано та видано перші узагальнюючі праці, які побіжно торкалися історії мистецтва. Науковці розглядали українську національну художню спадщину як органічну складову всього культурного процесу. Нами простежено, що зародження української мистецтвознавчої освіти від 1918 р. супроводжувалося увагою як до проблем історії та теорії мистецтв, так і до принципових питань методології мистецької освіти. Саме тоді було закладено основи формування і розвитку вітчизняної педагогіки у галузі мистецтвознавства.

Визначено важливість мистецько-освітніх осередків в Україні XIX – поч. XX

ст. Це були університети, музеї, художні школи, творчі об'єднання, діяльність яких була передумовою створення національної художньої освіти в Україні. Так, у 1917 р. знаковою подією стало відкриття Академії мистецтв у Києві – першого вищого навчального закладу мистецького спрямування в Україні.

Досліджено, що сьогодні українська мистецтвознавча наука в різних обсягах розвивається в науково-дослідних установах, подекуди в художніх музеях і мистецьких навчальних закладах. Вона зосереджена в найбільших містах країни: Києві, Харкові та Львові. Так, до представників мистецтвознавчої академічної науки належить Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України (Київ), Інститут народознавства НАН України (Львів), Інститут проблем сучасного мистецтва (Київ) та Інститут культурології НАН України (Київ). Щодо мистецтвознавчої науки у ВНЗ, то у нашому дослідженні охарактеризовано мистецтвознавчі кафедри лише провідних вищих навчальних закладів України, кожна з яких має свою історію. Сюди відносимо кафедру історії і теорії мистецтва у Києві – Національна академія образотворчого мистецтва й архітектури, у Харкові – Харківська державна академія дизайну і мистецтв і у Львові – Львівська національна академія мистецтв.

Доведено, що одним із найбільших мистецтвознавчих центрів України є ІМФЕ ім. Рильського, який виступає видавцем фундаментальних праць з різних галузей мистецтвознавства, дослідником шляхів модернізації культури. У Львові працює інша багатoproфільна науково-дослідна установа – Інститут народознавства НАН України. Заклад має давні традиції, хоча офіційним роком його заснування є 1992 р. Пріоритетними тут є дослідження карпатознавчої проблематики та питань народознавства в Західному регіоні України. У своїй структурі Інститут має відділи мистецтвознавства та народного мистецтва. Простежено, що відповідальним завданням працівників відділів є розкриття невідомих або маловідомих сторінок історії вітчизняного мистецтва, комплексне дослідження окремих персоналій, аналіз і висвітлення суспільно-історичних та духовно-естетичних чинників її формування. Також розглянуто

та проаналізовано діяльність двох столичних наукових установ, що працюють у складі НАМУ, – ІПСМ та Інститут культурології. Перша з них здійснює фундаментальні наукові дослідження у галузі всіх видів професійного сучасного мистецтва – живопису, скульптури, графіки, інсталяції, перформансу, дослідження новітніх методик і технологій арт-дизайну, експериментальної архітектури. Інститут культурології ж спеціалізується на дослідженні й аналізі проблем української культури, впровадженні нових мистецьких технологій і практик.

Підтверджено, що поруч із академічними науковими установами важливе значення для розвитку мистецтвознавства в Україні має діяльність вищих навчальних закладів, у структурі яких функціонують мистецтвознавчі кафедри. Найбільші працюють у Києві, Харкові та Львові. Їх основною метою є підготовка спеціалістів-мистецтвознавців широкого профілю, які впродовж навчання набувають знань у галузі теорії та історії мистецтва і суміжних наук, засвоюють правила дослідницької, музейної, педагогічної, видавничої та організаційної роботи. Педагогічний склад мистецтвознавчих кафедр намагається інтегрувати власний досвід викладання фахових дисциплін у практику сучасних світових досягнень, переосмисливши навчальні плани і програми, створити сучасну науково-методичну базу для організації навчально-виховного процесу.

Найбільш давнім навчальним закладом є НАОМА, що діє з 1917 р. (заснування Української академії мистецтв), але сама кафедра історії мистецтва була створена тут пізніше, а саме у другій пол. 1930-х рр.

ХДАДМ добре відома як один з провідних вищих навчальних закладів в Україні дизайнерського та мистецького спрямування, є одним із найдавніших навчальних закладів України (заснована 1921 р.). Кафедра мистецтвознавства запрацювала тут на межі 20–30-х рр. ХХ ст. Головними напрямками, окрім підготовки студентів, є дослідження українського мистецтва загалом та мистецтва Харківщини зокрема, мистецтво Сходу, твори сучасного візуального мистецтва.

У Львові мистецтвознавча діяльність розгорнулася ще на поч. XX ст. Так, ЛДПІДМ (тепер – ЛНАМ) заснований у 1946 р. Вже тоді окреслився перший етап діяльності кафедри історії мистецтва. Відтоді, постійно зміцнюючись, кафедра робить вагомий внесок у підготовку нової генерації фахівців у галузі історії і теорії українського мистецтва. Ця кафедра є не лише навчальною базою підготовки мистецтвознавців у західному регіоні України, але й одним з основних наукових центрів, де здійснюється концептуально-дослідницька робота, спрямована на створення і пошук нових культурно-мистецьких пам'яток краю.

Усі наукові установи та навчальні заклади створюють умови для широкого наукового обговорення проблем мистецтвознавства та культурології шляхом видання збірників статей, вісників, альманахів, організації конференцій, “круглих столів”, що дозволяє об’єднати науковий потенціал учених усіх регіонів України.

Ми розглянули статті та наукові розвідки, що з’являються із певною періодичністю і розміщуються у спеціалізованих друкованих виданнях з мистецтвознавства. Детально охарактеризовано збірники наукових праць та періодичні видання, що виходять переважно у столиці та найбільших обласних центрах нашої держави: Києві, Харкові, Одесі, Дніпропетровську, Луганську, Львові, Рівному, Івано-Франківську та Опішному, що на Полтавщині. Окремі із них присвячені тільки мистецтвознавчій тематиці, а інші мають відповідну рубрику чи розділ – “Мистецтвознавство”.

Досліджено творчу та наукову діяльність мистецтвознавців України (докторів та кандидатів наук) кін. XX – поч. XXI ст., зібрано, структуровано та оприлюднено їх біографічні дані, які представлено у довіднику “Мистецтвознавці України” (2014).

Проаналізовано та систематизовано автореферати кандидатських і докторських дисертаційних робіт з мистецтвознавства (візуальні мистецтва), захищені в Україні впродовж 1991 – 2010 рр. На їх основі здійснено типологічний аналіз тематики, виявлено досліджені та малодосліджені питання

у вітчизняній науці. Вони засвідчили значну привабливість досліджень мистецьких проблем серед науковців. Бібліометричний аналіз наукових досліджень за мистецтвознавчими спеціальностями дає підстави стверджувати, що вказана проблематика широко представлена і розв'язана науковцями переважною більшістю за спеціальністю 17.00.05. "Образотворче мистецтво". Аналіз динаміки проведених досліджень в Україні вказує на періодичне зростання кількості захищених дисертаційних робіт.

Типологічний аналіз географії наукових видань періоду 1991 – 2010 рр. та захистів мистецтвознавчих дисертацій (візуальні мистецтва), допоміг визначити наукові центри України у сфері мистецтвознавства – Львів, Київ, Харків, Івано-Франківськ та Сімферополь.

Проблематика, що розглядається нами є базовою і засвідчує перспективність подальших наукових досліджень українського мистецтвознавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Авер'янова Н. Розвиток мистецтвознавства та художньої освіти в Україні (кінець XIX – початок XX ст.) / Н. Авер'янова // Вісник Одеського історико-краєзнавчого музею. – 2010. – Вип. 8. – С. 32-36.
2. Авраменко О. Регламентованість художньо-ідеологічного простору українського образотворчого мистецтва 1960-х – середини 1980-х та його деструкція після другої половини 1980-х / О. Авраменко // Мистецтвознавство. – Кн. 2, Одеса – Київ, 2001. – С. 12-23.
3. Алфьорова З. І. Інституалізація українського простору сучасного візуального мистецтва / З. І. Алфьорова. // Вісник ХДАДМ. – 2014. – № 1. – С. 97-100.
4. Алфьорова З. І. Мистецька освіта: виклики сьогодення / З. І. Алфьорова // Культура України: Зб. наук. праць. – Х.: ХДАК, 2006. – Вип. 17. – С. 88-93.
5. Альманах “Артанія” // Образотворче мистецтво. – 1999. – № 3-4. – С. 15.
6. Андропова І. Ф. Традиції мистецької освіти в Україні / І. Ф. Андропова // Актуальні питання культурології. – 2010. – Вип. 10. том I. – С. 65-68.
7. Арсланов В. Г. История западного искусствознания XX века: Учебное пособие для вузов / В. Г. Арсланов – М.: Академический Проект, 2003. – 768 с.
8. Архів Інституту народознавства НАН України. – Ф. 1. – Оп. 1. – Спр. 483.
9. Архів Інституту народознавства НАН України. – Ф. 1. – Оп. 1. – Спр. 485.
10. Архів Інституту народознавства НАН України. – Ф. 1. – Оп. 1. – Спр. 514.
11. Архів Інституту народознавства НАН України. – Ф. 1. – Оп. 1. – Спр. 545.
12. Архів Інституту народознавства НАН України. – Ф. 1. – Оп. 1. – Спр. 617.
13. Архів Інституту народознавства НАН України. – Ф. 1. – Оп. 1. – Спр. 657.
14. Афанасьєв В. Дослідник українського мистецтва Григорій Павлуцький / В. Афанасьєв // Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 4. – С. 13-22.
15. Бадяк В. Двадцятиліття “Вісника Львівської національної академії мистецтв” / В. Бадяк // Вісник ЛНАМ. – Вип. 20. – Львів: ЛНАМ, 2009. – С. 5-34.
16. Бадяк В. “Перші митці львівського вищого навчального закладу (до 50-

річчя випуску)» / В. Бадяк // Вісник ЛНАМ. – Вип. 14. – Львів: ЛНАМ, 2003. – С. 3-25.

17. Бадяк В. Реалії та імітація охорони пам'яток культури Львова в роки застою / В. Бадяк // Вісник Львівської комерційної академії. Серія: гуман. науки. 2011. – № 10. – С. 439-457.

18. Бадяк В. Тоталітаризм і творчий процес. Зб. наук.-популяр. статей. – Львів: ЛНАМ, 1995. – 100 с.

19. Бадяк В. У лещатах сталінщини. Нарис історії Львівської організації Спілки художників України 1939 – 1953 рр. / В. Бадяк – Львів: СКІМ, 2003. – 204 с.

20. Бадяк В. Фундатори: Львівська національна академія мистецтв. 1946 – 1953 рр. – Львів: ЛНАМ, 2007. – 186 с.

21. Базен Ж. История истории искусства: От Вазари до наших дней [Текст] / Ж. Базен; пер. с фр. – М.: Прогресс-Культура, 1994. – 528 с.

22. Балашова О., Лисенко Л. Круглий стіл ТІМ до 95-річчя НАОМА: Персоналії, події, перспективи. / О. Балашова, Л. Лисенко // Мистецтвознавство України. – 2013. – Вип. 13. – С. 297-307.

23. Безгін І. Академіки: життя в мистецтві / І. Безгін. – К., Інтертехнологія, 2006. – Ч.1 – 168 с.

24. Безгін І. Науково-пошукова і видавнича робота АМУ / І. Безгін // Мистецькі обрії'2005 – 2006: Альманах: Наук-теор. пр. та публіцистика / ІПСМ АМУ – К., 2006. – Вип. 8-9. – С. 42-44.

25. Безгін І. Про науково-творчу діяльність театального, музичного і мистецтвознавчого відділень / І. Безгін // Мистецькі обрії' 2005: Альманах: Наук-теор. пр. та публіцистика / ІПСМ АМУ – К., – 2005. – Вип. 7. – С. 35-43.

26. Беломясцев А. Архітектура Києва кінця ХІХ – початку ХХ ст.: Теоретико-методологічні передумови та реалії архітектурної практики / А. Беломясцев // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини. – 2012. – Вип. 8. – С. 7-24.

27. Білокінь С. Велетень мистецтвознавства / С. Білокінь // Пам'ятки України.

– 1989. – № 3. – С. 12-18.

28. Білокінь С. Костянтин Широцький / С. Білокінь // Артанія. – 2010. – № 4. – С. 6-8.

29. Білокінь С. Початки Української державної академії мистецтв / С. Білокінь // Студії мистецтвознавчі. – 2007. – № 1. – С. 159-190.

30. Білокінь С. Життя в мистецтвознавстві / С. Білокінь // Народознавчі зошити. – 2008. – Вип. 3-4. – С. 456-458.

31. Богуцький Ю. Передмова / Ю. Богуцький // Культурологічна думка. – 2009. – № 1. – С. 7-8.

32. Бокотей А., Мартинюк С. Ступенева форма навчання в системі художньої освіти України / А. Бокотей, С. Мартинюк // Мистецтвознавство України: Зб. наук. пр. – К.: СПД Пугачов О. В., 2008. – Вип. 9. – С. 210-216.

33. Бокотей А. Наші здобутки й завдання / А. Бокотей // Вісник ЛНАМ, 2013. – Вип. 24. – С. 3-9.

34. Борецько Г. Гуманітарії в контексті культуротворчих процесів / Г. Борецько // Мистецтвознавчі записки: Зб. наук. праць. – Вип. 10, К.: Міленіум, 2006. – С. 95-99.

35. Бросаліна О., Іванченко Ю. Володимир Овсійчук (До 80-річчя від дня народження) / О. Бросаліна, Ю. Іванченко // Мистецькі обрії. – 2005. – Вип. 7. – С. 85-88.

36. Булавіна Н. До історії створення Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України / Н. Булавіна // Сучасне мистецтво: Наук. зб. / ІПСМ НАМ України. – К.: Фенікс, 2010. – Вип. VII. – С. 292-296.

37. Булавіна Н. Мистецька критика в сучасних реаліях, або голос позбавлених голосу / Н. Булавіна // Сучасне мистецтво: Наук. зб. / ІПСМ НАМ України; – К.: Фенікс, 2008. – Вип. V. – С. 175-181.

38. Булавіна Н. М., Пилипенко І. Я. Соціальні аспекти сучасних мистецьких практик / Н. М. Булавіна, І. Я. Пилипенко // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2011. – Вип. 26. – С. 146-154.

39. Бушак С. Великий подвижник (Пам'яті Григорія Логвина) / С. Бушак //

Народна творчість та етнографія. – 2001. – № 4. – С. 72-74.

40. Ваврух М. Як тільки настала “відлига”: Мистецьке життя Львова 60-х рр. / М. Ваврух // Дзвін. – 1996. – № 10. – С. 150-153.

41. Виткалов В. Г. Сучасна наукова діяльність у мистецтвознавчому векторі досліджень: за матеріалами VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції “Культурна динаміка України в світовому просторі” / В. Г. Виткалов – 2012. – Вип. 12 (1). – С. 3-6.

42. Від “Артистичного вісника” до “Мистецтвознавства’05” // Мистецтвознавство’05: Науковий збірник. – Львів: Видав. СКІМ, 2005. – с. 5-6.

43. Відповіді ректора Львівської національної академії мистецтв Андрія Бокотея на запитання “Освітньої анкети”// Образотворче мистецтво. – 2006. – № 3. – С. 56-57.

44. Відповіді ректора Харківської державної академії дизайну і мистецтва Віктора Даниленка на запитання “Освітньої анкети” // Образотворче мистецтво. – 2006. – № 4. – С. 8-14.

45. Волков С. М. Інституалізація мистецьких практик / С. М. Волков // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2011. – Вип. 26. – С. 213-234.

46. Волков С. М. Мистецька освіта в культурі України 90-х рр. XX ст. / С. Волков. Навчальний посібник. – К., 2006. – 207 с.

47. Волков С. М. Мистецька освіта в реаліях соціокультурних процесів 60-х рр. / С. М. Волков // Культура України. – 2011. – Вип. 35. – С. 20-38.

48. Волков С. М. Ретроспекції мистецької освіти в українському суспільстві XX – XXI століття / С. М. Волков // Культурологічна думка. – 2012. – Вип. 5. – С. 57-66.

49. Володимир Овсійчук (До 75-річчя від дня народження) / В. Овсійчук // Мистецькі обрії. – 2000. – № 2. – С. 329-330.

50. Волошин Л. Святослав Гординський про методологію мистецтвознавчого аналізу / Л. Волошин // Образотворче мистецтво. – 2007. – № 2. – С. 44-45.

51. Врочинська Г. Актуальність народознавчої науки / Г. Врочинська //

Мистецтвознавчий автограф. – 2010. – № 4-5. – С. 39-54.

52. Галина Стельмашук: творчий пошук триває / Г. Стельмашук // Образотворче мистецтво. – 2003. – № 1. – С. 126.

53. Гелитович М. Нотатки до образу вченого / М. Гелитович // Народознавчі зошити. – 2014. – № 6. – С. 1110-1111.

54. Герус Л. Досвід помножений людяністю (До 80-річчя від дня народження Миколи Івановича Моздира) / Л. Герус // Народознавчі зошити. – 2008. – № 1-2. – С. 157-159.

55. Голод І. В. Академік Яким Запаско: життєвий шлях; Наука і педагогіка; Праці; Публікації про вченого / І. В. Голод. – Львів: ТЗОВ “Брати Сиротинські і К”. – 1998. – 47 с.

56. Голод І. Львівська національна академія мистецтв: нові імена та пропозиції / І. Голод // Образотворче мистецтво. – 2006. – № 3. – С. 63-66.

57. Голод І. Мистецтвознавство у національній освіті України / І. Голод // Мистецька школа в системі національної освіти України: Навч.-метод. посібник. – Львів: “Брати Сиротинські і К”. – 1999. – С. 15-25.

58. Голод І. Мистецтвознавчий доробок академії / І. Голод // Вісник ЛАМ. – 1996. – Вип. 7. – С. 11-17.

59. Голод І. Мистецькі студії у західноукраїнському краї / І. Голод // Вісник ЛАМ. – 1997. – Вип. 8. – С. 56-60.

60. Голубець О. До становлення львівської мистецької школи / О. Голубець // Образотворче мистецтво. – 2003. – № 3. – С. 14-15.

61. Голубець О. “Мистецтво ХХ століття: Український шлях” / О. Голубець – Львів: Колір ПРО, 2012. – 200 с.

62. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом: Мистецьке середовище Львова другої пол. ХХ ст. / О. Голубець. – Львів: Акад. експрес, 2001. – 176 с.

63. Голубець О. Науково-творча та міжнародна діяльність львівської національної академії мистецтв / О. Голубець // Вісник ЛНАМ. – 2006. – Вип. 17. – С. 6-14.

64. Голубець О. “Нова кон’юнктура” в мистецтві 1990-х років / О. Голубець //

- Вісник ЛАМ: Зб. наук. праць. – Львів, 2000. – Вип. 11. – С. 270-278.
65. Голубець О. Питання термінології в сучасній мистецькій освіті / О. Голубець // Мистецтвознавство України: Зб. наук. пр. – К.: СПД Пугачов О. В., 2008. – Вип. 9. – С. 6-18.
66. Голубець О. Питання термінології в сучасній мистецькій освіті / О. Голубець // Мистецька школа в системі національної освіти України: Навч.-метод. посібник. – Львів: Брати Сиротинські і К, 1999. – С. 53-69.
67. Голубець О. Українське мистецтво: актуальні проблеми сьогодення і перспектива ХХІ століття / О. Голубець // Мистецтвознавство'2000: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 2001. – С. 17-34.
68. Гошко Ю. Шлях від музею до інституту/ Ю. Гошко // Народознавчі зошити. – Вип. 3. – Львів: "Місіонер", 1997. – С. 142-145.
69. Грималюк Р. З любов'ю до мистецтва і до людей (про Саноцьку Христину-Олену Іванівну 1931 – 1999) / Р. Грималюк // Мистецтвознавство: Зб. наук. пр. – Львів, 2007. – Ч. 2. – С. 133-142.
70. Грималюк Р. Інтеграційні процеси в українському мистецтві кінця ХІХ – початку ХХ ст. / Р. Грималюк // Вісник ЛНАМ. – 2003. – Вип. 14. – С. 49-61.
71. Грицевич І. Методика аналізу дисертацій за напрямом "мистецтвознавство" (пластичне мистецтво) періоду незалежної України / І. Грицевич // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. – 2009 – 2010. – Вип. 17-18. – С. 186-189.
72. Гудак В. Про вдосконалення фахового процесу в мистецькому вузі / В. Гудак // Вісник ЛАМ. – 1999. – Вип. 10. – С. 99-103.
73. Даниленко В. М. Культурно-мистецьке життя в Україні 1990-х років / В. М. Даниленко // Вісник ДАКККіМ: Наук. журнал. – К.: Міленіум, 2002. – № 1. – С. 113-131.
74. Дем'ян Григорій. Часопис змістовний, мужній, патріотичний (До 75-річчя "Народної творчості та етнографії") / Г. Дем'ян // Народна творчість та етнографія. – 2000. – № 4. – С. 3-7.
75. Дмитренко М. Видатний український народознавець Микола Сумцов / М.

- Дмитренко // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 3. – С. 3.
76. Доповідь президента АМУ, народного художника України, академіка А. В. Чебикіна “Про роботу Президії Академії мистецтв України у 2005 році” // Вісник АМУ. 2006. – Вип. 2. – К.: “Музична Україна”. – С. 16-24.
77. Жеплинська О. Він належить до патріархів музейної справи: до 85-ліття мистецтвознавця Миколи Батога / О. Жеплинська // Образотворче мистецтво. – 2008. – № 2. – С. 50-51.
78. Жеплинська О. До 30-ліття мистецтвознавчої діяльності Люби Волошин / О. Жеплинська // Образотворче мистецтво. – 2002. – № 2. – С. 45.
79. Жолтовський П. Словник-довідник художників, що працювали на Україні в XVI – XVIII ст. / П. Жолтовський. – К., 1963. – 232 с.
80. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст. / П. Жолтовський. – К.: Наукова думка, 1983. – 181 с.
81. Жулинський М. Г. Відділення літератури, мови та мистецтвознавства Національної академії наук України / М. Г. Жулинський // Вісник НАМУ. – 2013. – № 11. – С. 117-126.
82. Зарецький О. Українські шістдесятники і хрущовська відлига в етнокультурному просторі СРСР // Сучасність. – 1995. – № 4. – С. 113-115.
83. Зборовська Н. Шістдесятники // Слово і час. – 1999. – №1. – С. 74-80.
84. Захарчук-Чугай Р. “Для радості серця” (Пам’яті Павла Жолтовського) / Р. Захарчук-Чугай // Мистецтвознавство’04. – Львів, 2004. – С.143-146.
85. Захарчук-Чугай Р. Микола Моздир – півстоліття на ниві мистецтвознавства / Р. Захарчук-Чугай // Мистецтвознавство’08. – Львів, 2008. – С. 225-232.
86. III з’їзд Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Звітна доповідь голови НСМНМУ Прядки В. М. // Народне мистецтво. – 2004. – № 3-4. – С. 2-4.
87. Золотарева Ю. И. Искусство в системе культуры / Ю. И. Золотарева // Вісник ХДАДМ. – 2008. – Вип. 15. – С. 67-72.
88. З публікацій про академію // Вісник АМУ. – 2006. – Вип. 1. – С. 141-145.
89. Іванченко Ю. Наукова нива Т. Кари-Васильєвої / Ю. Іванченко //

Мистецькі обрії'2003 (6): альманах: наук-теор. пр. та публіцистика. – К., 2004. – С. 357-362.

90. Ігнатенко О. Громадсько-політична позиція мистецтвознавця В. Овсійчука в повоєнний період (1945 – 1970-ті рр.) // Народознавчі зошити. – 2014. – Вип. 6. – С. 1102-1109.

91. Ільєнко І. М. Мистецьке середовище – художній простір: історичні взаємодії / І. М. Ільєнко // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – К., 2010. – Вип. 25. – С. 305-311.

92. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; наук. ред. Т. Кара-Васильєва. – К., 2011. – Т. 4: Народне мистецтво та художні промисли ХХ ст. – 512 с.: іл.

93. Історія українського мистецтва: у 5 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; голов. ред. Г. Скрипник; наук. ред. Т. Кара-Васильєва. – К., 2007. – Т. 5: Мистецтво ХХ століття. – 1048 с.

94. Історія українського мистецтва: у 6 т. / АН України. Головна редакція української радянської енциклопедії. – К., 1967. – Т. 5: Радянське мистецтво 1941 - 1967 рр. – 452 с.

95. Кавун В. М. Професійна компетентність вчителів художньо-естетичного напрямку в системі ВНЗ України початку ХХІ ст. / В. М. Кавун // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури – К., 2011. – Вип. 27. – С. 336-344.

96. Каган М. С. Искусствознание и художественная критика. Избранные статьи / М. С. Каган. – СПб.: Петрополис, 2001. – 527 с.

97. Каган М. С. Морфология искусства / М. С. Каган. – Л.: Искусство, 1972. – 440 с.

98. Кара-Васильєва Т. Багатогранність таланту дослідниці / Т. Кара-Васильєва // Народна творчість та етнологія. – 2013. – № 5. – С. 101-103.

99. Кара-Васильєва Т. Вагомий внесок в мистецтвознавчу науку України. Про монографію академіка Михайла Криволапова “Українське мистецтво ХХ століття у художній критиці”. Практика. Теорія. Історія / Т. Кара-Васильєва //

Актуальні проблеми: науковий вісник. – К., 2010. – Вип. 6. – С. 666-671.

100. Кара-Васильєва Т. Історія мистецтва ХХ століття: концепція, нові підходи й оцінки / Т. Кара-Васильєва // Українське мистецтвознавство. – 2007. – Вип. 7. – С. 53-64.

101. Кара-Васильєва Т. Людмила Міляєва (До дня народження) / Т. Кара-Васильєва // Мистецькі обрії' 2005-2006: альманах: наук-теор. пр. та публіцистика. – 2006. – Вип. 8-9. – С. 65.

102. Кара-Васильєва Т. Нові підходи до історії українського мистецтва ХХ сторіччя / Т. Кара-Васильєва // МІСТ (мистецтво, історія, сучасність, теорія: Зб. наук. пр. з мистецтвознавства і культурології. – 2006. – Вид. 3. – С. 145-165.

103. Кара-Васильєва Т. Сучасне українське мистецтвознавство: новий погляд, переосмислення та наукова координація (за матеріалами наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 18 червня 2014 р.) / Т. Кара-Васильєва // Вісник НАН України – 2014. – № 8. – С. 33-39.

104. Карнак А. Експертна оцінка в мистецтвознавстві: проблеми формування єдиних критеріїв / А. Карнак // Мистецтвознавство'99: науковий збірник. – Львів: СКІМ. 1999. – С. 19-26.

105. Карпенко О. В. Роль та значення художніх стилів у творчій практиці та мистецькій освіті / О. В. Карпенко // Мистецтвознавчі записки. – К., 2011. – Вип. 19. – С. 122-132.

106. Кафедра теорії та історії мистецтва // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – 2011. – Вип. 19. – С. 32-35.

107. Кди́рова І. О. Сучасні тенденції розвитку культурної сфери в Україні та її вплив на духовне життя суспільства (аналіз соціокультурної ситуації в сучасних умовах) / І. О. Кди́рова // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2011. – Вип. 26. – С. 56-65.

108. Кислюк К. В. Культурологічна освіта в Україні: сучасний стан, проблеми і перспективи / К. В. Кислюк // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Наукові записки РДГУ. – 2010. – Вип. 16. – Том II. – С. 45-56.

109. Ковальчук О. Українська Академія Мистецтв. До 85-ї річниці від

- заснування / О. Ковальчук // Образотворче мистецтво. – 2003. – № 1. – С. 4-6.
110. Козакевич О. Софія Володимирівна Чехович: життєвий і творчий шлях (1897 – 1971) / О. Козакевич // Народознавчі зошити. – 2012. – № 3. – С. 429-442.
111. Комплексне дослідження духовної культури слов'ян / В. Русанівський [та ін.]; упоряд. В. Захаржевська; відп. ред. І. Юдкін; НАН України, Укр. ком. славистів. – К., 2004. – 168 с.
112. Конференція з питань народного побуту та художніх промислів // Народна творчість та етнографія. – 1960. – № 3. – С. 164-165.
113. Котляревський І. А. Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищих музичних навчальних закладів. / І. А. Котляревський. – К, 2008. – 94 с.
114. Котляревський І. А. Принципи статистичного та змістовного аналізу дисертаційних тем / І. А. Котляревський // Мистецтвознавчі аспекти славістики: зб. наук. праць. – 2002. – Вип. 2. – С. 21-23.
115. Кравченко О. В. Наукова культурологія в Україні / О. В. Кравченко // Культура України. – 2013. – Вип. 41. – С. 13-21.
116. Кривавич Д. Процес виховання “мистецького бачення” у вищих закладах мистецької освіти / Д. Кривавич // Вісник ЛАМ. – Вип. 10. – Львів: ЛНАМ, 1999. – С. 90-98.
117. Криволапов М. О. Витоки формування і розвитку української художньої критики / М. О. Криволапов // Вісник ДАКККіМ: наук. журнал. – К.: Міленіум, 2011. – № 3. – С. 113-119.
118. Криволапов М. До питання розвитку українського мистецтвознавства у ХХ ст. / М. Криволапов // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – 2007. – Вип. 14. – С. 38-49.
119. Криволапов М. Київська мистецтвознавча школа (До 50-річчя заснування факультету теорії та історії мистецтва НАОМА) / М. Криволапов // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – К. – 2009. – Вип. 16. – С. 52-64.

120. Криволапов М. Про деякі проблеми розвитку художньої критики в Україні у 1980 – 1990-х роках / М. Криволапов // Мистецтвознавство України. Зб. наук. праць. К., “Кий”. – Вип. 2. – 2001. – С. 83-90.
121. Криволапов М. Про мистецтво та художню критику України ХХ століття: Вибрані статті різних років. Кн. I: Формування та розвиток національної мистецької школи і мистецтвознавчої науки в Україні ХХ століття. – К., 2006. – 268 с.
122. Криволапов М. Про роботу редакції журналу “Образотворче мистецтво” періоду 1970 – 1980-х / М. Криволапов // Сучасні проблеми художньої освіти в Україні. – 2013. – Вип. 8. – С. 161-168.
123. Криволапов М. Українська художня критика другої половини ХІХ – початку ХХ ст. як активний рушій мистецького прогресу / М. Криволапов // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини. – К.: Фенікс, 2012. – Вип. 8. – С. 325-344.
124. Криволапов М. Художня критика і проблеми осмислення мистецької спадщини / М. Криволапов // Мистецтвознавство України. – К.: Спалах, 2000. – Вип. 1. – С. 11-26.
125. Криволапов М. Художня критика: історія та функціональна специфіка (з історії формування та розвитку як науки в країнах Європи) / М. Криволапов // Мистецтвознавчі записки. Зб. наук. праць. Вип. 7. – 2005 – К.: Міленіум, С. 82-87.
126. Крок за кроком. Харківська академія дизайну і мистецтв // Образотворче мистецтво. – 2002. – № 1. – С. 14-15.
127. Кутельмах К. Інститут народознавства НАН України у 1995 році / К. Кутельмах // Народознавчі зошити. – 1996. – № 1 (7). – С. 1-6.
128. Кутельмах К. Інститут народознавства НАН України у 1997 році / К. Кутельмах // Народознавчі зошити. – 1998. – № 1. – С. 81-88.
129. Кутельмах К. Інститутові – п’ять років / К. Кутельмах // Народознавчі зошити. – 1997. – № 1. – С. 50-53.
130. Лагутенко О. А. Українське мистецтво ХХ століття: проблеми

мистецтвознавчої методології / О. А. Лагутенко // Вісник ДАКККіМ: наук. журнал. – К.: Міленіум, 2003. – № 4. – С. 29-34.

131. Ламонова О. Мистецтвознавство і сучасні “товсті журнали” – чи можлива співпраця? / О. Ламонова // МІСТ: зб. наук. пр. з мистецтвознавства і культурології. Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. К., 2009. – Вип. 6. – С. 206-209.

132. Левенець М. В. Моделювання культурологічної освіти у сучасних вищих навчальних закладах / М. В. Левенець // Вісник НАКККіМ. – 2013. – Вип. 2. – С. 83-86.

133. Леонова А. О. Освіта, наука і культура в умовах трансформації системи державного управління / А. О. Леонова // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури – К., 2007. – Вип. 1. – С. 254-261.

134. Ліфінцева Г. О. Модернізація освіти в галузі культури і мистецтв в умовах інформаційного суспільства: основні моделі та підходи / Г. О. Ліфінцева // Вісник НАКККіМ: наук. журнал. – К.: Міленіум, 2011. – № 4. – С. 114-118.

135. Лубківський Р. Прощальне слово про Бориса Возницького / Р. Лубківський // Артанія. – 2012. – № 3-4. – С. 26-27.

136. Лупій С. Кафедра історії та теорії мистецтва ЛНАМ у міжнародних зв'язках / С. Лупій // Мистецтвознавчий автограф. – Вип. 2. – Львів: ЛНАМ, 2007. – С. 258-261.

137. Маланчук-Рибак О. Культурологія в системі гуманітарних і соціальних наук / О. Маланчук-Рибак // Мистецтвознавчий автограф. – Вип. 3. – Львів: ЛНАМ, 2008. – С. 44-51.

138. Маричевська А. Калиновим мостом / А. Маричевська // Артанія. – 2005. – № 7. – С. 1.

139. Маричевський М. Час утвердження артанійської України / М. Маричевський // Артанія. – 2004. – № 6. – С. 1.

140. Матоліч І. Я. Академічна мистецтвознавча наука в Україні / І. Я. Матоліч // Анализ и оценка основных тенденций развития современной науки и техники: материалы IV Международной научно-практической конференции (15-17 июля

2013 г.) – Донецк, 2013. – С. 87-89.

141. Матоліч І. Я. Академічна мистецтвознавча наука в Україні / І. Я. Матоліч // Науковий огляд. – К., 2014. – Вип. 2 №1 (2 ч.). – С. 162-169.

142. Матоліч І. Я. Дослідницька праця та навчальний процес на кафедрі історії і теорії мистецтва Львівської національної академії мистецтв / І. Я. Матоліч // Актуальні питання культурології. Альманах наукового товариства “Афіна” кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 14 / За ред. проф. В. Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2014. – С. 206-208.

143. Матоліч І. Я. Методика аналізу дисертацій за напрямом “мистецтвознавство” (пластичне мистецтво) періоду незалежної України / І. Я. Матоліч // Сучасний соціокультурний простір 2010: 7 всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція (20-22 вересня 2010 р.). – С. 10-13.

144. Матоліч І. Я. Методологічні принципи аналізу дисертацій за напрямом “мистецтвознавство” (пластичне мистецтво) / І. Я. Матоліч // Вісник ХДАДМ. – Харків, 2010. – № 4. – С. 122-124.

145. Матоліч І. Я. Мистецтвознавство Львова у період радянського тоталітаризму // Вісник НАКККіМ. – 2016. – № 1. – С. 120-125.

146. Матоліч І. Я. Мистецтвознавці України. Довідник. 1991 – 2010 / Упоряд.: І. Я. Матоліч. – К.: ДП “НВЦ “Пріоритети”, 2014. – 124 с.

147. Матоліч І. Я. Мистецтвознавча освіта у вищих навчальних закладах України / І. Я. Матоліч // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – № 2. – С. 185-191.

148. Матоліч І. Мистецтвознавчі видання Західної України кінця XX – початку XXI століття / І. Матоліч // Spheres of culture. – 2014. – Вип. IX, Краків, С. 355-362.

149. Матоліч І. Я. Наукова діяльність кафедри теорії та історії мистецтва Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука / І. Я. Матоліч // Україна-Польща: Діалог культур в контексті євроінтеграції: міжнародна науково-практична конференція (25-27

вересня 2014 р.) – Запоріжжя, 2014. – С. 63-65.

150. Матолич И. Я. Научная деятельность кафедры истории и теории искусства Львовской национальной академии искусств / И. Я. Матолич // Актуальне проблеми мировой художественной культуры: материалы VII международной научной конференции, посвященной памяти У. Д. Розенфельда (16-17 октября 2014 г.) – Гродно, 2015. – С. 34-38.

151. Матоліч І. Я. Проблема монументальності в сучасній художній культурі / І. Я. Матоліч // Вісник ЛНАМ. – Львів, – 2011. – № 22. – С. 121-130.

152. Микола Яковлев як ректор інституту підготував відповіді на запитання “Освітньої анкети” // Образотворче мистецтво. – 2007. – № 2. – С. 112.

153. Мистецька освіта в Україні // Образотворче мистецтво. – 1997. – № 3-4. – С. 2-7.

154. Мистецька школа в системі національної освіти України. Навчально-методичний посібник. Львів, 1999. – 207 с.

155. Мисько В. Понад час і простір. Григорій Островський / В. Мисько // Вісник ЛНАМ. – 2013. – Вип. 24. – С. 465-471.

156. Мисько Е. Львівська академія мистецтв: основи і перспективи / Е. Мисько // Художня освіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку. Матеріали науково-практичної конференції. К., – 1998 – С. 19-22.

157. Михайличенко О. Основи управління мистецькою освітою / О. Михайличенко // Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Збірник наукових праць. К. – 2010. – Вип. 5. – С. 34-41.

158. Михайлова Р. Особливості образотворення в історичному жанрі XI – XVIII ст. / Р. Михайлова // Культура і мистецтво. – 2012. – Вип. 13. – С. 272-276.

159. Міляєва Л. Про Бориса Григоровича Возницького / Л. Міляєва // Художня культура. Актуальні проблеми. – 2014. – № 10. – С. 157-175.

160. Моздир М. Ірина Гургула – дослідник народного мистецтва 1920 – 1930-х рр. / М. Моздир // Мистецтвознавство'99: Науковий збірник. – Львів, 1999. – С. 191-200.

161. Моздир М. Вчений-народознавець / М. Моздир // Народознавчі зошити. –

2000. – Ч. 6. – С. 1114-1116.

162. Моздир М. Він завжди з нами (до 100-річчя від дня народження Павла Жолтовського) / М. Моздир // Мистецтвознавство'04: Науковий збірник. – Львів, 2004. – С. 135-142.

163. Моздир М. Час становлення / М. Моздир // Народознавчі зошити. – 2004. – Ч. 1–2. – С. 199-200.

164. Моздир М. Призабуте ім'я мистецтвознавця (до 100-річчя від дня народження І. Сеніва) / М. Моздир // Мистецтвознавство'05: Науковий збірник. – Львів, 2005. – С. 151-158.

165. Моздир М. UMBRA VITAE. Спогади, листування, додатки / М. Моздир. – 2013. – 608 с.; 353 іл.

166. Моїсеєнко Є. Часопис “Народознавчі зошити” та його внесок у розвиток сучасної етнології / Є. Моїсеєнко // Етнічна історія народів Європи. – Вип. 24. – С. 93-96.

167. Молинь В. Слово про мистецтвознавця і педагога / В. Молинь // Народознавчі зошити. – 2007. – № 3-4. – С. 404-405.

168. Москаленко Н. М. З історії дослідження вищої культурологічної освіти в Україні XX – XX століть / Н. М. Москаленко // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури – 2010. – № 24. – С. 45-53.

169. Найден О. С. Образ воїна в українському фольклорі: Семантичні та образні аспекти / О. С. Найден – К.: Видавничий дім “Стилос”, 2005. – 260 с.

170. Нариси з історії образотворчого мистецтва України XX століття Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін.: У 2 кн. – К., 2006. – Кн. 1. – 544 с.

171. Нариси з історії образотворчого мистецтва України XX століття.: В. Сидоренко (голова) та ін.: У 2 кн. – К., 2006. – Кн. 2. – 656 с.

172. Наукові записки культурологічного семінару [Текст] / ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України. – К., 2001 – 2002, Вип. 2: Мистецтвознавчі аспекти славістики: зб. наук. праць. До XIII міжнародного з'їзду славістів / ред. І. Юдкін. – К., 2002. – 148 с.

173. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури. Довідково-

інформаційне видання. “Експрес-поліграф”, К., 2007.

174. Нестайко М. Рукописна спадщина Христини Саноцької / М. Нестайко // Вісник ЛНАМ. – Вип. 23, Львів – 2012. – С. 34-40.

175. Нетрадиційне засідання секції критики і мистецтвознавства Київської організації НСХУ // МІСТ (мистецтво, історія, сучасність, теорія: зб. наук. пр. з мистецтвознавства і культурології. Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. К., 2009. – Вип. 6. – С. 473-477.

176. Ничкало С. А. Мистецтвознавство: короткий тлумачний словник / С. А. Ничкало. – К.: Либідь, 1999. – 208 с.

177. Новицька О. Українське радянське мистецтвознавство як частина тоталітарної культури / О. Новицька // Вісник ЛНАМ. – Вип. 22. – Львів: ЛНАМ, 2011. – С. 183-196.

178. Нога О., Яців Р. Мистецькі товариства, об'єднання, спілки Львова (1860 – 1998): Матеріали до довідника. / О. Нога, Р. Яців – Львів: Українські технології, 1998. – 128 с.

179. Овсійчук В. До 90-річчя від дня народження / В. Овсійчук // Мистецькі обрії. – 2014. – № 6. – С. 203-207.

180. Овсійчук В. Класицизм і романтизм в українському мистецтві / В. Овсійчук; наук. ред. С. Павлюк; НАН України, Інститут народознавства. – К.: Дніпро, 2001. – 444 с.

181. Овсійчук В. Олекса Новаківський / В. Овсійчук. – Л.: Інститут народознавства НАН України. –1998. – 332 с.

182. Овсійчук В. Стан мистецтвознавства в Україні / В. Овсійчук // Народознавчі зошити. – Вип. 5 (29). – Львів: “Місіонер”, 1999. – С. 593-597.

183. Овсійчук В. Українське малярство Х – XVIII століть: проблеми кольору / В. Овсійчук; Інститут народознавства НАН України. – Львів, 1996. – 479 с.

184. Овчаренко О. Круглий стіл: “Актуальні проблеми українського мистецтвознавства” / О. Овчаренко // Студії мистецтвознавчі. – 2003. – № 1. – К.: – С. 119.

185. Овчарук О. В. Мистецька освіта: категоріальний аналіз проблеми / О. В.

Овчарук // Культура і сучасність. – 2007. – № 2. – С. 130-136.

186. Олександр Федорук (До 60-річчя від дня народження) / О. Федорук // Мистецькі обрії. – 2000. – № 2. – С. 340-343.

187. Орлова Т. Візуальна образність – парадигма сучасної культурної свідомості / Т. Орлова // Мистецтвознавство України. – 2000. – Вип. 1. – С. 311-324.

188. Основні результати наукової і творчої діяльності за звітний період. Відділення теорії та історії мистецтв // Вісник АМУ. Вип. 3, К.: “Музична Україна”, 2007. – С. 84-119.

189. Основні результати наукової і творчої діяльності за звітний період. Відділення теорії та історії мистецтв // Вісник АМУ. Вип. 6, К.: “Музична Україна”, 2009. – С. 87-103.

190. Основні результати наукової і творчої діяльності за звітний період. Відділення теорії та історії мистецтв // Вісник АМУ. Вип. 7, К.: “Музична Україна”, 2011. – С. 83-98.

191. Основні результати наукової і творчої діяльності за звітний період. Відділення теорії та історії мистецтв // Вісник АМУ. Вип. 8, К.: “Музична Україна”, 2012. – С. 85-106.

192. Основні результати наукової і творчої діяльності за звітний період. Відділення теорії та історії мистецтв // Вісник АМУ. Вип. 9, К.: “Музична Україна”, 2013. – С. 75-93.

193. Основні результати наукової і творчої діяльності за звітний період. Інститут культурології // Вісник АМУ. Вип. 6, К.: “Музична Україна”, 2009. – С. 109-135.

194. Основні результати наукової і творчої діяльності за звітний період. Інститут проблем сучасного мистецтва // Вісник АМУ. Вип. 6, К.: “Музична Україна”, 2009. – С. 136-148.

195. Откович В. Спроба портрета (Михайла Станкевича) / В. Откович // Народознавчі зошити. – 1998. – Вип. 4. – С. 415-416.

196. Павлуцький Г. Історія українського орнаменту / Г. Павлуцький – К., 1927. –

27 с.

197. Павлюк С. Академічна наука як надійний фактор сталого розвитку суспільства (виступ на загальних зборах НАН України у травні 2005 р.) / С. Павлюк // Народознавчі зошити. – 2002. – Вип. 5-6. – С. 442-444.

198. Павлюк С. Вступне слово / С. Павлюк // Народознавчі зошити. – 1997. – № 3. – С. 130-131.

199. Павлюк С. Десять років апробацій наукових ідей / С. Павлюк // Народознавчі зошити. – 2005. – № 1-2 (61-62). – С. 2-5.

200. Павлюк С. З роси і води Вам! (Володимир Овсійчуку – 75) / С. Павлюк // Образотворче мистецтво. – 1999. – № 3-4. – С. 3-4.

201. Павлюк С. Інститут народознавства за десятиліття творчої праці: трансформація наукових підходів від ілюстративності фактологізму до теоретичних узагальнень / С. Павлюк // Народознавчі зошити. – Вип. 1-2 (43-44). – Львів: “Місіонер”, 2002. – С. 1-6.

202. Павлюк С. Інституту народознавства НАН України – 10 років! / С. Павлюк // Народознавчі зошити. – Вип. 3. – Львів: “Місіонер”, 1997. – С. 130-137.

203. Павлюк С. Наукові аспекти діяльності Інституту народознавства НАН України / С. Павлюк // Народознавчі зошити. – Вип. 1-2. – Львів: “Місіонер”, 2002. – С. 1-2.

204. Павлюк С. Науковий і громадянський подвиг вчених Інституту народознавства НАН України / С. Павлюк // Народознавчі зошити. – Вип. 3-4. – Львів: “Місіонер”, 2006. – С. 306-312.

205. Павлюк С. Українська національна культура в контексті сучасних глобалізаційних процесів / С. Павлюк // Вісник НАН України. – 2013. – Вип. 5. – С. 62-65.

206. Падалка Г. Теорія і методика мистецької освіти: інноваційна проблематика / Г. Падалка // Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Збірник наукових праць. К., – 2010. – Вип. 5. – С. 45-52.

207. Петрашик В. Слово про Учителя-ювіляра (До 70-річчя від дня народження О. К. Федорука) / В. Петрашик // Українська академія мистецтва. Дослідницькі

та науково-методичні праці. – Вип. 16. – 2009, К.: С. 394-398.

208. Петрова О. Мистецтвознавчі рефлексії. Історія, теорія та критика образотворчого мистецтва 70-х років ХХ ст.: Зб.ст. / О. Петрова – К: Вид. дім “КМ Академія”, 2004. – 400 с.

209. Петрова О. Третє Око: Мистецькі студії (Монографічна збірка статей) / ІПСМ НАМУ. – К.: Фенікс, 2015. – 480 с.

210. Петровська Ю. Становлення мистецької підготовки у Львівській архітектурній школі (1844 – 1918) / Ю. Петровська // Мистецтвознавство'2011: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 2011. – С. 277-284.

211. Петрякова Ф. Павло Жолтовський – історик художньої культури (світосприйняття, наукові зацікавлення, принципи) / Ф. Петрякова // Мистецтвознавство'99. – Львів, 1999. – С. 201-208.

212. Підгора В. Конференція АМУ / В. Підгора // Образотворче мистецтво. – 2001. – № 1. – С. 68.

213. Побожій С. І. З історії українського мистецтвознавства: Збірник статей. / С. Побожій – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2005. – 184 с.

214. Побожій С. І. Становлення й розвиток мистецтвознавства у Харківському університеті (1805 - 1920 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: 17.00.04 / Побожій Сергій Іванович. – К., 1993. – 25 с.

215. Побожій С. І. Харківська секція кафедри мистецтвознавства / З історії мистецтвознавчих осередків України 20 – 30-х років // Українська Академія Мистецтва: Дослідницькі та науково-методичні праці. – Вип. 1. – К., 1994. – С. 118-124.

216. Позиція і поступ. Журналу “Образотворче мистецтво” як органу НСХУ – 10 літ // Образотворче мистецтво. – 2002 – № 2. – С. 3.

217. Пономарьова О. М. Деякі аспекти інтеграції видів мистецтва / О. М. Пономарьова // Вісник ХДАДМ – Вип. 7. – Харків: ХДАДМ, 2009. – С. 112-115.

218. Попов Д. М. Мистецтвознавство в системі сходознавчих досліджень 20 – 30-х років ХХ ст. у Україні: діяльність ВУПАС у Харкові / Д. М. Попов // Вісник ХДАДМ, 2009. – С. 88-93.

219. Прибега Л. Історія і сьогодення Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури / Л. Прибега // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – Вип. 14. – С. 12-23.
220. Прибега Л. Кафедри НАОМА як навчальні та науково-методичні осередки / Л. Прибега // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – 2011. – Вип. 19. – С. 7-9.
221. Придатко Т. Зоя Чегусова – мистецтвознавець за покликанням / Т. Придатко // Мистецтвознавчий автограф. – Вип. 6-8. – Львів: ЛНАМ, 2013. – С. 76-86.
222. Придатко Т. Зоя Чегусова. Поклик долі / Т. Придатко // Образотворче мистецтво. – 2013. – № 2. – С. 138-139.
223. Приходько Г. В. Культура України років незалежності в загальноєвропейському контексті / Г. В. Приходько // Культура України: 36. наук. праць. – Вип. 14. Х.: ХДАК, 2004. – С. 59-66.
224. Проблеми мистецької освіти: Типологічні критерії та науково-методична розробка / О. І. Безгін, Г. Є. Бернадська, І. С. Кочарян, О. І. Дацко, О. Ю. Успенська / Інститут культурології АМУ. – К. : КСПД Голосуй, 2008. – 400 с.
225. Про необхідність захисту теорії мистецтва // Народознавчі зошити. – 1995. – Вип. 6. – С. 383-384.
226. Радзієвський В. О. Структура культурології та її субкультурні утворення / В. О. Радзієвський // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2011. – Вип. 26. – С. 34-41.
227. Редя В. Я. Про культурологічний аспект гуманітаризації сучасної освіти / В. Я. Редя // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2011. – Вип. 26. – С. 87-94.
228. Резніченко М. Витоки художньо-педагогічної освіти в Україні / М. Резніченко // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – 2011. – Вип. 19. – С. 50-59.
229. Ріпко О. З любов'ю Ваш... (замість некрологу) / О. Ріпко // Галицька брама. – 2009. – № 10-11 (178-179). – С. 15-18.

230. Роготченко А. Современное искусствоведение как наука о современном искусстве / А. Роготченко // Вісник ХДАДМ. Мистецтвознавство. – 2010. – № 1. – С. 153-157.
231. Рожок В. І. Митець і суспільство / В. І. Рожок // Вісник ДАКККиМ: Наук. журнал. – К.: Міленіум, 1999. – № 2. – С. 5-12.
232. Романюк М. Українська історико-журналістська наука на порозі ХХІ століття / М. Романюк // Українська періодика: історія і сучасність. Шоста Всеукраїнська наукова конференція. Львів. – 2000. – С. 9-10.
233. Савицкая Л. Искусство Харькова на переломе столетий / Л. Савицкая // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. Зб. наук. праць. Харків, 2008. – Вип. 1, 2, 3.
234. Савицька Л. Монологизм яка форма бытия украинского искусствоведения / Л. Савицька // Сучасне мистецтво: наук. зб. / ІПСМ НАМ України; – К.: Фенікс, 2009. – Вип. VI. – С. 209-214.
235. Савчин Л. М. Сутнісні основи мистецької освіти в аспекті гуманітаризації суспільства / Л. М. Савчин // Культура і сучасність. – 1997. – № 1. – С. 123-129.
236. Саєнко Н. Врожайний доробок вченого-мистецтвознавця (До 80-річчя від дня народження В. А. Щербака) / Н. Саєнко // Українська академія мистецтва: дослідницькі та науково-методичні праці. – 2008. – Вип. 15. – С. 75-85.
237. Саєнко Н. Урочиста академія (До 50-річчя факультету теорії та історії мистецтва) / Н. Саєнко // Українська академія мистецтва: дослідницькі та науково-методичні праці. – Вип. 17. – 2010. – К.: – С. 457-461.
238. Селівачов М. Декоративно-прикладне мистецтво України в Радянському мистецтвознавстві / М. Селівачов. К., Наукова думка. – 1981. – 140 с.
239. Селівачов М. Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука. Наукова робота в інституті / М. Селівачов // Образотворче мистецтво. – 2007. – № 2. – С. 118-119.
240. Селівачов М. Р. Після війни... Спогади / М. Селівачов – К.: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2015. – 592 с.
241. Селівачов М. Про Кара-Васильєву – дослідника, колегу / М. Селівачов //

Народне мистецтво. – 2001. – № 3-4. – С. 18-19.

242. Селівачов М., Сагайдак М., Марусенко П. Демаркація історії мистецтв // Народознавчі зошити. – 2014. – Вип. 6. – С. 1463-1464.

243. Селівачов М. Самовідданий трудівник мистецтвознавчої ниви (До 80-річчя від дня народження В. А. Щербака) / М. Селівачов // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки: Мистецькі обрії'2009. – Вип. 2 (11) / ІПСМ АМУ / Наук. керівник теми і головн. наук. ред. І. Д. Безгін. – К.: ІПСМ АМУ; КЖД “Софія”, 2009. – 440 с.: іл. С. 406-407.

244. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ – ХХІ століть / ІПСМ АМУ. – К.: ВХ [студію], 2008. – 188 с.: іл.

245. Сидоренко В. Вступ / В. Сидоренко // МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія. – 2008. – Вип. 8. – С. 6-8.

246. Сидоренко В. Засновано Інститут проблем сучасного мистецтва / В. Сидоренко // Мистецькі обрії'2001-2002: Альманах: Наук-теор. пр. та публіцистика / ІПСМ АМУ – К., 2003. – Вип. 4-5. – С. 589-591.

247. Сидоренко В. Мистецьке одкровення Харкова / В. Сидоренко // Образотворче мистецтво. – 2006. – № 4. – С. 10-14.

248. Сидоренко В. Переднє слово / В. Сидоренко // Художня культура. Актуальні проблеми: Наук. Вісник / ІПСМ АМУ – 2004. – Вип. 1. – С. 5-6.

249. Складенко Г. Тенденції мистецтва другої половини 1980 - 1990-х років у контексті української культури / Г. Складенко // Мистецтвознавство України. – Вип. 1. – К.: Спалах, 2000. – С. 127-138.

250. Складенко Г. Українське мистецтво другої половини ХХ століття: регіональні проблеми і загальний контекст (частина перша) / Г. Складенко // Студії мистецтвознавчі. – 2009. – № 1. – С. 67-78.

251. Скринник-Миська Д. Методологічний дискурс у мистецтвознавстві: культурологічний аспект / Д. Скринник-Миська // Народознавчі зошити. – 2012. – Вип. 1. – С. 90-97.

252. Скринник-Миська Д. Роман Яців: відроджуючи втрачені смисли / Д.

Скринник-Миська // Народознавчі зошити. – 2013. – Вип. 2. – С. 322-326.

253. Скрипник Г. Внесок Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України у скарбницю української культури: історія і поступ / Г. Скрипник // Мистецтвознавчий автограф. – Вип. 3. – Львів: ЛНАМ, 2008. – С. 26-43.

254. Скрипник Г. Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України – 85 років / Г. Скрипник // Народна творчість та етнографія. – 2006. – № 5. – С. 4-13.

255. Смірнова Т. Еволюція і сучасний стан проблеми стилю у мистецтвознавстві / Т. Смірнова // Мистецтвознавство'2000: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 2001. – С. 137-148.

256. Смолій Ю. Засідання мистецтвознавчих секцій конференції “Українська художня культура: історія і сучасність” / Ю. Смолій // Студії мистецтвознавчі. – 2004. – № 1. – С. 134.

257. Совтус Ю. Талант живописця і дослідника старожитностей княжого Галича / Ю. Совтус // Народна творчість та етнографія. – 2002. – № 5- 6. – С. 105.

258. Сокол О. Проблеми становлення наукової еліти в галузі мистецтвознавства / О. Сокол // Мистецтвознавство України. – Вип. 1. – К.: Спалах, 2000. – С. 305-310.

259. Соколюк Л. Дмитро Антонович у вирі часу: сучасні проблеми викладання історії українського мистецтва / Л. Соколюк // Мистецтвознавчий автограф. – Вип. 3. – Львів: ЛНАМ, 2008. – С. 63-70.

260. Соколюк Л. Харківська державна академія дизайну і мистецтва / Л. Соколюк // Мистецтвознавчий автограф. – Вип. 3. – Львів: ЛНАМ, 2008. – С. 11-13.

261. Соціологія мистецтва: Навчальний посібник. Львів: “Магнолія плюс”, видавець СПД В. М. Піча, 2005 – 244 с.

262. Спогади Л. Міляєвої про Б. Возницького // Образотворче мистецтво. – 2014. – Вип. 3. – С. 96-99.

263. Станкевич М. Автентичність мистецтва. Питання теорії пластики мистецтв.

Вибрані праці / М. Станкевич – Львів: Афіша, 2004. – 192 с.

264. Станкевич М. Антін Будзан: широчінь інтересів дослідника / М. Станкевич // Народознавчі Зошити. – 1998. – № 4. – С. 429-433.

265. Станкевич М. Від теорії естетики до теорії мистецтва / М. Станкевич // Теорія рами. Вибрані праці з історії та теорії мистецтва. – Львів: СКІМ, 2015. – С. 93-115.

266. Станкевич М. Критика – це здатність розрізняти й оцінювати / М. Станкевич // Мистецтвознавство'2009: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 2009. – С. 9-12.

267. Станкевич М. Микола Моздир – дослідник української народної пластики / М. Станкевич // Народознавчі зошити. – 1998. – Ч. 1. – С. 29-31.

268. Станкевич М. Мистецтвознавство на межі тисячоліть / М. Станкевич // Мистецтвознавство'99: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 1999. – С. 11-22.

269. Станкевич М. Є. Основи композиції / Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич // Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів: Світ, 1992. – 236 с.

270. Станкевич М. Погляд редактора. Мистецтвознавство потребує змін / М. Станкевич // Мистецтвознавство'2015: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 2015. – С. 5-6.

271. Станкевич М. Погляд редактора: Чи може історія мистецтва зникнути з академічних програм? / М. Станкевич // Мистецтвознавство'2012: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 2012. – С. 5-6.

272. Станкевич М. Проблеми теорії мистецтвознавства / М. Станкевич // Мистецтвознавство'02: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 2002. – С. 9-18.

273. Станкевич М. Сім великих теорій мистецтва / М. Станкевич // Мистецтвознавство'12: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 2012. – С. 9-20.

274. Стельмащук Г. Кафедра історії і теорії мистецтва Львівської національної академії мистецтв / Г. Стельмащук // Мистецтвознавчий автограф. – Вип. 3. – Львів: ЛНАМ, 2008. – С. 14-25.

275. Стельмащук Г. Кафедра історії і теорії мистецтва Львівської національної

академії мистецтв готується відзначити своє 65-ліття / Г. Стельмахук // Віче № 9, 2010.

276. Стельмахук Г. Критика на критику: проблеми і завдання художньої критики у мистецькому процесі XXI століття / Г. Стельмахук // Мистецтвознавчий автограф. – Вип. 6-8. – Львів: ЛНАМ, 2013. – С. 48-75.

277. Стельмахук Г. Поступ кафедри історії і теорії мистецтва / Г. Стельмахук // Мистецтвознавчий автограф. – Вип. 1. – Львів: ЛНАМ, 2006. – С. 4-7.

278. Степанишин Б. Читайте “Образотворче мистецтво” / Б. Стефанишин // Образотворче мистецтво. – 2002. – № 3. – С. 5.

279. Стефанишин Т. Мистецтвознавча діяльність і науково-теоретична спадщина Миколи Голубця (До 115-ліття від дня народження) / Т. Стефанишин // Народознавчі зошити. – Вип. 1-2. – Львів, 2006. – С. 167-178.

280. Сторчай О. Мистецтвознавство у Київському університеті в другій половині XIX – на поч. XX ст. / О. Сторчай // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці: Наук. зб. – К.: ТОВ “ДІА”, 2002. – Вип. 9. – С. 221-235.

281. Сторчай О. В. Становлення й розвиток мистецької освіти у Київському університеті (1834 - 1924 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : 17.00.05 / Сторчай Оксана Вікторівна. – К., 2010. – 19 с.

282. Субтельний О. Україна. Історія / О. Субтельний – Київ: Либідь, 1993. – 718 с.

283. Сюта Богдан. В авангарді вивчення історико-культурних цінностей українського народу / Б. Сюта // Народна творчість та етнографія. – 2000. – № 4. – С. 7.

284. Сюта Богдан. Інститут ім. М. Рильського в 1994 році / Б. Сюта // Народна творчість та етнографія. – 1995. – № 4-6. – С. 91-93.

285. Татіївський П. Актуальність створення Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука / П. Татіївський // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта: Зб. наук. пр. – Львів. – 2000. – Вип. 5. – С. 376-386.

286. Троєльнікова Л. О. Художньо-освітній простір сучасної України: зміст, форми та євроінтеграційні аспекти / Л. Троєльнікова // Мистецтвознавчі записки. – Вип. 17. – К., 2010. – С. 149-157.
287. Турчак Л. Актуальні питання сучасного образотворчого мистецтва України: Історіографічні аспекти / Л. Турчак // Художня культура. Актуальні проблеми: наук. вісник / ІПСМ АМУ – 2007. – Вип. 4. – С. 169-173.
288. Турченко Ю. “Нотатки з мистецтва” як явище в українському мистецтвознавстві / Ю. Турченко // Образотворче мистецтво. – 1992. – № 4. – С. 39-40.
289. Удріс І. Університетська наука про мистецтво на Лівобережній Україні кінця ХІХ – початку ХХ століття / І. Удріс // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2007. – № 7. – С. 155-163.
290. Українське мистецтвознавство радянського періоду: [інтерв'ю з канд. мистецтв. М. Моздирем / записала І. Матоліч] // Будинок М. Моздира. – 2015. – 21 січ. – 12 с.
291. Урсу Н. О. Діяльність майстрів декоративно-прикладного мистецтва в осередках домініканського ордену ХVІІ – ХІХ ст. на землях України / Н. О. Урсу // Мистецтвознавчі записки. – 2010. – Вип. 18. – С. 138-145.
292. Факультет історії та теорії мистецтв. ЛАМ: Навч.-метод. посібник. – Львів: Укр. технології, 2001. – 88 с.
293. Факультет теорії та історії мистецтва // Українська академія мистецтва. – 2007. – Вип. 14. – С. 122-129.
294. Федорук О. Назрілі проблеми сучасного мистецтвознавства / О. Федорук // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки: Мистецькі обрії'2009. – Вип. 2 (11). – С.151-154.
295. Федорук О. 50 років факультету теорії та історії мистецтва / О. Федорук // Художня культура. Актуальні проблеми. Науковий вісник / ІПСМ НАМ України, 2010. – Вип. 6. – С. 535-538.
296. Фоменко В. Мистецтвознавчі набутки Тетяни Кара-Васильєвої / В. Фоменко // Народна творчість та етнографія. – 2001. – № 4. – С. 92-93.

297. Ханко О. Мистецтвознавство: нагальна потреба об'єктивізму / О. Ханко // Образотворче мистецтво. – 1998. – № 1. – С. 20-21.
298. Харченко П. Світовий досвід і потреби вітчизняної мистецької освіти (Міжнародний семінар) / П. Харченко // Мистецькі обрії'2008: Альманах: Наук-теор. пр. та публіцистика / ІПСМ АМУ – К., 2008. – Вип. 10. – С. 389-393.
299. Хорунжа Г. Мистецтвознавчий автограф / Г. Хорунжа // Образотворче мистецтво. – 2012. – № 1-2. – С. 124.
300. Художні та наукові картини світу ХХ ст.: колект. моногр. на честь 110-ї річниці народж. М. Рильського / НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, Укр. комітет славістів; упоряд. В. Захаржевська; ред. І. Юдкін. – К., 2006. – 185 с.
301. Чебанюк О., Селівачов М. Рецензії на “Народознавчі зошити” / О. Чебанюк, М. Селівачов // Ант. – 2000. – № 4-6. – С. 115-116.
302. Чебикін А. Академії мистецтв України – 10 років / А. Чебикін // Мистецькі обрії'2005-2006: Альманах: Наук-теор. пр. та публіцистика / ІПСМ АМУ – К., 2006. – Вип. 8-9. – С. 35-43.
303. Чебикін А. АМУ: Історія і сьогодення / А. Чебикін // Мистецькі обрії'2005-2006: Альманах: Наук-теор. пр. та публіцистика / ІПСМ АМУ – К., 2006. – Вип. 8-9. – С. 24-26.
304. Чебикін А. Звітна доповідь про роботу президії та структурних підрозділів Національної академії мистецтв України / А. Чебикін // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки: Мистецькі обрії'2012 / ІПСМ НАМ України; Наук. керівник теми і голов. наук. ред. І. Д. Безгін. – К.: Фенікс, 2012. – Вип. 4 (14-15). – С. 31-35.
305. Чебикін А. “Мистецтвознавство України” – десятирічний досвід видання / А. Чебикін // Мистецтвознавство України. – 2009. – Вип. 10. – С. 5-6.
306. Чебикін А. Про роботу президії та відділень Академії у 2002 – 2006 рр. / А. Чебикін // Мистецькі обрії'2008: Альманах: Наук-теор. пр. та публіцистика / ІПСМ АМУ – К., 2008. – Вип. 10. – С. 27-29.
307. Чебикін А. Художня освіта в Україні ХХІ століття (культуротворчий аспект) / А. Чебикін // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня

освіта: Зб. наук. пр. – Львів, 2000. – Вип. 5. – С. 30-39.

308. Чегусова З. Концепція нового видання ІМФЕ: “Історія декоративного мистецтва України” Т. 5 / З. Чегусова // Українське мистецтвознавство. – 2014. – Вип. 14. – С. 122-149.

309. Чегусова З. Художниці-викладачі Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука як носії традицій львівської школи / З. Чегусова // Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3. – С. 70-77.

310. Чепелик О. Парадигма змін у мистецькому освітньому процесі / О. Чепелик // Сучасні проблеми художньої освіти в Україні. – 2009. – № 5. – С. 208-219.

311. Червоних сонць протуберанці: зб. мистецтвознав. і культуролог. праць до 100-річчя К. Білокур / М-во культури і мистецтв України, ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України, АМУ; авт. проекту, упоряд. і відп. ред. О. Найдено. – К.: АртЕк, 2001. – 127 с.

312. Чернець В. Г. Особливості взаємодії естетики і мистецтвознавства / В. Г. Чернець // Вісник ДАКККиМ: Наук. журнал. – К.: Міленіум, 2001. – № 4. – С. 25-30.

313. Чернець В. Г. Сучасне мистецтвознавство і естетика: проблеми співвідношення і взаємодії / В. Г. Чернець // Вісник ДАКККиМ: Наук. журнал. – К.: Міленіум, 2000. – № 1. – С. 5-11.

314. Чернова С. Пам'яті видатного дослідника українського народного мистецтва / С. Чернова // Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 3. – С. 125.

315. Чечик В. Василь Хмурий: з історії художньої критики Харкова 1920-х років / В. Чечик // Мистецтвознавчий автограф. – Вип. 3. – Львів: ЛНАМ, 2008. – С. 127-136.

316. Чмелик І. Мистецька освіта Станіславщини кінця XIX – першої половини XX ст. / І. Чмелик // Вісник ЛНАМ. – Вип. 17. – Львів: ЛНАМ, 2006. – С. 192-202.

317. Шафран Р. Постать Володимира Січинського на тлі українського наукової

мистецтвознавчої думки ХХ ст. / Р. Шафран // Вісник ЛНАМ. – Вип. 12. – Львів: ЛНАМ, 2001. – С. 158-168.

318. Шейко В. М. Вища культурно-мистецька освіта України: проблеми та перспективи / В. М. Шейко // Культура України. – 2013. – Вип. 42. – С. 11-20.

319. Шейко В. М. Історико-культурологічні процеси в Україні в роки незалежності / В. М. Шейко // Культура України. – 2008. – Вип. 25. – С. 5-14.

320. Шейко В. М. Культура незалежної України й еміграція: стан й перспективи / В. М. Шейко // Культура України. – 2010. – Вип. 31. – С. 8-14.

321. Шейко В. М. Наука та освіта незалежної України: культурологічний вимір. / В. М. Шейко // Вісник ХДАК: зб. наук. пр. – Вип. 30. – Х. – 2010. – С. 4-15.

322. Шейко В. М. Трансформація літературно-художніх об'єднань України (ХХ – початок ХХІ ст.) / В. М. Шейко // Культура України. – 2010. – Вип. 30. – С. 22-29.

323. Школьна О. В. До 85-річчя від дня народження Фаїни Петрякової / О. В. Школьна // Вісник КНУКіМ – 2015. – Вип. 33. – С. 174-181.

324. Школьна О. “Мольфарка” карпатської краси. До ювілею Раїси Захарчук-Чугай / О. Школьна // Мистецькі обрії. – 2014. – № 6. – С. 207-210.

325. Шмагало Р. Т. Мистецька освіта в ідеології державотворення України та європейських країн / Р. Т. Шмагало // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – Вип. 15. – 2008, К.: С. 75-85.

326. Шмагало Р. Т. Мистецька освіта в Україні серед. ХІХ – серед. ХХ ст.: структурування, методологія, художні позиції. / Р. Т. Шмагало – Львів: Українські технології, 2005. – 528 с.

327. Шмагало Р. Мистецька освіта як субдисципліна мистецтвознавства / Р. Шмагало // Вісник ЛНАМ. – Вип. 15. – Львів: ЛНАМ, 2006. – С. 58-69.

328. Шмагало Р. Словник митців-педагогів України та з України у світі (1850 – 1950). – Львів: Українські технології, 2002. – 144 с.

329. Шмагало Р., Покотило Г., Ляшкевич П., Гнатишин І., Бей Т. Мистецька освіта й мистецтво в культуротворчому процесі України ХХ – ХХІ століть / Р. Шмагало, Г. Покотило, П. Ляшкевич, І. Гнатишин, Т. Бей Львів: ЛНАМ,

Тернопіль, Мандрівець, 2013. – 292 с.

330. Шмагало Р. Проблема ідейності у мистецькій освіті (з українського мистецтвознавчого досвіду першої половини ХХ ст.) / Р. Шмагало // Мистецтвознавство'2000: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 2001. – С. 35-44.

331. Шмагало Р. Роль митця-педагога в інтелектуалізації львівської мистецької школи кінця ХІХ – початку ХХ ст. / Р. Шмагало // Вісник ЛНАМ. – Вип. 14. – Львів: ЛНАМ, 2003. – С. 39-48.

332. Шмагало Р. Т. Теорія мистецтва як процес і як академічна дисципліна / Р. Т. Шмагало // Мистецтвознавство'12: Науковий збірник. – Львів: Видав. СКІМ, 2012. – С. 21-26.

333. Шмагало Р. Українське мистецтвознавство початку ХХІ століття в сутінках оптимізації / Р. Шмагало // Мистецтвознавство'2015: Науковий збірник. – Львів: СКІМ, 2015. – С. 81-88.

334. Щербань Т. Мистецтвознавці українського наукового товариства та їхній внесок у науку, освіту, культуру / Т. Щербань // Вісник НАН України. – Вип. 11. – К.: НАНУ, 2009. – С. 45-55.

335. Щербій Г. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського у 1999 році / Г. Щербій // Народна творчість та етнографія. – 2000. – № 1. – С. 145.

336. Щербій Г. Інститут МФЕ ім. М. Т. Рильського в 2000 році / Г. Щербій // Народна творчість та етнографія. – 2001. – № 1-2. – С. 115.

337. Щербій Г. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України в 2003 році / Г. Щербій // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 3. – С. 123-125.

338. Щербій Г. С. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського: сторінки історії та сьогодення / Г. Щербій // Студії мистецтвознавчі. – 2004. – № 2. – С. 56-59.

339. Юр М. Інтеркультурна комунікація у системі сучасної мистецької освіти України / М. Юр // Сучасні проблеми художньої освіти в Україні. – 2010. – Вип. 6. – С. 116-121.

340. Яковлєв М., Щербак В. Витоки та поступ мистецького навчального закладу / М. Яковлєв, В. Щербак // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – 2008. – Вип. 15. – С. 91-100.
341. Яців Р. Двадцять років в інтелектуальному дискурсі. З приводу виходу 120 числа “Народознавчих зошитів” // Народознавчі зошити. – 2015. – № 1. – С. 3-4.
342. Яців Р. Інтеграли мистецького фаху та сучасний освітній процес / Р. Яців // Вісник ЛНАМ. – Вип. 18. – Львів: ЛНАМ, 2007. – С. 3-9.
343. Яців Р. “Народознавчі Зошити”: досвід п’яти років / Р. Яців // Народознавчі зошити. – 2000. – Вип. 3. – С. 385-389.
344. Яців Р. Українське мистецтво XX століття: Ідеї, явища, персоналії: [збірник статей] / Роман Яців. – Л.: Інститут народознавства НАН України, 2006. – 350 с.
345. Яців Р. Фестини “Народознавчих зошитів” (З приводу виходу у світ 100 числа) / Р. Яців // Народознавчі зошити. – 2011. – Вип. 4. – С. 559-560.

Іноземна література

346. History of Art history in Central, Eastern and South-Eastern Europe: Jubilee International Conference celebrating The 200 Anniversary of the First Lecture on the History of Art at Vilna / Vilnius University (14 – 16 September, 2010). – Torun', 2012. – Vol. 1 – 300 s., Vol. 2 – 286 p.
347. Meno istorija ir kritika / Art History & Criticism. T. 7. – Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2011. 244 p.: iliustr.
348. Panofsky E. Iconography and iconology: An introduction to the Study of Renaissance Art / E. Panofsky // Meaning in the Visual Arts. Papers in Art History. – Garden City, 1995.

Електронні ресурси

349. Василик С. Народна творчість та етнографія [Електронний ресурс] / С. Василик. – Режим доступу: <http://nte.etnolog.org.ua/index.html>
350. Відділ теорії та історії культури [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.icr.kiev.ua/ukr/Viddil_teoriyi_ta_istoriyi_kulturi/
351. Вища атестаційна комісія України. Коди наукових спеціальностей

- [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Таблиця:Коди_наукових_спеціальностей
352. Гирич І. Георгій Лукомський – призабутий український мистецтвознавець [Електронний ресурс] / І. Гирич. – Режим доступу: <http://www.i-hyrych.name/Misc/Lukomsky.html>
353. Красніцька Н. Григорій Павлуцький – дослідник українського та світового мистецтва / Н. Красніцька. – Режим доступу: http://www.history.univ.Kiev.ua/ethnologi/journal/ethnic-_history_35/35_10.pdf
354. Літературна Дніпропетровщина. Сухоніс Фідель [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.dniprolit.org.ua/authors/suhonis_fidel
355. Ми пам'ятаємо. Мистецтвознавець Григорій Островський [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://foto-uzh.ucoz.com/news/mi_pamjataemo_mistectvoznavec_grigoriy_ostrovskij/2010-02-05-2139
356. Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького. Пам'яті родини Свенціцьких. Я. Нановський [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.mankurty.com/sven/?page_id=224
357. Пономар Л. Г. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Рильського НАН України / Л. Г. Пономар // http://www.etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=28&Itemid=4
358. Скрипник Г. “Студії мистецтвознавчі”. Слово головного редактора [Електронний ресурс] / Г. Скрипник. – Режим доступу: <http://sm.etnolog.org.ua/index.html>
359. Соболівська Л. Олександр Мурашко – український художник-педагог [Електронний ресурс] / Л. Соболівська. – Режим доступу: <http://studmpf.udpu.org.ua/wpcontent/Статті/Факультетський/Соболівська%20Лілія.pdf>
360. Франко О. О. Наукова діяльність Федора Вовка [Електронний ресурс] / О. О. Франко. – Режим доступу: <http://library.ua/m/articles/view/НАУКОВА-ДІЯЛЬНІСТЬ-ФЕДОРА-ВОВКА>

361. Ходак І. Данило Михайлович Щербаківський [Електронний ресурс] / І. Ходак. – Режим доступу: http://www.etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1813
362. SCOPUS. The largest abstract and citation database of peer-reviewed literature [Електронний ресурс] Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/BIBLIOTEKA/naukometr/3_SCOPUS.pdf

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ “ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА”

На правах рукопису

Матоліч Ірина Яремівна

УДК 7.072.2(477)“XIX-XX”

**СОЦІАЛЬНІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УКРАЇНСЬКОГО
МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА НАПРИКІНЦІ XX – ПОЧАТКУ XXI
СТОЛІТТЯ
ДОДАТКИ А, Б, В**

26.00.01 – теорія та історія культури (мистецтвознавство)

Дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата мистецтвознавства

Додатки

Науковий керівник:
доктор мистецтвознавства, професор,
член-кореспондент НАМ України
Станкевич Михайло Євстахійович

Івано-Франківськ – 2016

Додаток А

Таблиці та рисунки

Таблиця А.1

Мистецтвознавчі науково-дослідні установи та навчальні заклади в Україні, що готують фахівців найвищої кваліфікації

Мистецтвознавча наука в Україні	
академічна	вишівська
Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України	Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури (НАОМА)
Інститут народознавства НАН України	Львівська національна академія мистецтва (ЛНАМ)
Інститут проблем сучасного мистецтва (НАМУ)	Харківська державна академія дизайну і мистецтв (ХДАДМ)
Інститут культурології (НАМУ)	

Таблиця А.2

Перелік докторських та кандидатських дисертацій, захищених в Україні та Росії українськими науковцями у період 1991 – 2010 рр. зі спеціальності 17.00.05 – “Образотворче мистецтво”

Докторські	Кандидатські
1.Голубець Орест Михайлович – Докторська (17.00.05) “Мистецьке середовище Львова другої пол. XX ст. (соцреалізм і свобода творчості)” (2003, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.01). 2.Лагутенко Ольга Андріївна Докторська (17.00.05) “Українська графіка першої третини XX ст.: загальноєвропейські тенденції та національні особливості розвитку” (2008, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.03).	1.Авраменко Олеся Олександрівна – Кандидатська (17.00.04) “Українська дитяча книга 1970 – 1990-х рр.: основні тенденції розвитку ілюстрації” (1993, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). 2.Белічко Наталія Юріївна – Кандидатська (17.00.05) “Творчість Георгія Малакова в контексті української графіки другої пол. XX ст.” (2005, НАОМА, К. 26.103.02). 3.Бесага Мар’ян Ярославович – Кандидатська (17.00.05) “Творчість Леопольда

3.Стельмашук Галина Григорівна – Докторська (17.00.05) “Традиційні головні убори українців (Функції. Класифікація. Символи та обереги. Художні особливості)” (1994, ЛАМ, Д. 04.12.01).

4.Соколюк Людмила Данилівна – Докторська (17.00.05) “Михайло Бойчук та його концепція розвитку українського мистецтва (перша третина XX ст.)” (2004, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.01).

5.Тарасенко Ольга Андріївна – Докторська (17.00.05) “Проблема національного стилю в живописи модерна и авангарда (творчество украинских и русских художников кон. XIX – нач. XX вв.” (1996, ЛАМ, Д. 04.12.01).

6.Фіголь Михайло Павлович – Докторська (17.00.05) “Мистецтво Галича XII – XIV ст. (Історія. Типологія. Художні особливості)” (1998, ЛАМ, Д. 04.12.01).

7.Федорук Олександр Касьянович – Докторська (17.00.05) “Польський живопис 1945 – 1965 рр.: розвиток реалістичних традицій і авангарду” (1996, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 01.57.02).

8.Фоменко Валентин Миколайович – Докторська (17.00.04) “Київська школа гравюри (серед. 1610-х – 1718 рр.)” (1993, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01).

Левицького у контексті зовнішньо-культурних діалогів українського мистецтва 30 – 70-х рр. XX ст.” (2010, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

4.Бондарчук Ярослава Віталіївна – Кандидатська (17.00.05) “Мистецтво Острозького осередку другої пол. XVI – першої пол. XVII ст. (синтезування середньовічних візантійських та ренесансних західноєвропейських ідейно-художніх концепцій)” (2002, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

5.Ваврух Марія Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Образотворче мистецтво Львова кін. 1950-х – поч. 1970-х рр.: проблема національної самоідентифікації” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

6.Гелитович Марія Йосипівна – Кандидатська (17.00.05) “Іконостасний ансамбль церкви Успіння Богородиці з Наконечного у контексті українського іконопису другої пол. XVI ст.” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01).

7.Гридієва (Матвеева) Юлія Геннадіївна – Кандидатська (17.00.05) “Еволюція візантійської традиції в іконографії літургійного шитва пізнього середньовіччя” (2008, ХДАДМ, К. 64.109.01).

8.Гладун Ольга Дмитрівна – Кандидатська (17.00.05) “Харківська школа графіки (друга пол. XX ст.)” (2005, ХДАДМ, К. 64.109.01).

9.Голод Ігор Васильович – Кандидатська (17.00.05) “Міські ремесла Галичини і Волині XIV – XVII ст. (Дослідження процесів історико-художнього розвитку)” (1993, Вище худож.-пром. училище ім. В. Мухоміної, Санкт-Петербург).

10.Денисюк Ольга Юріївна – Кандидатська (17.00.05) “Краківська академія мистецтв в контексті українсько-польських мистецьких взаємин 1920 – 1930-х рр.” (2007, НАОМА, К. 26.103.02).

11.Довгань (Бородай) Юлія Олександрівна – Кандидатська (17.00.05) “Мистецтво емалі в Україні: історичний досвід та сучасний стан” (2009, ХДАДМ, К. 64.109.01).

12.Дундяк Ірина Миколаївна – Кандидатська (17.00.05) “Процесійні ікони Західної України XVII – XIX ст. (походження, іконографічні та художні особливості)” (2003, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

13.Жердєв Віталій Вікторович – Кандидатська – (17.00.05) “Сакральне мистецтво в православних храмах Німеччини

(XIX – поч. XX ст.)” (2010, ХДАДМ, К. 64.109.01).

14.Жишкович Володимир Іванович – Кандидатська (17.00.05) “Пластика Русі-України кін. X – першої пол. XIV ст.” (1996, ЛАМ, Д. 04.12.01).

15.Іжевський Артур Валентинович – Кандидатська (17.00.05) “Українська сатирична графіка другої пол. XIX – поч. XX ст. у Галичині (еволюція художньо-образної системи)” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

16.Коваленко Анатолій Іванович – Кандидатська (17.00.05) “Творча спадщина І. Мясоедова (дослідження методу стилетворення в українському образотворчому мистецтві поч. XX ст.)” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01).

17.Ковальова Марія Миколаївна – Кандидатська (17.00.05) “Портретний живопис Центральної і Східної України кін. XVII – XVIII ст. (традиція та нові віяння)” (2010, ХДАДМ, К. 64.109.01).

18.Ковальчук Остап Вікторович – Кандидатська (17.00.05) “Історія живописного факультету НАОМА і його роль у вихованні мистецьких кадрів та формуванні національної живописної школи України 1917 – 1941 рр.” (2003, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01).

19.Козак Назар Богданович – Кандидатська (17.00.05.) “Образ людини в мистецтві Київської Русі” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01).

20.Коренюк Юрій Олександрович – Кандидатська (17.00.04) “Фрески Софійського собору в Києві (технологія, техніка, деякі питання стилю, проблема майстрів)” (1995, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01).

21.Король Софія Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Малярство і графіка Галичини періоду романтизму: жанрова структура і художньо-стильові особливості” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

22.Кравченко Наталія Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Секуляризація релігійного живопису в Україні другої пол. XVII – XIX ст.” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

23.Кравченко Ярослав Охрімович – Кандидатська (17.00.05) “Декоративно-мистецькі особливості дерев’яних церков Українських Карпат XVI – поч. XX ст. (Творчі методи народних майстрів Бойківщини, Лемківщини та Гуцульщини)” (1994, ЛАМ, Д. 04.12.01).

	24.Кубриш Наталія Романівна – Кандидатська (17.00.05.) “Міфопоетика скульптури О. Архипенка та І. Кавалерідзе” (2004, НАОМА, К. 26.103.01). 25.Купчинська Лариса Олегівна – Кандидатська (17.00.05) “Творчість Теофіла Копистинського у контексті розвитку образотворчого мистецтва Галичини другої пол. XIX – поч. XX ст.” (2003, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 26.Лагутенко Ольга Андріївна – Кандидатська (17.00.05) “Українська книжкова та журнальна обкладинка першої третини XX ст.: стилістичні особливості художньої мови” (1996, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.03). 27.Ламонова Оксана Василівна – Кандидатська (17.00.05) “Київська книжкова графіка кін. 50-х – поч. 70-х рр. XX ст. Тенденції розвитку, стилістика, майстри” (2006, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.03). 28.Левицька Мар’яна Корнеліївна – Кандидатська (17.00.05) “Львівське портретне малярство кін. XVIII – першої пол. XIX ст.: художньо-стильові особливості” (2003, ЛАМ, Д. 35.103.01). 29.Лупій Світлана Петрівна – Кандидатська (17.00.05) “Станкова скульптура Прикарпаття. Тенденції розвитку” (1992, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). 30.Лупій Тетяна Григорівна – Кандидатська (17.00.05) “Інтеграція західноєвропейських художніх течій в образотворчому мистецтві Львова першої третини XX ст.” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01). 31.Майданець-Баргилевич Олена Леонідівна – Кандидатська (17.00.05) “Становлення національної школи монументально-декоративного мистецтва в Україні (перша третина XX ст.” (2006, НАОМА, К. 26.103.02). 32.Макойда Орест Васильович – Кандидатська (17.00.05) “Біблійні цикли Осипа Сорохтея: проблема індивідуального творчого методу” (2004, ЛАМ, Д. 35.103.01). 33.Мархайчук Наталія Віталіївна – Кандидатська (17.00.05) “Концепція ненаративності в контексті розвитку вітчизняного нефігуративного живопису XX ст.” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). 34.Мельник Оксана Ярославівна – Кандидатська (17.00.05) “Книжкова графіка Роберта Лісовського в контексті розвитку

	українського образотворчого мистецтва ХХ ст.” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 35.Мельникова Уляна Петрівна – Кандидатська (17.00.05) “Мистецькі об’єднання в Україні 1920-х – поч. 1930-х рр. (теоретичні засади та творча практика)” (2007, ХДАДМ, К. 64.109.01). 36.Мисюга Богдан Васильович – Кандидатська (17.00.05) “Краєвид у малярстві Галичини першої третини ХХ ст.” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 37.Міщенко Ірина Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Трансформація європейських художніх течій в буковинському образотворчому мистецтві кін. ХІХ – першої пол. ХХ ст. (до 1940 р.)” (2009, НАОМА, К. 26.103.02). 38.Нікуленко Світлана Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Становлення вищої мистецької школи в Україні (1917 – 1934)” (1997, УАМ, К. 01.62.01). 39.Носенко Анна Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Пленер в живописі Одеси другої пол. ХХ – поч. ХХІ ст.” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). 40.Овчаренко Олексій Ілліч – Кандидатська (17.00.05) “Графічний цикл “Патерика Печерського” 1661 року в контексті української художньої культури серед. ХVІІ – поч. ХVІІІ ст.” (1999, АОМА, К. 26.103.01). 41.Одробінський Юрій Владиславович – Кандидатська (17.00.05) “Кам’яна пластика Півдня України скіфо-сарматського періоду (типологія та художні особливості)” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 42.Откович Василь Петрович – Кандидатська (17.00.04) “Народна течія живопису ХVІІ – ХVІІІ ст.” (1993, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). 43.Падовська Олена Мирославівна – Кандидатська (17.00.05) “Килими Поділля” (1994, ЛАМ, Д. 04.12.01). 44.Паньок Тетяна Володимирівна – Кандидатська (17.00.05) “Стильова еволюція в іконописі Слобожанщини ХVІІ – поч. ХІХ ст.” (2005, ХДАДМ, К. 64.109.01). 45.Писаренко Наталія Петрівна – Кандидатська (17.00.05) “Тенденція перетворення станкової картини у панно в російському живописі кін. ХІХ – поч. ХХ ст.” (2002, НАОМА, К. 26.103.01). 46.Побожій Сергій Іванович – Кандидатська

	(17.00.04) “Становлення й розвиток мистецтвознавства у Харківському університеті (1805 – 1920 рр.)” (1994, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). 47.Порожнякова Наталія Євгенівна – Кандидатська (17.00.05) “Східнослов’янські міфологічні мотиви в образотворчому мистецтві модерну” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). 48.Протас Марина Олександрівна – Кандидатська (17.00.04) “Тенденції розвитку сучасної української станкової скульптури. 1970 – 1990 рр.” (1994, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). 49.Роготченко Олексій Олексійович – Кандидатська (17.00.05) “Образотворче мистецтво радянської України 1930-х рр.” (2004, ЛАМ, Д. 35.103.01). 50.Романенкова Юлія Вікторівна – Кандидатська (17.00.05) “Школа Фонтенбло і маньєризм у французькому мистецтві XVI ст.” (2002, НАОМА, К. 26.103.01). 51.Русяєва Марина Вікторівна – Кандидатська (17.00.05) “Елліно-скіфське мистецтво IV ст. до н. е. (археологічні пам’ятки торевтики з зображенням скіфів)” (1998, УАМ, К. 01.62.01). 52.Савицька Лариса Леонідівна – Кандидатська (17.00.04) “Художня критика в Україні у другій пол. XIX – поч. XX ст.” (1992, Національна музична академія України ім. П. Чайковського, Д. 26.005.01). 53.Сапак Наталія Вікторівна – Кандидатська (17.00.05) “Художнє життя Півдня України кін. XIX – першої третини XX ст.” (2006, НАОМА, К. 26.103.02). 54.Світлична Олена Миколаївна – Кандидатська (17.00.05) “Художнє життя Катеринослава - Дніпропетровська кін. XIX – XX ст.” (2009, ХДАДМ, К. 64.109.01). 55.Семчишин-Гузнер Олеся Ігорівна – Кандидатська (17.00.05) “Художнє життя в Галичині кін. XIX – поч. XX ст. (Особливості мистецького процесу)” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01). 56.Синько Олександра Ростиславівна – Кандидатська (17.00.05) “Творчість Олександра Архипенка першої чверті XX ст.” (1996, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 01.57.02). 57.Смирнова Тамара Борисівна – Кандидатська (17.00.05) “Становлення пейзажного жанру в німецькому живописі та

	графіці першої третини XVI ст. в контексті ренесансної картини світу” (2000, АОМА, К. 26.103.01). 58.Смірнова Тетяна Василівна – Кандидатська (17.00.05) “Стилістичні проблеми творчості Томаса Гейнсборо” (2002, НАОМА, К. 26.103.01). 59.Стасенко Володимир Васильович – Кандидатська (17.00.05) “Дереворізи кириличних книг Галичини XVII ст. та відображення в них образів Христа і Богородиці” (2001, ЛАМ, Д. 35.103.01). 60.Сторчай Оксана Вікторівна – Кандидатська (17.00.05.) “Становлення й розвиток мистецької освіти у Київському університеті (1834 – 1924 рр.)” (2010, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.02). 61.Тарасенко Андрій Андрійович – Кандидатська (17.00.05) “Міфологічні мотиви і образи в образотворчому мистецтві Одеси останньої третини XX – поч. XXI ст.” (2007, ХДАДМ, К. 64.109.01). 62.Тесленко Ірина Олегівна – Кандидатська (17.00.05) “Орієнталізм в українському образотворчому мистецтві першої третини XX ст.” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). 63.Фесенко Дарія Володимирівна – Кандидатська (17.00.05) “Монументальне малярство XVIII ст. Галичини в контексті українсько-європейських мистецьких зв’язків: іконографія та стилістика” (2009, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.02). 64.Ходак Ірина Олександрівна – Кандидатська (17.00.05). “Наукова діяльність Данила Щербаківського в контексті історії українського мистецтвознавства першої третини XX ст.” (2010, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.02). 65.Чечик Валентина Вікторівна – Кандидатська (17.00.05) “Театральнo-декораційне мистецтво Харкова: авангардні пошуки 1910 – 1920-х рр.” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). 66.Чмелик Ірина Василівна – Кандидатська (17.00.05) “Художнє життя та мистецький процес Івано-Франківщини кін. XIX – XX ст.” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). 67.Шафран Роксолана Степанівна – Кандидатська (17.00.05) “Теоретична спадщина Володимира Січинського у контексті розвитку українського мистецтвознавства 1920 – 1960-х рр.” (2001,

	ЛАМ, Д. 35.103.01). 68.Шмагало Ростислав Тарасович – Кандидатська (17.00.05) “Гончарные промыслы Украины кон. XIX – нач. XX вв.” (1992, Московське вище художньо-промислове училище (раніше - Строгановське), К. 064.10.01). 69.Шуліка Вячеслав Вікторович – Кандидатська (17.00.05) “Церковний живопис Слобожанщини серед. XIX – поч. XX ст.: іконографія, стилістика, техніко-технологічні особливості” (2010, ХДАДМ, К. 64.109.01). 70.Юрчишин Оксана Володимирівна – Кандидатська (17.00.05) “Творчість гравера Іллі” (1996, УАМ, К. 01.62.01). 71.Ямборко Ольга Ярославівна – Кандидатська (17.00.05) “Тобелен у контексті українського образотворчого мистецтва 1960 – 1990-х рр.” (2008, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 72.Яців Роман Миронович – Кандидатська (17.00.04) “Львівська графіка 1945 – 1990 рр. Традиції і новаторство” (1994, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01).

Таблиця А.3

Перелік докторських та кандидатських дисертацій, захищених в Україні та Росії українськими науковцями у період 1991 – 2010 рр. зі спеціальності 17.00.06 – “Декоративно-прикладне мистецтво”

Докторські	Кандидатські
1.Акчуріна-Муфтієва Нурія Мунірівна – Докторська (17.00.06) “Декоративно-прикладне мистецтво кримських татар XV – першої пол. XX ст. (етапи розвитку, типологія, стилістика, художні особливості)” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 2.Боднар Олег Ярославович – Докторська (17.00.06) “Проблема взаимосвязи геометрических пространственных представлений в искусствоведении” (1994, Всероссийський НДІ технічної естетики, Москва, Д. 038.01.01). 3.Захарчук-Чугай Раїса Володимирівна – Докторська (17.00.06) “Народна вишивка Західної України XIX – XX ст. (проблеми традицій)” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01). 4.Кара-Васильєва Тетяна Валеріївна – Докторська (17.00.04) “Літургійне шитво	1.Андріяшко Василь Дмитрович – Кандидатська (17.00.06) “Київська школа художнього текстилю XX ст. (Джерела. Розвиток. Перспективи)” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 2.Андрюшко Людмила Миколаївна – Кандидатська (17.00.06) “Український рушник – поліфункціональний, сакральний твір народного мистецтва (функція, типологія, семантика, художні особливості)” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 3.Бойчук Богдан Васильович – Кандидатська (17.00.06) “Народне декоративне мистецтво Покуття XIX – XX ст. (Історія. Типологія. Художні особливості)” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01). 4.Болюк Олег Миколайович – Кандидатська (17.00.06) “Профілювання та різьблення в

України XVII – XVIII ст. Іконографія, типологія, стилістика” (1993, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01).

5.Никорак Олена Іванівна – Докторська (17.00.06) “Українська народна тканина XIX – XX ст.: типологія, локалізація, художні особливості. Інтер’єрні тканини (за матеріалами західних областей України)” (2006, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

6.Петрякова Фаїна Сергіївна – Докторська (07.00.12) “Художественный фарфор Украины (кон. XVIII – нач. XX вв.) (1993, Москва).

7.Селівачов Михайло Романович – Докторська (17.00.06) “Українська народна орнаментика XIX – XX ст. (Іконографія, номінація, стилістика, типологія)” (1996, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 01.57.02).

8.Станкевич Михайло Євстахійович – Докторська (17.00.06) “Українське художнє деревообробництво XVII – XX ст. (Концепція декоративності. Історія. Типологія і художні особливості)” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01).

9. Шмагало Ростислав Тарасович – Докторська (17.00.06) “Мистецька освіта в Україні серед. XIX - серед. XX ст.: структурування, методологія, художні позиції” (2005, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

художній системі оздоблення дерев’яної сакральної архітектури Українських Карпат XVII – поч. XX ст.” (2000, ЛАМ, Д. 04.12.01).

5.Врочинська Ганна Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Українські народні жіночі прикраси кін. XIX – поч. XX ст.” (1994, ЛАМ, Д. 04.12.01).

6.Галишич Руслан Ярославович – Кандидатська (17.00.06) “Монументально-декоративне мистецтво українських церков зарубіжжя XX ст.” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01).

7.Гах Ірина Степанівна – Кандидатська (17.00.06) “Храмовий вітраж Галичини кін. XIX – поч. XX ст.: західноєвропейський контекст (становлення, художні особливості, проблеми реставрації)” (2006, ЛАМ, Д. 35.103.01).

8.Герій Оксана Омелянівна – Кандидатська (17.00.06) “Орнамент Софії Київської (генеза, типологія, художньо-функціональні особливості)” (2003, ЛАМ, Д. 35.103.01).

9.Герус Людмила Мечиславівна – Кандидатська (17.00.06) “Українська народна іграшка кін. XIX – першої пол. XX ст. (історія, типологія, художні особливості)” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01).

10.Гнатюк Михайло Васильович – Кандидатська (17.00.06) “Художні вироби з дерева в інтер’єрі народного житла Українських Карпат і Прикарпаття XIX – першої пол. XX ст. (Історія. Типологія. Художні особливості)” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01).

11.Грималюк Ростислава Михайлівна – Кандидатська (17.00.06) “Вітражі Львова кін. XIX – поч. XX ст.” (1996, ЛАМ, Д. 04.12.01).

12.Гринюк Марія Миколаївна – Кандидатська (17.00.06) “Декоративний народний розпис в інтер’єрі гуцульської хати (серед. XIX – кін. XX ст.)” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01).

13.Дутка-Жаворонкова Вікторія Валеріївна – Кандидатська (17.00.06) “Килим Північної Буковини XX ст.: традиції та новаторство” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

14.Дутка Романа Миколаївна – Кандидатська (17.00.06) “Українські вибійчані тканини” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01).

15.Дяків Марія Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Міське меблярство Галичини XIX – XX ст.: історія, типологія, стилістичні особливості” (2010, ПНУ ім. В.

Стефаника, К. 20.051.08).

16.Дяків Олена Василівна – Кандидатська (17.00.06) “Художні особливості декоративного мистецтва Західного Поділля XIX – XX ст. (Історія, типологія, стилістичні відміни)” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

17.Зузяк Тетяна Петрівна – Кандидатська (17.00.06) “Художнє плетіння з рослинних матеріалів в Україні XIX – XX ст. (Історія, типологія, художні особливості)” (2004, ЛАМ, Д. 35.103.01).

18.Івашків Галина Михайлівна – Кандидатська (17.00.06) “Декор традиційної української кераміки XVIII – першої пол. XX ст. (іконографія, домінантні мотиви, художні особливості)” (2004, ЛАМ, Д. 35.103.01).

19.Істоміна Галина Валентинівна – Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво народної кераміки Волині другої пол. XIX – XX ст. (типологія, стилістика, художні особливості)” (2008, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

20.Клименко Олена Олександрівна – Кандидатська (17.00.06) “Народна кераміка Опішні (до проблеми традицій та інновацій в народних художніх промислах)” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01).

21.Клімашевський Андрій Володимирович – Кандидатська (17.00.06) “Облаштування інтер’єру дерев’яних церков Західного Поділля та Покуття XVIII – поч. XX ст. (Проблема ансамблевості)” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01).

22.Книш (Чіх) Богдана Василівна – Кандидатська (17.00.06) “Художні вироби зі шкіри на Гуцульщині XIX – XX ст. (витоки, типологія, художні особливості, збереження традиції)” (2006, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

23.Когут Галина Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Українські “панські” килими XVII – XVIII ст. Історія та стилістика” (2003, ЛАМ, Д. 35.103.01).

24.Козакевич Олена Романівна – Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво в’язання у Західній Україні кін. XIX – першої третини XX ст. (історія, типологія, художні особливості, осередки)” (2006, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

25.Колупасва Агнія Віталіївна – Кандидатська (17.00.06) “Українські кахлі XVIII – поч. XX ст. (Історія. Типологія. Іконографія. Ансамблевисть)” (1999, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

	26.Коприва Аттіла Тиберійович – Кандидатська (17.00.06) “Угорська вишивка Закарпаття XIX – першої чверті XX ст. (художньо-функціональні та стилістичні особливості)” (2005, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 27.Косів Роксолана Романівна – Кандидатська (17.00.06) “Українські хоругви XVII – XVIII ст. (Основні типи. Історико-художні та іконографічні особливості)” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01). 28.Кошовий Олег Петрович – Кандидатська (17.00.06) “Галицькі керамічні плитки XII – XIII ст. (Генеза. Іконографія. Семантика)” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01). 29.Кубицька (Скляренко) Наталія Владиславівна – Кандидатська (17.00.06) “Гончарські осередки Кульчина та Рокити кін. XIX – XX ст. (Історія, типологія, художні особливості)” (2006, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 30.Луковська Ольга Ігорівна – Кандидатська (17.00.06) “Художнє ткацтво Львова другої пол. XX ст. (художні особливості, традиції та новації)” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 31.Лупій (Бокій) Тетяна Філаретівна – Кандидатська (17.00.06) “Рушники Західного Полісся кін. XIX – першої пол. XX ст. (Технологія. Семантика. Художні особливості)” (2002, ЛАМ, Д. 04.12.01). 32.Малина Валерій Васильович – Кандидатська (17.00.06) “Народне мистецтво Півдня України. кін. XIX – поч. XX ст.: на матеріалах Миколаївської, Одеської, Херсонської областей” (1999, ЛАМ, Д. 35.103.01). 33.Маркович Марія Йосипівна – Кандидатська (17.00.06) “Українські художні світильники XVI – XX ст. в контексті європейського мистецтва освітлювальних приладів (історія, типологія, художні особливості)” (2006, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 34.Мельник Іван Андрійович – Кандидатська (17.00.06) “Українська прикладна графіка кін. XIX – першої пол. XX ст.: становлення та утвердження мистецьких констант” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 35.Мотиль Романа Ярославівна – Кандидатська (17.00.06) “Українська димлена кераміка XIX – XX ст. (Історія, типологія, художні особливості)” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01). 36.Новицька Ольга Романівна – Кандидатська (17.00.06) “Українське народне

мистецтво 1920 – 1980-х рр.: інтерпретація, оцінка, спростування” (2003, ЛАМ, Д. 35.103.01).

37.Нога Олександр Павлович – Кандидатська (17.00.06) “Художньо-промислова кераміка Галичини кін. XIX – поч. XX ст.” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01).

38.Одрехівський Роман Васильович – Кандидатська (17.00.06) “Різьбярство на Лемківщині кін. XIX – поч. XX ст. Основні тенденції розвитку” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01).

39.Олійник Ольга Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Традиційні художні тканини Покуття кін. XIX – серед. XX ст. (типологія, художні особливості, система виражальних засобів)” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01).

40.Печенюк Таміла Григорівна – Кандидатська (17.00.06) “Розпис тканин в Україні (20-і – поч. 90-х рр. XX ст.)” (1996, ЛАМ, Д. 04.12.01).

41.Приймич Михайло Васильович – Кандидатська (17.00.06) “Декоративне різьблення у сакральному мистецтві Закарпаття XVIII – XIX ст. (Історія. Типологія. Художньо-стильові особливості)” (2001, ЛАМ, Д. 35.103.01).

42.Радченко Анна Григорівна Кандидатська (17.00.06) “Дерев’яний та металевий декор у міській архітектурі Гуцульщини і Покуття наприкінці XIX – у першій третині XX ст. (генезис, типологія, стилістика)” (2009, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08).

43.Семчук Леся Ярославівна – Кандидатська (17.00.06) “Вишивка в народному одязі Українських Карпат XX ст. (художні особливості)” (2009, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08).

44.Слободян Олег Олексійович – Кандидатська (17.00.06) “Пістинський центр гончарства XIX – першої пол. XX ст. (історія, типологія, художні особливості, майстри)” (2001, ЛАМ, Д. 35.103.01).

45.Сом-Сердюкова Олена Миколаївна – Кандидатська (17.00.06) “Тенденції розвитку київської школи художнього скла 1950-х – 1990-х рр.” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01).

46.Станкевич Юрій Михайлович – Кандидатська (17.00.06) “Українське художнє палітурництво XVI – поч. XX ст. у контексті західноєвропейського інтролігаторства” (2004, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

- 47.Студенець Наталя Василівна** – Кандидатська (17.00.06) “Хатній (настінний) розпис Поділля” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01).
- 48.Студницька Мар’яна Романівна** – Кандидатська (17.00.06) “Скульптурний декор в архітектурі Західної України XVII – XVIII ст.” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01).
- 49.Типчук Вікторія Мирославівна** – Кандидатська (17.00.06) “Мистецькі традиції і новаторство у творчості Василя Турчиняка 1900-1939 рр.” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01).
- 50.Тихонюк Олена Володимирівна** – Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво витинанки в Україні кін. XX – поч. XXI ст.” (2010, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08).
- 51.Тканко Ольга Дмитрівна** – Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво костюму в Україні кін. XX – поч. XXI ст.: тенденції, школи, національна специфіка” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01).
- 52.Тріска Оксана Олегівна** – Кандидатська (17.00.06) “Народна ікона на склі другої пол. XVIII – XIX ст.: європейський контекст” (2009, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08).
- 53.Федина Оксана Ярославівна** – Кандидатська (17.00.06) “Весільний костюм в Галичині кін. XIX – XX ст. (художньо-образна характеристика)” (1996, ЛАМ, Д. 04.12.01).
- 54.Федорчук Олена Степанівна** – Кандидатська (17.00.06) “Народні прикраси з бісеру Західної України XIX – першої пол. XX ст. (Історія, технологія, типологія. художні особливості)” (2004, ЛАМ, Д. 35.103.01).
- 55.Хом’як Лідія Василівна** – Кандидатська (17.00.06) “Меморіальна різьба осередків народного каменярства в Галичині кін. XIX – XX ст.” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01).
- 56.Цимбала Лада Іванівна** – Кандидатська (17.00.06) “Золототкацтво Галичини XVIII – першої третини XX ст. (Історія, типологія, художньо-стильові особливості)” (2003, ЛАМ, Д. 35.103.01).
- 57.Цимбалюк Олена Костянтинівна** – Кандидатська (17.00.06) “Етномистецькі традиції костюма в Україні серед. XIX – XX ст.” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01).
- 58.Школьна Ольга Володимирівна** – Кандидатська (17.00.06) “Творчість і мистецько-педагогічна діяльність Михайла Жука в контексті становлення української школи художників фарфору (перша пол. XX ст.)” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

	59.Шпак Оксана Дмитрівна – Кандидатська (17.00.06) “Українська народна гравюра XVII – XIX ст. (Історія. Іконографія. Засади декоративності)” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01). 60.Шпирало Лілія Романівна – Кандидатська (17.00.06) “Міський костюм Галичини кін. XVIII – XIX ст: стилеві ознаки” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01). 61.Штанкіна Ірина Валеріївна – Кандидатська (17.00.06) “Чернігівські кахлі кін. XVI – поч. XX ст. (генеза, типологія, художньо-стилістичні особливості (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 62.Юр Марина Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Розписи українських весільних скринь серед. XIX – поч. XX ст.” (типологія, іконографія, художні особливості) (1998, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 01.57.02). 63.Юрченко Ігор Андрійович – Кандидатська (17.00.06) “Візуальні й морфологічні закономірності орнаменту гуцульської різьби та їх використання в сучасній мистецько-освітній практиці” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). 64.Юсипчук Юрій Володимирович – Кандидатська (17.00.06) “Школа Василя Девдюка і формування локальних традицій новітнього гуцульського деревообробництва та металірства кін. XIX – XX ст. (Джерела. Типологія. Стилїстика)” (2001, ЛАМ, Д. 35.103.01). 65.Янковська Дарія Олегівна – Кандидатська (17.00.06) “Східні впливи в орнаментальному оформленні українських ікон кін. XVI – XVII ст.” (2005, ЛНАМ, Д. 35.103.01).

Таблиця А.4

Перелік докторських та кандидатських дисертацій, захищених в Україні у
період 1991 – 2010 рр. зі спеціальності
17.00.01, 26.00.01 – “Теорія та історія культури (мистецтвознавство)”

Докторські	Кандидатські
1.Малина Валерій Васильович – Докторська (26.00.01) “Кам’яні хрести в Україні. XVIII – XX ст.: Онтологія. Типологія. Символіка. Функція.” (2009, ХДАК, Д. 64.807.01). 2.Романенкова Юлія Вікторівна – Докторська (26.00.01) “Маньєризм у художній культурі Європи кін. XV – I пол. XVII ст.: тенденції стильової трансформації” (2010, НАКККіМ, Д. 26.850.01). 3.Михайлова Рада Дмитрівна – Докторська (26.00.01) “Художня культура Галицько-Волинської Русі” (2009, КНУКіМ, Д. 26.807.02). 4.Савицька Лариса Леонідівна – Докторська (17.00.01) “Мистецтво України в контексті художнього життя межі століть. 1890 – 1910-ті рр.” (2006, Національна музична академія України ім. П. Чайковського, Д. 26.005.01). 5.Найден Олександр Семенович – Докторська (17.00.01) “Українська народна картина. Фольклорний та етноісторичний аспекти походження і функцій образів” (1997, Національна музична Академія України ім. П. Чайковського, Д. 26.005.01). 6.Шило Олександр Всеволодович – Докторська (17.00.01) “Невербальні і вербальні засоби в образотворчій діяльності” (1998, ХДАК, Д. 64.807.01).	1.Косаковська Леся Петрівна – Кандидатська (26.00.01) “Мистецька парадигма Василя Авраменка в контексті розвитку української культури XX ст.” (2009, ДАКККіМ, Д. 26.850.01). 2.Мельник Мирослав Тарасович – Кандидатська (26.00.01) “Мода в контексті художніх практик XX ст.” (2008, КНУКіМ, Д. 26.807.02). 3.Мільчевич Сергій Іванович – Кандидатська (26.00.01) “Промисловий дизайн Закарпаття 40-х рр. XIX – 30-х рр. XX ст.: культурологічний аспект” (2010, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08). 4.Осадча Олена Анатоліївна – Кандидатська (26.00.01) “Українська хатня ікона-образ кін. XVIII – XX ст. як етнокультурний феномен (історія, типологія, художні особливості)” (2010, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08). 5.Ткаченко Руслана Василівна – Кандидатська (26.00.01) “Особливості художніх інтерпретацій ігрової парадигми у мистецьких розвідках російських символістів та футуристів кін. XIX – поч. XX ст.” (2009, ДАКККіМ, Д. 26.850.01). 6.Панфілова Олександра Георгіївна – Кандидатська (26.00.01) “Мистецьке життя Кременеччини 20 – 30-х рр. XX ст.” (2009, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08). 7.Піщанська Вікторія Миколаївна – Кандидатська (26.00.01) “Українська барокова ікона в художніх колекціях Дніпропетровщини: типологія та своєрідність” (2009, Таврійський національний університет ім. В. Вернадського, К. 52.051.09). 8.Романюк Вікторія Сергіївна – Кандидатська (26.00.01) “Перформанс у просторі культури: архаїчні прототипи та сучасні репрезентації” (2008, ХДАК, Д. 64.807.01). 9.Федушак Марія Львівна – Кандидатська (26.00.01) “Українські народні флористичні композиції (квітчання): історія, функції, типологія, художні особливості” (2008, ХДАК, Д. 64.807.01).

- 10.Бескорса Вікторія Миколаївна** – Кандидатська (17.00.01) “Трансформація бароко в художній культурі України XVII – XVIII ст.” (2005, ХДАК, К. 64.807.01).
- 11.Вежбовська Ліліана Романівна** – Кандидатська (17.00.01) “Антропософські тенденції в українському мистецтві 20 – х рр. XX ст.” (2006, КНУКіМ, Д. 26.807.02).
- 12.Граб Ольга Вікторівна** – Кандидатська (17.00.01) “Літературно-мистецьке життя Галичини кін. XIX – першої третини XX ст. у контексті трансформації національної свідомості” (2005, ДАКККіМ, Д. 26.850.01).
- 13.Даценко Петро Харитонович** – Кандидатська (17.00.01) “Культурно-мистецька спадщина Житомирщини у вимірах українського духовного життя XIX – першої третини XX ст.” (2005, ДАКККіМ, Д. 26.850.01).
- 14. Князева Тетяна Миколаївна** – Кандидатська (17.00.01) “Традиційна культура греків Приазов’я” (2007, КНУКіМ, Д. 26.807.02).
- 15.Котляр Євген Олександрович** – Кандидатська (17.00.01) “Синагоги України другої пол. XVI – поч. XX ст. як історико-культурний феномен” (2001, ХДАК, К. 64.807.01).
- 16.Кохан Тимофій Григорович** – Кандидатська (17.00.01) “Експресіонізм в контексті видової специфіки мистецтва” (2002, ДАКККіМ, К. 26.850.01).
- 17.Кузенко Петро Ярославович** – Кандидатська (17.00.01) “Народні кам’яні надмогильні хрести Українських Карпат серед. XVIII – першої пол. XX ст. (історія, типологія, художні особливості)” (2005, ДАКККіМ, Д. 26.850.01).
- 18.Лоліна Надія Анатоліївна** – Кандидатська (17.00.01) “Орнаментальне мистецтво як феномен художньої культури” (2006, КНУКіМ, Д. 26.807.02).
- 19.Медведєва Леся В’ячеславівна** – Кандидатська (17.00.01) “Стильова еволюція творчості В. І. Зарецького в контексті мистецького нонконформізму 60 – 80-х рр. XX ст.” (2003, КНУКіМ, Д. 26.807.02).
- 20.Нестеренко Петро Володимирович** – Кандидатська (17.00.01) “Типологія та художньо-стильові особливості українського екслібриса XVII – першої третини XX ст.” (2006, ДАКККіМ, Д. 26.850.01).

- 21.Оленіна Олена Юріївна** – Кандидатська (17.00.01) “Реклама як явище художньої культури” (1999, Національна музична академія України ім. П. Чайковського, Д. 26.005.01).
- 22.Павлова Тетяна Володимирівна** – Кандидатська (17.00.01) “Фотомистецтво в художній культурі Харкова останньої третини ХХ ст.” (2007, ХДАК, К. 64.807.01).
- 23.Панова Марина Валентинівна** – Кандидатська (17.00.01) “Шляхи формування самообразу автора в українській та російській художній культурі першої пол. ХІХ ст.” (2001, ХДАК, К. 64.807.01).
- 24.Ременяка Оксана Сергіївна** – Кандидатська (17.00.01) “Український іконопис ХVІ – ХVІІІ ст. на землях Холмщини та Підляшшя” (2004, ДАКККіМ, К. 26.850.01).
- 25.Рибалко Світлана Борисівна** – Кандидатська (17.00.01) “Культурно-естетичні універсалії класичної Японії та їх відбиття в образотворчому мистецтві доби Токугава (живопис, графіка)” (2001, ХДАК, К. 64.807.01).
- 26.Сидоренко Віктор Дмитрович** – Кандидатська (17.00.01) “Культурологічні аспекти художньо-стильової еволюції візуального мистецтва України (ХХ – поч. ХХІ ст.)” (2004, ХДАК, К. 64.807.01).
- 27.Смоліна Ольга Олегівна** – Кандидатська (17.00.01) “Монастирі Слобідської України другої пол. ХVІІ – поч. ХХ ст. як історико-культурне явище” (2003, ХДАК, К. 64.807.01).
- 28.Соловійова Ольга Семенівна** – Кандидатська (17.00.01) “Садово-паркове мистецтво як виразник культур, що змінюються (питання семантичної та просторової ієрархії)” (1998, ХДІК, Д. 64.807.01).
- 29.Циганко Ольга Петрівна** – Кандидатська (17.00.01) “Художньо-виставкова діяльність у Харкові (1917 – 1934 рр.)” (2003, ХДАК, К. 64.807.01).
- 30.Чуйко Олег Дмитрович** – Кандидатська (17.00.01) “Культура монастирів Галичини в контексті суспільно-історичних процесів ХVІ – ХІХ ст.” (2005, Львівська державна музична академія ім. М. Лисенка, К. 35.869.01).
- 31.Чумаченко Олександр Анатолійович** – Кандидатська (17.00.01) “Міф і мистецька гра в естетиці неоромантизму” (2004, КНУКіМ, Д. 26.807.02).

Таблиця А.5

Групування дисертацій з образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва й теорії та історії культури, захищених в Україні та Росії вітчизняними науковцями впродовж 1991 – 2010 рр. на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата мистецтвознавства

Шифр, назва	17.00.05 - Образотворче мистецтво	17.00.06 - Декоративно- прикладне мистецтво	26.00.01 (17.00.01) - Теорія та історія культури
Автор Канд. /доктор.	Авраменко О.О., Белічко Н.Ю., Бесага М.Я., Бондарчук Я.В., Ваврух М.І., Гелитович М.Й., Гріднева (Матвеева) Ю.Г., Гладун О.Д., Голод І.В., Денисюк О.Ю., Довгань (Бородай) Ю.О., Дундяк І.М., Жердєв В.В., Жишкович В.І., Іжевський А.В., Коваленко А.І., Ковальова М.М., Ковальчук О.В., Козак Н.Б., Коренюк Ю.О., Король С.І., Кравченко Н.І., Кравченко Я.О., Кубриш Н.Р., Купчинська Л.О., Лагутенко О.А., Ламонова О.В., Левицька М.К., Лупій С.П., Лупій Т.Г., Майданець-Баргилевич О.Л., Макойда О.В., Мархайчук Н.В., Мельник О.Я., Мельникова У.П., Мисюга Б.В., Міщенко І.І., Нікуленко С.І., Носенко А.І., Овчаренко О.І., Одробіньський Ю.В., Откович В.П., Падовська О.М., Паньок Т.В., Писаренко Н.П., Побожій С.І., Порожнякова Н.Є., Протас М.О.,	Андріяшко В.Д., Андрушко Л.М., Бойчук Б.В., Болюк О.М., Врочинська Г.В., Галишич Р.Я., Гах І.С., Герій О.О., Герус Л.М., Гнатюк М.В., Грималюк Р.М., Гринюк М.М., Дутка- Жаворонкова В.В., Дутка Р.М., Дяків М.В., Дяків О.В., Зузяк Т.П., Івашків Г.М., Істоміна Г.В., Клименко О.О., Клімашевський А.В., Книш (Чіх) Б.В., Когут Г.В., Козакевич О.Р., Колупаєва А.В., Коприва А.Т., Косів Р.Р., Кошовий О.П., Кубицька (Скляренко) Н.В., Луковська О.І., Лупій (Бокій) Т.Ф., Малина В.В., Маркович М.Й., Мельник І.А., Мотиль Р.Я., Новицька О.Р., Нога О.П., Одрехівський Р.В., Олійник О.В., Печенюк Т.Г., Приймич М.В., Радченко А.Г., Семчук Л.Я., Слободян О.О., Сом-Сердюкова О.М., Станкевич Ю.М., Студенець Н.В., Студницька М.Р., Типчук В.М., Тихонюк О.В., Тканко О.Д., Тріска О.О., Федина О.Я., Федорчук О.С., Хом'як Л.В., Цимбала	Косаковська Л.П., Мельник М.Т., Мільчевич С.І., Осадча О.А., Ткаченко Р.В., Панфілова О.Г., Піщанська В.М., Романюк В.С., Федушак М.Л., Бескорса В.М., Вежбовська Л.Р., Граб О.В., Даценко П.Х., Котляр Є.О., Кохан Т.Г., Кузенко П.Я., Лоліна Н. А., Медведева Л.В., Нестеренко П.В., Оленіна О.Ю., Павлова Т.В., Панова М.В., Ременяка О.С., Рибалко С.Б., Сидоренко В.Д., Смоліна О.О., Соловійова О.С., Циганко О.П., Чуйко О.Д., Чумаченко О.А., Князева Т.М. / Малина В.В., Михайлова Р.Д., Найден О.С., Романенкова Ю.В., Савицька Л.Л., Шило О.В.

	Роготченко О.О., Романенкова Ю.В., Русяєва М.В., Савицька Л.Л., Сапак Н.В., Світлична О.М., Семчишин-Гузнер О.І., Синько О.Р., Смирнова Т.Б., Смірнова Т.В., Стасенко В.В., Сторчай О.В., Тарасенко А.А., Тесленко І.О., Фесенко Д.В., Ходак І.О., Чечик В.В., Чмелик І.В., Шафран Р.С., Шмагало Р.Т., Шуліка В.В., Юрчишин О.В., Ямборко О.Я., Яців Р.М. / Голубець О.М., Лагутенко О.А., Соколюк Л.Д., Стельмашук Г.Г., Тарасенко О.А., Федорук О.К., Фіголь М.П., Фоменко В.М.	Л.І., Цимбалюк О.К., Школьна О.В., Шпак О.Д., Шпирало Л.Р., Штанкіна І.В., Юр М.В., Юрченко І.А., Юсипчук Ю.В., Янковська Д.О. / Акчуріна-Муфтієва Н.М., Боднар О.Я., Захарчук-Чугай Р.В., Кара-Васильєва Т.В., Никорак О.І., Петрякова Ф.С., Селівачов М.С., Станкевич М.Є., Шмагало Р. Т.	
Кількість (канд. / докт.), праць	72/8	65/9	31/6
Питома вага, %	42 %	39%	19 %

Рис. А.1. Динаміка кількості дисертацій з мистецтвознавства за спеціальностями 17.00.05, 17.00.06 та 17.00.01, 26.00.01, захищених в Україні та Росії українськими науковцями за 1991 – 2010 рр. на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата мистецтвознавства

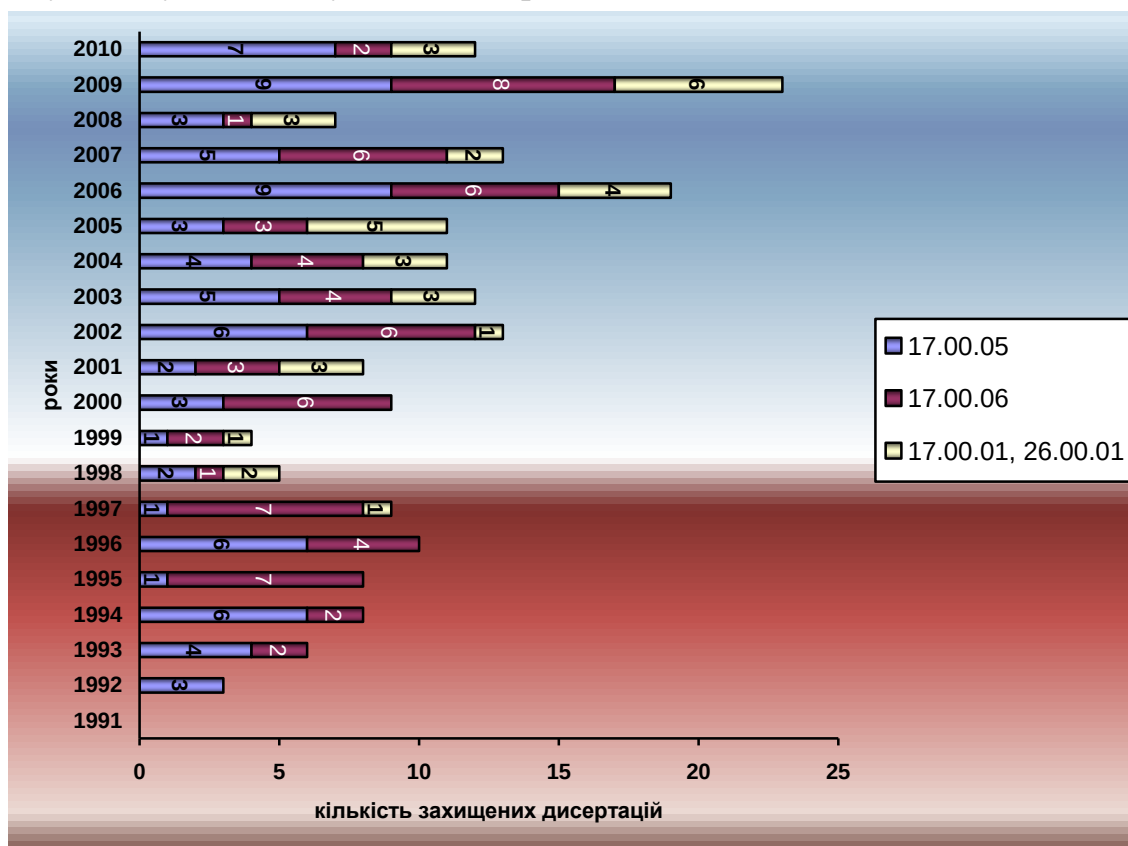
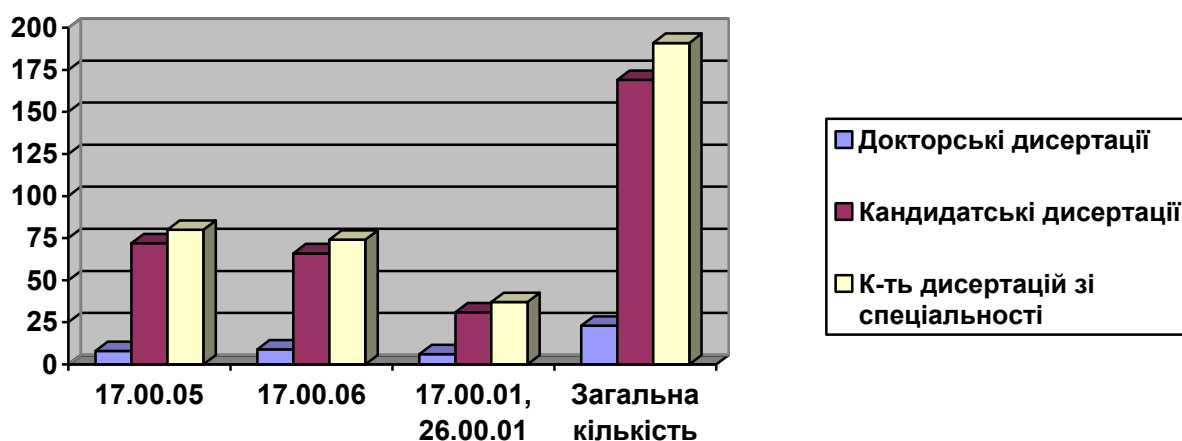
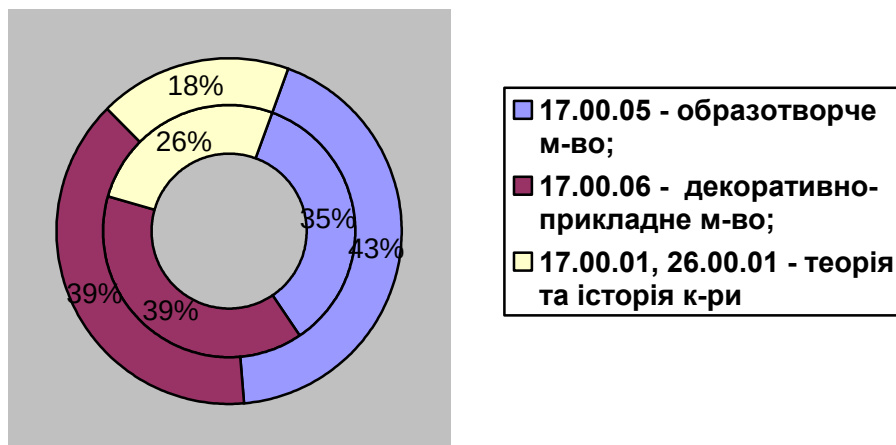

Рис. А.2. Розподіл дисертацій, захищених з мистецтвознавства за спеціальностями

	17.00.05	17.00.06	17.00.01, 26.00.01	Загальна к-ть
Докторські дисертації	8 (35 %)	9 (39 %)	6 (26 %)	23
Кандидатські дисертації	72 (43 %)	65 (39 %)	31 (18 %)	169
К-ть дисертацій зі спеціальності	80	74	37	191

Рис. А.3. Структура захищених дисертацій (докторських і кандидатських) з мистецтвознавства за спеціальностями (1991 – 2010 рр.) у відсотковому відношенні

Таблиця А.6

Географія дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата та доктора мистецтвознавства (візуальні мистецтва), захищених в Україні та Росії українськими науковцями за 1991 – 2010 рр.

№	Місто	К-ть, 17.00.05	К-ть, 17.00.06	К-ть, 17.00.01, 26.00.01	Загальна к-ть	Питома вага, %
1	Івано-Франківськ	0	5	3	8	4.19
2	Київ	34	3	19	56	29.32
3	Львів	28	64	1	93	48.70
4	Сімферополь	0	0	1	1	0.52
5	Харків	16	0	13	29	15.18
6	Москва	1	2	0	3	1.57
7	Санкт-Петербург	1	0	0	1	0.52
Разом		80	74	37	191	100.00

Рис. А.4. Географія захисту дисертацій, захищених в Україні та Росії українськими науковцями за 1991 – 2010 рр. на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора мистецтвознавства за виділеними нами найбільшими науковими центрами

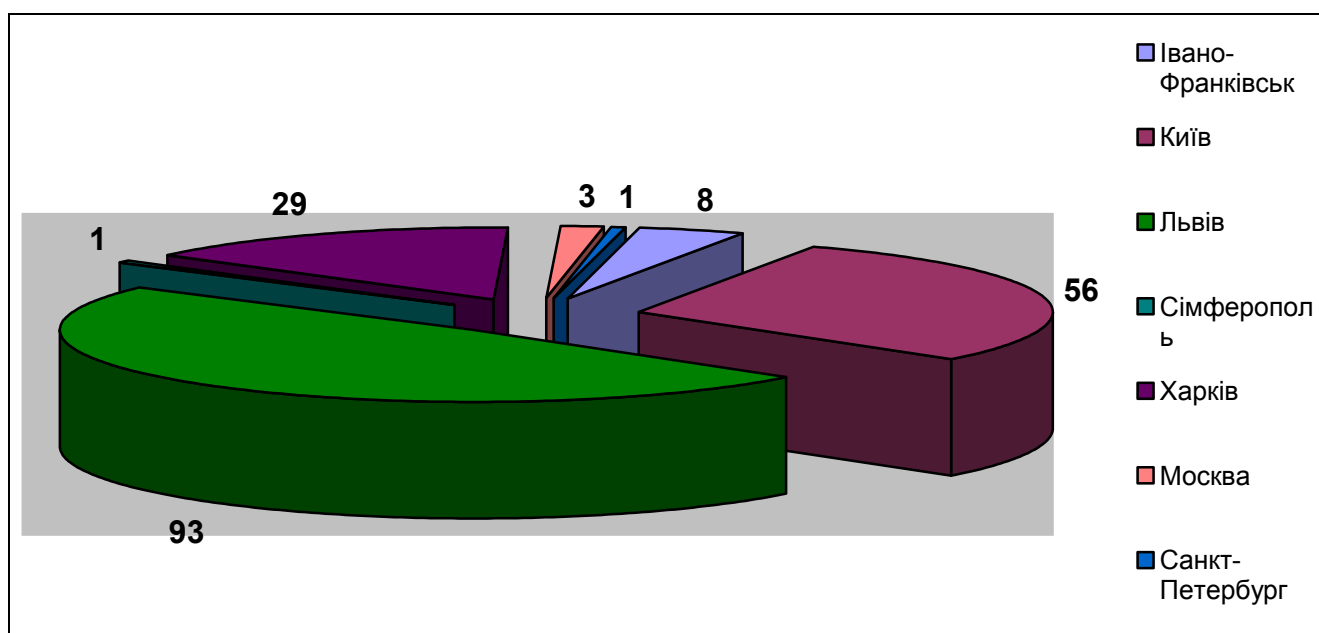
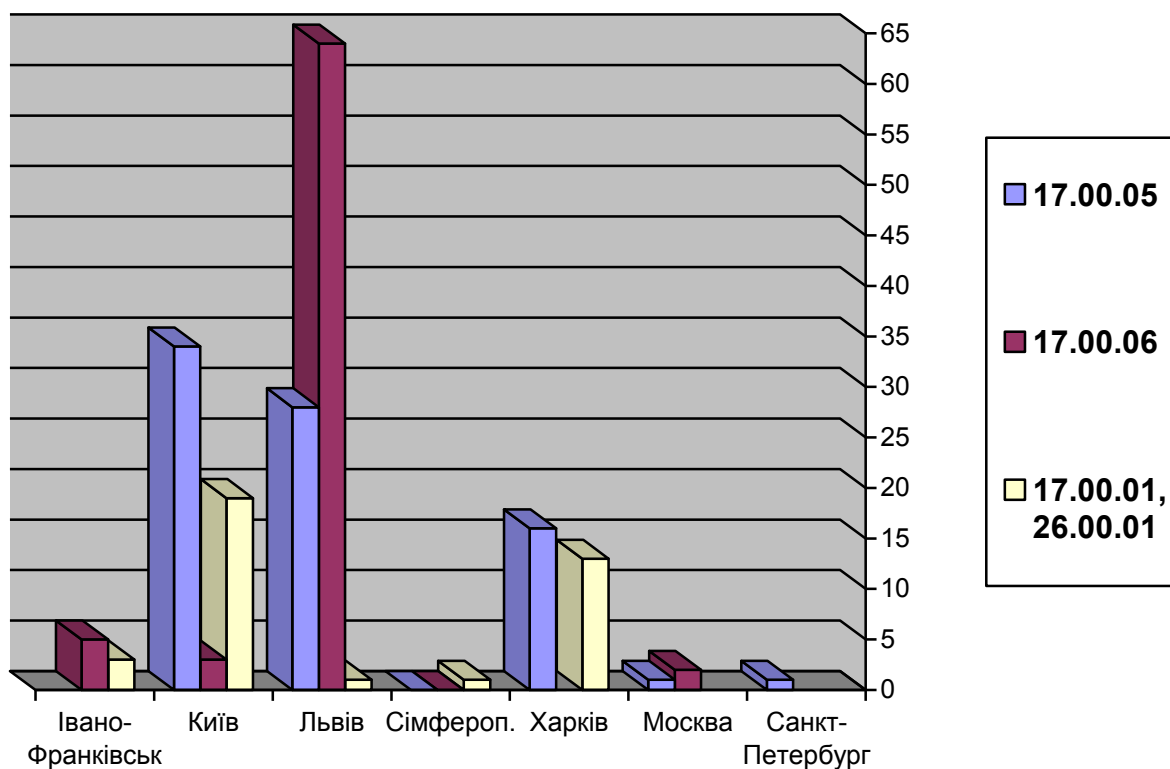

Рис. А.5. Кількісні показники захисту дисертацій з мистецтвознавства захищених в Україні та Росії українськими науковцями за 1991 – 2010 рр.

Таблиця А.7

Захисти (заклад / спеціалізована вчена рада) докторських і кандидатських дисертацій з мистецтвознавства, захищених в Україні та Росії українськими науковцями у період 1991 – 2010 рр.

Заклад / шифр спец. вченої ради	Спеціальність 17.00.05, “Образотворче мистецтво”	Спеціальність 17.00.06, “Декоративно-прикладне мистецтво”	Спеціальність 17.00.01, 26.00.01, “Теорія та історія культури (мистецтвознавство)”	Загальна к-ть захищених дисертацій
Вище худож.-пром. училище ім. В. Мухіної, Санкт-Петербург	1	-	-	1
Всерос. НДІ тех. естетики, Москва / Д.038.01.01	-	1	-	1
ІМФЕ ім. М. Рильського / Д.26.227.01	2	-	-	2
Д.26.227.02	3	-	-	3
Д.26.227.03	3	-	-	3
Д.016.36.01	9	1	-	10
Д.01.57.02	2	2	-	4
КНУКіМ / Д.26.807.02	-	-	7	7
Львівська Державна музична академія / К.35.807.02	-	-	1	1
ЛАМ / Д.04.12.01, ЛНАМ / Д.35.103.01	6 22	19 45	- -	25 67
Московське вище художньо-промислове училище (колишнє Строгановське) / К.064.10.01	1	-	-	1
НАКККіМ, ДАКККіМ / Д.26.850.01	-	-	9	9
НАОМА / К.26.103.01	6	-	-	6

К.26.103.02, УАМ / К.01.62.01	5 3	- -	- -	5 3
Нац. музична академія України / Д.26.005.01	1	-	3	4
ПНУ ім. В.Стефаника / К.20.051.08	-	5	3	8
Таврійський національний університет ім. В. Вернадського / К.52.051.09	-	-	1	1
ХДАДМ / К. 64.109.01	16	-	-	16
ХДАК / Д.64.807.01	-	-	13	13

Таблиця А.8

Поділ дисертацій за мистецтвознавчими спеціальностями (візуальні мистецтва)
за історичними періодами

17.00.05 – “Образотворче мистецтво”
Давнє мистецтво (українське мистецтво) Одробінський Юрій Владиславович – Кандидатська (17.00.05) “Кам’яна пластика Півдня України скіфо-сарматського періоду (типологія та художні особливості)” (2009). Русяєва Марина Вікторівна – Кандидатська (17.00.05) “Елліно-скіфське мистецтво IV ст. до н. е. (археологічні пам’ятки торевтики з зображенням скіфів)” (1998).
Медієвістика (українське мистецтво) Фіголь Михайло Павлович – Докторська (17.00.05) “Мистецтво Галича XII – XIV ст. (Історія. Типологія. Художні особливості)” (1998). Гриднева (Матвеева) Юлія Геннадіївна – Кандидатська (17.00.05) “Еволюція візантійської традиції в іконографії літургійного шитва пізнього середньовіччя” (2008). Голод Ігор Васильович – Кандидатська (17.00.05) “Міські ремесла Галичини і Волині XIV – XVII ст. (Дослідження процесів історико-художнього розвитку)” (1993). Жишкович Володимир Іванович – Кандидатська (17.00.05) “Пластика Русі-України кін. X – першої пол. XIV ст.” (1996). Козак Назар Богданович – Кандидатська (17.00.05.) “Образ людини в мистецтві Київської Русі” (2000). Коренюк Юрій Олександрович – Кандидатська (17.00.04) “Фрески Софійського собору в Києві (технологія, техніка, деякі питання стилю, проблема майстрів)” (1995).
(зарубіжне мистецтво) Гриднева (Матвеева) Юлія Геннадіївна – Кандидатська (17.00.05) “Еволюція візантійської традиції в іконографії літургійного шитва пізнього середньовіччя” (2008). Романенкова Юлія Вікторівна – Кандидатська (17.00.05) “Школа Фонтенбло і маньєризм у

французькому мистецтві XVI ст.” (2002).

Смирнова Тамара Борисівна – Кандидатська (17.00.05) “Становлення пейзажного жанру в німецькому живописі та графіці першої третини XVI ст. в контексті ренесансної картини світу” (2000).

Нове мистецтво

(українське мистецтво)

Фоменко Валентин Миколайович – Докторська (17.00.04) “Київська школа гравюри (серед. 1610-х – 1718 рр.)” (1993).

Бондарчук Ярослава Віталіївна – Кандидатська (17.00.05) “Мистецтво Острозького осередку другої пол. XVI – першої пол. XVII ст. (синтезування середньовічних візантійських та ренесансних західноєвропейських ідейно-художніх концепцій)” (2002).

Гелитович Марія Йосипівна – Кандидатська (17.00.05) “Іконостасний ансамбль церкви Успіння Богородиці з Наконечного у контексті українського іконопису другої пол. XVI ст.” (2002).

Дундяк Ірина Миколаївна – Кандидатська (17.00.05) “Процесійні ікони Західної України XVII – XIX ст. (походження, іконографічні та художні особливості)” (2003).

Ковальова Марія Миколаївна – Кандидатська (17.00.05) “Портретний живопис Центральної і Східної України кін. XVII – XVIII ст. (традиція та нові віяння)” (2010).

Король Софія Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Малярство і графіка Галичини періоду романтизму: жанрова структура і художньо-стильові особливості” (2007).

Кравченко Наталія Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Секуляризація релігійного живопису в Україні другої пол. XVII – XIX ст.” (2007).

Левицька Мар’яна Корнеліївна – Кандидатська (17.00.05) “Львівське портретне малярство кін. XVIII – першої пол. XIX ст.: художньо-стильові особливості” (2003).

Овчаренко Олексій Ілліч – Кандидатська (17.00.05) “Графічний цикл “Патерика Печерського” 1661 року в контексті української художньої культури серед. XVII – поч. XVIII ст.” (1999).

Откович Василь Петрович – Кандидатська (17.00.04) “Народна течія живопису XVII – XVIII ст.” (1993).

Паньок Тетяна Володимирівна – Кандидатська (17.00.05) “Стильова еволюція в іконописі Слобожанщини XVII – поч. XIX ст.” (2005).

Стасенко Володимир Васильович – Кандидатська (17.00.05) “Дереворізи кириличних книг Галичини XVII ст. та відображення в них образів Христа і Богородиці” (2001).

Сторчай Оксана Вікторівна – Кандидатська (17.00.05.) “Становлення й розвиток мистецької освіти у Київському університеті (1834 – 1924 рр.)” (2010).

Фесенко Дарія Володимирівна – Кандидатська (17.00.05) “Монументальне малярство XVIII ст. Галичини в контексті українсько-європейських мистецьких зв’язків: іконографія та стилістика” (2009).

Юрчишин Оксана Володимирівна – Кандидатська (17.00.05) “Творчість гравера Іллі” (1996).

(зарубіжне мистецтво)

Смирнова Тетяна Василівна – Кандидатська (17.00.05) “Стилістичні проблеми творчості Томаса Гейнсборо” (2002).

Новітнє мистецтво

(українське мистецтво)

Голубець Орест Михайлович – Докторська (17.00.05) “Мистецьке середовище Львова другої пол. XX ст. (соцреалізм і свобода творчості)” (2003).

Лагутенко Ольга Андріївна – Докторська (17.00.05) “Українська графіка першої третини XX ст.: загальноєвропейські тенденції та національні особливості розвитку” (2008).

Соколюк Людмила Данилівна – Докторська (17.00.05) “Михайло Бойчук та його концепція розвитку українського мистецтва (перша третина XX ст.)” (2004).

Тарасенко Ольга Андріївна – Докторська (17.00.05) “Проблема національного стилю в

живописи модерна и авангарда (творчество украинских и русских художников кон. XIX – нач. XX вв.” (1996).

Авраменко Олеся Олександрівна – Кандидатська (17.00.04) “Українська дитяча книга 1970 – 1990-х років: основні тенденції розвитку ілюстрації” (1993).

Белічко Наталія Юрївна – Кандидатська (17.00.05) “Творчість Георгія Малакова в контексті української графіки другої пол. XX ст.” (2005).

Бесага Мар’ян Ярославович – Кандидатська (17.00.05) “Творчість Леопольда Левицького у контексті зовнішньо-культурних діалогів українського мистецтва 30 – 70-х рр. XX ст.” (2010).

Ваврух Марія Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Образотворче мистецтво Львова кін. 1950-х – поч. 1970-х рр.: проблема національної самоідентифікації” (2009).

Гладун Ольга Дмитрівна – Кандидатська (17.00.05) “Харківська школа графіки (друга пол. XX ст.)” (2005).

Денисюк Ольга Юрївна – Кандидатська (17.00.05) “Краківська академія мистецтв в контексті українсько-польських мистецьких взаємин 1920 – 1930-х рр.” (2007).

Іжевський Артур Валентинович – Кандидатська (17.00.05) “Українська сатирична графіка другої пол. XIX – поч. XX ст. у Галичині (еволюція художньо-образної системи)” (2009).

Коваленко Анатолій Іванович – Кандидатська (17.00.05) “Творча спадщина І. Мясоедова (дослідження методу стилетворення в українському образотворчому мистецтві поч. XX ст.)” (2002).

Ковальчук Остап Вікторович – Кандидатська (17.00.05) “Історія живописного факультету НАОМА і його роль у вихованні мистецьких кадрів та формуванні національної живописної школи України 1917 – 1941 рр.” (2003).

Кравченко Ярослав Охрімович – Кандидатська (17.00.05) “Декоративно-мистецькі особливості дерев’яних церков Українських Карпат XIX – поч. XX ст. (Творчі методи народних майстрів Бойківщини, Лемківщини та Гуцульщини)” (1994).

Кубриш Наталія Романівна – Кандидатська (17.00.05.) “Міфопоетика скульптури О. Архипенка та І. Кавалерідзе” (2004).

Купчинська Лариса Олегівна – Кандидатська (17.00.05) “Творчість Теофіла Копистинського у контексті розвитку образотворчого мистецтва Галичини другої пол. XIX – поч. XX ст.” (2003).

Лагутенко Ольга Андріївна – Кандидатська (17.00.05) “Українська книжкова та журнальна обкладинка першої третини XX ст.: стилістичні особливості художньої мови” (1996).

Ламонова Оксана Василівна – Кандидатська (17.00.05) “Київська книжкова графіка кін. 50-х – поч. 70-х рр. XX ст. Тенденції розвитку, стилістика, майстри” (2006).

Лупій Світлана Петрівна – Кандидатська (17.00.05) “Станкова скульптура Прикарпаття. Тенденції розвитку” (1992).

Лупій Тетяна Григорівна – Кандидатська (17.00.05) “Інтеграція західноєвропейських художніх течій в образотворчому мистецтві Львова першої третини XX ст.” (2002).

Майданець-Баргилевич Олена Леонідівна – Кандидатська (17.00.05) “Становлення національної школи монументально-декоративного мистецтва в Україні (перша третина XX ст.)” (2006).

Мархайчук Наталія Віталіївна – Кандидатська (17.00.05) “Концепція ненаративності в контексті розвитку вітчизняного нефігуративного живопису XX ст.” (2006).

Мельник Оксана Ярославівна – Кандидатська (17.00.05) “Книжкова графіка Роберта Лісовського в контексті розвитку українського образотворчого мистецтва XX ст.” (2009).

Мельникова Уляна Петрівна – Кандидатська (17.00.05) “Мистецькі об’єднання в Україні 1920-х – поч. 1930-х рр. (теоретичні засади та творча практика)” (2007).

Мисюга Богдан Васильович – Кандидатська (17.00.05) “Краєвид у малярстві Галичини першої третини XX ст.” (2009).

Міщенко Ірина Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Трансформація європейських художніх течій в буковинському образотворчому мистецтві кін. XIX – першої пол. XX ст. (до 1940 р.)”

(2009).

Нікуленко Світлана Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Становлення вищої мистецької школи в Україні (1917 – 1934)” (1997).

Носенко Анна Іванівна – Кандидатська (17.00.05) “Пленер в живописі Одеси другої пол. XX – поч. XXI ст.” (2006).

Побожій Сергій Іванович – Кандидатська (17.00.04) “Становлення й розвиток мистецтвознавства у Харківському університеті (1805 – 1920 рр.)” (1994).

Порожнякова Наталія Євгенівна – Кандидатська (17.00.05) “Східнослов’янські міфологічні мотиви в образотворчому мистецтві модерну” (2006).

Протас Марина Олександрівна – Кандидатська (17.00.04) “Тенденції розвитку сучасної української станкової скульптури. 1970 – 1990 рр.” (1994).

Роготченко Олексій Олексійович – Кандидатська (17.00.05) “Образотворче мистецтво радянської України 1930-х рр.” (2004).

Савицька Лариса Леонідівна – Кандидатська (17.00.04) “Художня критика в Україні у другій пол. XIX – поч. XX ст.” (1992).

Сапак Наталія Вікторівна – Кандидатська (17.00.05) “Художнє життя Півдня України кін. XIX – першої третини XX ст.” (2006).

Світлична Олена Миколаївна – Кандидатська (17.00.05) “Художнє життя Катеринослава - Дніпропетровська кін. XIX – XX ст.” (2009).

Семчишин-Гузнер Олеся Ігорівна – Кандидатська (17.00.05) “Художнє життя в Галичині кін. XIX – поч. XX ст. (Особливості мистецького процесу)” (2000).

Синько Олександра Ростиславівна – Кандидатська (17.00.05) “Творчість Олександра Архипенка першої чверті XX ст.” (1996).

Стельмащук Галина Григорівна – Докторська (17.00.05) “Традиційні головні убори українців (Функції. Класифікація. Символи та обереги. Художні особливості)” (1994).

Тарасенко Андрій Андрійович – Кандидатська (17.00.05) “Міфологічні мотиви і образи в образотворчому мистецтві Одеси останньої третини XX – поч. XXI ст.” (2007).

Тесленко Ірина Олегівна – Кандидатська (17.00.05) “Орієнталізм в українському образотворчому мистецтві першої третини XX ст.” (2006).

Ходак Ірина Олександрівна – Кандидатська (17.00.05). “Наукова діяльність Данила Щербаківського в контексті історії українського мистецтвознавства першої третини XX ст.” (2010).

Чечик Валентина Вікторівна – Кандидатська (17.00.05) “Театральньо-декораційне мистецтво Харкова: авангардні пошуки 1910 – 1920-х рр.” (2006).

Чмелик Ірина Василівна – Кандидатська (17.00.05) “Художнє життя Івано-Франківщини кін. XIX – XX ст.” (2006).

Шафран Роксолана Степанівна – Кандидатська (17.00.05) “Теоретична спадщина Володимира Січинського у контексті розвитку українського мистецтвознавства 1920 – 1960-х рр.” (2001).

Шмагало Ростислав Тарасович – Кандидатська (17.00.05) “Гончарные промыслы Украины кон. XIX – нач. XX вв.” (1992).

Шуліка Вячеслав Вікторович – Кандидатська (17.00.05) “Церковний живопис Слобожанщини серед. XIX – поч. XX ст.: іконографія, стилістика, техніко-технологічні особливості” (2010).

Ямборко Ольга Ярославівна – Кандидатська (17.00.05) “Гобелен у контексті українського образотворчого мистецтва 1960 – 1990-х рр.” (2008).

Яців Роман Миронович – Кандидатська (17.00.04) “Львівська графіка 1945 – 1990 рр. Традиції і новаторство” (1994).

Падовська Олена Мирославівна – Кандидатська (17.00.05) “Килими Поділля” (1994).

Довгань (Бородай) Юлія Олександрівна – Кандидатська (17.00.05) “Мистецтво емалі в Україні: історичний досвід та сучасний стан” (2009).

Макойда Орест Васильович – Кандидатська (17.00.05) “Біблійні цикли Осипа Сорохтея:

проблема індивідуального творчого методу” (2004).

(зарубіжне мистецтво)

Денисюк Ольга Юріївна – Кандидатська (17.00.05) “Краківська академія мистецтв в контексті українсько-польських мистецьких взаємин 1920 – 1930-х рр.” (2007).

Жердєв Віталій Вікторович – Кандидатська (17.00.05) “Сакральне мистецтво в православних храмах Німеччини (XIX – поч. XX ст.)” (2010).

Писаренко Наталія Петрівна – Кандидатська (17.00.05) “Тенденція перетворення станкової картини у панно в російському живописі кін. XIX – поч. XX ст.” (2002).

Федорук Олександр Касьянович – Кандидатська “Украинско-польские связи в изобразительном искусстве второй пол. XIX – нач. XX вв.” (1971).

Федорук Олександр Касьянович – Докторська (17.00.05) “Польський живопис 1945 – 1965 рр.: розвиток реалістичних традицій і авангарду” (1996).

17.00.06 – “Декоративно-прикладне мистецтво”

Медієвістика

(українське мистецтво)

Герій Оксана Омелянівна – Кандидатська (17.00.06) “Орнамент Софії Київської (генеза, типологія, художньо-функціональні особливості)” (2003).

Кошовий Олег Петрович – Кандидатська (17.00.06) “Галицькі керамічні плитки XII – XIII ст. (Генеза. Іконографія. Семантика)” (1997).

Нове мистецтво

(українське мистецтво)

Кара-Васильєва Тетяна Валеріївна – Докторська (17.00.04) “Літургійне шитво України XVII – XVIII ст. Іконографія, типологія, стилістика” (1993).

Когут Галина Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Українські “панські” килими XVII – XVIII ст. Історія та стилістика” (2003).

Косів Роксолана Романівна – Кандидатська (17.00.06) “Українські хоругви XVII – XVIII ст. (Основні типи. Історико-художні та іконографічні особливості)” (2002).

Приймич Михайло Васильович – Кандидатська (17.00.06) “Декоративне різьблення у сакральному мистецтві Закарпаття XVIII – XIX ст. (Історія. Типологія. Художньо-стильові особливості)” (2001).

Студницька Мар’яна Романівна – Кандидатська (17.00.06) “Скульптурний декор в архітектурі Західної України XVII – XVIII ст.” (1997).

Тріска Оксана Олегівна – Кандидатська (17.00.06) “Народна ікона на склі другої пол. XVIII – XIX ст.: європейський контекст” (2009).

Шпак Оксана Дмитрівна – Кандидатська (17.00.06) “Українська народна гравюра XVII – XIX ст. (Історія. Іконографія. Засади декоративності)” (1997).

Шпирало Лілія Романівна – Кандидатська (17.00.06) “Міський костюм Галичини кін. XVIII – XIX ст: стильові ознаки” (1995).

Янковська Дарія Олегівна – Кандидатська (17.00.06) “Східні впливи в орнаментальному оформленні українських ікон кін. XVI – XVII ст.” (2005).

Новітнє мистецтво

(українське мистецтво)

Захарчук-Чугай Раїса Володимирівна – Докторська (17.00.06) “Народна вишивка Західної України XIX – XX ст. (проблеми традицій)” (1995).

Никорак Олена Іванівна – Докторська (17.00.06) “Українська народна тканина XIX – XX ст.: типологія, локалізація, художні особливості. Інтер’єрні тканини (за матеріалами західних областей України)” (2006).

Петрякова Фаїна Сергіївна – Докторська (07.00.00) “Художественный фарфор Украины (кон. XVIII – нач. XX вв.) (1993).

Селівачов Михайло Романович – Докторська (17.00.06) “Українська народна орнаментика XIX – XX ст. (Іконографія, номінація, стилістика, типологія)” (1996).

Станкевич Михайло Євстахійович – Докторська (17.00.06) “Українське художнє

деревообробництво XVII – XX ст. (Концепція декоративності. Історія. Типологія і художні особливості)” (1995).

Шмагало Ростислав Тарасович – Докторська (17.00.06) “Мистецька освіта в Україні серед. XIX - серед. XX ст.: структурування, методологія, художні позиції” (2005).

Андріяшко Василь Дмитрович – Кандидатська (17.00.06) “Київська школа художнього текстилю XX ст. (Джерела. Розвиток. Перспективи)” (2009).

Андрушко Людмила Миколаївна – Кандидатська (17.00.06) “Український рушник – поліфункціональний, сакральний твір народного мистецтва (функція, типологія, семантика, художні особливості)” (2009).

Бойчук Богдан Васильович – Кандидатська (17.00.06) “Народне декоративне мистецтво Покуття XIX – XX ст. (Історія. Типологія. Художні особливості)” (2000).

Болюк Олег Миколайович – Кандидатська (17.00.06) “Профілювання та різьблення в художній системі оздоблення дерев’яної сакральної архітектури Українських Карпат XVII – поч. XX ст.” (2000).

Врочинська Ганна Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Українські народні жіночі прикраси кін. XIX – поч. XX ст.” (1994).

Галишич Руслан Ярославович – Кандидатська (17.00.06) “Монументально-декоративне мистецтво українських церков зарубіжжя XX ст.” (2002).

Гах Ірина Степанівна – Кандидатська (17.00.06) “Храмовий вітраж Галичини кін. XIX – поч. XX ст.: західноєвропейський контекст (становлення, художні особливості, проблеми реставрації)” (2006).

Герус Людмила Мечиславівна – Кандидатська (17.00.06) “Українська народна іграшка кін. XIX – першої пол. XX ст. (історія, типологія, художні особливості)” (1997).

Гнатюк Михайло Васильович – Кандидатська (17.00.06) “Художні вироби з дерева в інтер’єрі народного житла Українських Карпат і Прикарпаття XIX – першої пол. XX ст. (Історія. Типологія. Художні особливості)” (2000).

Грималюк Ростислава Михайлівна – Кандидатська (17.00.06) “Вітражі Львова кін. XIX – поч. XX ст.” (1996).

Гринюк Марія Миколаївна – Кандидатська (17.00.06) “Декоративний народний розпис в інтер’єрі гуцульської хати (серед. XIX – кін. XX ст.)” (1997).

Дутка Романа Миколаївна – Кандидатська (17.00.06) “Українські вибійчані тканини” (1995).

Дутка-Жаворонкова Вікторія Валеріївна – Кандидатська (17.00.06) “Килим Північної Буковини XX ст.: традиції та новаторство” (2007).

Дяків Марія Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Міське меблярство Галичини XIX – XX ст.: історія, типологія, стилістичні особливості” (2010).

Дяків Олена Василівна – Кандидатська (17.00.06) “Художні особливості декоративного мистецтва Західного Поділля XIX – XX ст. (Історія, типологія, стилістичні відміни)” (2007).

Зузяк Тетяна Петрівна – Кандидатська (17.00.06) “Художнє плетіння з рослинних матеріалів в Україні XIX – XX ст. (Історія, типологія, художні особливості)” (2004).

Івашків Галина Михайлівна – Кандидатська (17.00.06) “Декор традиційної української кераміки XVIII – першої пол. XX ст. (іконографія, домінантні мотиви, художні особливості)” (2004).

Істоміна Галина Валентинівна – Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво народної кераміки Волині другої пол. XIX – XX ст. (типологія, стилістика, художні особливості)” (2008).

Клименко Олена Олександрівна – Кандидатська (17.00.06) “Народна кераміка Опішні (до проблеми традицій та інновацій в народних художніх промислах)” (1995).

Клімашевський Андрій Володимирович – Кандидатська (17.00.06) “Облаштування інтер’єру дерев’яних церков Західного Поділля та Покуття XVIII – поч. XX ст. (Проблема ансамблевості)” (2002).

Книш (Чіх) Богдана Василівна – Кандидатська (17.00.06) “Художні вироби зі шкіри на Гуцульщині XIX – XX ст. (витоки, типологія, художні особливості, збереження традиції)”

(2006).

Козакевич Олена Романівна – Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво в’язання у Західній Україні кін. XIX – першої третини XX ст. (історія, типологія, художні особливості, осередки)” (2006).

Колупасва Агнія Віталіївна – Кандидатська (17.00.06) “Українські кахлі XVIII – поч. XX ст. (Історія. Типологія. Іконографія. Ансамблевисть)” (1999).

Коприва Аттіла Тиберійович – Кандидатська (17.00.06) “Угорська вишивка Закарпаття XIX – першої чверті XX ст. (художньо-функціональні та стилістичні особливості)” (2005).

Кубицька (Скляренко) Наталія Владиславівна – Кандидатська (17.00.06) “Гончарські осередки Кульчина та Рокити кін. XIX – XX ст. (Історія, типологія, художні особливості)” (2006).

Луковська Ольга Ігорівна – Кандидатська (17.00.06) “Художнє ткацтво Львова другої пол. XX ст. (художні особливості, традиції та новації)” (2007).

Лупій (Бокій) Тетяна Філаретівна – Кандидатська (17.00.06) “Рушники Західного Полісся кін. XIX – першої пол. XX ст. (Технологія. Семантика. Художні особливості)” (2002).

Малина Валерій Васильович – Кандидатська (17.00.06) “Народне мистецтво Півдня України кін. XIX – поч. XX ст.: на матеріалах Миколаївської, Одеської, Херсонської областей” (1999).

Маркович Марія Йосипівна – Кандидатська (17.00.06) “Українські художні світильники XVI – XX ст. в контексті європейського мистецтва освітлювальних приладів (історія, типологія, художні особливості)” (2006).

Мельник Іван Андрійович – Кандидатська (17.00.06) “Українська прикладна графіка кін. XIX – першої пол. XX ст.: становлення та утвердження мистецьких констант” (2009).

Мотиль Романа Ярославівна – Кандидатська (17.00.06) “Українська димлена кераміка XIX – XX ст. (Історія, типологія, художні особливості)” (2000).

Новицька Ольга Романівна – Кандидатська (17.00.06) “Українське народне мистецтво 1920 – 1980-х рр.: інтерпретація, оцінка, спростування” (2003).

Нога Олександр Павлович – Кандидатська (17.00.06) “Художньо-промислова кераміка Галичини кін. XIX – поч. XX ст.” (1995).

Одрехівський Роман Васильович – Кандидатська (17.00.06) “Різьбярство на Лемківщині кін. XIX – поч. XX ст. Основні тенденції розвитку” (1995).

Олійник Ольга Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Традиційні художні тканини Покуття кін. XIX – серед. XX ст. (типологія, художні особливості, система виражальних засобів)” (1997).

Печенюк Таміла Григорівна – Кандидатська (17.00.06) “Розпис тканин в Україні (20-і – поч. 90-х рр. XX ст.)” (1996).

Радченко Анна Григорівна – Кандидатська (17.00.06) “Дерев’яний та металевий декор у міській архітектурі Гуцульщини і Покуття наприкінці XIX – у першій третині XX ст. (генезис, типологія, стилістика)” (2009).

Семчук Леся Ярославівна – Кандидатська (17.00.06) “Вишивка в народному одязі Українських Карпат XX ст. (художні особливості)” (2009).

Слободян Олег Олексійович – Кандидатська (17.00.06) “Пістинський центр гончарства XIX – першої пол. XX ст. (історія, типологія, художні особливості, майстри)” (2001).

Смолій Юлія Олександрівна – Кандидатська (17.00.06) “Хатнє малювання Петриківки другої пол. XIX – першої третини XX ст. (витоки, еволюція, художні особливості)” (2011).

Сом-Сердюкова Олена Миколаївна – Кандидатська (17.00.06) “Тенденції розвитку київської школи художнього скла 1950-х – 1990-х рр.” (2000).

Станкевич Юрій Михайлович – Кандидатська (17.00.06) “Українське художнє палітурництво XVI – поч. XX ст. у контексті західноєвропейського інтролігаторства” (2004).

Студенець Наталя Василівна – Кандидатська (17.00.06) “Хатній (настінний) розпис Поділля” (1997).

Типчук Вікторія Мирославівна – Кандидатська (17.00.06) “Мистецькі традиції і

новаторство у творчості Василя Турчиняка 1900 – 1939 pp.” (2002).

Тихонюк Олена Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво витинанки в Україні кін. XX – поч. XXI ст.” (2010).

Тканко Ольга Дмитрівна – Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво костюму в Україні кін. XX – поч. XXI ст.: тенденції, школи, національна специфіка” (2009).

Федина Оксана Ярославівна – Кандидатська (17.00.06) “Весільний костюм в Галичині кін. XIX – XX ст. (художньо-образна характеристика)” (1996).

Федорчук Олена Степанівна – Кандидатська (17.00.06) “Народні прикраси з бісеру Західної України XIX – першої пол. XX ст. (Історія, технологія, типологія, художні особливості)” (2004).

Хом’як Лідія Василівна – Кандидатська (17.00.06) “Меморіальна різьба осередків народного каменярства в Галичині кін. XIX – XX ст.” (2002).

Цимбала Лада Іванівна – Кандидатська (17.00.06) “Золототкацтво Галичини XVIII – першої третини XX ст. (Історія, типологія, художньо-стильові особливості)” (2003).

Цимбалюк Олена Костянтинівна – Кандидатська (17.00.06) “Етномистецькі традиції костюма в Україні серед. XIX – XX ст.” (2000).

Школьна Ольга Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Творчість і мистецько-педагогічна діяльність Михайла Жука в контексті становлення української школи художників фарфору (перша пол. XX ст.)” (2007).

Шмагало Ростислав Тарасович – Докторська (17.00.06) “Мистецька освіта в Україні серед. XIX - серед. XX ст.: структурування, методологія, художні позиції” (2005).

Штанкіна Ірина Валеріївна – Кандидатська (17.00.06) “Чернігівські кахлі кін. XVI – поч. XX ст. (генеза, типологія, художньо-стилістичні особливості)” (2007).

Юр Марина Володимирівна – Кандидатська (17.00.06) “Розписи українських весільних скринь серед. XIX – поч. XX ст.” (типологія, іконографія, художні особливості) (1998).

Юрченко Ігор Андрійович – Кандидатська (17.00.06) “Візуальні й морфологічні закономірності орнаменту гуцульської різьби та їх використання в сучасній мистецько-освітній практиці” (2007).

Юсипчук Юрій Володимирович – Кандидатська (17.00.06) “Школа Василя Девдюка і формування локальних традицій новітнього гуцульського деревообробництва та металірства кін. XIX – XX ст. (Джерела. Типологія. Стилїстика)” (2001).

(зарубіжне мистецтво)

Акчуріна-Муфтієва Нурія Мунірівна – Докторська (17.00.06) “Декоративно-прикладне мистецтво кримських татар XV – першої пол. XX ст. (етапи розвитку, типологія, стилїстика, художні особливості)” (2009).

17.00.01, 26.00.01 – “Історія та теорія культури”

Культура Середньовіччя

(українська культура)

Михайлова Рада Дмитрівна – Докторська (26.00.01) “Художня культура Галицько-Волинської Русі” (2009).

Культура Нового часу

(українська культура)

Піщанська Вікторія Миколаївна – Кандидатська (26.00.01) “Українська барокова ікона в художніх колекціях Дніпропетровщини: типологія та своєрідність” (2009).

Бескорса Вікторія Миколаївна – Кандидатська (17.00.01) “Трансформація бароко в художній культурі України XVII – XVIII ст.” (2005).

Котляр Євген Олександрович – Кандидатська (17.00.01) “Синагоги України другої пол. XVI – поч. XX ст. як історико-культурний феномен” (2001).

Ременяка Оксана Сергіївна – Кандидатська (17.00.01) “Український іконопис XVI – XVIII ст. на землях Холмщини та Підляшшя” (2004).

Чуйко Олег Дмитрович – Кандидатська (17.00.01) “Культура монастирів Галичини в контексті суспільно-історичних процесів XVI – XIX ст.” (2005).

Чумаченко Олександр Анатолійович – Кандидатська (17.00.01) “Міф і мистецька гра в естетиці неоромантизму” (2004).

(зарубіжна культура)

Рибалко Світлана Борисівна – Кандидатська (17.00.01) “Культурно-естетичні універсалії класичної Японії та їх відбиття в образотворчому мистецтві доби Токугава (живопис, графіка)” (2001).

Романенкова Юлія Вікторівна – Докторська (26.00.01) “Маньєризм у художній культурі Європи кін. XV – першої пол. XVII ст.: тенденції стильової трансформації” (2010).

Новітня культура

(українська культура)

Малина Валерій Васильович – Докторська (26.00.01) “Кам’яні хрести в Україні. XVIII – XX ст.: Онтологія. Типологія. Символіка. Функція.” (2009).

Савицька Лариса Леонідівна – Докторська (17.00.01) “Мистецтво України в контексті художнього життя межі століть. 1890 – 1910-ті рр.” (2006).

Косаковська Леся Петрівна – Кандидатська (26.00.01) “Мистецька парадигма Василя Авраменка в контексті розвитку української культури XX ст.”.

Мельник Мирослав Тарасович – Кандидатська (26.00.01) “Мода в контексті художніх практик XX ст.” (2008).

Мільчевич Сергій Іванович – Кандидатська (26.00.01) “Промисловий дизайн Закарпаття 40-х рр. XIX – 30-х рр. XX ст.: культурологічний аспект”.

Осадча Олена Анатоліївна – Кандидатська (26.00.01) “Українська хатня ікона-образ кінця XVIII – XX ст. як етнокультурний феномен (історія, типологія, художні особливості)” (2010).

Панфілова Олександра Георгіївна – Кандидатська (26.00.01) “Мистецьке життя Кременеччини 20 – 30-х рр. XX ст.” (2009).

Романюк Вікторія Сергіївна – Кандидатська (26.00.01) “Перформанс у просторі культури: архаїчні прототипи та сучасні репрезентації” (2008).

Вежбовська Ліліана Романівна – Кандидатська (17.00.01) “Антропософські тенденції в українському мистецтві 20-х рр. XX ст.” (2006).

Граб Ольга Вікторівна – Кандидатська (17.00.01) “Літературно-мистецьке життя Галичини кін. XIX – першої третини XX ст. у контексті трансформації національної свідомості” (2005).

Даценко Петро Харитонович – Кандидатська (17.00.01) “Культурно-мистецька спадщина Житомирщини у вимірах українського духовного життя XIX – першої третини XX ст.” (2005).

Кохан Тимофій Григорович – Кандидатська (17.00.01) “Експресіонізм в контексті видової специфіки мистецтва” (2002).

Кузенко Петро Ярославович – Кандидатська (17.00.01) “Народні кам’яні надмогильні хрести Українських Карпат серед. XVIII – першої пол. XX ст. (історія, типологія, художні особливості)” (2005).

Медведєва Леся В’ячеславівна – Кандидатська (17.00.01) “Стильова еволюція творчості В. І. Зарецького в контексті мистецького нонконформізму 60-80-х рр. XX ст.” (2003).

Нестеренко Петро Володимирович – Кандидатська (17.00.01) “Типологія та художньо-стильові особливості українського екслібриса XVII – першої третини XX ст.” (2006).

Павлова Тетяна Володимирівна – Кандидатська (17.00.01) “Фотомистецтво в художній культурі Харкова останньої третини XX ст.” (2007).

Панова Марина Валентинівна – Кандидатська (17.00.01) “Шляхи формування самообразу автора в українській та російській художній культурі першої пол. XIX ст.” (2001).

Сидоренко Віктор Дмитрович – Кандидатська (17.00.01) “Культурологічні аспекти художньо-стильової еволюції візуального мистецтва України (XX – поч. XXI ст.)” (2004).

Смоліна Ольга Олегівна – Кандидатська (17.00.01) “Монастирі Слобідської України другої пол. XVII – поч. XX ст. як історико-культурне явище 2003 року” (2003).

Циганко Ольга Петрівна – Кандидатська (17.00.01) “Художньо-виставкова діяльність у Харкові (1917 – 1934 рр.)” (2003).

(зарубіжна культура)

Князева Тетяна Миколаївна – Кандидатська (17.00.01) “Традиційна культура греків Приазов’я” (2007).

Ткаченко Руслана Василівна – Кандидатська (26.00.01) “Особливості художніх інтерпретацій ігрової парадигми у мистецьких розвідках російських символістів та футуристів кін. XIX – поч. XX ст.” (2009).

Загальні дослідження, що охоплюють кілька історичних періодів

Лоліна Надія Анатоліївна – Кандидатська (17.00.01) “Орнаментальне мистецтво як феномен художньої культури” (2006).

Найден Олександр Семенович – Докторська (17.00.01) “Українська народна картина. Фольклорний та етноісторичний аспекти походження і функцій образів” (1997).

Оленіна Олена Юріївна – Кандидатська (17.00.01) “Реклама як явище художньої культури” (1999).

Соловйова Ольга Семенівна – Кандидатська (17.00.01) “Садово-паркове мистецтво як виразник культур, що змінюються (питання семантичної та просторової ієрархії)” (1998).

Шило Олександр Всеволодович – Докторська (17.00.01) “Невербальні і вербальні засоби в образотворчій діяльності” (1998).

Федушак Марія Львівна – Кандидатська (26.00.01) “Українські народні флористичні композиції (квітчаня): історія, функції, типологія, художні особливості” (2008).

Анотований перелік досліджуваних періодичних і продовжуваних видань

1. Артклас (ЛНАМ, Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти).
2. Аркадія (Одеський національний політехнічний університет МОН України, “Студія Негоціант”).
3. Артанія (НСХУ).
4. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури (КНУ ім. Т. Шевченка).
5. Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності (Київський національний лінгвістичний університет МОН України, НАКККіМ Міністерства культури і мистецтв України).
6. Бористен (Дніпропетровська міська громадська організація “Товариство шанувальників журналу “Бористен”, Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара).
7. Вісник КНУКіМ. Серія: мистецтвознавство (КНУКіМ Міністерства культури і мистецтв).
8. Вісник Львівського університету. Серія: мистецтвознавство (ЛНУ ім. І. Франка).
9. Вісник Львівської національної академії мистецтв (ЛНАМ).
10. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (НАКККіМ).
11. Вісник Національної академії наук України (НАН України).
12. Вісник Прикарпатського університету. Серія: мистецтвознавство (ПНУ ім. В. Стефаника).
13. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв (ХДАДМ).
14. Галичина (ПНУ ім. В. Стефаника).
15. Збірник наукових праць Академії образотворчого мистецтва і архітектури “Українська академія мистецтва” (НАОМА).
16. Культура і мистецтво у сучасному світі (КНУКіМ).
17. Культура і сучасність (НАКККіМ).

18. Культура України (ХДАК Міністерства культури і мистецтв України).
19. Культурологічна думка (Інститут культурології НАМУ).
20. Мистецтвознавство (ІН НАН України, СКіМ).
21. Мистецтвознавство України (НАМ України).
22. Мистецтвознавчий автограф (ЛНАМ).
23. Мистецтвознавчі записки (НАКККіМ Міністерства культури і мистецтв України).
24. Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент (Національна академія педагогічних наук України, Інститут педагогіки, НАОМА, Мистецький інститут художнього моделювання та дизайну ім. С. Далі).
25. Мистецькі обрії (НАМ України).
26. Мистецтво та освіта (Міністерство освіти і науки України, Академія педагогічних наук України, Київська дитяча академія мистецтв).
27. МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія (ІПСМ НАМУ).
28. Музейний провулок (Національний художній музей України).
29. Народна творчість та етнологія (ІМФЕ ім. М. Рильського).
30. Народне мистецтво (Національна спілка майстрів народного мистецтва України).
31. Народознавчі зошити (ІН НАН України, м. Львів).
32. Науковий вісник Закарпатського художнього інституту (Закарпатський художній інститут).
33. Наукові записки Тернопільського педуніверситету ім. В. Гнатюка. Серія: мистецтвознавство (ТНПУ ім. В. Гнатюка).
34. Образотворче мистецтво (НСХУ).
35. Питання культурології (КНУКіМ).
36. Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології (Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича).
37. Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка. Серія: мистецтвознавство (Луганський державний інститут культури і мистецтв Міністерства культури і мистецтв України).

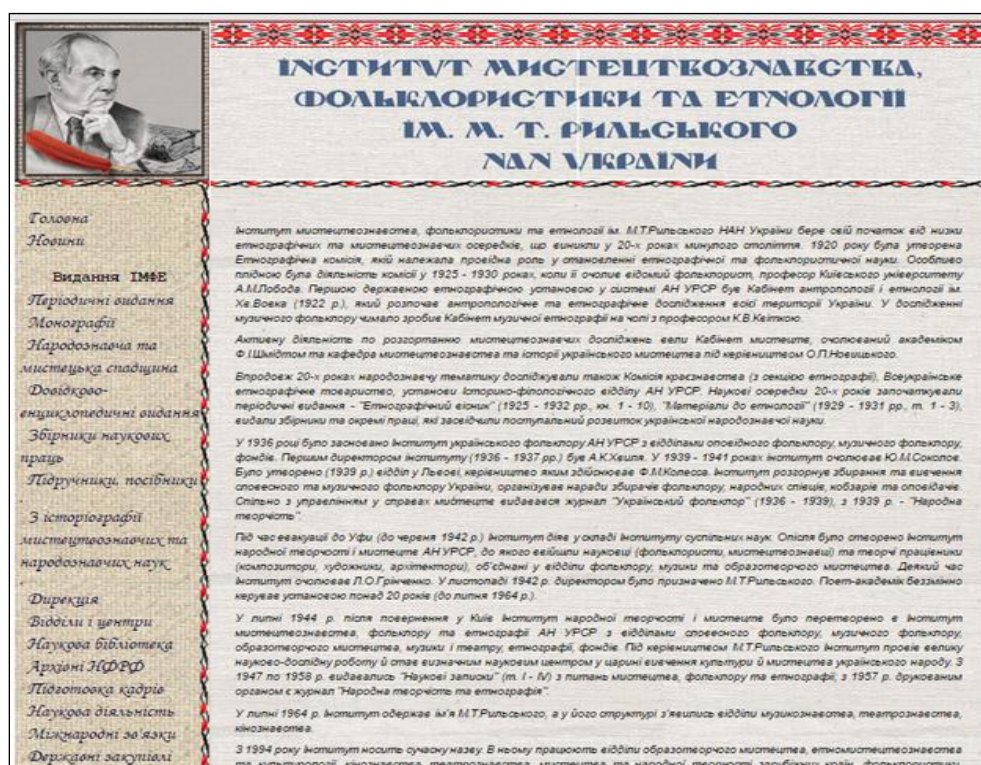
- 38.Скрижалі. Декоративне мистецтво і дизайн: науково-мистецькі студії (КДІПДМ ім. М. Бойчука).
- 39.Студії мистецтвознавчі (ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України).
- 40.Сучасне мистецтво (ІПСМ НАМ України).
- 41.Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини (ІПСМ НАМ України).
- 42.Сучасні проблеми художньої освіти в Україні (ІПСМ НАМ України).
- 43.Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті (Харківський художньо-промисловий інститут Міносвіти України).
- 44.Українознавчі студії (Інститут українознавства при ПНУ ім. В. Стефаника)
- 45.Українська керамологія (Інститут керамології ІН НАН України, Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному).
- 46.Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку - наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету (РДГУ Міносвіти України).
- 47.Українське мистецтво (проект В. Хоменка).
- 48.Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії (ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України).
- 49.Художня культура. Актуальні проблеми (ІПСМ НАМ України, Державний центр театрального мистецтва ім. Леся Курбаса).

Додаток Б

Фото наукових установ, вищих навчальних закладів, педагогічних колективів, монографій та мистецтвознавчих збірників

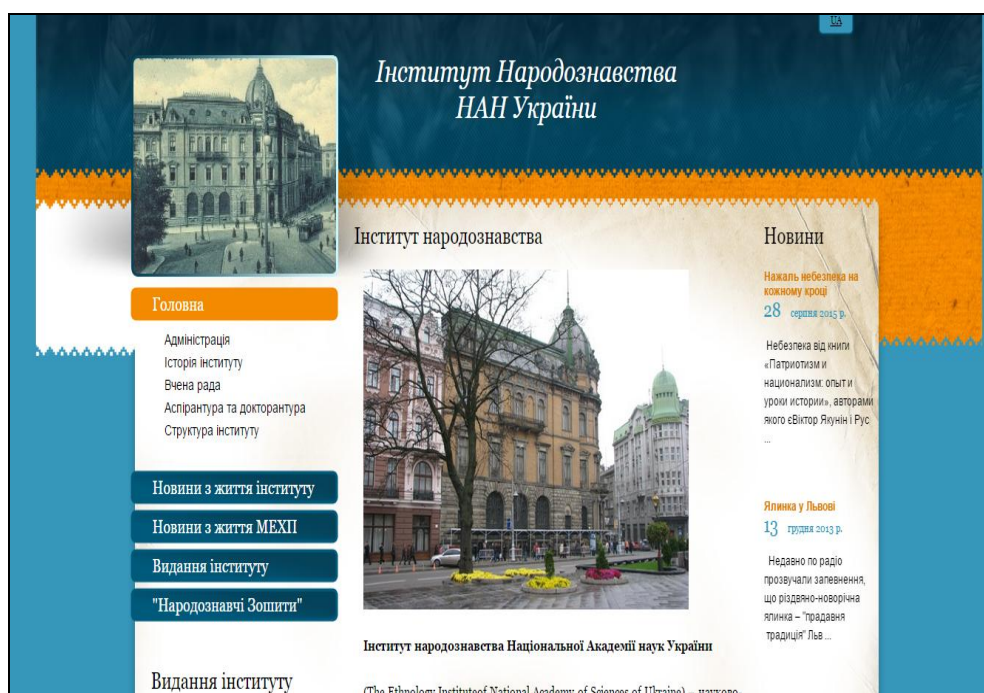
Іл. Б.1. Приміщення ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України, м. Київ, вул. Грушевського 4

Іл. Б.2. Веб-сторінка Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України

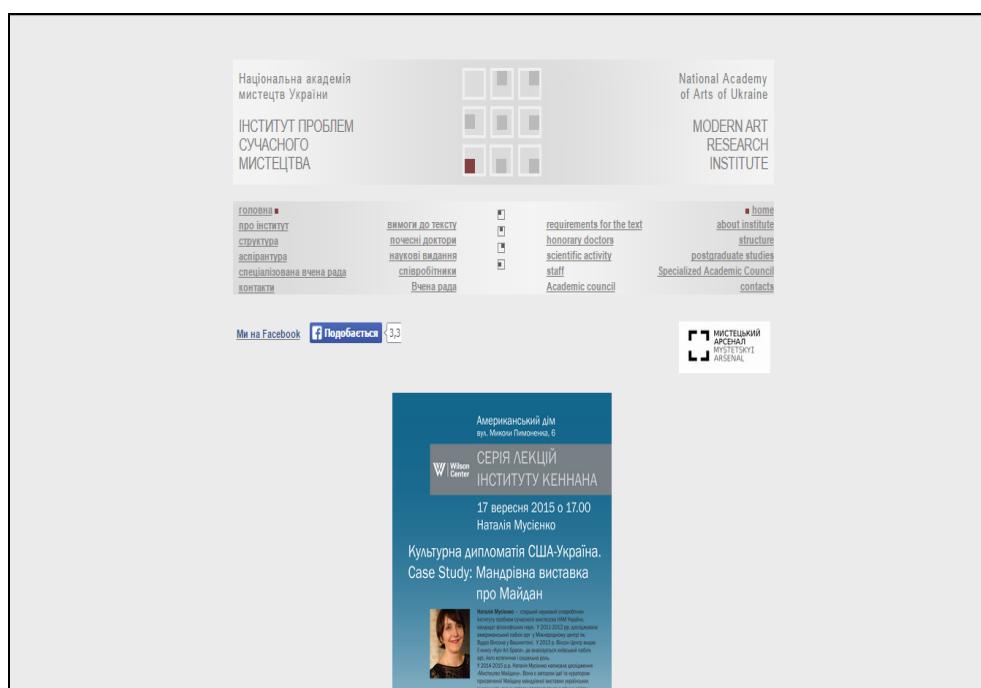
Іл. Б.3. Приміщення Інституту народознавства НАН України, м. Львів,
пр. Свободи 15

Іл. Б.4. Веб-сторінка Інституту народознавства НАН України

Іл. Б.5. Приміщення Інституту проблем сучасного мистецтва НАН України,
м. Київ, вул. Щорса (Євгена Коновальця) 18-Д

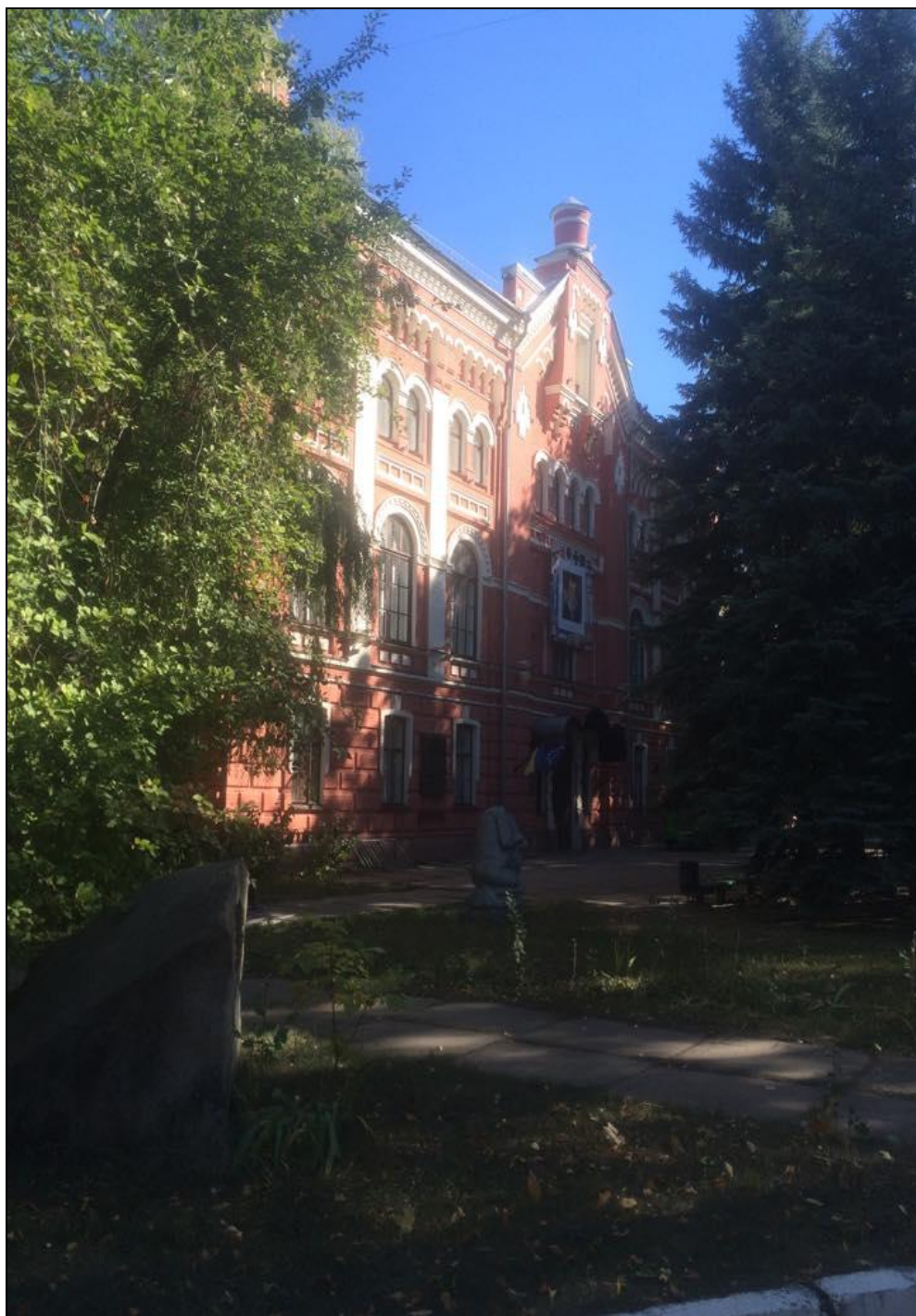
Іл. Б.6. Веб-сторінка Інституту проблем сучасного мистецтва НАН України

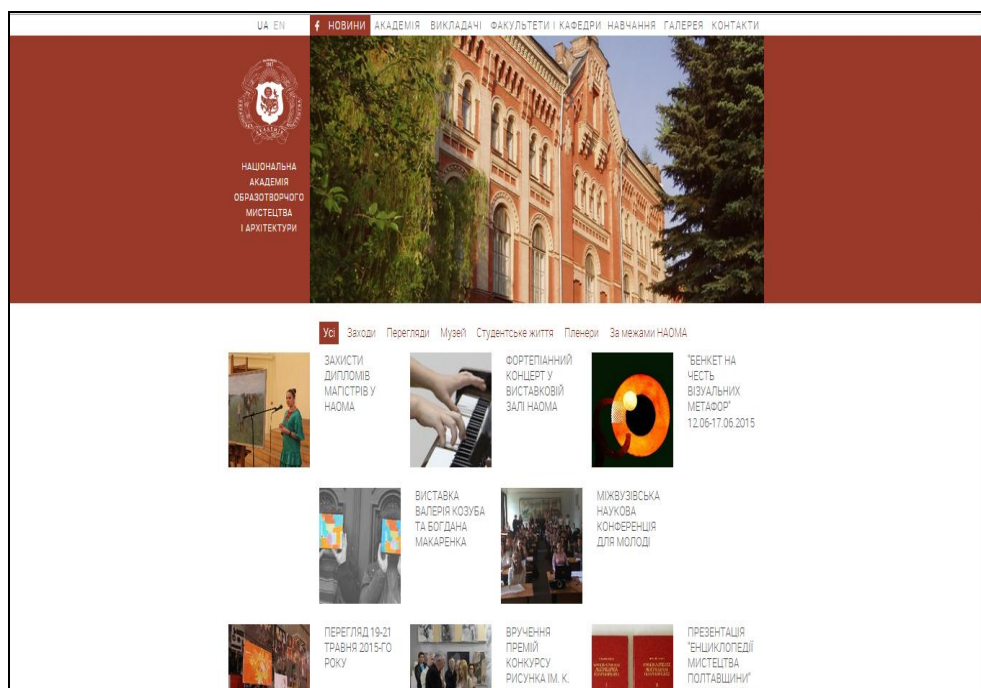
Іл. Б.7. Приміщення Інституту культурології НАН України, м. Київ,
бульвар Т. Шевченка 50-52

Іл. Б.8. Веб-сторінка Інституту культурології НАН України

Іл. Б.9. Приміщення Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, м. Київ, вул. Вознесенський узвіз 20

Іл. Б.10. Веб-сторінка Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури

Іл. Б.11. Колектив кафедри теорії та історії мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури

Іл. Б.12. Приміщення Львівської національної академії мистецтв,
м. Львів, вул. Кубійовича 38

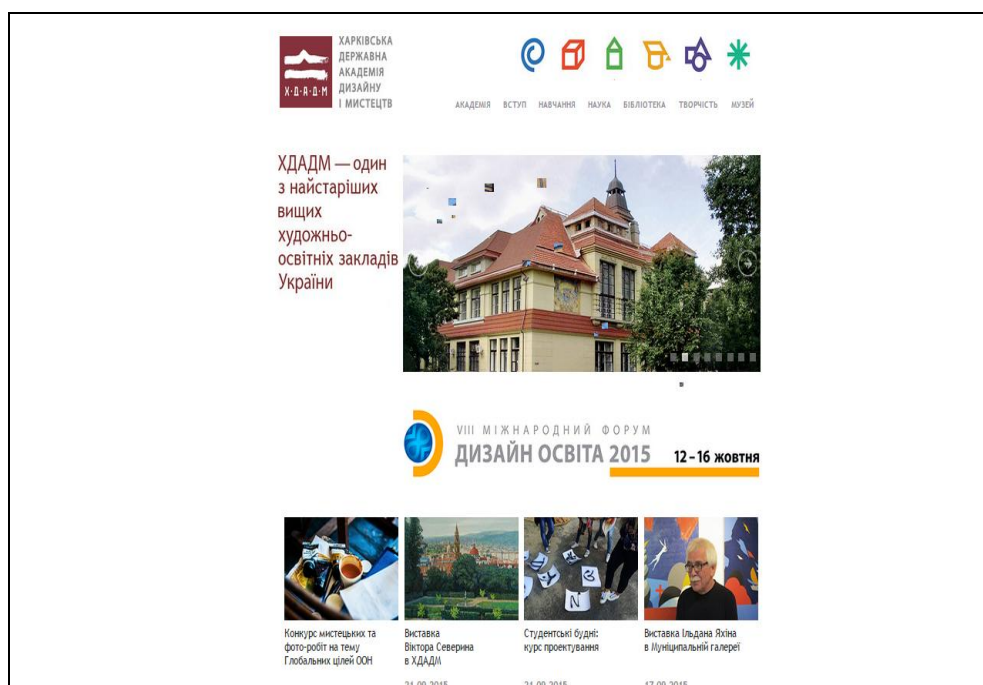
Іл. Б.13. Веб-сторінка Львівської національної академії мистецтв

Іл. Б.14. Колектив кафедри історії і теорії мистецтва
Львівської національної академії мистецтв

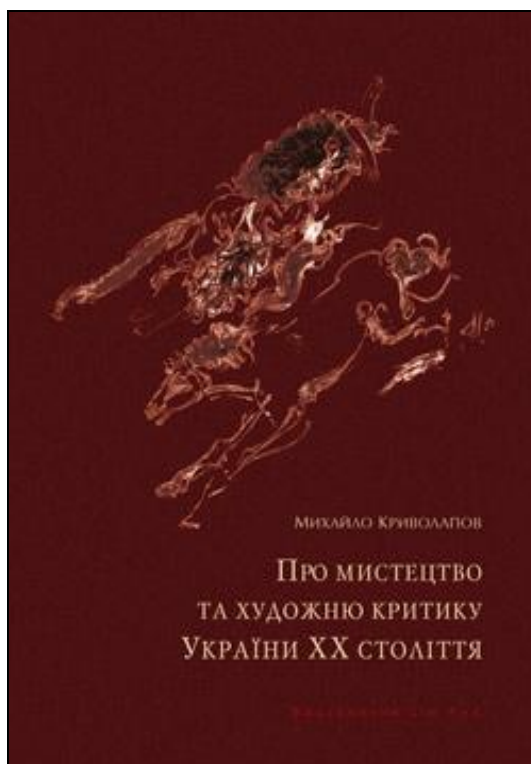
Іл. Б.15. Приміщення Харківської державної академії дизайну і мистецтв,
м. Харків, вул. Червонопрапорна 8

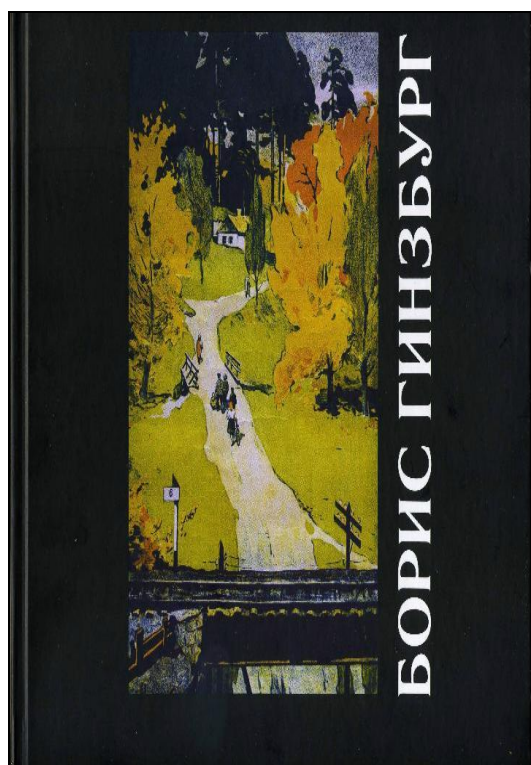
Іл. Б.16. Веб-сторінка Харківської державної академії дизайну і мистецтв

Іл. Б.17. Колектив кафедри теорії та історії мистецтв
Харківської державної академії дизайну і мистецтв

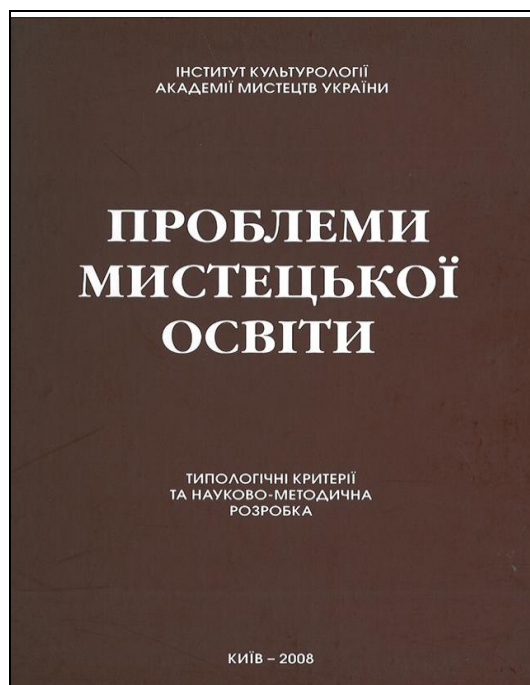
Іл. Б.18. Монографія М. О. Криволапова “Про мистецтво та художню критику України ХХ століття”, К., 2006.

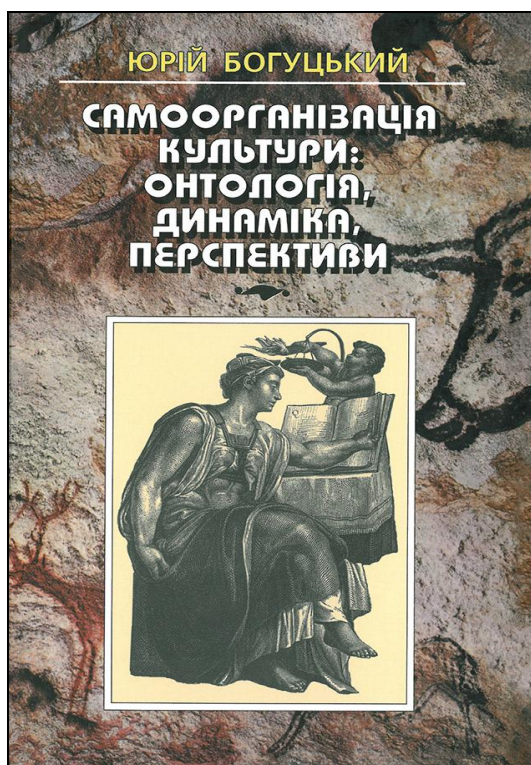
Іл. Б.19. Монографія Н. Белічко “Борис Гизбург. Короткой жизни яркий след”, К., 2013.

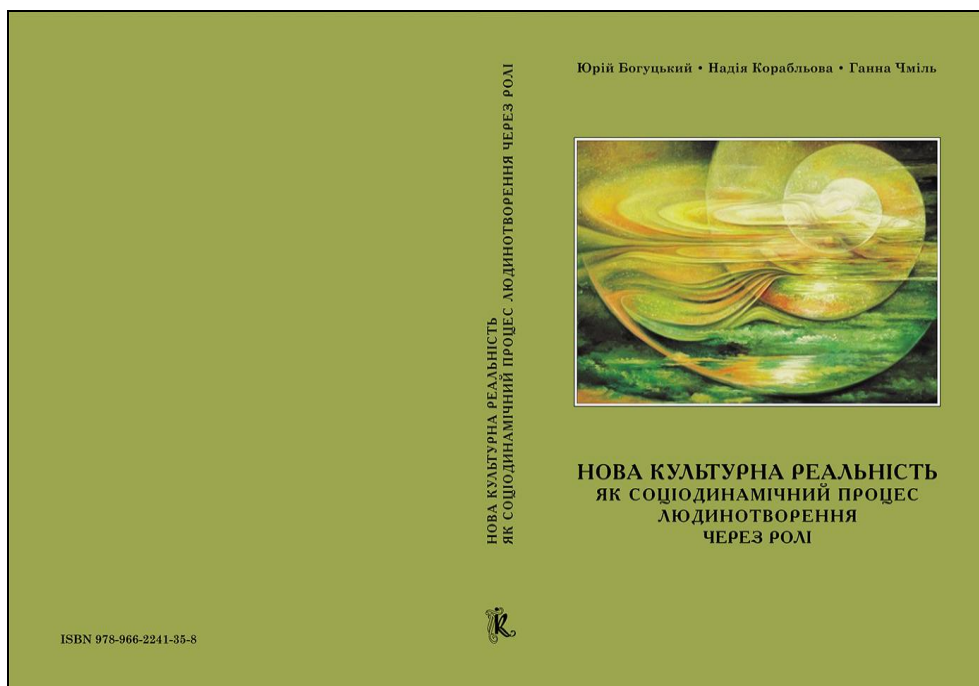
Іл. Б.20. “Нариси з історії образотворчого мистецтва України XX століття”,
К., 2006.

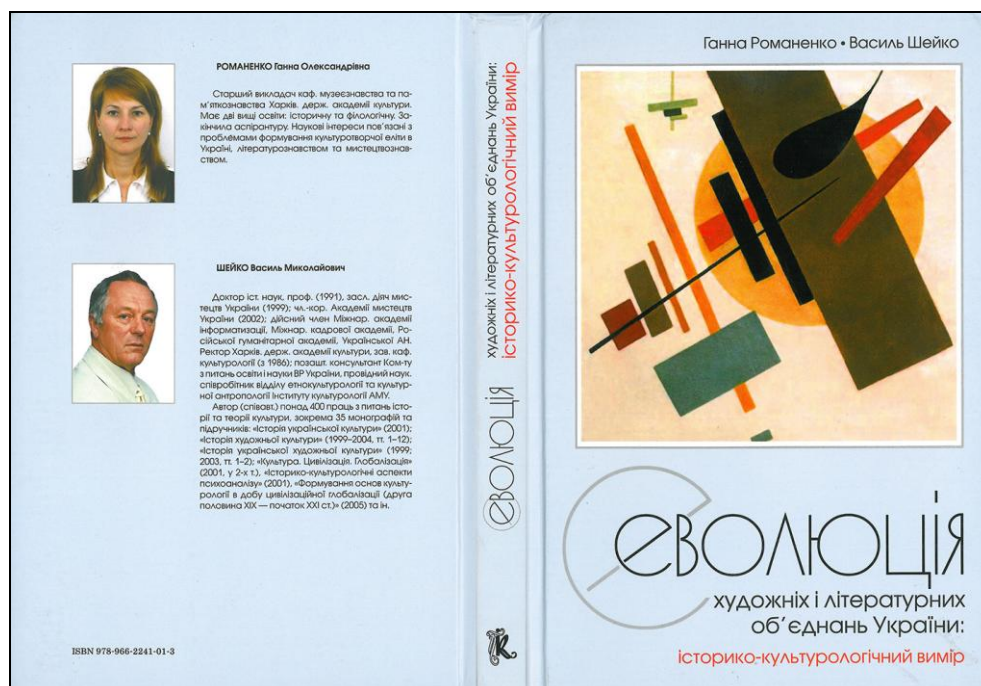
Іл. Б.21. Наукова праця О. І. Безгіна., Г. Є. Бернадської, І. С. Кочарян,
О. І. Дацко., О. Ю. Успенської “Проблеми мистецької освіти: Типологічні
критерії та науково-методична розробка”, К., 2008.

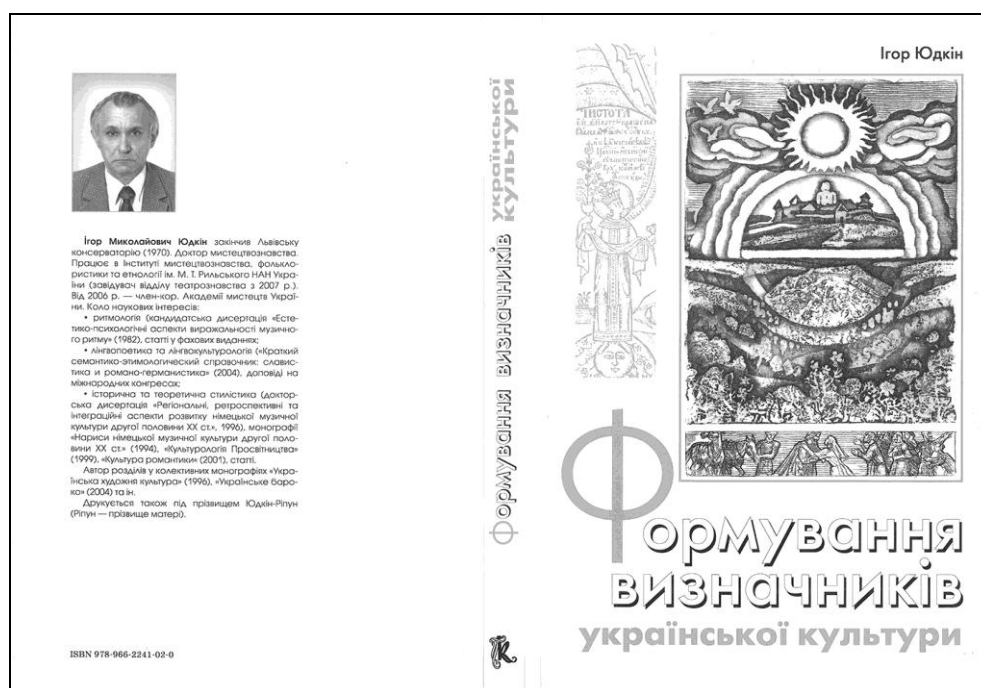
Іл. Б.22. Монографія Ю. Богуцького “Самоорганізація культури: онтологія, динаміка, перспективи”, К., 2008.

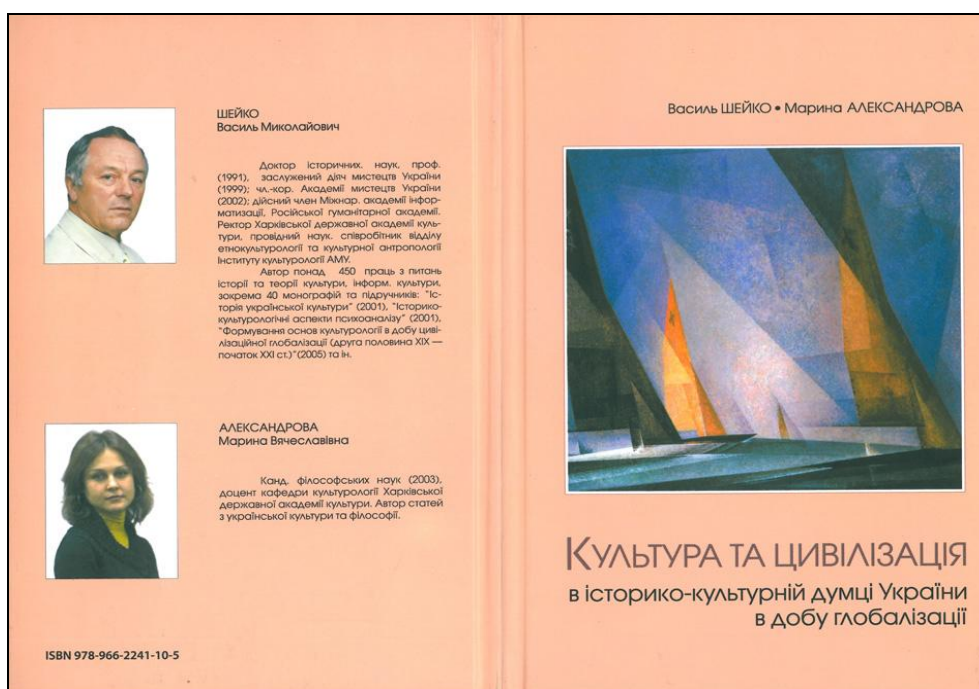
Іл. Б.23. Монографія Ю. Богуцького, Н. Корабльової, Г. Чміль “Нова культурна реальність як соціодинамічний процес людинотворення через ролі”, К., 2013.

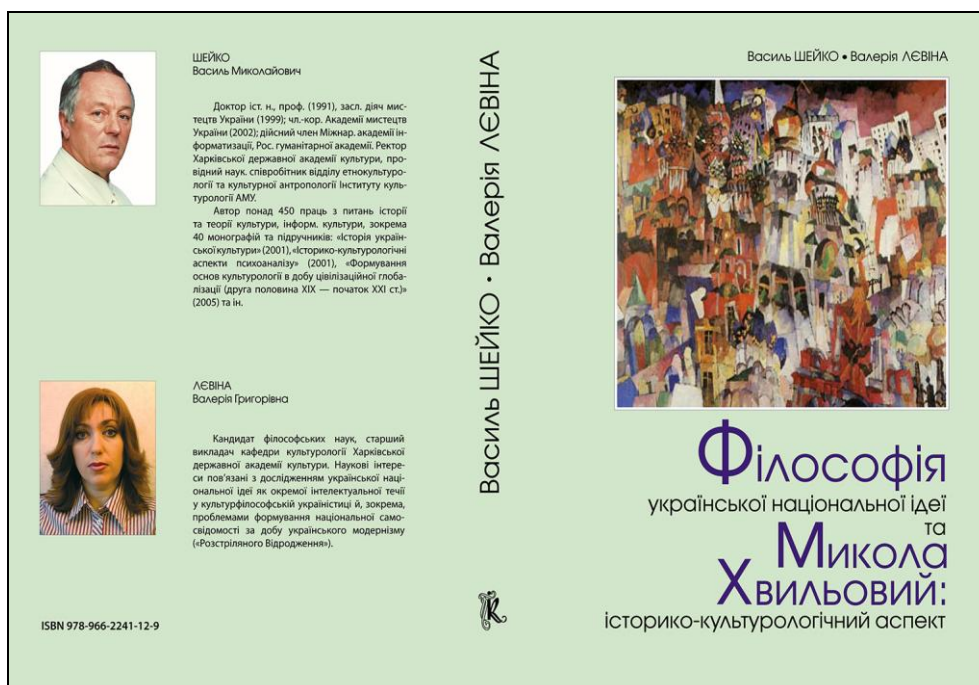
Іл. Б.24. Монографія Г. Романенко, В. Шейко “Еволюція художніх і літературних об'єднань України: історико-культурологічний вимір”, К., 2008.

Іл. Б.25. Наукове видання І. М. Юдкіна “Формування визначників української культури: культурологічні студії”, К., 2008.

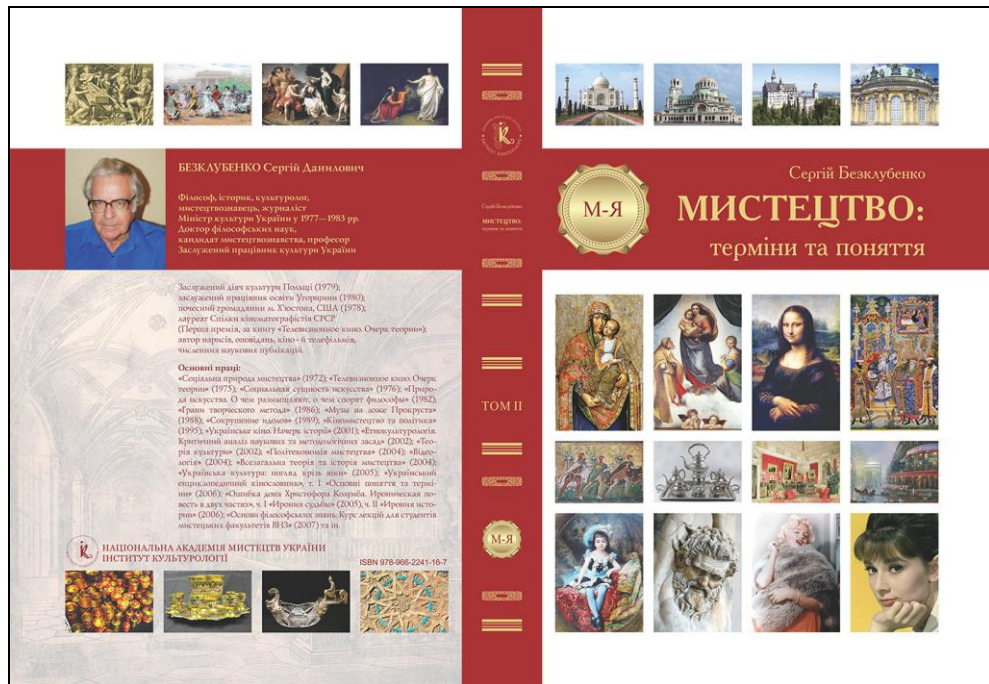
Іл. Б.26. Наукова праця В. М. Шейко, М. В. Александрової “Культура і цивілізація в філософсько-культурологічній думці України в добу глобалізації”, К., 2009.

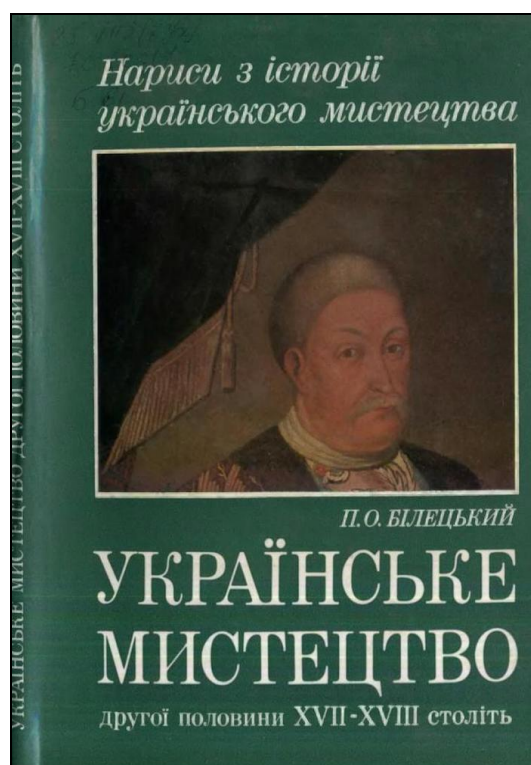
Іл. Б.27. Наукова праця В. М. Шейко, В. П. Левіної “Філософія української національної ідеї та Микола Хвильовий: історико-культурологічний аспект”, К., 2010.

Іл. Б.28. Наукова праця О. І. Оніщенко “Художня творчість: проект неklasичної естетики”, К., 2008.

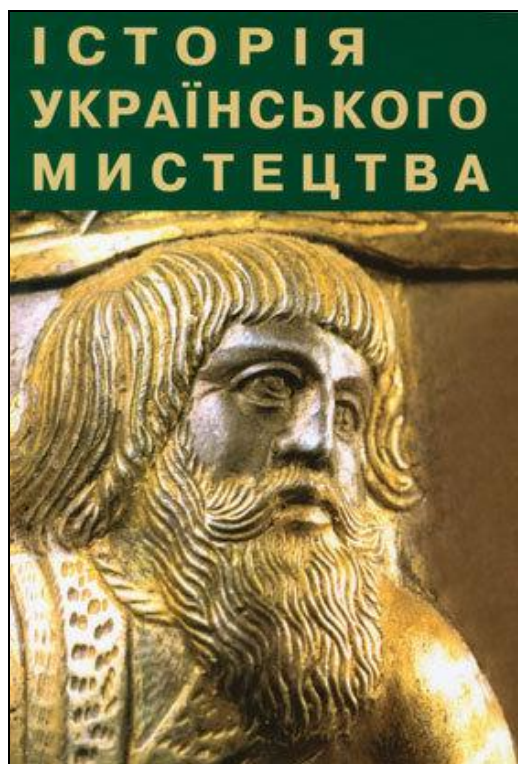
Іл. Б.29. Енциклопедія у 2-х т. С. А. Безклубенка “Мистецтво: терміни та поняття”, К., 2008.

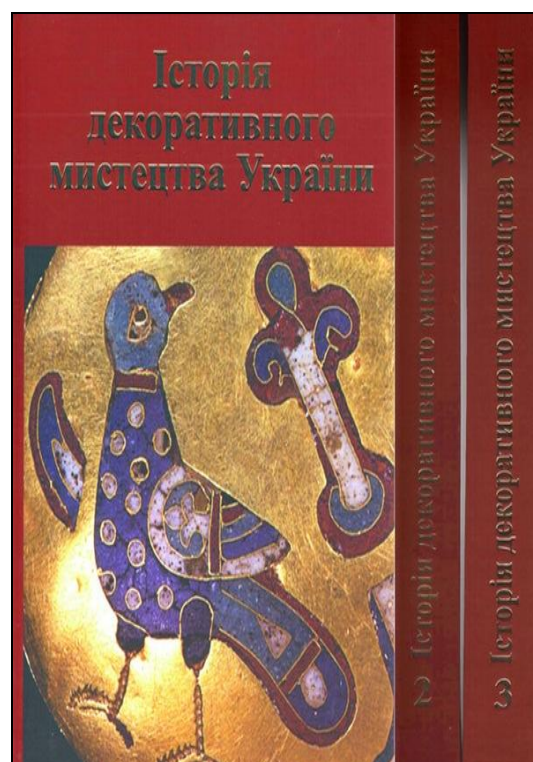
Іл. Б.32. Наукова праця П. О. Білецького “Українське мистецтво другої половини XVII – XVIII ст.”, К., 1981.

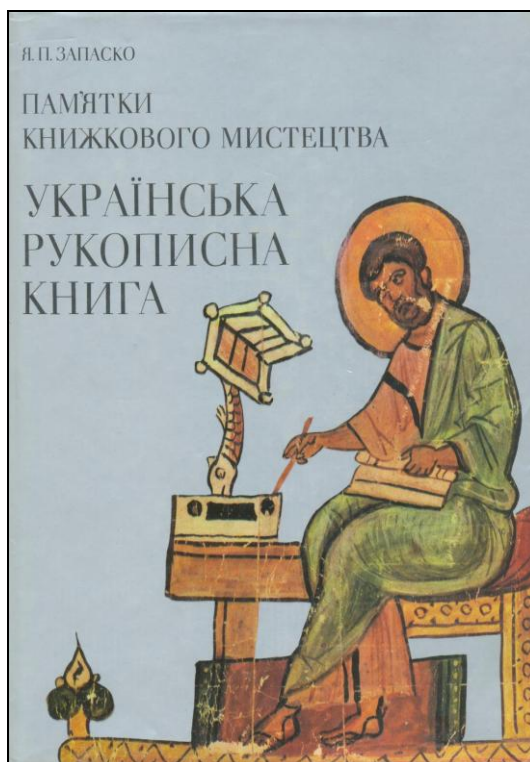
Іл. Б.33. Окремі праці викладачів кафедри історії і теорії мистецтва Львівської національної академії мистецтв

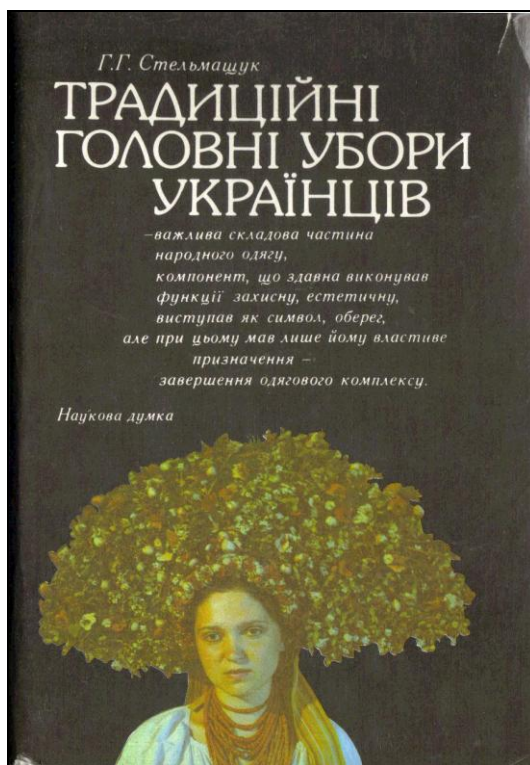
Іл. Б.34. “Історія українського мистецтва”: у 5-ти томах / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, К., 2006 – 2011.

Іл. Б.35. “Історія української культури”: у 5-ти томах / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2007 – 2011 та “Історія декоративного мистецтва України”: у 5-ти томах / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, К., 2007 – 2011.

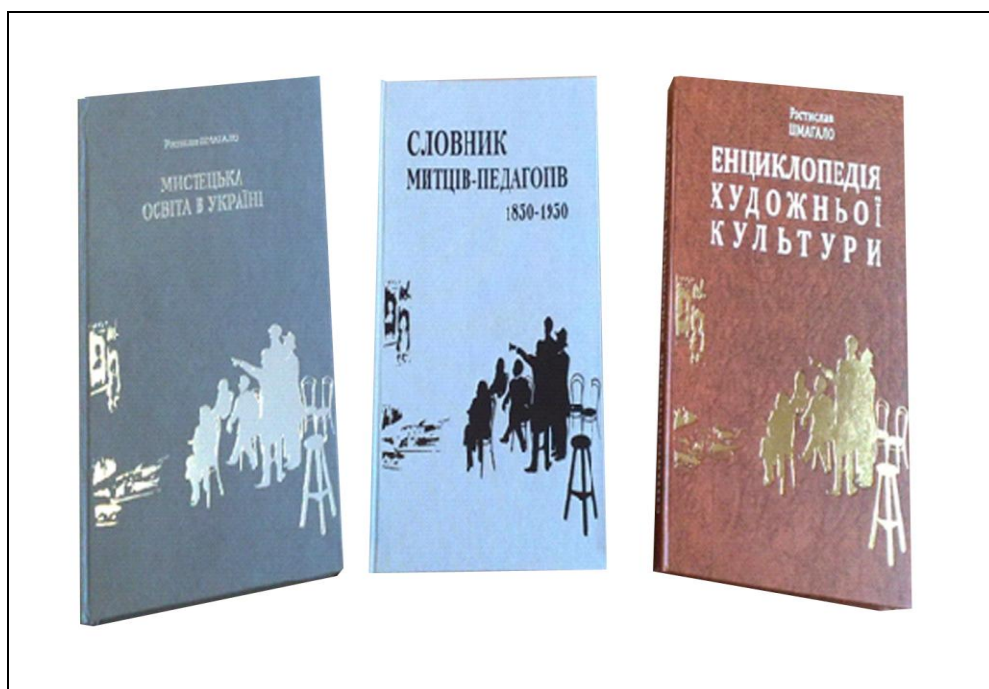
Іл. Б.36. Монографія Я. П. Запаска “Пам’ятки книжкового мистецтва.
Українська рукописна книга”, Львів, 1995.

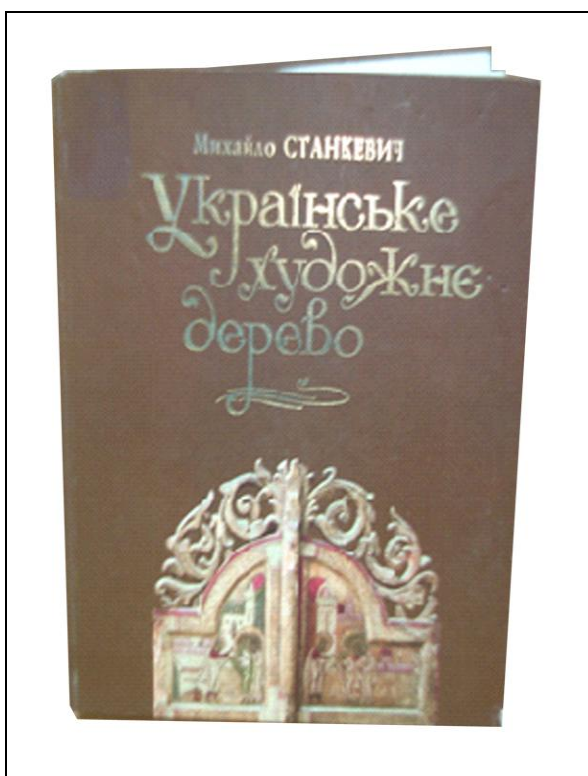
Іл. Б.37. Монографія Г. Г. Стельмашук “Традиційні головні убори українців”,
К., 1993.

Іл. Б.38. Монографія М. С. Білан., Г. Г. Стельмахук “Український стрій”,
Львів, 2000.

Іл. Б.39. Наукові праці доктора мистецтвознавства, професора Р. Т. Шмагала

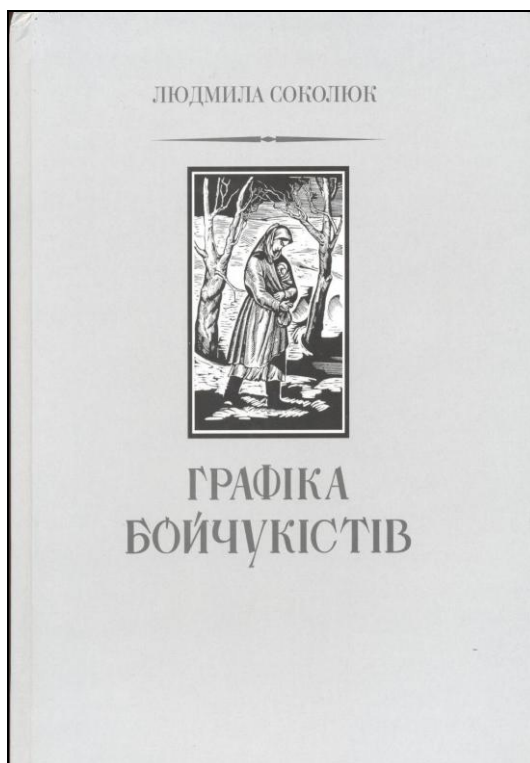
Іл. Б.40. Монографія М. Є. Станкевича “Українське художнє дерево XVI - XX ст.”, Львів, 2002.

Іл. Б.41. Монографія М. Є. Станкевича “Українські витинанки”, К., 1986.

Іл. Б.42. Наукова праця Є. А. Антоновича, Р. В. Захарчук-Чугай.,
М. Є. Станкевича “Декоративно-прикладне мистецтво”, Львів, 1993.

Іл. Б.43. Монографія Л. Д. Соколюк “Графіка бойчукістів”,
Харків-Нью-Йорк, 2002.

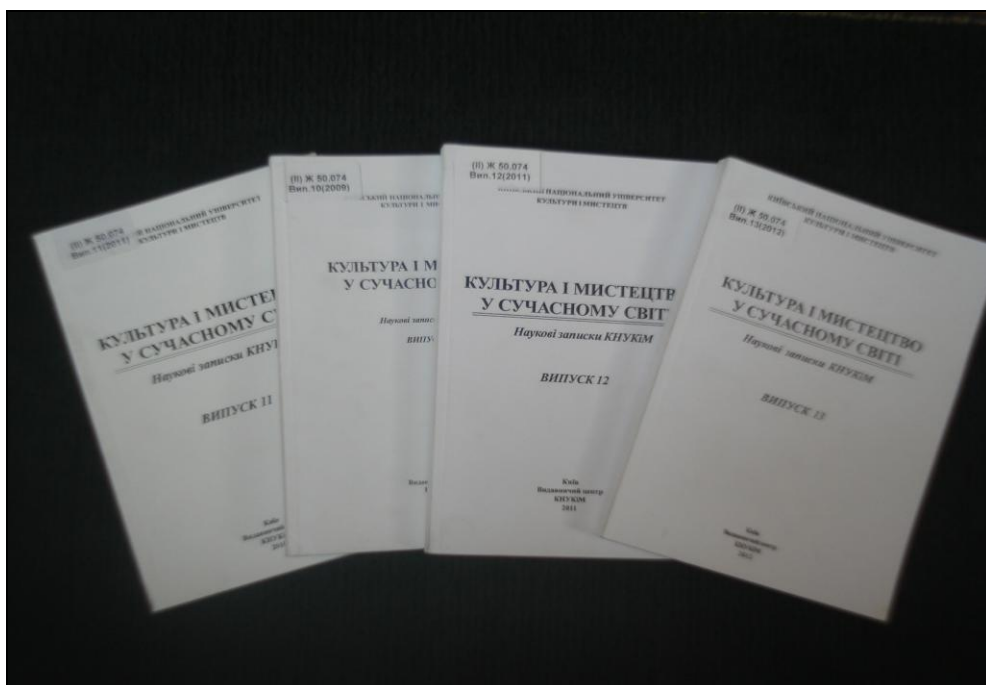
Іл. Б.44. Альманах “Культура і сучасність”, м. Київ.

Іл. Б.45. Збірник наукових праць “Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури”, м. Київ.

Іл. Б.46. Збірник наукових праць “Мистецтвознавчі записки”, м. Київ.

Іл. Б.47. Наукові записки Київського національного університету культури і мистецтв “Культура і мистецтво у сучасному світі”, м. Київ.

Іл. Б.48. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв.

Серія: мистецтвознавство, м. Київ.

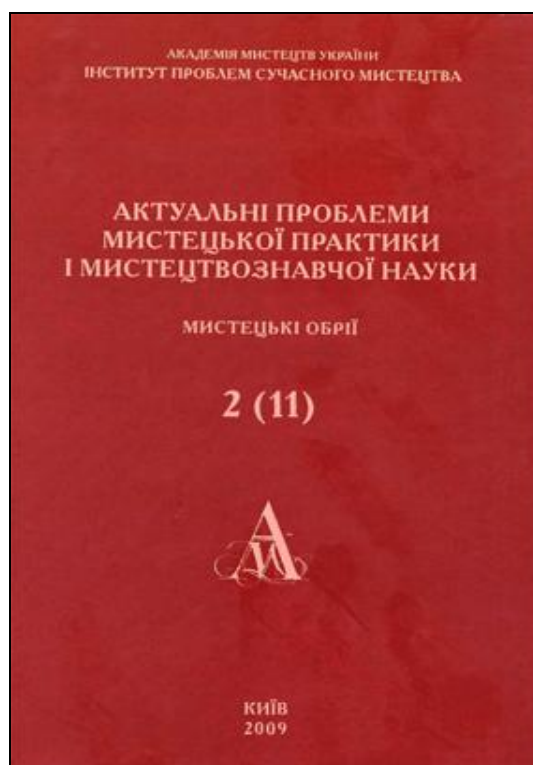
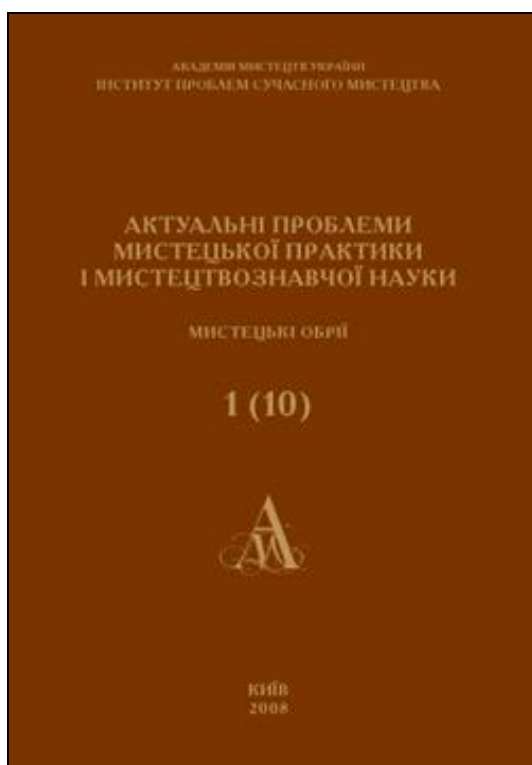
Іл. Б.49. Науковий збірник “Українська академія мистецтва: дослідницькі та науково-методичні праці”, м. Київ.

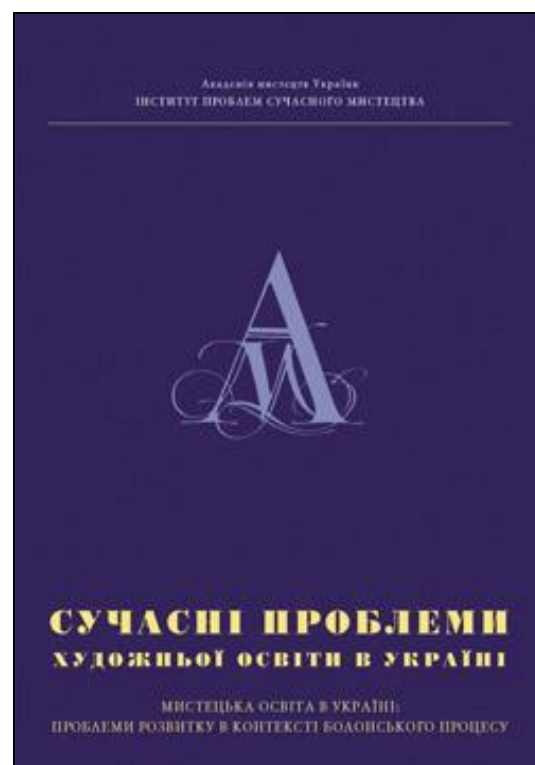
Іл. Б.50. Щорічник наукових праць “Культурологічна думка”, м. Київ.

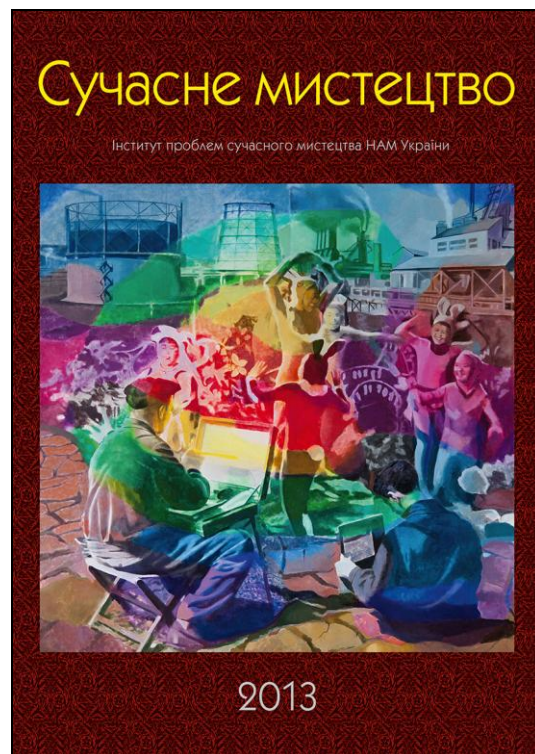
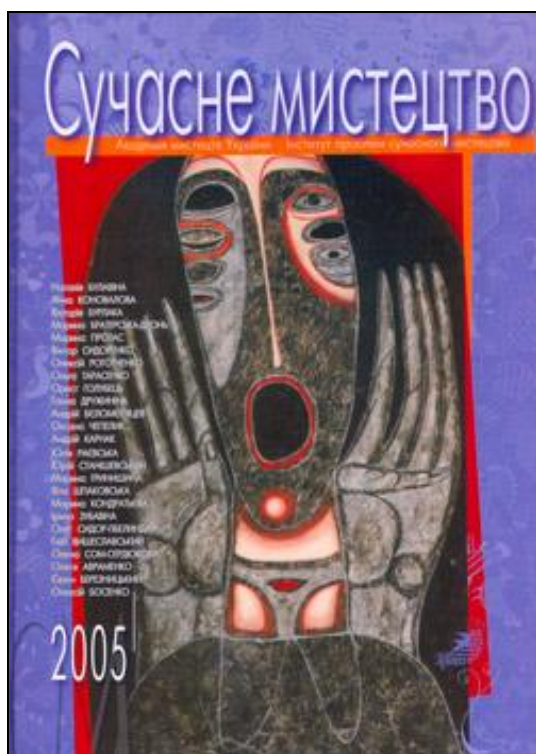
Іл. Б.51. Збірник наукових праць “Мистецтвознавство України”,
м. Київ.

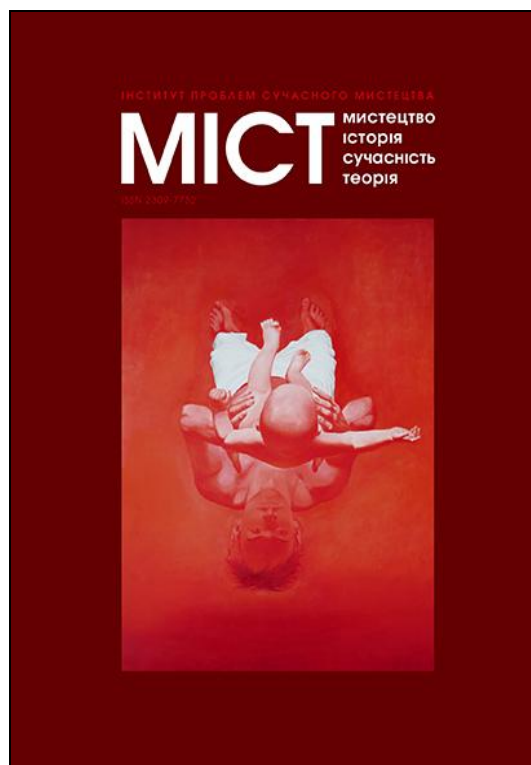
Іл. Б.52. Збірник наукових праць “Мистецькі обрії”, м. Київ.

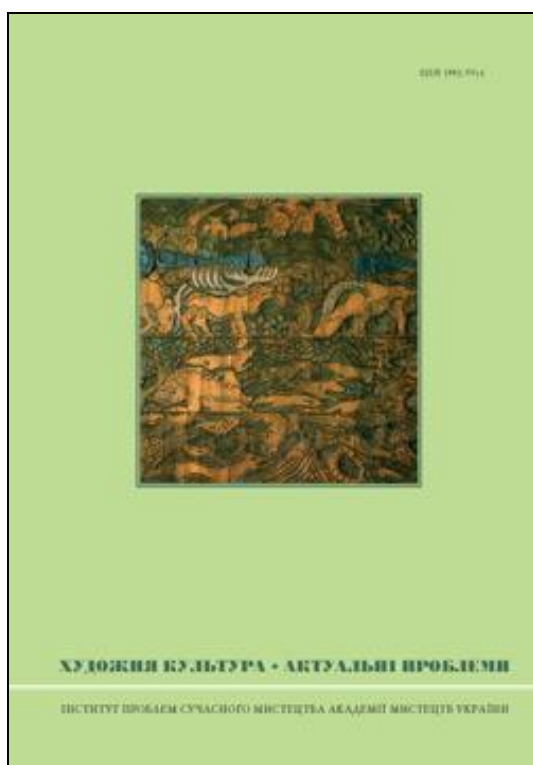
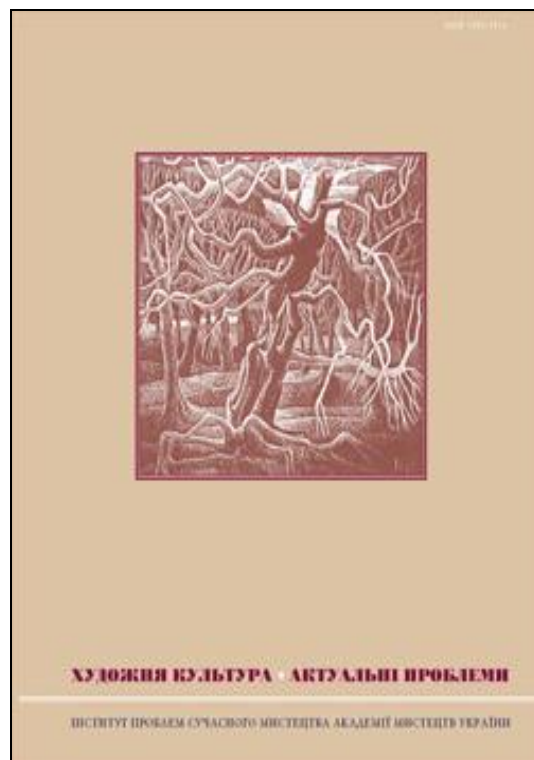
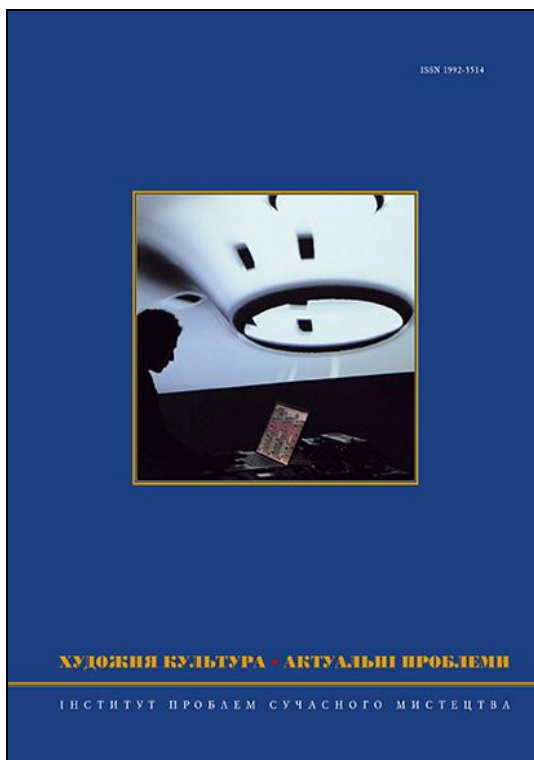
Іл. Б.53. Збірник наукових праць “Сучасні проблеми художньої освіти в Україні”, м. Київ.

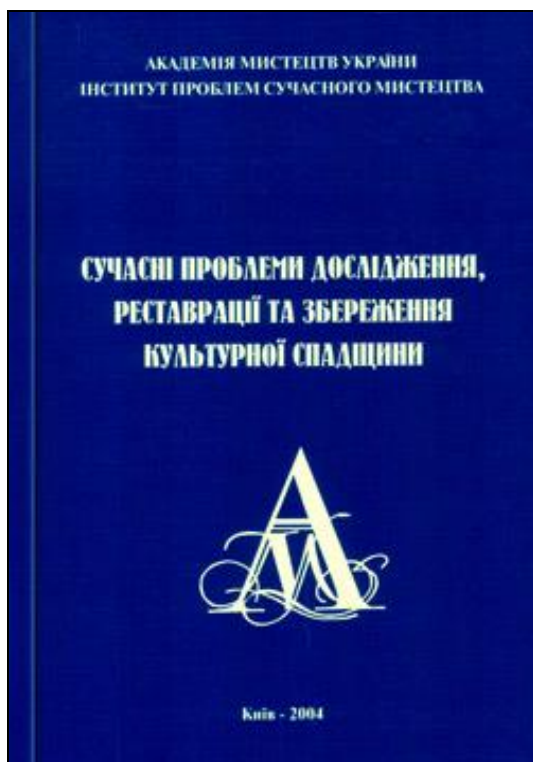
Іл. Б.54. Науковий збірник “Сучасне мистецтво”, м. Київ.

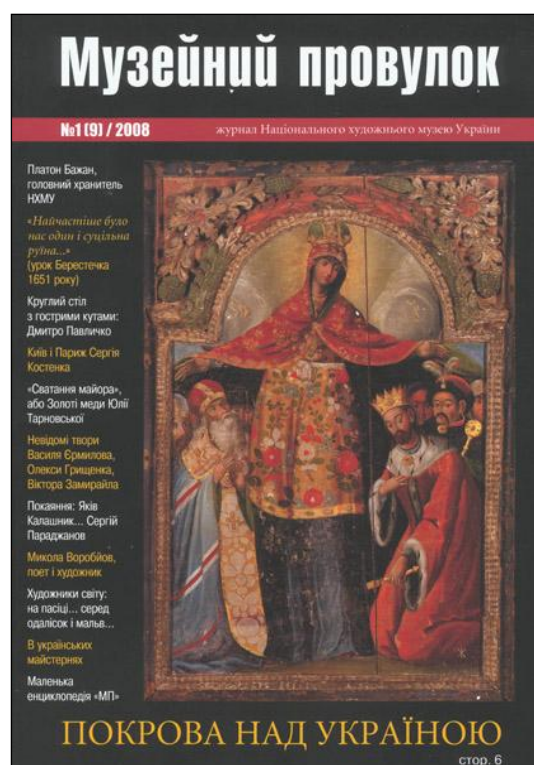
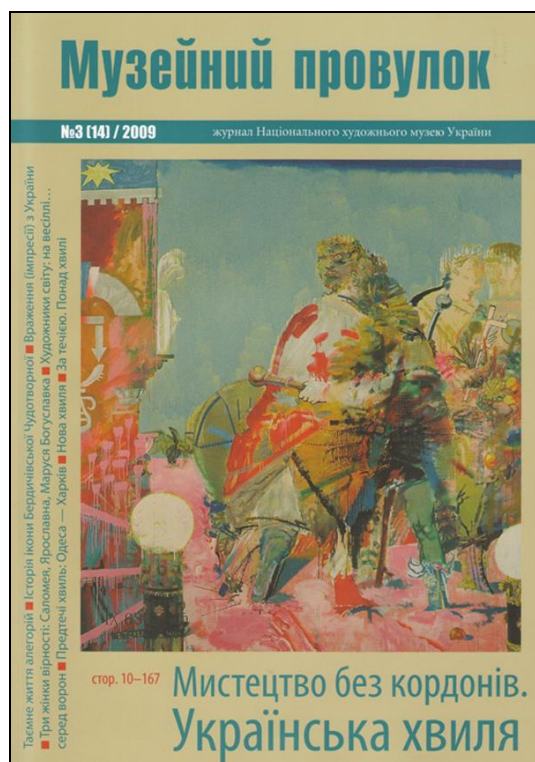
Іл. Б.55. Збірник наукових праць “МІСТ
(мистецтво, історія, сучасність, теорія)”, м. Київ.

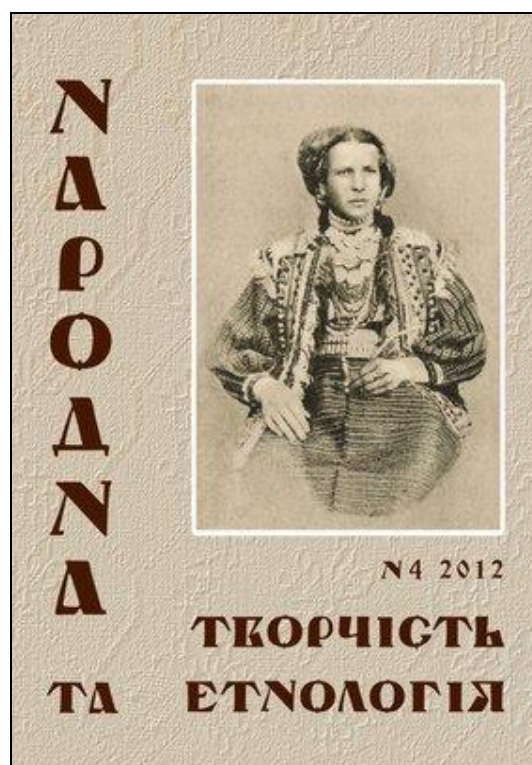
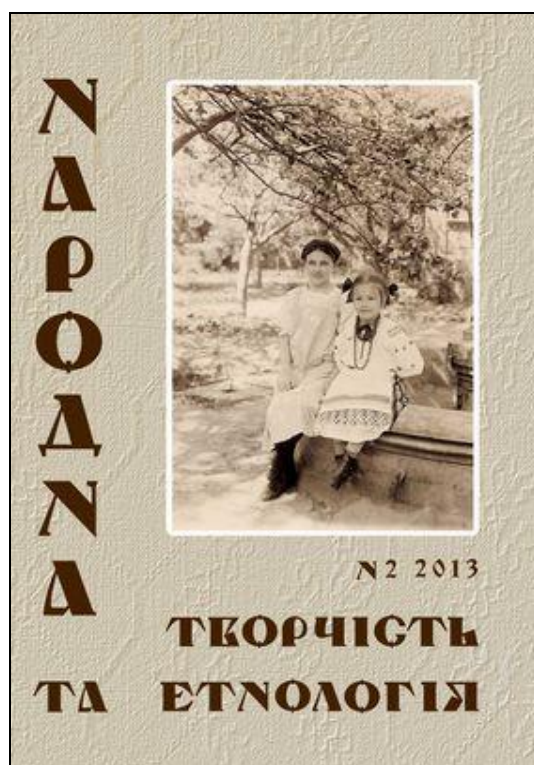
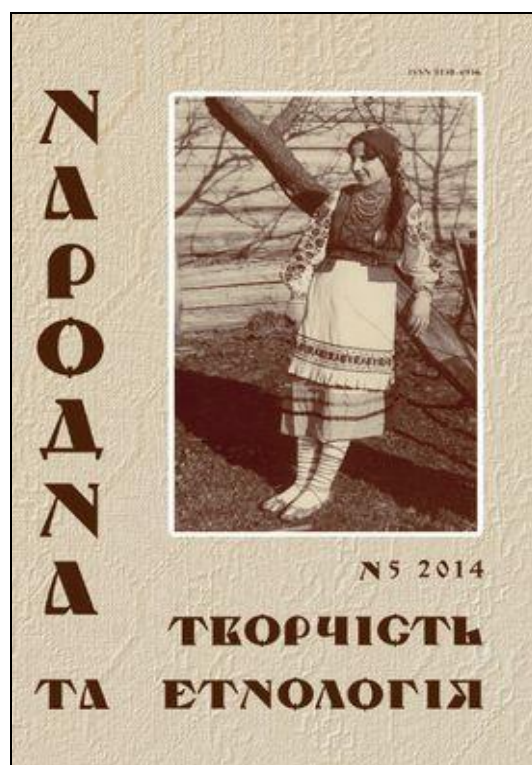
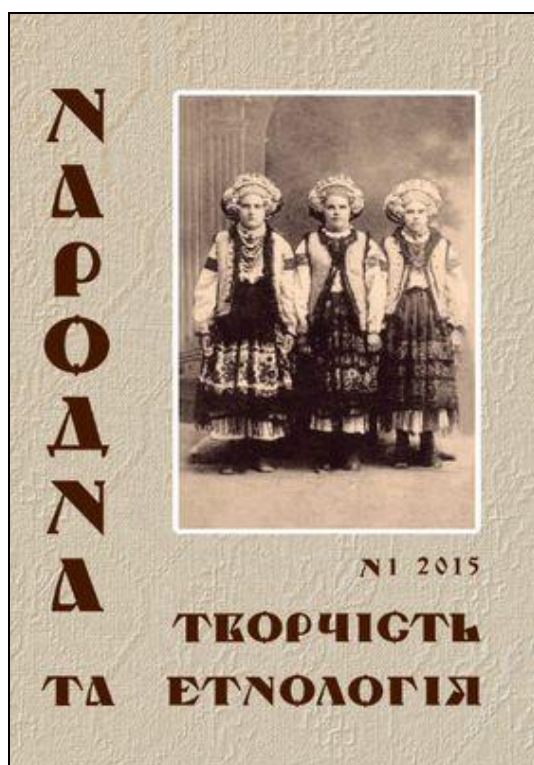
Іл. Б.56. Науковий вісник “Художня культура. Актуальні проблеми”, м. Київ.

Іл. Б.57. Збірник наукових праць “Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини”, м. Київ.

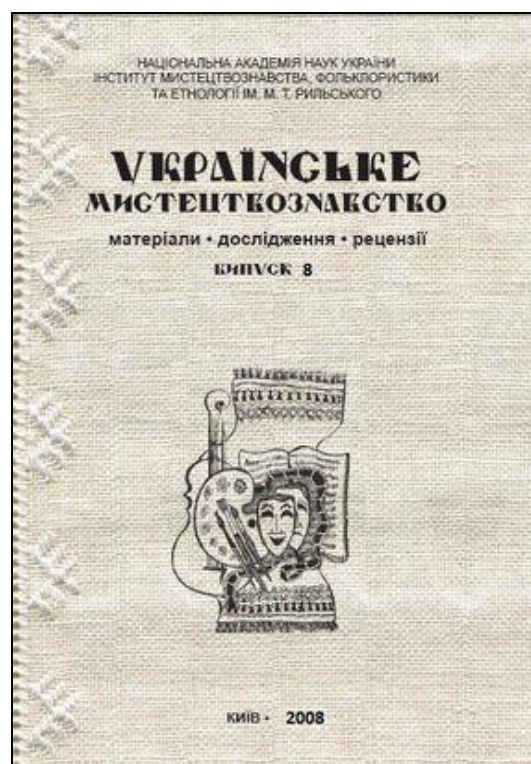
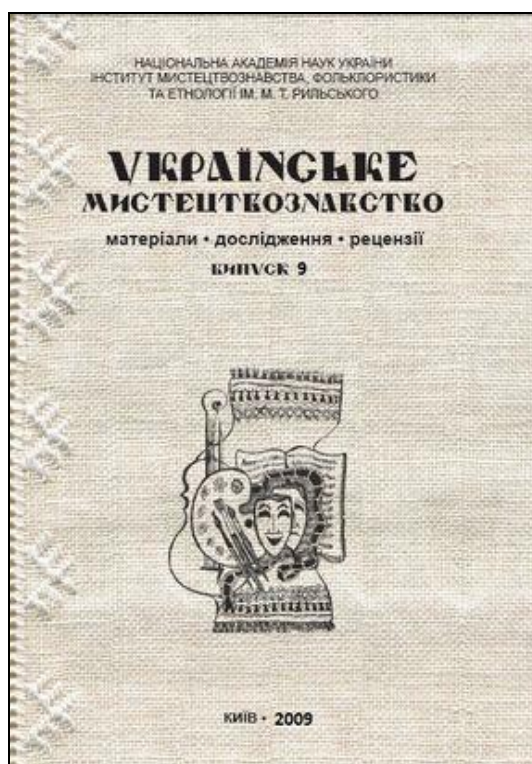
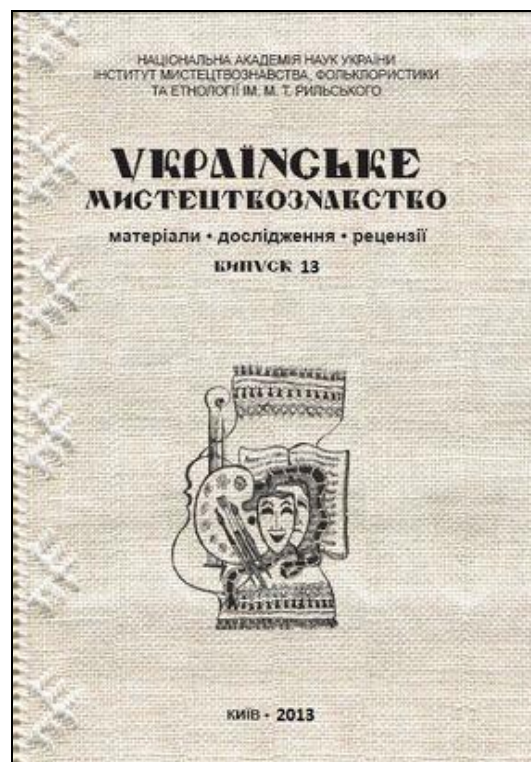
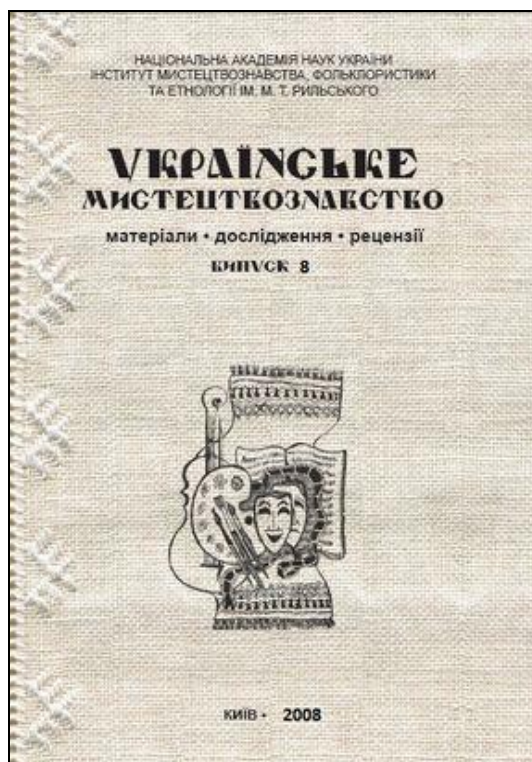
Іл. Б.58. Журнал “Музейний провулок”, м. Київ.

Іл. Б.59. Науковий журнал “Народна творчість та етнологія”,
м. Київ.

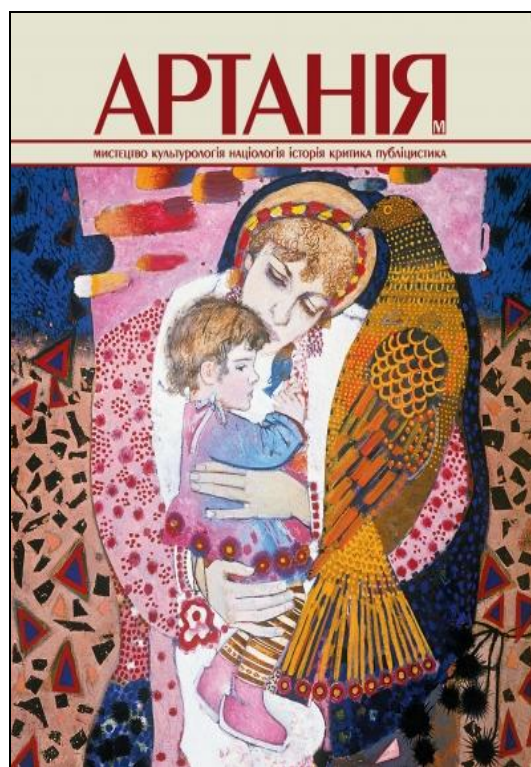
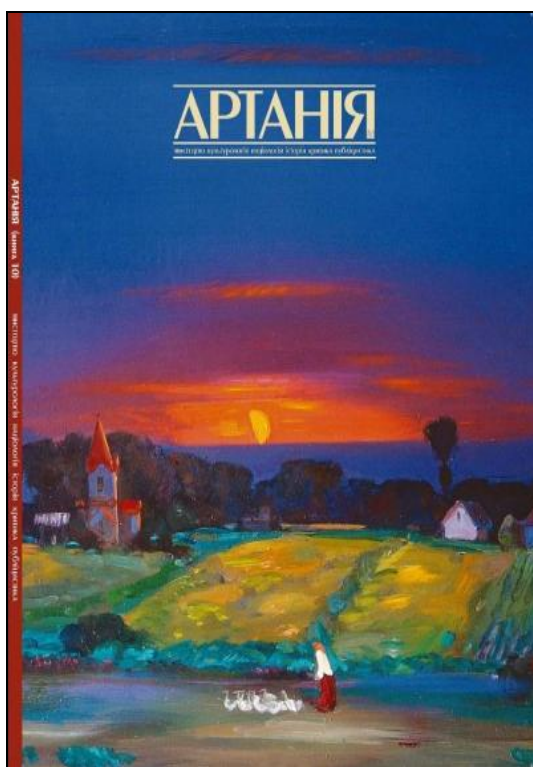
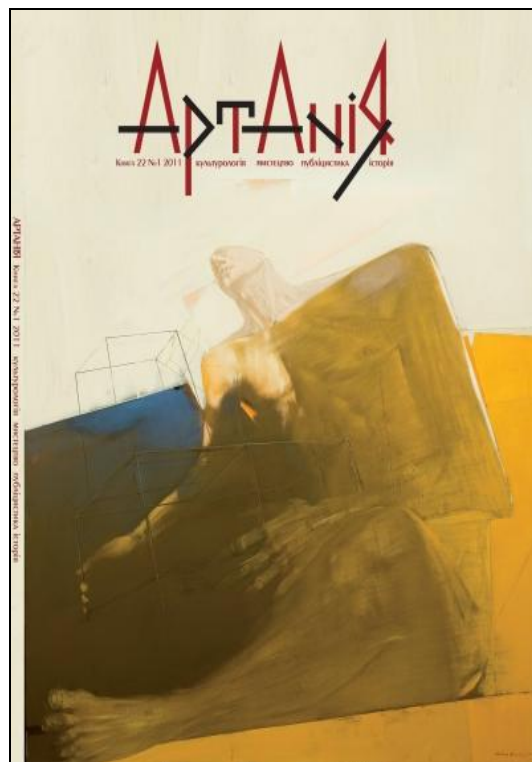
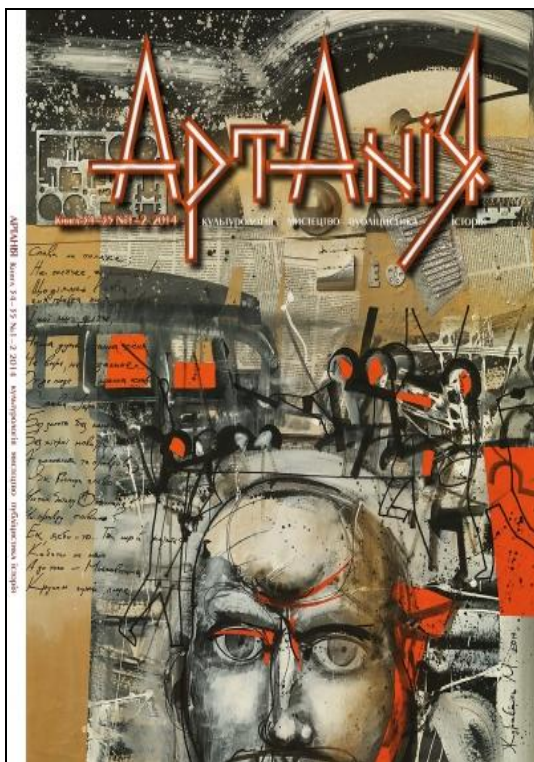
Іл. Б.60. Науковий збірник “Студії мистецтвознавчі”, м. Київ

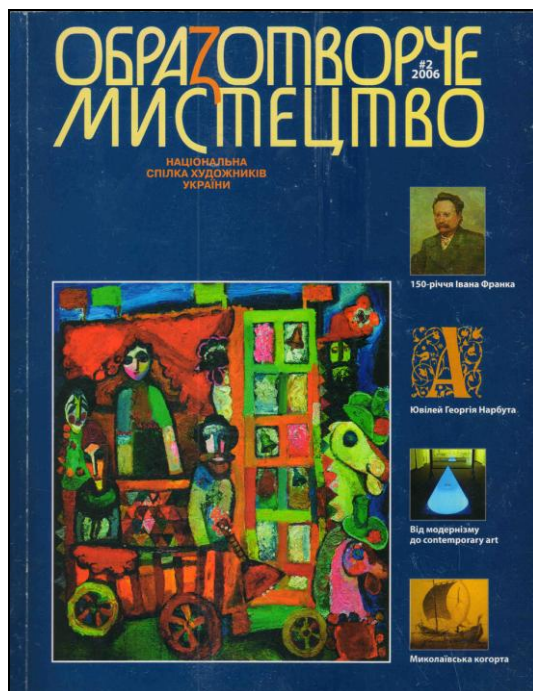
Іл. Б.61. Збірник наукових праць “Українське мистецтвознавство”, м. Київ.

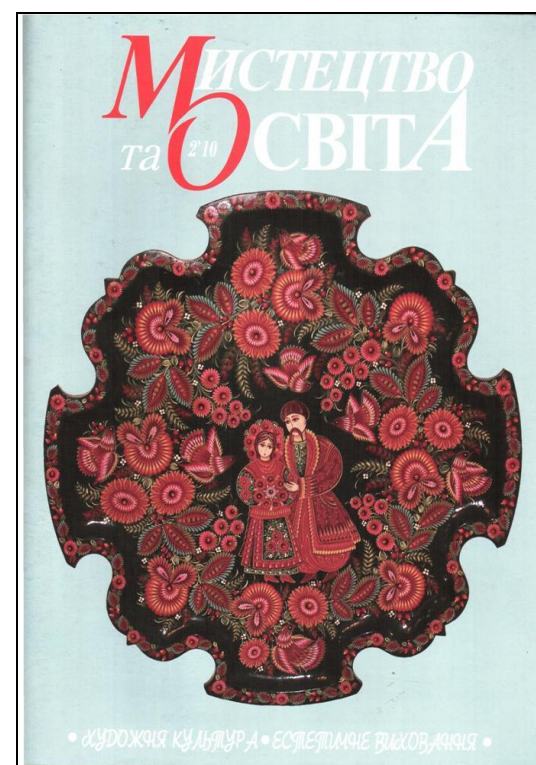
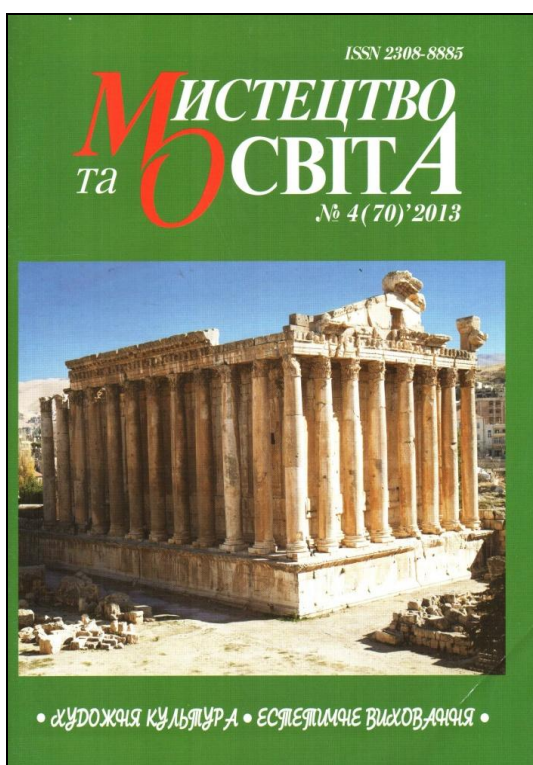
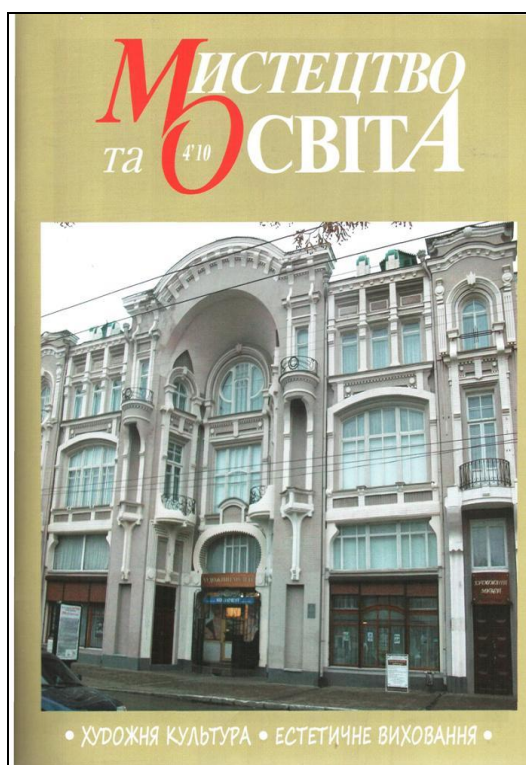
Іл. Б.62. Науково-популярний мистецький журнал
 “Народне мистецтво”, м. Київ.

Іл. Б.63. Мистецький альманах “Артанія”, м. Київ.

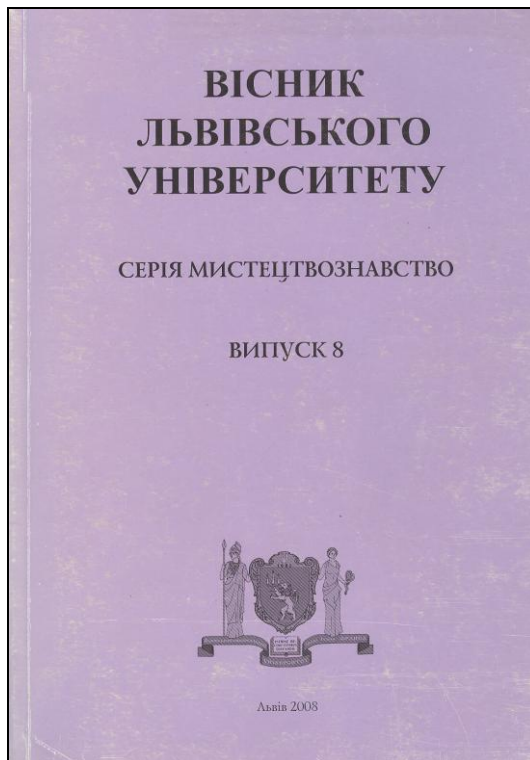
Іл. Б.64. Журнал “Образотворче мистецтво”, м. Київ.

Іл. Б.65. Журнал “Мистецтво та освіта”, м. Київ.

Іл. Б.66. Збірник наукових праць “Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент”, м. Київ.

Іл. Б.67. Вісник Львівського університету. Серія “мистецтвознавство”, м. Львів.

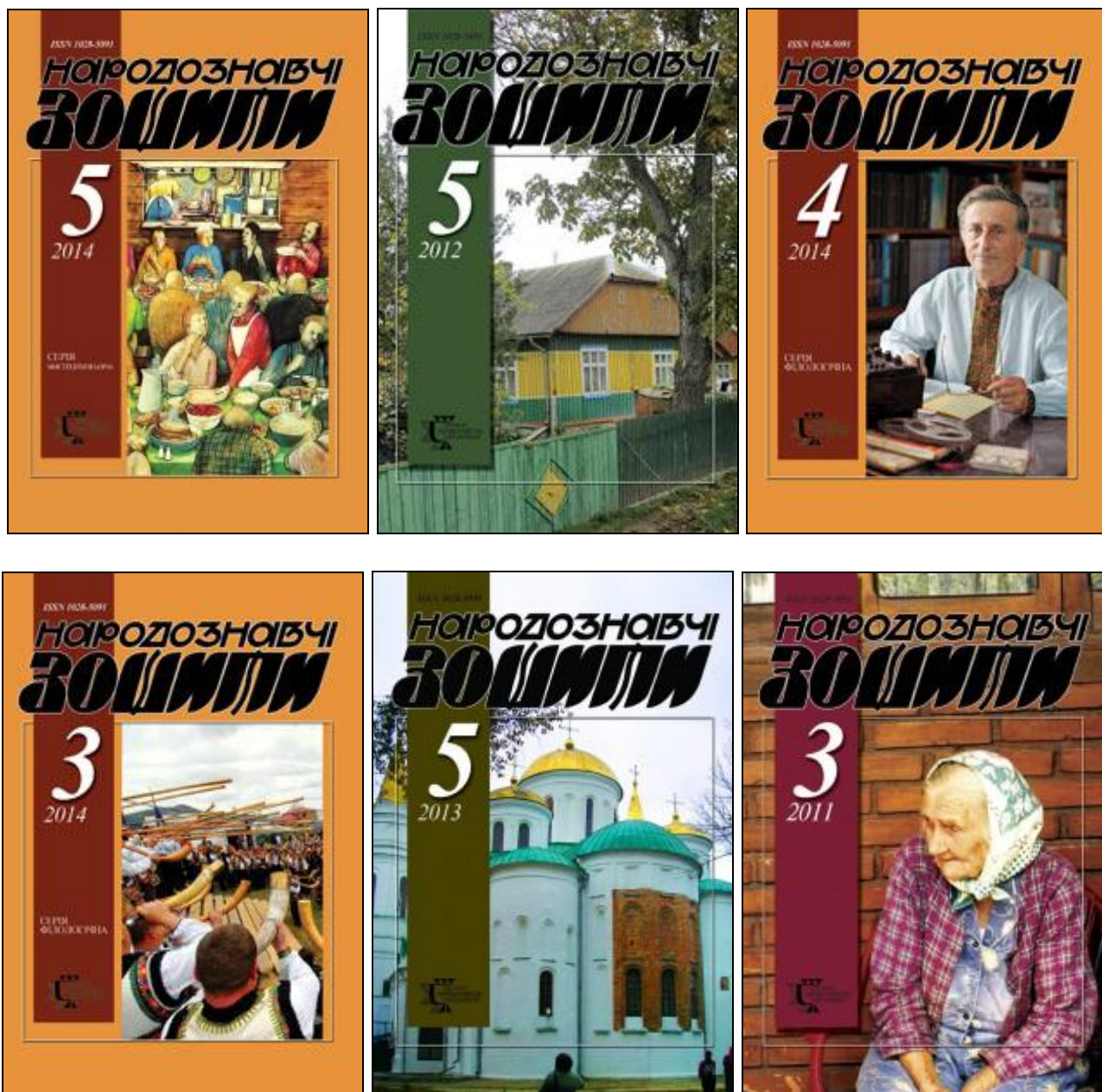
Іл. Б.68. Вісник Львівської національної академії мистецтв, м. Львів.

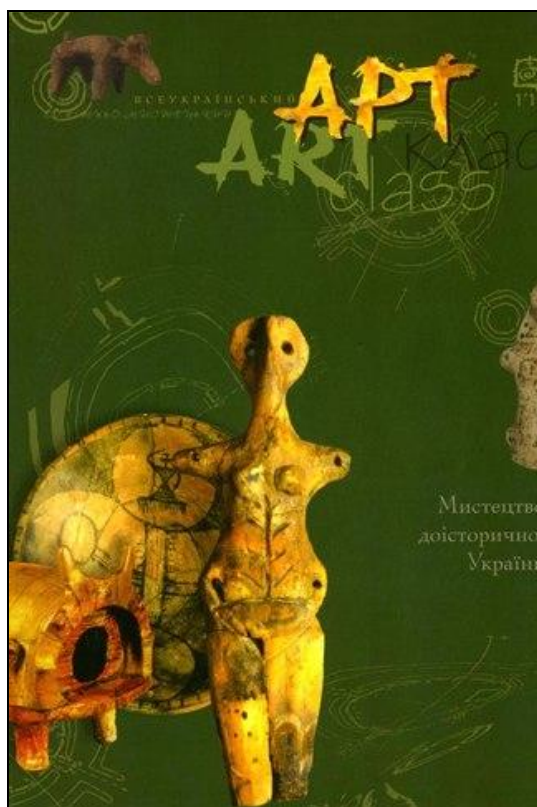
Іл. Б.69. Збірник наукових праць “Мистецтвознавчий автограф”,
м. Львів.

Іл. Б.70. Збірник наукових праць “Мистецтвознавство”, м. Львів.

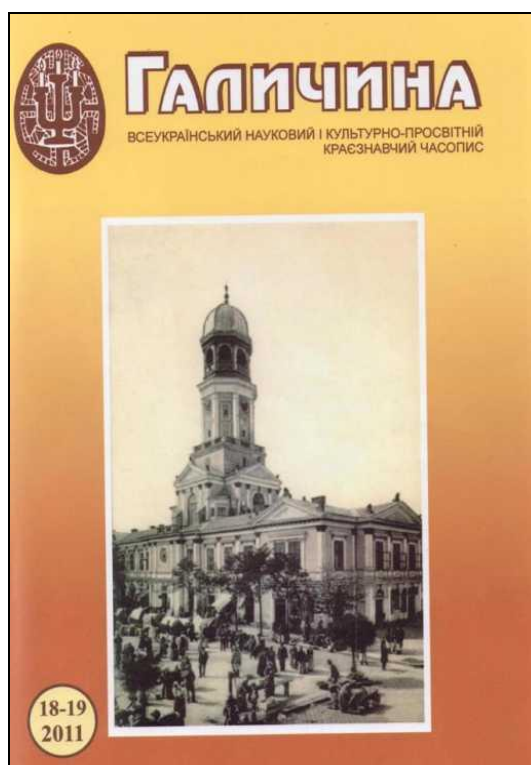
Іл. Б.71. Журнал “Народознавчі зошити”, м. Львів.

Іл. Б.72. Журнал “Артклас”, м. Львів.

Іл. Б.73. Вісник Прикарпатського університету. Серія “Мистецтвознавство”,
м. Івано-Франківськ.

Іл. Б.74. Часопис “Галичина”, м. Івано-Франківськ.

Іл. Б.75. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: мистецтвознавство, м. Тернопіль.

Іл. Б.76. Наукові записки “Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку”, м. Рівне.

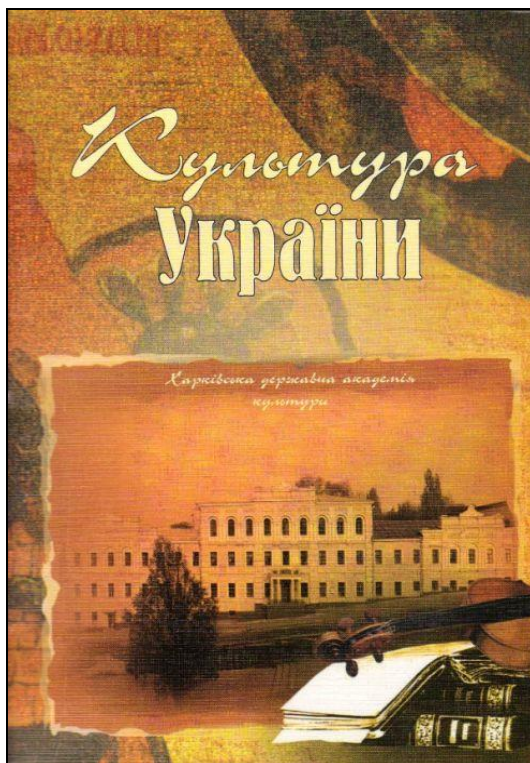
Іл. Б.77. Культурологічний та мистецтвознавчий журнал “Аркадія”, м. Одеса.

Іл. Б.78. Збірник наукових праць “Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв”, м. Харків.

Іл. Б.79. Збірник наукових праць “Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті”, м. Харків.

Іл. Б.80. Науковий збірник “Культура України”, м. Харків.

Іл. Б.81. Науковий збірник “Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка”, м. Луганськ.

Додаток В

Мистецтвознавці України. Довідник
(1991 - 2010 рр.)

А

Авраменко Олеся Олександрівна – канд. мистецтвознав. Н. 25.10.1959 (м. Запоріжжя). Осв. – КДХІ, факультет історії і теорії мистецтва (1982), аспірантура, докторантура ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України (2002). Працює – в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України лаборантом, н. с., с. н. с. (1983 - 2004), в ІПСМ у відділі візуальних практик завідувачем (з 2004). Кандидатська (17.00.04) “Українська дитяча книга 1970 - 1990-х років: основні тенденції розвитку ілюстрації” (1993, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). Член НСХУ (1988). Премія КОНСХУ “Мистець” ім. П. Білецького (2008). Заслужений діяч мистецтв України (2010). Відзнака МК України “За багаторічну плідну працю в галузі культури” (2011). Срібна медаль НАМУ за вагомий особистий внесок у розвиток національної культури і творчі досягнення (2012). Напрямки дослідження: типологія формування, розвитку та функціонування українського образотворчого мистецтва другої пол. XX – поч. XXI ст. Є автором понад 230 публікацій. Альбоми: “Михайлина Сабадаш” (1990), “Євген Прокопов” (1996). Монографії: “Метафізика чистого кольору Анатолія Криволапа” (2013), “Дванадцять обручів, або роки, розчахнені живопису” (2011), “Терези долі Віктора Зарецького” (2011), “Ігор Губський” (2009), “Писанка, або таємниця розмалюваного яйця” (2006), “Михайло Гуйда: Монографія” (2005).

Адруг Анатолій Кіндратович – канд. мистецтвознав. Н. 30.12.1947 (м. Чернігів). Осв. – КДХІ, аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського (1982). Працює – у міжобласних виробничих науково-реставраційних майстернях № 3, у Чернігівському державному архітектурно-історичному заповіднику н. с., с. н. с. (1973), Чернігівському музеї народного декоративного мистецтва (1982), у Чернігівському державному педінституті ст. викладачем (1990). Вчене звання доцента (1995). Член НСХУ (1989). Кандидатська “Монументальне мистецтво Чернігова другої пол. XVII - поч. XVIII століть” (1992). Напрямки дослідження: чернігівські пам’ятки архітектури і мистецтва XVII - XVIII ст. Є автором понад 220 публікацій.

Акчуріна-Муфтієва Нурія Мунірівна – д-р мистецтвознав. Н. 05.01.1958 (м. Наманган, Узбекистан). Осв. – Самаркандський державний архітектурно-будівельний інститут (1980), аспірантура ЗНДІЕП (1986) (Москва), докторантура ІМФЕ НАН України (2007). Працює – у Таджикиському політехнічному інституті викладачем (1986 - 1992), у Самаркандському державному архітектурно-будівельному інституті доцентом (1992 - 1996), у Кримському інженерно-педагогічному університеті викладачем (з 1997). Кандидат архітектури (1987). Докторська (17.00.06) “Декоративно-прикладне мистецтво кримських татар XV - першої пол. XX ст. (етапи розвитку, типологія, стилістика, художні особливості)” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Є автором близько 70 публікацій. Монографії: “Декоративно-прикладне мистецтво кримських татар XV - першої пол. XX ст.” (2007), “Кримсько-татарський термінологічний словник декоративно-прикладного мистецтва” (2007).

Андріяшко Василь Дмитрович – канд. мистецтвознав, художник монументально-декоративного мистецтва. Н. 25.06.1942 (с. Рунгури Івано-Франківськ. обл.). Осв. – ЛДПДМ (1969). Педагоги з фаху – М. Токар, Р. Сельський, Є. Арофікін. Працює – у КДІДПМ на кафедрі художнього текстилю та моделювання костюма ім. М. Бойчука доцентом, завідувачем, а також – помічником ректора з мистецьких питань. Кандидатська (17.00.06) “Київська школа художнього текстилю XX ст. (Джерела. Розвиток. Перспективи)” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента. Член НСХУ (1985). Нагороджений орденом “Знак Пошани” (1986). Працює в галузі живопису, монументального та декоративно-прикладного мистецтва. Основні твори: декоративні завіси для сцени Хмельницької філармонії (1987), gobelени – “Тімн праці” (1985), “Радість творчості” (1988), мозаїка “Полтавська в’язанка”, м. Миргород (1990).

Андрушко Людмила Миколаївна – канд. мистецтвознав. Н. 02.07.1972 (с. Зірне Березнівського р-ну Рівненської обл.). Осв. – Львівське училище прикладного мистецтва ім. І. Труша (1991), ЛАМ (1998), аспірантура ЛАМ (2003). Працює – у Львівському державному університеті внутрішніх справ доцентом кафедри українознавства (з 2005). Кандидатська (17.00.06) “Український рушник – поліфункціональний, сакральний твір народного мистецтва (функція, типологія, семантика, художні особливості)” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2011). Напрямки дослідження: орнаментика українських рушників, розвиток творчої діяльності студентів. Бере участь у підготовці підручників та посібників з історії української культури, етики та естетики. Є автором понад 20 публікацій. Монографія: “Український рушник як поліфункціональний сакральний твір народного мистецтва: функція, типологія, семантика, художні особливості” (2010).

Аронєць Мирослав Михайлович – мистецтвознавець, художник, поет, прозаїк. Н. 03.03.1941 (с. Видинів Снятинського р-ну Івано-Франківськ. обл.). Осв. – КДХІ (1965). Працює – у Косівському технікумі народно-художніх промислів (1968 - 1971), в Івано-Франківському ПТУ (1971 - 1974), в Івано-Франківському обласному краєзнавчому музеї у відділі народного мистецтва завідувачем (1974 - 1980), в Івано-Франківських художніх майстернях заступником директора (1980 - 1988), в агрофірмі “Прут” (Коломийський р-н) працівником (1988 - 1991), в Івано-Франківських художніх майстернях (з 1991). Член НСХУ. Член НСПУ (1984). Лауреат премії ім. В. Стефаника (2003). Є автором мистецтвознавчих розвідок про прикарпатських митців і народне мистецтво Покуття. Альбом-каталог: про творчість Я. Лукавецького, пугівники “Івано-Франківський краєзнавчий музей” (1979, у співавт.) та “Івано-Франківський художній музей” (1983, у співавт.).

Асєєва Наталія Юріївна – канд. мистецтвознав. Н. 18.03.1947 (м. Київ). Осв. – КДХІ (1969). Кандидат мистецтвознавства (1980). Член НСХУ (1984). Напрямки дослідження: історія образотворчого мистецтва. Монографії: “Українсько-французькі художні зв’язки 20 - 30-х рр. XX ст.” (1984), “Украинское искусство и европейские художественные центры конца XIX - нач. XX ст.” (1989), статті “Пространство, цвет и свет в скульптуре Александра Архипенко” (1998), “Світові художні напрямки і українське мистецтво 1920 - 30-х рр. Трансформація орієнтирів” (1999), “Українське мистецтво та архітектура кінця XIX - поч. XX ст.” (2000), “Ремінісценції імпресіонізму в українському живописі XX ст.” (2006).

Асєєв Юрій Сергійович – д-р мистецтвознав., д-р архітектури, заслужений архітектор України (1991), професор, лауреат Державної премії УРСР і премії ім. І. Моргілевського, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1971), почесний член Академії архітектури України (1992). Н. 26.12.1917 (м. Київ). П. 04.10.2005 (м. Київ). Осв. – Київський інженерно-будівельний інститут, архітектурний факультет (1971). Працює – в Українській філії Академії архітектури СРСР н. с. (з 1944), у Київському інженерно-будівельному інституті викладачем (з 1948), у КХІ (з 1953). Кандидат мистецтвознавства (1948). Доктор мистецтвознавства (1972). Вчене звання доцента, професора. Член Національної спілки архітекторів. Член комісії з відтворення видатних пам’яток історії та культури при Президентові України (1995). Дійсний член ICOMOS. Є автором близько 260-ти статей на тему Софії Київської. Монографії: “Орнаменти Софії Київської” (1949), “Архитектура Крыма” (1959, у співавт.), “Спаський собор у Чернігові. Пам’ятник архітектури XI ст.” (1959), “Мистецтво стародавнього Києва” (1969), “Подорож в античний світ” (1970), “Розповіді про архітектурні скарби” (1976), “Джерела: Мистецтво Київської Русі” (1980), “Стили в архитектуре” (1980), “Обрисы древнего Киева” (1981), “Архитектура давнього Києва” (1982), “Київські етюдні” (1982), “Шедеври світової архітектури” (1982), “Стили в архитектуре Украины” (1989), “Архитектура Київської Русі” (1991), “Професія – архітектор” (1991), “Мариинский дворец в Киеве” (1992).

Афанасьєв Василь Андрійович – канд. мистецтв. Н. 01.01.1922 (с. Кониченське (тепер – Федорове), Казахстан). П. 22.07.2002 (м. Київ). Осв. – Ленінградський політосвітній інститут ім. Н. Крупської, Ленінградський університет (1945 - 1949), аспірантура ІМФЕ АН УРСР (1953 - 1957). Працює – в Одеській картинній галереї н. с., директором (1953), в ІМФЕ

у відділі образотворчого мистецтва с. н. с. Кандидатська “Товариство південноросійських художників” (1957). Член СХУ (1956). Державна премія в галузі науки та техніки (1971). Є автором близько 30 монографій, близько 100 статей. Монографії: “К. К. Костанді” (1955), “Ю. Р. Бершадський” (1957), “Майстри пензля” (1960), “Товариство південно-російських художників” (1961), “Український радянський живопис” (1962), “П. О. Нілус” (1963), “Г. О. Ладиженський” (1966), “Становлення соціалістичного реалізму в українському образотворчому мистецтві” (1967), “С. А. Григорьев” (1967), “Палітра краси і мужності. Українське образотворче мистецтво сьогодні” (1969), “Федор Иванович Шмит” (1992), “Товарищество южнорусских художников. Библиографический справочник” (2000).

Б

Баран Володимир Львович – мистецтвознавець. Н. 17.04.1929 (м. Снятин Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Ленінградський інститут живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна АМ СРСР, відділ мистецтвознавства. Працює – в Івано-Франківській Дитячій художній школі. Член НСХУ. Член Спілки журналістів України. Монографії: “Тернистий шлях Осипа Сорохтея” (2002), “Михайло Зорій” (2003).

Белічко Наталія Юріївна – канд. мистецтвознав. Н. 18.01.1964 (м. Київ). Осв. – КДХІ (1987). Працює – в НАОМА на кафедрі теорії та історії мистецтва викладачем (2006), доцентом (2010). Кандидатська (17.00.05) “Творчість Георгія Малакова в контексті української графіки другої пол. XX ст.” (2005, НАОМА, К. 26.103.02). Вчене звання доцента (2010). Член НСХУ (2003). Напрямки дослідження: українська графіка другої пол. XX ст. Є автором понад 30 публікацій. Монографія: “Борис Гинзбург. Короткої життя яркий слід” (2013).

Белічко Юрій Васильович – канд. мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (1994). Н. 05.08.1932 (м. Харків). П. 12.06.2010 (м. Київ). Осв. – Ленінградський інститут живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна АМ СРСР (1957). Працював – в Академії будівництва і архітектури УРСР, в ІМФЕ ім. М. Рильського АН УРСР н. с., у НАОМА на кафедрі теорії та історії мистецтва завідувачем (1974 - 1975), на факультеті історії і теорії мистецтва деканом (1985 - 1990). Кандидат мистецтвознавства (1964). Вчене звання професора (1994). Член НСХУ (1964). Напрямки дослідження: історія та проблеми українського образотворчого мистецтва. Автор близько 150 друкованих праць. Монографії: “Україна в творчості І. Ю. Рєпіна” (1963), “Художник і сучасність” (1967), “Георгій В'ячеславович Якутович” (1968), “Героїка народного подвигу. Образи і події Вітчизняної війни в українському образотворчому мистецтві 1945 - 1968 рр.” (1970), “Українське народне весілля в творах українського, російського та польського образотворчого мистецтва XVIII - XX ст.” (1970), “Георгій Малаков” (1974), “Тема - ідея - образ. Тенденції розвитку сучасного українського образотворчого мистецтва. 1945 - 1972” (1975), “Українське радянське мистецтво періоду громадянської війни” (1980), “Крізь віки: Київ у образотворчому мистецтві XII - XX ст. (живопис, графіка)” (1982), “Художник. Искусство. Время. Сборник авторских выбранных искусствоведческих статей” (1982), “Український живопис. Сто вибраних творів” (1985), “Палітра століть: вибрані твори живопису з музеїв України” (2006, 2010).

Бесага Мар'ян Ярославович – канд. мистецтвознав., художник-живописець, графік. Н. 19.05.1980 (м. Львів). Осв. – Львівський коледж декоративного і ужиткового мистецтва ім. І. Труша (2001), Краківська академія красних мистецтв ім. Я. Матейка, відділ станкового живопису (2003). Працює – у ЛНАМ на кафедрі академічного живопису та кафедрі менеджменту викладачем, начальником відділу міжнародних зв'язків. Вчене звання доцента. Кандидатська (17.00.05) “Творчість Леопольда Левицького у контексті зовнішньо-культурних діалогів українського мистецтва 30 - 70-х рр. XX ст.” (2010, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Стипендіат управління культури м. Львова (2009). Напрямки дослідження: життєвий і творчий шлях митців Л. Левицького, І. Остафійчука. Альбом: “Леопольд Левицький” (2006), альбом-монографія: “Іван Остафійчук. Джерела творчості” (2013).

Бескорса Вікторія Миколаївна – канд. мистецтвознав Н. 28.09.1975 (м. Харків). Осв. – ХДАК (1999), аспірантура ХДАК (2000 - 2003). Працює – у Харківському національному університеті радіоелектроніки на кафедрі українознавства викладачем (2003 - 2006), у Харківській гуманітарно-педагогічній академії Харківської обласної ради завідувачем кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя (з 2006), на кафедрі культурологічних дисциплін і образотворчого мистецтва доцентом. Кандидатська (17.00.01) “Трансформація бароко в художній культурі України XVII - XVIII ст.” (2005, ХДАК, К. 64.807.01). Вчене звання доцента. Напрямки дослідження: українське бароко, історія розвитку слов'янського етносу, процеси трансформації та модернізації слов'янської етнотрадиції, питання, пов'язані з професійною підготовкою студентів творчих спеціальностей педагогічних ВНЗ. Є автором понад 60 статей. Навч. посібники з історії української культури (1 Ч., 2010; 2 Ч., 2012), “Сучасне музичне мистецтво” (2012).

Білецький Платон Олександрович – д-р мистецтвознав., живописець, дійсний член (академік) АМУ (1997), заслужений діяч мистецтв України, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка (1981). Н. 11.11.1922 (м. Харків). П. 05.05.1998 (м. Київ). Осв. – Харківське художнє училище (1945), Московський художній інститут (1946), КДХІ, спеціальність “Живопис” (1949). Працював – у Київському музеї західного та східного мистецтва, Літературно-меморіальному будинку-музеї Т. Шевченка у м. Києві керівником (1949 - 1959), у КДХІ викладачем (1959). Вчене звання професора (1969). Кандидатська “Козак Мамай” – українська народна картина” (1960). Д-р мистецтвознавства (1971). Член НСХУ. Член-кор. НАНУ (1995). Нагороджений: медалями “В пам'ять 1500-річчя Києва”, “Ветеран праці”, Срібною медаллю Академії мистецтв СРСР. Напрямки дослідження: теорія та історія українського, а також зарубіжного мистецтва. Є автором понад 200 наукових праць, у тому числі 15 монографій і видань альбомного типу. Монографії: “Китайське мистецтво” (1957), “Георгій Іванович Нарбут. Нарис про життя і творчість” (1959), “Козак Мамай. Українська народна картина” (1960), “Шевченко в Києві” (1962), “Українське мистецтво XVII - XVIII ст.” (1963), “Український портретний живопис XVII - XVIII ст.” (1968, 1981), “Українське мистецтво у світовому художньому процесі” (1974), “Георгій Нарбут” (1985), “Апостол України. Життя і творчість Тараса Шевченка” (1998). Підготовлені рукописи підручників “Зарубіжне мистецтво”, “Православна іконографія”, “Вступ до мистецтвознавства”. Альбоми: альбоми “Георгій Іванович Нарбут” (1983), “Михайло Деревус. Живопис графіка” (1987), “Рафаель” (1990) та ін.

Бірюльов Юрій Олександрович – д-р мистецтвознав. Н. 21.08.1952 (м. Софія, Болгарія). Осв. – Львівський університет, історичний факультет (1970 - 1975). Працює – у восьмикласній школі в с. Добростани на Львівщині вчителем історії (1975 - 1978), у Львівській національній галереї мистецтв (1978 - 1987), у Військовому інституті НУ “Львівська політехніка” на кафедрі мистецтв викладачем (1987 - 1996), у видавництві “Центр Європи” гол. науковим редактором (з 1997), у НУ “Львівська політехніка” на кафедрі дизайну і основ архітектури викладачем історії мистецтва і архітектури (з 2002), доцентом (з 2011). Кандидатська “Стиль сецесія у мистецтві Львова кін. XIX – поч. XX ст.” (1986, Всесоюзний НДІ мистецтвознавства, Москва). Докторська “Rzeźba lwowska od połowy XVIII wieku do 1939 roku: Od zapowiedzi klasycyzmu do awangardy” (2014, ЛНАМ). Член НСХУ (1989). Член СКіМ (2000). Напрямки дослідження: історія мистецтва Західної України, особливо Львова й Львівщини XVIII – XX ст. Монографії: “Secesja we Lwowie” (1996), “Мистецтво львівської сецесії” (2005), “Архітектура Львова XIX століття” (1997), “Piotr Tarnawiecki, architekt lwowski” (2002, у співавт.), “Rzeźba lwowska od połowy XVIII wieku do 1939 roku: Od zapowiedzi klasycyzmu do awangardy” (2007), “Захаревичі: Творці столичного Львова” (2010), “Sur les traces de l'Art Nouveau en Ukraine: Kiev et Lviv” (2010). Є автором понад 500 статей і книг.

Боднар Олег Ярославович – д-р мистецтвознав., архітектор, член-кор. НАМ України (2009). Н. 01.09.1947 (с. Перекуси Калуського р-ну Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Львівський політехнічний інститут, спеціальність “архітектура” (1972), аспірантура Всесоюзного НДІ технічної естетики у Москві (1986). Працює – у Львівському аграрному

університеті на кафедрі архітектури викладачем (1973), ст. викладачем, доцентом, професором у ЛАМ (1986 - 1996), професором у Інституті архітектури Національного університету “Львівська політехніка” (1996 - 2002), професором у ЛНАМ (2002 - 2004), завідувачем кафедри менеджменту мистецтва ЛНАМ (з 2004) та професором національного університету “Львівська політехніка” на кафедрі дизайну та основ архітектури (з 2012). Кандидат мистецтвознавства (1986). Докторська (17.00.06) “Проблема взаимосвязи геометрических пространственных представлений в искусствоведении” (1994, Всеросійський НДІ технічної естетики, Москва, Д. 038.01.01). Нагороджений медаллю Міністерства освіти і науки України “За наукові досягнення”. Член консультативної ради Міжнародної асоціації міждисциплінарних досліджень симетрії (I8I8-8УММЕТК.У). Член СКІМ. Член Національної спілки архітекторів України (1993). Є автором близько 100 публікацій з питань архітектури, історії та розвитку дизайну на Україні. Монографії: “Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві” (1994, 2005), “Формотворення просторових структур на основі паралелограмів” (1980), “Проблеми традицій у сучасній українській церковній архітектурі” (2000), методичні вказівки з основ архітектурної композиції “Геометричні засоби формотворення” (1986) та до курсу “Основи композиції”. Член Національної спілки архітекторів України. Крім наукової, методичної та виховної роботи, О. Боднар активно працює як митець. Його проекти сакральних об’єктів реалізовані в Івано-Франківську, Яворові, Стрию, у с. Прилбичі Львів. обл. Лауреат обласної премії в галузі культури, літератури, мистецтва, журналістики та архітектури ім. І. Левинського з номінації “Архітектура” за меморіальний комплекс “Скнилівська трагедія” (2005).

Бойчук Богдан Васильович – канд. мистецтвознав. Н. 28.01.1959 (с. Кринос Галицького р-ну Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Косівський технікум народних художніх промислів ім. В. Касіяна (1976), Львівський поліграфічний інститут ім. І. Федорова, відділення художньої ілюстрації книги (1986). Працює – в Івано-Франківському педагогічному інституті на кафедрі образотворчого мистецтва, креслення і праці асистентом (з 2005), завідувачем кафедри образотворчого мистецтва. Кандидатська (17.00.06) “Народне декоративне мистецтво Покуття XIX - XX ст. (Історія. Типологія. Художні особливості)” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання професора. Член НСХУ. Член Спілки дизайнерів України. Нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України. Відмінник освіти України. Напрямки дослідження: творчість М. Фіголя, художня освіта митців Галичини, мистецька творчість Галичини. Є автором понад 10 статей.

Болюк Олег Миколайович – канд. мистецтвознав. Н. 19.07.1969 (м. Трускавець Львівської обл.). Осв. – Середнє професійно-технічне училище № 14 смт. Івано-Франкове (1988), Національний університет “Львівська політехніка”, архітектурний факультет (1994), аспірантура Інституту народознавства, відділ народного мистецтва НАН України (1997). Працює – в Інституті народознавства НАН України у відділі народного мистецтва м. н. с. (1997 - 2000) та н. с. (з 2000). Кандидатська (17.00.06) “Профілювання та різьблення в художній системі оздоблення дерев’яної сакральної архітектури Українських Карпат XVII - поч. XX ст.” (2000, ЛАМ, Д. 04.12.01). Напрямки дослідження: історія та теорія народного мистецтва, будівництво, дерев’яні рекреаційні споруди, сакральна архітектура, церковне облаштування.

Бондарчук Ярослава Віталіївна – канд. мистецтвознав. Н. 28.09.1955 (м. Острог Рівненської обл.). Осв. – Ленінградський державний педагогічний інститут ім. А. Герцена, спеціальність тифлопедагогіка (1976), Інститут живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна, факультет мистецтвознавства (1985). Працює – у школі, в Острозькому краєзнавчому музеї (1977), у Національному університеті “Острозька академія” директором Центру вивчення спадщини Острозької академії (з 1997), на кафедрі документознавства та інформаційної діяльності викладачем (з 2006), доцентом (2008). Кандидатська (17.00.05) “Мистецтво Острозького осередку II. пол. XVI – I. пол. XVII ст. (синтезування середньовічних візантійських та ренесансних західноєвропейських ідейно-художніх концепцій)” (2002, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента. Напрямки дослідження:

мистецтво, історія, релігієзнавство. Є автором понад 70 статей. Монографії: “Історія храму Федора Острозького” (2010), “Історія Острозької академії” (2013), “Наука і релігія: наукові та релігійні теорії походження світу” (2013), “Шість днів творення світу (синтез релігійних та наукових концепцій)” (2013).

Боньковська Софія Миколаївна – канд. мистецтвознав. Н. 30.05.1949. Працює – в Інституті народознавства НАН України н. с. Кандидат мистецтвознавства. Напрямки дослідження: історія українського традиційного мистецтва, історія і теорія християнського декоративного мистецтва. Член НСХУ. Монографія: “Ковальство на Україні (XIX – поч. XX ст.)” (1991).

Борщенко Лідія Михайлівна – канд. мистецтвознав., заслужений працівник культури України. Н. 1950 (м. Ворошиловград (тепер – м. Луганськ)). Осв. – КДХІ, факультет теорії та історії образотворчого мистецтва (1978). Працює – у Луганському обласному художньому музеї директором (з 1982). Кандидатська (26.00.05) “Витоки і шляхи формування художніх колекцій Луганщини (кін. XIX – XX ст.)” (2009). Член НСХУ. Член ІСОМОС. Напрямки дослідження: художнє життя Луганщини. Результати наукового пошуку відображені у багатьох статтях, ілюстрованих каталогах та альбомах.

Будзан Антін Федорович – канд. мистецтвознав., священник УГКЦ. Н. 27.08.1911 (с. Лозівка Тернопільської обл.). П. 06.10.1982 (м. Львів). Осв. – Тернопільська гімназія (1933), Греко-Католицька Богословська академія (м. Львів) (1938), Львівський університет Яна Казимира, історичний факультет (1939), Інститут живопису, скульптури й архітектури ім. І. Рєпіна в Ленінграді (1947 - 1953). Працював – у комісії, очолюваній проф. Г. Костельником по вивченню феномену стигматиків С. Навроцького, Н. Волошин (1938 - 1939), в музеї Греко-Католицької Богословської академії (1942 - 1945), в Малій Духовній семінарії викладачем (1943), в Національному музеї та Музеї художньої промисловості (з 1947). Кандидатська “Народна різьба по дереву в Західних областях України XIX - XX ст.” (1959). Член спілки художників УРСР. Був одним із ініціаторів та засновників відділу народних художніх промислів (1979) у Музеї етнографії та художнього промислу АН УРСР. Напрямки дослідження: українська народна різьба по дереву. Є автором чисельних статей з різьбярства. Монографії: “Художні вироби з бісеру” (1960), “Довідник по фондах Українського державного музею етнографії та художнього промислу АН УРСР” (1958, у співавт.), “Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом” (1961), “Українське народне мистецтво. Різьблення та художній метал: Альбом” (1962, у співавт.), “Історія українського мистецтва” (1969, у співавт.), “Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва” (1971, у співавт.), “Бойківщина” (1983, у співавт.).

Бурковська Любова Володимирівна – канд. мистецтвознав. Н. 29.11.1957. Осв. – КДХІ, факультет історії і теорії образотворчого мистецтва (1981). Працює – у Музеї народної архітектури та побуту України н. с. (1981 - 1995), у Національному педагогічному університеті ім. М. Драгоманова та Київському національному університеті ім. Т. Шевченка викладачем історії мистецтв (1995 - 1999), у Міністерстві культури і туризму України головним спеціалістом (2000 - 2006), в Інституті українознавства МОН України н. с. відділу культури (2007 - 2008), в Інституті культурології АМУ н. с. відділу музеєзнавства та пам'яткознавства (2009), в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України у відділі образотворчого мистецтва н. с. (з 2010). Кандидатська (17.00.05) “Ікони св. Миколи в українському малярстві кінця XIV - XVI століть: генеза, особливості іконографії та семантики” (2009). Напрямки дослідження: історія та проблематика українського середньовічного мистецтва. Статті на цю тематику опубліковані у численних збірниках наукових праць.

В

Ваврух Марія Іванівна – канд. мистецтвознав. Н. 02.02.1960 (с. Сокільники Пустомитівського р-ну Львівської обл.). Осв. – Львівське училище прикладного мистецтва ім. І. Труша (1979), Одеський педагогічний інститут ім. К. Ушинського (1985), аспірантура

ЛНАМ (2006). Працює – викладачем у ЛДКДПМ ім. І. Труша (1985 - 2011), в Українській академії друкарства на кафедрі графіки та дизайну друкованої продукції доцентом (з 2011). Кандидатська (17.00.05) “Образотворче мистецтво Львова кін. 1950-х - поч. 1970-х років: проблема національної самоідентифікації” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента. Напрямки дослідження: українське образотворче мистецтво другої пол. XX – поч. XXI ст. Є автором понад 65 публікацій у наукових збірниках, словниках, енциклопедіях, навчального підручника “Художня культура” (2011, у співавт.), автором-упорядником мистецького альбому “Сорока” (2011).

Варварецький Юрій Андрійович – канд. мистецтвознав. Н. 02.04.1937 (м. Київ). П. 02.01.1995 (м. Київ). Осв. – Одеський університет (1960). Працює – у ДМУОМ н. с. (1961 - 1966), в ІМФЕ АН УРСР (з 1969), у відділі образотворчого мистецтва с. н. с. (1979 - 1986). Член СХУ (1978). Кандидатська “Проблеми героїчного в українській радянській скульптурі періоду її становлення” (1970). Напрямки дослідження: монументальна скульптура України. Є автором понад 30 публікацій. Монографії: “Становлення української радянської скульптури” (1972), “Мистецтво і глядач” (1975).

Вежбовська Ліліана Романівна – канд. мистецтвознав. Н. 06.12.1974 (м. Городенка Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Київський інститут журналістики (1998). Працює – в КНУКІМ викладачем історії мистецтв, спецкурсу “Аналіз мистецького твору”. Кандидатська (17.00.01) “Антропософські тенденції в українському мистецтві 20-х рр. XX ст.” (2006, КНУКІМ, Д. 26.807.02). Окрім викладацької роботи займається письменницькою діяльністю.

Вериківська Ірина Михайлівна – канд. мистецтвознап. Н. 25.04.1921 (м. Київ) Осв. – Київський університет ім. Т. Шевченка (1947). Працює – у Державному музеї Т. Шевченка (1950 - 1954), в ІМФЕ у відділі образотворчих мистецтв н. с., у Інституті літератури НАНУ с. н. с. (1958 - 1981), в Інституті літератури НАНУ у відділі шевченкознавства (з 1998). Член НСХУ (1983). Кандидатська “Основні проблеми українського театральньо-декораційного мистецтва” (1970). Напрямки дослідження: українське образотворче мистецтво. Монографії: “Художник і сцена” (1971), “Становлення української радянської сценографії” (1981), альбом “Федір Нірод” (1988) та ін.

Возницький Борис Григорович – мистецтвознавець, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка (1990), герой України (2005), заслужений працівник культури України та Польщі. Н. 16.04.1926 (с. Ульбарів Рівненської обл.) – П. 23.05.2012 (м. Львів). Осв. – училище ім. І. Труша (1955), Ленінградський Інститут живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна, факультет історії мистецтв (1962). Працює – у Львівському Музеї українського мистецтва заступником директора (1960-1962), у львівській картинній галереї директором (з 1962). Почесна відзнака Президента України (1996). Орден “За заслуги” II ст. (2001). Найвища відзнака Польщі – орден “Командора” (2003). Доктор honoris causa Варшавської академії мистецтв (2004). Відзнака Президента України – Хрест Івана Мазепи (2010). Лауреат всеукраїнської премії “Визнання”. Академік АМУ (2002-2006). Президент Українського національного комітету Міжнародної ради музеїв (ІКОМОС). Досліджував спадщину Іоана Георгія Пінзеля, ініціював створення музеїв першодрукаря І. Федорова, музею-садиби “Русалки Дністрової”. Напрямки дослідження: українське образотворче мистецтво. Створив туристичний маршрут “Золота підкова”, до якого входять Олеський, Золочівський, Підгорецький, Свіржський замки. Автор путівників “Олеський замок” (1977), “Каплиця боїмів” (1979), статей про творчість М. Полейовського, С. Дзенгаловича, про львівську барокову скульптуру XVIII ст., українську ікону XIV – XVII ст. та ін.

Волошин Любов Василівна – мистецтвознавець, музеолог, заслужений діяч мистецтв України (2006). Н. 1942 (м. Львів). Осв. – Львівський державний медичний інститут, фармацевтичне відділення (1966), Ленінградський інститут живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна, факультет історії і теорії мистецтв (1972). Працює – у Львівському музеї українського мистецтва (з 1972), у художньо-меморіальному музеї О. Новаківського (відділ Національного музею у Львові ім. А. Шептицького) директором (з 1988). Лауреат премії Національного музею у Львові ім. Іларіона і Віри Свенціцьких (1991), обласної премії

ім. Св. Гординського (2006) та Золотої медалі АМУ (2012). Член НТШ (1990). Член Союзу українок ім. Ольги Бесараб (1999). Член НСХУ (2002). Напрямки дослідження: творчість О. Новаківського, історія та діяльність мистецької школи О. Новаківського, творчість сучасних митців, українське мистецтво початку ХХ ст. Є автором численних наукових мистецтвознавчих публікацій, монографічних та альбомних видань. Монографії: Біографічний словник учнів мистецької школи Олекси Новаківського” (1998), “Митрополит Андрей Шептицький у житті і творчості Олекси Новаківського” (2001), “Автопортрети Олекси Новаківського” (2005), “Пробудження у малярстві та рисунках О. Новаківського” (2005), “Історичні постаті княжої доби у творах О. Новаківського” (2007), “Рання графіка Святослава Гординського. 1920-1930-ті рр.” (2007), “Ярослав Крушельницький. Альбом” (2008), “Науковий каталог малярських творів Олекси Новаківського” (2008), “Ярослав Лукавецький” (2009), “Ольга Плешкан” (2010), “Художньо-меморіальний музей Олекси Новаківського. Путівник” (2012), “Іванна Нижник-Винників. Рання творчість у Львові. 1920-1930-ті рр.”.

Врочинська Ганна Володимирівна – канд. мистецтв Н. 13.08.1949 (с. Жолоби Кременецького р-ну Тернопільської обл.). Осв. – ЛНУ ім. І. Франка (1972). Працює – у львівському відділенні ІМФЕ ім. М. Рильського м. н. с. (1884-1994), заступником з наукової роботи у Національному музеї ім. Митрополита А. Шептицького у Львові (1994-2001), вченим секретарем в Інституті народознавства НАН України (2002-2007), заступником директора з наукової роботи (з 2007), доцентом в Українській академії друкарства на кафедрі книжкової графіки та дизайну друкованої продукції (2001-2009). Кандидатська (17.00.06) “Українські народні жіночі прикраси кінця ХІХ - поч. ХХ ст.” (1994, ЛАМ, Д. 04.12.01). Член НСХУ (з 1995). Член СКІМ (з 1998). Член ІСОМОС (з 2013). Член Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва НТШ (з 1995). Член редколегії наукового журналу “Народознавчі зошити” (з 2002). Напрямки дослідження: декоративно-прикладне та образотворче мистецтво, музеєзнавство. Автор близько 70 публікацій. Колективні монографії: “Народні художні промили УРСР” (1986), “Украинские Карпаты: Культура” (1989), “Українська культура: з нових досліджень” (2007), “Мала енциклопедія українського народознавства” (2007), “Етнографічні мотиви у творчості Зеновія Кецала” (2008). Монографії: “Стефанія Кульчицька” (1987), “Українські народні жіночі прикраси” (2007, 2008).

Г

Галишич Руслан Ярославович – канд. мистецтв. Н. 08.05.1971. Осв. – ЛАМ (1995), аспірантура ЛАМ, спеціальність “Декоративне і прикладне мистецтво” (1998). Працює – художником-маляром в Будівельному управлінні № 64 м. Миколаєва (Львів. обл.) (1987-1989), вчителем образотворчого мистецтва у СШ № 79 (м. Львів) (1993-1994), дизайнером на поліграфічних фірмах “Арт-сервіз”, “Кольорове небо” (м. Львів) (1995-1998), асистентом на кафедрі історії та художніх основ архітектури (1997-2002), ст. викл. на кафедрі дизайну і основ архітектури інституту архітектури Національного університету “Львівська політехніка” (з 2002). Кандидатська (17.00.06) “Монументально-декоративне мистецтво українських церков зарубіжжя ХХ століття” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01). Напрямки дослідження: церковна архітектура України та Західної Європи, іконостаси та монументально-декоративне мистецтво українських церков, сакральне монументально-декоративне мистецтво ХХ ст. Монографія: “Українська церковна архітектура та монументально-декоративне мистецтво зарубіжжя” (2002).

Гах Ірина Степанівна – канд. мистецтв. Н. 15.12.1964 (м. Судова Вишня Львів. обл.). Осв. – ЛДПДМ (1989). Працює – у Львівському музеї історії релігії н. с. (1989-1996), у Національному музеї у Львові ім. А. Шептицького н. с. (з 1996). Кандидатська (17.00.06) “Храмовий вітраж Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст.: західноєвропейський контекст (становлення, художні особливості, проблеми реставрації)” (2006, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член НТШ. Член Львівської професійної асоціації художників і майстрів-вітражистів “Вікно”. Співпрацює із видавництвами “Київська Церква”, “Центр Європи” та Львівською

радіокомпанією (близько 20 передач). Напрямки дослідження: образотворча національна культура першої половини ХХ ст. Є автором понад 70 публікацій, тематичних аудіодисків: “Митрополит Андрей Шептицький та українські художники початку ХХ ст.” (2010), “Іконографія Літургійного року Східної Церкви” (2011), “Монументальне мистецтво Галичини кінця ХІХ – поч. ХХ ст. Епоха митрополита Андрея Шептицького” (2014). Книга-альбом: “Стінопис жовківської церкви Христа-Чоловіколюбця” (2006).

Гелитович Марія Йосипівна – канд. мистецтв. Н. 14.01.1972 (с. Лаврів Старосамбірського р-ну Львів. обл). Осв. – КДХІ (1992). Працює – в Національному музеї у Львові ім. А. Шептицького завідувачем відділу давньоукраїнського мистецтва, доцентом у ЛНУ ім. І. Франка на кафедрі театрознавства та акторської майстерності. Кандидатська (17.00.05) “Іконостасний ансамбль церкви Успіння Богородиці з Наконечного у контексті українського іконопису другої половини ХVІ століття” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01). Напрямки дослідження: український іконопис ХV – ХVІІ ст. Є автором понад 100 публікацій та окремих видань альбомного характеру.

Гембарович Мечислав Теофілович – мистецтвознавець. Н. 17.12.1893 (м. Ярослав Польша) П. 02.09.1984 (м. Львів). Осв. – Буцацька гімназія (1912), Львівський університет. Працює – у Львівському університеті на кафедрі польської історії асистентом (1920), у бібліотеці ім. Оссолінських (1922), у Львівській політехніці викладачем (1923 - 1938), у ЛНБ (1946-1949). Монографії: “Дослідження з історії художньої культури пізнього Ренесансу в Польщі”.

Герій Оксана Омелянівна – канд. мистецтв. Н. 25.12.1973. Осв. – ЛАМ, кафедра історії і теорії мистецтва (1996). Працює – у Кабінеті мистецтва Львівської наукової бібліотеки НАН України ім. В. Стефаника м. н. с. над опрацюванням фонду гравюр (1994-1995), у львівському Національному музеї у майстерні темперного живопису художником-реставратором (1996-2002), м. н. с. (2002-2003), н. с. (2004-2007), вченим секретарем (2007-2011) в Інституті народознавства НАН України, у відділі мистецтвознавства. Кандидатська (17.00.06) “Орнамент Софії Київської (генеза, типологія, художньо-функціональні особливості)” (2003, ЛАМ, Д. 35.103.01). Є автором понад 30 статей на тему історії орнаменту, сакрального мистецтва, історії декоративно-прикладного мистецтва України.

Герус Людмила Мечиславівна – канд. мистецтв. Н. 25.02.1964 (с. Врубівка Романівського р-ну Житомир. обл). Осв. – Львівський лісотехнічний інститут (1989). Працює – в Інституті народознавства НАН України м. н. с. (з 1992), н. с. (з 1998), с. н. с. (з 2004), зав. відділу народного мистецтва (з 2008), доцентом у ЛНУ ім. І. Франка на кафедрі етнології (2002-2008). Кандидатська (17.00.06) “Українська народна іграшка кінця ХІХ – першої пол. ХХ ст. (історія, типологія, художні особливості)” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01). Член правління СКІМ (1998-2009). Член НСХУ (з 2006). Член Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва НТШ (з 2010). Відповідальний секретар наукового збірника “Мистецтвознавство” (1999-2008). Напрямки дослідження: духовна та матеріальна культура, декоративно-прикладне мистецтво, зокрема народна іграшка, пластика малих форм, обрядове печиво. Є автором понад 80 публікацій. Монографія: “Українська народна іграшка” (2004, 2007).

Гладун Ольга Дмитрівна – канд. мистецтвознав. Н. 06.05.1965 (с. Руська Поляна Черкаського р-ну Черкаської обл.). Осв. – Пензенське художнє училище (1986), Уральський державний університет ім. Горького (1997), аспірантура ХДАДМ (2004). Працює – на Пензенському виробничому об'єднанні “Ера” художником-оформлювачем (1986 - 1988), на Черкаському заводі “СТО” художником-оформлювачем (1988 - 1991), в архітектурно-художньому кооперативі “Лесса” художником-оформлювачем (1991 - 1992), у Черкаському обласному краєзнавчому музеї м. н. с. (1992 - 1993), на художньо-виробничому підприємстві “Стилобат” мистецтвознавцем (1993), у науково-інженерному центрі “Сканер” інженером-дизайнером (1997 - 1998), у Черкаському модельному центрі підготовки та перепідготовки фахівців викладачем (1998 - 2002), у Черкаському державному бізнес-коледжі викладачем (2005 - 2009), у Черкаському обласному художньому музеї директором (з 2009), у Черкаському державному технологічному університеті на посаді доцента (з 2010).

Кандидатська (17.00.05) “Харківська школа графіки (друга пол. XX ст.)” (2005, ХДАДМ, К. 64.109.01). Вчене звання доцента (2011). Лауреат Міжнародного благодійного фонду “Україна 3000” та Українського центру розвитку музейної справи у програмі підтримки музейних працівників (2012). Напрямки дослідження: харківська школа графіки, соціальний плакат, графічний дизайн та музейна справа в Україні. Є автором понад 50 публікацій наукового і методичного спрямування, упорядником наукових видань, каталогів з графічного дизайну та музейних колекцій.

Гнатюк Михайло Васильович – канд. мистецтвознав. Н. 14.05.1961 (с. Підвербці Тлумацького р-ну Івано-Франківськ. обл.). Осв. – художнє училище № 14 (сmt. Івано-Франкове Львівська обл.), відділення різьби по дереву (1980), Львівський політехнічний інститут, архітектурний факультет (1985), Івано-Франківський педагогічний інститут ім. В. Стефаника, художньо-графічний факультет (1990), аспірантура ЛНАМ (1997). Працює – в Івано-Франківському художньому училищі № 3 майстром виробничого навчання, художником-оформлювачем і викладачем художніх дисциплін, учителем образотворчого мистецтва в Івано-Франківській школі-ліцеї № 23 (1989 - 1990), в Івано-Франківському педагогічному інституті ім. В. Стефаника на кафедрі образотворчого мистецтва викладачем рисунку (з 1989). Кандидатська (17.00.06) “Художні вироби з дерева в інтер’єрі народного житла Українських Карпат і Прикарпаття XIX – першої пол. XX ст. (Історія. Типологія. Художні особливості)” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01). Є автором понад 40 статей з історії, теорії та методики образотворчого мистецтва, дизайну й архітектури. Монографії: “Художнє дерево в інтер’єрі народного житла” (2000), “Народне мистецтво Гуцульщини і Покуття. кін. XIX – поч. XXI ст.” (2010, у співавт.), “Скульптор Григор Крук: нарис життя і творчості” (2011).

Голод Ігор Васильович – канд. мистецтвознав. Н. 29.08.1959 (м. Норильськ Красноярського краю Росія). Осв. – Київське вище музичне училище ім. Р. Глієра (1979), Київський державний інститут культури ім. О. Корнійчука (1983), аспірантура Санкт-Петербурзького вищого художньо-промислового училища ім. В. Мухіної (1992). Працює – у Львівському історичному музеї с. н. с. (з 1983), у ЛНАМ лаборантом (з 1985), завідувачем кафедри історії та теорії мистецтва (1999), проректором із науково-педагогічної роботи. Кандидатська (17.00.05) “Міські ремесла Галичини і Волині XIV - XVII ст. (Дослідження процесів історико-художнього розвитку)” (1993, Вище худож.-пром. училище ім. В. Мухіної, Санкт-Петербург). Вчене звання професора (2001). Напрямки дослідження: історія європ. мистецтвознавства і худож. критики; історія, історіографія і бібліографія укр. образотвор. та декор.-ужитк. мистецтва. Є автором понад 200 публікацій. Уклав альбоми: “Еммануїл Мисько. Скульптура” (1999, у співавт.), “Ігор Бондар. Графіка, малярство” (2001), “Іван Франк. Кераміка. Графіка” (2002); навч. посібник “Мистецька школа в системі національної освіти України” (1993, у співавт.); курс лекцій “Міське ремесло Західної України XIV - XVIII ст.” (К., 1994), “Нариси з історії зарубіжного декоративного ужиткового мистецтва” (1995, у співавт.), біогр.-бібліогр. нарис “Академік Яким Запаско” (1999), словник “Декоративно-ужиткове мистецтво” (2000, т. 1-2, у співавт.).

Голубець Орест Михайлович – д-р мистецтвознав. Н. 25.10.1954 (м. Львів). Осв. – ЛДПДМ, кафедра художньої кераміки (1976), аспірантура Музею етнографії та художнього промислу АН УР СР (1980). Стажувався в Українському вільному університеті (Мюнхен, Німеччина) (1992 - 1993). Працює – у Львівському відділенні ІМФЕ ім. М. Рильського АН УР СР н. с. (1980 - 1990), у ЛДПДМ на різних посадах (з 1990), у тому числі – керівником Центру міжнародних зв’язків і маркетингу (1996 - 2001), на кафедрі художньої кераміки завідувачем (2000 - 2001), на кафедрі історії та теорії мистецтва завідувачем (1999 - 2001), проректором з наукової роботи (2001 - 2006). Кандидатська “Декоративна кераміка в сучасному архітектурно-просторовому середовищі (на матеріалах мистецтва декоративної кераміки України 60-х – поч. 80-х рр.)” (1984). Докторська (17.00.05) “Мистецьке середовище Львова другої пол. XX ст. (соцреалізм і свобода творчості)” (2003, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.01). Вчене звання доцента (1992), професора (2004). Є куратором художніх

виставок, мистецьких акцій в Україні, Польщі й Німеччині. Член редколегій “Українського керамологічного журналу” (2001 - 2005) та національного наукового щорічника “Українська керамологія” (2001 - 2002). Член НСХУ (з 1986). Лауреат Львівської обласної мистецької премії ім. З. Флінти (1997). Є автором численних публікацій, упорядником та автором вступних статей каталогів і буклетів. Монографії: “Львівська кераміка” (1991), “Між свободою і тоталітаризмом: Мистецьке середовище Львова другої пол. XX ст.” (2001), “Сучасна скульптура Львова” (2015).

Граб Ольга Вікторівна – канд. мистецтвознав. Кандидатська (17.00.01) “Літературно-мистецьке життя Галичини кін. XIX – першої третини XX ст. у контексті трансформації національної свідомості” (2005, ДАКККіМ, Д. 26.850.01).

Грималюк Ростислава Михайлівна – канд. мистецтвознав. Н. 01.08.1960 (м. Львів). Осв. – ЛДПДМ (1982), аспірантура Інституту народознавства НАН України (1989). Працює – в Інституті народознавства НАН України, відділ мистецтвознавства н. с. (1992), с. н. с., в Українській Академії Друкарства на кафедрі графіки і дизайну друкованої продукції викладачем. Кандидатська (17.00.06) “Вітражі Львова кін. XIX - поч. XX ст.” (1996, ЛАМ, Д. 04.12.01). Член НСХУ (1998). Член СКІМ (1999). Член НТШ. Вчене звання доцента (1999). Напрямки дослідження: українське образотворче мистецтво кін. XIX - поч. XX ст. Є автором понад 30 публікацій. Монографія: “Вітражі Львова кін. XIX – поч. XX ст.” (2004).

Гринюк Марія Миколаївна – канд. мистецтвознав. Н. 24.11.1959 (с. Старий Косів Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Косівська дитяча художня студія, Косівський технікум народних художніх промислів, відділ художньої кераміки (1979), ЛДПДМ (1984), аспірантура ЛАМ (1997). Працює – у Косівському технікумі народних художніх промислів викладачем рисунку і живопису (з 1984), згодом – заступником з виховної роботи, а далі – з навчальної, у Косівському коледжі декоративно-прикладного мистецтва заступником директора з наукової роботи, у Косівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва проректором з наукової роботи, в. о. ректора цього навчального закладу (2001 - 2006). Кандидатська (17.00.06) “Декоративний народний розпис в інтер’єрі гуцульської хати (сер. XIX – кін. XX ст.)” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання доцента (2004). Член НСХУ. Нагороди: Знак “Відмінник освіти”, Почесна грамота Міністерства освіти і науки України, Почесна грамота Спілки журналістів України. Є автором багатьох статей у вітчизняних та зарубіжних виданнях, співавтором книги польського фотографа і соціолога Анжея Полеца “На далекій полонині”, книги “Сирні іграшки Марії Матійчук” (2009).

Гридієва (Матвеева) Юлія Геннадіївна – канд. мистецтвознав. Працює – у ХДАДМ викладачем. Кандидатська (17.00.05) “Еволюція візантійської традиції в іконографії літургійного шитва пізнього середньовіччя” (2008, ХДАДМ, К. 64.109.01).

Гургула Ірина Володимирівна – мистецтвознавець. Н. 03.05.1904 (Болехів Івано-Франк. обл.). П. 20.05.1967 (м. Львів). Осв. – Львівський університет (1930), магістр філософії (1933). Працює – у Національному музеї у Львові н. с. (1923 - 1933), у Культурно-істор. музеї НТШ у Львові (1928 - 1939), у Державному етнографічному музеї АН УРСР н. с. (з 1940), заст. директора з наукової роботи (1944 - 1950), у Львівському музеї укр. мистецтва зав. відділу народного мистецтва (1950 - 1967), у Львівській худож.-пром. школі викладачем худож. текстилю та історії мистецтва (з 1944). Напрямки дослідження: народний одяг і тканина. Монографії: “Писанки Східної Галичини й Буковини” (1929), “Народні майстри Львівщини” (1951, у співавт.), “Народні майстри” (1959, у співавт.), “Народний одяг західних областей України” (1959, у співавт.), “Українське народне мистецтво: Вбрання” (1961, у співавт.), “Народне мистецтво західних областей України” (1966), “Торжество історичної справедливості” (1968, у співавт.), “Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва” (1969, у співавт.), упорядник каталогу виставки Олени та Ольги Кульчицьких “Килими” (1960).

Даценко Петро Харитонович – канд. мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (2012). Н. 16.09.1946 (с. Нерубайка Новоархангельськ. р-ну Кіровоград. обл.). Осв. – Харківський державний інститут культури (1969), Харківський інститут мистецтв (1974). Працює – у Житомирському інституті культури і мистецтв НАКККІМ на кафедрі музичного мистецтва завідувачем (з 2006), у Житомирській обласній філармонії ім. С. Ріхтера на посаді Генерального директора (з 2010). Кандидатська (17.00.01) “Культурно-мистецька спадщина Житомирщини у вимірах українського духовного життя XIX - першої третини XX ст.” (2005, ДАКККІМ, Д. 26.850.01). Напрямки дослідження: музичне мистецтво, музичне мистецтво Житомира. Є автором понад 20 публікацій.

Денисюк Ольга Юріївна – канд. мистецтвознав. Н. 29.04.1980 (м. Івано-Франківськ). Осв. – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника (2002), НАКККІМ (2010). Працює – у НАКККІМ на кафедрі мистецтвознавства та експертної діяльності викладачем (з 2006). Кандидатська (17.00.05) “Краківська академія мистецтв в контексті українсько-польських мистецьких взаємин 1920 - 1930-х рр.” (2007, НАОМА, К. 26.103.02). Вчене звання доцента (2011). Напрямки дослідження: українсько-польські мистецькі взаємини, мистецтво укр. еміграції, українське мистецтво 1920 - 1930-х рр. Є автором понад 30 публікацій. Монографія: “Краківська академія мистецтв у контексті українсько-польських мистецьких взаємин у 20-30-х рр. XX ст.” (2010).

Димшиць Едуард Олександрович - канд. мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (2008), куратор приватних колекцій. Н. 04.05.1960 (м. Ромни Сумської обл.). Осв. – КДХІ (1982). Працює – в ІМФЕ ім. М. Рильського, відділ образотворчого мистецтва с. н. с., у картинній галереї “Градобанку” (1991 - 1996), заст. голови секції мистецтвознавства та худож. критики Київ. організації НСХУ (з 2000). Кандидат мистецтвознавства (1992). Член НСХУ (1988). Напрямки дослідження: українське образотворче мистецтво XIX - XX ст. Монографії: “Олександр Богомазов” (1991), “Живописна пластика” (1993), “Натюрморт в українському живописі XX ст.” (1993), “Живописний заповідник: Альбом” (1993), “100 произведений из коллекции К. И. Григоришина” (2004), “Василий Чекригин” (2005).

Довгань (Бородай) Юлія Олександрівна – канд. мистецтвознав. Н. 31.08.1974. Трагічно загинула 2012 (м. Київ). Осв. – Республіканська художня школа ім. Т. Шевченка, відділення архітектури (1992), НАОМА, відділення графічного дизайну (1999). Працювала – у видавництвах “Школа”, “Стилос” (1996-2001), журналі “Хроніка-2000”, ДП “Марка України”, у Київському національному університеті будівництва і архітектури на кафедрі рисунку і живопису викладачем (1999). Працювала художником-емальєром, брала участь у багатьох виставках. Вчене звання доцента (1999). Кандидатська (17.00.05) “Мистецтво емалі в Україні: історичний досвід та сучасний стан” (2009, ХДАДМ, К. 64.109.01). Була членом НСХУ та членом Спільки рекламистів України.

Дундяк Ірина Миколаївна – канд. мистецтвознав. Н. 03.07.1973 (м. Івано-Франківськ). Осв. – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, кваліфікація – викладач образотворчого мистецтва, креслення та художньої праці (2006), аспірантура ЛНАМ (2010). Працює – в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника на кафедрі образотворчого мистецтва і дизайну (з 2001). Кандидатська (17.00.05) “Процесійні ікони Західної України XVII – XIX ст. (походження, іконографічні та художні особливості)” (2003, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2006). Напрямки дослідження: церковне мистецтво, культура. Є автором понад 25 публікацій. Монографія: “Культурно-мистецька панорама Івано-Франківська: 350-річчю надання місту магдебурзького права присвячується” (2012, у співат.).

Дутка-Жаворонкова Вікторія Валеріївна – канд. мистецтвознав. Н. 28.11.1965 (м. Вижниця Чернівецької обл.). Осв. – Вижницьке училище декоративно-прикладного мистецтва (тепер – Вижницький коледж прикладного мистецтва ім. В. Шкрібляка) (1985), ЛДПДМ (1991). Працює – у Косівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва на кафедрі художнього текстилю завідувачем. Організатор виставок “куриленківських” килимів (1992, 1996, 1999, 2002), конференцій з історії та

проблем гуцульського художнього ткацтва. Кандидатська (17.00.06) “Килим Північної Буковини ХХ ст.: традиції та новаторство” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член НСХУ. Серед праць – публікації на тему гуцульського килимарства, ткацтва.

Дутка Романа Миколаївна – канд. мистецтвознав. Працює – у відділі народного мистецтва Інституту народознавства НАН України н. с. Кандидатська (17.00.06) “Українські вибійчані тканини” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01). Напрямки дослідження: історія українського мистецтва та мистецтвознавства, визначення критеріїв формування нового українського декоративно-ужиткового мистецтва. Є автором близько 10 статей.

Дяків Марія Володимирівна – канд. мистецтвознав. Н. 29.10.1983 (м. Івано-Франківськ). Осв. – Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, спеціальність “Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво” (2005). Працює – в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника на кафедрі образотворчого мистецтва асистентом. Працює в галузі мистецтвознавства, станкового живопису, соломоплетіння й аплікації. Кандидатська (17.00.06) “Міське меблярство Галичини ХІХ - ХХ ст.: історія, типологія, стилістичні особливості” (2010, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08). Напрямки дослідження: меблярство Галичини кін. ХІХ - ХХ ст., мистецтво Прикарпаття. Є автором понад 10 публікацій.

Дяків Олена Василівна – канд. мистецтвознав. Н. 09.04.1960 (сmt. Лисець Тисменицького р-ну Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Львівське училище прикладного мистецтва (1980), КДХІ, спеціальність “Мистецтвознавство” (1991). Працює – в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника на кафедрі образотворчого мистецтва викладачем (з 1993). Вчене звання доцента (2012). Кандидатська (17.00.06) “Художні особливості декоративного мистецтва Західного Поділля ХІХ - ХХ ст. (Історія, типологія, стилістичні відміни)” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Напрямки дослідження: художня обробка соломи, декоративне мистецтво Західного Поділля, творчість М. Фіголя.

Ж

Жердєв Віталій Вікторович – канд. мистецтвознав., живописець Н. 22.07.1971 (м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.). Осв. – Харківське державне художнє училище, художньо-педагогічне відділення (1990), Харківський художньо-промисловий інститут (1997). Працює – в ХДАДМ на кафедрі рисунку викладачем (з 2002). Проводив мистецтвознавчу роботу в Австрії, Німеччині, Франції (2005 - 2009). Брав участь у міжнародних конференціях Європейської Ліги інститутів мистецтв у Берліні і Будапешті. Стажувався й читав курс лекцій з російського мистецтва та іконографії у Вищій школі мистецтв і дизайну “Бург-Гібіхенштайн” (Hochschule für Kunst und Design Burg-Giebichenstein (Halle, Deutschland). Кандидатська (17.00.05) “Сакральне мистецтво в православних храмах Німеччини (ХІХ – поч. ХХ ст.)” (2010, ХДАДМ, К. 64.109.01). Вчене звання доцента. Член НСХУ.

Жишкович Володимир Іванович – канд. мистецтвознав., педагог, художник Н. 18.04.1961 (м. Львів). Осв. – Московський Заочний Університет Мистецтв, відділ станкового живопису та графіки (1985), ЛДПДМ, відділ художніх виробів з дерева (1990), аспірантура львівського відділення ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України (1993). Працює – в Інституті народознавства НАН України, відділ мистецтвознавства с. н. с. (з 1993), у ЛНАМ на кафедрі художніх виробів з дерева викладачем (з 2001). Кандидатська (17.00.05) “Пластика Русі-України кін. Х – першої пол. ХІV ст.” (1996, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання доцента (2006). Член НТШ (1998). Член СКІМ (1998). Напрямки дослідження: проблеми з історії та теорії середньовічного західноєвропейського й, особливо, візантійського та українського сакрального мистецтва. Окрім наукової та викладацької роботи творчо працює в ділянці іконопису, станкової графіки та живопису. Є автором близько 60 публікацій, в основному, на тематику давньоукраїнського мистецтва. Монографія: “Пластика Русі-України: Х – перша пол. ХІV ст.” (1999).

Жоголь Людмила Євгенівна – канд. мистецтвознав., народний художник України (1994), академік Української академії архітектури (2000). Н. 23.05.1930 (м. Київ). П. 15.04.2015 (м. Київ). Осв. – Київський інженерно-будівельний інститут (1947), КХІ (1951), ЛДПДМ, відділ художнього текстилю (1954), аспірантура Академії архітектури УРСР. Працює – в Академії архітектури УРСР (пізніше - Академії будівництва і архітектури) н. с. (з 1957), Київ ЗНДІЕП, відділ облаштування й опорядження громадських і житлових споруд завідувачем (1982), в КДІДПМіД ім. М. Бойчука, кафедра художнього текстилю і моделювання костюма завідувачем. Кандидатська (1965). Вчене звання професора. Член НСХУ (1960). Диплом АМ СРСР (1978) за художнє вирішення готелю “Київ”. Бронз. медаль ВДНГ СРСР (1985). Дійсний член Академії архітектури України (2000). Орден княгині Ольги III ступеня (2000). “Жінка III-го тисячоліття” (2006). Лауреат Премії ім. К. Білокур (2007). Напрямки дослідження: питання синтезу мистецтв та архітектури. Монографії: “Тканини в інтер’єрі” (1968), “Декоративне мистецтво в інтер’єрі житла” (1973), “Декоративно-прикладне мистецтво Української РСР” (1986, у співавт). Є автором понад 100 статей з питань синтезу мистецтва та архітектури.

Жолтовський Павло Миколайович – д-р мистецтвознав., лауреат Державної премії України, лауреат премії ім. І. Франка Академії наук України. Н. 08.12.1904 (Мислятин Хмельницької обл.) П. 30.08.1986 (Москва). Осв. – Гімназії в Острозі та Ізяславі, КХІ (1932). Працює – у сільських школах на Волині вчителем (1921), у Житомирському краєзнавчому музеї, у Харківському художньому музеї н. с. (з 1925), у Львівському музеї художнього промислу (пізніше – Музей етнографії і художнього промислу), Українському поліграфічному інституті ім. І. Федорова, у Львівському відділенні ІМФЕ ім. М. Рильського АН України. Кандидатська “Відтворення соціальної і національної боротьби українського народу в пам’ятках мистецтва XVII - XVIII ст.” (1955). Доктор мистецтвознавства (1981). Член СХУ. Монографії: “Визвольна боротьба українського народу в пам’ятках мистецтва XVI - XVII ст.” (1958), “Українське декоративне мистецтво” (1963, у співавт.), “Історія українського мистецтва. В 6-ти томах”. Том 2. (1967), “Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва” (1969), Том 4. - Кн.2 (1970), “Художній метал. Історичний нарис” (1972), “Художнє життя на Україні XIV - XVIII ст.” (1973), “Український живопис XVII - XVIII ст.” (1978), “Малюнки Києво-Лаврської іконописної майстерні” (1982), “Художнє життя на Україні в XVI - XVIII ст.” (1983), “Монументальний живопис на Україні XVII - XVIII ст.” (1988), “UMBRA VITAE. Спогади, листування, додатки” (2013).

Жук Адам Купріянович – канд. мистецтвознав. Н. 20.10.1924 (с. Ботвинівка Христинів. р-ну (нині – Черкас. обл.)). П. 22.02.2005 (м. Київ). Осв. – ЛДПДМ (1955). Працював – на шовкоткацькій фабриці (м. Ленінабад, нині Худжанд, Таджикистан) (1956 - 1958), у ЛДПДМ (1955), в ІМФЕ АН УРСР, відділ образотвор. мистецтва с. н. с. (1958 - 1986), у Київському худож.-промисловому технікумі викладачем (1991 - 1999). Кандидатська (1964). Член НСХУ (1974). Член НСМНМУ (1991). Напрямки дослідження: художній текстиль. Монографії: “Українські народні килими (XVII - XX ст.)” (1966), “Український радянський килим” (1973), “Сучасні українські художні тканини” (1985), брошури “Традиції килимарства на Україні” (1982); а також кількох статей про художню тканину, gobelen тощо.

3

Запаско Яким Прохорович – д-р мистецтвознав., Академік Академії наук Вищої школи, заслужений працівник освіти України (2003). Н. 28.08.1923 (с. Розсішки Уманського р-ну Черкаської обл.). П. 01.10.2007 (м. Львів). Осв. – Український поліграфічний інститут ім. І. Федорова, редакційно-видавничий факультет (1950). Працював – у Львівському книжково-журнальному видавництві художнім редактором (1950 - 1952), у Львівському музеї етнографії і художнього промислу АН України н. с., згодом зав. відділу художнього промислу (1952 - 1958), у ЛДПДМ ректором (1958 - 1971), завідувачем кафедри (1971 - 1999). Кандидатська “Орнаментальне оформлення української рукописної книги” (1958). Доктор мистецтвознавства (1974). Вчене звання професора (1999). Є автором понад 200

наукових і науково-методичних праць, із них 25 – монографії. Найбільш значні монографії: “Основи науково-дослідної роботи студентів” (1952), “Орнаментальне оформлення української рукописної Книги” (1960), “Першодрукар Іван Федоров” (1964), “Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва” (1969, у співавт.), “Мистецтво книги на Україні в XVI - XVIII ст.” (1971), “Українське народне килимарство” (1973), “Мистецька спадщина І. Федорова” (1975), “Мистецтво оновленого краю” (1979, у співавт.), “Пам’ятки книжкового мистецтва. Каталог стародруків, виданих на Україні” у трьох випусках (1981 – 1984, у співавт.), “Львівські стародруки” (1983), “Українське декоративно-прикладне мистецтво. Тканини. Вишивка. Килимарство” (1991), “Мистецтво української рукописної книги” (1993), “Пам’ятки книжкового мистецтва. Українська рукописна книга” (1995), “Нариси з історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва” (1995, у співавт.), “Ошатність української рукописної книги” (1998), “Початки українського друкарства” (2000, у співавт.), “Українське декоративно-ужиткове мистецтво: Словник” (2000, редактор), “Доброчинці тоді славні були” (2003). Нагороджений орденами Червоної Зірки (1968), Вітчизняної війни II ст. (1985), “Знак Пошани” (1961), Трудового Червоного Прапора (1971), медалями. Удостоєний премії ім. І. Франка НАН України за працю “Пам’ятки книжкового мистецтва. Українська рукописна книга” (1998). Дійсний член НТШ. Є одним із засновників Львівської обласної організації Українського товариства охорони пам’яток історії та культури. Був дійсним членом Міжнародної асоціації дослідників слов’янської кириличної книги.

Захарчук-Чугай Раїса Володимирівна – д-р мистецтвознав. Н. 08.06.1934 (с. Острів Радивилів, р-ну Рівненс. обл.). Осв. – Дубнівське педагогічне училище, ЛНУ ім. І. Франка, історичний факультет (1961). Працює – у Козинській школі вчителем історії, у львівському музеї українського мистецтва н. с. (з 1972), с. н. с., зав. відділу народних промислів (з 1979), у ЛНАМ на кафедрі художнього текстилю викладачем історії декоративного мистецтва (з 2010). Кандидат мистецтвознавства (1977). Докторська (17.00.06) “Народна вишивка Західної України XIX - XX ст. (проблеми традицій)” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання професора (1996). Член НТШ. Напрямки дослідження: традиційне українське декоративне мистецтво, історія та теорія. Є автором понад 120 публікацій. Монографії: “Українська народна вишивка. Західні області УРСР” (1988), “Народне декоративне мистецтво Українського Полісся. Чорнобильщина” (2007), навч. пос. “Українське народне декоративне мистецтво” (2012, у співавт.), альбоми: “Родина Шкрібляків” (1979), “Ганна Вінтоняк” (1982), “Ольга Загородня-Трачук. Узори, повернуті в Україну” (1996), “Шандро Мирослава. Гуцульські вишивки” (2005).

Зузяк Тетяна Петрівна – канд. мистецтвознав. Н. 07.05.1977 (м. Вінниця). Осв. – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника (2000). Працює – у Вінницькому педагогічному університеті. Кандидатська (17.00.06) “Художнє плетіння з рослинних матеріалів в Україні XIX - XX ст. (Історія, типологія, художні особливості)” (2004, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член НСХУ (2005).

I

Івашків Галина Михайлівна – канд. мистецтвознав. Н. 05.03.1962 (Львівщина). Осв. – Львівський державний університет ім. І. Франка, історичний факультет (1986). Працює – у Тернопільському краєзнавчому музеї, у Київському Національному художньому музеї, у Музеї етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України у відділі фондів н. с., охоронцем фонду народної кераміки. Кандидатська (17.00.06) “Декор традиційної української кераміки XVIII - першої пол. XX ст. (іконографія, домінуючі мотиви, художні особливості)” (2004, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член СКІМ (2003). Напрямки дослідження: характерні форми та пластики декору, кераміка обрядового призначення, творчість окремих гончарів тощо. Видання: монографія “Декор української народної кераміки XVI - першої пол. XX ст.” (2007), альбом “Василь Шостопапець і кераміка Сокаля” (2007). Є автором керамологічних статей у наукових і науково-популярних періодичних

виданнях та збірниках. Куратор художніх і етнографічних виставок.

Іжевський Артур Валентинович – канд. мистецтвознав. Н. 23.01.1972 (м. Львів). Осв. – Львівський коледж декоративного та ужиткового мистецтва ім. І. Труша (1992), Українська Академія друкарства (2000), аспірантура Інституту народознавства НАН України (2007). Працює – в Інституті народознавства НАН України, у відділі мистецтвознавства (з 2007) на посаді м. н. с., н. с. (з 2010). Кандидатська (17.00.05) “Українська сатирична графіка другої пол. XIX ст. - поч. XX ст. у Галичині (еволюція художньо-образної системи)” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член СКІМ (з 2007). Напрямки дослідження: специфічні види і жанри українського образотворчого мистецтва: сатирична журнальна і книжкова графіка, альбомний рисунок, етюд, наївне мистецтво. Є автором 25 публікацій.

Істоміна Галина Валентинівна – канд. мистецтвознав. Н. 23.07.1979 (с. Городок Рівненського р-ну Рівненської обл.). Осв. – Рівненський гуманітарний університет, спеціальність “Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво” (2002), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України (2004). Працює – в Інституті мистецтв РДГУ на кафедрі українознавства викладачем історії українського мистецтва та фахових дисциплін з напрямку “кераміка” (з 2002), в ІМФЕ М. Рильського НАН України м. н. с. (з 2007) та м. с. (з 2009). Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво народної кераміки Волині другої пол. XIX - XX ст. (типологія, стилістика, художні особливості)” (2008, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Є автором керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках. Монографія: “Мистецтво народної кераміки Волині другої пол. XIX - XX ст.” (2009).

К

Кара-Васильєва Тетяна Валеріївна – д-р мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (2007), член-кореспондент АМУ (2001), член НАН України. Н. 27.10.1941 (м. Київ). Осв. – КДХІ (1966). Аспірантура ІМФЕ АНУ (1979). Працює – у філії Державного музею українського мистецтва лаборантом (1960 - 1962), в Держбуді України ст. архітектором відділу охорони пам'яток архітектури (1967 - 1973), у Київському державному інституті культури викладачем (1973 - 1976), у секторі народного мистецтва завідувачем (1985 - 1995), в ІМФЕ ім. М. Рильського НАНУ (з 1996) провідним н. с. Кандидатська (17.00.06) “Розвиток традицій полтавської народної вишивки в сучасних художніх промислах” (1979). Докторська (17.00.04) “Літургійне шитво України XVII - XVIII ст. Іконографія, типологія, стилістика” (1993, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). Член НСХУ (з 1980). Член Національної спілки майстрів народного мистецтва України (1990). Член НСХУ ім. Ф. Колесси (2007). Секретар Національної спілки майстрів народного мистецтва України (з 2010). Член Комітету з Національної премії України ім. Т. Шевченка. Нагороди: Відзнака Фонду культури “За подвижництво в культурі” (2002), премія ім. Д. Щербаківського (1994). Є автором понад 250 статей у вітчизняній та зарубіжній пресі з питань теорії та практики народного мистецтва, 20 наукових та науково-популярних книг, підручників та посібників, зокрема: “Полтавська народна вишивка” (1983), “Сучасна українська вишивка” (1983), “Традиції та сучасність” (1984), “Творці дивосвіту” (1984), “Українська вишивка” (1993), “Українська сорочка” (1994), “Літургійне шитво України XVII - XVIII ст. Іконографія, типологія, стилістика” (1996), “Український рушник” (1997), “Український килим” (1998), “Шедеври церковного шитва України XII - XX ст.” (2000), “Історія української вишивки” (2008); співавтор понад 30 монографій.

Клименко Олена Олександрівна – канд. мистецтвознав. Н. 23.09.1954 (м. Запоріжжя). Осв. – КДХІ, факультет історії та теорії мистецтва (1977), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського (1988). Працює – у Державному музеї українського народного декоративного мистецтва, відділ кераміки с. н. с. (1978 - 1987), в ІМФЕ ім. М. Рильського (з 1988), співпрацює з музеєм Івана Гончара, Національним історико-культурним заповідником “Софія Київська”, музеєм українського народного декоративного мистецтва (1990-ті), у Державному інституті декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука викладачем історії декоративного мистецтва (з 2006). Кандидатська (17.00.06) “Народна

кераміка Опішні (до проблеми традицій та інновацій в народних художніх промислах)” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01). Член НСХУ (1995). Член Експертної керамологічної ради Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні. Є автором керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках.

Клімашевський Андрій Володимирович – канд. мистецтвознав. Н. 11.01.1970 (м. Львів). Осв. – національний університет “Львівська політехніка”, архітектурний факультет (1995), аспірантура Інституту народознавства НАН України (1998). Працює – в Інституті народознавства НАН України, у відділі народного мистецтва (1998 - 2000), львівській ОДА керівником управління туризму (2000 - 2007), начальником управління культури м. Львова (з 2007), в Інституті народознавства НАН України, у відділі мистецтвознавства (2004 - 2007), у науково-дослідному секторі ЛНАМ н. с. (з 2007). Кандидатська (17.00.06) “Облаштування інтер’єру дерев’яних церков Західного Поділля та Покуття XVIII - поч. XX ст. (Проблема ансамблевості)” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член СКІМ (1999). Напрямки дослідження: історія сакральної архітектури, облаштування храмів, дослідження малих сакральних архітектурних форм, храмової пластики, туристичне опрацювання об’єктів історико-культурної спадщини. Є автором понад 30 публікацій. Монографія: “Українське церковне мистецтво 1880 - 1920” (2012, у співавт.).

Книш (Чіх) Богдана Василівна – канд. мистецтвознав. Н. 27.01.1973 (м. Косів Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Косівський технікум народних художніх промислів, відділ художніх виробів зі шкіри (1992), ЛНАМ, кафедра мистецтвознавства (1998), аспірантура ЛНАМ (2001). Працює – у Косівському інституті прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ викладачем кафедри історії мистецтв та гуманітарних дисциплін (з 2001). Кандидатська (17.00.06) “Художні вироби зі шкіри на Гуцульщині XIX - XX ст. (витоки, типологія, художні особливості, збереження традиції)” (2006, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Є автором чисельних статей на тему народних шкіряних виробів, мистецтва Гуцульщини.

Князева Тетяна Миколаївна – канд. мистецтвознав. Кандидатська (17.00.01) “Традиційна культура греків Приазов’я” (2007, КНУКіМ, Д. 26.807.02).

Коваленко Анатолій Іванович – канд. мистецтвознав. Н. 04.01.1949 (Курська обл. Росія). Осв. – Московське Вище художньо-промислове училище, спеціальність “художник промислової графіки” (1976), Уральський державний університет, факультет теорії та історії мистецтва у м. Свердловську (1991). Працює – у відділі народних промислів Полтавщини завідувачем (з 1987), у Полтавській школі мистецтв заст. директора по навчально-виховній роботі (з 1993), у Севастопольському державному технічному університеті на кафедрі української та зарубіжної культури ст. викладачем (з 1996), в Севастопольському філіалі Санкт-Петербурзького гуманітарного університету профспілок завідувачем, на кафедрі європейських мов і міжнародного художнього бізнесу (з 2003), у Севастопольському філіалі Міжрегіональної академії управління персоналом заст. директора (з 2006), у Міжнародній кадровій академії почесним професором (з 2009). Кандидатська (17.00.05) “Творча спадщина І. Мясоедова (дослідження методу стилетворення в українському образотворчому мистецтві поч. XX ст.)” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання професора. Член НСХУ (2002). Член Спілки творчої інтелігенції Севастополя, нагороджений медаллю “За досягнення в науці”. Напрямки дослідження: сучасні проблеми української та російської художньої культури. Є автором понад 100 публікацій, навчальних посібників, альбомів. Монографії: “Иван Мясоедов – художник Серебряного века” (1998), “Очерки о Серебряном веке”, “Скульптор Станислав Чиж и его время” (2004), “Анатолій Шорохов. Восхождение” (2004), “Памятники Севастополя и их авторы” (2008), “Архитектура Севастополя в стилях и направлениях” (2010), “Перлини кримської архітектури” (2011), “Некрополи Севастополя” (2012).

Ковальова Марія Миколаївна – канд. мистецтвознав. Н. 20.06.1975 (м. Харків). Осв. – Харківське художнє училище (1995), ХДАДМ (2003). Працює – у ХДАДМ (з 2003) на кафедрах “Живопис”, “Теорія та історія образотворчого мистецтва” викладачем (з 2010), доцентом (з 2012). Кандидатська (17.00.05) “Портретний живопис Центральної і Східної України кін. XVII - XVIII ст. (традиція та нові віяння)” (2010, ХДАДМ, К. 64.109.01). Вчене

звання доцента (2012). Член НСХУ (2010). Є автором близько 20 наукових публікацій.

Ковальчук Остап Вікторович – канд. мистецтвознав. Н. 15.08.1973 (м. Київ). Осв. – НАОМА, живописний факультет (майстерня проф. О. Лопухова) (1998), асистентура-стажування (2001), аспірантура НАОМА (2002). Працює – у НАОМА завідувачем виставкового відділу (2003 - 2012), на кафедрі живопису і композиції НАОМА викладачем (з 2011), проректором з наукової роботи (з 2012). Вчене звання доцента. Кандидатська (17.00.05) “Історія живописного факультету НАОМА і його роль у вихованні мистецьких кадрів та формуванні національної живописної школи України 1917 - 1941 рр.” (2003, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). Є автором наукових публікацій з питань історії образотворчого мистецтва та художньої освіти. Працює у галузі станкового та монументального малярства, дизайну, реставрації, скульптури, графіки та геральдики.

Когут Галина Володимирівна – канд. мистецтв. Н. 19.08.1975 (м. Львів). Осв. – ЛАМ, ф-т декоративного та прикладного мистецтва (1999), аспірантура ЛАМ (2001). Працює – у ЛНУ ім. І. Франка на кафедрі театрознавства та акторської майстерності на факультеті культури і мистецтв викладачем (2001). Кандидатська (17.00.06) “Українські “панські” килими XVII - XVIII ст. Історія та стилістика” (2003, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2003). Напрямки дослідження: історія українського килимарства, історія орнаменту, українське мистецтво XVII - XVIII ст. Є автором близько 25 наукових публікацій.

Козак Назар Богданович – канд. мистецтвознав. Н. 30.08.1973 (м. Львів). Осв. – ЛАМ, мистецтвознавче відділення (1996), аспірантура Інституту народознавства НАН України (1999). Працює – в Інституті народознавства НАН України у відділі мистецтвознавства н. с. (з 1999), у ЛНУ ім. І. Франка на кафедрі візантології історичного факультету викладачем (з 2001), в цьому ж закладі на кафедрі історії середніх віків та візантиністики (з 2004) та на кафедрі театрознавства та акторської майстерності викладачем. Вчене звання доцента. Кандидатська (17.00.05.) “Образ людини в мистецтві Київської Русі” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01). Учасник 9-ої міжнародної програми вивчення грецької мови та культури при Державному університеті Афін (Греція) (2000 - 2001). Стажувався в Інституті історії мистецтва Віденського університету (Австрія) (2006). Напрямки дослідження: історія образотворчого мистецтва Київської Русі та Візантії. Є автором кількох публікацій та підручників. Монографія: “Образ і влада. Княжі портрети у мистецтві Київської Русі XI ст.” (2007).

Козакевич Олена Романівна – канд. мистецтвознав. Н. 06.02.1974 (м. Львів). Осв. – ЛАМ, спеціальність “Художнє моделювання” (1998), аспірантура ЛНАМ (2004). Працює – в Інституті народознавства НАН України у відділі народного мистецтва н. с. (з 2005). Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво в’язання у Західній Україні кін. XIX - першої третини XX ст. (історія, типологія, художні особливості, осередки)” (2006, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член СКІМ (2005). Член львівської секції НТШ (секція образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва) (2010). Напрямки дослідження: професійний трикотаж, українське традиційне в’язання, мереживо, художньо-професійна жіноча освіта в Галичині кін. XIX - першої третини XX ст., діяльність Ліги промислової допомоги (перша третина XX ст., Галичина).

Колупасва Агнія Віталіївна – канд. мистецтвознав. Н. 19.12.1965 (м. Львів). Осв. – ЛДПДМ, факультет прикладного і декоративного мистецтва, спеціальність “Художнє моделювання” (1982 - 1986), ЛДПДМ (1987 - 1992), аспірантура Інституту народознавства НАН України (1992 - 1996). Працює – в Інституті народознавства НАН України у відділі народного мистецтва н. с., с. н. с. Кандидатська (17.00.06) “Українські кахлі XVIII - поч. XX ст. (Історія. Типологія. Іконографія. Ансамблевисть)” (1999, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні “КеГоКе” (2007). Член СКІМ (1999). Член НТШ (2010). Стаття “Українська кераміка у сфері сакрального” зайняла III місце в номінації “Краща наукова стаття” I Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні “КеГоКе-2007” (за публікаціями 2004 р.). Напрямки

дослідження: історія, теорія, практика народного мистецтва; іконографія, мистецтвознавче вивчення кераміки, дослідження кахель як мистецького явища. Монографія: “Українські кахлі XIV – поч. XX ст.: Історія. Типологія. Іконографія. Ансамблевисть” (2006).

Коприва Аттіла Тиберійович – канд. мистецтвознав., живописець Н. 01.07.1971 (м. Мукачево Закарпатської обл.). Осв. – Ужгородське училище прикладного та декоративного мистецтва, відділ художньої кераміки (1991), ЛНАМ, відділ художнього скла (1997). Працює – у Мукачівському технологічному інституті асистентом (1997), ст. викладачем (1999), на кафедрі технології та конструювання швейних виробів цього ж закладу викладачем (2003), у Закарпатському художньому інституті зав. кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва (2005 - 2012). Вчене звання доцента (2003). Кандидатська (17.00.06) “Угорська вишивка Закарпаття XIX - першої чверті XX ст. (художньо-функціональні та стилістичні особливості)” (2005, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член НСХУ (2006). Член правління Закарпатської організації НСХУ (2009). Член АН Угорщини. Напрямки дослідження: народне мистецтво угорців Закарпаття.

Коренюк Юрій Олександрович – канд. мистецтвознав., канд. іст. наук Н. 1952. Працює – у НАОМА на кафедрі техніки та реставрації творів мистецтва викладачем (1978), керівником майстерні реставрації творів живопису (2005), доцентом (2008). Кандидатська (17.00.04) “Фрески Софійського собору в Києві (технологія, техніка, деякі питання стилю, проблема майстрів)” (1995, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). Вчене звання доцента. Напрямки дослідження: мозаїки та фрески Михайлівського Золотоверхого собору у Києві. Є автором понад 30 публікацій.

Король Софія Іванівна – канд. мистецтвознав. Н. 19.10.1973 (м. Львів). Осв. – ЛАМ (1996). Працює – в Інституті народознавства НАН України у відділі мистецтвознавства: на посаді м. н. с. (з 1998), на посаді н. с. (з 2007). Кандидатська (17.00.05) “Малярство і графіка Галичини періоду романтизму: жанрова структура і художньо-стильові особливості” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Є секретарем комісії образотворчого та ужиткового мистецтва НТШ. Напрямки дослідження: історія українського мистецтва XIX ст. в цілому та періоду романтизму зокрема; історія розвитку українського пейзажу, його стилістичних та ідейних трансформацій. Є автором понад 20 публікацій.

Косаковська Леся Петрівна – канд. мистецтвознав. Н. 06.10.1957 (м. Луцьк). Осв. – Луцький педагогічний інститут ім. Лесі Українки (1982). Працює – у Східноєвропейському національному університеті ім. Лесі Українки ст. викладачем (з 1988). Кандидатська (26.00.01) “Мистецька парадигма Василя Авраменка в контексті розвитку української культури XX ст.” (2009, ДАКККіМ, Д. 26.850.01). Вчене звання доцента (2010). Напрямки дослідження: хореографічне мистецтво, зокрема, розвиток українського та зарубіжного балетмейстерського мистецтва XX ст. Є автором понад 30 публікацій. Керівник самодіяльного народного ансамблю народного танцю “Кладочка” (1985 - 1998), шоу-балету “Натхнення” (2001 - 2008), балетмейстер-постановник першого українського дитячого мюзиклу “Бджілка” (автори: М. Гнатюк, В. Тиможинський, В. Чепелюк) (2010).

Косів Роксолана Романівна – канд. мистецтвознав. Н. 23.07.1973 (м. Львів). Осв. – Львівське училище прикладного і декоративного мистецтва ім. І. Труша, відділ художньої вишивки (1992), ЛАМ, кафедра художнього текстилю (1999), аспірантура ЛНАМ (2002). Працює у ЛНАМ на кафедрі сакрального мистецтва на посаді викладача (з 2002), ст. викладача (з 2003), у Національному музеї ім. А. Шептицького у Львові у відділі давньоукраїнського мистецтва с. н. с. (з 2005). Кандидатська (17.00.06) “Українські хоругви XVII - XVIII ст. (Основні типи. Історико-художні та іконографічні особливості)” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2005). Член секції образотворчого та ужиткового мистецтва НТШ (з 2010). Член Української спілки іконописців (з 2012). Напрямки дослідження: українські богослужбові тканини, український іконопис XVII - XIX ст. Автор понад 50 публікацій в українських та закордонних виданнях. Монографії: “Українські хоругви” (2009), “Літургійні покрови на чашу і дискос” (2013).

Котляр Євген Олександрович – канд. мистецтвознав. Н. 13.05.1970 (м. Харків). Осв. –

Харківський художньо-промисловий інститут (1995). Працює – у ХДАДМ, на кафедрі монументального мистецтва (з 1995) та на кафедрі теорії та історії мистецтва (з 2003). Кандидатська (17.00.01) “Синагоги України другої пол. XVI - поч. XX ст. як історико-культурний феномен” (2001, ХДАК, К. 64.807.01). Вчене звання доцента (2003). Член Спільки дизайнерів України (2002). Член НСХУ (2005). Член Міжнародної асоціації критиків мистецтва – АІС (з 2007). Куратор Центру Сходознавства ХДАДМ (з 2003). Є упорядником-редактором наукового збірника “Сходознавчі студії” (спецвипуски Вісника ХДАДМ) (з 2008), зокрема двотомника “Єврейське мистецтво і український контекст” (2010, 2011). Лауреат творчої муніципальної премії ім. В. Єрмилова в галузі дизайну (2011). Напрямки дослідження: історія та історіографія єврейського мистецтва, зокрема єврейське музейництво, архітектура та розписи синагог, монументально-декоративний живопис, краєзнавство. Є автором понад 140 публікацій. Монографія: “Єврейський Харків. Путівник з історії, культури та місць пам’яті” (2011), каталог виставкового проекту “Єврейська Атлантида”, “Світ штетлу у творах харківських художників” (2012).

Кохан Тимофій Григорович – канд. мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (2008). Н. 30.06.1965 (м. Київ). Осв. – Київський державний інститут театального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого, спеціальність: кінорежисер (кіно і телебачення) (1989). Працює – у Національній кіностудії художніх фільмів ім. О. Довженка режисером (1989 - 1993), у Головному управлінні культури Київської міської державної адміністрації зав. сектором зовнішньо-культурних зв’язків (1993 - 2000), у Головному управлінні зовнішньо-економічних зв’язків та інвестування Київської міської державної адміністрації начальником управління міжнародного співробітництва (2000 - 2001), у Міністерстві культури і мистецтв України начальником управління міжнародного співробітництва та протоколу (2001 - 2003), заступником Міністра культури і мистецтв України (2003 - 2005), наукова та викладацька робота (2005 - 2006), заступником Міністра культури і туризму України (2006 - 2010), першим заступником Міністра культури України (з 2013). Кандидатська (17.00.01) “Експресіонізм в контексті видової специфіки мистецтва” (2002, ДАКККіМ, К. 26.850.01). Координує та контролює діяльність управління міжнародного співробітництва та департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти. Член Національної комісії України у справах ЮНЕСКО. Автор (співавт.) близько 15 статей.

Кошовий Олег Петрович – канд. мистецтвознав. Н. 07.12.1947 (м. Констанца Румунія). Осв. – Львівський державний університет ім. І. Франка, історичний факультет, спеціальність “Історія” (1970). Працює – в Інституті народознавства НАН України у відділі народного мистецтва н. с. Кандидатська (17.00.06) “Галицькі керамічні плитки XII - XIII ст. (Генеза. Іконографія. Семантика)” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01). Напрямки дослідження: галицькі керамічні плитки, українська народна кераміка, європейське годинникарство XVI - XX ст., історія мистецтвознавства Галичини, розвиток музейництва у Львові XIX - XX ст., теорія та історія народного мистецтва, зокрема художньої кераміки. Є автором численних керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках. Монографія: “Будівельна кераміка України” (1989).

Кравченко Наталія Іванівна – канд. мистецтвознав. Н. 30.03.1968 (м. Київ). Осв. – Республіканська художня школа ім Т. Шевченка в Києві (1987), УАМ, графічний факультет (1993), аспірантура УАМ (1996). Працює – у Київському музеї російського мистецтва с. н. с., в УАМ викладачем, у НАКККіМ на кафедрі мистецтвознавства та експертизи (з 2008). Кандидатська (17.00.05) “Секуляризація релігійного живопису в Україні другої пол. XVII - XIX ст.” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента. Член НСХУ (1993). Напрямки дослідження: релігійний живопис в Україні. Є автором близько 15 публікацій в наукових збірниках, періодичних виданнях України. Монографія: “Православна ікона і християнська релігійна тематика в секулярному образотворчому мистецтві” (2004).

Кравченко Ярослав Охрімович – канд. мистецтвознав. Н. 21.01.1955 (м. Львів). Осв. – КДХІ, факультет історії та теорії мистецтва (1981), аспірантура Науково-дослідного інституту мистецтвознавства у Москві (1990), докторантура ЛНАМ (2008). Працює – у Музеї

народної архітектури та побуту у Львові, Львівському історичному музеї н. с., у ЛНАМ на кафедрі історії і теорії мистецтва викладачем мистецтвознавчих дисциплін, депутат Львівської обласної ради V (2006 - 2010) та VI (2010 - 2014) демократичного скликання; заст. голови комісії з питань культури та духовного відродження (2006 - 2010), секретарем комісії з питань євроінтеграції, транскордонного співробітництва та зв'язків з українцями за кордоном (2010). Кандидатська (17.00.05) “Декоративно-мистецькі особливості дерев'яних церков Українських Карпат XVI - поч. XX ст. (Творчі методи народних майстрів Бойківщини, Лемківщини та Гуцульщини)” (1994, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання доцента (1996). Диплом магістра (1992) та доктора філософії з мистецтвознавства (1994), в Українському Вільному Університеті в Мюнхені. Член НСХУ (з 1988). Лауреат обласної молодіжної премії ім. О. Гаврилюка (1988). Стипендіат Українського Вільного Університету в Мюнхені (1991 - 1994), Каси ім. Й. Мянвського Фундації підтримки науки Польської Академії Наук (1998, 2001, 2005). Відмінник освіти України (2005), нагороджений Почесною грамотою Міністерства культури і туризму України (2006). Обласна премія в галузі мистецтвознавства та культурології ім. С. Гординського (2010). Обласна мистецька премія ім. Ярослави Музики (2011). Заслужений діяч мистецтв України (2014). Напрямки дослідження: дерев'яна церковна архітектура, народне мистецтво Галичини, образотворче мистецтво XX ст. Є автором близько 400 статей. Монографії: “Школа Михайла Бойчука. Охрім Кравченко. Художник і час” (2005), “Михайло Бойчук. Альбом-каталог збережених творів” (2010), “Школа Михайла Бойчука. Тридцять сім імен” (2010), “Українське образотворче мистецтво: імена, життєписи, твори (XI - XXI ст.) (2012, у співавт.), альбом “Наполеон Орда і Україна”: (2014, у співавт.).

Кривавич Дмитро Петрович – мистецтвознавець, скульптор, народний художник УРСР (1990), народний художник України, Лауреат Державної премії України ім. Т. Шевченка (1974). Н. 28.09.1926 (с. Княжпіль Львівської обл.). П. 04.04.2005 (м. Львів). Осв. – Добромильська школа, Самбірська учительська семінарія (1944), ЛДПДМ (1947). Працював – у Кропивницькій сільській школі вчителем початкових класів (1945 - 1946), у Львівській галереї мистецтв, відділ скульптури (1955 - 1957 скульптура пізнього бароко, давнє українське сакральне мистецтво. Є автором пон), у ЛДПДМ викладачем, професором (1976), проректором в Інституті народознавства НАН України у відділі мистецтвознавства с. н. с. Вчене звання професора (1976). Напрямки дослідження: українська ад 85 наукових праць. Монографії: “Іван Васильович Севера” (1958), “Український одяг XIII - поч. XIX ст. в акварелях Юрія Глоговського” (1989, у співавт.), “Оповідь про ікону” (2000, у співавт.), “Українське мистецтво” (Т. 1-3, 2003, у співавт.), “Малярство в Київській Русі” (2004), “Станкове та монументальне малярство”, “Ілюстрації в кольорі”, “Архітектурно-декоративна та статуарна пластика”, “Витоки християнізації мистецтва. Архітектура візантійських міст Півдня України (V - VIII ст.) (2004), “Ранньохристиянська скульптура. Ідео пластика кочівників степу і слов'ян”, “Феномен іконоборства і мистецтво Тавриди”, “Християнський світогляд і духовність людини”, “Архетип софійності світу в давньоруському мистецтві”, “Рецепція візантійського християнства в давньоруській архітектурі”, “Семантика давньоруської скульптури”, “Синтез мистецтв у християнській традиції (теоретичний та естетичний аспекти)”, “Оборонне зодчество”.

Криволапов Михайло Олександрович – д-р мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (1992), заслужений діяч культури Польщі (1977), дійсний член (академік) НАМ України (1997). Н. 16.09.1936 (с. Антонівка Київської обл.). Осв. – Ризьке художнє поліграфічне училище (1954), КДХІ, спеціальність “Мистецтвознавство” (1968). Працює – у альманасі “Дружба” (Дагестан) (1955 - 1956), у друкарнях і видавництвах Києва начальником виробництва (1958 - 1959), у Державному видавництві образотворчого мистецтва і музичної літератури технічним і художнім редактором, в Академії будівництва та архітектури. Є засновником (разом із П. Говдею) журналу “Образотворче мистецтво”, де працював відповідальним секретарем і членом редколегії (1970), в Управлінні образотворчих мистецтв Міністерства культури УРСР начальником (1971 - 1978), в УАМ в. о. ректора (1987 - 1988),

проректором з наукової роботи (1978 - 1993), став одним із засновників НАН України (1996), головним вченим секретарем цього закладу (1997 - 2006), у НАОМА завідувачем кафедри теорії та історії мистецтв (1987 - 2004). Упродовж багатьох років був головою та членом державних художньо-експертних рад Міністерства культури і мистецтв України, членом президії та правління СХУ, головою секції критики та мистецтвознавства Київської організації СХУ, членом Комітету ЮНЕСКО з проблем вивчення культур слов'янських народів, головою науково-методичної Комісії з питань вищої мистецької освіти Міністерства культури і туризму України. Кандидат мистецтвознавства (1986). Докторська “Українське мистецтво ХХ ст. в художній критиці” (2011). Вчене звання професора (1992). Нагороди та відзнаки: Почесна грамота ВРУ, Почесна грамота Кабінету міністрів України, Золота медаль АМУ. Член НСХУ (1974). Напрямки дослідження: проблеми теорії та історії образотворчого мистецтва, питання становлення і розвитку мистецтвознавчої науки та художньої критики в Україні ХХ століття. Є автором понад 160 наукових праць і публікацій. Монографії: “Анатолій Базилевич” (1976), “Образотворче мистецтво Радянської України” (1977), “Літопис мужності” (1978, у співавт.), “Художник Петро Сльота” (1982), “Віктор Пузирков” (1988), “Олександр Лопухов” (1991), “Віктор Шаталін” (1991), “Українська академія мистецтва” (1994), “Віктор Пузирков та його учні” (2003, у співавт.), “Спілка художників України. Сторінки історії” (2006), “Українське мистецтво ХХ ст. в художній критиці: практика, теорія, історія” (2006), “Про мистецтво і художню критику першої пол. ХХ ст.” (2006), “Українське мистецтво ХХ ст. в художній критиці” (2011).

Кубицька (Скляренко) Наталія Владиславівна – канд. мистецтвознав. Н. 18.12.1977 (м. Луцьк). Осв. – Луцький національний технічний університет (2000). Працює – у Луцькому національному технічному університеті на кафедрі дизайну асистентом (з 2000), ст. викладачем (з 2006). Кандидатська (17.00.06) “Гончарські осередки Кульчина та Рокити кін. ХІХ - ХХ ст. (Історія, типологія, художні особливості)” (2006, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2007). Член Національної експертної керамологічної ради Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки “KeGoKe-2010” (з 2007). Напрямки дослідження: духовна та матеріальна культура первісного часу, декоративно-прикладне мистецтво, інноваційний дизайн. Є автором понад 100 публікацій. Монографія: “Гончарські осередки Кульчина та Рокити кін. ХІХ - ХХ ст.” (2011).

Кубриш Наталія Романівна – канд. мистецтвознав. Н. 13.02.1972 (сmt. Білозерка Херсонської обл.). Осв. – Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Ушинського, художньо-графічний факультет (1996). Працює – в Архітектурно-художньому інституті ОДАБА на посаді доцента кафедри рисунка, живопису та архітектурної графіки (з 2004). Кандидатська (17.00.05.) “Міфопоетика скульптури О. Архипенка та І. Кавалерідзе” (2004, НАОМА, К. 26.103.01). Вчене звання доцента (2011). Член Методичної ради Архітектурно-художнього інституту ОДАБА. Член творчої спілки істориків мистецтва і художніх критиків (Росія) (з 2007). Член НСХУ (2008). Напрямки дослідження: мистецтво модернізму ХХ ст., зокрема вивчення творчості видатних українських і зарубіжних художників з позицій дослідження і систематизації домінуючих архетипів і міфологем в їх творчому доробку. Є автором понад 60 публікацій.

Кузенко Петро Ярославович – канд. мистецтвознав. Н. 14.03.1973 (м. Яремче Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, спеціальність “Образотворче мистецтво, креслення, художня праця”, художній факультет (1995), аспірантура Прикарпатського університету ім. В. Стефаника (1999). Працює – в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника на кафедрі образотворчого мистецтва ім. М. Фіголя викладачем рисунку та живопису, а також у Івано-Франківському державному медичному університеті на кафедрі українознавства. Кандидатська (17.00.01) “Народні кам'яні надмогильні хрести Українських Карпат серед. ХVІІІ - першої пол. ХХ ст. (історія, типологія, художні особливості)” (2005, ДАКККіМ, Д. 26.850.01). Вчене звання доцента. Член НСХУ. Член НТШ. Є автором близько 15 статей. Монографії: “Сакральна культура України” (2008), “Підготовка майбутнього педагога до

керівництва образотворчою діяльністю дітей дошкільного віку” (2010).

Куманський Броніслав Петрович – мистецтвознавець, журналіст Н. 03.04.1937 (сmt. Олександрівка). Осв. – Ленінградський інститут живопису, скульптури й архітектури ім. І. Рєпіна (1972). Працює – в обласній газеті “Молодий комунар” завід. відділу (1969 - 1974), у кіровоградській районній газеті “Зоря комунізму” редактором (1974 - 1980), у обласній газеті “Кіровоградська правда” відповідальним секретарем (1980 - 1990), у обласній газеті “Народне слово” (1990) заст. головного редактора, редактором відділу політики і культури. Член НСЖУ. Почесний диплом Співки журналістів України (1987). Заслужений журналіст України. Премія журналу “Соціалістична культура” (1988), обласна премія ім. Ю. Яновського (1986) та ім. В. Винниченка (1994).

Купчинська Лариса Олегівна – канд. мистецтвознав. Н. 19.10.1971 (м. Львів). Осв. – ЛДПДМ, кафедра художнього текстилю, факультет прикладного і декоративного мистецтва (1989), аспірантура ЛНАМ (1989). Працює – у Львівській середній школі № 75 викладачем образотворчого мистецтва, у Львівській національній науковій бібліотеці України ім. В. Стефаника, відділ наукового дослідження творів образотворчого мистецтва Інституту дослідження бібліотечних мистецьких ресурсів н. с. (з 2003), у ЛНУ ім. І. Франка на кафедрі театрознавства та акторської майстерності, факультет культури і мистецтв викладачем (з 2007). Кандидатська (17.00.05) “Творчість Теофіла Копистинського у контексті розвитку образотворчого мистецтва Галичини другої пол. XIX - поч. XX ст.” (2003, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента. Член СКІМ. Стипендіат Ягеллонського університету у Кракові (2012). Напрямки дослідження: мистецтво і культура України та Західної Європи XIX - поч. XX століть. Є автором понад 60 наукових і науково-популярних праць. Монографія: “Творчість Теофіла Копистинського у контексті розвитку образотворчого мистецтва західноукраїнських земель другої пол. XIX - поч. XX ст.” (2009), каталог “Українські меценати Іванна і Мар’ян Коци: подарована колекція творів мистецтва XVIII - XX ст.” (2011).

Л

Лагутенко Ольга Андріївна – д-р мистецтвознав. Н. 02.05.1961 (м. Чебаркуль Челябінської обл. Росія). Осв. – КДХІ (1985), аспірантура УАМ (1995), докторантура НАОМА (2002). Працює – у Національному іст.-культ. заповіднику “Софія Київська”с. н. с. (1985 - 1987), зав. відділом (1996 - 1998), в Одеському державному літературному музеї с. н. с. (1987 - 1990), в Одеському державному художньому училищі ім. М. Грекова викладачем (1990 - 1992), у Національному художньому музеї України заступником генерального директора (2002 - 2004), у НАОМА (з 1998). Кандидатська (17.00.05) “Українська книжкова та журнальна обкладинка першої третини XX ст.: стилістичні особливості художньої мови” (1996, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.03). Докторська (17.00.05) “Українська графіка першої третини XX ст.: загальноєвропейські тенденції та національні особливості розвитку” (2008, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.03). Вчене звання доцента (2001), професора (2010). Член НСХУ (1992). Президент Української секції міжнародної асоціації арт-критиків АІСА (ЮНЕСКО) (2002 - 2006). Віце-президент Укр. секції АІСА (з 2007). Член редколегії журналу “Українське мистецтво” (з 2003). Нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня. Напрямки дослідження: українське образотворче мистецтво XX - XXI ст. у загальносвітовому контексті. Є автором понад 100 наукових публікацій, автор розділів, присвячених графіці та графічному дизайну XX ст. у нових викладах історії українського мистецтва та української культури. Монографії: “Українська книжкова обкладинка I третини XX ст.” (2005), “Українська графіка першої третини XX ст.” (2006), “Graphien графіки: нариси з історії української графіки XX ст.” (2007), “Михаил Степанович Ткаченко (1860 - 1916)” (2010), “Петро Бевза. Живопис” (2011). Альбоми: “Сергій Шишко” (2006), “Жук Михайло” (2011). Навчальний посібник: “Українська графіка XX ст.” (2011).

Ламонова Оксана Василівна – канд. мистецтвознав. Н. 16.12.1973 (м. Севастополь). Осв. – КДХІ (1996), аспірантура УАМ (1999). Працює – у Київській дитячій Академії

мистецтв (з 1996), у Вищому мистецькому коледжі КДАМ на факультеті образотворчого мистецтва викладачем історії образотворчого мистецтва (авторський курс) (з 1998), в ІМФЕ ім. М. Рильського у відділі образотворчого мистецтва н. с. (з 2007). Кандидатська (17.00.05) “Київська книжкова графіка кін. 50-х - поч. 70-х рр. XX ст. Тенденції розвитку, стилістика, майстри” (2006, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.03). Член НСХУ (2000). Монографії: “Новий стиль в українській графіці кін. 1950-х - поч. 1970-х рр.” (1999), “Декамерон” Олександра Данченка”, “Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті” (1999).

Лашкул Зінаїда Василівна – канд. мистецтвознав. Н. 01.09.1919 (м. Жмеринка Вінницької обл.). Працює – в ІМФЕ у відділі образотворчих мистецтв с. н. с. Кандидатська “К. О. Трутовський. Життя і творчість”. Напрямки дослідження: українське образотворче мистецтво, шевченкознавство, мистецтво плакату. Монографії: “Украинский советский плакат в годы Великой Отечественной войны (1941 - 1945)” (1962).

Лашук Юрій Пилипович – д-р мистецтвознав. Н. 02.03.1922 (с. Липки Гощанського р-ну Рівненської обл.). П. 04.01.2003. Осв. – Варшавська гімназія № 4, Острозька гімназія, ЛДПДМ (1953), аспірантура при АН України (1956). Працював – у ЛДПДМ викладачем (1963 - 1975), у Львівському відділенні ІМФЕ ім. М. Рильського, у Прикарпатському університеті професором (з 1993). Кандидатська “Косівська кераміка XIX - XX ст.” (1958). Докторська “Українська народна кераміка XIX - XX ст.” (1973). Вчене звання професора (1994). Почесний член Рівненського обласного краєзнавчого товариства (1992). Автор понад 300 публікацій у збірниках і журналах. Монографії: “Косівська кераміка” (1966), “Українські гончарі” (1968), “Розвиток народних художніх промислів України” (1982). “Кераміка” (1987), “Народне мистецтво українського Полісся” і “Українська кахля” (1991) та інших.

Левицька Мар'яна Корнеліївна – канд. мистецтвознав. Н. 08.06.1974 (м. Львів). Осв. – ЛАМ (1997), аспірантура. Працює – в Інституті народознавства НАН України у відділі мистецтвознавства м. н. с. (2001 - 2004), н. с. (з 2004). Кандидатська (17.00.05) “Львівське портретне малярство кін. XVIII - першої пол. XIX ст.: художньо-стильові особливості” (2003, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член СКІМ (2001). Член НТШ (2010). Стипендіатка Студіуму Східної Європи (Studium Europae Wschodniej) Варшавського університету (2005). Стипендіатка міжнародної історичної програми “Pathways of Law in Ethno-Religiously Mixed Societies: Resources of Experience in Poland-Lithuania and its Successor States”, Інститут славістики Ляйпцігського університету (Universität Leipzig Institut für Slavistik) (2012). Напрямки дослідження: культура і мистецтво країн Центрально-Східної Європи XVIII - XIX ст., образотворче мистецтво Галичини у складі Австро-Угорської монархії (релігійне малярство, портрет, жанр), питання методології мистецтвознавства. Є автором понад 80 публікацій. Колективні праці: “Скульптура й живопис у Львові кін. XVIII - першої пол. XIX ст.” // Історія Львова (2007), “Образ жінки в малярстві кін. XVIII першої пол. XIX ст.: між ідилічною і реалістичною транспозицією” // Жінка в мистецтві (2008).

Логвин Григорій Никонович – д-р мистецтвознав., член Академії мистецтв СРСР (1988), лауреат Державної премії України ім. Т. Шевченка (1993). Н. 22.05.1910 (с. Косівка Кіровоград. обл.). П. 07.03.2001 (м. Київ). Осв. – Харківський художній інститут (1934), Інститут інженерів комунального господарства (1936), Московський інститут образотворчих мистецтв, кваліфікація: художник (1941), аспірантура Академії архітектури УРСР (1947). Працює – в с. Дмитрівка Знам'янського р-ну головним агротехніком, заступником голови і головою колгоспу (1929 - 1931), у проектній майстерні ХПКГ асистентом, викладачем історії архітектури, рисунку та живопису (1936 - 1938), у Київському інституті “Дніпросільбуд” (з 1945), в Інституті теорії та історії архітектури (з 1948), у Київському НДІ теорії та історії архітектури і містобудування (з 1947). Кандидатська “Архітектурний комплекс в Зимно” (1948). Докторська “Українське мистецтво (Походження передвідродження). 1240 - 1540 рр.” (1968). Був автором значної кількості статей, опублікованих у наукових збірниках та періодичних виданнях: “Архітектурні пам'ятки” (1950), “Архітектура і будівництво” (1953 - 1956), “Питання історії архітектури та будівельної техніки в Україні” (1959), “Українське мистецтвознавство” (1970, 1971) та багато ін. Монографії: “Чигирин. Суботів” (1954),

“Киево-Печерская лавра” (1958), “Архітектура Андріївської церкви в Києві” (1959), “Київ” (1960), “Украинское искусство X - XVIII вв.” (1963), “Острог” (1966), “По Україні” (1968), “Софія Київська” (1971), “З глибин” (1974), “Український середньовічний живопис” (1976, у співавт.), “Собор святої Софії в Києві” (2001).

Лоліна Надія Анатоліївна – канд. мистецтвознав. Н. 06.04.1980 (м. Київ). Осв. – Київський національний університет будівництва і архітектури (2002), аспірантура КНУБІА (2005), спеціалізація “Традиційні мистецтва. Традиційна культура” (м. Рауланд, Норвегія) (2013). Працює – у КНУКІМ на кафедрі дизайну середовища по сумісництву (з 2004), на кафедрі дизайну середовища завідувачем (з 2013). Є практикуючим дизайнером середовища: автор реалізованих проектів громадських та житлових об’єктів (інтер’єр та ландшафт). Кандидатська (17.00.01) “Орнаментальне мистецтво як феномен художньої культури” (2006, КНУКІМ, Д. 26.807.02). Вчене звання доцента (2007). Напрямки дослідження: міське середовище, традиційні мотиви та народні автентичні елементи в сучасному дизайні середовища, книжкова графіка. Є автором близько 30 публікацій.

Лукань Володимир Григорович – мистецтвознавець, живописець, графік. Н. 26.03.1961 (м. Дрогобич Львів. обл.). Осв. – ЛДПДМ (1984), спеціальність “Художник декоративного мистецтва”. Працює – у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника на кафедрі образотворчого мистецтва ім. М. Фіголя викладачем (з 1984). Працює в галузі ікономалярства на склі, живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва. Вчене звання доцента (1993). Напрямки дослідження: образотворче мистецтво Прикарпаття, мистецькі постаті. Є автором близько 50 публікацій. Монографії: “Вибрані статті про мистецтво. Явища. Постаті. Імена” (2006).

Луковська Ольга Ігорівна – канд. мистецтвознав. Н. 20.01.1974 (м. Львів). Осв. – ЛДКДПМ ім. І. Труша, відділ художнього текстилю (1994), Українська академія друкарства, кафедра графіки та дизайну друкованої продукції (2000), аспірантура ЛНАМ (2005). Працює – у Львівському Палаці мистецтв заступником директора з науково-мистецької діяльності, в Українській академії друкарства на кафедрі книжкової графіки та дизайну друкованої продукції викладачем. Кандидатська (17.00.06) “Художнє ткацтво Львова другої пол. XX ст. (художні особливості, традиції та новації)” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента. Учасниця Асоціації львівських митців “АЛЬМА” (2009). Член НСХУ (2009). Член СКІМ. Є автором низки мистецтвознавчих статей з історії та теорії мистецтва, управління культурою, менеджменту мистецтва у наукових вісниках. Особливою ділянкою досліджень є художній текстиль. Також працює творчо в техніці художнього ткацтва, сучасних текстильних техніках.

Лупій Світлана Петрівна – канд. мистецтвознав. Н. 26.10.1944 (м. Хмельницький). Осв. – КДХІ, факультет історії і теорії мистецтва (1968). Працює – у Львівській Картинній галереї с. н. с., у ЛНАМ на кафедрі історії і теорії мистецтв викладачем (з 1970). Кандидатська (17.00.05) “Станкова скульптура Прикарпаття. Тенденції розвитку” (1992, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). Вчене звання професора. Докторант. Нагорода “Відмінник освіти України”, Почесна грамота Міністерства культури та туризму України (2006). Дипломом “KeGoKe – 2010” (Опішне) за I місце в номінації “Краща науково-популярна публіцистична публікація” на IV Національному конкурсі публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні (за публікаціями 2007 р.) за статтю “Володимир Оврах. Слово про мистця”. Напрямки дослідження: меморіальна скульптура Львова кін. XVIII - XIX ст.

Лупій Тетяна Григорівна – канд. мистецтвознав. Н. 09.12.1966 (м. Львів). Осв. – ЛДКДПМ ім. І. Труша, відділ художнього розпису (1985), ЛДПДМ, відділ художнього текстилю (1991), аспірантура ЛАМ (1994), VI Міжнародна Східна літня школа при Варшавському університеті (1997). Працює – у Львівському Національному музеї вченим секретарем (1994), в. о. заступника директора з наукової роботи (2002 - 2003), в. о. директора (2003), директором (2003 - 2005). Кандидатська (17.00.05) “Інтеграція західноєвропейських художніх течій в образотворчому мистецтві Львова першої третини XX ст.” (2002, ЛАМ, Д.

35.103.01). Член НСХУ (2004). Стипендія Міністерства освіти Австрії за двомісячне стажування в Інституті історії та теорії мистецтва у Віденському університеті (1995), стипендія ім. Йозефа Мянвського за наукове стажування в Інституті історії мистецтва Ягеллонського університету в Кракові (1998). Є автором низки публікацій з проблем дослідження українського образотворчого мистецтва першої третини ХХ ст.

Лупій (Бокій) Тетяна Філаретівна – канд. мистецтвознав. Н. 23.01.1959 (м Луцьк Волинської обл.). Осв. – ЛДПДМ (1985). Докторантура ЛНАМ (2013). Працює – у Полісько-Волинському народознавчому центрі Інституту народознавства НАНУ м. н. с. (1994 - 1999), у Волинському державному університеті ім. Лесі Українки на кафедрі етнології ст. викладачем (1994 - 1995), у Луцькому національному університеті на кафедрі дизайну викладачем (1999 - 2010). Кандидатська (17.00.06) “Рушники Західного Полісся кін. ХІХ - першої пол. ХХ ст. (Технологія. Семантика. Художні особливості)” (2002, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання доцента. Напрямки досліджень: традиційна народна духовна та матеріальна культура, декоративно-ужиткове мистецтво, зокрема народне ткацтво та вишивка, традиційна обрядовість, сакральне мистецтво. Є автором понад 30 публікацій.

М

Майданець-Баргилевич Олена Леонідівна – канд. мистецтвознав. Н. 21.01.1969 (м. Київ). Осв. – ЛДПДМ, факультет художнього текстилю (1992), асистентура-стажування при УАМ, майстерня Т. Голембієвської. Працює – у КДПДМ ім. М. Бойчука на кафедрі художнього текстилю та моделювання костюму. Кандидатська (17.00.05) “Становлення національної школи монументально-декоративного мистецтва в Україні (І третина ХХ ст.” (2006, НАОМА, К. 26.103.02). Вчене звання доцента. Член НСХУ (1992). Член Європейської текстильної асоціації (1995). За благодійну діяльність нагороджена орденом Святої великомучениці Варвари (2009). Окрім мистецтвознавчої роботи займається декоративно-прикладним мистецтвом – малярство, гобелени, килими, батік.

Макойда Орест Васильович – канд. мистецтвознав. Н. 15.02.1973 (м. Бурштин Івано-Франківськ. обл.). Освіта – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника (1995). Працює – в Інституті народознавства НАН України у відділі народного мистецтва на посаді м. н. с. (з 2001), у відділі мистецтвознавства н. с. (з 2007). Кандидатська (17.00.05) “Біблійні цикли Осипа Сорохтея: проблема індивідуального творчого методу” (2004, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член СКІМ (з 2001). Напрямки дослідження: образотворче мистецтво, іконопис, зокрема Страсна тематика в українському малярстві. Є автором близько 30 публікацій.

Малина Валерій Васильович – д-р мистецтвознав. Н. 1940. Осв. – Львівське Вище військово-політичне училище (1965), Уральський державний університет ім. М. Горького, спеціальність “Теорія та історія мистецтва” (1973), Київський державний університет ім. Т. Шевченка, спеціальність “Англійська мова та література” (1975). Працює – у Миколаївському державному гуманітарному університеті ім. П. Могили (з 2006), у Чорноморському державному університеті ім. П. Могили на кафедрі філософії ст. викладачем (з 2010), у Мистецькому інституті художнього моделювання та дизайну ім. С. Далі доцентом. Кандидатська (17.00.06) “Народне мистецтво Півдня України. Кінець ХІХ - поч. ХХ ст.: на матеріалах Миколаївської, Одеської, Херсонської областей” (1999, ЛАМ, Д. 35.103.01). Докторська (26.00.01) “Кам’яні хрести в Україні. ХVІІІ - ХХ ст.: Онтологія. Типологія. Символіка. Функція.” (2009, ХДАК, Д. 64.807.01). Вчене звання доцента (2012), професора. Член НСХУ (1984). Напрямки дослідження: християнські пам’ятники, кам’яні хрести, українські рушники, народне мистецтво Пд. України, філософія культури, теорія та історія культури, етнокультурологія, художня естетика, педагогіка мистецтва, етнографія і фольклористика. Є автором близько 200 статей. Монографії: “Кам’яні хрести в Україні та їх прообрази” (2006), “Архітектоніка хрестокаменя” (2006), “Кам’яні розп’яття в Україні” (2006), “Народне мистецтво Півдня України. Кінець ХІХ - поч. ХХ ст.: на матеріалах Миколаївської, Одеської, Херсонської областей” (2006), “Кам’яні хрести в Україні. ХVІІІ - ХХ ст.: Онтологія. Типологія. Символіка. Функція” (2009), “Антиномії доктора

культурології. Інтелектуальна автобіографія” (2011).

Маркович Марія Йосипівна – канд. мистецтвознав. Н. 03.05.1963 (м. Тернопіль). Осв. – Львівський політехнічний інститут, факультет архітектури (1985). Працює – у ВПКТІ “Світло” м. Тернопіль архітектором (1985), у Тернопільському національному політехнічному університеті ім. І. Пулюя (1991 - 2006), в Інституті мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка на кафедрі образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх викладання викладачем (з 2006). Кандидатська (17.00.06) “Українські художні світильники XVI - XX ст. в контексті європейського мистецтва освітлювальних приладів (історія, типологія, художні особливості)” (2006, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2010). Член спілки дизайнерів України (2002). Секретар наукового збірника “Наукові записки” серія “Мистецтвознавство”. Напрямки дослідження: духовна та матеріальна культура, декоративно-прикладне мистецтво, дизайн, зокрема освітлювальні прилади. Є автором понад 50 публікацій.

Мархайчук Наталія Віталіївна – канд. мистецтвознав. Н. 1975 (м. Оленегорськ Мурманської обл. Росія). Осв. – Хмельницьке музичне училище, теорія музики (1994), Краматорський економіко-гуманітарний інститут, гуманітарний факультет (2000), аспірантура ХДАДМ (2003). Працює – у ХДАДМ на кафедрі теорії та історії мистецтва викладачем (з 2001), на кафедрі українознавства завідувачем (з 2008). Кандидатська (17.00.05) “Концепція ненаративності в контексті розвитку вітчизняного нефігуративного живопису XX ст.” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). Вчене звання доцента (2011). Член секції критиків та мистецтвознавців Харківського відділення НСХУ. Напрямки дослідження: проблеми українського мистецтва XX та поч. XXI ст. Є автором понад 20 публікацій на цю тематику.

Матейко Катерина Іванівна – мистецтвознавець, етнограф, музейник Н. 06.12.1910 (с. Поздзяч (тепер Лешно біля Перемишля, Польща)). П. 22.12.1995 (м. Львів). Осв. – Львівський університет, відділ гуманітарних наук (1937). Працює – у Державному етнографічному музеї м. н. с. (1939), с. н. с. (з 1958). Кандидатська (істор. науки) “Українська народна кераміка XIX - XX ст. (історико-етнографічне дослідження)” (1955) Дійсний член НТШ (з 1992). Напрямки дослідження: традиційна кераміка та одяг. Монографії: “Народна кераміка західних областей Української РСР XIX - XX ст.” (1959), “Українці” (1959, у співавт.), “Український народний одяг” (1977), “Бойківщина” (1983, у співавт.), “Туцульщина” (1987, у співавт.), “Полесьє: матеріальна культура” (1988, у співавт.).

Медведєва Леся В'ячеславівна – канд. мистецтвознав. Кандидатська (17.00.01) “Стильова еволюція творчості В. І. Зарецького в контексті мистецького нонконформізму 60 - 80-х рр. XX ст.” (2003, КНУКіМ, Д. 26.807.02).

Мельник Віктор Іванович – мистецтвознавець. Н. 1957 (м. Коростень Житомир. обл.). П. 2006 (м. Івано-Франківськ). Осв. – КДХІ, факультет історії і теорії мистецтва. Працював – у Івано-Франківському художньому музеї завідувачем відділу образотворчого мистецтва (з 1982). Напрямки дослідження: творчість мистецьких персоналій – О. Заливахи, М. Зорія, Д. Іванцева, дослідження колекції художнього музею. Є автором статей на цю тематику. Монографія: “Сакральне мистецтво Галичини XV - XIX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею” (2007).

Мельник Іван Андрійович – канд. мистецтвознав. Н. 10.08.1948 (с. Дроговиж Львівськ. обл.). Осв. – ЛДПДМ, кафедра проектування інтер'єру та меблів, факультет прикладного та декоративного мистецтва (1974). Працює – у ЛДПДМ у науково-дослідному секторі художником (з 1974), начальником сектора. Кандидатська (17.00.06) “Українська прикладна графіка кін. XIX - першої пол. XX ст.: становлення та утвердження мистецьких констант” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член Спілки дизайнерів України. Є автором бібліографічного довідника “Павло Ковжун. Творча спадщина художника” (2010).

Мельник Оксана Ярославівна – канд. мистецтвознав. Н. 16.10.1976 (м. Львів). Освіта – ЛДКДПМ ім. І. Труша (1995), Українська академія друкарства (1999), ЛНАМ (2001).

Працює – у Національному університеті “Львівська політехніка” на кафедрі “Дизайн та основи архітектури” викладачем (з 2004). Кандидатська (17.00.05) “Книжкова графіка Роберта Лісовського в контексті розвитку українського образотворчого мистецтва XX ст.” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента. Член Спілки дизайнерів України (з 2008). Напрямки дослідження: історія українського графічного дизайну, розвиток традицій національного мистецтва у сучасному графічному дизайні. Є автором близько 35 публікацій.

Мельник Мирослав Тарасович – канд. мистецтвознав. Н. 04.11.1974 (м. Калуш Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Технологічний університет Поділля (м. Хмельницький), КНУКІМ. Працює – на концерні “Оріана” економістом цеху (1997 - 1998), у Київському фінансово-економічному технікумі викладачем (1999 - 2000), у МАУП викладачем (2001 - 2003), у КНУКІМ на кафедрі індустрії моди (2004 - 2013). Кандидатська (26.00.01) “Мода в контексті художніх практик XX ст.” (2008, КНУКІМ, Д. 26.807.02). Напрямки дослідження: історія й теорія моди. Є автором понад 20 публікацій. Є автором навч. посібника “Індустрія моди” (2012).

Мельникова Уляна Петрівна – канд. мистецтвознав. Н. (Волинська обл.). Осв. – Харківське державне художнє училище (1996), ХДАДМ, графічне відділення (2002), стажування у Нюрнберзькій академії мистецтв (Німеччина) (2002). Кандидатська (17.00.05) “Мистецькі об’єднання в Україні 1920-х – поч. 1930-х рр. (теоретичні засади та творча практика)” (2007, ХДАДМ, К. 64.109.01). Стипендіат інституту “Янінеум” (Австрія, 2008). Нагороджена Почесним дипломом АМУ у Всеукраїнській акції “Мистецтво молодих” за оформлення книги Г. Сковороди “Сад божественних пісень” (2002). Диплом першого ступеня обласного художнього проекту “Камерата” у номінації “Книжкова графіка” (2007). Автор художнього оформлення близько 50 книг.

Мисюга Богдан Васильович – канд. мистецтвознав. Н. 26.02.1974 (м. Івано-Франківськ). Осв. – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, художній факультет (1994), аспірантура ЛНАМ (1997). Працює – у Львівській філії Національного науково-дослідного реставраційного центру м. н. с. (1998), у Львівському Національному музеї у відділі сучасного мистецтва завідувачем (з 1999), у Львівській філії ННДРЦУ (концепція реконструкції Богородчанського іконостасу) заст. директора з науково-методичної роботи (2003 - 2004), у львівському Національному музеї ім. А. Шептицького зав. відділом експозиції та науково-освітньої роботи (з 2005), у ЛНАМ на кафедрі менеджменту мистецтва в. о. доцента (з 2013). Кандидатська (17.00.05) “Краєвид у малярстві Галичини першої третини XX ст.” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член СКІМ. Є автором близько 100 публікацій, 8 навчальних програм та лекційних курсів. Альбоми-монографії: “Опанас Заливаха” (2003), “Галина Севрук. Альбом-монографія” (2011).

Михайлова Рада Дмитрівна – д-р мистецтвознав. Н. 18.04.1958 (м. Новоград-Волинський Житомир. обл.). Осв. – КДХІ (1980), аспірантура Інституту археології НАН України, докторантура КНУКІМ. Працює – у Рівненському державному інституті культури на кафедрі теорії та історії культури викладачем (1982 - 1987), в Інституті археології НАН України н. с. (1987 - 2004), в ІМФЕ ім. М. Рильського НАНУ н. с., с. н., провідним н. с. (з 2004). Кандидат історичних наук. Докторська (26.00.01) “Художня культура Галицько-Волинської Русі” (2009, КНУКІМ, Д. 26.807.02). Вчене звання професора. Член НСХУ. Напрямки дослідження: архітектура, образотворче та прикладне мистецтво в ретроспективно-компаративних вимірах історії української, європейської та світової художньої культури. Є автором понад 250 публікацій. Монографії: “Художня культура Галицько-Волинської Русі” (2007).

Мільчевич Сергій Іванович – канд. мистецтвознав. Н. 03.09.1968 (с. Лути Рахівського р-ну Закарпатської обл.). Осв. – ЛДКДПМ (1987), ЛНАМ (1995). Працює – на кафедрі дизайну та основ архітектури інституту архітектури національного університету “Львівська Політехніка” на посаді асистента (з 2001), ст. викладача (з 2005), доцента (з 2013). Кандидатська (26.00.01) “Промисловий дизайн Закарпаття 40-х рр. XIX - 30-х рр. XX ст.: культурологічний аспект” (2010, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08). Вчене звання доцента

(2013). Член Національної спілки дизайнерів України (з 2005). Напрямки дослідження: духовна та матеріальна культура, декоративно-ужиткове мистецтво, дизайн, зокрема історія дизайн-освіти, дизайну гнутих меблів, чавуноливарних побутових виробів. Є автором 12 публікацій. Працює в галузі станкового живопису та вітражного мистецтва.

Міляєва Людмила Семенівна – д-р мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (1992), дійсний член (академік) НАМУ (2000). Н. 13.11.1925 (м. Харків). Осв. – Київський державний університет ім. Т. Шевченка, філологічний факультет (1950). Працює – у Київському державному музеї українського образотворчого мистецтва н. с., (1949 - 1962), завідувачем відділу (1964 - 1966), у КХІ викладачем (з 1962), професором кафедри теорії та історії мистецтв. Кандидатська “Стінопис Потелича”. Докторська “Розписи Дрогобича і проблеми розвитку українського мистецтва XVI - поч. XVIII ст.” (1988). Член-кореспондент АМУ (1997 - 2000). Член НСХУ. Академік Академії наук Вищої школи України. Вчене звання професора (1990). Нагороди: орден “За заслуги” III ступеня (2012), Золота медаль АМУ (2005). Напрямки дослідження: історія українського образотворчого мистецтва. Є автором близько 200 наукових праць. Монографії: “К. Трутовський” (1955), “Розписи Потелича” (1969, 1971), “Українське мистецтво XIV - XVI ст.” (1963, у співавт.), “Український середньовічний живопис” (1976, у співавт.), “The Ukrainian Icon 11 - 18 cent. From Vizantine to Baroque (анг., фр., нім.) (1996), “Митрополит Петро Могила і мистецтво Києва 30-40-х рр. XVII ст.” (2003), “Л. Подерв'янський” (2011), “Семен Матвеевич Миляев” (2014).

Міщенко Ірина Іванівна – канд. мистецтвознав. Н. 06.08.1962 (м. Вільнюс Литва). Осв. – КДХІ, спеціальність “Мистецтвознавство” (1986). Працює – у Чернівецькому обласному краєзнавчому музеї у відділі охорони пам'яток с. н. с. (1987 - 1988), у Чернівецькому обласному художньому музеї у відділі образотворчого мистецтва (1988 - 2003), завідувачем цього відділу (1988 - 1995), заступником директора з наукової роботи (1995 - 2003), у КДПДМ ім. М. Бойчука (з 2003), керівником навчального відділу (2003 - 2004), на кафедрі гуманітарних та соціально-економічних дисциплін ст. викладачем (2004 - 2006), завідувачем кафедри теорії та історії мистецтва (з 2006). Кандидатська (17.00.05) “Трансформація європейських художніх течій в буковинському образотворчому мистецтві кін. XIX - першої пол. XX ст. (до 1940 р.)” (2009, НАОМА, К. 26.103.02). Вчене звання доцента (2013). Член НСХУ (1992). Нагороди: почесні грамоти Чернівецької ОДА та Київської МДА, “Подяка київського міського голови”, “Почесна відзнака Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту”, “Почесна грамота КМУ”. Відповідальний секретар науково-мистецьких студій КДІДПМД ім. М. Бойчука “Скрижалі. Декоративне мистецтво і дизайн” (з 2009). Редактор фахового журналу “Студії мистецтвознавчі” НАН України (з 2010). Напрямки дослідження: історія українського і, зокрема, буковинського мистецтва XVIII - XXI ст., творчий доробок художників, які працювали на теренах України до 1940 р., мистецькі зв'язки українського та європейського мистецтва, питання розвитку сучасної культури, декоративно-прикладне мистецтво. Автор численних атрибуцій мистецьких творів. Є автором 4 книг, 20 каталогів та понад 100 публікацій. Монографії: “Діяльність мистецьких об'єднань на теренах Буковини у 1895 - 1910 рр.” (2000), “Середньовічні мотиви в творчості буковинських митців XX ст.” (2000).

Моздир Микола Іванович – канд. мистецтвознав. Н. 06.01.1927 (с. Тайкури Здолбунівського р-ну Рівненської обл.). Осв. – Львівський державний університет ім. І. Франка, історичний факультет (1950). Працює – у львівському Музеї етнографії та художнього промислу м. н. с. (з 1960), в Інституті народознавства НАН України заступником директора (з 1963), завідувачем фондами (з 1971), у львівському відділенні ІМФЕ ім. М. Рильського, у відділі образотворчого мистецтва завідувачем, с. н. с. (з 1992). Кандидатська “Українська народна дерев'яна скульптура”. Напрямки дослідження: українська народна дерев'яна скульптура. Монографії: “Українська народна дерев'яна скульптура” (1998), “Українська народна меморіальна скульптура” (1996), “Лупійчук – співець українського козацтва” (2005), “Українська народна меморіальна пластика” (2009).

Мотиль Романа Ярославівна – канд. мистецтвознав. Н. 06.12.1968 (м. Львів). Осв. – Львівське училище прикладного мистецтва ім. І. Труша, відділ скульптури (1988), ЛДПДМ, відділ художньої кераміки (1993), аспірантура Інституту народознавства НАН України (1997). Працює – в Інституті народознавства НАН України у відділі народного мистецтва н. с. Кандидатська (17.00.06) “Українська димлена кераміка XIX - XX ст. (Історія, типологія, художні особливості)” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член СКІМ (з 1999). Член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні “КеГоКе” (з 2007). Напрямки дослідження: теоретичні й історичні проблеми народної кераміки. Є автором керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках. Монографія: “Українська димлена кераміка XIX - поч. XXI ст. Історія. Типологія. Художні особливості” (2011).

Н

Найден Олександр Семенович – д-р мистецтвознав., поет Н. 18.07.1937 (м. Черкаси). Осв. – Черкаський державний педагогічний інститут (1960). Працює – у товаристві “Знання” редактором (до 1978), в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України головним н. с. відділу театрознавства та культурології. Кандидатська “Орнамент українського народного розпису” (1985). Докторська (17.00.01) “Українська народна картина. Фольклорний та етноісторичний аспекти походження і функцій образів” (1997, Національна музична Академія України ім. П. Чайковського, Д. 26.005.01). Член НСХУ. Премія ім. Ф. Колесси. Національна премія України ім. Т. Шевченка (2010). Монографії: “Орнамент українського народного розпису: витоки, традиція, еволюція” (1989), “Українська народна іграшка” (1999), “Образ воїна в українському фольклорі” (2005), “Українська народна лялька” (2007), “Народна картина Середньої Наддніпрянщини” (2008), “Народна ікона Середньої Наддніпрянщини” (2009), “Червоних сонць протуберанці” (2011, у співавт.).

Нестеренко Петро Володимирович – канд. мистецтвознав. Н. 13.07.1949 (с. Костянтинівка Кіровоградської обл.). Осв. – КДХІ, спеціальність “Мистецтвознавство” (1984). Працює – у НАОМА завідувачем науково-дослідної лабораторії, в НАККІМ та Інституті реклами викладачем. Кандидатська (17.00.01) “Типологія та художньо-стильові особливості українського екслібриса XVII - першої третини XX ст.” (2006, ДАКККІМ, Д. 26.850.01). Вчене звання доцента (2010). Член НСХУ (1992). Президент українського екслібрис-клубу (1994). Член Національної спілки майстрів народного мистецтва України (1997). Член-кореспондент Української академії геральдики, товарного знаку та логотипу (2005). Є автором понад 30 праць з історії мистецтва та понад 200 статей. Монографії: “Зібрання екслібрисів Федора Ернста” (1994), “Український суперекслібрис XVI - XVII ст.” (1999), “Слово о полку Ігоревім” в екслібрисі” (2001), “Історія міст – історія держави” (2002), “Історія українського екслібриса” (2010).

Никорак Олена Іванівна – д-р мистецтвознав., етнолог Н. 1948 (с. Космач Косів. р-ну Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Львівське училище прикладного мистецтва ім. І. Труша (1963 - 1969), ЛДПДМ, кафедра художнього текстилю, факультет декоративно-прикладного мистецтва (1972 - 1977). Працює – у Красавинському льонокомбінаті (Великоустюгського р-ну Вологодської обл. Росія) художником (1968 - 1969), у Луцькій художній школі викладачем рисунку, живопису та композиції (1969 - 1972), на Луцькій меланжевій фабриці художником (1977 - 1979), у Львівському музеї етнографії та художнього промислу у відділі народного мистецтва с. н. с. (з 1979), п. н. с. (з 2016). Кандидатська (іст. наук) “Тенденції розвитку традиційного ткацтва українців Карпат (кін. XIX - 80-ті рр. XX ст.)” (1979). Докторська (17.00.06) “Українська народна тканина XIX - XX ст.: типологія, локалізація, художні особливості. Інтер’єрні тканини (за матеріалами західних областей України)” (2006, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член НТШ (1996). Член НСХУ (1989). Член СКІМ (1999). Почесний член Гуцульського науково-дослідного інституту в Чикаго (США). Лауреат Львівської обласної премії в галузі культурології, музеєзнавства та мистецтвознавства ім. С. Гординського (2012). Вчене звання професора (2015). Напрямки дослідження: теорія та

історія народного мистецтва, зокрема традиційного ткацтва, ліжникарства, килимарства, вишивки та ін. видів. Є автором понад 180 статей. Монографії: “Сучасні художні тканини Українських Карпат” (1988), “Українська народна тканина XIX - XX ст.: типологія, локалізація, художні особливості. Ч. 1. Інтер’єрні тканини (за матеріалами західних областей України)” (2004), співавтор понад 20 колективних монографій, підручників і посібників, автор понад 190 наукових статей, рецензій та повідомлень з питань теорії та практики народного мистецтва.

Нікуленко Світлана Іванівна – канд. мистецтвознав. Н. 10.07.1964 (м. Харків). Осв. – Харківський державний педагогічний інститут ім. Г. Сковороди (1990), аспірантура Харківського художньо-промислового інституту (з 1990). Працює – у Харківському художньо-промисловому інституті, на кафедрі історії і теорії мистецтва викладачем (з 1994), на кафедрі художнього моделювання тканин та одягу завідувачем (1998-2002), у Харківській гуманітарно-педагогічній академії на кафедрі культурологічних дисциплін і образотворчого мистецтва завідувачем (з 2009). Кандидатська (17.00.05) “Становлення вищої мистецької школи в Україні (1917-1934)” (1997, УАМ, К. 01.62.01). Напрямки дослідження: питання історії та теорії костюма, естетичного виховання. Автор понад 20 публікацій. Монографія: “Костюм в Україні від епохи Київської Русі до ХХІ ст.” (2004, у співавт.).

Новицька Ольга Романівна – канд. мистецтвознав. Н. 24.03.1977 (м. Судова Вишня Львів. обл.). Осв. – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, кваліфікація – викладач образотворчого мистецтва і креслення (1999), аспірантура Прикарпатського університету ім. В. Стефаника (2003). Працює – в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника на кафедрі образотворчого мистецтва і дизайну викладачем (2003 - 2009), в ІФНТУНГ на кафедрі основ архітектури (з 2009). Вчене звання доцента. Кандидатська (17.00.06) “Українське народне мистецтво 1920 - 1980-х рр.: інтерпретація, оцінка, спростування” (2003, ЛАМ, Д. 35.103.01). Напрямки дослідження: українське мистецтво ХХ ст. Є автором понад 20 статей.

Нога Олександр Павлович – канд. мистецтвознав. Н. 27.11.1959 (м. Львів). Осв. – Львівське училище прикладного мистецтва ім. І. Труша (1980), ЛДПДМ, спеціальність “Художня кераміка” (1985), аспірантура Інституту народознавства НАН України, спеціальність “Декоративно-прикладне мистецтво” (1994). Працює – в Інституті народознавства НАН України у відділі народного мистецтва н. с., с. н. с. Кандидатська (17.00.06) “Художньо-промислова кераміка Галичини кін. XIX - поч. XX ст.” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01). Член НСХУ (1993). Член НТШ (1992). Член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні “KeGoKe” (з 2007). Напрямки дослідження: декоративно-прикладне мистецтво Галичини кін. XIX - поч. XX ст., зокрема, художня кераміка, історія українського авангарду: проблеми, постаті, твори, вивчення історії художньо-театрального життя Львова, дослідження українського церковного мистецтва XIX - XX ст. Монографії: “Іван Левинський. Художник, архітектор, промисловець, педагог, громадський діяч” (1993), “Давид Бурлюк і мистецтво всесвітнього авангарду” (1993), “Кераміка Галичини кін. XIX – поч. XX ст. в контексті міжнародних зв’язків: контакти і взаємовпливи” (1994, у співавт.), “Три всесвітньоневідомі постаті українського авангарду” (1994), “Призначення метелика” (1994), “Соня Делоне повертається на Україну через Львів” (1996, у співавт.), “Проект пам’ятника Івану Левинському” (1997), “Іоанн Косинін пророк анти-сюрреалізму зі Львова” (1999), “Українська художньо-промислова кераміка Галичини (1840 - 1940)” (2001), “Прадавня Україна. Історія, культура, вбрання. XXV тис. до н. е. - VII ст.” (2001, у співавт.), “Михайло Адальбертович Стефанівський: історія життя та творчої діяльності (1878 - 1952)” (2004).

Носенко Анна Іванівна – канд. мистецтвознав. Н. 30.07.1979 (м. Помічна Кіровоград. обл.). Осв. – Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Ушинського (м. Одеса), художньо-графічний факультет (2002). Аспірантура ПДПУ ім. К. Ушинського (2005). Працює – в Інституті мистецтв ПДПУ ім. К. Ушинського на кафедрі образотворчого

мистецтва художньо-графічного факультету (з 2006). Кандидатська (17.00.05) “Пленер в живописі Одеси другої пол. XX - поч. XXI ст.” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). Вчене звання доцента (2007). Член Міжнародної творчої спілки істориків мистецтва та художніх критиків (Асоціація мистецтвознавців – АІС) (2007). Член Одеської обласної організації НСХУ (2008). Напрямки дослідження: теоретичні проблеми образотворчого мистецтва України, зокрема, Одеси, в контексті світового мистецтва. Є автором понад 55 наукових робіт.

О

Овсійчук Володимир Антонович – д-р мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (1989), лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка (1994), лауреат академічної премії ім. І. Франка (2000) та Ордена Ярослава Мудрого V ступеня (2009). Член-кореспондент НАМУ (2000). Н. 28.07.1924 (с. Малий Скнит Славутського р-ну Поділля). П. 26.07.2016 (м. Львів). Осв. – Київський театральний інститут, акторський факультет (1946), Ленінградська академія художеств, мистецтвознавчий факультет (1947), Львівський університет, історичний факультет (1952), аспірантура (Ленінград, Ермітаж). Працював – у Львівській картинній галереї завідувачем відділу західноєвропейського мистецтва (1952 - 1979), у ЛДПДМ викладачем (з 1965), в ІМФЕ АН УРСР н. с., завідувачем відділу мистецтвознавства (з 1991). Кандидатська “Львівський живопис XVI - XVIII ст.” (1966). Докторська “Розвиток гуманістичних ренесансних тенденцій в українському мистецтві та їх зв’язок із народно-визвольною боротьбою (друга пол. XVI - перша пол. XVII ст.)” (1989). Вчене звання професора (2001). Член НСХУ. Дійсний член НТШ (1989). Напрямки дослідження: історія українського образотворчого мистецтва у широкому європейському контексті, теорія художньої творчості: засоби художньої виразності, теоретико-методологічні проблеми сучасного українського мистецтвознавства, дослідження української ікони. Автор понад 135 наукових праць. Монографії: “Ансамбль Руської вулиці” (1972), “Образотворче мистецтво Югославії: Нарис історії” (1983), “Українське мистецтво другої пол. XVI - першої пол. XVII ст.: Гуманістичні та визвольні ідеї” (1985) та “Майстри українського бароко: Жовківський художній осередок” (1991), “Михайло Мороз у Римі” (1993), “Українське малярство X - XVIII ст.: Проблеми кольору” (1996), “Олекса Новаківський” (1998), “Оповідь про Ікону” (2000, у співавт.), “Класицизм і романтизм в українському мистецтві” (2001), “Мистецька спадщина Тараса Шевченка у контексті європейської художньої культури” (2008) та ін., навч. посібника “Українське мистецтво” у трьох т. (2003 - 2005, у співавт.).

Овчаренко Олексій Ілліч – канд. мистецтвознав., живописець, скульптор. Н. 27.11.1965. Осв. – Луганська художня школа (1980), Луганське художнє училище, живописне відділення (1984), КДХІ (1992), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського (1998). Працює – в Інституті дизайну та реклами КНУКІМ завідувачем кафедри рисунку та живопису (з 1985). Кандидатська (17.00.05) “Графічний цикл “Патерика Печерського” 1661 року в контексті української художньої культури серед. XVII - поч. XVIII ст.” (1999, АОМА, К. 26.103.01). Член НСХУ (2006). Почесна грамота спілки дизайнерів України “За значний особистий внесок у культурно-мистецький розвиток України”. Напрямки дослідження: книжкова графіка XVII - XVIII ст., сакральне мистецтво України XVII - поч. XX ст. Є автором близько 100 статей на цю тематику.

Одрехівський Роман Васильович – канд. мистецтвознав. Н. 02.07.1959 (м. Львів). Осв. – ЛДПДМ (1981). Працює – у Львівському виробничому художньо-оформлювальному комбінаті художником вищої творчої кваліфікації (1990), у Львівському державному аграрному університеті на кафедрі архітектури та планування сільських населених місць асистентом (1990 - 1996), у Національному лісотехнічному університеті (Львів) на кафедрі дизайну ст. викладачем (1996 - 1998), доцентом (з 1998). Кандидатська (17.00.06) “Різьбярство на Лемківщині кін. XIX - поч. XX ст. Основні тенденції розвитку” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання доцента (2008). Член СКІМ (1998). Член НСХУ (1997). Напрямки дослідження: різьба по дереву, сакральне мистецтво, синтез дизайну і мистецтва тощо. Є

автором більше 40 наукових публікацій із мистецтвознавства, близько 20 методичних публікацій із викладання дисциплін з художнього циклу для студентів спеціальності “дизайн”. Монографії: “Різьбярство Лемківщини” (1998), “Сакральна різьба по дереву в Галичині XIX - першої пол. XX ст. Історія та художні особливості” (2006). Автор методичного посібника “Скульптура. Навчальний посібник для студентів спеціальності “дизайн” (2013).

Одербінський Юрій Владиславович – канд. мистецтвознав. Н. 07.09.1980 (м. Миколаїв). Осв. – Миколаївська філія КНУКІМ (2002), аспірантура ЛНАМ (2006). Працює – у відокремленому підрозділі “Миколаївська філія КНУКІМ” викладачем (з 2003), ст. викладачем (з 2005), доцентом (з 2009), завідувачем кафедри дизайну (з 2013). Кандидатська (17.00.05) “Кам’яна пластика Півдня України скіфо-сарматського періоду (типологія та художні особливості)” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2009). Член НСХУ (з 2012). Напрямки дослідження: історико-археологічні пам’ятки, образотворче та декоративно-прикладне мистецтво, зокрема дереворізблення і меблеробство в Україні, геральдичні та родові знаки-символи. Є автором більше 30 публікацій. Монографія: “Скіфо-сарматська кам’янорізна пластика українських земель” (2010).

Оленіна Олена Юріївна – д-р мистецтвознав. Осв. – Харківський державний інститут культури, спеціальність “Культурно-освітня робота, керівник самодіяльного театального колективу” (1988), школа ділового спілкування та реклами Асоціації працівників реклами СРСР та Інститут підвищення кваліфікації інформаційних працівників ГКНТ СРСР (м. Москва), спеціалізація “Організація рекламної діяльності” (1992), аспірантура Харківського авіаційного інституту ім. М. Жуковського (1997). Працює – в інформаційно-рекламному відділі Фінансово-промислової групи “Сігма” керівником, у відділі маркетингу та реклами ООО “БРИГ ЛТД” та АКБ “Базис” (1990 - 2010), у ХДАК (з 1998), на кафедрі менеджменту соціокультурної діяльності (з 2005), завідувачем кафедри менеджменту соціокультурної діяльності (з 2010), у ХДАДМ проректором з науково-дослідної роботи (з 2013). Кандидатська (17.00.01) “Реклама як явище художньої культури” (1999, Національна музична академія України ім. П. Чайковського, Д. 26.005.01). Докторська (26.00.01) “Рольова специфіка мистецтва у сучасному культурно-комунікативному просторі” (2011). Вчене звання доцента. Напрямки дослідження: сучасні тенденції розвитку культури та мистецтва, стратегічні дослідження рекламної проблематики в контексті мистецтвознавчого дискурсу. Є автором більше ніж 60 наукових праць. Монографія: “Трансформації мистецтва в комунікативній культурі соціуму” (2010).

Олійник Ольга Володимирівна – канд. мистецтвознав. Працює – в Інституті народознавства НАН України, у відділі народного мистецтва н. с. Кандидатська (17.00.06) “Традиційні художні тканини Покуття кін. XIX – серед. XX ст. (типологія, художні особливості, система виражальних засобів)” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01). Напрямки дослідження: джерела українського мистецтвознавства, історія народного мистецтва (ткацтво, килимарство), сакральні тканини Галичини і літургійне шитво.

Осадча Олена Анатоліївна – канд. мистецтвознав. Н. 09.06.1978 (м. Рівне). Осв. – Державна художня школа ім. Т. Шевченка (1997), НАОМА, спеціальність “Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво” (2003), аспірантура КДПДМ ім. М. Бойчука (2009). Працює – у КДПДМ ім. М. Бойчука викладачем (2007 - 2009), ст. викладачем (2009 - 2010), доцентом (з 2010) кафедри монументально-декоративного мистецтва, деканом факультету декоративно-прикладного мистецтва (з 2011). Кандидатська (26.00.01) “Українська хатня ікона-образ кін. XVIII - XX ст. як етнокультурний феномен (історія, типологія, художні особливості)” (2010, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08). Вчене звання доцента (2010). Нагороди: почесна грамота Міністерства культури України за внесок у розвиток українського мистецтва (2003). Член молодіжної секції НСХУ (2003). Член живописної секції НСХУ (2012). Напрямки дослідження: українська культура, зокрема образотворче та декоративно-прикладне мистецтво. Є автором понад 25 публікацій.

Откович Василь Петрович – канд. мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України

(2006), лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка (1995). Н. 20.06.1950 (с. Вовчухи Львів. обл.). Осв. – Львівське училище прикладного мистецтва ім. І. Труша, відділ кераміки (1969), КДХІ, факультет теорії та історії мистецтва (1978). Працює – художником бюро естетики на заводі, у Львівському музеї українського мистецтва екскурсоводом (1970), у Львівському музеї етнографії та художнього промислу директором (1990), у Львівському національному музеї директором (1994), у ЛНУ ім. І. Франка завідувачем кафедри візантології (1999 - 2004), в управлінні культури Львівської ОДА начальником (2001), у ЛДКДПМ ім. І. Труша директором (з 2003). Кандидатська (17.00.04) “Народна течія живопису XVII - XVIII ст.” (1993, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). Вчене звання доцента (1994). Член Львівської організації СХУ (1986). Нагороджений Президентом України орденом “За заслуги” III ступеня (1999). Напрямки дослідження: народна ікона. Монографії: “Народна течія в українському живописі XVII - XVIII ст.” (1990), “Гуцульщина” (1987, у співавт.), альбоми “Іван Сколоздра. Живопис на склі” (1990), “Українське народне малярство XIII - XX століть” (1991) “Українська ікона XIV - XVIII ст.” (1999), зб. праць “Мистецтво – вічна загадка” (2010).

П

Павлова Тетяна Володимирівна – канд. мистецтвознав Н. 10.11.1955 (м. Первомайськ Луганськ. обл.). Осв. – КДХІ (1980). Працює – у ХДАДМ викладачем (з 1983), доцентом (з 1992), зав. відділу образотворчого мистецтва (з 2008). Кандидатська (17.00.01) “Фотомистецтво в художній культурі Харкова останньої третини XX ст.” (2007, ХДАК, К. 64.807.01). Вчене звання доцента (1992). Член НСХУ (з 2008). Напрямки дослідження: образотворче мистецтво Слобожанщини, авангардна культура, фотомистецтво. Є автором понад 150 публікацій. Монографії: “Василь Єрмилов жде весну” (2012), “Борис Косарев: 1920-ті рр. Від малярства до теа-кіно-фото” (2009, у співавт.), “Земля” в кадрі Бориса Косарева” (2011), “The History of European Photography. 1900 - 1938” (2010, у співавт.).

Падовська Олена Мирославівна – канд. мистецтвознав Осв. – ЛДПДМ (1984), аспірантура при Львівській філії ІМФЕ ім. М. Рильського. Працює – на Дарницькому шовковому комбінаті в м. Києві художником з оформлення тканин (1984 - 1986), у Музеї етнографії та художнього промислу (МЕХП) при Інституті народознавства НАН України художником-реставратором, згодом м. н. с. (1986 - 1996), завідувачем експозиційного відділу, у Львівському інституті фізичної культури на кафедрі олімпійської освіти викладачем. Кандидатська (17.00.05) “Килими Поділля” (1994, ЛАМ, Д. 04.12.01). Член НСХУ. Є автором понад 65 публікацій.

Панова Марина Валентинівна – канд. мистецтв. Н. 22.11.1956. Осв. – Харківський художньо-промисловий інститут (1979). Працює – у Харківському філіалі Всесоюзного науково-дослідного інституту технічної естетики (1979 - 1996), видавництві “Око” м. Харкова ведучим дизайнером (1996 - 2002), в Українській інженерно-педагогічній академії на кафедрі технологій і дизайну доцентом (з 2002). Кандидатська (17.00.01) “Шляхи формування самообразу автора в українській та російській художній культурі першої пол. XIX століття” (2001, ХДАК, К. 64.807.01). Вчене звання доцента (2002). Напрямки дослідження: українська та російська культура XIX ст. Є автором близько 30 публікацій. Монографії: “Пушкин, образ и самообраз поэта в русской культуре первой трети XIX века” (2002, у співавт.), “Автопортретный цикл Т. Г. Шевченко и жанр автопортрета в культуре романтизма” (2003, у співавт.), “К методологии портрета: “маска” в канонической и неканонической художественных системах” (2003, у співавт.), “Пушкин: опыты и проблемы иконографии” (2009, у співавт.).

Панфілова Олександра Георгіївна – канд. мистецтвознав. Н. 1977 (м. Кременець). Осв. – Інститут мистецтв Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Працює – у Кременецькому обласному гуманітарно-педагогічному інституті ім. Т. Шевченка на кафедрі образотворчого мистецтва та методики його викладання завідувачем. Кандидатська (26.00.01) “Мистецьке життя Кременеччини 20 - 30-х рр. XX ст.” (2009, ПНУ ім. В.

Стефаніка, К. 20.051.08). Член жіночого мистецького гурту “Палітра” (2004). Напрямки дослідження: мистецтво Кременеччини 1920 - 30 рр. Є автором понад 20 статей. Монографія: “Мистецьке життя Кременеччини 20 - 30-х рр. XX ст.” (2012).

Паньок Тетяна Володимирівна – канд. мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (2006). Н. 03.01.1968 (м. Харків). Осв. – Харківський національний педагогічний університет ім. Г. Сковороди (1995), аспірантура Харківського художньо-промислового інституту (1999). Працює – у ХНПУ ім. Г. Сковороди на художньо-графічному факультеті викладачем (з 2000), заступником декана з наукової роботи (2003 - 2007), на кафедрі “Українського декоративно-прикладного мистецтва та графіки” доцентом (з 2006), завідувачем кафедри “Образотворче мистецтво” (2007). Вчене звання доцента (2007), професора (2010). Кандидатська (17.00.05) “Стильова еволюція в іконописі Слобожанщини XVII - поч. XIX ст.” (2005, ХДАДМ, К. 64.109.01). Член НСХУ (з 2008). Член міжнародної асоціації мистецтвознавців “АІС” (2005). Постійний учасник міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій і симпозіумів (з 1997). Напрямки дослідження: мистецтво українського бароко, історія слобожанського іконопису, розвиток вищої художньо-педагогічної освіти на Україні у XX ст., сучасне мистецтво. Є автором понад 100 публікацій. Монографія: “Слобожанська ікона XVII - поч. XIX ст.” (2008).

Петрова Ольга Миколаївна – канд. мистецтвознав., д-р. філос. наук., заслужений діяч мистецтв України (2006). Н. 10.02.1942 (с-ще Червоногвардійське Урал Росія). Осв. – Український поліграфічний інститут ім. І. Федорова, факультет графіки (1965). Працює – у Київпроекті копіювальницею (1960), у Київському державному інституті культури на кафедрі режисури викладачем (1975 - 1994), у Національному університеті Києво-Могилянська академія на кафедрі культурології та археології (з 1995). Кандидатська (мист.) “Божественна комедія” Данте в тлумаченні художників XIX - XX ст.” (1974). Докторська (філос.) “Функціонування етнохудожньої традиції в професійному образотворчому мистецтві” (1993). Вчене звання доцента, професора. Член спілки художників СРСР (1976). Академік Академії гуманітарних наук (Санкт-Петербург) (1998). Член Комітету з Національної премії України ім. Т. Шевченка (2001 - 2006). Член Міжнародної асоціації мистецьких критиків АІСА (2010). Напрямки дослідження: сучасне образотворче мистецтво та мистецтво XX ст., мистецькі персоналії, мистецтво Японії. Є автором понад 500 публікацій. Монографії: “Сто зустрічей у світі мистецтва” (1980, у співавт.), “Фольклоризм в сучасному образотворчому мистецтві України” (1998), збірник статей “Мистецтвознавчі рефлексії” (2004), “Комедія” Данте Аліг’єрі. Мистецький коментар XIV - XX ст.” (2009).

Петрякова Фаїна Сергіївна – д-р мистецтвознав. Н. 23.09.1931 (Старий Бихів Білорусія). П. 05.06.2002 (м. Львів). Осв. – Львівський державний університет ім. І. Франка, філологічний факультет (1954), Ленінградський інститут живопису, скульптури й архітектури ім. І. Рєпіна, мистецтвознавче відділення (1967), аспірантура Московського науково-дослідного інституту художньої промисловості. Працювала – у Сокальському педагогічному училищі (1954 - 1957), у Львівському музеї етнографії і художнього промислу м. н. с. (1963 - 1975), с. н. с., завідувачем фондів (1967 - 1972). Кандидатська “Українське гутне скло” (1974). Докторська (07.00.00) “Художественный фарфор Украины (кон. XVIII - нач. XX вв.)” (1993, Москва). Вчене звання доцента, професора. Була членом союзної та республіканської рад з художнього скла, членом художньої ради львівської фірми “Райдуга”. Напрямки дослідження: українське скло і український фарфор, єврейське декоративно-прикладне мистецтво Галичини. Автор понад 200 статей. Монографії: “Українське гутне скло” (1975), “Сучасне українське художнє скло” (1980), “Украинский художественный фарфор (кон. XVI - нач. XX ст.)” (1985), енциклопедія-довідник “Юдаїка в музейних збірках України” та “Зведений ілюстрований науковий каталог юдаїки”.

Печенюк Таміла Григорівна – канд. мистецтвознав. Н. 1957 (м. Стрий Львів. обл.). Осв. – ЛДПДМ, кафедра художнього текстилю (1979). Працює – у ЛНАМ на кафедрі художнього текстилю викладачем, ст. викладачем. Кандидатська (17.00.06) “Розпис тканин в Україні (20-і - поч. 90-х рр. XX ст.)” (1996, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання доцента,

професора (1979). Член НСХУ (1996). Є автором та організатором низки мистецьких проєктів. Напрямки дослідження: українське декоративне мистецтво, художній текстиль ХХ ст., шпалерне ткацтво, художній розпис на тканині. Є автором понад 25 статей та 2 підручників: “Кольорознавство” (2009), “Художня культура. Живопис. Основи кольорознавства” (2009).

Писаренко Наталія Петрівна – канд. мистецтвознав. Кандидатська (17.00.05) “Тенденція перетворення станкової картини у панно в російському живописі кін. ХІХ – поч. ХХ ст.” (2002, НАОМА, К. 26.103.01).

Піщанська Вікторія Миколаївна – канд. мистецтвознав. Н. 17.05.1971 (м. Кривий Ріг Дніпропетровськ. обл.). Осв. – Харківський державний інститут мистецтв ім. Котляревського (1995), Харківський державний інститут культури (1998), НАКККІМ (докторант з 2013 р.). Працює – у Дніпропетровському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти на кафедрі упр. ЗНЗ, зав. від. худ.-ест. навч. та вих. технологій (з 2010), на кафедрі філософії освіти доцентом (з 2012). Кандидатська (26.00.01) “Українська барокова ікона в художніх колекціях Дніпропетровщини: типологія та своєрідність” (2009, Таврійський національний університет ім. В. Вернадського, К. 52.051.09). Вчене звання доцента (2012). Напрямки дослідження: українська духовна та матеріальна культура, зокрема культура українського козацтва, козацьке мистецтво, релігія, естетика, українське бароко; сучасна медіакультура. Є автором понад 40 публікацій.

Побожій Сергій Іванович – канд. мистецтвознав., графік Н. 19.09.1954 (м. Вольськ Саратовської обл. Росія). Осв. – Кримський державний педагогічний інститут, філологічний факультет (1971 - 1975), КДХІ, факультет теорії та історії мистецтва (1978 - 1984), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського (1989 - 1992). Працює – у Сумському обласному науково-методичному центрі методистом з декоративно-прикладного мистецтва, ст. методистом з образотворчого мистецтва (1984 - 1986), у Сумському художньому музеї заступник директора з наукової роботи (1986 - 1997), у Сумській філії “Малевич -Центру” керівником (1991 - 1998), у галереї мистецтв “Академічна” керівником (з 1998), в Українській академії банківської справи НБУ на кафедрі соціально-гуманітарних дисциплін викладачем історії української культури, культурології (з 1997), доцентом (з 2002). Кандидатська (17.00.04) “Становлення й розвиток мистецтвознавства у Харківському університеті (1805 - 1920 рр.)” (1994, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). Вчене звання доцента (1999). Член НСХУ (1990). Член правління мистецького центру “Собор”, м. Суми (1995 – 2000). Напрямки дослідження: мистецьке життя на Сумщині, арт-менеджмент, художній ринок. Основні твори: каталог “Сумський худ. музей” (1988), “Харківська університетська школа мистецтв” (1993), “Українське мистецтво та архітектура кін. ХІХ - поч. ХХ ст.” (2001). Є автором близько 200 наукових та навчально-методичних праць. Монографії: “3 історії українського мистецтвознавства” (2005), “Валентин Серов і Сумщина” (2005), “Петро Левченко і Сумщина” (2006), “Бубновий валет і Сумщина” (2007), “Забуті художники і Сумщина” (2008), “Ілля Рєпін і Сумщина” (2009).

Порожнякова Наталія Євгенівна – канд. мистецтвознав. Н. 13.03.1971 (м. Умань Черкаської обл.). Осв. – Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Ушинського (1994). Працює – в Одеському художньому училищі ім. М. Грекова (з 2006), у Південноукраїнському національному педагогічному університеті ім. К. Ушинського на кафедрі образотворчого мистецтва в. о. доцента (з 2008), в Одеському домі-музеї ім. М. Реріха зав. відділу науки (з 2006). Кандидатська (17.00.05) “Східнослов'янські міфологічні мотиви в образотворчому мистецтві модерну” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). Член НСХУ (з 2008). Напрямки дослідження: духовна і матеріальна культура. Є автором 66 наукових публікацій. Монографії: “Мистерия самопознания. Символические произведения Н. К. Рериха” (2011), “Н. К. Рерих. Картина “Гонец”: Документы. Исследования” (2012).

Приймич Михайло Васильович – канд. мистецтвознав Н. 19.11.1967 (с. Бистрий Воловецького р-ну Закарпатської обл.). Осв. – Ужгородське училище декоративного та прикладного мистецтва, відділ “Художня обробка дерева” (1987), ЛАМ, кафедра “Художні

вироби з дерева” (1995). Працює – в Ужгородському коледжі мистецтв ім. А. Ерделі викладачем загальнофахових дисциплін, заступником директора (з 1997). Кандидатська (17.00.06) “Декоративне різьблення у сакральному мистецтві Закарпаття XVIII - XIX ст. (Історія. Типологія. Художньо-стильові особливості)” (2001, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член НСХУ (2010). Є автором понад 20 публікацій. Монографія: “Перед лицем Твоїм” (2007).

Протас Марина Олександрівна – канд. мистецтвознав. Н. 29.09.58 (м. Москва Росія). Осв. – КДХІ, факультет теорії та історії мистецтв (1982), аспірантура в НДІ теорії та історії образотворчого мистецтва Академії мистецтв СРСР (Москва, Росія) (1984), аспірантура в ІМФЕ ім. М. Рильського АН УРСР (1988). Працює – у ІМФЕ ім. Т. Рильського АН УРСР стажером-дослідником (1983), ст. лаборантом відділу образотворчого мистецтва (1988 - 1993), експертом-мистецтвознавцем відділу (1994), м. н. с. відділу (1994 - 1996), н. с. (1996-2000), с. н. с. (2000 - 2004), у ІПСМ АМУ провідним н. с. (з 2004), участь в організаційних питаннях по затвердженню XXXI Асамблеєю Міжнародної асоціації критиків мистецтва у Дубліні Української секції АІСА ООН. Генеральний Секретар української секції АІСА ООН (1997 - 2000), віце-президент української секції АІСА (2000 - 2005). Кандидатська (17.00.04) “Тенденції розвитку сучасної української станкової скульптури. 1970 - 1990 рр.” (1994, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). Є автором понад 100 публікацій. Монографії: “Історія українського мистецтва” (1968, у співавт.), “Пам’ятки Історії України” (НАНУ) (у співавт.), “Нариси з історії мистецтва”(у співавт.), “Українська скульптура XX ст.” (2006).

Пучков Андрій Олександрович – д-р мистецтвознав. Н. 04.03.1970 (м. Київ). Осв. – Київський інженерно-будівельний інститут (1993). Працює – у Державному НДІ теорії та історії архітектури і містобудування архітектором (1993 - 1995), вченим секретарем (1995 - 2003), у видавничому домі А. С. С. заступником гол. редактора (2003 - 2004), в ІПСМ НАМУ завідувачем редакційно-видавничого відділу (з 2004), с. н. с. лабораторії проблем естетики і культурології (2004 - 2006), завідувачем лабораторії мистецтва новітніх технологій (2006 - 2009), заступником директора з наукових питань (з 2009). Кандидат архітектури (1996). Докторська (26.00.01) “Поетика античної архітектури” (2012). Лауреат Премії НАН України для молодих вчених (1995). Член-кореспондент (2003). Лауреат Державної премії України в області архітектури (2006). Дійсний член УАА (2007). Срібна медаль НАМУ (2011), “Знак Поваги” Київського міського голови (2011). Член НСХУ (2012). Є автором більше 500 друкованих праць у фахових і науково-популярних виданнях. Монографії: “Пространственные окрестности теории архитектуры: Опыт архитектурной жестикюляции и культурный контекст” (1994), “Архитектоника книги, или Метемпсихоз библиофила: Архитектор И. Ф. Рерберг и отечественная книга 1930-х годов” (1995), “Архитектуроведческие этюды” (1996), “Габричевский: Концепция архитектурного организма в мыслительном процессе 20 - 30-х годов” (1997), “Парадокс античности: Принцип художественно-пластической телесности античной архитектуры” (1998), “Юлиан Кулаковский и его время: Из истории антиковедения и византистики в России” (2000; 2004), “Архитектуроведение и культурология: Избранные статьи”, “Города: От библейских времен до средневековья” (2005), “Очерки о древних и раннесредневековых городах” (2006), “Архитектурно-культурологические очерки: Феномены. Явления. Вещи”, “Эрехтейон и его кариатиды: идио-номографический этюд”, “Поэтика античной архитектуры” (2008), “Адольф Сонни, киевлянин: Из истории классической филологии Императорского университета св. Владимира” (2011), “Культура антикварных несходств: Силуэты, профили, личины” (2012), “Нарис історії архітектурознавства” (2013).

Р

Радченко Анна Григорівна – канд. мистецтвознав. Н. 22.12.1981 (м. Івано-Франківськ). Осв. – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, спеціальність “Дизайн” (2004). Працює – в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника на кафедрі образотворчого мистецтва ім. М. Фіголя викладачем рисунку та живопису. Кандидатська (17.00.06) “Дерев’яний та металевий декор у міській архітектурі

Гуцульщини і Покуття наприкінці XIX - у першій третині XX ст. (генезис, типологія, стилістика)” (2009, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08). Напрямки дослідження: міська архітектура Гуцульщини і Покуття кін. XIX – поч. XX ст.

Ременяка Оксана Сергіївна – канд. мистецтвознав. Н. 26.01.1959. Осв. – КДХІ, факультет історії та теорії мистецтва. Працює – в ІПСМ завідувачем лабораторії мистецтва новітніх технологій с. н. с. Кандидатська (17.00.01) “Український іконопис XVI - XVIII століть на землях Холмщини та Підляшшя” (2004, ДАКККіМ, К. 26.850.01). Стипендіат Фонду ім. С. Баторія (Польща). Напрямки дослідження: культура пограниччя, православна ікона польсько-українського пограниччя, польсько-українські мистецькі зв’язки кін. XIX - поч. XX ст., творчість жінки в сучасному образотворчому мистецтві України. Є автором близько 100 публікацій. Монографія: “Українська скульптура XX ст.” (2006).

Рибалко Світлана Борисівна – д-р мистецтвознав. Н. Осв. – Донецьке державне художнє училище, художник-оформлювач (1982), Інститут живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна (1990), аспірантура ХДАДМ (2000), докторантура ХДАК (2013). Працює – у ХДАДМ викладачем (доцент) спеціальних дисциплін, у ХДАК на кафедрі мистецтвознавства, літературознавства та мовознавства завідувачем, у журналі “Ватерпас” редактором розділу “Дизайн, мистецтво”. Член харківського відділення Спілки художників України (2000). Член міжнародної асоціації арт-критиків при Юнеско (AICA, Франція) (2006). Член Європейської асоціації дослідників Японії (EAJS, Німеччина) (2010). Член міжнародної асоціації дослідників Японії (IAJS, Японія) (2011). Кандидатська (17.00.01) “Культурно-естетичні універсали класичної Японії та їх відбиття в образотворчому мистецтві доби Токугава (живопис, графіка)” (2001, ХДАК, К. 64.807.01). Докторська (26.00.01) “Традиційне вбрання як репрезентативна модель японської культури” (2013). Вчене звання доцента. Вчене звання професора. Напрямки дослідження: мистецтво Японії, сучасне мистецтво. Є автором понад 140 публікацій. Монографії: “Культура классической Японии: словарь-справочник” (2002), “Улыбка богов: японская миниатюрная пластика” (2006), “Зі Сходу на Захід: японська мініатюрна пластика з колекції О. Фельдмана” (2009), “Традиційне вбрання в семантичному просторі японської культури” (2013).

Роготченко Олексій Олексійович – канд. мистецтвознав., доктор філософії, заслужений діяч мистецтв України, заслужений художник України (2006). Н. 12.05.1954 (м. Київ). Осв. – КДХІ, факультет теорії та історії мистецтв (1975). Працює – в ІПСМ НАМ України у відділі науково-творчих досліджень, інформації та аналізу с. н. с. Кандидатська (17.00.05) “Образотворче мистецтво радянської України 1930-х рр.” (2004, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член НСХУ (1985). Член Міжнародної асоціації арткритиків AICA. Головний редактор збірника мистецтвознавчих досліджень “МІСТ”. Напрямки дослідження: соціалістична реалістична доба, сучасне мистецтво. Є автором більше 500 мистецтвознавчих публікацій. Монографія: “Соціалістичний реалізм і тоталітаризм” (2007), альбоми: “Іван Аполлонов” (1984), “Ніна Косарева” (1985), каталог “Петро Печорний” (1986).

Романенкова Юлія Вікторівна – д-р мистецтвознав. Н. 26.04.1975 (м. Київ). Осв. – Державна художня середня школа ім. Т. Шевченка, спеціальність “Живопис” (1993), НАОМА, факультет теорії та історії мистецтва (1998), аспірантура НАОМА (2001), докторантура Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв (з 2006). Працює – у Державній художній школі ім. Т. Шевченка викладачем курсу всесвітньої історії мистецтва (1999 - 2001), викладачем курсу історії мистецтва України (2001 - 2002), у Національному авіаційному університеті на кафедрі технічного та промислового дизайну викладачем (з 2002), на кафедрі культурології (з 2004). Кандидатська (17.00.05) “Школа Фонтенбло і маньєризм у французькому мистецтві XVI ст.” (2002, НАОМА, К. 26.103.01). Докторська (26.00.01) “Маньєризм у художній культурі Європи кін. XV – I пол. XVII ст.: тенденції стильової трансформації” (2010, НАКККІМ, Д. 26.850.01). Напрямки дослідження: проблеми французької культури, архітектури та образотворчого мистецтва доби Ренесансу та

маньєризму кін. XV - поч. XVII ст., а також тенденції розвитку сучасної графіки малих форм. Є автором понад 60 наукових і навчально-методичних праць.

Романець Тетяна Андріївна – канд. мистецтвознав. Н. 21.04.1952 (м. Берездів Хмельницької обл.). Осв. – КДХІ, спеціальність “Мистецтвознавство” (1976). Кандидатська “Древние истоки форм и декора украинской народной керамики второй пол. XIX - XX вв.” (1988). Член НСХУ (1995). Є автором керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках. Монографія: “Стародавні витоки мистецтва української народної кераміки” (1996).

Романюк Вікторія Сергіївна – канд. мистецтвознав. Н. 31.01.1983. Осв. – ХДАК, факультет культурології (2005), аспірантура ХДАК (2008). Працює – у ХНУ ім. В. Каразіна на кафедрі медіа-комунікацій соціологічного факультету доцентом (з 2012). Кандидатська (26.00.01) “Перформанс у просторі культури: архаїчні прототипи та сучасні репрезентації” (2008, ХДАК, Д. 64.807.01). Член Національної Співки журналістів України. Напрямки дослідження: медіа-критика, журналістика, візуальні комунікації, аналіз медіа-текстів. Є автором близько 15 публікацій.

Рубан-Кравченко Валентина Василівна – д-р мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (1994), член-кореспондент НАМ України (1997). Н. 30.06.1940 (с. Хлібодарівка Донецької обл.). П. 05.12.2014 (м. Київ). Осв. – КДХІ (1964), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського АН України (1974). Працює – у видавництві “Радянська школа” ст. редактором (1963 - 1974), в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України н. с., головним н. с. відділу образотворчого мистецтва (з 1977). Кандидат мистецтвознавства. Докторська “Український портретний живопис кін. XVIII - серед. XIX ст.” (1990). Член НСХУ (1974). Лауреат премії ім. академіка І. Білецького (1987). Є автором численних книг, альбомів, каталогів, близько 300 публікацій. Монографії: “Український радянський портретний живопис” (1974), “Портрет у творчості українських живописців” (1979), “Український портретний живопис першої пол. XIX ст.” (1984), “Український портретний живопис другої пол. XIX - поч. XX ст.” (1986), “Забуті імена. Розповіді про українських художників XIX - поч. XX ст.” (1985), “Анатоль Петрицький. Портрети сучасників” (1991), “Живопис храмів України. Образ Богородиці в українському малярстві” (1994), “Кричевські і українська художня культура. Василь Кричевський” (2004), “Історія української культури” (2005, том 4, кн. 2, у співавт.).

Русяєва Марина Вікторівна – канд. мистецтвознав. Н. 22.11.1965 (м. Київ). Осв. – КДХІ, факультет теорії та історії мистецтва (1988). Працює – у НАОМА на кафедрі теорії та історії мистецтва викладачем (з 2003), деканом факультету теорії та історії мистецтва (з 2009). Кандидатська (17.00.05) “Елліно-скіфське мистецтво IV ст. до н. е. (археологічні пам'ятки торевтики з зображенням скіфів)” (1998, УАМ, К. 01.62.01). Член НСХУ. Напрямки дослідження: історія античного та скіфського мистецтва. Є автором понад 60 наукових статей, 9 навчально-методичних праць, співавтором 7 колективних наукових монографій: зокрема розділів з історії мистецтва античних держав Північного Причорномор'я у наукових багатотомних виданнях “Історія українського мистецтва: У 5 т.” (2008, Т. 1) та “Історія декоративного мистецтва України: У 5 т.” (2010, Т. 1).

С

Савицька Лариса Леонідівна – д-р мистецтвознав. Н. (с. Занодворівка Владивостокського р-ну Приморського краю Росія). Осв. – КДХІ, факультет історії та теорії мистецтва (1976), аспірантура Інституту живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна Російської Академії мистецтва (1991). Працює – у Сумському художньому музеї вченим секретарем та головним зберігачем, у Харківському художньому музеї с. н. с., у Харківському художньо-промисловому інституті на кафедрі історії та теорії мистецтва ст. викладачем (з 1980), у НТУ “ХПІ” на кафедрі етики, естетики та історії культури доцентом (з 1994), у ХНУ ім. В. Каразіна на кафедрі теорії культури та філософії науки на посаді професора (з 2007). Кандидатська (17.00.04) “Художня критика в Україні у другій пол. XIX -

поч. XX ст.” (1992, Національна музична академія України ім. П. Чайковського, Д. 26.005.01). Докторська (17.00.01) “Мистецтво України в контексті художнього життя межі століть. 1890 - 1910-ті рр.” (2006, Національна музична академія України ім. П. Чайковського, Д. 26.005.01). Вчене звання професора (2007). Член Міжнародної асоціації мистецтвознавців та художніх критиків країн СНГ (АІСА). Напрямки дослідження: українське мистецтво, давнє і сучасне. Є автором понад 20 публікацій.

Сакович Ірина Валеріанівна – канд. мистецтвознав. Н. 06.12.1926 (Слуцьк Мінської обл. Білорусь). Осв. – Московський інститут прикладного і декоративного мистецтва (1952). Працює – в ІМФЕ н. с. Кандидатська “Традиції і новаторство в українському радянському декоративно-прикладному мистецтві” (1964). Член Спілки художників УРСР. Монографії: “Народна керамічна скульптура Радянської України” (1970), “Народні традиції в українській художній промисловості” (1975).

Самойлович Віктор Петрович – д-р мистецтвознав. Н. 04.09.1911 (м. Прилуки Чернігів. обл.). П. 11.04.2000. Осв. – Київський інженерно-будівельний інститут (1940). Працює – у київському ЗНДІЕПу, у Київському художньому інституті. Кандидатська (1947). Докторська (1968). Член Спілки архітекторів УРСР. Напрямки дослідження: народна архітектура, декоративне мистецтво, проектування та будівництво сільського житла. Монографії: “Житловий будинок колгоспника” (1956), “Народна творчість в архітектурі сільського житла” (1961), “Народна архітектурна творчість” (1977), “Українське народне мистецтво. Живопис” (1979, у спіавт.).

Саноцька Христина Іванівна – канд. мистецтвознав. Н. 09.08.1931 (м. Львів). П. 27.02.1999 (м. Львів). Осв. – Український поліграфічний інститут ім. І. Федорова (1953), аспірантура Науково-дослідного інституту історії, теорії і перспективних проблем архітектури при Академії Архітектури УРСР (1970). Працює – у київському журналі “Радянська жінка” гол. редактором (1954), у Львівській науковій бібліотеці ім. В. Стефаника АН УРСР (1960), у Львівському Музеї українського мистецтва (1964), в Українському поліграфічному інституті ім. І. Федорова викладачем (з 1970), у ЛНУ ім. І. Франка. Заслужений діяч мистецтв України (1997). Вчене звання професора (1997). Кандидатська “Образотворче мистецтво північної Буковини XVIII - XX ст.”. Член СХУ (1986). Монографії: “Історія українського мистецтва” Т. 4 (1970, у спіавт.), “Микола Іванович Івасюк. 1865 - 1936”, “Петро Обаль”, альбоми: “Антон Манастирський” (1980), “Михайло Ткаченко” (1981), “Діти в українському живописі” (1985), автором понад 100 статей.

Сапак Наталія Вікторівна – канд. мистецтвознав. Н. 22.10.1948 (м. Миколаїв). Осв. – Ленінградський інститут живопису, скульптури і архітектури ім. І. Рєпіна (1975). Працює – у Миколаївському художньому музеї ім. В. Верещагіна н. с., с. н. с., завідувачем експозиційного відділу, головним зберігачем фондів (1968 - 1997), у відокремленому підрозділі “Миколаївська філія” КНУКІМ на кафедрі дизайну доцентом, деканом факультету мистецтв, завідувачем кафедри дизайну ВП МФ КНУКІМ (2006 - 2013). Кандидатська (17.00.05) “Художнє життя Півдня України кін. XIX - першої третини XX ст.” (2006, НАОМА, К. 26.103.02). Вчене звання доцента. Член гуманітарної ради при МОДА. Напрямки дослідження: художня культура та художня творчість Півдня України. Є автором понад 60 публікацій. Путівник “Миколаївський художній музей ім. В. Верещагіна” (1986, 2004, у спіавт.), “Каталог живопису XX ст. Миколаївського художнього музею ім. В. Верещагіна” (2001).

Свенціцький Іларіон Семенович – філолог, етнограф, музеєзнавець, громадсько-культурний діяч, д-р філологічних наук Н. 20.04.1876 (БуськКоролівство Галичини та Володимирії Австро-Угорщина). П. 18.09.1956 (м. Львів). Осв. – Львівський університет, фізико-математичний факультет (1899), Петербурзький університет та Археологічний інститут у Петербурзі. Працює – у Національному музеї у Львові директором (1905 - 1952), у Львівському університеті на кафедрі слов'янської філології приват-доцентом (з 1913), в Українському таємному університеті у Львові (1921 - 1925), у Львівському університеті на кафедрі слов'янської філології завідувачем (1944 - 1950), у Львівському відділі Інституту

мовознавства завідувачем (з 1944). Дійсний член НТШ (1914). Доктор філологічних наук (1941). Вчене звання професора (1941). Напрямки дослідження: мовознавство, зокрема історія української мови, порівняльно-історичне мовознавство, діалектологія, палеографія, літературознавство, рукописні пам'ятки і стародруки, українське мистецтво найдавнішого періоду, музейна справа тощо. Монографії: "Похоронні голосіння і церковно-релігійна поезія" (1910), "Про музеї і музейництво" (1920), "Прикраси рукописів Галицької України XVI ст." (1922), "Спільні основи розвитку українського письменства і мистецтва" (1928), "Іконостас Галицької України XV - XVI ст." (1928), "Джерела іконописної техніки" (1932), "Різдво Христове в поході віків" (1933), "Розвиток українського мистецтва в Західній Україні" (1944).

Світлична Олена Миколаївна – канд. мистецтвознав. Н. 15.03.1967 (м. Дніпропетровськ). Осв. – Дніпропетровський інженерно-будівельний інститут, спеціальність "Архітектура" (1989), аспірантура ХДАДМ (2009). Працює – у Дніпропетровському національному університеті ім. О. Гончара (з 2000), у ДНУ завідувачем кафедри образотворчого мистецтва та дизайну (з 2012). Кандидатська (17.00.05) "Художнє життя Катеринослава – Дніпропетровська кін. XIX - XX ст." (2009, ХДАДМ, К. 64.109.01). Напрямки дослідження: сучасне українське мистецтво та дизайн. Є автором понад 20 публікацій наукового та методичного характеру.

Селівачов Михайло Романович – д-р мистецтвознав. Н. 19.06.1946 (м. Київ). Осв. – Ленінградський інститут живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна АМ СРСР (1970), аспірантура при ІМФЕ ім. М. Рильського АН України (1975). Працює – у Київському палаці піонерів і школярів керівником гуртка юних туристів, у Республіканському Правлінні Українського товариства охорони пам'яток історії та культури консультантом, реставратором монументального живопису, у музеях (Українському Нью-Йорка, США) (1991 - 1992), у київських музеях І. Гончара та Народного декоративного мистецтва, викладачем у ВНЗ (з 1999). Кандидатська "Вопросы исследования декоративно-прикладного искусства Советской Украины в современном искусствознании" (1978). Докторська (17.00.06) "Українська народна орнаментика XIX - XX ст. (Іконографія, номінація, стилістика, типологія)" (1996, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 01.57.02). Вчене звання професора (2011). Член НСХУ (1983). Член міжнародної асоціації критиків мистецтва (АІСА) (з 2005). Почесний академік АН ВШ України (2008). Є головним редактором вісника археології, мистецтва, культурної антропології "Ант" (від 1999), відповідальний або науковий редактор, автор передмови до понад 20 фахових збірників, є автором близько 700 дослідницьких і науково-популярних праць переважно про декоративне мистецтво, архітектуру, дизайн. Монографії: "Народне мистецтво і сучасність" (1980), "Декоративно-прикладне мистецтво України в радянському мистецтві" (1981), "Плодотворність взаємозбагачення. Сучасні міжетнічні взаємини в народній декоративній творчості" (1984), "Про українське народне мистецтво та його сучасну долю" (1993), "Народні візерунки України" (1995), "Лозоплетіння Галини Кучер" (2001), "Лексикон української орнаментики" (2005, 2009), "Микола Лебідь: акварель, дизайн, геральдика" (2006).

Семчишин-Гузнер Олеся Ігорівна – канд. мистецтвознав. Н. 17.12.1970 (м. Львів). Осв. – ЛАМ (1996). Працює – у Національному музеї ім. А. Шептицького у Львові на посаді м. н. с. (з 2000), с. н. с. (з 2002), у ЛНАМ на кафедрі історії та теорії мистецтва викладачем (2001 - 2013). Кандидатська (17.00.05) "Художнє життя в Галичині кін. XIX - поч. XX ст. (Особливості мистецького процесу)" (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01). Стипендіат каси ім. Йозефа Міановського (фондація сприяння науці) у Варшаві (2001). Учасник науково-дослідного проекту "Українські церкви Північної Альберти" Канадського інституту українських студій університету Альберти (Едмонтон, Канада) (2009 - 2012). Член Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва НТШ (з 2010). Куратор персональних мистецьких виставок у НМЛ: Теодора Вацка (1886 - 1968) (2008), Модеста Сосенка (1875 - 1920). Напрямки дослідження: мистецьке життя України зламу XIX - XX ст., історія і діяльність художніх організацій та музеїв західних теренів України серед. XIX - першої пол. XX ст., творчість малодосліджених

українських митців серед. XIX - першої пол. XX ст. Є автором понад 50 публікацій, навчальної хрестоматії з історії українського мистецтва (Мистецтво польсько-литовської та козацької доби // Арт-клас. Художня культура України. 10 клас. Рекомендованого МОН України для вчителів ЗНЗ та студентів ВНЗ. Образотворче мистецтво від найдавніших часів до XVIII ст. Посібник-хрестоматія. 2010) та альбому-каталогу "Іван Северин (1881 - 1964)" (2009).

Семчук Леся Ярославівна – канд. мистецтвознав. Н. 24.06.1976 (м. Калуш Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Косівський коледж декоративного та прикладного мистецтва ім. В. Касіяна (1996), Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, кваліфікація – викладач образотворчого мистецтва і праці (2001), аспірантура Прикарпатського університету ім. В. Стефаника (2004). Працює – в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника на кафедрі дизайну (з 2005). Кандидатська (17.00.06) "Вишивка в народному одязі Українських Карпат XX ст. (художні особливості)" (2009, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08). Вчене звання доцента (2009). Напрямки дослідження: народне декоративно-прикладне мистецтво України, філософія мистецтва. Є автором понад 20 статей.

Сидор-Гібелінда Олег В'ячеславович – мистецтвознавець. Н. 08.09.1962 (м. Луцьк). Осв. – КДХІ (1986), аспірантура НАОМА (1996). Працює – у Волинському краєзнавчому музеї завідувачем художнього відділу (1988 - 1993), у журналі "Арт лайн" завідувачем відділу образотворчого мистецтва (1996 - 1999), у газеті "Президентський вісник" співробітником (2000 - 2003), у ПСМ АМУ с. н. с. лабораторії мистецтва новітніх технологій (з 2002), у відділі "Візі" журналу "Україна" завідувачем (з 2007). Член редколегії журналу "Терра Інкогніта" (з 2003), експерт Програмової Ради МФ "Відродження" (2000 - 2001). Член журі конкурсу "Книжка року" (2001 - 2002). Член НСХУ (з 2000). Є автором понад 1100 публікацій. Праці: розділи у книгах: "Мистецтво України XX ст." (1998), "Портфоліо: Мистецтво Одеси 1990-х" (1999), "Український бестселер" (2001), "Смарагдовий жмуток казусів" (2004). Перекладач українською статей С. Аверинцева (вид. 2004).

Сидор Олег Федорович – канд. мистецтвознав. Н. 20.10.1945 (с. Хлоп'ятин (тепер - Польща)). Осв. – Санкт-Петербурзький Інститут живопису, скульптури й архітектури ім. І. Рєпіна, факультет теорії та історії мистецтва (1971 - 1977). Працює – у Львівській картинній галереї, у Львівському музеї українського мистецтва с. н. с., у Львівському музеї українського мистецтва, відділі графіки завідувачем (1980 - 1991), у Львівському національному музеї, відділ давнього українського мистецтва (1991 - 1994), у ІН НАН України, відділ мистецтвознавства с. н. с. (з 1994). Кандидатська (17.00.04) "Творчість Йова Кондзелевича і українське малярство кін. XVII – першої пол. XVIII ст." (1994). Член НТШ (1989). Член СКіМ. Напрямки дослідження: історія українського мистецтва від середньовіччя до XX ст., проблеми історії та теорії українського сакрального мистецтва XVI - XVIII ст., історія українського музейництва та колекціонерства. Монографії: "Спадщина віків: "Українське малярство XIV - XVIII ст. у музейних колекціях Львова" (1990, у співавт.), "Святий Василій Великий в українському мистецтві" (2008), "Собор Святої Софії в Римі" (2012), "Патріарх Йосиф Сліпий і мистецтво" (2012).

Сидоренко Віктор Дмитрович – канд. мистецтвознав., народний художник України (1998), віце-президент АМУ (1997). Н. 31.12.1953 (м. Талди-Курган Казахстан). Осв. – Харківський художньо-промисловий інститут (1979), аспірантура Творчих майстерень Академії мистецтв СРСР (1988). Працює – у Харківському художньо-промисловому інституті викладачем (1979 - 1985, 1989 - 1992), народний депутат СРСР (від Співки художників України) (1989 - 1991), у НСХУ заступником голови (1997 - 2005), у ПСМ АМУ директором (з 2001). Кандидатська (17.00.01) "Культурологічні аспекти художньо-стильової еволюції візуального мистецтва України (XX - поч. XXI ст.)" (2004, ХДАК, К. 64.807.01). Академік-засновник АМУ (1996). Вчене звання професора (2002). Нагороджений орденом "За заслуги" III ст. (2004), "За заслуги" II ст. (2009), Почесною грамотою Кабінету Міністрів

України (2003), Золотою медаллю АМУ (2003). Лауреат Міжнародного фестивалю “Золотий перетин” (1995). Монографія: “Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань” (2008).

Сидорович Савина Йосипівна – етнограф. Н. 05.05.1895 (м. Монастириська Тернопіл. обл.) – П. 25.11.1972 (м. Львів). Осв. – учительська семінарія Українського Педагогічного товариства (1911). Працює - у Львівській бібліотеці НТШ (1916), в Етнографічному Музеї Академії Наук УРСР н. с., головним охоронцем фондів. Напрямки дослідження: народне ткацтво, килимарство, ліжникарство, вбрання, вибійка, в'язання, плетіння тощо. Монографії: “Народні художні тканини західних областей УРСР другої пол. XIX - першої пол. XX ст.”.

Синько Олександра Ростиславівна – канд. мистецтвознав. Н. 26.08.1967 (м. Київ). П. 30.06.2004 (м. Київ). Осв. – Київський державний університет ім. Т. Шевченка, факультет журналістики (1989). Працювала – в газеті “На екранах України”, в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України, відділ образотворчого мистецтва н. с. (з 1991). Кандидатська (17.00.05) “Творчість Олександра Архипенка першої чверті XX ст.” (1996, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 01.57.02). Член Національної спілки кінематофаїстів України. Автор мистецтвознавчих статей у збірниках і пресі. Монографії: “Олександр Архипенко. Перші кроки” (1994), “Іван Кавалерідзе. Грані творчості” (1995, у співавт.), “Відновлення історії. Пам'ятник княгині Ользі в Києві” (1996, у співавт.), “Іван Кавалерідзе. Скульптура” (1997, у співавт.), “Ярослав Мудрий” Івана Кавалерідзе” (1998, у співавт.), “Новаторство Архипенка” (2001), “Український біофаїчний кінодовідник” (2001, у співавт.), “Кіномистецтво України в біографіях” (2004, у співавт.), “Друге життя митця” (2003, у співавт.).

Скляренко Галина Яківна – канд. мистецтвознав. Н. 26.03.1955 (м. Київ). Осв. – КДХІ, аспірантура ІМФЕ ім. М.Рильського. Працює – в ІМФЕ ім. М. Рильського у відділі образотворчого мистецтва с. н. с. (з 1980). Кандидатська (17.00.04) “Монументально-декоративное искусство в общественных зданиях Украины 1970-х гг. (к проблеме архитектурно-художественного ансамбля в городской среде)” (1984). Член НСХУ. Премія НАН України молодим вченим (1980). Член НСХУ. Премія по критиці НСХУ (1989). Премія ІМФЕ (1990). Перша премія журналу “Образотворче мистецтво” – “Мистецтвознавець – 2008”. Напрямки дослідження: мистецтво та культура XX - поч. XXI ст., українське новітнє мистецтво. Є автором близько 300 статей. Монографія: “Художник и город” (1990), “Яким Левич: живопис на перехресті часу” (2002), “На берегах. Нотатки до українського мистецтва XX ст.” (2007), розділ “Великі образи Великого майстра” у колективній монографії “Іван Кавалерідзе: життя і творчість” (2007), розділи до “Історії українського мистецтва”. - Т. 5 – “Мистецтво XX ст.” (2007), розділи до “Нарисів з історії образотворчого мистецтва України XX ст. - Книга 2. (2006).

Слободян Олег Олексійович – канд. мистецтвознав. Н. 27.06.1947 (Вигода Івано-Франківської обл.). Осв. – КДХІ, факультет теорії та історії мистецтва (1979). Працює – у Коломийському музеї народного мистецтва Гуцульщини н. с., зберігачем фонду кераміки (1974 - 1978), у Косівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва ім. В. Касіяна ЛНАМ викладачем, завідувачем кафедри історії мистецтва та гуманітарних наук. Кандидатська (17.00.06) “Пістинський центр гончарства XIX - першої пол. XX ст. (історія, типологія, художні особливості, майстри)” (2001, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2004). Член НСХУ (1990). Напрямки дослідження: кераміка XIX - першої пол. XX ст. Є автором близько 40 керамологічних публікацій. Монографія “Пістинська кераміка XIX - першої пол. XX ст.” (2004).

Смирнова Тамара Борисівна – канд. мистецтвознав. Н. 25.11.1956 (м. Рівне). Осв. – Санкт-Петербурзька академія мистецтв (1982). Працює – у Рівненському інституті слов'янознавства (з 1985). Кандидатська (17.00.05) “Становлення пейзажного жанру в німецькому живописі та графіці першої третини XVI ст. в контексті ренесансної картини світу” (2000, АОМА, К. 26.103.01). Член НСХУ (2002). Напрямки дослідження: західноєвропейське мистецтво (Німеччина), формування жанрів (живопис, графіка).

Смірнова Тетяна Василівна – канд. мистецтвознав. Осв. – Кримський державний

педагогічний інститут ім. М. Фрунзе, Інститут живопису, скульптури і архітектури ім. І. Рєпіна Академії Мистецтв СРСР. Працює – у Севастопольському Національному технічному університеті на кафедрі українознавства, педагогіки й культурології завідувачем. Кандидатська (17.00.05) “Стилістичні проблеми творчості Томаса Гейнсборо” (2002, НАОМА, К. 26.103.01). Вчене звання доцента. Член Асоціації Американістів України, голова товариства УАК “Созидание” в Севастопольському Національному технічному університеті (з 2010). Відмінник Освіти України (2005). Займається суспільною роботою: керівник Гендерного ресурсного Центру при Севастопольській міській адміністрації, заступник по ідеології Голови Севастопольського відділення Всеукраїнського Жіночого Об’єднання “Дія”, віце-президент Асоціації “Жінки Освіти і Науки України”. Нагороди – Диплом, Перша Премія, Почесний Знак Міністерства освіти й науки України “За досягнення в навчально-виховній і науково-методичній роботі” (1991), Почесні грамоти МОН, Академії Педагогічних Наук України, ДА Севастополя. Переможець в номінації “Діячі науки за досягнення в освіті та просвітницькій діяльності” Форуму “Загальне визнання – Маю честь жити в Севастополі”. Є автором близько 50 публікацій. Монографія: “Основи теорії стилю”.

Смолій Юлія Олександрівна – канд. мистецтвознав. Н. 24.09.1957 (м. Карл-Маркс-Штадт (тепер – Хемниць), Німеччина). Осв. – Дніпропетровське державне музичне училище ім. М. Глінки, фортепіанний факультет (1976), КДХІ, факультет теорії та історії мистецтва (1984), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України за спеціальністю “Декоративне та прикладне мистецтво” (1993). Працює – у Державному музеї українського народного декоративного мистецтва, Центральному державному архіві-музеї літератури та мистецтва УРСР, в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України у відділі образотворчого мистецтва, а згодом – у відділі декоративного мистецтва н. с. Кандидатська (17.00.06) “Хатнє малювання Петриківки другої пол. XIX - першої третини XX ст. (витоки, еволюція, художні особливості)” (2011). Член НСХУ (2000). Член Національної Спільноти народних майстрів України. Напрямки дослідження: теорія та історія народного мистецтва, золототкацтво XVIII ст., декоративне мистецтво та архітектура України кін. XIX – поч. XX ст., історія українського мистецтвознавства. Є автором близько 300 публікацій. Монографії: “Петриківське малювання” (1997), “Т. Пата” (1998), “Н. Білокінь” (1999), “Писанки Катеринославщини” (2000), “Генезис українських селянських стінописів” (2001).

Смоліна Ольга Олегівна – канд. мистецтвознав. Працює – у Технологічному інституті Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля (Луганськ) на кафедрі гуманітарних дисциплін і української мови доцентом. Кандидатська (17.00.01) “Монастирі Слобідської України другої пол. XVII - поч. XX ст. як історико-культурне явище” (2003, ХДАК, К. 64.807.01). Вчене звання доцента.

Соколюк Людмила Данилівна – д-р мистецтвознав. Н. 16.11.1937 (м. Харків). Осв. – Харківський державний університет ім. М. Горького (1960). Вчителі з фаху: Т. Алексєєва, А. Верещагіна (1978 - 1983). Працює – у районній газеті журналістом та на радіо літ. працівником, редактором у с-щі Велике Солдатське Суджанського р-ну Курської обл. (1961 - 1964), в обласній газеті “Красное знамя” (1964 - 1974), на Харківському телебаченні ст. редактором випуску (1974 - 1978), у ХДАДМ на кафедрі теорії і історії мистецтва (з 1979) завідувачем. Кандидатська (17.00.04) “Харківська художня школа і її роль у формуванні системи художньої освіти на Україні в XVIII ст.” (1978). Докторська (17.00.05) “Михайло Бойчук та його концепція розвитку українського мистецтва (перша третина XX ст.)” (2004, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.01). Вчене звання професора (1997). Член НСХУ (1988). Член Асоціації мистецтвознавців (АІСА). Напрямки дослідження: українське мистецтво 1920 - 30-х рр., сучасне мистецтво. Є автором близько 200 публікацій. Монографії: “Харківська художня школа та її роль у формуванні системи художньої освіти на Україні в XVIII ст.” (1978), “Бойчукізм і проблема стилю в українському мистецтві першої третини XX ст.” (1993), “Графіка бойчукістів” (2002), “Михайло Бойчук та його школа” (2014).

Соловйова Ольга Семенівна – канд. мистецтвознав. Осв. – Харківський інженерно-будівельний інститут, спеціальність “Архітектура” (1975). Працює – у проектному інституті

Харківпроект (1975 - 1987), у Харківському Національному університеті міського господарства ім. О. Бекетова на кафедрі містобудування доцентом (з 1987), у Харківській Національній академії міського господарства на кафедрі архітектурного моніторингу міського середовища завідувачем (2008 - 2013). Кандидатська (17.00.01) “Садово-паркове мистецтво як виразник культур, що змінюються (питання семантичної та просторової ієрархії)” (1998, ХДІК, Д. 64.807.01). Член авторської групи з розробки генплану Харкова (1984). Член Національної Співки Архітекторів (1984). Член Національної Співки журналістів України (2006). Напрямки дослідження: гуманітарний фактор архітектури і архітектурний моніторинг в умовах стійкого розвитку міста. Є автором більше 22 статей, 4 навчальних посібників. Монографії: “Гуманітарний комплекс архітектури” (у співавт.), “Введення в архітектурний моніторинг” (у співавт.), “Парки - двірцево-паркові ансамблі”.

Соломченко Олексій Григорович – канд. мистецтвознав. Н. 06.06.1920 (с. Казимирівці, (нині Горохове) Кагарлицький р-ну Київської обл.). П. 2002. Осв. – Одеське державне художнє училище, Ленінградська Академія мистецтв (1960), аспірантура при ІМФЕ (1960). Працював – у Косівському училищі прикладного мистецтва викладачем, директором. Член НСХУ (1964). Член Співки народних майстрів України (1998). Заслужений працівник культури України (1996). Перший лауреат районної мистецької премії ім. Ю. Шкрібляка (1993). Автор понад 1200 публікацій. Монографії: “Гуцульське народне мистецтво і його майстри” (1959), “Народні таланти Прикарпаття” (1967), “Писанки українських Карпат” (2004).

Сом-Сердюкова Олена Миколаївна – канд. мистецтвознав. Н. 21.10.1966 (м. Київ). Осв. – КДХІ, факультет теорії та історії мистецтв (1989), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського (1997). Працює – у Державній художній середній школі ім. Т. Шевченка викладачем історії мистецтв (1988 - 1992), у Державній академії керівних кадрів культури та мистецтв ст. викладачем (1998 - 2004), у Національному університеті “Києво-Могилянська академія” (з 2001). Кандидатська (17.00.06) “Тенденції розвитку київської школи художнього скла 1950-х - 1990-х рр.” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2004). Член НСХУ (2000). Вчений секретар відділення синтезу пластичних мистецтв АМУ (2003 - 2006). Член міжнародної організації арт-критиків АІСА (2006). Є автором близько 150 публікацій, куратором 30 виставок. Монографії: “Життя без архіву” (2006) та “Icons: Texts and Contexts” (2013).

Станкевич Михайло Євстахійович – д-р мистецтвознав член-кореспондент НАМ України (2002). Н. 01.08.1948 (с. Жизномир Буцацького р-ну Терноп. обл.). Осв. – Буцацька художня школа (1964), Косівське училище прикладного мистецтва (1968), КДХІ, факультет теорії та історії мистецтва (1978). Працює – у Буцацькій середній школі № 1 художником-оформлювачем, у радгоспі-технікумі викладачем естетики (1975 - 1980), у львівському Музеї етнографії та художнього промислу м. та с. н. с. (1980 - 1990), в Інституті народознавства НАН України у відділі народного мистецтва завідувачем відділу (1990 - 2008), в Інституті мистецтв ПНУ ім. В. Стефаника на кафедрі дизайну і теорії мистецтва завідувачем (з 2008). Кандидатська “Прорезной орнамент в системе декора украинского жилища” (1986). Докторська (17.00.06) “Українське художнє деревообробництво XVII - XX ст. (Концепція декоративності. Історія. Типологія і художні особливості)” (1995, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання професора (2000). Член НСХУ (1988). Голова СКІМ – (з 1999). Лауреат премії ім. С. Гординського (2004). Срібна медаль НАМУ (2008). Лауреат премії ім. братів Лепких (2010). Є головним редактором наукового збірника “Мистецтвознавство” СКІМ (з 1999), головою редколегії вісника Прикарпатського університету серія “Мистецтвознавство”. Напрямки дослідження: теорія та історія пластичного мистецтва. Є автором понад 220 дослідницьких і науково-популярних праць. Монографії: “Українські витинанки” (1986), “Структура художнього тексту хреста” (1997), “Скульптура Володимира Мельника” (2000), “Проблеми етномистецької традиції в модерні й авангарді” (2001), “Українське художнє дерево XV - XX ст.” (2002), “Проблеми теорії дослідження пластичних мистецтв” (2003), “Автентичність мистецтва” (2004), “Утилітарність декоративного мистецтва” (2004), “Словник українського

сакрального мистецтва” (2006, у співавт.), “Бучач та околиці” (2010).

Станкевич Юрій Михайлович – канд. мистецтвознав. Н. 25.07.1977 (м. Бучач Терноп. обл.) Осв. – Бучацька художня школа (1991), ЛНАМ, факультет історії і теорії мистецтва (1999), аспірантура Інституту народознавства НАН України (2004). Стажування у Вашингтонському університеті (2003). Працює – у галереї “Яровіт” у Львові завідувачем (1998 - 2001), у банківському бізнесі керівником відділів маркетингу і реклами (2004 - 2012), у готельному бізнесі маркетинговим менеджером (з 2012). Кандидатська (17.00.06) “Українське художнє палітурництво XVI - поч. XX ст. у контексті західноєвропейського інтролігаторства” (2004, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член СКІМ (1999). Автор більше 10 публікацій у галузях мистецтвознавства і маркетингу.

Стасенко Володимир Васильович – канд. мистецтвознав. Н. 13.02.1972 (м. Львів). Осв. – Львівське училище прикладного мистецтва ім. І. Труша (1991), Українська академія друкарства (1996), аспірантура ЛАМ (2000). Працює – у науково-дослідній частині ЛАМ (2001 - 2002), в Українській академії друкарства на кафедрі книжкової графіки та дизайну друкованої продукції завідувачем (2005). Кандидатська (17.00.05) “Дереворізи кириличних книг Галичини XVII ст. та відображення в них образів Христа і Богородиці” (2001, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член НСХУ (1997). Член СКІМ (1998). Член Спільноти дизайнерів України (2005). Нагороджений Почесною грамотою МОН України (2005, 2008). Напрямки дослідження: сучасне мистецтво, українське друкарство. Монографії: “Початки українського друкарства” (2000, у співавт.), “Христос і Богородиця у дереворізах кириличних книг Галичини XVII ст.: особливості розробки та інтерпретації образу” (2003), “Спадкоємці першодрукаря. Словник митців випускників та викладачів кафедри графіки Української академії друкарства” (2010).

Стельмашук Галина Григорівна – д-р мистецтвозна., член-кореспондент НАМ України (1994). Н. 10.05.1943 (м. Луцьк). Осв. – ЛДПДМ (1971). Працює – у Львівському відділенні ІМФЕ ім. М. Рильського на науковій роботі (1976 - 1989), у ЛНАМ ст. викладачем, професором (1989 - 2001), в Українській академії дизайну у м. Львові проректором з наукової роботи (2001 - 2002), у ЛНАМ завідувачем кафедри історії та теорії мистецтва (з 2003). Кандидатська “Традиційний народний одяг українського Полісся” (1983). Докторська (17.00.05) “Традиційні головні убори українців (Функції. Класифікація. Символи та обереги. Художні особливості)” (1994, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання професора (1996). Член НСХУ (1989). Лауреат премії ім. С. Гординського (2002). Відмінник освіти (2004). Відзначена нагрудним знаком “За наукові досягнення” (2006). Член Експертної ради ДАК України. Член редколегій багатьох наукових видань і періодики. Нагороджена: нагрудним знаком Петра Могили (2001), нагрудним знаком Міністерства освіти і науки України “За наукові досягнення” (2006), Золотою медаллю АМУ (2013). Є автором кількох монографій, навчальних посібників, розділів у колективних наукових виданнях НАН України, близько 300 публікацій. Напрямки дослідження: український народний одяг, мистецькі персоналії. Монографії: “Український народний одяг XVII - поч. XIX ст. в акварелях Ю. Глоговського” (1988, у співавт.), “Традиційні головні убори українців” (1993), “Український стрій” (2000, у співавт.), “У XXI століття – з мистецтвом”: довідник (2000), “Давнє вбрання на Волині: етнографічно-мистецтвознавче дослідження” (2006), “Екслібриси родини Опанащуків” (2007), “Творчий портрет Миколи Опанащука. Графіка. Малярство” (2007),), “Українське народне вбрання” (2013), “Українські народні головні убори” (2013), “Українські митці у світі. Матеріали до історії українського мистецтва XX ст.” (2013) та підручники “Українське народознавство” (1994, у співавт.), “Нариси з історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва” (1995, у співавт.), “Українське народознавство: підручник” (2004, у співавт.).

Степовик Дмитро Власович – д-р мистецтвознав., д-р філософії та д-р богословських наук, академік Академії наук Вищої школи України (2004). Н. 07.10.1938 (с. Слободище, Житомирської обл.). Осв. – Київський державний університет ім. Т. Шевченка (1960), аспірантура НАН України. Працює – у редакції газети “Молодь України” на посаді літературного працівника, у відділі пропаганди культури й мистецтва завідувачем (1960 - 1967), в ІМФЕ ім. М. Рильського НАНУ у відділі образотворчого мистецтва м. н. с., н. с.,

завідувачем. Кандидатська “Творчість гравера XVII ст. Олександра Антонія Тарасевича” (1970). Докторська “Прогрессивные направления в болгарском изобразительном искусстве: 1878 - 1978 гг.” (1984). Доктор філософії (1990), доктор богословських наук (2001). Вчене звання професора (1992). Член НСХУ (1976). Нагороди: президентський орден “За заслуги” 2-го ступеня (2008). Церковні ордени Української Православної Церкви Київського Патріархату: святого рівноапостольного князя Володимира Великого 3-го ступеня (1998), 2-го ступеня (2003), 1-го ступеня (2008), святих рівноапостольних Кирила і Мефодія (2005). Лауреат премій: ім. І. Франка Президії Академії наук України (1990), Фонду духовного відродження ім. митрополита А. Шептицького (1992), Міжнародної премії Фондації Антоновичів (м. Вашингтон, США, 1998), Міжнародної премії Фонду Воляників-Швабінських (м. Нью-Йорк, США, 2005), премії ім. І. Нечуя-Левицького Українського Фонду культури (2007), премії ім. митрополита Іларіона Огієнка (2009), Міжнародної премії Фондації Воскобійників (м. Бока Ратон, штат Флорида, США, 2009). Напрямки дослідження: сакральне (християнське) образотворче мистецтво Середньовіччя та Нової доби XVII - XVIII ст. - ікони, фрески, мозаїки, гравюри, книжкова мініатюра, зв'язки давнього українського образотворчого мистецтва з мистецтвом країн Заходу, творчість майстрів образотворчого мистецтва. Є автором понад 500 публікацій. Монографії: “О. Тарасевич” (1975), “Українсько-болгарські мистецькі зв'язки” (1975), “Українська графіка XVI - XVIII ст.” (1982), “Леонтій Тарасевич і українське мистецтво бароко” (1986), “Іван Щирський: Поетичний образ в українській бароковій гравюрі” (1988), “Скарби України” (1990), “Скульптор Михайло Паращук” (1994), “Скульптор Лео Мол” (1995), “Історія української ікони X - XX ст.” (1996), “Скульптор Михайло Черешньовський” (2000), “Історія Києво-Печерської лаври” (2001), “Українська ікона: Іконотворчий досвід діаспори” (2003), “Яків Гніздовський” (2003), “Сучасна українська ікона” (2005), “Патріарх Мстислав: Життя і архіпастирська діяльність” (2007), “Мистецтво ікони: Рим - Візантія - Україна” (2008), “Українська гравюра бароко” (2011), “Наслідуючи Христа: Віруючий у Бога Тарас Шевченко” (2013).

Сторчай Оксана Вікторівна – канд. мистецтвознав. Н. 25. 07. 1962 (м. Київ). Осв. – КДХІ, спеціальність “Історія і теорія образотворчого мистецтва” (1984). Працює – у Державному музеї Т. Шевченка н. с., у Музеї західного і східного мистецтва (зараз Музей мистецтв В. і Б. Ханенків) н. с., у Національному історичному музеї України н. с., у Національному науково-дослідному реставраційному центрі України реставратором творів графіки II категорії, в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України у відділі образотворчого мистецтва н. с. (з 2003). Кандидатська (17.00.05.) “Становлення й розвиток мистецької освіти у Київському університеті (1834 - 1924 pp.)” (2010, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.02). Член НСХУ. Член ІСОМОС. Напрямки дослідження: мистецька освіта в Києві XIX - поч. XX ст., наукова й образотворча творчість українських мистецтвознавців II пол. XIX - поч. XX ст., творчість українських художників поч. XX ст. тощо. Є автором більше 80 статей. Монографія: “Мистецька освіта в Київському університеті (1834 - 1924 pp.)” (2009).

Студенець Наталя Василівна – канд. мистецтвознав. Осв. – Республіканська художня середня школа ім. Т. Шевченка (1987), ЛДПДМ (1993), аспірантура ЛНАМ (1997). Працює – в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України у відділі декоративно-прикладного мистецтва на посадах м. н. с. (2004 - 2006), н. с. (2006 - 2012) та с. н. с. (з 2012), а також у КДПДМ ім. М. Бойчука, КНУКІМ, НАКККІМ викладачем дисциплін з теорії, історії, практики декоративно-прикладного мистецтва та дизайну. Кандидатська (17.00.06) “Хатній (настінний) розпис Поділля” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01). Напрямки дослідження: теорія та історія декоративно-прикладного мистецтва, історія українського мистецтвознавства. Є автором публікацій (статей, рецензій, коментарів, тез) у спеціалізованих журналах і збірниках. Член редакційної колегії колективного п'ятитомного видання “Історія декоративного мистецтва України” (2009 - 2011). Монографія: “Традиційний стінопис Поділля кін. XIX - першої пол. XX ст.” (2010).

Студницька Мар'яна Романівна – канд. мистецтвознав. Н. 18.05.1966. Осв. –

ЛДПДМ, спеціальність “Художнє оформлення і моделювання виробів текстильної та легкої промисловості” (1989), докторантура ЛНАМ (2011). Працює – у ЛАМ на кафедрі історії та теорії мистецтва викладачем (з 1997), ст. викладачем (з 2001), доцентом (з 2002). Кандидатська (17.00.06) “Скульптурний декор в архітектурі Західної України XVII - XVIII ст.” (1997, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання доцента (2012). Напрямки дослідження: художня культура України XIV - XX ст., мистецтво давнього світу, мистецтво Античного світу, творчість Ю. Магалецького. Праці: “Історія мистецтва країн Сходу” (2004), “Львів: мистецький простір міста. Том 1: Художня синестезія міського середовища” (2015, у співавт.). Є автором понад 20 публікацій.

Суша Любов Михайлівна – етнолог, культуролог Н. 27.07.1910 (с. Любель Великомоствівського (Нестерівського) р-ну (тепер Жовківський р-н) Львів. обл.). П. 1988 (м. Львів). Осв. – Львівська Державна академічна гімназія, Львівська приватна жіноча гімназія СС Василян, Львівський університет, гуманітарний історико-філологічний факультет (1935). Працює – у V Львівському Державному ліцеї та гімназії ім. Ожешкової (1935), у Львівській середній школі № 9 (1941), у Державному Етнографічному музеї н. с. (1944 - 1970). Кандидатська (істор. науки) “Художні металеві вироби українців Східних Карпат (Станіславівська, Чернівецька, Дрогобицька, Закарпатська обл.: історико-етнографічне дослідження)” (1954). Напрямки дослідження: народне мистецтво, художній метал. Монографії: “Художні вироби з металу” (1951), “Українці” (1959, у співавт.).

Т

Таранушенко Степан Андрійович – мистецтвознавець Н. 09.12.1889 (Лебедин Харківської обл.). П. 13.10.1976 (м. Київ). Осв. – народне та міське училища, Охтирська класична гімназія, Харківський університет, історико-філологічний факультет (1916). Працює – у музеї красних мистецтв і старожитностей асистентом (1918), директором (1920), у Полтавському історико-філологічному факультеті доцентом (1918), у Харківській Академії теоретичних знань на кафедрі історії української культури н. с. (1921), завідувачем сектора мистецтва кафедри. Дійсний член кафедри мистецтвознавства (1924), у Харківському художньому інституті професором (1924 - 1929), у Харківському республіканському музеї українського мистецтва директором (1920 - 1933), у монументально-архітектурній секції харківського Губкопмису (Губернський комітет охорони пам'яток мистецтва) (з 1922), крайовим інспектором по Лівобережжю (з 1926), у Курській обласній картинній галереї с. н. с., в Академії архітектури, у відділі вивчення історії українського мистецтва та народної творчості. Член секції мистецтв Всеукраїнської атестаційної комісії. Напрямки дослідження: дерев'яна монументальна архітектура Лівобережжя. Монографії: “Покровський собор у Харкові” (1923), “Хата по Єлисаветинському пр. під ч. 35 в Харкові”, “Лизогубівська кам'яниця у м. Седневі” (1932), “Монументальна дерев'яна архітектура Лівобережної України” (1976), “Житло старої Слобожанщини”, “Український килим” (пор.: Історія українського мистецтва”, т. 3., 1968), “Урядові будівлі Лівобережної України XVIII ст.” (1958).

Тарасенко Андрій Андрійович – канд. мистецтвознав. Кандидатська (17.00.05) “Міфологічні мотиви і образи в образотворчому мистецтві Одеси останньої третини XX – поч. XXI ст. (2007, ХДАДМ, К. 64.109.01).

Тарасенко Ольга Андріївна – д-р мистецтвознав. Н. 14.09.1949 (м. Сімферополь). Осв. – Одеський державний педагогічний інститут ім. К. Ушинського (1971), аспірантура Московського державного університету ім. М. Ломоносова (1985). Педагоги з фаху: Д. Сараб'янов, М. Алінов, О. Попов. Працює – у Південноукраїнському національному педагогічному університеті ім. К. Ушинського на кафедрі образотворчого мистецтва завідувачем. Кандидатська “Пути освоения наследия Древней Руси в живописи кон. XIX - нач. XX вв.” (1979). Докторська (17.00.05) “Проблема национального стиля в живописи модерна и авангарда (творчество украинских и русских художников кон. XIX – нач. XX вв.” (1996, ЛАМ, Д. 04.12.01). Член НСХУ (1980). Основні твори: публікації – “Проблеми

національного стилю в живопису модерну та авангарду” (1996), “Національне джерело підсвідомого в живопису В. Кандинського” (1998), “Магічний театр П. Філонова” (2000).

Тесленко Ірина Олегівна – канд. мистецтвознав. Н. 25.06.1978 (м. Краматорськ Донецької обл.). Осв. – Краматорський економіко-гуманітарний інститут, спеціальність “культурологія” (2000), аспірантура ХДАДМ (2004). Працює – у ХДАДМ на кафедрі історії та теорії мистецтва викладачем (з 2002). Кандидатська (17.00.05) “Орієнталізм в українському образотворчому мистецтві першої третини XX ст.” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). Напрямки дослідження: українське образотворче мистецтво першої третини XX ст., зокрема графіка, східні мотиви в мистецтві цього періоду. Є автором близько 20 публікацій.

Типчук Вікторія Мирославівна – канд. мистецтвознав. Н. 29.01.1974 (с. Отинія Коломийського р-ну Івано-Франківської обл.). Осв. – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, художній факультет (1996), аспірантура Прикарпатського університету ім. В. Стефаника (2000). Працює – у Прикарпатському університеті ім. В. Стефаника на художньому факультеті викладачем (з 2001), на кафедрі образотворчого мистецтва викладачем композиції та історії мистецтв (з 2005). Кандидатська (17.00.06) “Мистецькі традиції і новаторство у творчості Василя Турчиняка 1900 - 1939 рр.” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2006). Напрямки дослідження: різьбярство Гуцульщини кін. XIX - поч. XX. Є автором понад 10 статей (з 2005).

Титаренко Олексій Михайлович – мистецтвознавець, арт-куратор. Н. 12.04.1956 (м. Львів). Осв. – КДХІ (1985). Працює – у Центрі сучасного мистецтва “М 17” (2010 - 2013). Член НСХУ (1999). Основні кураторські проекти – “Міжнародна бієнале нефігуративного живопису” (1998), “Мистецтво України XX ст. (1998 - 2000, у співавт.)”, “Віртуальний музей” (2000), “Катакомби”, ЦСМ “Совіарт”, Ініціатива “Проект-01”.

Тихонюк Олена Володимирівна – канд. мистецтвознав. Н. 08.08.80. Осв. – Косівський коледж прикладного та декоративного мистецтва, відділення художньої кераміки (1996 - 2000), НАОМА, майстерня книжкової графіки (2006), аспірантура КДПДМ ім. М. Бойчука (2009). Працює – у КДПДМ ім. М. Бойчука на кафедрі рисунку викладачем (з 2007), на кафедрі графічного дизайну доцентом (2010 - 2012), у НАОМА на кафедрі дизайну доцентом (з 2012). Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво витинанки в Україні кін. XX - поч. XXI ст.” (2010, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08). Вчене звання доцента (2010). Напрямки дослідження: українська витинанка кін. XX - поч. XXI ст. Є автором близько 25 статей.

Тищенко Олександр Романович – канд. мистецтвознав. Н. 1914. Працює – у КДХІ на кафедрі історії мистецтв в. о. доцента. Напрямки дослідження: народна та декоративно-прикладна кераміка. Монографії: “Майоліка” (1966, у співавт.), “Історія українського мистецтва” (1968, у співавт.).

Тканко Ольга Дмитрівна – канд. мистецтвознав. Н. 16.05.1979 (м. Львів). Осв. – ЛАМ, спеціальність “Дизайн” (2002), аспірантура ЛНАМ (2005). Працює – на ВАТ “Маяк” у м. Львові стажером (2000), в Академії мистецтв ім. В. Стжемінського у м. Лодзі (Польща) проходила дизайнерську практику (2000), у ЛНАМ на кафедрі дизайну костюму викладачем (з 2005), ст. викладачем (з 2009). Вчене звання доцента (з 2013). Кандидатська (17.00.06) “Мистецтво костюму в Україні кін. XX – поч. XXI ст.: тенденції, школи, національна специфіка” (2009, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Напрямки дослідження: історія моди, дизайн одягу, львівська школа моделювання, сучасна українська мода. Є автором понад 15 статей.

Ткаченко Руслана Василівна – канд. мистецтвознав. Кандидатська (26.00.01) собливості художніх інтерпретацій ігрової парадигми у мистецьких розвідках російських символістів та футуристів кін. XIX - поч. XX ст.” (2009, ДАКККіМ, Д. 26.850.01).

Тріска Оксана Олегівна – канд. мистецтвознав. Н. 28.10.1963 (м. Львів). Осв. – Львівське училище декоративного і прикладного мистецтва ім. І. Труша, спеціальність “Художній розпис” (1982), художня Академія (Вільнюс, Литва), факультет монументального мистецтва, спеціальність “Вітраж” (1989), аспірантура (2006 - 2009). Працює – в Інституті народознавства НАН України, у відділі народного мистецтва н. с. Кандидатська (17.00.06)

“Народна ікона на склі другої пол. XVIII - XIX ст.: європейський контекст” (2009, ПНУ ім. В. Стефаника, К. 20.051.08). Член НСХУ (2003). Напрямки дослідження: історія та теорія мистецтва, народний іконопис на склі, хатня ікона, творчість української еміграції XX ст. у Чехії. Є автором близько 20 статей.

Турченко Юрій Якович – д-р мистецтвознав. Н. 1923 (с. Жуків Полтавської обл.). Осв. – Київський університет (1950). Працює – в ІМФЕ зав. відділу образотворчих мистецтв. Член Спілки художників УРСР. Напрямки дослідження: українське образотворче мистецтво, графіка. Монографії: “М. І. Мурашко” (1956), “Київська рисувальна школа” (1956), “Питання художньої освіти” (1959), “Портрети українських кобзарів О. Сластіона” (1961), “Український радянський естамп” (1962), “Український естамп” (1964), “Українська радянська графіка” (1957, у співавт.), “Українська дожовтнева реалістична графіка” (1961, у співавт.).

У

Урсу Наталія Олексіївна – д-р мистецтвознав. Н. 01.01.1952 (сmt. Вулканешти, Молдова). Осв. – ЛДПДМ, спеціальність “Художній текстиль” (1974), аспірантура Московського вищого художньо-промислового училища (б. Строгановське) (1986). Працює – у Кишинівському технологічному технікумі викладачем рисунку, живопису, композиції та моделювання одягу (до 1981), у Кишинівському педагогічному університеті ім. Іона Крянге асистентом, ст. викладачем, доцентом і завідувачем кафедри декоративно-прикладного мистецтва художньо-графічного факультету (1982 - 1984), у Молдавському державному інституті мистецтв на кафедрі образотворчого мистецтва викладачем (1984 - 1985), у Кам’янець-Подільському державному педагогічному інституті на кафедрі музики та образотворчого мистецтва ст. викладачем (1992 - 1995), доцентом (1995 - 1997), викладачем кафедри педагогіки і методики початкового навчання і образотворчого мистецтва (1997 - 2004), завідувачем кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва педагогічного факультету (2004 - 2006), завідувачем кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Кам’янець-Подільського Національного університету ім. І. Огієнка (з 2007). Кандидатська (17.00.05) “Интерьер народного жилища Молдавии (опыт исследования эстетического формирования жилой среды)” (1986). Докторська (26.00.05) “Сакральне мистецтво домініканського ордену на землях України (XVII - XIX ст.)” (2008). Вчене звання доцента (1993). Почесні грамоти МОН України, Хмельницької обл. ради, Кам’янець-Подільської міської ради, університету, Відмінник освіти Молдови (1987) і України (2001), Грант Міжнародної Асоціації наукових товариств (Нью-Йорк, 2005), медаль “За вагомий внесок у розвиток освіти і науки” МОН України (2007), Нагрудний знак “За наукові досягнення” МОН України (2007). Член НСХУ. Член національної спілки краєзнавців України. Командорський Хрест Міжнародного Ордену Св. Станіслава (2010). Напрямки дослідження: проблеми відродження національної мистецької спадщини, дослідження сакрального мистецтва домініканського ордену на землях України. Є автором близько 200 наукових праць в галузі мистецтвознавства, теорії, історії та методики викладання образотворчого мистецтва. Монографії: “Мистецька спадщина домініканського ордену XVII - XIX ст. на території України” (2007), “Культурно-мистецька спадщина Поділля у художніх фотографіях Михайла Грейма (друга пол. XIX - поч. XX ст.)” (2012, у співавт.), “Нариси з історії образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини” (2012).

Ф

Федина Оксана Ярославівна – канд. мистецтвознав., Н. 29.07.1968 (м. Львів). Осв. – ЛДПДМ. Працює – у ЛНАМ на кафедрі дизайну костюма викладачем (з 1996), завідувачем (з 2006), проректором з навчально-педагогічної роботи (2010), в Українській академії дизайну (з 2001). Кандидатська (17.00.06) “Весільний костюм в Галичині кін. XIX - XX ст. (художньо-образна характеристика)” (1996, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання доцента (2005). Учасник виставки “Творчість мистецтвознавців” (Львів, 2007). Є автором і учасником

різноманітних проектів у сфері дизайну одягу: проект репрезентативного костюма для наглядчак виставкових залів Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України (Львів, 2008). Голова журі Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності серед майстрів виробничого навчання системи професійно-технічної освіти з професії кравець (2012). Напрями дослідження: художньо-образна система традиційного українського костюма, теорія та методологія дизайну одягу. Є автором біля 30 публікацій та 5 методичних розробок.

Федорук Олександр Касьянович – д-р мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (2003), заслужений діяч культури Польщі (1977), дійсний член НАМ України (2000). Н. 27.09.1939 (м. Мерікур-Коран Франція). Осв. – Львівський державний університет ім. І. Франка, факультет журналістики (1960), Ленінградський інститут живопису, скульптури і архітектури ім. І. Рєпіна (1968), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України (1971). Працює – у редакції газети “Голос колгоспника” на Тернопільщині завідувачем відділу (1960 - 1962), у редакціях газет “Ровесник”, “Вільне життя” (м. Тернопіль) (1963 - 1968), в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України вченим секретарем (1971 - 1985), заступником директора (1985 - 2004), заступником голови Колегії з питань гуманітарної політики ВРУ, головою Національної комісії з питань повернення в Україну культурних цінностей (1992 - 1993), головою Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України (1992 - 2004), у НАОМА на кафедрі теорії та історії мистецтва завідувачем (з 2004). Кандидатська “Украинско-польские связи в изобразительном искусстве второй пол. XIX – нач. XX вв.” (1971). Докторська (17.00.05) “Польський живопис 1945 - 1965 рр.: розвиток реалістичних традицій і авангарду” (1996, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 01.57.02). Вчене звання професора (2004). Член НСХУ (1977). Нагороди: орден князя Ярослава Мудрого V ступеня (2009), Почесна Грамота ВРУ (2004), Золота медаль АМУ (2004). Пр. ім. О. Білецького (1988) та О. Пчілки (1993). Є гол. редактором журналу “Образотворче мистецтво” (з 2006). Є автором понад 100 наукових праць з питань розвитку українського і зарубіжного мистецтва. Монографії: “Народжені в Елладі” (1984), “Образотворче мистецтво НДР” (1986), “Корнило Устиянович” (1992), “У колі традицій та авангарду (польський живопис повоєнних років)” (1995), “Василь Хмелюк” (1996), “Дивосвіт Аки Перейми” (1996), “Радість і смуток Ярослава Пстрака” (1997), “Людмила Морозова. Альбом” (2000), “Микола Бутович. Життя і творчість” (2002), “Андрій Чебикін – крила щедрої душі” (2004), “Пластика Петра Капшученка” (2004), “Перетин знаку” (у 3 книгах, 2006 - 2008), “Маєстро художнього скла Андрій Бокотей” (2008), “Кераміка Перейми” (2011) та ін.

Федорчук Олена Степанівна – канд. мистецтвознав. Н. 28.10.1962 (м. Львів). Осв. – Львівське училище прикладного мистецтва ім. І. Труша, відділення художнього ткацтва (1981), Львівський державний університет ім. І. Франка, історичний факультет (1990). Працює – у Державному музеї етнографії та художнього промислу (м. Львів) лаборантом (1982 - 1984), у СШ № 27 вчителем образотворчого мистецтва (1984 - 1985), у Львівській ВШ № 13 вчителем історії (1987 - 1991), у Львівській СШ № 73 вчителем образотворчого мистецтва (1991 - 1992), в Інституті народознавства НАН України у відділі народного мистецтва м. н. с. (з 2003), н. с. (з 2005), с. н. с. (з 2007). Кандидатська (17.00.06) “Народні прикраси з бісеру Західної України XIX - першої пол. XX ст. (Історія, технологія, типологія, художні особливості)” (2004, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член НТШ. Член СКІМ. Напрямки дослідження: історія та теорія українського народного мистецтва, художні вироби з бісеру в Україні, бісер у декорі народного одягу, бісер у творах сакрального мистецтва. Є автором близько 20 публікацій. Працює над монографією “Бісер у декорі народного одягу українців”. Є співавтором колективних наукових проектів Інституту народознавства НАН України: “Мала енциклопедія українського народознавства”.

Федушак Марія Львівна – канд. мистецтвознав. Н. 16.03.1965 (м. Івано-Франківськ). Осв. – Львівський лісотехнічний інститут (1987). Працює – в Укркомунремдорпроекті та ПКТИ інженером-дендрологом (1992), в Івано-Франківському міському центрі дитячої та

юнацької творчості керівником гуртка квітання (з 1992), в Івано-Франківському університеті права ім. Короля Данила Галицького на кафедрі архітектури і містобудування викладачем, керівником гуртка, методистом (2011). Кандидатська (26.00.01) “Українські народні флористичні композиції (квітання): історія, функції, типологія, художні особливості” (2008, ХДАК, Д. 64.807.01). Напрямки дослідження: квітання, культурологія, археоастрономія, археопетрологія, релігієзнавство. Є автором понад 20 наукових і популярних публікацій. Монографії: “Прикрашання квітами - квітання: Погляд на окреме явище культури” (2004), “Квітання під небозводом України” (2011).

Фесенко Дарія Володимирівна – канд. мистецтвознав. Н. 28.10.1981 (м. Київ). Осв. – Львівський коледж декоративного та ужиткового мистецтва ім. І. Труша (2002), ЛАМ (2004), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського (2008). Працює – на кількох об’єктах монументального малярства у Львові, Плоцьку (Польща), Сколатові (Польща), Госціково-Парадижі (Польща) художником-реставратором, в ІМФЕ ім. М. Рильського у відділі образотворчого мистецтва м. н. с. (з 2008), в Інституті народознавства НАН України у відділі мистецтвознавства м. н. с. (з 2011), н. с. (з 2013). Кандидатська (17.00.05) “Монументальне малярство XVIII ст. Галичини в контексті українсько-європейських мистецьких зв’язків: іконографія та стилістика” (2009, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.02). Стипендія “Gaude Polonia” (2007). Наукові зацікавлення: монументальне малярство XVII - XVIII ст., іконографія українського сакрального мистецтва, оздоблення храмових інтер’єрів. Є автором близько 15 наукових і науково-популярних публікацій. Працює над плановою монографічною темою: “Монументальне малярство XVIII ст. мурованої сакральної архітектури України: іконографія та стилістика”.

Фіголь Михайло Павлович – д-р мистецтвознав., заслужений художник України. Н. 18.10.1927 (с. Кринос тепер Галицького р-ну Івано-Франківськ. обл). П. – 25.05.1999 (м. Івано-Франківськ). Осв. – Ленінградський інститут живопису, скульптури й архітектури ім. Ю. Рєпіна Академії мистецтв СРСР (1961), аспірантура цього ж закладу. Працював – у Франківському художньому комбінаті Художнього фонду УРСР (1961 - 1964), в Івано-Франківському педагогічному інституті (тепер – Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника) (1964 - 1983), завідувачем кафедри образотворчого мистецтва (з 1983). Кандидатська “Українська сатирична графіка кін. XIX - поч. XX ст.” (1972). Докторська (17.00.05) “Мистецтво Галича XII - XIV ст. (Історія. Типологія. Художні особливості)” (1998, ЛАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання професора (1991). Лауреат обласної премії ім. В. Стефаника (з 1999). Член НСХУ. Був головою секції пам’яток мистецтва при правлінні Івано-Франківської обласної організації Українського товариства охорони пам’яток історії та культури, членом художньої ради та правління Спілки художників України. Монографії: “Ярослав Васильович Пстрак” (1966), “Радість і смуток Ярослава Пстрака” (1977, у співавт.), “Образотворче мистецтво Румунії” (1982), “Мистецтво стародавнього Галича”, “Історія Галича” (1999) та ін.

Фоменко Валентин Миколайович – д-р мистецтвознав. Н. 11.11.1944. Осв. – КДХІ (1970). Докторська (17.00.04) “Київська школа гравюри (серед. 1610-х - 1718 рр.)” (1993, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). Член НСХУ (1978). Монографії: “Видання “Києво-Печерського патерика” 1661 і 1702 рр. та їх ілюстратори” (1990), “Київська школа гравюри серед. 1610-х - 1718 рр.” (1993).

Х

Ханко Віталій Миколайович – мистецтвознавець. Н. 31.08.1937 (м. Полтава). Осв. – Миргородський керамічний технікум ім. М. Гоголя (1962), Ленінградський інститут малярства, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна Академії мистецтв СРСР (1969). Працює – у м. Дзержинську художником (1962 - 1966), у Миргородському державного керамічному технікумі ім. М. Гоголя викладачем художніх дисциплін (1966 - 1969), у Полтавському художньому музеї заступником директора з наукової роботи на кафедрі образотворчого мистецтва доцентом (1969 - 1995), у Полтавському національному технічному університеті

ім. Ю. Кондратюка на архітектурному факультеті (з 1995), у Полтавському державному педагогічному університеті ім. В. Короленка (1994 - 1995). Член НСХУ (1987). Член Національної спілки майстрів народного мистецтва України (1991). Член Асоціації українських митців (з 1993). Член АІСА (1997). Заслужений працівник культури України (1994). Лауреат обласної літературно-мистецької премії ім. П. Мирного (2009). Напрямки дослідження: мистецьке життя Полтавщини, зокрема народні промисли і ремесла, український архітектурний стиль, життєписи діячів культури і мистецтва. Є автором понад 700 статей. Автор довідкових видань: “Словник мистців Полтавщини” (2002), “Миргородський мистецький словник (кін. XVIII - поч. XXI ст.): Персоналії”, “Мистецтвознавча думка на Полтавщині” (2007), монографій: Шевченкіана художника і мистецтвознавця О. Сластьона (1988), “Мистецтвознавча думка на Полтавщині” (2007), “Полтавщина: плин мистецтва, діячі. Мистецтвознавчі праці” (2007).

Ходак Ірина Олександрівна – канд. мистецтвознав. Кандидатська (17.00.05). “Наукова діяльність Данила Щербаківського в контексті історії українського мистецтвознавства першої третини XX ст.” (2010, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 26.227.02).

Хом'як Лідія Василівна – канд. мистецтвознав. Н. 13.04.1961 (Городенківщина, Івано-Франківськ. обл.). Осв. – КДХІ, факультет теорії та історії мистецтва (1984). Працює – у художньому музеї в м. Івано-Франківську (тепер – музей мистецтв Прикарпаття) н. п. (1984 - 1989), у Прикарпатському університеті ім. В. Стефаника викладачем історії мистецтв (з 1989). Кандидатська (17.00.06) “Меморіальна різьба осередків народного каменярства в Галичині кін. XIX - XX ст.” (2002, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2011). Напрямки дослідження: народне каменярство, художній примітив, сучасне мистецтво. Є автором понад 30 публікацій на цю тематику.

Ц

Циганко Ольга Петрівна – канд. мистецтвознав. Кандидатська (17.00.01) “Художньо-виставкова діяльність у Харкові (1917 - 1934 рр.)” (2003, ХДАК, К. 64.807.01).

Цимбала Лада Іванівна – канд. мистецтвознав. Н. 08.06.1971. Осв. – ЛАМ, кваліфікація “мистецтвознавець” (1999). Працює – у ЛАМ на кафедрі історії і теорії мистецтва викладачем (з 2002), доцентом (з 2006). Кандидатська (17.00.06) “Золототкацтво Галичини XVIII - першої третини XX ст. (Історія, типологія, художньо-стильові особливості)” (2003, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2006). Монографія: “Бучацькі макати – пам'ятки золототкацтва Галичини” (2008).

Цимбалюк Олена Костянтинівна – канд. мистецтвознав. Н. 09.12.1957 (м. Львів). Осв. – ЛДПДМ, кафедра моделювання, спеціальність “Художнє оформлення, моделювання виробів текстильної та легкої промисловості” (1981), аспірантура Інституту народознавства НАН України (1996). Працює – у Львівському Будинку моделей одягу художником-модельєром, у Львівському театральній-сценічному кооперативі “Браво” при Львівському Будинку моделей одягу модельєром-технологом, у ЛДКДПМ ім. І. Труша, на відділі вишивки ст. викладачем (1996-2003), в Українській академії дизайну у відділі дизайну одягу доцентом (2003-2007), в Українській академії друкарства на кафедрі книжкової графіки та дизайну друкованої продукції доцентом (з 2007). Кандидатська (17.00.06) “Етномистецькі традиції костюма в Україні середини XIX - XX століття” (2000, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2012). Член СКІМ (1999). Член НСХУ (2006). Напрямки дослідження: народне вбрання, сценічний костюм та фольклорні мотиви одягу, творчість, художня діяльність окремих персоналій. Є автором понад 50 публікацій. Монографія: “Труд” – жіноча кравецька школа” (1998).

Ч

Чарновський Олег Ольгердович – канд. мистецтвознав. Н. 1919. П. 1986. Працював – у ЛДПДМ викладачем. Кандидатська “Українська народна скульптура”. Монографія: “Путівник Львівської обласної картинної галереї” (1949), “Українська народна скульптура.

Історія. Проблеми розвитку. Види. Художні засоби” (1976).

Чегусова Зоя Анатоліївна – мистецтвознавець, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка (2006), заслужений діяч мистецтв України (2007). Н. 31.07.1953 (м. Київ). Осв. – КДХІ, спеціальність “Теорія та історія мистецтва” (1975), аспірантура Київ ЗНДІЕП (1982). Працює – у науково-дослідному центрі монументально-декоративного мистецтва Київському зональному науково-дослідному і проектному інституті по цивільному будівництву мистецтвознавцем, м. н. с. (з 1975), с. н. с. (1983), заступником керівника Центру, у Київському державному художньому інституті викладачем курсу “Історія зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва” (1989 - 1992), у Київському Слов’янському університеті (1996 - 1998), в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України, відділ декоративного мистецтва н. с. (з 2003). Член НСХУ (1984). Почесний член секції декоративно-ужиткового мистецтва КОНСХУ. Член Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА (з 2001), від того ж часу – вчений секретар, від 2005 р. – Президент Української секції АІСА. Член Творчого об’єднання “Світлина” (2005). Є членом редакційної колегії журналів “Українське мистецтво” (з 2003), “Образотворче мистецтво” (з 2006), “Fine Art” (з 2007). Напрямки дослідження: українське мистецтво ХХ ст., декоративно-прикладне мистецтво. Є автором понад 200 мистецтвознавчих праць. Монографії: “Мистецтво України ХХ ст.” (1998, у співавт.), “Професіональне декоративне мистецтво України ХХ ст.” (1998), “Декоративне мистецтво України кін. ХХ ст. 200 імен” (2002), “Мистецтво України. 1991 - 2003” (2003, у співавт.), каталог виставки до відзначення 50-річчя входження України в ЮНЕСКО в Парижі “Сучасне декоративне мистецтво України” (2004), “Декоративне мистецтво України ХХ ст. У пошуках “великого стилю” (2005, у співавт.), “Історія українського мистецтва. ХХ ст.”. Том п’ятий (2007, у співавт.), “Людмила Жоголь. Чарівниця художнього текстилю” (2008, у співавт.) та ін. Є відповідальним секретарем 5-го тому видання “Історія декоративного мистецтва ХХ ст. (Професійне декоративне мистецтво)”.

Чечик Валентина Вікторівна – канд. мистецтвознав. Н. 12.07.1969 (м. Суми). Осв. – Харківський інститут мистецтв ім. І. Котляревського (2000). Працює – у ХДАДМ (з 2005), на посаді доцента кафедри теорії і історії мистецтв (з 2008). Кандидатська (17.00.05) “Театрально-декораційне мистецтво Харкова: авангардні пошуки 1910 - 1920-х років” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). Вчене звання доцента (2011). Член НСХУ (2008). Член Спілки театральних діячів України (2009). Напрями дослідження: образотворчий і театральний авангард, театрально-декораційне мистецтво, зокрема сценографія України першої пол. ХХ ст. Є автором публікацій у фахових виданнях України, Чехії, Росії. Монографія: “Борис Косарев: 1920-ті роки: від малярства до теа-кіно-фото” (2009, у співавт.).

Чмелик Ірина Василівна – канд. мистецтвознав. Н. 11.04.1978 (м. Івано-Франківськ). Осв. – Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника (2000), кваліфікація – викладач образотворчого мистецтва і креслення, аспірантура цього ж закладу (2003). Працює – у міській станції юних техніків курівником гуртка (2000 - 2003), в Інституті мистецтв ПНУ ім. В. Стефаника на кафедрі образотворчого мистецтва і дизайну викладачем (з 2004). Вчене звання доцента (2012). Кандидатська (17.00.05) “Художнє життя Івано-Франківщини кін. ХІХ - ХХ ст.” (2006, ХДАДМ, К. 64.109.01). Напрямки дослідження: образотворче мистецтво Прикарпаття кін. ХІХ - поч. ХХІ ст. Є автором близько 20 статей на цю тематику.

Чуйко Олег Дмитрович – канд. мистецтвознав. Н. 12.01.1974 (м. Тлумач Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Косівський коледж декоративного та прикладного мистецтва ім. В. Касіяна, відділення художньої обробки дерева (1995), Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, кваліфікація – викладач образотворчого мистецтва і креслення (2000), аспірантура ХДАДМ (2004). Працює – в Івано-Франківській духовній семінарії викладачем основ християнського мистецтва (1999 - 2001), в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника на кафедрі образотворчого мистецтва і дизайну асистентом (2001-2005), на кафедрі дизайну доцентом (з 2010). Кандидатська (17.00.01) “Культура монастирів Галичини в контексті суспільно-історичних процесів ХVІ - ХІХ ст.” (2005, Львівська державна музична академія ім. М. Лисенка, К. 35.869.01). Вчене звання

професора (2013). Член НСХУ (2008). Член Співки дизайнерів України (2009). Голова правління Івано-Франківської обласної організації, Співки дизайнерів України (2012). Напрямки дослідження: питання історії вітчизняної та європейської культури, зокрема розвитку монастирської традиції у церковному мистецтві та ікономалярстві, актуальні питання розвитку сучасного мистецтва. Є автором понад 30 публікацій. Монографії: “Монастирі Галичини (серед. XVI - поч. XX ст.)” (2011), “Культура монастирів Галичини XVI - XIX ст.” (2012), “Церква Різдва Пресвятої Богородиці в Тисмениці” (2013).

Чумаченко Олександр Анатолійович – канд. мистецтвознав. Н. 03.07.1974 (м. Херсон). Осв. – Херсонський педагогічний інститут (1996). Працює – у Херсонському державному університеті на кафедрі культурології ст. викладачем. Кандидатська (17.00.01) “Міф і мистецька гра в естетиці неоромантизму” (2004, КНУКіМ, Д. 26.807.02). Вчене звання доцента. Напрямки дослідження: культура та мистецтво поч. XX ст, українське кіномистецтво, культура Півдня України. Є автором понад 20 публікацій.

Ш

Шафран Роксолана Степанівна – канд. мистецтвознав. Н. 19.05.1971 (м. Львів). Осв. – ЛДКДПМ ім. І. Труша, відділення художньої кераміки (1991), ЛНАМ, кафедра історії і теорії мистецтва (1997), аспірантура ЛНАМ (2000). Працює – у ЛНАМ завідувачем аспірантурою, доцентом кафедри історії та теорії мистецтва (2001 - 2012), проректором з науково-педагогічної роботи (з 2012). Кандидатська (17.00.05) “Теоретична спадщина Володимира Січинського у контексті розвитку українського мистецтвознавства 1920 - 1960-х рр.” (2001, ЛАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента. Член оргкомітету Міжнародного проекту “Мистецька освіта в культурній політиці держави XX ст.”. Лауреат Міжнародної виставки “Осінній салон” (2007). Напрямки дослідження: мистецькі персоналії, образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво. Є автором понад 15 статей.

Шило Олександр Всеволодович – д-р мистецтвознав. Н. 24.10.1960 (м. Харків). Осв. – Харківський інженерно-будівельний інститут (1983), аспірантура – Всесоюзний НДІ технічної естетики (Москва). Працює – у Національній юридичній академії України ім. Я. Мудрого (Харків) на кафедрі культурології (з 1996). Вчене звання доцента (1996). Член НСХУ (1992). Член Творчої співки істориків мистецтва і художніх критиків країн СНД (1992). Кандидат мистецтвознавства (1989). Докторська (17.00.01) “Невербальні і вербальні засоби в образотворчій діяльності” (1998, ХДАК, Д. 64.807.01). Є автором близько 100 публікацій. Монографії: “Художня культура Слобідської України” (1995), “Пластика і текст в художній діяльності” (1997), “Пластика и текст в художественной деятельности” (1997), “Основи художньої культури” (1999), “Естетика” (1999), “Верлібри - Пушкіну” (1999).

Школьна Ольга Володимирівна – д-р мистецтвознав. Н. 12.05.1974 (м. Київ). Осв. – НАОМА, факультет мистецтвознавства (2000), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України (2005) та ЛНАМ (2008). Працює – в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України у відділі образотворчого мистецтва м. н. с., с. н. с. Кандидатська (17.00.06) “Творчість і мистецько-педагогічна діяльність Михайла Жука в контексті становлення української школи художників фарфору (перша пол. XX ст.)” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Докторська “Мистецтво фарфору-фаянсу України кінця XIX – початку XXI століття: типологія, художні особливості, стилістика” (2014). Член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні “KeGoKe” (з 2008). Є автором понад 150 наукових публікацій з експертизи фарфору, кераміки, скла, суміжної мистецтвознавчої проблематики, аспектів дизайну, історії промисловості, питань збереження культурних цінностей і культурної спадщини у періодичних виданнях і збірниках. Напрямки дослідження: гончарна промисловість, мистецтво фарфору-фаянсу, майоліка. Монографії: “Фарфор-фаянс України XX ст.” (2011), “Фарфор-фаянс України XX століття: інфраструктура галузі, промислова та економічна політика, організаційно-творчі процеси. Історія виробництва. Таблиці. Реєстр імен провідних майстрів галузі. Кн. 2” (2013), “Виноградівські читання” (2008, у співавт.), “Барановський

фарфор в епоху Грипарі” (2011, у співавт.).

Шмагало Ростислав Тарасович – д-р мистецтвознав., художник декоративно-ужиткового мистецтва. Н. 30.09.1965 (м. Львів). Осв. – ЛДПДМ (1989), аспірантура Московського вищого художньо-промислового училища (1992). Працює – у ЛНАМ на кафедрі історії та теорії мистецтва доцентом (з 1993), деканом факультету історії та теорії мистецтва (з 1997). Кандидатська (17.00.05) “Гончарні промисли України кон. XIX - нач. XX вв.” (1992, Московське вище художньо-промислове училище (раніше - Строгановське), К. 064.10.01). Докторська (17.00.06) “Мистецька освіта в Україні серед. XIX - серед. XX ст.: структурування, методологія, художні позиції” (2005, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (1993), професора (2006). Стипендіат мистецтвознавчої фундації “Getty” (Каліфорнія, США) (1996). Член правління СКІМ Львова (з 2000). Голова і член журі Всеукраїнських симпозіумів в м. Опішному (1999, 2000, 2001) та м. Слов'янську (2001). Організатор міжнародного довгострокового проекту “Мистецька освіта в культурній політиці держави XXI ст.” (Львів, 2007). Відзнака МОН України “За наукові досягнення” (2007). Напрямки дослідження: історія мистецької освіти, історія декоративно-ужиткового мистецтва, художні промисли (2007). Є автором близько 160 публікацій. Монографії: “Кераміка Галичини кін. XIX - поч. XX ст. в контексті міжнародних зв'язків: Контакти і взаємовпливи” (1994, у співавт.), “На перехресті Європи і віку. Іван Мозалевський” (1996, у співавт.), “Словник митців-педагогів України та з України у світі (1850 - 1950)” (2002), “Мистецька освіта в Україні серед. XIX - серед. XX ст.: структурування, методологія, художні позиції” (зайняла II місце в номінації “Краща публікація з окремими сюжетами на теми керамології, гончарства, кераміки” II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні “КеГоКе-2008” (за публ. 2005 року), “Мистецька освіта й мистецтво в культуротворчому процесі України XX - XXI ст.” (2013, у співавт.), “Енциклопедія художньої культури. Мистецька освіта: бібліографія, документи, теорія (2013), “Енциклопедія художнього металу” т. I (2015), т. II (2015).

Шпак Оксана Дмитрівна – канд. мистецтвознав. Н. 29.08.1967 (с-ще Кути Косівського р-ну Івано-Франківськ. обл.). Освіта – ЛДПДМ (1993), аспірантура Інституту народознавства НАН України (1996). Працює – в Інституті народознавства НАН України м. н. с. (з 1996), н. с. (з 1998), с. н. с. (з 2006). Кандидатська (17.00.06) “Українська народна гравюра XVII - XIX ст. (Історія. Іконографія. Засади декоративності)” (1997, ЛНАМ, Д. 04.12.01). Член СКІМ. Член Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва НТШ (з 2010). Напрямки дослідження: історія та теорія народного мистецтва, зокрема народна гравюра, народне малярство, ікона на склі, сучасне малярство на склі. Є автором понад 60 публікацій. Монографія: “Українська народна гравюра XVII - XIX ст.” (2006).

Шпирало Лілія Романівна – канд. мистецтвознав. Н. 24.08.1967. Осв. – ЛДПДМ, відділення художнього текстилю (1989), аспірантура ЛДПДМ (1992). Працює – у Науковій бібліотеці ЛНАМ н. с. (1993 - 2003), у ЛНАМ на кафедрі менеджменту мистецтва викладачем (з 2004), доцентом (з 2007). Кандидатська (17.00.06) “Міський костюм Галичини кін. XVIII - XIX ст: стильові ознаки” (1995, ЛНАМ, Д. 04.12.01). Вчене звання доцента (2007). Член оргкомітету Міжнародної науково-практичної конференції “Мистецька освіта у культурній політиці держави XXI ст.” (2007). Напрямки дослідження: тенденції розвитку художнього ринку України, персоналії українських художників та науковців, історичний костюм. Є автором близько 60 публікацій.

Штанкіна Ірина Валеріївна – канд. мистецтвознав. Н. 16.06.1957 (м. Іркутськ, Росія). Осв. – Російський державний гуманітарний університет (м. Москва), спеціальність “Музейна справа й охорона пам'яток історії та культури” (1993). Працює – у Чернігівському обласному історичному музеї ім. В. Тарновського на посадах н. с., с. н. с., зав. відділом народного декоративного мистецтва (1989 - 2008), у Державній академії керівних кадрів культури і мистецтв на чернігівському факультеті заступником декана (2008 - 2010), у Чернігівському інституті мистецтв та менеджменту культури НАОМА (з 2012). Кандидатська (17.00.06) “Чернігівські кахлі кін. XVI - поч. XX ст. (генеза, типологія, художньо-стилістичні

особливості (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні “КеКоГе” (2008). Напрямки дослідження: кахлярство, художнє шитво та інші види декоративного мистецтва Чернігівщини. Є автором близько 20 публікацій у періодичних виданнях.

Шуліка Вячеслав Вікторович – канд. мистецтвознав. Н. 06.05.1976 (м. Харків). Осв. – Харківське державне художнє училище, спеціалізація “Живопис” (1996), ХДАДМ, спеціалізація “Реставрація творів мистецтва” (2003), іконописна школа при храмі Св. апостолів Петра і Павла у м. Харкові (2003), аспірантура ХДАДМ (2008). Працює – у ХДАДМ на каф. реставрації станкового та монументального живопису доцентом. Кандидатська (17.00.05) “Церковний живопис Слобожанщини серед. XIX - поч. XX ст.: іконографія, стилістика, техніко-технологічні особливості” (2010, ХДАДМ, К. 64.109.01). Член НСХУ. Член Консультативної ради з питань охорони культурної спадщини. Напрямки дослідження: іконографія церковного мистецтва, техніка і технологія живопису, теорія та історія реставрації живопису, дослідження творів сакрального мистецтва, геральдика. Є автором близько 70 публікацій.

Ш

Щербак Василь Артемович – канд. мистецтвознав., заслужений діяч мистецтв України (2004). Н. 14.04.1928 (с. Матяшівка Київ. обл.). Осв. – Київське училище прикладного мистецтва (1950), Київський державний університет ім. Т. Шевченка, філологічний факультет (1950). Працює – у видавництві “Держлітвидав України” редактором (1958), у журналі “Народна творчість та етнографія” ст. редактором (1958 - 1961), в ІМФЕ ім. М. Рильського АН УР СР н. с. (1961 - 1974), у Відділі культури Центрального комітету Компартії УР СР інструктором (1974 - 1983), на кафедрі теорії та історії мистецтва доцентом (1983 - 1993), у КДХІ у проблемній науково-дослідній лабораторії с. н. с. (з 1994), в Українській академії мистецтв с. н. с. Кандидатська “Современная украинская майолика (Тенденции развития и художественные особенности)” (1970). Вчене звання доцента (1984). Член НСХУ (1974). Напрямки дослідження: теорія та історія декоративно-ужиткового мистецтва. Є автором керамологічних і мистецтвознавчих публікацій. Монографії: “Сучасна українська майолика” (1974), “Єлизавета Миронова” (1987), “Декоративний живопис: Марфа Тимченко” (1992), “Українське декоративно-ужиткове мистецтво XX ст. Періодизація та концептуальні засади розвитку” (1997), “Немеркнуча мистецька зірка” (2000).

Щербак Юрій Васильович – мистецтвознавець Н. 01.01.1958 (м. Київ). П. 02.07.2012 м. Київ). Осв. – КДХІ (1980), аспірантура ІМФЕ (1985). Працює – в Інституті історії НАН України, у відділі історико-краєзнавчих досліджень інженером (1980-і), в Українському фонді культури експертом з образотворчого мистецтва, у газеті “Третій тайм” перекладачем і літературним редактором, в ПСМ редактором (з 2004), завідувачем редакційно-видавничого відділу (з 2005). Почесний диплом Академії (2011). Напрямки дослідження: сучасний живопис, скульптура, поезія. Монографії: “Всередині часу: філософська та мистецтвознавча есеїстика (2013).

Ю

Юр Марина Володимирівна – канд. мистецтвознав., художник. Н. 17.06.1968 (м. Немирів, Вінницької обл.). Осв. – Одеський педагогічний інститут ім. К. Ушинського, художньо-графічний факультет (1991), аспірантура ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України (1996). Працює – у Черкаському державному педагогічному інституті ім. Б. Хмельницького викладачем теоретичних дисциплін (1991 - 1993), в ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України (1997, 2006 - 2007), у групі координації міжнародних українознавчих досліджень при Інституті історії України НАН України н. с. (1997 - 2006), в ПСМ АМУ у лабораторії досліджень сучасного мистецтва у регіонах України н. с. (з 2007). Кандидатська (17.00.06) “Розписи українських весільних скринь серед. XIX - поч. XX ст. (типологія, іконографія,

художні особливості)” (1998, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 01.57.02). Вчене звання доцента (2006). Напрямки дослідження: теоретичне мистецтвознавство, компаративістичні дослідження українського мистецтва та культури XX - XXI ст., абстрактний живопис, художній простір сучасного мистецтва. Є автором близько 60 публікацій. Монографії: “Українські мальовані весільні скрині. Типологія, іконографія, художні особливості” (2010), “З історії української культури. Селянські розписи і безпредметний живопис 1910 - 1920-х рр.: діалог пластичних мов” (2010). Є співавтором “Енциклопедії історії України”, “Шевченківської енциклопедії” (понад 100 статей).

Юрченко Ігор Андрійович – канд. мистецтвознав. Н. 09.06.1966 (м. Токмак Запорізької області). Осв. – Харківський Художньо-промисловий інститут, факультет “Промисловий дизайн” (1993). Працює – у міській творчій організації “Студія папірус” (м. Харків) дизайнером (1993 - 1995), у Львівському державному лісотехнічному університеті на кафедрі дизайну меблів викладачем (1995 - 2001), у Національному університеті “Львівська політехніка” на кафедрі “Дизайну й основ архітектури” викладачем (з 2001). Кандидатська (17.00.06) “Візуальні й морфологічні закономірності орнаменту гуцульської різьби та їх використання в сучасній мистецько-освітній практиці” (2007, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Член Спілки Дизайнерів України (1999). Член СКІМ. Напрямки дослідження: декоративна різьба по дереву, гуцульське різьбярство. Є автором близько 20 публікацій. Монографія: “Гуцульська різьба. Візуально-морфологічні закономірності орнаменту: теорія і практика” (2011).

Юрчишин Оксана Володимирівна – канд. мистецтвознав. Кандидатська (17.00.05) “Творчість гравера Іллі” (1996, УАМ, К. 01.62.01).

Юсипчук Юрій Володимирович – канд. мистецтвознав. Н. 12.05.1962 (м. Косів Івано-Франківськ. обл.). Осв. – Косівський технікум народних художніх промислів, Івано-Франківський державний педагогічний інститут (1989). Працює – у Косівській школі мистецтв, Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника на художньому факультеті, завідувачем кафедри декоративно-прикладного мистецтва (2005 - 2007), заступник директора Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника (з 2007). Кандидатська (17.00.06) “Школа Василя Девдюка і формування локальних традицій новітнього гуцульського деревообробництва та металірства кін. XIX - XX ст. (Джерела. Типологія. Стилїстика)” (2001, ЛАМ, Д. 35.103.01). Член НСХУ (1995). Член національної спілки майстрів народного мистецтва (1996). Напрямки дослідження: декоративно-прикладне мистецтво Гуцульщини. Є автором понад 50 публікацій. Монографія: “Василь Девдюк – майстер деревообробництва та металірства” (2014).

Я

Ямборко Ольга Ярославівна – канд. мистецтвознав. (м. Моршин Львівської обл.). Осв. – ЛНАМ, спеціальність “Художній текстиль” (2002), аспірантура ЛНАМ (2005). Працює – в ІМФЕ ім. М. Рильського (2008-2010), в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, на кафедрі дизайну і теорії мистецтв доцентом (з 2010). Кандидатська (17.00.05) “Гобелен у контексті українського образотворчого мистецтва 1960 - 1990-х рр.” (2008, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2010). Напрямки дослідження: художній текстиль (народний і професійний), сучасне декоративно-прикладне мистецтво, кіномистецтво. Є автором близько 40 публікацій.

Янковська Дарія Олегівна – канд. мистецтвознав. Н. 11.06.1977 (м. Львів). Осв. – ЛНАМ. Працює – у ЛНАМ на кафедрі реставрації творів мистецтва (з 2003), ст. викл. (з 2006). Кандидатська (17.00.06) “Східні впливи в орнаментальному оформленні українських ікон кінця XVI - XVII ст.” (2005, ЛНАМ, Д. 35.103.01). Вчене звання доцента (2012). Напрямки дослідження: орнамент, іконопис, мистецтво Сходу, індустрія моди. Є автором понад 30 публікацій.

Яців Роман Миронович – канд. мистецтвознав., заслужений працівник культури України. Н. 26.08.1956 (м. Ходорів Львівської обл.). Осв. – ЛДПДМ, відділ проектування

інтер'єру і меблів (1978). Працює – у Львівському музеї українського мистецтва м. н. с. (1979), в. о. завідувача відділу радянського мистецтва, у Львівському відділенні ІМФЕ ім. М. Рильського АН УРСР (1984), у журналі “Мистецькі студії” гол. редактором (з 1991), у журналі “Народознавчі зошити” відповідальним секретарем (з 1995), у ЛНАМ проректором із наукової роботи (2009). Кандидатська (17.00.04) “Львівська графіка 1945 - 1990 рр. Традиції і новаторство” (1994, ІМФЕ ім. М. Рильського, Д. 016.36.01). Вчене звання професора. Член НСХУ. Член Спілки художників “Клуб українських мистців”. Голова Комісії образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва НТШ. Лауреат Львівської обласної премії в галузі культурології, музейництва та мистецтвознавства ім. С. Гординського (2008). Напрямки дослідження: український модернізм, творчість митців української діаспори. Є автором десятків публікацій. Монографії: “Львівська графіка 1945 - 1990-х рр.: традиції і новаторство” (1992), “Мирон Яців (1929 - 1996). Життя і творчість” (2000), “Українське мистецтво ХХ ст. Ідеї, явища, матеріали. Збірник статей” (2006), “Олекса Шатківський та Український мистецький гурток “Спокій” (2008), “Скульптор Еммануїл Мисько. Світло долі” (2009), “Павло Максимович Ковжун. 1896 - 1939. Бібліографічний довідник” (2010, у співавт.), “Любомир-Роман Кузьма (1913 - 2004). Малярська і публіцистична спадщина” (2010). “Українські мистецькі виставки у Львові (1919-1939): Довідник-антологія мистецько-критичної думки” (2011), “Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка ХХ століття: Антологія” (2012).

Скорочення та аббревіатури

Вид. – видання

Вижницький коледж прикладного мистецтва ім. В. Шкрібляка – раніше – Винницьке державне художньо-промислове училище (1940-1956), Вижницьке училище прикладного мистецтва (1956-1994))

в. о. – виконувач обов'язків

декор. – декоративний

д-р мистецтвознав. – доктор мистецтвознавства

зав. відділу – завідувач відділу

зб. – збірник

Івано-Франківськ. – Івано-Франківський (ої)

ін-т – інститут

канд. мистецтвознав. – кандидат мистецтвознавства

конф. – конференція

м. – місто

мист. – мистецький

міжнар. – міжнародний

м. н. с. – молодший науковий співробітник

н. – народився (-лась)

наук. – науковий

нац. – національний

н. с. – науковий співробітник

осв. – освіта

п. – помер (-ла)

с. н. с. – старший науковий співробітник

співавт. – співавтор

ст. викл. – старший викладач

т-во – товариство

член-кор. – член-кореспондент

АІСА – міжнародна асоціація арт-критиків

АМУ – Академія мистецтв України

АНУ – Академія наук України

ВРУ – Верховна Рада України

ДАК України – Державна атестаційна комісія України (до 2010 р. – ВАК України – вища атестаційна комісія України)

ДП – дочірнє підприємство

ЗНДІЕП – зональний науково-дослідний і проектний інститут по цивільному будівництву Інститут народознавства НАН України – раніше – Львівське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Рильського АН УРСР (1982-1992)

ІМФЕ – Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії (фольклористики та етнології) ім. М. Рильського

ІПСМ – інститут проблем сучасного мистецтва

ІСОМОС – міжнародне об'єднання музеїв та професійних музейних працівників

ІТМ – історія та теорія мистецтва

ІФНТУНГ – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

КДАМ – Київська дитяча академія мистецтв

КДПДМ – Київський державний інститут прикладного та декоративного мистецтва

КЕГІ – Київський економічний гуманітарний інститут

КМУ – Київське міське управління

КНУБІА – Київський національний університет будівництва і архітектури

КНУКІМ – Київський національний університет культури і мистецтв

КП – комунальне підприємство

ЛДКДУМ ім. І. Труша – Львівське училище прикладного мистецтва (з 1945), раніше – Львівський державний коледж декоративного і ужиткового мистецтва імені Івана Труша (з 1956)

ЛНАМ – Львівська національна академія мистецтв – раніше – ЛДПДМ – Львівський державний інститут прикладного та декоративного мистецтва (1946-1994), ЛАМ – Львівська академія мистецтв (1994-2004)

ЛНУ ім. І. Франка – Львівський національний університет імені Івана Франка

МДА – міська державна адміністрація

МОНУ – Міністерство освіти і науки України

Московська державна художньо-промислова академія ім. С. Строганова – раніше – Московське вище художньо-промислове училище (з 1945), Московський художньо-промисловий інститут ім. Строганова (з 1992).

Московський державний університет друку ім. І.Федорова – раніше – Московський поліграфічний інститут (1930-1997), Московський поліграфічний університет (з 1997)

НАКККІМ – Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

НАМ України – Національна академія мистецтв України

НАН України – Національна академія наук України

НАОМА – Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури – раніше – УАМ – Українська академія мистецтв (1917-1922), КДХІ - Київський державний художній інститут (1930-2000)

Національний музей українського народного декоративного мистецтва – раніше – Державний музей українського народного декоративного мистецтва (1964-2010)

НДІ – Науково-дослідний інститут

ННДРЦУ – Національний науково-дослідний реставраційний центр України

НСХУ – Національна спілка художників України

Національний центр народної культури “Музей Івана Гончара” – раніше – музей Івана Гончара

НТШ – Наукове товариство імені Тараса Шевченка

ОДА – обласна державна адміністрація

ОДАБА – Одеська державна академія будівництва і архітектури

ООН – Організація Об’єднаних Націй

РДГУ – Рівненський державний гуманітарний університет

Санкт-Петербурзький державний академічний інститут живопису, скульптури і архітектури ім. І. Рєпіна – раніше – Ленінградський інститут живопису, скульптури і архітектури (1932-1944), Ленінградський інститут живопису, скульптури і архітектури ім. І.Рєпіна (з 1944)

СКІМ – Спілка критиків та істориків мистецтва

СХУ – Спілка художників України

УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка

ХДАДМ – Харківська державна академія дизайну і мистецтв – раніше – Харківський державний художній інститут (1921-1963), Харківський художньо-промисловий інститут (1963-2001)

ХДАК – Харківська державна академія культури

Харківський національний педагогічний університет ім. Г. Сковороди – раніше – Харківський державний педагогічний інститут ім. Г. Сковороди

ХНУ ім. Каразіна – Харківський національний університет імені В.Каразіна

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького – раніше – Черкаський державний педагогічний інститут ім. Б. Хмельницького

ЮНЕСКО – Організація об’єднаних націй з питань освіти, науки і культури